


ఓం

శ్రీమతే రేణుకాచార్యాయ నమః.

…మారమణచరణారవిందసపర్యాసమధిగత

నిఖిలవిద్యారహస్య

శైవాగ్రగణ్య శ్రీనీలకంఠాచార్యవిరచితః

క్రియాసారాఖ్యగ్రంథః

…రశైవమతసిద్ధాంతవ్యుత్పిత్సూనాంనిఖిల

…క్తజనానామత్యంతోపకారాయ

శైవాగమార్థవిశారదైః

సమ్యక్పరిష్కృత్య

…సూరపురవరాంతరవిరాజమానాయాం

వాణీవిలాస ముద్రాశాలాయాం

తచ్ఛాలాధికారిణా



…యజమాన వీరసంగప్ప నామ్నా

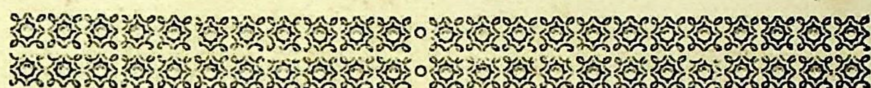
…రణసంవత్సర చైత్రకృష్ణదశమ్యాం

ముద్రాక్షరైరంకయిత్వా

ప్రకటితః.







శ్రీమతే

రేణుకాచార్యాయనమః.

భద్రంభూయాల్.

క్రియాసారప్రారంభః.

ఆద్యంతమంగళమజాతసమానభావమాద్యంతమీశమజరామయ మాత్మదేహం ॥ పంచాననంప్రబలపంచవినోదశీలంసంభావయేమనసి శాంకరమాంబికేయం ॥ ౧ ॥ కైలాసేవసతేకలానిధికలాంసానందము త్తంసతెసవ్యోన్మీలితశైలరాజతనయాపుంభావమిశ్రాయతె ॥ కస్తూ రీకలితార్ధకల్పితకనత్కర్పూరలేపోల్లస । ద్దేహాయామితకింకరైర్విల సతేతస్మైనమశ్శంభవే ॥ ౨ ॥ రుద్రాక్షస్రగలంకృతానతితరాంశుభ్రైర దభ్రైశ్శుభైర్దిగ్ధాంగాన్భసితైరమందహసితైస్తాన్వ్యాప్నరానందతః । తాన్వందేశివకింకరాంఛివకృపాలబ్ధాణిమాద్యష్టకాన్ప్రత్యూహాద్రివి భేదనేపటుతరాన్దంభోళికల్పానహం ॥ ౩ ॥ వందేమల్లయదేవదేశికవ రంతాతంశివారాధనేబద్ధోత్సాహమనాదివీరవిలసచ్ఛైవాగమోక్తక్రి యైః ॥ ప్రాతర్మధ్యదినేథసాయమునితైర్నాలందినాశర్వరీయత్స్వాభా వికభక్తియోగలహరీవిస్తారణాయాఖిలం ॥ ౪ ॥ తాంవందేచన్నమాంబా మహరహరుదితైర్భక్తిభావైరుదారైఃపాతివ్రత్యంశివాచార్యపరిచరణవి ధౌసాధుసంపాదయంతీం ॥ మైత్రీమాసాదయంతీంపరశివపదయోఃపశ్యా తాంపావయిత్రీం ధాత్రీశీలానుకర్త్రీంపరకృతసహనేసాదరంమత్సవి

త్రీం ॥౫॥ దేవః కైలాసనాథః కలితశశికలః శర్వరీపశ్చిమాంశే కారుణ్యాం
భోనిధిర్మామశిశిషదనుకైస్సూక్తిబృందైరమందైః ॥ సర్వేషామాగమా
నాంవచనసముదయైస్సంగృహీతైః ప్రబంధం కుర్యాస్త్వం వత్సబుద్ధిః ప్రస
రతివిమలా తే క్రియాసారనామ్నా ॥ ౬ ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తస్తు తేనస్వరసవికసి
తాంబుద్ధిమాసాద్యసూత్రాణాంభూయస్యై ప్రీతయేహం జగతిసుమనసాం స
క్రియాసారమేనం ॥ కుర్వే సర్వాగమానాంపరశివవచసాంసంగ్రహం
నీలకంఠః స్మారంస్మారంస్మరారేర్మనుమనుకలయన్ స్వప్నలబ్ధోపదేశం ॥
౭ ॥ లింగాంగీమనుజోభవేత్యాదిపునర్నాంగీయదైవాంగభాక్స్వరంగీపద
సంగిపాణికమలో నంగీకృతానంగధృత్ ॥ అంగాసంగిభుజంగభూషణ
వరోగంగాతరంగావళీరాజద్రమ్యకురంగలింగశకలోత్తంసోత్తమాంగో
వేత్ ॥ ౮ ॥ నీలకంఠముఖాంభోధేర్నిగమాగమవర్త్మనా ॥ నిర్గతే నైవరా
ద్ధాంతం నీలకంఠస్తనోత్యసౌ ॥౯॥ పూర్వాచార్యైరఖిలనిగమైరాగమైరు
క్తమార్గాత్ క్షుణ్ణాతీక్ష్ణైః ప్రబలమతిభిర్లబ్ధతత్త్వావబోధైః ॥ సంక్షిప్యోక్తా
హ్యకృతకవచోగుంభనైజాగమానాం భూయోభూయాదమలమనసాం
భూయసీభక్తివృద్ధిః ॥ ౧౦ ॥ శైవానాగమబోధితాన్ శ్రుతివచోనింద్యా
న్రటంతో వదన్ వ్యాసీయాఖిలసూత్రబోధితమతప్రత్యర్థితాదర్శినః ॥ వే
దోదీరితకర్మమార్గచరతామేతేషు వైముఖ్యమప్యన్యేషామధికారితాం
శ్రుతిమతాచారచ్యుతాచారిణాం ॥ ౧౧॥ శైవేష్విష్టశ్రుతిమూలత్వంవ్యా
ససూత్రానుకూలతాం ॥ వైదికాచరణీయత్వం తాన్నిరస్యన్ప్రదర్శయే ॥
౧౨ ॥ ఆగమానామశేషాణాముపదేష్టామహేశ్వరః ॥ వేదానామపి నైతే
షుయుక్తః ప్రామాణ్యసంశయః ॥ ౧౩ ॥ ప్రామాణ్యేఽవిశేషేణ నిగమా
గమవర్త్మనాం ॥ ఆగమాద్ద్వివిధా జ్ఞేయా వేదానామవిరోధినః ॥ ౧౪ ॥ వి
రోధినశ్చ తత్రైతే శ్రుతిమార్గానురోధినః ॥ కర్షణాదిప్రతిష్ఠాంతా వైదికా
నుష్ఠితాయథా ॥ ౧౫ ॥ తథైవవీరశైవానామాగమా వైదికామతాః ॥ వే

దా*(విరుద్ధరూపేణ)వైదికత్వముదాహృతం ॥ ౧౬ ॥ యదివేదోక్తమే
వ స్యావైదికంపరమార్థతః ॥ ఏకాదశీవ్రతాదీనాం శ్రుత్యబోధితకర్మ
ణాం ॥ ౧౭ ॥ అవైదికత్వాత్సర్వేషామననుష్ఠేయతాభవేత్ ॥ వేదావి
రుద్ధానుష్ఠానాత్ పాతిత్యంచాపతేత్తదా ॥ ౧౮ ॥ యద్యనుష్ఠేయమేవ
స్యాదేకాదశ్యాదికంబుధైః ॥ శైవాగమాస్తదాచారా వైదికానే*(తికాప్ర
మా) ॥ ౧౯ ॥ స్మృతిభిశ్చపురాణైశ్చవిహితాఏవవైదికాః ॥ శైవాగమే
షువిహితా నైవస్యుర్వైదికాయది ॥ ౨౦ ॥ స్మృత్యుక్తావైదికానేతికుత
స్త్వం నైవభాషసే ॥ వైదికాస్తైభవేయుశ్చేదాగమోక్తాశ్చవైదికాః ॥ ౨౧ ॥
అతఏవాచరంత్యేతాన్వైదికాస్సకలాబుధాః ॥ ఆలయోత్సవకర్మాదీన్ము
క్తయేశాస్త్రవిత్తమాః ॥ ౨౨ ॥ కాపాలాదిమతాన్యాహుః శైవాన్యన్యా
నియానిచ ॥ అవైదికానిసర్వాణినాచరేత్తాని వైదికః ॥ ౨౩ ॥ శైవా
న్పాశుపతాంశ్చైవజటిలాన్ముండినస్తథా ॥ లింగినోవ్రతినశ్చైవపాషండా
న్పరివర్జయేత్ ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యనేననిషిద్ధానికాపాలాదీని వైపునః ॥ వీ
రశైవక్రమగతాననింద్యాఇతితత్కథం ॥ ౨౫ ॥ నహింస్యాదితివాక్యే
నహింసామాత్రేనిషేధితే ॥ యాగీయపశుబంధాదానిషేధోభవేత్తథా ॥
౨౬ ॥ సర్వశబ్దస్యసంకోచోధర్మతోన్యత్రయుక్తిమాన్ ॥ యజేతేతివి
ధిస్తత్రనియామకఉదాహృతః ॥ ౨౭ ॥ వీరశైవేతరేశైవే శైవానిత్యా
దినిందితం ॥ శైవశబ్దస్యసంకోచస్సర్వశబ్దాదికేయథా ॥ ౨౮ ॥ నియా
మికాశ్రుతస్తత్రశ్రూయతేబహుశఃపునః ॥ వేదాంతసారముఖ్యాసుచా
మృతాఖ్యాదికేతథా ॥ ౨౯ ॥ అథవాశివనిశ్వాసశ్రుతిభ్యస్తేశివాగమాః
అధికాశ్శైవవక్త్రేభ్యస్సాక్షాదేవవినిర్గతాః ॥ ౩౦ ॥ పరస్పరావిరుద్ధార్థాః
శివోక్తానిగమాగమాః ॥ అల్పబుద్ధిభిరన్యోన్యవిరోధఃపరికల్ప్యతే ॥ ౩౧ ॥

---

* (రూపవత్తేనహేతునా)

* (కింప్రమాణంనభవంతీత్యత్రమానంనపశ్యామఇతి తాత్పర్యం-)

నిగమానామాగమానాంపరమాప్తోపదేశతః ॥ ప్రామాణ్యమవిశేషేణజ్ఞాతవ్యంతత్ప్రదర్శిభిః ॥ ౩౨ ॥ బహుభిర్యుక్తిభిస్స్పష్టంవిరోధఃపరిహార్యతే ॥ గ్రంథవిస్తరభీత్యాహంప్రకృతార్థముపక్రమే ॥ ౩౩ ॥ ప్రబంధస్యక్రమాదేవముపోద్ఘాతాదనంతరం ॥ ద్వాత్రింశదుపదేశాస్తేభవంతికథితాఇమే ॥ ౩౪ ॥ ఉపదేశేప్రాథమికేవ్యాససూత్రానురోధతః ॥ సర్వజ్ఞేసర్వశక్తౌచనిమిత్తేజగతస్తథా ॥ ౩౫ ॥ ఉపాదానేదవేదాంతవాక్యానాంసమ్యగన్వయః ॥ సర్వవేదాంతవాక్యానాముపదేశేద్వితీయకే ॥ ౩౬ ॥ స్మృత్యాదిబాధేసంప్రాప్తేపరిహారఃప్రదర్శ్యతే ॥ పరపక్షానపేక్షత్వంప్రపంచేనోపపాదితం ॥ ౩౭ ॥ శ్రుతివాక్యనిషేధస్యపరిహారఃప్రపంచితః ॥ జీవస్యాజన్యతాతస్యహేతవశ్చప్రదర్శితాః ॥౩౮॥ తృతీయేచోపదేశేతుజీవేకరణబృంహితే ॥ ఉపసంహరణంప్రోక్తంతదవస్థాంతరాణిచ ॥ ౩౯ ॥ బ్రహ్మైక్యంచతథాపిద్యాభేదాభేదాదిక్రమాత్ ॥ గుణోపసంహృతిశ్చాపితద్గుణానుపసంహృతిః ॥ ౪౦ ॥ విద్యాతఃపురుషార్థస్యసిద్ధిస్తత్రోపవర్ణితా ॥ విద్యాతదంగభూత్యాదిధారణాసహకారిణః ॥ ౪౧ ॥ విధిప్రభేదముక్తేశ్చఫలస్యనియమఃక్రమాత్ ॥ సాధనంచవిచారశ్చవర్ణితఃక్రమశస్తథా ॥ ౪౨ ॥ ఉపదేశేచతుర్థేతుకృత్యంఫలవిచారణం ॥ దంతధావనముఖ్యానికర్మాణికథితానిహి ॥ ౪౩ ॥ ఉపదేశేపంచమకేషష్ఠేభస్మజనిస్తతః ॥ ధారణంసప్తమేభూతేరష్టమేతత్ప్రశంసనం ॥ ౪౪ ॥ రుద్రాక్షోత్పత్తిరుదితానవమేదశమేపునః ॥ ధారణంతత్ప్రశంసాతుకథితైకాదశేక్రమాత్ ॥ ౪౫ ॥ ఉపదేశేద్వాదశేతుపంచాక్షరజపక్రమః ॥ త్రయోదశేతత్ప్రశంసాశివపూజావిధిస్తతః ॥౪౬॥ చతుర్దశోపదేశేస్యాత్పుష్పపాత్రాదిలక్షణం ॥ ఉపదేశేపంచదశేషోడశేతూచ్యతేక్రమాత్ ॥ ౪౭ ॥ గురుపూజావిధిస్తస్యప్రశంసాభక్తిపూర్వకం ॥ భక్తప్రశంసాకథితాతథాసప్తదశేతతః ॥ ౪౮॥ అష్టాదశేత్రేషుదాన

మేకోనవింశకేపునః ॥ లింగాంగసామరస్యంచలింగధారణమేవచ॥ ౪౯
వింశోపదేశే కథితాతత్ప్రశంసాసమాసతః ॥ అద్వైతత్వంమహాలింగలక్ష-
ణంత్వేకవింశతౌ ॥ ౫౦ ॥ శక్తిపైశిష్యముదితంద్వావింశేసప్రమాణకం॥
త్రయోవింశేగోళకాదిస్థలనాదినిరూపణం ॥ ౫౧ ॥ చతుర్వింశేషట్స్థ-
లోక్తిరథదీక్షావిశేషతః ॥ పంచవింశేథషడ్వింశేసకలధ్యానమీరితం ॥
౫౨ ॥ సప్తవింశేనిష్కళస్యధ్యానరీతిరుదాహృతా ॥ అష్టావింశోపదేశే
తు ప్రసాదగ్రహణంగురోః ॥౫౩॥ పాదోదకాభిషేకశ్చహ్యేకోనత్రిం-
శకేపునః ॥ స్వతఃప్రామాణ్యముదితమాగమానామనుక్రమాత్ ॥ ౫౪ ॥
శివధర్మప్రభావస్తుత్రింశతీరితఆదరాత్ ॥ ఏకత్రింశేసమాఖ్యాతాశివ-
ద్రోహేసమాగతే ॥ ౫౫ ॥ నిష్కృతిఃప్రాయశస్తత్రద్వాత్రింశదుపదేశ-
కే ॥ శివమాహాత్మ్యకథనేశ్రవణేభక్తిపూర్వకం ॥ ౫౬ ॥ శ్రేయఃపరం
పరావాప్తిఃకథితోయమనుక్రమః ॥ ద్వాత్రింశదుపదేశాస్తేసంగృహీతా
శ్శివాగమైః ॥ ౫౭ ॥ నిరూపణీయమన్యోన్యంనిగమాగమవర్త్మనాం ॥
ఐకరూప్యంవిరోధస్యపరిహారఃప్రమాణతః ॥ ౫౮ ॥ వీరశైవాగమానాం
తువిశేషేణైకరూపతా ॥ విద్యాశ్చతుర్దశఖ్యాతాఃవాచ్యాతత్సంను
తిఃపురా ॥ ౫౯ ॥ అంగానివేదాశ్చత్వారోమీమాంసాన్యాయవిస్తరః॥ పు-
రాణంధర్మశాస్త్రంచవిద్యాహ్యేతాశ్చతుర్దశ ॥ ౬౦ ॥ శిక్షాకల్పౌ
వ్యాకరణంనిరుక్తంజ్యోతిషంతథా ॥ ఛందోవిచ్ఛిత్తిరిత్యేతైఃషడంగోవే-
దఉచ్యతే ॥ ౬౧ ॥ ఆదివక్తాశివస్సాక్షాదేతాసాంపరమేశ్వరః ॥ ఋ-
గ్వేదోథయజుర్వేదస్సామవేదోహ్యథర్వణః ॥ ౬౨ ॥ ఋగేకవింశభే-
దాస్స్యాద్యజుష్యేకోత్తరంశతం ॥ సహస్రధాసామవేదోనవధాథర్వణ
స్మృతః ॥ ౬౩ ॥ తత్రైతేవేదపురుషశిరాంస్యుపనిషద్గణాః ॥ శ్రీరుద్ర
బృహదారణ్యశ్వేతాశ్వతరముండకాః ॥ ౬౪ ॥ కైవల్యకాలాగ్నిరుద్రజా
కఠవల్లీచబాష్కళః ॥ హంసఃపరమహంసశ్చబ్రహ్మనారాయణావపి ॥

కాత్యాయనో బ్రహ్మబిందూ ఆరుణ్యామృతబిందుకా ॥ పంచబ్రహ్మచ
జాబాలస్తేజోబిందుశ్చమాణ్డలః ॥ ౧౬ ॥ బోధాయనీయచర్చేచ శ్రవ
ణంచపరాక్రమః ॥ ప్రాచ్యశ్చశౌనకీయంచశివసంకల్పమేవచ ॥ ౧౭ ॥
ఆసురాయణ మైత్రాయణీయవాజసనేయకం ॥ వేదాంతసారప్రణవవ
జ్రసూచ్యంబకాస్తథా ॥ ౧౮ ॥ సాంఖ్యాయనీయమిత్యాద్యాస్సర్వవి
ద్యోత్తమోత్తమాః ॥ అష్టాదశపురాణానిపరిగీతానితానితు ॥ ౧౯ ॥ ఆ
ద్యంబ్రహ్మాండకంపాద్మంతృతీయంవైష్ణవంవిదుః ॥ శైవంచతుర్థమా
ఖ్యాతంపంచమంభాగవత్పరం ॥ ౨౦ ॥ షష్ఠంతునారదీయంస్యాన్మార్కం
డేయంతుసప్తమం ॥ ఆగ్నేయమష్టమంజ్ఞేయంభవిష్యన్నవమంవిదుః ॥
౨౧ ॥ దశమంబ్రహ్మకైవర్తంలైంగమేకాదశంమతం ॥ వారాహంద్వా
దశంవిద్యాత్స్కాందంచైవత్రయోదశం ॥ ౨౨ ॥ చతుర్దశంవామనం
తుకౌర్మంపంచదశంస్మృతం ॥ మాత్స్యంషోడశమాఖ్యాతంగారుడంతుత
తఃపరం ॥ ౨౩ ॥ అష్టాదశంస్యాద్బ్రహ్మాండముపపూర్వాణ్యతఃపరం ॥ స
నత్కుమారకథితంనారదీయంతతఃపరం ॥ ౨౪ ॥ స్కాందంసనత్కు
మారేణకథితంతుతతఃపరం ॥ చతుర్థంశివధర్మాఖ్యంపురాణంనందిని
ర్మితం ॥ ౨౫ ॥ తథాదుర్వాససాప్రోక్తంనారదీయంతతఃపరం ॥ కా
పిలంమానవంచైవతథైవోశనసాకృతం ॥ ౨౬ ॥ బ్రహ్మాండంతుతతఃపు
ణ్యంవారుణంతుతతఃపరం ॥ పురాణకాఖ్యంస్యాత్కాలమితంకంఠాభిధా
నకం ॥ ౨౭ ॥ తతోవాసిష్ఠలింగాఖ్యంనామ్నామాహేశ్వరంచతత్ ॥ త
తస్సాంబపురాణాఖ్యంసుసూక్ష్మమితిచేరితం ॥ ౨౮ ॥ పారాశరంచమా
రీచంభార్గవాఖ్యంతతఃపరం ॥ ఏతాన్యుపపురాణానిబ్రహ్మజ్ఞానప్రదా
నిహి ॥ ౨౯ ॥ మీమాంసాన్యాయశాస్త్రంచపురాణంస్మృతయస్తథా ॥
వేదోపాంగానిమునిభిఃపరిగీతానితత్రతు ॥ ౩౦ ॥ పూర్వోత్తరవిభేదేన
మీమాంసాద్వివిధాస్మృతా ॥ న్యాయకాణాదభేదేనతర్కోపిద్వివిధఃస్మృ

తః ॥ ౮౧ ॥ స్మృతయోష్టాదశప్రోక్తామునిభిర్నిర్మితాఃపృథక్ ॥ తేషు
పూర్వోమనుఃప్రోక్తోబృహస్పతిరనంతరః ॥ ౮౨ ॥ దక్షునామాతృతీయ
స్స్యాద్గౌతమోథయమోంగిరాః॥ యోగీశ్వరఃప్రచేతాశ్చశాతాతపపరా
శరౌ ॥ ౮౩ ॥ సంవర్తోశనసౌశంఖలిఖితావత్రిరేవచ ॥ విష్ణ్వాపస్తంబ
హారీతాధర్మశాస్త్రప్రవర్తకాః ॥ ౮౪ ॥ అష్టాదశాపిస్మృతయస్తన్నా
మపరిచిహ్నితాః॥ జాబాలిర్నాచికేతశ్చస్కందోలోగాక్షికాశ్యపౌ॥౮౫॥
వ్యాసస్సనత్కుమారశ్చశంతనుర్జనకస్తథా ॥ క్రతుఃకాత్యాయనశ్చై
వజాతుకర్ణిఃకపింజలః ॥ ౮౬ ॥ బోధాయనశ్చకాణాదోవిశ్వామిత్రస్త
థైవచ ॥ పైఠీనసిర్గోభిళశ్చేత్యుపస్మృతివిధాయకాః ॥౮౭ ॥అష్టాదశో
పస్మృతయస్తత్తన్నామభిరంకితాః ॥ ఏవంచతుర్దశాఖ్యాతా వేదమా
ర్గానురోధతః ॥ ౮౮॥ తాల్వోష్ఠపుటనిష్పందపూర్వకంశివభాషితాః॥
అష్టావింశతిసంఖ్యాకాశ్శైవోక్తాస్తేశివాగమాః ॥ ౮౯ ॥ త్రిపాదార్థం
చతుష్పాదంప్రాహతంత్రంజగత్పతిః ॥ సూత్రేశేతేనసంగృహ్యప్రాహ
విస్తరతఃప్రభుః ॥ ౯౦ ॥ కామికాదిప్రభేదేనతద్భిన్నంబహుధైవహి ॥ కా
మికాద్యావాతులాంతాశ్శివేనోక్తాశ్శివాగమాః ॥ ౯౧॥ సిద్ధాంతాఇతి
విజ్ఞేయాఉపభేదసమన్వితాః ॥ కామికంయోగజంచింత్యంకారణంత్వజి
తంతథా ॥ ౯౨ ॥ దీప్తంసూక్ష్మంసహస్రంచాప్యంశుమాన్సుప్రభేదతః ॥
విజయశ్చైవనిశ్వాసఃస్వాయంభువమథానలం ॥ ౯౩ ॥ వీరంచరౌరవం
చేతిమకుటంవిమలంతథా ॥ చంద్రజ్ఞానంచబింబంచప్రోద్గీతంలలితంతథా॥
౯౪ ॥ సిద్ధసంతానసర్వోక్తంపారమేశ్వరమేవచ ॥ కిరణంవాతులంచై
తాఅష్టావింశతిసంహితాః ॥ ౯౫ ॥ ఏవమన్యానితంత్రాణిశివేనోక్తాన్య
నేకశః ॥ మహామాయాశంబరంచయోగినీజాలశంబరం ॥ ౯౬ ॥ తత్త్వ
శంబరకంచైవభైరవాష్టకమేవచ ॥ బహురూపాష్టకంచైవయామళాష్ట
కమేవచ ॥ ౯౭ ॥ చంద్రజ్ఞానంవాసుకంచమహాసంమోహనంతథా॥ మ

హాచ్ఛుష్మం మహాదేవ వాతులం వాతులోత్తరం ॥ ౯౮ ॥ హృద్భేదం మాతృభేదం చ సుహ్యాతంత్రం చ కామికం ॥ కలాపాదం కలాసారం తథా న్యాకుబ్జికామతం ॥ ౯౯ ॥ మాయోత్తరం చ వీణాఖ్యం త్రోతలం త్రోతలోత్తరం ॥ పంచామృతం రూపభేదం భూతోడ్డామరమేవ చ ॥ ౧౦౦ ॥ కులాసారం కులోడ్డీశం కులచూడామణిస్తథా ॥ సర్వజ్ఞానోత్తమం చైవ మహాశివమతం తథా ॥ ౧౦౧ ॥ మహాలక్ష్మీమతం చైవ సిద్ధయోగీశ్వరీమతం ॥ కురూపికామతం చైవ రూపికామతమేవ చ ॥ ౧౦౨ ॥ సర్వవీరమతం చైవ విమలామతముత్తమం ॥ పూర్వపశ్చిమదాక్షిణ్యముత్తరం చ నిరుత్తరం ॥ ౧౦౩ ॥ తంత్రం వైశేషికం జ్ఞానం వీరయోగం తథాపరం ॥ అరుణేశం మోహనేశం విశుద్ధేశ్వరమేవ చ ॥ ౧౦౪ ॥ ఏవమేతాని తంత్రాణి కథితాన్యపి కోటిశః ॥ సర్వేషామపి విద్యానాం వీరశైవం విశిష్యతే ॥౧౦౫॥

ఇతి శ్రీమద్విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే నిగమాగమసారభూతే క్రియాసారే ఉపోద్ఘాతప్రకరణం.



శ్రీ

ప్రథమోపదేశప్రారంభః.

అథాభిధాస్యే వీరాణాం శైవానాం వేదమూలతాం ॥ వ్యాసనిర్మితసూత్రార్థతాత్పర్యానుసారతః ॥ ౧ ॥ విశబ్దేనోచ్యతే విద్యా శివజీవైక్యబోధినీ ॥ తస్యాం రమంతే యే శైవా వీరశైవాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౨ ॥ విశబ్దో వా వికల్పార్థో రశబ్దో రహితార్థకః ॥ వికల్పరహితం శైవం వీర

శైవం ప్రచక్షతే ॥ ౩ ॥ విరోధాభావనిర్బద్ధస్స్యాద్ర్విశబ్దోరహితార్థకః॥ విరోధరహితం శైవం వీరశైవం విదుర్బుధాః ॥ ౪ ॥ తత్రాన్యూతస్యవాక్యోక్తలింగధారణవైభవే ॥ లింగాంగసామరస్యేచఫలం మోక్షం ప్రచక్షతే ॥ ౫ ॥ పిండాదిజ్ఞానశూన్యాంత మేకోత్తరశతస్థలం ॥ షట్స్థలం లింగభేదంచజిజ్ఞాసుర్భక్తిపూర్వకం ॥౬॥ అధికారీసవిజ్ఞేయస్త్యక్తసర్వేషణస్స్వయం ॥ అష్టాంగయోగవాన్ జ్ఞానీపంచాచారపరాయణః ॥౭॥ భక్తమాహాత్మ్యశుశ్రూషుశ్శివకీర్తనమోక్షసాధనం ॥ గురుశుశ్రూషణరతశ్శ్రుతవాన్ వీతకల్మషః ॥ ౮ ॥ నగురోస్సదృశీమాతా నగురోస్సదృశః పితా ॥ సంసారాబ్ధిశరేద్యోహిపరమార్థోపదేశతః ॥ ౯ ॥ గురూపసదనాదేవబ్రహ్మవిష్ణ్వాదయస్సురాః ॥ లింగాంగసామరస్యంచప్రాప్నుయుర్విగతజ్వరాః ॥౧౦॥ సనత్కుమారప్రముఖాజ్ఞానినో యశస్వినః ॥ ధృతలింగాంగభావాశ్చవిరాజంతేసశంముదా ॥ ౧౧ ॥ దండినందిమహాకాళప్రముఖాగణనాయకాః ॥చతుర్దశసహస్రంహికైలాసావరణాధిపాః ॥ ౧౨ ॥ యతప్రవర్తకాస్సర్వేగురుపీఠాధిరోహిణః ॥ మహేశ్వరసమీపేతెవర్తంతేశూలపాణయః ॥ ౧౩ ॥ అగస్త్యోజైమినిశ్చైవ విశ్వామిత్రోథకాశ్యపః ॥ భరద్వాజోంగిరాఅత్రిర్వసిష్ఠోరోమహర్షణః ॥ ౧౪ ॥ ఏతేసర్వేమహాభాగాఅతివర్ణాశ్రమేరతాః ॥ వీరశైవాస్సమాఖ్యాతాజీవన్ముక్తానసంశయః ॥ ౧౫ ॥ యేషాంతుజన్మచరమంతేషామత్రరతిర్భవేత్ ॥ తేధన్యాస్తేకులీనాశ్చశివజ్ఞానప్రవర్తకాః ॥౧౬॥ ఏతైస్సర్వేషులోకేషుసర్వేధర్మాః ప్రవర్తితాః ॥ శివఏవహిసర్వేషాంగురురాద్యఃపరాత్పరః ॥౧౭ ॥ కాలేనచానవచ్ఛేదాత్సపూర్వేషాం గురుశ్శివః ॥ తన్ముఖాద్గళితావేదాఃకామికాద్యాశ్చసంహితాః ॥ ౧౮ ॥ అన్యాశ్చవివిధావిద్యాస్తత్తత్కర్మప్రదర్శకాః॥ తత్రాదీక్షాంగతోవ్యాసస్తత్త్వజ్ఞానైకతత్పరః ॥ ౧౯ ॥ పశుపాశపతిజ్ఞానంలబ్ధవాంచ్ఛివభక్తితః॥

శివజ్ఞానానిదివ్యాని మోక్షైకఫలదాన్యపి ‖ ౨౦ ‖ శివేనైవోపదిష్టాని తేన తానిధృతానిచ ‖ తతఃకృతాని సూత్రాణి తేనతత్త్వపరాణిహి ‖ ౨౧ ‖ తేషామర్థాశ్చనస్పష్టాస్సద్గురోరప్యదర్శనాత్ ‖ బహుధోల్లేఖితాఅర్థాస్తార్కికైఃకర్కశభాషణైః ‖ ౨౨ ‖ యదైక్యంజ్ఞానశబ్దార్థోజీవాత్మపరమాత్మనోః ‖ మిథ్యాత్వంజగతోరజ్జుసర్పభ్రాంతివదిష్యతే ‖ ౨౩ ‖ అవిద్యావద్విషయతాంశాస్త్రాణామితికేచన ‖ బ్రహ్మజ్ఞానైకనాశ్యంహిప్రారబ్ధంకర్మజంఫలం ‖ ౨౪ ‖ ఇతికేచిద్వర్ణయంతికేచిదన్యత్ప్రచక్షతే జీవాత్మాపరమాత్మాచద్వౌపదార్థౌవ్యవస్థితౌ ‖ ౨౫ ‖ సత్యత్వంబ్రహ్మణస్సాక్షాదనిత్యత్వంవికారజం ‖ ప్రపంచస్యతథాసర్వసాక్షిత్వంపరమేశితుః ‖ ౨౬ ‖ ప్రధానతోపాసనస్యముక్తిస్సాలోక్యనామికా ‖ దివ్యమంగళరూపంచపరస్యబ్రహ్మణోస్తిహి ‖ ౨౭ ‖ ఏవంమతానిబహుశోభువివిస్తరితాన్యపి ‖ సముపేత్యతదావ్యాసఃప్రార్థయామాసశంకరం ‖ ౨౮ ‖ మతానివివిధాన్యేవసముత్పన్నానిశంకర ‖ మత్కృతానాంచసూత్రాణామయథానయనంకృతం ‖ ౨౯ ‖ ఏవమేవేతినిశ్చిత్యకుర్వంతికలహంమిథః ‖ త్వత్ప్రసాదైకలబ్ధస్యసూత్రజాలస్యశంకర ‖ ౩౦ ‖ యథాపూర్వంత్వయాకార్యంమత్సూత్రార్థవివేచనం ‖ ఇతితేనప్రార్థితస్సదయాళుఃపార్వతీపతిః ‖ ౩౧ ‖ నీలకంఠశివాచార్యనామ్నాభాష్యమచీకరత్ ‖ విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతప్రతిపాదనముత్తమం ‖ ౩౨ ‖ వయాపితస్యతాత్పర్యంశ్రోతౄణాంసుఖబుద్ధయే ‖ కారికారూపతస్సర్వక్రిమేశైవఃబద్ధ్యతే ‖ ౩౩ ‖ లింగాంగసామరస్యైకలభ్యంపాశవిమోచనం ‖ శివపదపరంతత్త్వంశివపదపరంమహః ‖ ౩౪ ‖ శివపదపరంజ్యోతిశ్శివపదపరాత్పరః ‖ వ్యాసోక్తంయత్పరంబ్రహ్మస్వసూత్రేషుశివస్స్వయం ‖ ౩౫ ‖ శివపదహిలింగంచలింగరూపీశివస్స్వయం ‖ సర్వవేదాంతవాక్యానాంప్రతిపాద్యశ్శివస్స్వయం ‖ ౩౬ ‖ సర్వతత్త్వావలంబశ్చ

గతాకారణమవ్యయః ॥ తత్వమస్యాదివాక్యార్థస్వరూపీనిష్కళస్స్వ
యం ॥ ౩౭ ॥ ఏవం బ్రహ్మాద్వితీయంచసత్యంజ్ఞానసుఖాత్మకం ॥ నిర్గు
ణంనిర్మలంశుద్ధంజనిమాఖ్యంనిరంజనం ॥ ౩౮ ॥ దేవానామాదిభూత
శ్చరుద్రోవిశ్వాధికఃప్రభుః ॥ సర్వజ్ఞస్సర్వకర్తాచసర్వకారణమీశ్వ
రః ॥ ౩౯ ॥ అనాదినిధనంవస్తుపరాపరవిహీనకం ॥ పరమాత్మస్వరూపం
చపరబ్రహ్మస్వరూపకం ॥ ౪౦ ॥ నిష్ఠాప్రాప్యాపరంతత్వమప్రమేయమ
నూపమం ॥ కథయంతీతివేదాంతాశ్శివంపరమకారణం ॥ ౪౧ ॥ మహా
లింగస్వరూపోయంశంకరస్సదాశివః ॥ ఇతిజానంతియేభక్తాగురోఃకా
రుణ్యతశ్శివం ॥ ౪౨ ॥ శోకంతరంతితేసర్వేమహాదేవప్రసాదతః ॥ స
ర్వవేదాంతసారంహిచిదంబరసమన్వితం ॥ ౪౩ ॥ పూజయేద్ధృదయా
కాశేస్వాత్మనోహితమాచరేత్ ॥ ప్రకారాబహవస్సంతిదహరోపాసనా
దయః ॥ ౪౪ ॥ సాధుకార్యావీరశైవైర్గర్భదీక్షాదిసంస్కృతైః ॥ లిం
గాంగసామరస్యేనశివభావసమన్వితైః ॥ ౪౫ ॥ కాలయోరాగమార్థా
నుసారేణాతిసమాహితైః ॥ స్ఫుటీభవిష్యతిస్థూలసూక్ష్మమధ్యమభేదతః ॥
౪౬ ॥ త్రివిధాశివపూజాపిచోపదేశేచతుర్దశే ॥ సాచపూజాహస్తపీఠే
ముఖ్యాన్యత్రాపికేచన ॥ ౪౭ ॥ తస్మాత్తేనైవసంతుష్టశ్శంభుర్నిశ్శ్రేయస
ప్రదః ॥ తస్యాపిమూర్తయస్సంతిపంచవింశతిసంఖ్యయా ॥ ౪౮ ॥ తా
శ్చకుర్వంతిలింగస్యపూజనంభక్తిపూర్వకం ॥ విష్ణ్వాదయస్సురగణాశ్చయ
క్షరక్షోగణాస్తథా ॥ ౪౯ ॥ జన్మకర్మనివృత్త్యర్థంమునయోధృతనిశ్చయాః ॥
ఉపాసతేమహాలింగంబహవోమోక్షకాంక్షిణః ॥ ౫౦ ॥ సత్యాపరోక్ష
విజ్ఞానంచిద్ఘనానందరూపిణం ॥ లింగంచకాటంజనిమంబుతంబ్రహ్మాది
తత్పరం ॥ ౫౧ ॥ సత్యంజ్ఞానంసుఖంనిత్యంవార్థకంశరణంశ్రుతం ॥ ఏ
వమాదీనినామానిసంతిలింగస్యభూరిశః ॥ ౫౨ ॥ తల్లింగమేవసూత్రేషు
వ్యాసేనాపివిచారితం ॥ నీలకంఠశివాచార్యైస్తత్తాత్పర్యంప్రకాశితం ॥ ౫౩ ॥

కలికల్మషనిర్ధూతతత్త్వబుద్ధిభిరన్యథా ॥ నీతం యథాయథం శాస్త్రం స
ద్గురోరప్యదర్శనాత్ ॥ ౫౪ ॥ అమాత్సర్యపరిప్రాప్తగతికౌశలశాలిభిః
నిర్వాపణీయపవార్థః కథ్యతేఽథ యథాతథం ॥ ౫౫॥ అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞా
సేత్యస్మిన్సూత్రే యదీరిత ॥ తద్బ్రహ్మ కేవలం లింగం జ్ఞాతవ్యం చ ముముక్షు
భిః ॥ ౫౬ ॥ సమనంతరసూత్రేషు తద్గుణాః పరివర్ణితాః ॥ ఆనంతర్యాథ
శబ్దస్స్యాత్ పూర్వకాండానురోధతః ॥ ౫౭ ॥ కిమనంతరమిత్యుక్తే త్వా
చ్యం ధర్మవిచారతః ॥ ఆనంతర్యం విచార్యస్య బ్రహ్మణో లింగరూపిణః ॥ ౫౮ ॥
ఓంకారశ్చాథశబ్దశ్చ ద్వావేతౌ బ్రహ్మణః పురా ॥ కంఠం భిత్వా వినిర్యాతౌ
తస్మాన్మాంగలికావుభౌ ॥ ౫౯ ॥ ఇతి ప్రమాణతస్తత్ర మంగలార్థో నయు
జ్యతే ॥ పూర్వకాండపరోధేనాప్యంగాంగిత్వనిరూపణాత్ ॥ ౬౦ ॥ బ్ర
హ్మణో లింగరూపిత్వం న యుక్తమితి చేచ్ఛృణు ॥ ఆమ్నాయనవ ఆరభ్య లింగ
శబ్దపరంపరా ॥ ౬౧ ॥ ప్రసిద్ధా తైత్తిరీయోపనిషద్యేవ ప్రదృశ్యతే ॥ లింగ
శబ్దస్య చాన్యోఽర్థః కల్ప్యస్స్వరసతశ్శ్రుతేః ॥ ౬౨ ॥ ఆత్మత్వేన న సంస్థా
రస్తవత[illegible]ప్రృష్టనమస్కృతిః ॥ తత ఇత్యర్థసాంగత్యం బ్రహ్మణో లింగరూప
తః ॥ ౬౩ ॥ అనంతరనపుంసా[illegible]రః కథం సంగచ్ఛతేఽన్యథా ॥ తస్మాల్లింగప
దస్యార్థో బ్రహ్మ నిత్యం నిరంజనం ॥ ౬౪ ॥ పూర్వకాండప్రసిద్ధస్త్వథమో
ఽగ్నిష్టోమపూర్వకం ॥ వీరశైవాదినైవేతి చానంతర్యం కథం భవేత్ ॥ ౬౫ ॥
వేదోక్తభూతిరుద్రాక్షలింగధారణకర్మఠైః ॥ విచార్యం బ్రహ్మలింగాఖ్యం
వానంతర్యం విరుధ్యతే ॥ ౬౬ ॥ పూర్వకాండవిరుద్ధోఽర్థః పూర్వకాం
డోక్త ఉచ్యతే ॥ పూర్వకాండీయధర్మస్య యావద్వ్యత్య[illegible]పి దేవ వా ॥ ౬౭ ॥
కృతోపనయనస్యాశు వేదాంతేషు ప్రవేశనాత్ ॥ యావతాం కర్మణాం కే
నాప్యనుష్ఠాతుం న శక్యతే ॥ ౬౮ ॥ అతో యతి[illegible]ంచి దేవాత్ర వివక్షితమ
దీర్యతే ॥ చతుర్ణాం సాధనానాం తు సంపత్తేస్సమనంతరం ॥ ౬౯ ॥ ఇతి
కేచిద్వర్ణయంతి తన్నాతివోపయుజ్యతే ॥ ఇహాముత్రఫలే భోగవిరా

శ్శాశ్వ శాలితా ॥ ౭౦ ॥ వేదాంతార్థవిచారైకలభ్యత్వాదధికారితాం॥స
సంపాదయేత్యత్ర తస్మాన్న తర్క్యముచ్యతే ॥ ౭౧ ॥ చతుస్సాధనసంపత్తిస
మనంతరమేవ చేత్ ॥ వృత్తత్వాచ్ఛాస్త్రలబ్ధస్య జిజ్ఞాసానభవేత్తు కిల్॥
ధర్మాన-తర్క్యమేవాతో వాచ్యం ధర్మోద్వివిధామతః ॥పశుధర్మః ప్రా
థమికః పతిధర్మో ద్వితీయకః ॥ ౭౩ ॥అనుతిష్ఠన్ పశోర్ధర్మాన్ పతిధ
ర్మాన్ సచార్హతి ॥ యథాపిపీలికా వృక్షమూలమాఘ్రాయ తత్ఫల ॥
౭౪ ॥ ఆగుహ్యలభతే తద్వత్పతిధర్మైకతత్పరః ॥ యథా విహంగః పక్షా
భ్యాం ఫలితం వృక్షమాగతః ॥ ౭౫॥ పర్యాప్త ఫలం వాప్నోతి తద్వ్యభీప్సం
తదర్హతి ॥ యన్నిత్యం పరోక్షం చ జ్ఞానం మోక్షైకసాధనం ॥ ౭౬ ॥ ప
శుధర్మ ఇతి ప్రాహుర్యస్తు కామ్యఫలప్రదః ॥ నిష్కామ మేన స్వపాపస్యావి
చ్ఛిత్త్యై సమనుష్ఠితః ॥౭౭॥యో ధర్మస్తంత్రశాస్త్రేషు పతిధర్మం ప్రచక్ష
తే ॥ దర్శేంద్రియాణి విహితో ధర్మః కామ్యాస్స ఏవ హి ॥ ౭౮ ॥ నిష్కా
మసమనుష్ఠానాత్పతిధర్మత్వమశ్నుయేత్ ॥ తత్రాపి సర్వకర్మాదావధి
కారప్రదాయకం ॥ ౭౯ ॥ భస్మధారణముఖ్యం హి కాలాగ్న్యుపనిషన్ము
ఖైః ॥ బృహజ్జాబాలముఖ్యైశ్చ విహితం తత్పదే పదే ॥ ౮౦ ॥ రుద్రాక్ష
ధారణం చైవ దహరోపాసనాదికం ॥ కాలయోశ్శివపూజా చ త్రిషు కాలేషు
వాసనా ॥ ౮౧ ॥ విద్యాసు శ్రుతిరుత్కృష్టా రుద్రైకాదశినీ శ్రుతౌ ॥తత్ర
పంచాక్షరో మంత్రశ్శివ ఇత్యక్షరద్వయం ॥ ౮౨ ॥ ఇతి శ్రుతిశిరోరత్న శి
రోరత్నమనోర్జపః ॥ ఆచార్యో దేవ ఇత్యుక్తమంత్రదేశికపూజనం॥౮౩॥
ప్రసాదగ్రహణం తస్యేత్యాద్యాః పాశవిమోచకాః ॥ పతిధర్మా ఇమే జ్ఞే
యాస్తదానంతర్యమత్ర చ ॥౮౪॥ అతశ్శబ్దోత్ర హేత్వర్థస్స వేదాంతవి
శిష్యతే ॥ విషయోస్తద్వయోరైక్యం జీవస్య బ్రహ్మణస్తథా ॥ ౮౫ ॥ విరు
ద్ధయోస్స్వభావేన తమస్తేజస్సమానయోః॥యుష్మదస్మద్గోచరయోః కథమ
న్యోన్యతా భవేత్ ॥ ౮౬ ॥ కించిజ్జ్ఞత్వం చ జీవత్వం సర్వజ్ఞత్వం తదన్యతా॥

౩

అనిత్యత్వం చ సత్యత్వం కథమేకత్ర యుజ్యతే ॥ ౮౭ ॥ ఇతి చేద్దీయతాం
దృష్టిస్తత్త్వార్థసావధానతః ॥ ఇదం రజతమిత్యేతజ్జ్ఞానే శుక్త్యాభ్రమాత్మకే ॥
౮౮ ॥ ఇదంత్వాంశేన శుక్తిత్వం రజతత్వమనంతరం ॥ ఉభయం చ య
థార్థాస్తే విరుద్ధం చ పరస్పరం ॥ ౮౯ ॥ శుక్తిత్వే చ ప్రకారే తు రజతత్వం
నివర్తతే ॥ తద్వదేవాత్ర సర్వజ్ఞే కించిజ్జ్ఞత్వం విశిష్యతే ॥ ౯౦ ॥ సర్వ
జ్ఞత్వే ప్రకారే తు కించిజ్జ్ఞత్వం నివర్తతే ॥ తజ్జీవబ్రహ్మణోరైక్యం శాస్త్రస్య
విషయం విదుః ॥ ౯౧ ॥ ముక్తిస్సాధారణత్వేన ప్రయోజనముదీర్యతే ॥ నజీ
వబ్రహ్మణోరైక్యం సూత్రస్వరసతః స్ఫురేత్ ॥ ౯౨ ॥ ఇతి వ్యాచక్షతే శ
క్తివిశిష్టం విషయస్త్వితి ॥ యథా ఘట ఇతి జ్ఞానే ఘటత్వం స్యాద్విశేషణం ॥
౯౩ ॥ తథా బ్రహ్మణి వైశిష్ట్యం శక్తేరిత్యవధార్యతాం ॥ అగ్నిస్ఫులింగయో
ర్నాస్తి యథా భేదస్స్వరూపతః ॥ ౯౪ ॥ అగ్నిత్వేన కణత్వేన భేదోఽపి స్ఫుర
తి క్వచిత్ ॥ యథాహి కుండలమితి భేదాభేదౌ తథాత్ర చ ॥ ౯౫ ॥ తస్మా
చ్ఛక్తివిశిష్టస్య జిజ్ఞాసా బ్రహ్మణస్స్ఫుటం ॥ షట్స్థలజ్ఞానమప్యత్ర మోక్షసా
ధనముచ్యతే ॥ ౯౬ ॥ లింగమేవ యతశ్శాస్త్రే బ్రహ్మేతి సువిచార్యతే ॥ స
ర్వత్ర లింగసంబంధం కుర్వంతి ప్రతిపత్తయే ॥ ౯౭ ॥ సర్వం బ్రహ్మేతి వేదా
ర్థమనుసంధాయ శాంభవాః ॥ బ్రహ్మలింగం జనిమచ్చైత్యాద్యా యే న సమ
ర్థకాః ॥ ౯౮ ॥ మాధ్వబౌద్ధాదిచార్వాకమతాధ్వాధ్వన్యతామయల్
గణాచారవిరుద్ధం స్యా* న్నష్టార్థమితి తన్మతం ॥ ౯౯ ॥ నీలకంఠశివాచార్య
భాష్యార్థమనుసందధత్ ॥ వీరశైవైరభిమతమభిధాస్యే శ్రుతేర్మతం ॥
౧౦౦ ॥ తస్మాద్ధర్మవిచారస్య పశ్చాద్బ్రహ్మైవ కేవలం ॥ విచార్యం శ్రవ
ణాద్యైశ్చ శాంతిమద్భిర్జనైస్సదా ॥ ౧౦౧ ॥ అనేకజన్మసిద్ధానాం శ్రౌ
తస్మార్తానువర్తినాం ॥ నరాణాం క్షీణపాపానాం శివే భక్తిః ప్రజాయ

---

* (నష్టార్థమితి తన్మతమితి పాఠాంతరం)

తే ॥ ౧౦౨ ॥ అగ్నిష్టోమాదయో యజ్ఞా అశ్వమేధావసానకాః ॥ సర్వే
తే శివభక్త్యర్థం నిశ్చితా వేదశాస్త్రయోః ॥ ౧౦౩ ॥ కృతపుణ్యా జనాస్స
ర్వే భక్తిం ప్రాప్య మహేశ్వరే ॥ ప్రాప్నువంతి పరం ధామ జీవన్ముక్తాశ్చ తే బు
ధాః ॥ ౧౦౪ ॥ యదా చర్మవదాకాశం వేష్టయిష్యంతి మానవాః ॥ త
దా శివమవిజ్ఞాయ దుఃఖస్యాంతో భవిష్యతి ॥ ౧౦౫ ॥ శివ ఏవ పరం బ్రహ్మ
సచ్చిదానందలక్షణం ॥ తదన్యన్న పరం కించిత్తస్మాద్ధ్యేయమాస్తికైః ॥ ౧౦౬ ॥
సర్వమన్యత్పరిత్యజ్య శివాదన్యత్తు దైవతం ॥ శివ ఏవ సదా పూజ్యో ముము
క్షుభిరహర్నిశం ॥ ౧౦౭ ॥ అయమేవ హి సిద్ధాంతస్సర్వవేదేషు నాన్య
థా ॥ తస్మాల్లింగం బ్రహ్మ శైవముపాస్యం చ ముముక్షుభిః ॥ ౧౦౮ ॥ కై
వల్యమేవ సర్వేషాం జాయతే న పునర్భవః ॥ ౧౦౯ ॥ తతో హ్యుపనిషచ్ఛా
స్త్రం విచార్యం శుద్ధమానసైః ॥ లింగే సుషుప్తిరిత్యేతైః స్సుఖం లింగవతాం
పరం ॥ ౧౧౦ ॥ ఆలస్యాదితథాన్యత్ర ప్రతిపాదితమిత్యథ ॥ నమో బ్రహ్మ
ణ ఇత్యాద్యైస్తు దేవహిదృఢీకృతం ॥ ౧౧౧ ॥ లింగస్థాపనమిత్యాద్యాశ్శతశః
ప్రతిపాదితం ॥ సర్వం హ్యుపనిషచ్ఛాస్త్రం ప్రవృత్తం వర్ణితుం శివం ॥
౧౧౨ ॥ తథాపి మానవా మూర్ఖాస్త్యజుర్లింగధారణం ॥ ఆచారో విపరీ
తో హి యుగధర్మానుసారతః ॥ ౧౧౩ ॥ ధనీ హ్యుదరరోగస్థో నభక్తే హ్యా
న్నముత్తమం ॥ తద్వత్తాత్త్వికశాస్త్రార్థే మతిర్నో దేశికస్య చేత్ ॥ ౧౧౪ ॥
శివప్రసాదసిద్ధార్థాః కృతకృత్యాస్తు యే నరాః ॥ ధృతలింగాంగభావాశ్చ
భవిష్యంతి గతజ్వరాః ॥ ౧౧౫ ॥ అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసేత్యారభ్య వ్యాససూ
త్రకే ॥ అనావృత్తిరితి హ్యేతదంతం బ్రహ్మ విచారితం ॥ ౧౧౬ ॥ ధార్యం ని
శ్చిత్య విద్వద్భిర్గురువిశ్వాసతత్పరైః ॥ రహస్యోపనిషద్వాక్యైర్వర్ణి
తం బ్రహ్మ కేవలం ॥ ౧౧౭ ॥ అపరిచ్ఛిన్నవిభవమవాఙ్మనసగోచరం ॥ ని
ష్కళం నిర్మలం శుద్ధం నిర్వికల్పం నిరంజనం ॥ ౧౧౮ ॥ జ్ఞాత్వా కథముపా
స్యం హి నిరస్తద్వైతలక్షణం ॥ లక్షణేన ప్రమాణేన వస్తుసిద్ధిరుదాహృతా ॥

౧౧౯ ॥ జన్మాదికారణత్వం హి జగతాం బ్రహ్మలక్షణం ॥ సర్వవేదాంత
వాక్యైః ప్రమాణైర్నసంశయః ॥ ౧౨౦ ॥ ఏతైరాపాతతో బ్రహ్మణశ్చైవ
శ్రవణాదిభిః ॥ బ్రహ్మైవ సర్వం బ్రహ్మాద్వైతీయ ఏవం వేదమానవః ॥ ౧౨౧ ॥
ద్వితీయసూత్రం వ్యాసేన హ్యస్మిన్నర్థే సమర్థితం ॥ జన్మాద్యస్యయత
స్సూత్రం విష్ణోర్గాద్యస్య జన్మయత్ ॥ ౧౨౨ ॥ తచ్ఛంభో బ్రహ్మణస్సా
క్షాజ్జగత్కర్తృత్వమిష్యతే ॥ అథవాఽకారవాచ్యస్య విష్ణోర్జన్మాదియ
స్భవాత్ ॥ ౧౨౩ ॥ సర్వప్రపంచహేతుత్వలక్షణం బ్రహ్మణో విదుః ॥ య
తో వేత్యాదివాక్యానాం విషయత్వముదాహృతం ॥ ౧౨౪ ॥ వాక్యస్వారస్య
యోగేన నిశ్చితం బ్రహ్మధారణం ॥ యస్మాత్సర్వమిదం బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేం
ద్రపూర్వకం ॥ ౧౨౫ ॥ సహభూతైః ప్రథమైస్సర్వైః ప్రథమం సంప్ర
సూయతే ॥ ఏష దేవో మహాదేవో విజ్ఞేయస్తు మహేశ్వరః ॥ ౧౨౬ ॥ న
తస్య పరమం కించిత్పదం సమధిగమ్యతే ॥ అనేన సూత్రకృత్యేన ప్రథమం
సృజ్యతే జగత్ ॥ ౧౨౭ ॥ అంత్యకాలే పునశ్చేదమస్మిన్ప్రళయమేష్యతి ॥
కారణానాం చ యో ధ్యాతా ధాతా పరమకారణం ॥ ౧౨౮ ॥ న సంప్రసూ
యతేఽన్యస్మాత్కుతశ్చన కదాచన ॥ సర్వైశ్వర్యసంపూర్ణో నామ్నా
సర్వేశ్వరస్స్వయం ॥ ౧౨౯ ॥ సర్వైర్ముముక్షుభిర్ధ్యేయశ్శంభ
రాకాశమధ్యగః ॥ అయమేవ శివః కర్తా పురుషః కారణం పరం ॥ ౧౩౦ ॥
విష్ణుర్బ్రహ్మా శశీ సూర్యశ్శక్రో దేవాశ్చ సాన్వయాః ॥ సృజ్యతే గ్రసతే చై
వ మోహభూతమిదం జగత్ ॥ ౧౩౧ ॥ అప్రజ్ఞానం జగత్సర్వం తదా హ్య
ణోర్మహేశ్వరః ॥ యదా తమస్తదా దేవః ధ్యాస్తే పరమేశ్వరః ॥ ౧౩౨ ॥
బ్రహ్మవిష్ణ్వాదికాన్సర్వాన్ సృష్ట్వాదౌ పరమేశ్వరః ॥ చకారదీక్షాం
పాంచవీరశైవాగమాచ్ఛివః ॥ ౧౩౩ ॥ లింగాంగసామరస్యేన కృతకృ
త్యాశ్చ తే బభుః ॥ తదా ప్రభృతి విష్ణ్వాద్యాశ్శివస్య పరమాత్మనః ॥ ౧౩౪ ॥
జ్ఞయా శక్తిమంతశ్చ లోకేషు ఖ్యాతిమాప్నుయుః ॥ యస్యాజ్ఞయా జగత్స

ష్టావిరించిఃపాలకోహరిః॥౧౩౫॥సంహర్తా కాలరుద్రాఖ్యశ్శివస్సాంబస్సనాతనః ॥ ఘృతకీతిఘనీభూతస్సద్విశానందలక్షణః ॥ ౧౩౬॥అణోరణీయాన్సర్వాత్మా మహీయాన్మహతః ప్రభుః ॥ కర్తా పాతా చ సంహర్తా బ్రహ్మవిష్ణుహరప్రభుః ॥ ౧౩౭ ॥ అవినాభూతచిచ్ఛక్తిర్విస్ఫులింగాగ్నివత్స్మృతః॥నాత్యంతభేదభావోహి నచాభేదో నచోభయం॥౧౩౮॥ భేదాభేదౌ కింతు జీవబ్రహ్మణోర్మిశ్రితౌపురా ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణాని కామికాద్యాస్తథాగమాః ॥ ౧౩౯ ॥ ఉపాసనాభిగమ్యం హి భేదాభేదస్వరూపకం ॥ శివమేవసదాసాంబం హృదికృత్వా బ్రువంతిహి ॥ ౧౪౦॥ ఏతజ్జగత్కారణత్వే హేతుశ్శాస్త్రం ప్రధానకః ॥ శాస్త్రంయోనిర్యస్య తస్య శాస్త్రయోనిత్వమిష్యతే ॥ ౧౪౧ ॥ శాస్త్రాణామథవాయోనిరితి తత్త్వవిదాంస్థితిః ॥ బ్రహ్మణశ్శాస్త్రయోనిత్వాత్త్రోపనిషదాంగణః ॥ ౧౪౨ ॥ విషయత్వేననిర్ణీతోవిషయో బ్రహ్మధారణం ॥ ఏతేషాం బ్రహ్మవాక్యానామన్వయో బ్రహ్మణిస్మృతః ॥ ౧౪౩ ॥ సమన్వయాత్తుబ్రహ్మైవధార్యంపూజ్యం ముముక్షుభిః ॥ వైషమ్యాద్యోతనార్థాయతుశబ్దోయం ప్రకాశితః ॥ ౧౪౪ ॥ తస్మాద్విషయవాక్యాని బహ్వర్థాని న సంశయః ॥ తత్రైకార్థముదాహృత్య స్వస్వబుధ్యనుసారతః ॥ ౧౪౫ ॥ లోకాముహ్యంతి సతతం వివదంతః పరస్పరం ॥ పునస్సంసారచక్రేస్మిన్భ్రమంతిపరిమోహితాః ॥ ౧౪౬ ॥ కణ్వాదికృతశాపాశ్చపరతంత్రాజనాభువి ॥ సాధుమార్గం పరిత్యజ్య మార్గాంతరముపాసతే ॥ ౧౪౭ ॥ తేసర్వేతప్తనరకేపతంతి సతతం ధ్రువం ॥ కిమస్తిబహునోక్తేన మానుషం జన్మదుర్లభం ॥ ౧౪౮ ॥ తత్రాపి దుర్లభం జన్మకులే శైవస్యకస్యచిత్ ॥వీరశైవాన్వయేజన్మపరమం దుర్లభం స్మృతం ॥ ౧౪౯ ॥ తత్రజాతానరాస్సర్వే వీరశైవానరోత్తమాః ॥ విష్ణ్వాదిదేవసంఘానాం రక్షకత్వాత్సదాశివః ॥ ౧౫౦ ॥ వీరస్సతుసమాఖ్యాతస్తల్లింగం శివ ఉచ్యతే ॥ వీరలింగం సమభ్య

ರ್ಪ್ಯತಸ್ವರೂಪಂಪ್ರಯಾಂತಿತೇ ॥೧೫೧॥ ಯೇವೀರಶೈವಾಲೋಕಾನಾಂನಿಮ
ತ್ತಾಮಾಭಿಲಾಷಿಣಃ॥ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾವಳಿಭಿರ್ದೀಪ್ತಾರುದ್ರಾಕ್ಷಸ್ರಗಲಂಕೃತಾಃ॥೧೫೨॥ತ
ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಪರಾಶ್ಶಿವಭಕ್ತಪ್ರಪೂಜಕಾಃ ॥ಪಂಚಾಕ್ಷರಗತಾನಿತ್ಯಂಗುರ್ವಾ
ರಾಧನತತ್ಪರಾಃ ॥ ೧೫೩ ॥ ಕೀರ್ತನೀಯಾಶ್ಚವಂದ್ಯಾಶ್ಚದರ್ಶನೀಯಾಃಪ್ರಯತ
ತ್ನತಃ ॥ ಶಿವಲೋಕಾಚ್ಚ್ಯಗಳಿತಾಸ್ತೇಶಿವಾನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ॥ ೧೫೪॥ ಲಿಂಗೇನ
ಗಸಾಮರಸ್ಯೇನಜೀವನ್ಮುಕ್ತಾಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನಲಿಂಗಧಾ
ರ್ಯಂಮನೀಷಿಭಿಃ ॥ ೧೫೫ ॥ ಶಿವಸ್ವರೂಪಲಾಭಾಯಪಶುಪಾಶನಿವೃತ್ತಯೇ॥
ಲ್ಲಿಂಗಧಾರಣಂಮುಕ್ತ್ವಾಮುಕ್ತಿಮಿಚ್ಛತಿಯಃಪುಮಾನ್ ॥ ೧೫೬॥ ವಿಷಪಾ
ನಿತ್ಯತ್ವಂಕುರುತೇಸ್ವಾತ್ಮನೋಹಿಸಃ ॥ ಯೋಲಿಂಗಧಾರಣಂಮುಕ್ತ್ವಾಪಶುಶಾಸ್ತ್ರೇಪಿ
ರತೋಭವೇತ್ ॥ ೧೫೭॥ ಕರಸ್ಥಂಪಾಯಸಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಕೂರ್ಪರಂಲೇಢಿಚಾತ್ಮ
ಅಥಾತೋಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯಯತಶ್ಶಿವಾತ್ ॥ ೧೫೮ ॥ ತಸ್ಮಾತ್ತಚ್ಛ
ಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಾದ್ಭೂಯಸ್ತತ್ತುಸಮನ್ವಯಾತ್ ॥ ವೇದಾಂತಪ್ರತ್ಯಯ
ಯಸಾಂಶಾಂಶಿತ್ವಮಥಾತ್ಸ್ವಯಂ ॥ ೧೫೯ ॥ ಅಂಶೋನಾನೇತಿನ್ಯಾಯೇನ
ವಪರಿಕೀರ್ತ್ಯತೇ ॥ಶಿವಾಂಶಾಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣ್ವಾದ್ಯಾಅಂಶೀದೇವಶ್ಶಿವಸ್ಸ್ಮೃತಃ॥೧೬೦॥
ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯೋಮಹಾದೇವಸ್ಸರ್ವೇಚೋಪಾಸಕಾಸ್ಸ್ಮೃತಾಃ॥ ಕಥಂತಯೋಃ
ದೋಹಿಜೀವಾತ್ಮಪರಮಾತ್ಮನೋಃ ॥ ೧೬೧ ॥ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಯೋಧರ್ಮಾ
ಸ್ಯಪರಮಾತ್ಮನಃ ॥ ಕಿಂಚಿಜ್ಜ್ಞತ್ವಾದಯೋಧರ್ಮಾಜೀವಾನಾಮಿತಿನಿಶ್ಚಿತಂ॥ ೧೬೨॥
ಅಭೇದಃಕಥಮತ್ಯಂತಂಭೇದಾಭೇದೌವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ॥ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಂ
ಥಂತನ್ನಭವೇನ್ನಿಜಂ ॥ ೧೬೩ ॥ಆಮ್ನಾಯಸ್ಯಕ್ರಿಯಾರ್ಥತ್ವಾದಕ್ರಿಯ
ಚ್ಛಿವಸ್ಯತತ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ರಿಯಾಯಾಃಕರ್ತ್ರಾದಿಪ್ರಕಾಶನಮತೋನಚ ॥ ೧೬
ಇತಿಚೇತ್ತತ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಸ್ಸಮನ್ವಯನಿರೂಪಣಂ॥ ವೇದಾಂತೈರವಗಮ್ಯಂತ
ಜ್ಞತ್ವಾದಯೋಗುಣಾಃ ॥ ೧೬೫ ॥ ವೇದಾಂತೇಷುಚವಾಕ್ಯಾನಿಸಮನ್ವಯ
ನಿಹಾ ॥ ಏತೇನಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಂಬ್ರಹ್ಮಣೋದೃಢಮಿಷ್ಯತೇ ॥ ೧೬೬
ತು ತೇನ್ನಾಶಬ್ದಮಿತಿಹ್ಯೇತದಾರಭ್ಯಕೇವಲಂ ॥ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಪರ್ಯ

ంసిమన్వయఇచోచ్యతే ॥ ౧౬౭ ॥ సదేవేత్యాదివాక్యానిశ్రూయంతే
౧౫త్రతత్రతు ॥ తచ్ఛబ్దేనచకింబ్రహ్మప్రధానంవేతిసంశయః ॥౧౬౮ ॥ కిం
సుకావత్ప్రాప్తమధునాప్రధానమితికశ్చన ॥ అచేతనస్యజగతఉపాదానమ
ఃప్రేతనం ॥ ౧౬౯ ॥ మృద్దృష్టాంతానుసారాచ్ఛచేతనానవిలక్షణం ॥తచ్ఛ
ంశ్నేనపరబ్రహ్మగృహ్యతేహ్యాత్మశబ్దవత్ ॥ ౧౭౦ ॥ ఈక్షతేర్బ్రహ్మధర్మ
గత్వాన్నప్రధానస్యయుజ్యతే ॥ అశబ్దంహిప్రధానంతన్నహితద్వాచక
మ్మృతిః ॥ ౧౭౧ ॥ ఉక్తోమృదాదిదృష్టాంతోవిషమోనైవయుక్తిమాన్ ॥
త్తేజఐక్షతేత్యాదౌతేజఇత్యౌపచారికం ॥ ౧౭౨ ॥ ఏవంగౌణంప్రధా
న్నేపిచేక్షణంహితదోచ్యతే ॥ గౌణశ్చేన్నాత్మశబ్దాదిత్యేతత్సూత్రాద్ధృ
కృతం ॥ ౧౭౩ ॥ అప్తేజసోరీక్షణంహిగౌణంయుక్తంనచేతరత్ ॥ ఇహ
చ్ఛబ్దవాచ్యస్యచేక్షితుర్ముఖ్యమీక్షణం ॥ ౧౭౪ ॥ ఆత్మశబ్దపరామ
స్మాత్సఆత్మేత్యాదివాక్యతః ॥అప్తేజసోరపితథాముఖ్యమేవేక్షణంభవేత్ ॥
౭౫ ॥ తదీక్షణాభిధానంహిచేశ్వరస్యాభిమానినః ॥ యథారాజ్ఞోహ్యా
త్మశబ్దోభృత్యేసర్వార్థకారిణి ॥ ౧౭౬ ॥ తథాప్రధానేసచ్ఛబ్దోయు
స్యతేవీక్షణంచతత్ ॥తన్నిష్ఠస్యచమోక్షోత్రహ్యుపదేశాద్విధీయతే ॥
౭౭ ॥ తన్నిష్ఠాబ్రహ్మనిష్ఠాహితేవైమోక్షాధికారిణః ॥తస్మాత్ప్రధానమి
తిచయదుక్తంతన్మృషాభవేత్ ॥ ౧౭౮ ॥ జగతఃకారణంబ్రహ్మచోపా
స్యంహిముముక్షుభిః ॥నాయమాత్మేతివాక్యేనశివస్యవరణంతనోః ॥౧౭౯॥
వరణంనామతద్రూపధారణంవిధిమార్గతః ॥ లింగాంగేత్యాదివాక్యేన
మోక్షమార్గైకతత్పరాః ॥ ౧౮౦ ॥ అమృతస్యేతివాక్యేనధారణంప్ర
తిపాదితం ॥ తన్నిష్ఠాఏవమనుజాఅతివర్ణాశ్రమేరతాః ॥ ౧౮౧ ॥ తఏ
వహిమహాత్మానోబ్రహ్మనిష్ఠాఉదాహృతాః ॥ లింగాంగసామరస్యేనబ
హ్మభావముపాశ్రితాః ॥ ౧౮౨ ॥ సారూప్యరూపిణీంముక్తింసంప్రాప్యప
మర్లభాం ॥ కృతకృత్యాభవంత్యేవశివానందభుజోఽనిశం ॥ ౧౮౩ ॥అ

థోమిత్యాదివాక్యేనసశ్చితంలింగధారణం ॥ తన్మోతుసాధనంపుణ్యం
ధార్యంహృదయాంబుజే ॥ ౧౮౪॥ అతస్సచ్ఛబ్దవాచ్యంహి బ్రహ్మైవ
నసంశయః ॥ తచ్చిచ్ఛక్త్యాఽవినాభూతంజలశైత్యమివోదితం॥౧౮౫
మాయాప్రధానమిత్యేతద్వ్యక్తియుక్తంనచాభవత్ ॥ అజామంత్రేణదః
క్తియుక్తస్యపరమాత్మనః ॥ ౧౮౬ ॥ లీలయాజగదుత్పత్తిస్తిరోధానంపు
ప్రభోః ॥ కటకైవల్యమాండూక్యప్రశ్నాద్యుపనిషత్సుచ ॥ ౧౮౭ ॥
దాంతసారప్రణవవజ్రసూచ్యాదికాసుచ ॥ప్రకాశితార్థాస్సర్వేచవిస్త
తాఃకైశ్చిదప్యహో ॥ ౧౮౮ ॥అతదర్థానిశ్చితాశ్చమోహాదన్యాం
తత్పరైః ॥ అనేనకింబహూక్తేనసూత్రార్థోఽప్యయమేవహి ॥ ౧౮౯
అత్రాయమవధేయోఽర్థస్సూత్రస్వరసతస్తతః ॥ బ్రహ్మజిజ్ఞాసితంలింగ
శివతత్త్వంశ్రుతీరితం ॥ ౧౯౦ ॥ సమనంతరసూత్రాణాంత్రయాణాంశే
త్రశబ్దతః ॥ తాత్పర్యంవీరశైవోక్తపదార్థేష్వేవదృశ్యతే ॥ ౧౯౧ ॥
థాహిజన్మలోకానాంస్థైమసంహారకర్మణి॥ యతోహిబ్రహ్మణస్తస్య
ష్టత్వమితిలక్షణం ॥ ౧౯౨ ॥ యతోవేత్యాదివిషయవాక్యేనతదలం
తం ॥ తత్రతావదియాన్భేదస్సూత్రీయపదభంజనే ॥ ౧౯౩॥ జన్మాద్య
యతశ్చేతిపదద్వయమిదంతతః ॥ పిండాదిజ్ఞానశూన్యాంతస్థలైస్తై
తస్యతు ॥ ౧౯౪ ॥ యతస్సకాశాదిత్యేతద్భృష్టిలక్షణముచ్యతే ॥
ష్టివాక్యవిరోధోపిపూర్వమేవనిరాకృతః ॥ ౧౯౫ ॥ యతశ్చస్థలే
షోశ్చేత్యేతేస్థితిసంహృతీ॥స్థీయంతేసర్వతత్త్వానిలీయంతేయత్రతత్స్థ
౧౯౬ ॥ స్థితిసంహారసాపేక్షంజన్మచేతిత్రయంస్థలం ॥ యతోవేత
విషయవాక్యార్థానుగుణేనహి ॥ ౧౯౭ ॥ విస్తార్యస్థలశబ్దేనకా
దావిచార్యతే ॥ అథవాకారవాచ్యస్యవిష్ణోర్జన్మయతశ్శివాత్ ॥౧౯
అథర్వశిఖయాచోపనిషదాయస్సమర్థితః ॥ శాస్త్రశాసనకర్తృ
ద్యోనిత్వాత్తుతతఃపరం ॥ ౧౯౯ ॥ అకారవాచ్యోవిష్ణుస్తద్యోనిత్వా

రణాత్మకం ॥ లింగంనియామకంతత్వంసూత్రతాత్పర్యతశ్శ్రితం॥ ౨౦ ॥
శాస్త్రంయోనిర్యస్యతస్యశాస్త్రయోనిత్వమేవవా ॥ శాస్త్రాణాంయో
నిరిత్యేవమస్మాకంతత్సమంజసం ॥ సర్వార్థసాధనోపాయాస్సంతిస
ర్వాగమేషుచ ॥౨౧॥ తథాపివివశామత్యార్థయచ్చకించిద్వదంతిహి॥
ఏషారీతిస్సర్వసూత్రిసంమతాచవ్యవస్థితా ॥ ౨౨ ॥ అన్యాస్సరీతయ
స్సర్వానసూత్రానుగుణాఃకృతాః॥బ్రహ్మణ్యధ్యాసఇతియజ్జగతామిష్య
తేపరైః ॥ ౨౩ ॥ అసూత్రితంతుతత్సర్వమజ్ఞానపరికల్పితం॥ మూఢా
ముహ్యంతిసతతంయంవినామార్గముత్తమం ॥౨౪ ॥ ననతహ్యుర్చ్య
తేబ్రహ్మవేదేత్యాదిపిధానతః ॥ ఏకంబ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవస్వావిద్యేత్యాది
వాక్యతః ॥ ౨౫॥ అభేదఏవకథితోభేదాభేదఃకథంభవేత్ ॥ ఇతిచేన్న
బ్రహ్మవేదబ్రహ్మైవభవతీతియత్ ॥౨౬॥ ఉపాసనాంగంతదితినిర్ణీతం
శ్రుతిసూత్రయోః ॥ తన్నిష్ఠస్యైవమోక్షోత్రహ్యుపదేశాద్ధ్రువంపరం॥
౨౭ ॥ బ్రహ్మైవసచ్ఛబ్దవాచ్యంతస్మాదన్యన్నచాభవత్ ॥ హేయత్వా
వచనాచ్చైవస్వాప్యయాదపినేతరత్ ॥ ౨౮ ॥ అప్యయోగతిసామా
న్యంబ్రహ్మణ్యేవేతినిశ్చితం॥ శ్రుతత్వాచ్చప్రధానాదేర్నహేయత్వంకదా
చన ॥ ౨౯ ॥ ఆనందమయశబ్దఃకిమభ్యాసాత్తైత్తిరీయకే ॥ ఆత్మానమథజీ
వంవాగృహ్ణాతీత్యత్రసంశయః ॥ ౩౦ ॥ ప్రియాద్యవయవాదీనాంయో
గాజ్జీవాన్నసంశయః॥ ఇతిచేద్భృగువల్ల్యాంచపరమాత్మైవనిశ్చితః॥౩౧॥
ఆనందమయోబ్రహ్మైవహ్యభ్యాసాత్పుచ్ఛరూపకం ॥ ప్రియాద్యంగత్వయో
గోహివాస్తవోనవివక్షితః ॥ ౩౨ ॥ ఆనందవల్ల్యాంతద్యోగోబుద్ధిదా
ర్ఢ్యాయకల్పితః ॥ వికారార్థేమయట్స్వార్థేప్రాచుర్యార్థేథవా
పునః ॥ ౩౩॥నాయంమయడ్వికారార్థేపూర్వోత్తరవిరోధతః ॥ తూ
ష్ణీంప్రాణాదిశబ్దేనహ్యుపక్రమఇహోదితః ॥ ౩౪ ॥ ఉపసంహార

వాక్యేషుయమదండః ప్రకీర్తితః ॥ తస్మాత్స్వార్థేమయట్ప్రాయోభృగు
వల్ల్యాంచనిశ్చితః ॥౧౫ ॥వికారశబ్దాన్నేతిచేన్నప్రాచుర్యాద్బృష్ట
కేవలం ॥ అన్నప్రాణాదిశబ్దైశ్చప్రాచుర్యాద్వానచేతరః ॥ ౧౬ ॥ త
స్మాస్మాత్సర్వముత్సాగ్యవిచార్యంలింగధారణం ॥ ఇతశ్చనవికారార్థే
ప్యార్థఏవేతినిశ్చితం ॥ ౧౭॥ సత్యజ్ఞానాదిమంత్రైశ్చసూత్రబ్రాహ్మ
ణవాక్యగః ॥ మంత్రబ్రాహ్మణయోరైక్యాదన్యస్యానుపదేశతః ॥౧౮॥
బ్రహ్మైవానందశబ్దస్యవాచ్యంనాన్యదితిధ్రువం ॥ మాంత్రవర్ణికమేవా
త్రగీయతేతైత్తిరీయకె ॥ ౧౯ ॥ తద్ధైకవ్యపదేశాచ్చమాంత్రవర్ణిక
గానతః ॥ తదేవానందయాతీతితద్ధతోస్తతత్కథంభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ ఇత
శ్చపరమేవాత్రబ్రహ్మానందమయఃశ్రుతః ॥అన్యోంతరాత్మానందమయఇతి
వాక్యేనకేవలం ॥ ౨౧ ॥ అన్యస్యచాంతరస్యాత్రనోపదేశాత్పరంశ్రు
తం ॥ప్రాప్యస్యాన్యస్యాశ్రవణాచ్ఛ్రుతహానిశ్రుతౌభవేత్॥ నేతరోనుపప
త్తేశ్చశ్లోకత్వప్రతిపాదనాత్ ॥ ౨౨ ॥పరంబ్రహ్మానందమయోజీవోనేతి
వ్యవస్థితః॥తద్భేదవ్యపదేశాచ్చబ్రహ్మానందమయఃపరం॥౨౩ ॥తస్మాద్వా
ఇతివాక్యేనవిజ్ఞానాద్భిన్నఈశ్వరః ॥అన్యోంతరాదివాక్యేనహ్యానందమ
యఇష్యతె॥౨౪॥ కామాచ్చనానుమానంచప్రధానంభవతీతియత్ ॥త
దపేక్షానాస్తివాక్యేకామానాశ్రవణాజ్జడె॥౨౫॥తస్మిన్నస్యచతద్యోగం
శాస్త్రానందమయఃపరః॥నసంసారీప్రధానంవాకుతోస్మిన్యోగశాసనాత్॥
౨౬॥యదాహ్యేవేషఏతస్మిన్నితివాక్యేననిశ్చితం ॥ అభయంపరమో
మోక్షస్తద్జ్ఞానేసావధానతా ॥౨౭॥ పరంబ్రహ్మానందమయఃప్రాప్యం
ధార్యంహృదంబుజే ॥ అంతస్తద్ధర్మోపదేశాదితఃపూర్వంవిచారితం ॥
౨౮॥జీవానామితితత్సర్వంనిశ్చితంబ్రహ్మధారణంఇతఃపరంతుదేవానాం
విచార్యంబ్రహ్మధారణం॥౨౯ ॥ఆదిత్యమండలేతిష్ఠన్జగదీశఃప్రచోదయా
త్ ॥ తథాక్షిణ్యపిదేవేశఉపాస్యోనేతరోభవేత్॥౩౦॥భేదవ్యపదేశా

చ్ఛాన్యఃపరమాత్మైతినిశ్చితం॥యఆదిత్యేతివాక్యేనాప్యుపాస్యఃపరమేశ్వ
రః ॥ ౨౩౧ ॥ తథాకాశస్థలింగాచ్చవ్యాకాశో బ్రహ్మకేవలం ॥ తథాతఏ
వప్రాణాశ్చబ్రహ్మైవనభవతిశ్రుతం ॥ ౨౩౨॥జ్యోతిశ్చరణాభిధానాజ్జ్యోతి
ర్బ్రహ్మనభౌతికం॥ఛందోభిధానాన్నేతిచేన్నేత్యాఃసూత్రేణశాశ్వతం॥
౨౩౩ ॥ గాయత్ర్యాఃర్యంపరంబ్రహ్మధార్యంధ్యేయంహృదంబుజే॥తథా
చేతోర్పణోగదాచ్ఛ్రుతిర్దర్శయతీతిహి ॥ ౨౩౪ ॥చేతోర్పణంధార
ణంచహృదయాంభోజమధ్యమే ॥ బహుషుశ్రుతిజాలేషుసమ్యగేవోప
పాదితం ॥ ౨౩౬ ॥ స్థానానాముత్తమంస్థానంహృదబ్జమితినిశ్చితం ॥ ఏ
వంభూతాదిపాదేతిసూత్రేణప్రతిపాదితం॥౨౩౬॥ ఉపదేశేతిసూత్రేణ
జ్యోతిశ్శబ్దోనిరూపితః॥ప్రాణస్తథానాగమాద్ధినానాలింగాచ్చసంశయః॥
౨౩౭ ॥ పరబ్రహ్మప్రాణశబ్దాత్ ముఖ్యప్రాణోనచాభవత్ । వక్తురా
త్మోపదేశాద్ధిప్రాణశబ్దోనచస్మృతః ॥ ౨౩౮ ॥ అధ్యాయమేస్మిన్నీశ్వరస్య
బాహుల్యాత్పరమేశ్వరః ॥ అధ్యాత్మసంబంధభూమాహ్యస్మిన్నితిదృ
ఢీకృతం ॥ ౨౩౯ ॥ శాస్త్రదృష్ట్యాతూపదేశోవామదేవవదస్తిచ॥స్వాత్మ
నోభేదదృష్ట్యాతుసోపదేశోనిరూపితః ॥ ౨౪౦ ॥ జీవముఖ్యప్రాణలింగా
న్నేతిచేదితిసూత్రతః॥ ఉపక్రాంతార్థజాలంహిసుదృఢంప్రతిపాదితం॥
౨౪౧ ॥ ఉపసంహారైకరూప్యంశాస్త్రదృష్ట్యానసంశయః ॥ జీవముఖ్య
ప్రాణలింగాన్నేతిచేద్ధారణంతదా ॥ ౨౪౨ ॥ ఇహాశ్రితత్వాత్తద్యోగా
త్త్రివిధోపాసనాబలాత్ ॥ హృదబ్జేవాద్వాదశాంతేభ్రూమధ్యేవాథవా
శిరే ॥ ౨౪౩ ॥ ధ్యాయేన్ముక్త్యైసదాదేవంత్రివిధోపాసనంస్మృతం॥ అ
హంసంజ్ఞావినిర్దిష్టంహృదబ్జమతిదుర్లభం ॥ ౨౪౪ ॥ తస్మాద్ధృదబ్జేధా
ర్యంచబ్రహ్మలింగంపరాత్పరం॥ ప్రాణాదప్యధికంలింగంయస్మాచ్ఛ్రియః
పరంభవేత్ ॥ ౨౪౫ ॥ తత్ప్రాణలింగంమోక్షార్థీవిదధ్యాద్ధృదయాం
బుజే ॥ సర్వత్రప్రసిద్ధోపదేశాత్ । * * * *

అస్మిన్నాదేశివస్యైవపరస్యామితితేజసః ॥ ౨౪౬ ॥ సదాస్యై
రుపాస్యత్వంప్రధానాదేర్నయుజ్యతే ॥ అతఏవఋషీణాంచవాక్యాని
సరంతిహి ॥ ౨౪౭॥ కింకారణంబ్రహ్మవాక్యైర్హ్యుపాస్యత్వంసునిశ్చితం
కింకారణంకుతోజాతాజీవామః కేనవావయం ॥ ౨౪౮ ॥ క్వచాస్మేయ
సంప్రతిష్ఠావర్ధితాః కేనవావయం ॥ కేనవర్తామహేశశ్వత్సుఖేష్వ
షువాసిశం ॥ ౨౪౯ ॥ అవిలంఘ్యాచవిశ్వస్యవ్యవస్థాకేనవాకృతా॥
లస్వభావోనియతిర్యదృచ్ఛావాత్రపిద్యతే ॥ ౨౫౦ ॥ భూతానియో
నిఃపురుషోయోగోవైషాంపురోథవా॥ అచేతనత్వాత్కాలాదేశ్చేతనే
నచాత్మనః ॥ ౨౫౧ ॥ సుఖదుఃఖాభిభూతత్వాదనీశత్వాద్విచార్యతే॥
ధ్యానయోగానుగతాఃప్రాపశ్యంచ్ఛక్తిమైశ్వరీం ॥ ౨౫౨॥ పాశవిచ్ఛే
కాంసాక్షాన్నిగూఢాంస్వగుణైర్భృశం ॥ తయావిచ్ఛిన్నపాశాస్తేసర
కారణకారణం ॥ ౨౫౩ ॥ శక్తిమంతంమహాదేవమపశ్యన్దివ్యచక్షుష
యఃకారణాన్యశేషాణికాలాత్మసహితాన్యపి ॥ ౨౫౪ ॥ అప్రమేయో
యాశక్త్యానాకాయేకోధితిష్ఠతి ॥ నిర్ద్వంద్వంనిర్వికల్పంచతారకా
రమీశ్వరం ॥ ౨౫౫ ॥ హృదయాకాశసంశోభిలింగమత్యంతసుందరం
ప్రాధాన్యేనోపాసనంచహ్యస్మిన్నేవవిచార్యతె ॥ ౨౫౬ ॥ యద్బ్ర
గీయతేవేదైస్తద్బ్రహ్మపరికీర్త్యతే ॥ బ్రహ్మోపాసనమిత్యేవవద
విబుధాఅపి ॥ ౨౫౭ ॥ లింగోపాసనమిత్యేవంవక్తుంత్రుట్యద్గళాజన
బ్రహ్మోద్యాస్సర్వగీర్వాణాఋషయశ్చతపస్వినః ॥ ౨౫౮॥ శివలింగం
దాదృష్ట్వాహృదయాబ్జఖమధ్యమే ॥ వేదాంతేషుచసర్వత్రశివలింగ
గద్యతె ॥ ౨౫౯ ॥కైశ్చిత్స్వాత్మానందఇతిప్రోచ్యతేలింగవైభవం॥
పిమానవామూర్ఖాముదాన్యత్ప్రత్యావివర్జ ॥ ౨౬౦ ॥ ప్రత్యక్ష
తులాభోహిసర్వేషాందుర్లభస్స్మృతః॥ వేదాంతేషుచసర్వత్రప్రో
హ్యుపదేశతః ॥ ౨౬౧ ॥తజ్జత్వాదిగుణోపేతఃస్యాదుపాస్యఃపర

రః ॥ అప్రాణోహ్యమనావాక్యాత్సంబద్ధోఽనఆదిభిః ॥ ౨౬౨॥ సర్వం
ఖల్వితివాక్యేనజీవపవపరోనచ ॥ లక్ష్యేబుద్ధెస్థితిస్సాతథా దుపాసనమి
హోచ్యతే ॥ ౨౬౩ ॥ జీవముక్త్యేతిసూత్రేణయత్పురాప్రతిపాదితం
తద్బ్రింహైవజగత్కర్తృముముక్షుఃపశ్యమాధరేత్ ॥ ౨౬౪ ॥ తజ్జ
త్వాదపితల్లత్వాత్సర్వంబ్రహ్మేత్యుపాసనం ॥ ప్రాణాశ్శరీరమస్యేతిసం
నిధానార్థవాచినా ॥౨౬౫ ॥ఇదంశబ్దేనేశ్వరస్యపరామర్శాత్పరోధ్రు
వం ॥ వ్యత్యాసాన్వీయమానోపిసర్వైరంగీకృతశ్రుతౌ ॥ ౨౬౬ ॥ అ
ర్థతోప్యసమర్థానామానంతర్యేప్యనాదరః ॥ ఇదంపూర్వమిదంప
శ్చాత్పదంవాక్యేభవేదితి ॥ ౨౬౭ ॥ నియమోనైవవేదోస్తిపదసాంగత్య
మర్థతః ॥ వివక్షితగుణాదీనాముపపత్త్యాచకేవలం॥ ౨౬౮ ॥బ్రహ్మో
పాస్యంపరంనాన్యదితిసమ్యక్సునిశ్చితం ॥ ఇతరశ్చానుపపత్తేస్తునాశరీరఃక
దాచన ॥ ౨౬౯ ॥ సత్యకామస్సత్యఇతిగుణానాంచశివఃపరః ॥ కర్తృ
త్వేనచజీవస్యకర్మత్వేనపరస్యచ ॥ ౨౭౦ ॥ ఉపదేశాదేకమితఃప్రే
త్యేత్యస్మిన్నుపాసనం ॥ శరీరపరయోర్భేదఃస్మృతేరప్యవగమ్యతే॥౨౭౧॥
మనోమయత్వాదిధర్మవిశిష్టస్యైవకేవలం॥ ఇతశ్శబ్దవిశేషాచ్చతయోర్భే
దోవగమ్యతే ॥ ౨౭౨ ॥ ఉపాస్యంతత్పరంబ్రహ్మనజీవఇతినిశ్చితం ॥ ప
రస్యయదుపాస్యత్వముక్తంనాస్యోపపద్యతే ॥ ౨౭౩ ॥ అర్భకౌకస్త్వా
ద్విధర్మవ్యపదేశాన్నచేశ్వరః ॥ ఇతిచేన్ననిజాయత్వాదేవంసర్వగత
శ్శివః ॥ ౨౭౪॥ అణీయస్త్వంహృదాకాశాపేక్షయాహ్యుపపద్యతే॥ య
థాసర్వగతాకాశఃసూచీపాశాద్యపేక్షయా ॥ ౨౭౫ ॥ పరపవతథో
పాస్యోహృదయాకాశమధ్యమే ॥ సంభోగప్రాప్తిరితిచేన్నవైశేష్యాద్ధృ
దంబుజే ॥ ౨౭౬ ॥ తస్యాపహతపాప్మత్వాత్సుఖదుఃఖాదయోనహి॥ చ
రాచరస్యగ్రహణాదత్తాపరఇహోచ్యతే ॥ ౨౭౭ ॥ తస్మాత్ప్రకరణా
చ్చాపిసంగ్రాహ్యాపరపవసః ॥ గుహాంప్రవిష్టావాత్మానౌబుద్ధిజీవాహియ

ద్యపి ॥ ౨౮ ॥ జీవాత్మపరమాత్మానౌ నిశ్చితౌ శ్రుతిసూత్రయోః ॥
షణాచ్చతౌ గాహ్యావృతమిత్యాదివాక్యతః ॥ ౨౯ ॥ తథాంత
పత్తైశ్చ ఛాయాత్మా నైవగృహ్యతే ॥ పరమేశ్వరఏవాక్షిణ్యంతరః
షస్మృతః ॥ ౩౦ ॥ యఏషోఽక్షీతివాక్యేనసంశయాద్వామఇత్యతః ।
మృతత్వాదయోధర్మానజీవస్యేతినిశ్చితాః ॥ ౩౧ ॥ స్థానాదివ్య
శాచ్చప్రసిద్ధిస్థానతోవిదుః ॥ సుఖాపిశిష్టాభిధానాదత్రోపాస్యఃపరశ్శి
౩౨ ॥ ప్రాణోబ్రహ్మకమిత్యత్రకంఖంశబ్దౌపరాశ్రియా ॥ యచ్ఛ్రుతి
నిషత్కేతిసూత్రేణపరమేశ్వరం ॥ ౩౩ ॥ సంశ్రుతాశ్చోపనిషదోబ్ర
విద్యాచయేనసః ॥ నిషీదత్యుపశీర్యంతెసంసారగ్రంథయస్తథా ॥ ౩౪
తత్తద్గత్యభిధానాచ్చగ్రంథోప్యుపనిషత్స్మృతా ॥ యాగతిర్దైవయానాఖ్యే
ప్రసిద్ధాసాహృదంబుజే ॥ ౩౫ ॥ అథోత్తరేణతపసాబ్రహ్మచర్యేణవాక్యత
తయాప్రసిద్ధయాబ్రహ్మనిర్దేశోనిశ్చితఃశ్రుతౌ ॥ ౩౬ ॥ అక్షిస్థఃపురుష
వఇతితన్నోపపద్యతే ॥ తత్రానవస్థితోబ్రహ్మసంభావాన్నేతరోవిభో
౩౭ ॥ చక్షుష్యంతరఃపురుషోబ్రహ్మైవేతివ్యవస్థితః ॥ అంతర్యామ్యధిదై
దౌతద్ధర్మవ్యపదేశతః ॥ ౩౮ ॥ నియంతృత్వాదయోధర్మాఃసంభవం
రస్యహి ॥ అంతర్యామీపరస్తస్మాత్సర్వశక్తిత్వసంభవాత్ ॥ ౩౯ ॥ ప్రథ
మంతర్యామీతియదుక్తంతన్నగృహ్యతే ॥ నచస్మార్తంప్రధానంతత్తద్ధమ
భిధానతః ॥ ౪౦ ॥ అదృష్టత్వాదయోధర్మాఃప్రధానేసంభవంత్య
ద్రష్టృత్వాద్యానప్రధానేఽచేతనేసంభవంతిచ ॥ ౪౧ ॥ ఉభయేపిహ
నపరమేనమధీయతే ॥ నశారీరోంతర్యామీతికాణ్వామాధ్యందినా
౪౨ ॥ అదృశ్యత్వాదిగుణకధర్మోక్తేఃపరఏవసః ॥ నజీవోవాప్రధా
వాతద్ధర్మాణామభావతః ॥ ౪౩ ॥ పరమేశ్వరలింగస్యసర్వజ్ఞత్వ
శాసనాత్ ॥ దివ్యోహ్యమూర్తఃపురుషస్సబాహ్యాభ్యంతరోహ్య
౪౪ ॥ అప్రాణోహ్యమనాశ్శుభ్రోహ్యక్షరాత్పరతఃపరః ॥ తది

షణభేదాభ్యాంవ్యపదేశాచ్చ నేతరా॥౨౯౫॥ తథారూపోపన్యాసాచ్చద
శ్యత్వాదిగుణఃపరః॥వైశ్వానరఃపరంబ్రహ్మతత్సాధారణశబ్దతః॥౨౯౬॥
విశేషాచ్చపరంబ్రహ్మజాఠరాగ్న్యాదికంనహి॥ స్మర్యమాణంచానుమానం
స్యాదితఃపరమేశ్వరః॥ ౨౯౭ ॥వైశ్వానరశ్చనపరఃశబ్దాదిభ్యస్తుజాఠరః॥
తథాహ్యంతఃప్రతిష్ఠానాదితిచేన్నతథాపరః॥ ౨౯౮ ॥ తత్రదృష్ట్యుపదే
శాచ్చసంభవాత్పురుషఃపరః॥అధీయతేసఏషోగ్నిరితివాజసనేయినః॥
౨౯౯ ॥ ఉక్తైభ్యఏవహేతుభ్యోనభూతాగ్నిర్నదేవతా॥ వైశ్వానరో
తఏవాత్రపరఏవేతినిశ్చితః॥ ౩౦౦ ॥ సాక్షాదప్యవిరోధంచజైమినిర్మ
న్యతేపరే॥ అభివ్యక్తైరాశ్మరథ్యఇతిప్రాహపరంశివం॥౩౦౧॥ అనుస్మృ
తేర్బాదరిశ్చసంపత్తేరితిజైమినిః॥ తథాహిదర్శయత్యేనంపరంవైశ్వా
నరంశివం॥ ౩౦౨ ॥ ఆమనంతితథాచార్యాఏనమస్మిన్పురాతనం॥ జా
ఠరాగ్నివిశిష్టంచవైశ్వానరముమాపతిం॥ ౩౦౩॥ సర్వవేదాంతవాక్యే
షుప్రాయేణోపాసనంపరం॥ బ్రహ్మోపాసనమిత్యేవనిశ్చితంశ్రుతిసూ
త్రయోః॥ ౩౦౪ ॥ శివలింగాదృతేబ్రహ్మశబ్దవాచ్యంనహిశ్రుతం॥ ద్యు
భ్వాద్యాయతనంబ్రహ్మప్రధానంవేతిసంశయః॥౩౦౫॥కింతావత్ప్రా
ప్తమధునాప్రధానమితికశ్చన॥ సేతుశ్రుతేఃపారవత్త్వాదపారంబ్రహ్మ
ణోభవేత్॥౩౦౬॥స్వశబ్దాద్ధిపరంబ్రహ్మనప్రధానాదికంభవేత్॥ తస్య
ముక్తోపసృప్యత్వంద్యుభ్వాద్యాయతనస్యహి॥ ౩౦౭ ॥తత్ప్రధానస్యకే
నాపితద్ధర్మోనైవనిశ్చితః॥ నానుమానమతచ్ఛబ్దాద్ద్యుభ్వాద్యాయత
నంపరః॥ ౩౦౮ ॥ తద్భేదవ్యపదేశాచ్చద్యుభ్వాద్యాయతనంపరః॥ త
థాప్రకరణాచ్చాపిద్యుభ్వాద్యాయతనంపరః॥ ౩౦౯ ॥ తథాస్థిత్యద
నాభ్యాంచద్యుభ్వాద్యాయతనంపరః॥ తద్భూమాసంప్రసాదాదధ్యుప
దేశాత్పరోధ్రువం॥౩౧౦॥భూమాధర్మోపపత్తేశ్చసర్వజ్ఞత్వాదికఃప
రః॥అంబరాంతధృతేర్బ్రహ్మహ్యక్షరంపరిగీయతే॥ ౩౧౧ ॥ తస్యాఃప్ర

శాసనాభావాత్సాచాంబరధృతిర్న చ ॥ తదన్యభావవ్యావృత్తేరక్షర
బ్రహ్మకేవలం ॥ ౩౧౨ ॥ హృదంబుజేపరోధ్యేయోజన్మకర్మనివృత్తయే
యత్తారకంపరంబ్రహ్మదహరాకాశమధ్యగం ॥ ౩౧౩ ॥ తల్లింగంబహిః
స్వీయలింగమూర్తౌనివేశ్యచ ॥ తద్ధిస్వాంగావినాభూతముపాస్యం
ధుమానసైః ॥ ౩౧౪ ॥ ఇదమేవహివేదాంతేసర్వత్రప్రతిపాదితం ॥
తద్బ్రహ్మేత్యాదివాక్యైర్నిశ్చితఃబ్రహ్మధారణం ॥ ౩౧౫ ॥ తద్వ్యప
బ్రహ్మణోత్రవ్యపదేశాత్పరశ్శివః ॥ నేతరస్యహృదాకాశేసముపాస్య
మిష్యతే ॥ ౩౧౬ ॥ సర్వసూత్రేషుతద్బ్రహ్మశ్రుతిస్వారస్యయోగతః
౩౧౭ ॥ దహరకమలమధ్యేబ్రహ్మధార్యంయదుక్తం సకలకలినివృత్త్యై
శవిచ్ఛిత్తయేచ ॥ విధిహరిముఖదేవాస్సర్వదాతత్స్వరూపాః పతిభజ
సతృప్తాః పారముక్తిర్యముక్తాః ॥ ౩౧౮ ॥ హృదంబుజేలిస్థతియస్యలింగ
విచార్యమస్యాస్తినశాస్త్రమన్యత్ ॥ లింగాంగయోరైక్యమవాప్యశుద్ధం
స్తాద్భవోసౌసకలైశ్చవంద్యః ॥ ౩౧౯ ॥ అలంశంకరభక్తానామన్య
స్త్రివలోకనైః ॥ అగంతవ్యాగ్రహారస్యపదవీశ్రవణేనకిం ॥ ౩౨౦ ॥
క్షరంప్రణవంబ్రహ్మహృదయాబ్జేవిచార్యతే ॥ కింధ్యేయంకింసదాపూజ్య
ప్రధానంజీవఏవవా ॥ ౩౨౧ ॥ ఇతిసందిహ్యసర్వత్రసిద్ధాంతేబ్రహ్మ
లం ॥ ఉపాస్యమితినిర్ణీతంపునస్సందిహ్యతేథయత్ ॥ ౩౨౨ ॥
దాధ్యాయతత్పర్వమన్వేష్టవ్యంమనీషిభిః ॥ దహరఉత్తరేభ్యశ్చ
పాస్యఃపరమేశ్వరః ॥ ౩౨౩ ॥ తథాహిగతిశబ్దాభ్యాంలింగంద్రుష్ట
యత్పరే ॥ తతోపిహృత్పుండరీకేసముపాస్యఃపరశ్శివః ॥ ౩౨౪ ॥ ఉ
భ్యశ్చహేతుభ్యోయద్ధృతిఃప్రతిపాద్యతే ॥ సంధ్యావందనవన్నిత్యం
తోవేదశాస్త్రయోః ॥ ౩౨౫ ॥ ధారణందహరాకాశేయావజ్జీవంసు
తం ॥ ఉపలబ్ధేర్మహిమ్నోస్యధృతేరస్మింస్తదిష్యతే ॥ ౩౨౬ ॥ ప్రసి
హృదాకాశేబ్రహ్మధార్యంపరస్పరం ॥ ఇతరస్యపరామర్శాత్స

చేన్నహి ॥ ౩౨౭॥ అసంభవాత్పరంబ్రహ్మధార్యం ధ్యేయం హృదంబుజే ఆవిర్భూతస్వరూపస్తు సోత్తరాచ్చేత్తథా హృది ॥ ౩౨౮ ॥ అన్యార్థశ్చ పరామర్శస్సఏవ హృదయాంబుజే॥ అల్పశ్రుతేరితియది తదుక్తం శ్రుతిసూత్రయోః ॥ ౩౨౯ ॥ అనుకృతేస్తస్య చాత్రాప్యపిచ స్మర్యతే శ్రుతౌ ॥ శ్రుతిసూత్రన్యాయభంగ్యా నిశ్చితం లింగధారణం ॥ ౩౩౦ ॥ ధృతేర్వాచకః కోయోర్థస్సూత్రేషు ప్రతిపాదితః॥ వాచ్యలింగం హృదాకాశే నిత్యం తద్ధారణం హియత్ ॥ ౩౩౧ ॥ ఏభిస్సూత్రైస్సదా బ్రహ్మధర్తవ్యం హృదయాంబుజే॥ తదేవహి పరం స్థానం నిర్ణీతం శ్రుతిసూత్రయోః ॥ ౩౩౨॥ తచ్ఛబ్దాత్ప్రమితం బ్రహ్మదహరేదివ్యమద్భుతం ॥ పూజ్యం ధ్యేయం ధార్యమేవ జన్మకర్మనివృత్తయే ॥ ౩౩౩ ॥ యన్మనుష్యాధికారత్వాచ్చాత్రస్య హృదపేక్షయా ॥ తత్తు ధ్యేయం సదాలింగం బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిపూజితం ॥ ౩౩౪ ॥ యథామనుష్యైర్ధర్తవ్యం లింగం దే[illegible]స్తథైవహి॥ అధికారం దేవతానాం మనుతే బాదరాయణః ॥ ౩౩౫ ॥ తదుపర్యపి దేవానాం విష్ణ్వాదీనాంచ సంభవాత్ ॥ తేషాం విగ్రహవత్త్వాచ్చ హ్యధికారోత్ర నిశ్చితః ॥ ౩౩౬ ॥ నానేకప్రతిపత్తేర్హి విరోధః కర్మణీ చేత ॥ దర్శనాద్దేవతానాంచ హ్యధికారస్సునిశ్చితః ॥ ౩౩౭॥ విరోధో[illegible] రశ్మబ్ద[illegible] ప్రచురస్యచ ॥ ఇతిచేన్నాతః ప్రభవాచ్చ ప్రత్యక్షత్వాచ్చ[illegible]వతత్ ॥ ౩౩౮॥ అతఏవచ నిత్యత్వం వేద[illegible]ధర్మ[illegible] వం ॥ సమాననామరూపత్వాదుత్తరాసృష్టిరేవచ ॥ ౩౩౯॥ ఆవ[illegible]శ్వరాణామప్యవిరోధోత్ర నిశ్చితః॥ దర్శనాచ్చ స్మృతేశ్చైవహ్యవిరోధోత్ర నిశ్చితః ॥ ౩౪౦ ॥ ఏతత్సూత్రేషు దేవానాం మనుష్యాణాం[illegible] తః ॥ ఇతః పరంతు శూద్రాణామధికారోస్తి వానవా ॥౩౪౧॥ ఇతి సందిహ్యతే తేషాం జైమినిర్మన్యతే మునిః ॥ అసంభవాన్నాధికారం మధ్వాదిషు తథాభవత్ ॥ ౩౪౨ ॥ తత్ర జ్యోతిషి భావాచ్చ దేవానాం నాధికారితా ॥ అచేతనుమం[illegible]డలం హిచేతి సేనసు

నిశ్చితం ॥ ౩౪౩ ॥ బాదరాయణఆచార్యోన్యతే దేవతాదిషు ॥
ధికారంతథైవేతిశూద్రాదీనాంనచాభవత్ ॥ ౩౪౪ ॥ సంస్కారైస్స
స్కృతాయేచ తేసర్వేప్యధికారిణః ॥ తదనాదరపాఠాచ్చసూచ్యతే
షునారదః ॥ ౩౪౫॥ క్షత్రియత్వగతేశ్చాపిలింగాచ్చైత్రరథేనహి॥
త్తరత్రనతేషాంతుసంస్కారైర్వర్జనంయథా ॥ ౩౪౬ ॥ క్షత్రియ
ణాంచశూద్రాణాంత్రైవర్ణికనిరూపణం ॥ తదభావాభిలాపాచ్చస
స్కారస్యాభివర్ణనాత్ ॥ ౩౪౭ ॥ ప్రవృత్తేస్తదభావస్యధారణాచ్చత
తిచేత్ ॥ శ్రవణాధ్యయనార్థస్య ప్రతిషేధాత్స్మృతేరపి ॥౩౪౮॥శూ
ద్రాదీనాంనాధికారఇతిసవ్యాక్యస్సునిశ్చితః ॥ కంపనాచ్చపరంబ్రహ్మజ్యో
ర్బ్రహ్మోపదర్శనాత్ ॥ ౩౪౯ ॥ ఆకాశోర్థాంతరత్వాదివ్యపదేశ
త్ప్రస్మృతః ॥ సుషుప్త్యుత్క్రాంత్యోర్భేదేనపరఏవాభిధీయతే॥౩౫౦
అతఃపత్యాదిశబ్దేభ్యోబ్రహ్మలింగంసనాతనం ॥ హృదంబుజేసదాధ
ర్యంసదాపూజ్యంముముక్షుభిః ॥ ౩౫౧ ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశందేవ
నిష్కళమవ్యయం ॥ కారణంసర్వలోకానాంసర్వలోకమయంపరం
౩౫౨ ॥ అంతర్బహిస్థితంలింగమణోరల్పంమహత్పరం ॥ భక్తానాం
ప్రయత్నేన దృశ్యమీశ్వరమవ్యయం ॥ ౩౫౩ ॥ బ్రహ్మేంద్రరుద్ర
ష్ణ్వాద్యైరపిదేవైరగోచరం॥ వేదసారంచవిద్వద్భిరగోచరమితిశ్రుతేః
౩౫౪ ॥ ఆదిమధ్యాంతరహితంభేషజంభవరోగిణాం ॥ శివతత్వమి
ఖ్యాతంశివార్థంజగతిస్థితం ॥ ౩౫౫ ॥ అవ్యక్తంలింగమాఖ్యాతంస
త్వైకకారణం ॥ అనాద్యనంతవిశ్వస్యయమపాదానకారణం ॥౩౫౬
తదేవమూలప్రకృతిర్మాయాకీగగనాత్మికా ॥ తతఏవసముత్పన్నం
దేతచ్చరాచరం ॥ ౩౫౭ ॥ అశుద్ధంశుద్ధవచ్ఛుద్ధం శుద్ధాశుద్ధంచయ
థా ॥ తతశ్శివోమహేశశ్చరుద్రోవిష్ణుఃపితామహః ॥౩౫౮ ॥ భూతా
నిచేంద్రియైర్జాతాలీయంతేతచ్ఛివాజ్ఞయా ॥ అతఏవశివోలింగీలిం

మాజ్ఞాపయన్యతః ॥ ౩౪౯ ॥ యత్ర తేన తదాజ్ఞాతం కార్యాయ ప్రభవే త్స్వతః ॥ తతో జాతస్య విశ్వస్యాథ త్రైవిధ్యలయోవతః ॥ ౩౮౦ ॥ అనేనలింగతాతస్య భవేన్నాన్యేన కేనచిత్ ॥ లింగం చ శివయోర్దేహం తాభ్యాం యస్మాదధిష్ఠితం॥౩౮౧॥అతస్తత్ర శివస్సాంబో నిత్యమేవ సమర్చ్యతే లింగం వేదిర్మహాదేవీ లింగీ సాక్షాన్మహేశ్వరః॥౩౮౨॥ తయోస్సంపూజనాదేవ స చ సా చ సమర్చితౌ ॥ న తయోర్లింగదేహత్వం విద్యతే పరమార్థతః ॥ ౩౮౩ ॥ ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ బ్రహ్మణః ప్రతిపాదకం ॥ తదప్యవిదితం తావద్బ్రహ్మణా విష్ణునా తదా ॥ ౩౮౪ ॥ గజసాతమసాధిత్తంతయోర్యస్మాత్తిరస్కృతం ॥ తదా విభక్తమభవచ్చతుర్థైకం యదాక్షరం ॥ ౩౮౫ ॥అఉమేతి చ మాత్రాభిః పరస్తాచ్చార్ధమాత్రయా॥తత్రాకారాశ్రితే భాగే పరలింగస్య దక్షిణే ॥ ౩౮౬॥ ఉకారశ్చోత్తరే తస్య మకారస్తస్య మధ్యతః ॥ అర్ధమాత్రాత్మతో నాదః శ్రూయతే లింగమూర్ధని ॥ ౩౮౭ ॥ విభక్తే పి తథా తస్మిన్ప్రణవే పరమాక్షరే ॥ విభాగార్థం తతో దేవానకించిదపిజజ్ఞతుః ॥ ౩౮౮ ॥ వేదాత్మనా తథా వ్యక్తః ప్రణవో వికృతిం గతః ॥ తత్రాకారో ఋగభవదుకారో యజురవ్యయః ॥ ౩౮౯॥ మకారస్సామసంజాతో నాదస్త్వాథర్వణీ శ్రుతిః ॥ఋగుపస్థాపయామాస సమాసాత్స్వార్థమాత్మనః ॥ ౩౯౦ ॥ రజోగుణేషు బ్రహ్మాణం మూర్తిష్వాద్యాం క్రియాస్వపి॥ సృష్టిం లోకేషు పృథివీం తత్త్వేష్వాత్మానమవ్యయం ౩౯౧ ॥ కలాధ్వని నివృత్తిం చ వేద్యం బ్రహ్మాసు పంచసు ॥ లింగభాగేష్వధోభాగం బీజాఖ్యం కారణత్రయే ॥ ౩౯౨ ॥ చతుష్షష్టిగుణైశ్వర్యం బోద్ధం యదణిమాదిషు ॥తదిత్థమర్థైర్దశభిర్వ్యాప్తం విశ్వమృచా జగత్ ॥ ౩౯౩ ॥ అథోపస్థాపయామాస స్వార్థం దశవిధం యజుః ॥సత్త్వం గుణేషు విష్ణుం చ మూర్తిష్వాద్యం క్రియాస్వపి ॥ ౩౯౪॥ స్థితిం లోకేష్వంతరిక్షం విద్యాతత్త్వేషు చ త్రిషు॥కలాధ్వని ప్రతిష్ఠాం చ వామం బ్రహ్మాసు పంచసు॥

౩౭౫ ॥ మధ్యాంచలింగభాగేషుయోనించత్రిషుహేతుషు ॥ ప్రాక్తేష్వం
చతశ్చైశ్వర్యంతస్మాద్విశ్వంయజుర్మయం ॥ ౩౭౬ ॥ అఘోపస్థాపరం
మానసామార్థంచదశధాత్మనః ॥ తమోగుణేష్వఘోరుద్రంమూర్తింతం
ద్యంక్రియాస్వపి ॥ ౩౭౭ ॥ సంహృతింతుత్రిలోకేషుతత్త్వేషుశివఃపివ
మం ॥ విద్యాంకలాసుఘోరంచఘోరంబ్రహ్మసుపంచసు ॥౩౭౮ ॥విశ
గభాగేషుపీఠోర్ధ్వంబీజనంకారణంత్రయె ॥ పౌరుషంచతథైశ్వర్యంరా
ర్థంసామ్నాతతంజగత్ ॥ ౩౭౯ ॥ అథాథర్వాహ్వనైర్గుణ్యాన్మర్థపదప
ప్రథమమాత్మనః ॥ తతోమహేశ్వరంసాక్షాన్మూర్తిర్వ్యాపిసదాశివంకవ
౩౮౦ ॥ క్రియాసునిష్ఠాయాస్యాపిశివస్యపరమాత్మనః ॥ భూతానుగ్ర
హణంచైవముచ్యంతేయేనజంతవః ॥౩౮౧ ॥ లోకేష్వపియతోవాత్స్వ
నివృత్తమనసాసహ ॥ తదూర్ధ్వమున్మనాలోకాత్సోమఃలోకఃలౌకికవస్థ
౩౮౨ ॥ సోమస్సహోమయాతత్రనిత్యంనివసతీశ్వరః ॥ తదూర్ధ్వే
మున్మనాలోకాద్యంప్రాప్యననివర్తతే ॥ ౩౮౩ ॥ శాంతించశాంత్యతీ
తాంచవ్యాపికాంవైకలాస్వపి ॥ తత్పురుషంచతథేశానంతత్రబ్రహ్మ
సుపంచసు ॥౩౮౪॥ మూర్ధానమపిలింగస్యభాగంభాగేష్వనుత్తరం
తత్రలింగేసమారాధ్యఃకేవలోనిష్కళఃపరః ॥౩౮౫॥ తత్త్వేష్వపిత్రై
బిందుస్తతశ్శక్తిస్తతఃపరం॥తత్త్వాదపిపరంతత్త్వమతత్త్వంపరమార్థతో
౩౮౬ ॥ కారణేషుత్రయాతీతాన్మాయావిక్షోభకారణాత్ ॥ అనంతో
శ్శుద్ధవిద్యాయాఃపరస్తాచ్చమహేశ్వరః ॥ ౩౮౭ ॥ సర్వవిద్యేశ్వరాత్తస్మా
శాత్తత్పరాచ్చసదాశివాత్ ॥ సర్వమంత్రతనోర్దేవాచ్ఛక్తిత్రయసమన్వి
తాత్ ॥ ౩౮౮ ॥పంచవక్త్రాద్దశభుజాత్త్ర్యక్షాత్సకలనిష్కళాత్ ॥ప్రచ
స్మాదపితథాబిందోరర్థేందోశ్చతతఃపరాత్ ॥ ౩౮౯ ॥ తతఃపరాన్నిరో
వాధీశాన్నాదాఖ్యాచ్చతతఃపరాత్ ॥ తతఃపరాత్సుషుమ్నేశాద్బ్రహ్మప్ర
రంధ్రేశ్వరాదపి ॥౩౯౦ ॥తతఃపరస్యాశ్శక్తేశ్చపరస్తాచ్ఛివతత్త్వతః॥ తేయ

మంకారణంసాక్షాత్స్వయంనిష్కారణంశివం॥౩౯౧॥కరణానాంచధాతా
దంధ్యాతారంధ్యేయమవ్యయం॥హృదయాకాశమధ్యస్థంపరమాత్మోపరిస్థి
తం॥౩౯౨॥సర్వైశ్వర్యేణసంపూర్ణంసర్వేశ్వరమనీశ్వరః॥ఐశ్వర్యంచా
పిమాయేయాదశుద్ధాన్మానుషాదికాత్॥౩౯౩॥అపరాచ్చపరాచ్చాద్యాద్వి
॥విశుద్ధాధ్వగోచరాత్॥ తత్పరాచ్ఛుద్ధవిద్యాద్యాత్ సమనంతాత్పరాత్ప
ర్యరాత్ ॥ ౩౯౪ ॥ పరమంపరమైశ్వర్యమున్మనోర్ధ్వమనాదిచ ॥ అపరా
దపరాధీనంస్థిరస్తాతిశయంస్థిరం ॥ ౩౯౫ ॥ ఇత్థమర్థైర్దశవిధైరియమా
థర్వణీశ్రుతిః॥ యస్మాద్గరీయసీతస్మాద్విశ్వంవ్యాప్తమథర్వణాత్॥౩౯౬॥
ఋగ్వేదఃపునరాహేదంజగద్రూపంమయోచ్యతే ॥ యేనాహమాత్మత
త్వస్యనిత్యమస్మ్యభిధాయకః ॥ ౩౯౭ ॥ యజుర్వేదోవదత్తద్వత్స్వపా
కవస్థామయోచ్యతే ॥ భోగ్యాత్మనాపరిణతా విద్యావేద్యాయతోమయి ॥
౩౯౮ ॥ సామచాహసుషుప్త్యాఖ్యంసర్వంసర్వమయోచ్యతే ॥ సమా
ర్థేనశివేనేదంతామసేనాభిధీయతే ॥ ౩౯౯ ॥ అథర్వాహతురీయా
ఖ్యంతురీయాంతికమేవచ ॥ సయాభిధీయతేతస్మాదధ్వాతీతఃపరోస్త్య
హం ॥ ౪౦౦ ॥ అధ్యాత్మకంతృతీయంతుశివవిద్యాత్మసంహితం ॥ త
త్త్రైగుణ్యంత్రయీసాధ్యంశోధ్యంపతిపదైషిణాః॥౪౦౧॥అధ్వాతీతంతురీ
యాఖ్యంనిర్వాణంపరమంపదం ॥ తదతీతంతునైర్గుణ్యాదధ్వనోస్యవి
శోధకం ॥ ౪౦౨ ॥ ద్వయోఃప్రమాపకోనాదోనాదాంతశ్చమదాత్మకః॥
తస్మాన్మమార్థస్వాతంత్ర్యాత్త్రిధానఃపరమేశ్వరః ॥ ౪౦౩ ॥ యదస్తి
వస్తుతత్సర్వంగుణప్రాధాన్యయోగతః॥సమస్తంవ్యస్తమపిచప్రణవార్థం
ప్రచక్షతే ॥ ౪౦౪ ॥ సదర్థవాచకంతస్మాల్లింగమేవతదక్షరం ॥ తేనో
మితిజగత్కృత్స్నంకురుతేప్రథమంశివః ॥౪౦౫॥ శివోవాప్రణవోహ్యే
ప్రణవోవాశివస్స్మృతః ॥ వాచ్యవాచకయోర్భేదోనాత్యంతంవిద్య
తేయతః ॥ ౪౦౬ ॥ చింతయారహితోరుద్రోవాచోయన్మనసాసహ॥

అప్రాప్యతన్నివర్తంతేవాచస్సైకాక్షరేణసః ॥ ౪౦౭ ॥ ఏకాక్ష
దకారాఖ్యాదాజ్ఞాబ్రహ్మాభిధీయతే ॥ ఏకాక్షరాదుకారాఖ్యాద్విద్యా
ష్ణురుదీర్యతే ॥ ౪౦౮ ॥ ఏకాక్షరాన్మకారాఖ్యాద్భవోరుద్రఉదా
తః ॥ దక్షిణాంగాన్మహేశస్యజాతోబ్రహ్మాత్మసంజ్ఞకః ॥ ౪౦౯ ॥
మాంగాదభవద్విష్ణుస్తతోవిద్యేతిసంజ్ఞకః॥ హృదయాదభిరుద్రోభూ
వస్యశివసంజ్ఞకః॥౪౧౦॥సృష్టేఃప్రవర్తకోబ్రహ్మాస్థితేర్విష్ణుర్విమో
కః ॥ సంహారస్యతథారుద్రస్తయోర్నిత్యంనియామకః ॥ ౪౧౧ ॥ త
త్త్రియస్సైకథ్యాతెజగతఃకారణత్రయం ॥ కారణత్రయహేతుశ్చశివః
మకారణం ॥ ౪౧౨ ॥ అర్థమేనమవిజ్ఞాయరజసాబద్ధవైరయోః ॥
యోర్మధ్యేమహాలింగంస్వయంతత్రసముత్థితం ॥ ౪౧౩ ॥ ఏవవే
మోత్ప్రాహుర్యదిహోక్తమథర్వణం॥ఋచోయజూంషిసామాని
ఖాశ్చాన్యాస్సహస్రశః॥౪౧౪ ॥ వేదేష్వేవంస్వయంవక్త్రీవ్యక్తమ
వదత్స్వపి॥ స్వప్నానుభూతమివతత్త్వాఖ్యానుధ్యవసీయతే ॥ ౪౧౫ ॥
త్వప్రకాశకంలింగంస్వయంతత్వంసముత్థితం॥ తతోలింగస్యలింగత్వ
లింగినోపిచలింగితా ॥ ౪౧౬ ॥ తతోవిశ్వస్యజగతోవిశేషాత్స్వా
పిచ ॥ ఉత్పత్తివిలయాచైవయాథార్థ్యంచషడధ్వనాం ॥ ౪౧౭॥ నిర
రతరంబ్రహ్మనిష్కళంలింగమైశ్వరం ॥ పశుపాశమయస్యాస్యప్రపంచ
సదాపతిం ॥౪౧౮॥ అకుతోభయమత్యంతమవృద్ధిక్షయమవ్యయం॥
హ్యాభ్యంతరంప్రాప్యబ్రహ్మాభ్యంతరవర్జితం ॥ ౪౧౯ ॥ నిరస్తా
యంశశ్వద్విశ్వలోకవిలక్షణం॥ అలక్షణమనిర్దేశ్యమవాఙ్మనసగోచరః
౪౨౦ ॥ ప్రకాశైకరసంశాంతంప్రసన్నంసతతోదితం ॥ సర్వకల్యా
నిలయంశక్త్యాతాదృక్షయాన్వితం ॥ ౪౨౧ ॥ ఏవంలింగస్యమహిమా
ఙాంతేషుప్రకాశితః॥ తజ్ఞాత్వాహృదయేధార్యంసామరస్యవిధాన
౪౨౨ ॥ యోథతైలింగమవ్యక్తంసఏవపరమేశ్వరః ॥ ఇతిశ్రుతేషుబ

షుతద్ధారణముదాహృతం ॥ ౪౨౩ ॥ ప్రతిజ్ఞాయచజిజ్ఞాసాలక్షణేబ్రహ్మ
ణఃకృతం ॥ తల్లక్షణంప్రధానేపిగతమిత్యనుశంకితం ॥ ౪౨౪ ॥ అశబ్ద
త్వేనతత్పూర్వంనిరాకృతమిదంపునః ॥ అశక్త్యాశబ్దవత్త్వంహినిరాకర్తుం
ప్రవర్తతే ॥ ౪౨౫॥ ఆనుమానికమిత్యాదిసూత్రంతస్యార్థనిర్ణయః॥
అనుమానేననిర్ణీతంసాంఖ్యాదిభిరిహోదితం ॥౪౨౬ ॥ అవ్యక్తంహి
ప్రధానంతదిత్యేకేషాంశ్రుతౌపునః॥సాంఖ్యప్రసిద్ధమేవాత్రపఠ్యతేమహ
దిత్యపి ॥ ౪౨౭ ॥ ఇతిచేన్నశరీరస్యగ్రహణాత్తత్పదేనహి ॥ రథరూపక
విన్యస్తమవ్యక్తేనైవగృహ్యతే ॥ ౪౨౮ ॥ శరీరమేవావ్యక్తంహినప్రధా
నాదికంభవేత్ ॥తత్సూక్ష్మంతుతదర్హత్వాత్స్థూలంయద్యపినాభవత్ ॥
౪౨౯ ॥ తథాపిసూక్ష్మంతదితినిర్ణీతంశ్రుతిసూత్రయోః ॥ అర్థవత్తద
ధీనత్వాత్పరత్వంతస్యగృహ్యతే॥ ౪౩౦॥ జ్ఞేయత్వావచనాచ్చైవనప్రధా
నమివాభవత్ ॥ వదతీతిశ్రుతిరపిప్రధానస్యేతిచెన్నహి ॥ ౪౩౧ ॥ త
థాప్రకరణాత్ప్రాజ్ఞోనప్రధానంతథాభవేత్ ॥ అగ్నిజీవేశ్వరాణాంచత్ర
యాణాంప్రశ్నఇత్యపి ॥ ౪౩౨॥ ఏవమేవహ్యుపన్యాసోమహద్వచ్చతథై
వచ ॥ నసాంఖ్యాభిమతంకింతుశరీరమితినిశ్చితం ॥ ౪౩౩॥ అవిశేషాచ్చ
పవనమప్రాధాన్యమిహోచ్యతే ॥ ఉపక్రమాత్తుయజ్జ్యోతిస్తుశబ్దోహ్య
వధారణే ॥ ౪౩౪ ॥ తేజోబన్నప్రకృతిరప్యజాశబ్దేనగృహ్యతే ॥ తథా
హ్యేకేధీయతేత్రప్రకృతిశ్శక్తిరేవచ ॥ ౪౩౫ ॥ తత్కల్పనోపదేశాచ్చ
మధ్వాదివదిహోచ్యతే॥ అవిరోధోహ్యజాశబ్దాత్ప్రకృతిశ్శక్తిరిష్యతే॥
౪౩౬ ॥ నానాభవాతిరేకాచ్చతన్నసంఖ్యోపసంగ్రహాత్ ॥ తస్మాన్న
సాంఖ్యవాదస్యశ్రుతిమాత్రమిహేష్యతే॥ ౪౩౭॥ ప్రాణాదయోవాక్య
శేషాత్సంఖ్యాపూరణమిష్యతే ॥ తథాహిజ్యోతిషైకేషామసత్యంనేతి
సూత్రతః ॥ ౪౩౮ ॥ ప్రాణాదినేవతత్రాపిసంఖ్యాసంపత్తిసంభవాత్॥
యథాకాశాదిషుపునఃకారణత్వేనచాభవత్ ॥ ౪౩౯ ॥ తత్రైవవ్యపది

ష్ఠోక్తైరాత్మైవపరిగృహ్యతే॥సమాకర్షాచ్చబ్రహ్మైవవేదితవ్యంసచేతనైః
౪౪౦ ॥తస్మాజ్జగద్వాదిత్వాచ్చవాచిత్వాద్బ్రహ్మకేవలం॥తదుక్తంజీవము
తిసూత్రేణాపిదృఢంస్మృతం॥౪౪౧ ॥తథాప్రశ్నవ్యాఖ్యానాభ్యామ
ర్థంజైమినిర్మునిః ॥ అన్యార్థేస్మిన్ప్రకరణేప్రాణప్రగ్రహణంతథా॥౪౪
వాక్యాన్వయాత్పరంబ్రహ్మయల్లింగంహృదయాంబుజే॥ ఉపాస్యం
రంబ్రహ్మవేదితవ్యంమనీషిభిః ॥ ౪౪౩॥ లింగంప్రతిజ్ఞాసిద్ధేశ్చహృదబ్జే
ర్యనవ్యయం ॥ ఆశ్మరథ్యోమునిస్తత్రమన్యతేపునరాదరాత్ ॥ ౪౪౪
ఏవమంభవాదౌడులోమిరిత్యేవహ్యుక్తమిష్యతే ॥ అవస్థితేఃకాశకృత్స్న
తితద్బ్రహ్మజీవయోః ॥ ౪౪౫ ॥ నభేదోపినచాభేదస్సామరస్యాత్త
ద్ధ్రువం ॥ భేదాభేదాభ్యుపగమాద్విస్ఫులింగాగ్నివత్తదా ॥ ౪౪౬ ॥
వోహ్యుపాసకస్సాక్షాదుపాస్యంబ్రహ్మకేవలం ॥ లింగాంగసామర
నభేదాభేదౌవ్యవస్థితౌ ॥ ౪౪౭ ॥ ఉపాదానంహిప్రకృతిర్నిమిత్తంబ్ర
కేవలం ॥దృష్టాంతానుపరోధాచ్చమృదాదివదిహేష్యతే॥౪౪౮ ॥ తథా
ధ్యోపదేశాచ్చప్రకృతిత్వంవిచార్యతే॥ప్రకృతిత్వంచకర్తృత్వంబ్రహ్మణ
వాక్యగౌరవాత్ ॥ ౪౪౯ ॥ సాక్షాదప్యుభయామ్నానాత్ప్రకృతిఃకర్తృ
చశ్రుతం ॥ యోనిశ్చహీతిసూత్రేణబ్రహ్మణోనిశ్చితంపునః ॥ ౪౫౦॥
ర్తృత్వంప్రకృతిత్వేచయోనిశబ్దేనతత్తథా ॥ పరిణామాదాత్మకృతేరా
నంస్వయమిత్యతః ॥ ౪౫౧॥ ప్రకృతిత్వంచకర్తృత్వంసిద్ధంతస్మాత్పర
హి ॥ ఏతేనసర్వేవ్యాఖ్యాతావ్యాఖ్యాతాఇతిసూత్రతః ॥౪౫౨॥ప్ర
హేతుభిస్సర్వేవేదాంతాబ్రహ్మతత్పరాః॥తద్బ్రహ్మహృదయేధార్య
తిసూత్రంవ్యవస్థితం॥౪౫౩॥ఏతదైశ్వర్యవిభవంలింగంబ్రహ్మహృదంబు
సామరస్యవిధానేనధార్యంపూజ్యంముముక్షుభిః ॥౪౫౪॥తస్మాత్సర్వ
యత్నేనసర్వకర్మాణిమానవః॥ పరివృత్త్యయథాకాలంకరపీఠేతుపూ
యేత్ ॥౪౫౫॥యతఃపాపార్ణవాత్త్రాతుంభక్తిర్నారివనిర్మితా॥తస్మాద్భ

పపన్నస్యారజసాతమసాచకిం॥ ౪౫౬॥ అంత్యజోవాధమోవాపిమూర్ఖో
వాపతితోపివా॥ శివభావంప్రపన్నశ్చేత్పూజ్యస్సర్వసురాసురైః॥ ౪౫౭॥
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనహృదయేధారయేచ్ఛివం ॥ అభక్తానాంక్వచిదపిఫ
లంనాస్తియతస్తతః॥ ౪౫౮॥ వేదైశ్శాస్త్రైర్వేదవిద్భిర్విచార్యాథసునిశ్చితం॥
బ్రహ్మఘ్నోవాసురాపోవాస్తేయీవాగురుతల్పగః ॥ ౪౫౯ ॥ మాతృహా
పితృహావాపివీరహాభ్రూణహాపివా ॥ సంపూజ్యాథప్రకంభక్త్యాశివ
లింగంపరాత్పరం ॥ ౪౬౦ ॥ తైస్తైఃపాపైఃప్రముచ్యేతసామరస్యంసనా
యది ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనపతితోపియజేచ్ఛివం ॥ ౪౬౧ ॥ భక్తశ్చే
న్నాపరఃకశ్చిద్భిక్షాహారోజితేంద్రియః ॥ కృత్వాపిసుమహత్పాపంభక్త్యా
పంచాక్షరేణతు ॥ ౪౬౨ ॥ పూజయేద్యదితల్లింగంతస్మాత్పాపాత్ప్రము
చ్యతే ॥ అభక్షావాయుభక్షాశ్చయేచాన్యేవ్రతకర్శితాః ॥ ౪౬౩ ॥ తే
షామేతైర్వ్రతైర్నాస్తిశివలోకసమాగమః ॥ భక్త్యాపంచాక్షరేణైవయో
లింగంసకృదర్చయేత్ ॥ ౪౬౪॥ సోపిగచ్ఛేచ్ఛివస్థానంశివలింగస్యధా
రణాత్ ॥ తస్మాత్తపాంసియజ్ఞాశ్చసర్వేసర్వస్వదక్షిణాః ॥ శివలింగార్చ
నస్యైతేకోట్యంశేనాపినోసమాః ॥ ౪౬౫ ॥ అరుద్రోవాసరుద్రోవాశి
వలింగంసమర్చయేత్ ॥ యస్సకృత్పతితోవాపిమూఢోవాముచ్యతేనరః
౪౬౬ ॥ షడక్షరేణవాత్యంతథాపంచాక్షరేణవా ॥ ఏకకాలంద్వికా
లంవాత్రికాలంసర్వదాథవా ॥ ౪౬౭ ॥ యేర్చయంతిమహాదేవంవి
జ్ఞేయాస్తేగణేశ్వరాః॥ జాతేనాత్మప్రమహామేననార్చితంలింగమైశ్వరం ॥
౪౬౮ ॥ సచిరంసంచరత్యస్మిన్సంసారేదుఃఖసాగరే ॥ దుర్లభంప్రా
ప్యమానుష్యంతల్లింగంమోనధారయేత్ ॥ ౪౬౯ ॥ నిష్ఫలంతస్యతజ్జ
న్మమోక్షాయనభవేద్యతః ॥ హృత్ప్రదేశేసదాధార్యంశివలింగంమునీ
షిభిః ॥ ౪౭౦ ॥ దుర్లభంప్రాప్యమానుష్యంయోలింగంహృదిధార
యేత్ ॥ తస్యైవసఫలంజన్మకృతార్థస్సనరోత్తమః ॥ ౪౭౧ ॥ లింగాం

గసంభవామేచ శివలింగైకతత్పరాః ॥ శివలింగార్చనపరానతేషు
స్యభాగినః ॥ ౪౭౨ ॥ యేవాంఛంతిమహాభోగాన్ రాజ్యంచత్రిదశా
యం ॥ యెర్చయంతిసదాకాలంహృదిస్థంలింగమద్భుతం ॥౪౭౩॥
భాగ్యంకాంతిమద్రూపంసత్యంత్యాగఃప్రభావతా ॥ శౌర్యంచజగతీ
తిల్లింగమర్చయతోభవేత్ ॥ ౪౭౪॥ తస్మాత్సర్వంపరిత్యజ్యశివైకా
తమానసః ॥ సామరస్యవిధింకుర్యాద్యదిచ్ఛేచ్ఛివమాత్మనః ॥ ౪౭౫
సంగ్రహేణప్రమాణానిపురాణేష్వాగమేషుచ ॥ అన్విష్యలిఖితాన్యే
న్యేతస్మిన్విషయేపునః ॥ ౪౭౬ ॥ పౌనరుక్త్యమనాదృత్యబుద్ధిదార్ఢ్యా
యసాదరం ॥ వైదికత్వందిశయతా సూత్రతాత్పర్యవర్ణనం॥౪౭౭
కర్తవ్యంవచనైరన్యైఃకింసాధ్యమితిచేచ్ఛృణు ॥ వక్ష్యామిసంగ్ర
ణైవవ్యాససూత్రైకరూపతాం ॥౪౭౮॥ వీరశైవాగమాఖ్యాతపదార్థా
నాంపరస్పరం ॥ఆగమేషుపదార్థాయేతఏవవ్యాససూత్రకే ॥ ౪౭
శబ్దభేదేనవక్ష్యం తెసంజ్ఞాభంగ్యంతరేణచ॥శాస్త్రయోనిత్వసూత్రేణ
స్త్రీణాంయోనితాశ్రుతా ॥ ౪౮౦ ॥ జిహ్వాంగేగురులింగంస్యాజ్జను
గమికాఇతి ॥ ఉపదేష్టాశివస్సాక్షాద్విద్యానాంజగతాంయతః ॥ ౪౮
జ్యోతిశ్చరణసూత్రేణయఏషోక్షిణిపూరుషః ॥ పరంబ్రహ్మేతికథిత
వాగమికాజగుః ॥౪౮౨॥ దృగంగేశివలింగంస్యాదితిలింగస్వరూపతా
అతఏవప్రాణఇతిప్రాణానాంబ్రహ్మతాశ్రుతా ॥ ౪౮౩॥ ఆగమేషుస
ఖ్యాతంప్రాణలింగంతథాంతకే ॥ దహరాఖ్యేధికరణేయద్బ్రహ్మసమ
రితం ॥ ౪౮౪ ॥ తదేవాగమశాస్త్రేషుమహాలింగంహృదీరితం ॥ ఆ
దాఖ్యేధికరణేయచ్చబ్రహ్మసమీరితం ॥ ౪౮౫ ॥ భావలింగంతదే
హురాగమార్థవిశారదాః ॥ భావార్పణాదిభేదేనయదుక్తంత్రివిధా
ణం ॥ ౪౮౬ ॥ చేతోర్పణాధికరణేసఏవాథోవిచార్యతే ॥ ఛంద
శేషపరతామాశంక్యాథవిచారితం ॥ ౪౮౭ ॥ ధీప్రేరకత్వాదిత్యా

వర్ణభాష్యేషుపార్థికే ॥ స్థానాదివ్యపదేశాచ్చసూత్రేయోర్థస్సవ
హి ॥ ౪౮౮ ॥ స్థలశబ్దైనాగమేషుసర్వత్రసముదీర్యతే ॥ ప్రతిసూత్రం
నైవమేవవస్తుంశక్యాసరూపతా ॥ ౪౮౯ ॥ గ్రంథవిస్తరభీత్యాహంప్రకృ
తార్థముపక్రమే ॥ భేదాభేదఇతిప్రోక్తస్తత్రైవచనవధార్యతాం ॥ ౪౯౦॥
కైశ్చిత్తుసూత్రితోధ్యాసఃశాస్త్రస్యాదౌసవర్ణితః ॥ ఆదిసూత్రేసూ
చితవ్యోవిషయోనప్రయోజనం ॥ ౪౯౧ ॥ జీవబ్రహ్మస్వరూపైక్యలక్షణో
విషయశ్చయః ॥ తజ్ఞానంచాధ్యాసతంత్రమితిసూత్రార్థపనచేత్ ॥
౪౯౨ ॥ జీవబ్రహ్మస్వరూపైక్యమేవభావేనతస్యచ ॥ విషయత్వంనయు
జ్యేతతత్వదృష్ట్యావధార్యతాం ॥ ౪౯౩ ॥ జీవబ్రహ్మస్వరూపైక్యంనక్వ
చిత్సూత్రితంపునః ॥ అంశోనానేతిసూత్రేతుజీవస్యబ్రహ్మణోంశతా ॥
౪౯౪ ॥ భిన్నాభిన్నత్వమగ్నేస్తువిష్ఫులింగవదీరితం ॥నహ్యగ్నేర్విష్ఫు
లింగస్యస్వరూపైక్యంప్రదర్శ్యతే ॥ ౪౯౫ ॥ జీవస్యబ్రహ్మణోయేనస్వ
రూపైక్యంపునర్భవేత్ ॥ నభేదాభేదయోర్వ్యక్తమేకస్మిన్నేవవర్తనం॥
౪౯౬ ॥ పరస్పరవిరోధాదిత్యతోవాచ్యంవిచక్షణైః ॥ అవిద్యాలక్షణో
పాధికృతమిత్యభిధీయతే ॥ ౪౯౭ ॥ ఉభయవ్యపదేశాదిత్యహికుం
డలవత్తథా ॥ ప్రకాశాశ్రయవత్వాచ్చతేజస్త్వాత్పూర్వవత్తథా ॥౪౯౮॥
అనుజ్ఞాపరిహారౌచదేహసంబంధతస్తథా ॥ జ్యోతిరాదివదిత్యేవంతత్సం
భావ్యాప్తితస్తథా ॥ ౪౯౯ ॥ ఉపపత్తేఃప్రదీపేవదావేశస్తదనంతరం ॥ త
థాహిదర్శయాతీతిచభేదాభేదయోఃపునః ॥ ౫౦౦ ॥ ప్రమాణతోపిసి
ద్ధత్వాద్దృష్టాంతేషుచదర్శనాత్ ॥ విజానీయాత్తదన్యోన్యమవిరోధవ్య
వస్థితిం ॥ ౫౦౧ ॥ తథాచవక్ష్యతేతైశ్చతథాభోక్త్రాదిసూత్రకే ॥ అవి
రోధంసంప్రదర్శ్యవ్యాఖ్యాతంసూత్రమప్యథ ॥ బ్రహ్మకారణవాదశ్చ
యదిచేదన్యథాపునః ॥ నవ్యక్తకణ్ఠబలేనైవక్షిప్యతేయద్యపిశ్రుతిః ॥ ప్ర
మాణంస్వస్వవిషయేస్వయంభవితుమర్హతి ॥ ౫౦౩ ॥ తథాపిస్వ

స్యాపిప మెప్రమాణాంతరతోహ్యతే ॥ స్వయమన్యపరైవస్యాత్ ...
వణేయథా ॥ ౨౦౪ ॥ యథామంత్రార్థవాదౌ చతర్కోపి స్వస్యగోచ...
రాత్ ॥ అప్రతిష్ఠిత ఏవస్యాదన్యత్రైవంకిలస్థితిః ॥ ౨౦౫ ॥ తస్మాత్...
లేద్యుష్టాతర్కమంబలతాపునః॥ప్రమాణాంతరసిద్ధార్థబోధితంయచ్ఛ్రప...
తైఃపునః ॥ ౨౦౬ ॥ అయుక్తంతదిదంవిద్యాద్యద్వేవంసంమతంతఃఉ...
మాణాంతగసిద్ధోర్థఃశ్రుత్యాకోవాత్రబోధ్యతే ॥ ౨౦౭ ॥ భోక్తృభో...
జ్యవిభాగోహిప్రసిద్ధోజగతిహ్యయం ॥ శారీరశ్చేతనోభోక్తాభోగ్యాశ్చేత...
శ్శబ్దాదయస్త్విమే ॥ ౨౦౮ ॥ యథాభోక్తాదేవదత్తో భోగ్యాస్తైచోదప్రత...
దయః ॥ భోక్తృభోగ్యవిభాగస్యాభావస్సర్వస్థలేభవేత్ ॥ ౨౦౯ ॥ త్వ...
దభోక్తాభోగ్యభావంభోగ్యంభోక్తృత్వమేవవా ॥ తయోరన్యోన్యస్యా...
పత్తిర్బ్రహ్మణఃపరకారణాత్ ॥ ౨౧౦ ॥అనన్యత్వాత్పునస్యైతనయుక్తే...
యదిబాధనం ॥ ప్రసిద్ధస్యవిభాగస్యనయుక్తమతఏవహి ॥ ౨౧౧ ॥ ...
హ్మకారణతాయాశ్చనిశ్చయోనేతియోవదేత్ ॥ స్యాల్లోకవదితిబ్రూయాత్ ...
త్తంమూర్ఖంపురుషంప్రతి ॥ ౨౧౨ ॥ ఉపపద్యతఏవేదమస్మత్పక్షేవిభా...
జనం ॥ ఏవంలోకేచదృష్టత్వాత్సముద్రాదుదకాత్మనః ॥ ౨౧౩ ॥ ...
న్యత్వేపివీచ్యాదేర్విభాగఉపపద్యతే ॥ నచోదకాత్మకోవార్థేరన్యస్వ...
త్వేపివైపునః ॥ ౨౧౪ ॥ ఫేనాదీనామనేకేషామితరేతరతామతా ॥నన...
చవీచీతరంగాదేరన్యోన్యత్వేత్వసంభవే ॥ ౨౧౫ ॥ ఉదాత్మనస్తథ...
ద్భుతుర్వరనన్యత్వంనసిద్ధ్యతి ॥ ఇహాప్యేవంభోక్తృభోగ్యవిభాగో...
మర్థితః ॥ ౨౧౬ ॥ సదాత్మకాద్బ్రహ్మణోవాప్యనన్యత్వంనసిధ్యతికర...
నన్వేతదవిరోధస్యనాదమాత్రంసమర్థనం ॥ ౨౧౭ ॥ తదనన్యత్వ...
రంభణశబ్దాదిభ్యసూత్రకే॥వాచారంభణమిత్యాదిశ్రుత్యాసర్వస్య...
థా ॥ ౨౧౮ ॥ నచభేదప్రపంచస్యాబాధితత్వసమర్థనాత్ ॥ నచా...
హిసూత్రేణశ్రుత్యావాచాదిరూపయా॥౨౧౯ ॥కృత్స్నస్యాపిప్రపంచ...

ణ్ణేబాధితత్వంసమర్థ్యతే ॥ ౨౨౦॥ నప్రత్యక్షప్రమాణేనశుద్ధోభేదప్రపం
చకః ॥శక్యతేబాధితుంశ్రుత్యాకింతున్యాయ్యాఇతీర్యతే ॥ ౨౨౧॥ శ్రుతే
రేవాన్యపరతాప్రత్యక్షాదివిరోధతః॥ యథాహిపూర్వతంత్రేచకృష్ణలం
శ్రపయేద్విధేః ॥ ౨౨౨ ॥ ప్రత్యక్షేణస్వర్ణమాషేవికృతౌబాధితేసతి॥
ఊష్మీకరణమాత్రార్థపరతాలక్షణాకృతా ॥ ౨౨౩ ॥ యత్సోమేనయ
జేతేతివిధౌయాగేనభావయేత్ ॥ ఇత్యర్థస్స్వీకృతౌసోమేనయాగేనేతి
చైతయోః ॥ ౨౨౪ ॥ సామానాధికరణ్యేనహ్యన్వయేసోమయాగయోః॥
ప్రత్యక్షభేదబాధేనభేదోలక్షణయాయథా ॥ ౨౨౫ ॥ అపిచాద్యాపిక్ర
॥త్స్నస్యప్రపంచస్యచబాధనం ॥ తర్హిశ్రుతిస్వరూపస్యపదార్థస్మరణ
స్యచ ॥ ౨౨౬ ॥ తథావాక్యార్థజ్ఞానస్యప్రపంచాంతర్గతత్వతః ॥బా
ధేతేషామపిసతిప్రపంచోబాధ్యతాంకథం॥ ౨౨౭ ॥ కథంమజ్జననీవంధ్యా
॥మజిహ్వోనచేతిచ ॥ నచప్రపంచబాధేపితిష్ఠత్యేవస్వరూపకం॥ ౨౨౮॥
తస్మాత్కార్యంచోపపన్నమితివక్తుంహిశక్యతే॥ ప్రతియోగ్యనిషేధేసత్యా
భావోవాదమాత్రతః ॥ ౨౨౯ ॥ నచశ్రుత్యాప్రపంచస్యస్వరూపంనహి
బాధ్యతే ॥ యేనవాస్యాద్ధివ్యాఘాతఃసత్యత్వంతస్యకింత్వితి । ౨౩౦ ॥
స్వరూపబాధాభావేచబాధ్యతారూపసత్యతా ॥ ప్రపంచేభ్యుపగంతవ్యా
॥నస్యాత్సత్యత్వబాధనం ॥ ౨౩౧ ॥ తస్యాంనానేనసూత్రేణశ్రుత్యాబా
ధఃసమర్థ్యతే ॥ కింత్వభిన్నత్వమేవేతినభేదాభేదయోఃపునః॥౨౩౨॥వి
ధఇతిమంతవ్యంతథాన్యత్రప్రదర్శ్యతే॥ ఇతరవ్యపదేశాచ్చస్వహితా
కరణాదితః ॥ ౨౩౩॥ దోషప్రసక్తిరిత్యాదౌతథాతత్త్వమసీతిచ ॥ జీవస్య
బ్రహ్మణఃసమ్యగభేదవ్యపదేశతః ॥ ౨౩౪ ॥ కింజీవకర్తృకాసృష్టిఃకిం
వాబ్రహ్మైకకర్తృకా ॥ సృజేజ్జీవస్స్వస్యహితంనాహితంనరకాదికం ॥
౨౩౫ ॥ ఇత్యాద్యాశంకాధికంతుభేదనిర్దేశసూత్రతః॥ కర్తాజీవో

నకింత్వత్రకర్తృత్వం బ్రహ్మైవచాధికం॥ ౫౩౬ ॥ తజ్జీవస్యాహితవఃపిస్సృజ
వేత్యుదీర్యతే॥ కథంవాభేదకథనే హీనతాధికతేఉభే॥ ౫౩౭॥ కథ
ర్యేశ్వరస్స్వాతన్త్ర్యాత్ సర్వజ్ఞత్వేన సర్వతః ॥ జీవాన్స్వాత్మతయాపశ్య
న్తేషుశోకాదికం సృజేత్ ॥ ౫౩౮ ॥ స్వనిష్ఠత్వేన శోకాదేరనుభూతి
సంజనాత్ ॥ ఇత్యాశంక్యాస్మాదివచ్ఛతదసంగతిరీరితా ॥ ౫౩౯ ॥
నచాశ్మనాం సూర్యకాంతవైడూర్యభేదినాం ॥ పాషాణత్వేనసామా
మనాభేదే సమాహితే ॥ ౫౪౦ ॥ వ్యక్తిభేదాద్ధీనరూపముద్యమోత్తమ
వతః ॥ స్వరూపాణాంచ వైచిత్ర్యం కార్యవైచిత్ర్యమేవచ ॥ ౫౪౧ ॥
వంచజీవపరయోరపి వ్యక్తిభిదాకృతా ॥ హీనతాధికతా కార్యవైచిత్ర్య
చోపపద్యతే ॥ ౫౪౨ ॥ నపాషాణత్వసామాన్యం విభిన్నం వ్యక్తయః పృ
భిన్నాఏవేతి నైకత్ర భేదాభేదావుభావితి ॥ ౫౪౩ ॥ పాషాణత్వాది
మాన్యావచ్ఛిన్నప్రతియోగికః ॥ యోభేదస్తదభావస్వరూపాభేదస్య
పృథక్ ॥ ౫౪౪ ॥ వైడూర్యత్వాద్యవచ్ఛిన్నప్రతియోగీవ చేత్తయా॥ భి
వ్యక్తిషుతస్యాశ్చోభయస్యప్రతిపాదనాత్ ॥ ౫౪౫ ॥ నచైవంశంకిత
శక్యం వజ్రవైడూర్యయోర్ద్వయోః ॥ సామానాధికరణ్యాదివ్యవహా
సంజనం ॥ ౫౪౬ ॥ ఇష్టత్వాత్తస్యసామాన్యాభేదోల్లేఖనమత్రచ ॥
షాభేదవిరహాదతఏవేశ్వకేపిచ ॥ ౫౪౭॥ ఆత్మత్వేనైవజీవాద్భేదవ్య
సూత్రితాపునః॥ ఆత్మేతితూపగచ్ఛంతిగ్రాహయంతిచసూత్రకే॥౫౪
అతఏవపరైశ్చాపి వ్యక్తిస్థానీయమత్రచ ॥ విహాయాహంకృతేరంశం
మాన్యస్థానినంపునః ॥ ౫౪౯ ॥ చైతన్యస్యైవచాభేదోవ్యాదరేణ
ర్థితః ॥ విశిష్టంచస్వరూపంవాభేదాభావోపలక్షితం ॥౫౫౦॥ సామా
నాధికరణ్యోక్తైర్విషయస్త్వితియద్యపి ॥సర్వాత్మనాయత్ర భేదగ్రా
నాస్తిప్రమాణకం ॥ ౫౫౧ ॥ విషయస్తత్స్వరూపైక్యం సోయందేవ
స్థలే ॥ భేదగ్రాహిప్రమాణంస్యాద్యత్ర కార్యేచకారణే ॥ ౫౫౨॥

క్సత్త్వావభేదకభేదాభావోపలక్షితం ॥ స్వరూపద్వయమేవం వా భేదస్సా
మాన్యపవయః ॥ ౫౫౩ ॥ తదాభావోపలక్షిత్వస్వరూపద్వయమేవవా ॥
విషయఃప్రకృతేచోతతమాదేశమితిశ్రుతౌ ॥ ౫౫౪ ॥ ఏకవిజ్ఞానతస్స
ర్వవిజ్ఞానోక్త్యాతదనంతరం ॥ సర్వాత్మత్వంప్రతిజ్ఞాయశ్రుతౌతముపపాద
కే ॥ ౫౫౫ ॥ ఐతదాత్మ్యమిదంసర్వంనవకృత్వోవ్యపదేశతః ॥ సామానా
ధికరణ్యస్యవ్యపదేశోయథాపునః ॥ ౫౫౬ ॥ బ్రహ్మస్వరూపయోర్నస్వ
రూపైక్యవిషయస్తథా ॥ తత్త్వమస్యాదివాక్యోక్తవ్యపదేశోపిదృశ్యతే ॥
౫౫౭ ॥ భేదాభేదాపదేశస్యతుల్యత్వాదుభయత్రచ ॥ నాన్యోతోస్తిత
థాయత్రనాన్యత్పశ్యతిచాప్యథ ॥ ౫౫౮ ॥ యస్మాత్పరంనాపరంచేతివి
హితస్యశ్రుతౌపునః ॥ దృశ్యభేదనిషేధస్యచేతనాచేతనత్వతః ॥ ౫౫౯ ॥
సంసార్యసంసారిత్వాభ్యాంవిరుద్ధాభ్యాంపరస్పరం ॥ విరుద్ధధర్మవత్త
స్యచోభయత్రాపితుల్యతా ॥ ౫౬౦ ॥ తతోభేదనిషేధాచ్చభేదస్యప్ర
తిపాదనాత్ ॥ భేదాభేదాసిద్ధ్యతస్తానవిరోధస్తదేతయోః ॥ ౫౬౧ ॥ అ
విద్యాలక్షణోపాధికృతామిథ్యాభిధాఇతి ॥ యదుక్తంతదవిద్యాయామి
థ్యాయాశ్చైవకుత్రచిత్ ॥ ౫౬౨ ॥ అవిద్యోపాధికాయాశ్చేత్యయుక్తం
ప్రతిభాతితత్ ॥ నచానుమానికమితిసూక్ష్మంతుతదితిస్థలే ॥ ౫౬౩ ॥ అ
విద్యాసూత్రితైవేతివాచ్యంతత్రపరాత్పరం ॥ మహతోవ్యక్తమిత్యత్రప్ర
ధానంత్రిగుణంపునః ॥ ౫౬౪ ॥ గృహ్యతేవ్యక్తశబ్దేనేత్యేవంశంకాస
ముద్భవే ॥ శరీరరూపవిన్యస్తగృహీతేరిత్యనేనతు ॥ ౫౬౫ ॥ ఆత్మానం
రథినంవిద్ధిశరీరంరథమేవచ ॥ ఇతిమంత్రేరథత్వేనరూపితం దేహమేవ
హి ॥ ౫౬౬ ॥ గృహ్యతేనప్రధానమిత్యుక్త్వాచసమనంతరం ॥ వ్యక్తత్వా
త్తుశరీరస్యకథమవ్యక్తతాభవేత్ ॥ ౫౬౭ ॥ ఇత్యాశంక్యాథసూక్ష్మంతు
తదర్హత్వాదినాపునః ॥ సూక్ష్మంశరీరమేవాత్రవ్యక్తశబ్దేనగృహ్యతే ॥
౫౬౮ ॥ స్థూలంశరీరంనేత్యుక్తంనావిద్యాత్రిగుణాపునః ॥ అవ్యక్తశబ్ద

గ్రాహ్యస్స్యాత్ సూక్ష్మదేహస్యసంభవే ॥ ౫౯ ॥ అప్రసిద్ధాచ...
ద్యానగ్రాహ్యావైయతశ్చసా ॥ అవిద్యాయాఉపాదానతయాశబ్దప్ర...
రతః ॥ ౫౦ ॥ బ్రహ్మాండవ్యాపితాయాస్తుచాహమగ్నఇతిస్వతః ॥...
ప్రత్యక్షతాయాశ్చాప్యంగీకారేణవైపునః ॥ ౫౧ ॥ సూక్ష్మత్వా...
శబ్దార్హత్వయోఃపునరసంభవాత్ ॥ అన్యథాపూర్వసూత్రేతుగృహ్యా...
తేవ్యక్తశబ్దతః ॥ ౫౨ ॥ గృహ్యాతేదేహమిత్యుక్త్వాతతఉత్తరసూత్రసు...
అవిద్యాగృహ్యాతేత్యేవమానేవ్యాహతిసంభవాత్ ॥ ౫౩ ॥ ...
వాదాపత్తేశ్చశంకితవ్యంనచాప్యథ ॥ అర్థవత్తదధీనత్వాదిత్యనేనప్రసు...
నకం ॥ ౫౪ ॥ స్వతంత్రమీశ్వరాధీనవైలక్షణ్యముదీరితం ॥ ఇతిస్మృ...
గసాంఖ్యానాంయోగానాంచమతేపునః ॥ ౫౫ ॥ ప్రధానస్యేశ్వ...
నతాంగీకారేణతావతా ॥ వైలక్షణ్యంనచాసిద్ధేరుక్తారీతిర్నసంగ...
౫౬ ॥ యథేంద్రియప్రవృత్తీనామర్థాధీనతయాపునః ॥ ఇంద్రియే...
పరత్వంస్యాదర్థానాంచైవమేవహి ॥ ౫౭ ॥ ఆత్మప్రవృత్తేదే...
స్యాద్యధీనత్వాద్బుధ్ధ్యర్ణణఃపునః ॥ పరత్వమాత్మనశ్చైవమర్థకంసూత్రమ...
హి ॥ ౫౮ ॥ కించావిద్యాసూచితాచేదుత్తరాధికరణంతత్ ॥ ...
ర్థవ్యమేవస్యాదజామంత్రేతుతద్గ్రహే ॥ ౫౯ ॥ సంభావితేప్రధా...
గ్రహణేచవిశేషతః ॥ కారణాభావతఃపూర్వపక్షానుత్థానతఃపునః ॥ ౬౦...
దేవాత్మశక్తింస్వగుణైర్నిగూఢాముత్తరత్రచ ॥ మాయాంతుప్రకృతిం...
ద్యాన్మాయినంతుమహేశ్వరం ॥ ౬౧ ॥ ఇత్యాదినేశ్వరాధీనత్వస్యైవ...
ప్రకృతేఃపునః ॥ పరామర్శస్యన్యాయ్యత్వాత్తథాజ్యోతిరుపక్రమాత్...
౬౨ ॥ తథాహ్యధీయతేపకేమధ్వాదివదితిహ్యథ ॥ తత్ర...
శాచ్చేత్యేవంహిస్యాదసంగతం ॥ ౬౩ ॥ అనాదిభూతావిద్యాయా...
మ్యగ్రహణసంభవే ॥ ముఖ్యత్వాత్ప్రకృతిత్వాచ్చతత్పరిత్యాగతస్తతః...
౬౪ ॥ అజాశబ్దేనప్రకృతింతాంతేజోబన్నలక్షణాం ॥ గృహీత్వా...

మత్వేనాప్యజత్వాభావతఃపునః ॥ ౫౫ ॥ అజాశబ్దాసంగతిరిత్యాశంక్య మధునోయథా॥ ఆదిత్యస్యాసావాదిత్యో దేవమధ్వితిమంత్రతః ॥౫౬॥ మధుత్వకల్పనంచైవమనజాయాశ్చ కేవలం ॥ తేజోబన్నాదిప్రకృతేరజావదియమిత్యజా ॥ ౫౭ ॥ అజత్వకల్పనమితివచనస్యాప్యసంగతేః ॥ తగృష్టాత్తేజోబన్నరూపప్రకృతివ్యతిరేకతః ॥ ౫౮ ॥ అనాదిభూతావిద్యాప్రసూత్రితాభిమతానచ ॥ అస్తిప్రమాణభావేననచావిద్యాంపినాపునః ॥ ౫౯ ॥ బ్రహ్మణోవయవాభావాత్పరిణామోపపాదనం ॥ కృత్స్నప్రసక్తసూత్రస్యవ్యాఖ్యానావసరేమయా ॥ ౬౦ ॥ ఆశంక్యపరిహారోపివిస్తరేణప్రదర్శ్యతే॥ భేదాభేదావిమాసిద్ధాంతస్తాదిత్యుపరమ్యతె॥౬౧॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత
రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
ప్రథమోపదేశః॥

శ్రీగిరీశాయనమః.

తత్రాదిమోపదేశేస్మిన్సర్వజ్ఞేసర్వశక్తికే ॥ ఉపాదానేప్రపంచస్యనిమిత్తేబ్రహ్మణిక్రమాత్ ॥ ౧ ॥ సర్వవేదాంతవాక్యానాందర్శితస్తుసమన్వయః ॥ స్మృత్యాదిభిర్విరోధేనబాధాభావోద్వితీయకే ॥ ౨ ॥ఉదేశేయుక్తిభిస్తుబహుభిఃసంప్రదర్శ్యతే ॥ తత్రవేదాంతవాక్యానిజగతఃబ్రహ్మకారణం ॥ ౩ ॥ ఉపాదానమితిప్రాహుఃప్రధానమితిసాంఖ్యాః ॥ తతోవిరోధాద్వక్తవ్యోబాధస్త్వన్యతరస్యహి॥ ౪ ॥తత్రశ్రుతేరనుయధర్మాదావవకాశతః ॥ స్మృతేరనవకాశత్వాద్బాధోయుక్తస్తవా

శ్రుతేః ॥ ౫ ॥ ఆర్షప్రత్యక్షతః పశ్యత్పృథగ్ధానం దృశ్యకారణం ॥
నాయస్స్మృతించ షిర్షస్తతః ప్రత్యక్షమూలతా ॥ ౬ ॥ స్మృతేస్తత్స్వ
స్తుయుక్తపచతయా శ్రుతేః ॥ నైవంస్మృత్యా శ్రుతేర్బాధో న్యస్మృత
కాశతః ॥ ౭ ॥ దోషప్రసంగాన్నా నాస్మృత్యనురోధేన చేత్పునః ॥
నాకారణయా వక్తుం శక్యం నైవేతి నైపునః ॥ ౮ ॥ వస్తుని స్వేచ్ఛయా
వికల్పానుపపత్తితః ॥ అతః శైవీయధర్మాణాం ప్రమాణ్యే స్తు శ్రుతీత
౯ ॥ నిషేధే చక్వచిద్దృష్టే చాన్యతస్యాది వాక్యతః ॥ తేషాంబాధ
స్యాన్నైవ తైః శ్రుతిబాధనం ॥ ౧౦ ॥ నను శైవీయధర్మాణాం ప్ర
ణ్యేంగీకృతే సతి ॥ పూర్వకాండ ప్రసిద్ధానామగ్నిష్టోమాదికర్మణ
౧౧ ॥ వీరశైవీయధర్మాణాం పరస్పరవిరోధతః ॥ అగ్నిష్టోమా
త్రాణామేవం తదుపయోగినాం ॥ ౧౨ ॥ సర్వేషాం వేదభాగానా
శైవీయకర్మణి ॥ కేషాంచిదుపయుక్తానామన్యతస్యాదిరూపిణ
౧౩ ॥ పరస్పరం విరోధేన బహు వేదానుసారతః ॥ వీరశైవోపయుక్
మంత్రాణామేవ నైపునః ॥ ౧౪ ॥ అర్థాంతరపరత్వం తు వక్తవ్యం చే
చ్ఛృణు ॥ పూర్వకాండోక్తధర్మాణామనుష్ఠానవిఘాతతః ॥ ౧౫
ర్వమన్యత్పరిత్యజ్యేత్యాదౌ శ్రుతిభిరన్యథా ॥ ఉపాత్తత్వాద్బుధైః
కథమత్రోపపద్యతే ॥ ౧౬ ॥ కర్మకాండోక్తకర్మభ్యో వాచ్యం
ల్యమేవహి ॥ బ్రహ్మకాండస్య కాచాశ్మరత్నయోరివ యత్తయోః ॥
అంగాంగిత్వస్య చోక్తత్వాత్ జ్ఞానప్రాబల్యవాదతః ॥ నకర్మణా
యాథనే సేత్యాది వాక్యతః ॥ ౧౮ ॥ జ్ఞానైకనాశ్యతా పాశస్యేత్యే ప్ర
వ్యవస్థితే ॥ నకర్మకాండవైయర్థ్యాత్తద్దృష్టాంతపురస్సరం ॥
శ్రుతిమాత్రస్య వైయర్థ్యానుమితౌ వేదమూలతా ॥ నవక్తవ్యేతి
తక్రమభంగస్సమాపతేత్ ॥ ౨౦ ॥ నక్వచిద్వేదభాగస్య వేదమాత్ర
ప్రమాణతాం ॥ కింతు వక్ష్మః కర్మకాండాత్ జ్ఞానకాండస్య ముఖ్య

౨౧ ॥ తత్రాపివీరశైవానాంతత్రదృష్టాంతఉచ్యతే ॥ రత్నాపణేనివిష్టా
నాంవివిధానాంక్రమేణహి ॥ ౨౨ ॥ కాచముక్తామరకతప్రభృతీనాంయ
థాపునః ॥ క్రేయాధికారానుగుణాద్దర్శయేత్తదళీక్రయం ॥౨౩॥ గృహీ
తారఃస్వసామర్థ్యానుగుణ్యాన్నైవకేవలం ॥ గృహ్ణంతినైవచాన్యస్యదూ
షణాద్యైవకల్ప్యతే ॥౨౪॥ ఏవంసామాన్యతోవేదప్రామాణ్యేసతితత్పునః॥
స్వాధికారానుసారేణవైదికేషుప్రవర్తతే ॥ ౨౫ ॥ క్రమసోపానమా
ర్గేషుత్రయాణామథవాద్వయోః॥ అతిక్రమేణచారూఢేసోపానోత్పా
దనంనహి ॥ ౨౬ ॥ కుర్వంతితద్వదేవాత్రసర్వేషాంచప్రమాణతా ॥త
రాశైవఃక్వచిద్వాపిసర్వకర్మాణియత్నతః ॥ ౨౭ ॥ అనుతిష్ఠేత్ప్రి
మాణాంచేదిత్యేవంనాపలప్యతాం ॥ రాజాధనీవాలోకేషుసత్సురత్నేషు
మారిణః ॥ ౨౮ ॥ అల్పక్రయంమణింధత్తేతావతాతన్నదుష్యతే ॥ ఏ
వంప్రమాణంవేదాశ్చేత్యాస్తాంకింవిస్తరేణతు ॥ ౨౯ ॥ అత్రసైద్ధాంతికీ
యంమేసరణిర్దర్శయిష్యతే ॥ సర్వవేదాంతవాక్యానాంసర్వజ్ఞేస
ర్వశక్తికే ॥ ౩౦ ॥ లింగేజగదుపాదానేనిమిత్తేపరమేశ్వరే ॥ ఆద్యోప
దేశేకథితంవాచ్యవాచకయోర్బలాత్ ॥ ౩౧ ॥ సమన్వయోదర్శ్యతే
త్రలింగాంగైక్యస్యదర్శనాత్ ॥ తస్యస్మృతివిరోధేనసావకాశత్వదోష
తః ॥ ౩౨ ॥ తద్బాధపరిహారాయద్వితీయోధ్యాయఇష్యతే ॥ పరంజగ
దుపాదానమితివేదావదంతిహి ॥ ౩౩ ॥ స్మృతిఃప్రధానంవదతీత్యేతదన్య
రత్తదా ॥ బాధితవ్యంవిరోధేనతయోఃకస్యేతిసంశయః॥౩౪॥తత్రాను
యథమార్గదౌసావకాశశ్రుతిస్మృతా ॥స్మృతిర్నిరవకాశాస్యాత్తత్రై
వప్రతిపాదికా॥౩౫॥తస్మాత్స్మృత్యాశ్రుతేర్బాధోయుక్తఇత్యబ్రవీన్మునిః॥ ఆ
ర్గప్రత్యక్షయోగేనజగత్కారణమేవతత్ ॥ ౩౬ ॥ ఇతినిశ్చిత్యతదను
స్మృతిమాశుచకారసః ॥ తతఃప్రత్యక్షమూలత్వాత్స్మృతేఃప్రాబల్యమ
హి ॥ ౩౭ ॥ ఇతిచేన్నప్రధానస్యకారణత్వంనయుజ్యతే ॥ నానాస్మృ

ప్యనుబోధేననానాహేతుత్వకల్పనాత్ ॥ ౩౮ ॥ వికల్పానుపపత్తే
స్తుః శ్రుతదోషతః ॥ మహర్షిత్వావిశేషాచ్చపరస్పరవిరోధతః ॥
పౌరుషేయతయాతాసామప్రామాణ్యంచనశ్రుతేః ॥ ప్రత్యక్షమాన
లత్వంప్రధానోక్తేస్తదోచ్యతే ॥ ౪౦ ॥ ఇతరేషాంచానుపలబ్ధేరిత్యే
శాసనాత్ ॥ ఆర్షదర్శనసంపన్నైః కణాదప్రముఖైః కిము ॥ ౪౧
న్నోపలభ్యతేతస్మాత్ప్రధానాంశేస్మృతేర్నహి ॥ శివలింగస్యభా
విశ్వమేతచ్చరాచరం ॥ ౪౨ ॥ తదేతన్నవిజానంతిపశవఃపాశగౌర
తమేకమేవబహుధావదంతిబ్రహ్మశాశ్వతం ॥ ౪౩ ॥ అజానంతఃపర
వమవికల్పంమహర్షయః ॥ అపరంబ్రహ్మరూపంచపరంబ్రహ్మ
థా ॥ ౪౪ ॥ కేచిదాహుర్మహాదేవమనాదినిధనంప్రభుం ॥ భూ
ద్రియాంతఃకరణప్రధానవిషయాత్మకం ॥ ౪౫ ॥ అపరంబ్రహ్మనిర్ది
పరబ్రహ్మచిదాత్మకం ॥ బ్రహ్మత్వాద్బృంహణత్వాచ్చబ్రహ్మణీతేపర
౪౬ ॥ అనేనబ్రహ్మరూపేణబ్రహ్మణోధిపతేఃప్రభోః ॥ విద్యావిద్యా
రూపీతికైశ్చిదీశోనిగద్యతే ॥ ౪౭ ॥ విద్యేతిచేతనాంప్రాహుస్తథా
మచేతనాం ॥ విద్యావిద్యాత్మకంచైతద్విశ్వంవిశ్వగురోర్విభోః ॥
రూపమేవనసందేహోవిశ్వంతస్యవశేయతః ॥ భ్రాంతిర్విద్యాప
తిశార్వంరూపంపరేవిదుః ॥ ౪౯ ॥ అయథాబుద్ధిరర్థేషుబహుధా
తిరుచ్యతే ॥ యథాత్మాకారసంపత్తిర్విద్యేతిపరికీర్త్యతే ॥ ౫౦ ॥
హితంతత్త్వంపరమిత్యభిధీయతే ॥ తత్రేదంశాంకరంరూపంత
ష్ఠితంయతః ॥ ౫౧ ॥ సదసద్రూపమిత్యాహుస్సదసత్పతిరిత్యపి ॥
సాధౌచసచ్ఛబ్దఃసద్భిరేవప్రయుజ్యతే ॥ ౫౨ ॥ విపరీతేత్వసచ్ఛ
థ్యతేవేదవాదిభిః ॥ సచ్చాసచ్చజగద్విశ్వంశరీరంపరమేష్ఠినః ॥
యదిదంసదితిప్రోక్తంయచ్చాసదితికథ్యతే ॥ తయోఃపతిత్వాత్తుశివ
త్పతిరుచ్యతే ॥ ౫౪ ॥ క్షరాక్షరాత్మకంప్రాహుఃక్షరాక్షరపరంప

రస్సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే ॥ ౫౫ ॥ ఉభే తే పరమేశస్య రూపం తస్యైవ శేయతః ॥ తయోశ్శివః పరశ్శాంతః క్షరాక్షరపరస్స్మృతః ॥ ౫౬ ॥ సమష్టివ్యష్టిరూపం చ సమష్టివ్యష్టి కారణం ॥ వదంతి మునయః కేచిచ్ఛివం పరమ కారణం ॥ ౫౭ ॥ సమష్టిం విదురవ్యక్తం వ్యష్టిం వ్యక్తం తథైవ చ ॥ తే రూపే పరమేశస్య తదిచ్ఛామనువర్తనాత్ ॥ ౫౮ ॥ తయోః కారణభావేన శివలింగం పరాత్పరం ॥ కారణార్థవిదః ప్రాహుస్సమష్టివ్యష్టికారణం ॥ ౫౯ ॥ జాతివ్యక్తిస్వరూపీతి కథ్యతే కైశ్చిదీశ్వరః ॥ యత్పిండేష్వనువర్తేత సా జాతిరితి కథ్యతే ॥ ౬౦ ॥ వ్యక్తిర్వ్యావృత్తిరూపం తత్పిండం జాతేస్సమాశ్రయః ॥ వ్యక్తయో జాతయశ్చైవ తదాజ్ఞాపరిపాలితాః ॥ ౬౧ ॥ యతస్తతో మహాదేవో జాతివ్యక్తివపుస్స్మృతః ॥ ప్రధానపురుషవ్యక్తకాలాత్మా కథ్యతే శివః ॥ ౬౨ ॥ ప్రధానం ప్రకృతిం ప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞం పురుషం తథా ॥ త్రయోవింశతితత్త్వాని వ్యక్తమాహుర్మనీషిణః ॥ ౬౩ ॥ కాలః కార్యప్రపంచస్య పరిణామైకకారణం ॥ ఏషామీశశ్శివో ధాతా ప్రవర్తకనివర్తకః ॥ ౬౪ ॥ ప్రాదుర్భావతిరోభావహేతురేకస్స్వరాడజః ॥ తస్మాత్ప్రధానపురుషవ్యక్తకాలస్వరూపవాన్ ॥ ౬౫ ॥ హేతుర్నేతాధిపస్తేషాం ధాతా భోక్తా మహేశ్వరః ॥ విరాడ్ఢిరణ్యగర్భాత్మా కైశ్చిదీశో నిగద్యతే ॥ ౬౬ ॥ హిరణ్యగర్భో లోకానాం హేతుర్విశ్వరూపో విరాట్ ॥ అంతర్యామీ పరశ్చేతి కథ్యతే కవిభిశ్శివః ॥ ౬౭ ॥ ప్రాజ్ఞతైజసవిశ్వాత్మేత్యపరే సంప్రచక్షతే ॥ మాతా మానం చ మేయం చ మతిమాహురథాపరే ॥ ౬౮ ॥ కర్తా క్రియా చ కార్యం చ కరణం కారణం పరే ॥ జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యాత్మేత్యపరే సంప్రచక్షతే ॥ ౬౯ ॥ తురీయమపరే ప్రాహుస్తురీయాతీతమిత్యపి ॥ కేచిత్సంసారిణం ప్రాహుస్తమసంసారిణం పరే ॥ ౭౦ ॥ స్వతంత్రమపరే ప్రాహురస్వతంత్రం పరే విదుః ॥ ఘోరమిత్యపరే ప్రాహుస్సౌమ్యమిత్యపరే విదుః ॥ ౭౧ ॥ తమాహుర్వి

గుణం కేచిద్గుణవంతం పరేవిదుః ॥ రాగవంతం పరే ప్రాహుర్వీత
తథాపరే ॥ ౬౨ ॥ నిష్క్రియంతం పరే ప్రాహుస్సక్రియంతం పరే
నిరింద్రియం పరే ప్రాహుస్సేంద్రియం చ తథాపరే ॥ ౬౩ ॥ ధ్రువ
రే ప్రాహుస్తమధ్రువమథాపరే ॥ అరూపం కేచిదాహుర్వై రూపవం
విదుః ॥ ౬౪ ॥ దృశ్యమిత్యపరే ప్రాహుస్తమదృశ్యమితీతరే ॥ వా
ష్యపరే ప్రాహుస్తమవాచ్యమితీతరే ॥ ౬౫ ॥ శబ్దాత్మకం పరే ప్రా
బ్దాతీతమథాపరే ॥ కేచిచ్చింతామయం ప్రాహుశ్చింతయా రహిత
౬౬ ॥ జ్ఞానాత్మకం పరే ప్రాహుర్విజ్ఞానమితి చాపరే ॥ కేచిజ్జ్ఞే
ప్రాహురజ్ఞేయమితి కేచన ॥ ౬౭ ॥ కేచిదేకంతమేవాహురనేకమి
రే ॥ ఏవం వికల్ప్యమానేషు యాథార్థ్యం పరమేశితుః ॥ ౬౮ ॥ న
స్యంతి మునయో నానాప్రత్యయకారణాత్ ॥ యే పునస్సర్వభావేన
న్నాః పరమేశ్వరం ॥ తే విజానంత్యయత్నేన శివం పరమకారణం ॥
యావత్పశ్యో నైవ పశ్యత్యనీశం కవిం పురాణం భువనస్యేశితారం ॥
ద్దుఃఖే వర్తతే బద్ధపాశస్సంసారే౽స్మిం చక్రనేమిక్రమేణ ॥ ౭౦ ॥
దా పశ్యః పశ్యతి రుక్మవర్ణం కర్తారమీశం పురుషం బ్రహ్మయోనిం ॥
విద్వాన్ పుణ్యపాపే విధూయ నిరంజనః పరమముపైతి సామ్యం ॥ ౭
శివస్యాణవో బంధః కార్మో మాయేయ ఏవ చ ॥ ప్రాకృతో వాథ
వాప్యహంకారాత్మకస్తథా ॥ ౭౨ ॥ నైవాస్య మానసో బంధో న చైంద్రి
ద్రియాత్మకః ॥ న చ తన్మాత్రబంధో౽స్య భూతబంధో న కశ్చన ॥ ౭౩
చ కాలః కలా చైవ న విద్యా నియతిస్తథా ॥ న రాగో న చ విద్వేషశ్శంభో
తతేజసః ॥ ౭౪ ॥ న చాప్యభినివేశో౽స్య కుశలాకుశలాన్యపి ॥ క
ణి తద్విపాకాశ్చ సుఖదుఃఖే న తత్ఫలే ॥ ౭౫ ॥ ఆశయా నాస్య సంబంధ
సారైః కర్మణామపి ॥ భోగైశ్చ భోగసంస్కారైః కాలత్రితయగోచ
౭౬ ॥ న తస్య కారణం కర్తా నాదిరంతస్తథాంతరం ॥ న కర్మ

పినా కార్యం కార్యమేవచ ॥ ౮౭ ॥ నాస్యబంధురబంధుర్వానియం
ప్రేరకోపివా ॥ నపతిర్నగురుస్త్రాతానాధికోనసమస్తథా ॥౮౮॥ న
న్మమరణేతస్యనాకాంక్షితమకాంక్షితం ॥ నవిధిర్ననిషేధశ్చనముక్తిర్న
బంధనం ॥ ౮౯ ॥ నాస్తియద్యదకల్యాణంతత్తదస్యకదాచన ॥ కల్యా
ణసకలంచాస్తిపరమాత్మాశివోయతః ॥ ౯౦ ॥ సశివస్సర్వమేవేదమధి
యస్వశక్తిభిః॥ అప్రచ్యుతస్వతోభావాత్స్థితఃస్థాణురతస్స్మృతః ॥౯౧॥
వేనాధిష్ఠితంయస్మాజ్జగదేతచ్చరాచరం॥ సర్వరూపస్థితశ్శర్వస్తథాజ్ఞా
నసముచ్యతే ॥ ౯౨॥ సర్వోరుద్రోనమస్తస్మైపూరుషస్సపరోమహాన్
రణ్యబాహుర్భగవాన్హిరణ్యపతిరీశ్వరః ॥౯౩॥ అంబికాపతిరీశా
పినాకీవృషవాహనః ॥ ఏకోరుద్రఃపరంబ్రహ్మపురుషఃకృష్ణపింగలః ॥
౯౪ ॥ వాలాగ్రమాత్రోహృన్మధ్యేధ్యేయోయందహరాంతరే॥ హిరణ్య
శ్రుఃపద్మాక్షోహ్యరుణస్తామ్రఏవచ ॥ ౯౫ ॥ యోవసర్పత్యసౌదేవోనీల
వోహిరణ్మయః ॥ సౌమ్యోఘోరస్తథామిశ్రశ్చాక్షరశ్చామృతోవ్య
యః ॥ ౯౬ ॥ సపుంవిశేషఃపరమోభగవానంతకాంతకః ॥ చేతనా
తనాన్ముక్తఃప్రపంచాచ్చపరాత్పరః ॥ ౯౬ ॥ లోకేసాతిశయత్వేనజ్ఞానై
ర్యేవిలోకితే ॥ శివేనాతిశయత్వేనస్థితంప్రాహుర్మనీషిణః ॥ ౯౭॥
తిసర్గంప్రసూతానాంబ్రహ్మణాంశాస్త్రవిస్తరం ॥ ఉపదేష్టాసఏవా
కాలావచ్ఛేదవర్తినాం ॥ ౯౮ ॥ కాలావచ్ఛేదయుక్తానాంగురూణా
ప్యసౌగురుః ॥ సర్వేషామేవసర్వేశఃకాలావచ్ఛేదవర్జితః ॥ ౯౯
దాస్వాభావికీతస్యశక్తిస్సర్వాతిశాయినీ ॥ జ్ఞానమప్రతిఘంనిత్యంవపు
ర్యంతనిర్మలం ॥ ౧౦౦ ॥ ఐశ్వర్యమప్రతిద్వంద్వంసుఖమాత్యంతికం
ం ॥ తేజఃప్రభావోవీర్యంచక్షమాకారుణ్యమేవచ ॥ ౧౦౧ ॥ పరిపూ
స్యసర్గాద్యైర్నాత్మనోస్తిప్రయోజనం ॥ పరానుగ్రహఏవాస్యఫ
సర్గస్యకర్మణః ॥ ౧౦౨ ॥ ప్రణవోవాచకస్తస్యశివస్యపరమాత్మ

నః ॥ శివరుద్రాదిశబ్దానాంప్రణవోఽపిపరస్మృతః ॥ ౧౦౩ ॥ శంభోస్సన
వవాచ్యస్యభావనాత్తజ్జపాదపి ॥ యాసిద్ధిఃసాపరాప్రాప్యాభవ
సంశయః ॥ ౧౦౪ ॥ తస్మాదేకాక్షరంలింగమాహురాగమపారగాః
చ్యవాచకయోరైక్యంమన్యమానాయశస్వినః ॥ ౧౦౫ ॥ అస్యమా
మాఖ్యాతాశ్చతస్రో వేదమూర్ధని ॥ అకారశ్చాప్యుకారశ్చ
దపవచ ॥ ౧౦౬ ॥ అకారంబహ్వృచంప్రాహురుకారో యజురు
మకారస్సామనాదస్తుశ్రుతిరాథర్వణీశ్రుతా ॥ ౧౦౭ ॥ అకారస్తు
ర్బీజంరజస్స్రష్టాచతుర్ముఖః ॥ ఉకారఃప్రకృతిర్యోనిస్సత్త్వంపాలయి
రిః ॥ ౧౦౮ ॥ మకారఃపురుషోబీజీతమస్సంహారకోహరః ॥ నా
పుమానీశో నిర్గుణో నిష్క్రియశ్శివః ॥ ౧౦౯ ॥ ఏవంతిస్రుభిరే
త్రాభిర్నిష్కలంత్రిధా ॥ అభిధాయశివాత్మానంబోధయత్యర్ధమా
౧౧౦ ॥ యస్మాత్పరంనాపరమస్తికించిద్యస్మాన్నాణీయోనజ్యాయోఽస్తి
వృక్షఇవస్తబ్ధోదివితిష్ఠత్యేకస్తేనేదంపూర్ణంపురుషేణసర్వం ॥
క్తిఃస్వాభావికీతస్యవేద్యావిశ్వవిలక్షణా ॥ ఏకానేకస్వరూపేణ
నోరివప్రభా ॥ ౧౧౨ ॥ అనంతాశ్శక్తయస్తస్యచేచ్ఛాజ్ఞానక్రియా
మాయాద్యాశ్చభవేద్వహ్నేర్విస్ఫులింగాయథాతథా ॥ ౧౧౩
దాశివేశ్వరాద్యాశ్చవిద్యావిద్యేశ్వరాదయః ॥ అభవన్పురుషా
ప్రకృతిశ్చపరాత్పరా ॥ ౧౧౪ ॥ మహదాదివిశేషాంతాస్త్వజా
పిమూర్తయః ॥ యచ్చాన్యదపితత్సర్వమస్యాఃకార్యమితీరితం
సాశక్తిస్సర్వగాసూక్ష్మాప్రబోధానందరూపిణీ ॥ శక్తిమానుచ్యతే
వశ్శీతాంశుభూషణః ॥ ౧౧౬ ॥ వేద్యశ్శివశ్శివావిద్యాప్రజ్ఞా
స్మృతిః ॥ ధృతిరేషాసితిర్నిష్ఠాజ్ఞానేచ్ఛాకర్మశక్తయః ॥ ౧౧౭
శైవంపరంబ్రహ్మద్వేవిద్యేచపరాపరే ॥ శుద్ధవిద్యాశుద్ధకలాస
కృతంయతః ॥ ౧౧౮ ॥ నమాయాప్రకృతిర్జీవో వికారో వికృతిః

సన్నాసచ్చయతిర్ఽచిత్తయాసర్వమిదంతతం ॥౧౧౯॥ సాదేవీమాయ
యాసర్వంబ్రహ్మద్వ్యంసచరాచరం॥ మోహయత్యప్రయత్నేనమోచయ
త్యపిలీలయా ॥౧౨౦॥ అనయాసహసర్వేశస్సప్తవింశప్రకారయా॥ విశ్వం
వ్యాప్యస్థితస్తస్మాన్మక్తిగత్రప్రవర్తతే॥ ౧౨౧ ॥ శ్రుతిస్మృతీషుసర్వత్రపు
రాణేష్వాగమేషుచ॥బహుధోల్లేఖితాఃపక్షాస్తర్కేణవచసాశ్రుతేః॥౧౨౨॥
తస్మాత్సిద్ధాంతపంథానమాశ్రిత్యబ్రహ్మవాదినః ॥ సూత్రా[illegible]
మైకార్థ్యంప్రాప్యమాదరాత్ ॥ ౧౨౩॥ లింగాంగసామరస్య[illegible]
వృత్తే వేదమూర్ధని ॥లింగేబ్రహ్మణిసర్వత్రహ్యాస్వయోః[illegible]ధ్రువం॥
౧౨౪ ॥ అప్రామాణ్యేఽపిసాంఖ్యస్యస్మృతేర్యోగస్మృతేఃపరం॥ప్రామా
ణ్యమురరీకార్యంశ్రోతవ్యేతివిధానతః ॥ ౧౨౫ ॥ తాంయోగమితివా
క్యేనవేదచిహ్నస్యదర్శనాత్ ॥ యోగస్మృత్యాప్రధానస్యకారణత్వస్య
నిశ్చయాత్ ॥ ౧౨౬ ॥ బ్రహ్మకారణతావాదిలింగానాంగైక్యాన్వయఃపరే॥
ఇతిచేత్పౌరుషేయత్వభ్రాంతిదోషకలంకతః ॥ ౧౨౭ ॥ అపౌరుష
యయాశ్రుత్యాబాధోయుక్తఃస్మృతేర్ధ్రువం ॥ధ్యానాద్యంశేస్మృతేస్త
స్యాఃప్రామాణ్యంన్యాయగౌరవాత్ ॥ ౧౨౮॥ శ్రవణంమననంధ్యానం
శ్రుతిస్మృత్యాగమేషుచ ॥ ఐకకంఠ్యేనసర్వత్రయోగోయంప్రతిపాది
తః ॥ ౧౨౯ ॥ యోగోనామమహాసంబంధోజీవాత్మపరమాత్మనోః ॥ ధ్యా
నయోగేతివాక్యేనయోగనిష్ఠాఉదాహృతాః ॥ ౧౩౦ ॥ అంగంజీవఃపరం
లింగంసామరస్యంతయోశ్శుభం ॥ యోగఇత్యుచ్యతేసద్భిశ్శివతత్త్వార్థ
వేదిభిః ॥ ౧౩౧ ॥ వాలాగ్రమాత్రంవిశ్వేశంజాతవేదస్వరూపకం ॥హృ
త్పద్మకర్ణికామధ్యేధ్యాత్వాధార్యంముముక్షుభిః ॥౧౩౨ ॥ సర్వఞ్ఞం
సర్వకర్తారంసమస్తాధారమద్భుతం॥ ప్రణవేనావృతంలింగంప్రణవా
ర్థంపరాత్పరం ॥ ౧౩౩ ॥ సర్వస్యజగతఃసాక్షాత్సృష్టిస్థిత్యంతకార
ణం ॥ ఉమాసహాయంకల్యాణంనీలకంఠంత్రిలోచనం॥ ౧౩౪ ॥ ప్రశాం

శ ప్రభుమీశానంధారయేద్ధృదయాంబుజే॥ బ్రహ్మయత్సచ్చిదానంద
పూర్ణంచసర్వతః ॥ ౧౩౫ ॥ సర్వత్రదృశ్యతేనైవకరణాగోచ
తః ॥ దృశ్యతేతచ్ఛరీరేస్మిన్తస్మాద్బ్రహ్మపురంచతత్ ॥ ౧౩౬ ॥ త
స్తుకమలాభంయద్దహరంహృదయాంబుజే॥దహరంపుండరీకాఖ్యంతత్తు
ప్రోక్తంమనీషిభిః ॥ ౧౩౭ ॥ తస్మిన్నవస్థితంబ్రహ్మతేనవేశ్మేతికీర్తితం
తద్వేశ్మవర్తతేదేహేతేనదేహఃపురాభిధః ॥ ౧౩౮ ॥ యదస్మిన్స్వమి
తేలింగంపుండరీకాఖ్యవేశ్మని ॥ వియత్ప్రమాణరూపత్వాదాకాశ
చతద్భవేత్ ॥ ౧౩౯ ॥ కల్యాణగుణరత్నానాంనిధిమవ్యయమచ్ఛ వే
ఆస్తాతుదేహేసర్వత్రవర్తమానోపిశంకరః ॥ ౧౪౦ ॥ అతీవహృద
త్వస్యప్రకాశోనేతరేతథా॥ అహంశబ్దాభిధోహ్యాత్మానవివాదోత్ర
చిత్ ॥ ౧౪౧ ॥ అహంశబ్దంప్రయుంజానోలోకస్సర్వోపిదృశ్యతే॥
దయంనిర్దిశత్యేవహ్యహంతత్రస్థితస్తతః ॥ ౧౪౨ ॥ యతోస్య
యేనిత్యంప్రకాశోతీవవిద్యతె ॥ నతథాన్యత్రతస్మాచ్చహృదయంహి
వ్యతె ॥ ౧౪౩ ॥ తస్మాద్ధృదంబుజేధార్యంలింగమాద్యంపురాతనం॥
తివర్ణాశ్రమీసోయంసాయుజ్యైకభాజనం ॥ ౧౪౪ ॥ అయమేవ
యోగోత్రసర్వశాస్త్రార్థసమ్మతః ॥ యోగస్మృతేస్తదంశేతుప్రా
ణ్యంనేతరత్రచ ॥ ౧౪౫ ॥ యత్తుసాంఖ్యోక్తతర్కేణవిరోధోహ్యుప
దితః ॥ యద్యద్విలక్షణంసర్వంనతత్ప్రకృతికంవిదుః ॥ ౧౪౬ ॥
కాద్యాయథాసర్వేనమృత్ప్రకృతికాభవన్ ॥ విమతంచజగత్సర్వం
హ్యుపాదానకంనహి ॥ ౧౪౭ ॥ శ్రుతిరైతిహ్యమాత్రత్వాద్దుర్బలా
రకతోభవేత్॥ తస్మాత్తర్కాచ్ఛ్రుతేర్బాధాత్ జగన్నబ్రహ్మహేతుక
౧౪౮ ॥ జగతోచేతనత్వంతువిజ్ఞానంచేతివాక్యతః॥ బ్రహ్మణశ్చేతనత్వ
తుయస్సర్వజ్ఞఇతివాక్యతః ॥ ౧౪౯ ॥ జగద్విలక్షణంబ్రహ్మకథంనను
తుకం ॥ అపాణిపాదతావాక్యాచ్చేతనత్వస్యనిశ్చయాత్ ॥ ౧౫౦ ॥

క్త్రాణామపిభోజ్యానాంవైలక్షణ్యంవిలోకితం ॥శ్వభ్యఇత్యాదివాక్యా
నామధిష్ఠానపరత్వతః ॥౧౫౧ ॥ బాధ్యోఙ్గీకృతస్తస్మాజ్జగన్నబ్రహ్మహే
తుకం ॥ ఇతిప్రాప్తేదృశ్యతేతుయదుక్తంతన్నమృషాభవేత్ ॥ ౧౫౨ ॥ అ
చేతనాచ్చేతనానాముత్పత్తిశ్శ్రూయతేశ్రుతౌ ॥ చేతనాద్వాఽచేతనానా
మిష్యతేశ్రుతిసూత్రయోః ॥ ౧౫౩ ॥ యథాకేశావృశ్చికాద్యాఃపురు
షాద్గోమయాత్తథా ॥ సర్వాత్మనాప్రాగసత్త్వేహ్యసత్కార్యంతదాభ
వేత్ ॥ ౧౫౪ ॥ కార్యాత్మనానిషేధోహినతావత్కారణాత్మనా ॥ స
త్త్వాన్నాసత్కార్యవాదస్తతోత్రాకారణాత్మనా ॥౧౫౫ ॥ పరిపక్షేపిదో
షోయంతుల్యశ్చాయంభవిష్యతి ॥ శబ్దహీనాత్ప్రధానాద్ధిశబ్దవత్కార్య
శ్చయాత్ ॥ ౧౫౬ ॥ నతుదృష్టాంతభావాచ్చయథావృక్షాదయఃశ్రు
తాః ॥ తథాస్వపక్షదోషాచ్చనసాంఖ్యస్యావకాశతా ॥ ౧౫౭ ॥ య
శ్చోభయోస్సమోదోషఃపరివాదోపివాసమః ॥ నైకఃపర్యనుయోక్తవ్య
స్తాదృగర్థవిచారణే ॥ ౧౫౮ ॥ తర్కేణప్రత్యవస్థానంశ్రుత్యుక్తేర్థేన
రోచతే ॥ తర్కాణామప్రతిష్ఠానాంశుష్కాణామన్యథాభవేత్ ॥౧౫౯॥
అభియుక్తైఃకశ్చిదత్రకశ్చిదన్యైర్నిరూపితః ॥ అభియుక్తతరైరన్యైరా
భాసీక్రియతేతథా ॥ ౧౬౦ ॥ యత్తవానుమితోప్యర్థఃకుశలైరనుమా
తృభిః ॥ అభియుక్తతరైరన్యైరన్యథైవోపపాద్యతే ॥ ౧౬౧ ॥ త
ర్కాప్రతిష్ఠితత్వంహితర్కేణైవనివార్యతే ॥ కేచిత్తర్కాఃప్రతిష్ఠాప్యాః
కేచిత్తర్కాఃప్రతిష్ఠితాః ॥ ౧౬౨ ॥ సర్వతర్కాప్రతిష్ఠానేదోషలేశోన
చాభవేత్ ॥ ఇదంతర్కాప్రతిష్ఠత్వంనసిద్ధ్యేత్తర్కనిర్ణయే ॥ ౧౬౩ ॥
భోజనాదౌయథాతర్కమూలత్వమితిచేన్నహి ॥ అనిర్మోక్షప్రసంగే
నలౌకికస్తర్కసంగ్రహః ॥ ౧౬౪ ॥ యుక్తోపికారణైర్యుక్త్యాపూర్వదో
షోహిదృశ్యతే ॥ శిష్టాపరిగ్రహాస్సర్వేవ్యాఖ్యాతాస్తేనకారణే ॥ ౧౬౫॥
భోక్త్రాపత్తేరప్యవిభాగశ్చేత్స్యాల్లోకవద్ధ్రువం ॥ బ్రహ్మాత్మనాభోక్తృ

భోగ్యభోగానాంలోకవద్యథా ॥ ౧౬౮ ॥ అభేదేపిస్వరూపేణ
గోऽనిశ్చితఃపరః ॥ అభేద కారణాత్తస్మాత్కార్యస్యాధ్యవసీయతే॥౧౬౯
తదారంభణశబ్దాదిభ్యోయుక్త్యాతన్నిశ్చయస్తథా ॥ సభావేచోపలబ్ధేః
త్వాచ్చావరస్యచ ॥ ౧౬౯ ॥ అసద్వ్యపదేశాన్నేతిచేన్నవాక్యశేషా
త్సంనిశ్చితః ॥ ధర్మాన్తరేతద్వాక్యంచతదర్థేపర్యవస్యతి ॥ ౧౭౦
యుక్తశ్శబ్దాంతరాచ్చాత్రవపావచ్చతథాభవేత్ ॥ఇతరవ్యపదేశాత్
త్రేణాపిసంనిశ్చితః ॥ ౧౭౦॥ అధికంభేదనిర్దేశంబ్రహ్మస్రష్టాతుసేతం
అశ్మాదివచ్చతదనుపపత్తిర్నకృత్యతేయతః ॥౧౭౧ ॥ఉపసంహారసూత్రే
బ్రహ్మణఃపరిణామితా॥అంగీకృతప్రపంచస్యక్షీరవద్ధితినిశ్చయః॥౧౭౨
క్స్నప్రసక్తిసూత్రేణసఏవప్రతిపాదితః॥తథాహిపరిణామఃకింకార్త్స్న్యే
నాంశేనవాభవేత్ ॥ ౧౭౩ ॥ కార్త్స్న్యేనపరిణామశ్చేద్బ్రహ్మనా
ప్రసజ్యతే ॥ అంశేనపరిణామశ్చేద్బ్రహ్మసావయవంభవేత్ ॥ ౧౭౪
దర్థకశ్రుతిఃకుప్యేల్నిష్క్రియంనిష్కళంత్వితి ॥ పూర్వపక్ష
త్యాగేనాస్యరూపసముద్భవః॥౧౭౫ ॥తథాసతిజడంబ్రహ్మస్యాన్నచేత
డంపునః ॥ శ్రుతేస్తుశబ్దమూలత్వాత్ బ్రహ్మణోజగదాత్మనా ॥ ౧౭౬
రిణామోऽజడంబ్రహ్మపృథగేవేతిగీయతే ॥ ఉక్త్వాతేజోబన్నస్
త్రేయందేవతైక్షత ॥ ౧౭౭ ॥ హంతాహమితివాక్యేనతేజో
యంవినా ॥ ఉక్తత్వాదీక్షితృత్వేనదేవతాయాశ్చశబ్దతః ॥౧౭౮
గీకార్యంయథాశబ్దం దేవతావస్థితిఃపృథక్ ॥ ప్రయోజనంనతత్
త్యాయత్రవిధీయతే ॥ ౧౭౯ ॥ శ్రుతేస్తుశబ్దమూలత్వాద్దేవాది
తే ॥ ఆత్మకృతేశ్చసూత్రేణపరిణామోత్రనిశ్చితః ॥ ౧౮౦ ॥
తుదోషాచ్చసఏవసుదృఢీకృతః ॥ దేవానాంపరిణామోత్రో
న్నమశ్రుతౌ ॥ ౧౮౧॥ నబ్రహ్మణ స్తతస్సూత్రంసర్వోపేతేతి
నస్వేవమపిదేవానాంస్రష్టృత్వంకరణైర్యతః ॥ ౧౮౨ ॥ బ్రహ్మణో

త్త్వే న నేతిచేదుక్తమేవతత్ ॥ కరణత్వాన్నేతిచేత్తదత్రైవానుపదంయతః ॥ ౧౦౩ ॥ నప్రయోజనవత్త్వాత్తద్బ్రహ్మణో నతథేతిచేత్ ॥ లోకవత్త్వితిసూత్రేణయథారాజ్ఞాంతథాభవత్ ॥ ౧౦౪ ॥ వైషమ్యంనిర్ఘృణత్వంచబ్రహ్మణో నైవయుజ్యతే ॥ తస్మాత్కథంబ్రహ్మణస్తదితిచేదుత్తరత్రచ ॥ ౧౦౫ ॥ వైషమ్యేతిచసూత్రేణపరిహారః ప్రదర్శ్యతే ॥ తతస్సందిగ్ధదోషేపినబ్రహ్మశాస్త్రాతిచసూత్రతః ॥ ౧౦౬ ॥ ఉపపద్యతఇత్యాదిసూత్రేణాపిసమర్థితం ॥ సర్వధర్మోపపత్తేశ్చసాక్షిత్వంబ్రహ్మణో భవేత్ ॥ ౧౦౭ ॥ తస్మాచ్ఛక్తివిశిష్టంతద్బ్రహ్మైకంశాశ్వతంపరం ॥ ఉపాదానంనిమిత్తంచబ్రహ్మైవేతి ప్రదర్శితం ॥ ౧౦౮ ॥ ఆత్మలింగేత్యాదివాక్యైర్యన్నిర్ణీతంమనీషిభిః ॥ విచారితంతదేవాత్రశ్రుతిస్మృత్యుపబృంహణైః ॥ ౧౦౯ ॥ ఆస్మాత్సాంఖ్యసిద్ధాంతసరణిస్సంప్రదర్శ్యతే ॥ యదుక్తంపరిణామాంశేతదగ్రేవిస్తరాత్మయా ॥ ౧౧౦ ॥ బ్రహ్మకారణతావాదేసాంఖ్యాద్యైర్దూషణం ...యేత్ ॥ పురస్తాత్తత్పరిహృతమధునాతేషుదూషణం ॥ ౧౧౧ ॥ క్రియతేత్రప్రేక్షావత్ప్రవృత్తిర్నభవేదితి ॥ ఏవంహిసాంఖ్యామన్యంతేయేవికారాయదన్వితాః ॥ ౧౧౨ ॥ దృష్టాస్తేతత్ప్రకృతికాయద్ఘటాద్యామృదన్వితాః ॥ యథాతేమృత్ప్రకృతికాఏవమేవాఖిలంజగత్ ॥ ౧౧౩ ॥ సుఖదుఃఖాద్యన్వితంచతాదృక్ప్రకృతికంభవేత్ ॥ యద్యత్సుఖాదిసామాన్యాత్మకంతత్త్రిగుణంభవేత్ ॥ ౧౧౪ ॥ యేవైపరిమితాభావాస్తేవైసంసర్గపూర్వకాః ॥ యథాంకురాదయస్తద్వదేతత్పరిమితంజగత్ ॥ ౧౧౫ ॥ సత్త్వంరజస్తమశ్చేతిత్రయంసంసర్గపూర్వకం ॥ కార్యకారణభావేనప్రధానమనుమీయతే ॥ ౧౧౬ ॥ నజగత్కారణంబ్రహ్మచైతన్యాన్నస్వయా...డే ॥ నప్రధానంజగద్ధేతూరచనానుపపత్తితః ॥ ౧౧౭ ॥ ప్రాసాదశయ్యారచనాప్రజ్ఞావచ్ఛిల్పికర్తృకా ॥ నాచేతనైస్తుపాషాణైరచనీయమిదంజగత్ ॥ ౧౧౮ ॥ నానాకర్మోపభోగానాంస్థానంబ్రాహ్మంచవిగ్రహః ॥

సంభావితైశ్చిల్పిభిర్వామనసాచింత్యభేదవాక్ ॥ ౧౯౯ ॥ అచింత్యశక్తివిభవసర్వజ్ఞైశ్వర్యనిర్మితం ॥ నాచేతనప్రధానేనతద్ధేతుత్వస్య...
నాత్ ॥ ౨౦౦ ॥ సముచ్చినోతివైశబ్దఃఅన్వయానుపపత్తికాం ॥ ...
యాఅథనహిభావాస్తేచఘటాదయః ॥ ౨౦౧ ॥ సుఖదుఃఖాన్వి...
ష్టాఃసుఖాదేరాంతరత్వతః ॥ బాహ్యత్వాచ్చఘటాదీనాంసుఖహే...
దర్శనాత్ ॥ ౨౦౨ ॥ సంసర్గపూర్వకత్వానుభూతేఃపరిమితత్వ...
తదనైకాంతికంసత్త్వాదీనాంపరిమితావపి ॥ ౨౦౩ ॥ సంసర్గపూ...
త్వస్యాభావాచ్చాపిప్రవృత్తితః ॥ ప్రధానస్యాచేతనస్యచేతనాధిష్ఠి...
చ ॥ ౨౦౪ ॥ ప్రవృత్తిర్నోపపన్నాహితథాలోకేప్యదర్శనాత్ ॥ న...
నాధిష్ఠితరథేప్రవృత్తిర్నైవకేవలే ॥ ౨౦౫ ॥ ఔదాసీన్యాభ్యుపగమా...
రుషోనప్రవర్తకః ॥ అచేతనమపిక్షీరంవత్సవృద్ధ్యైప్రవర్తతే ॥ ...
స్వయంలోకోపకారాయస్యందతేచనదీజలం॥నైవంతత్రవ్యపేక్షా...
సత్త్వాశ్రుత్యాపిదర్శితా ॥ ౨౦౬ ॥ యోప్సుతిష్ఠన్నితితతోవ్యతిరే...
వస్థితేః ॥ ప్రధానంనామసాంఖ్యానాంసత్త్వాదీనాంసమానతా ॥...
నైవతద్వ్యతిరేకేణప్రధానస్యప్రవర్తకం ॥ నివర్తకంవాయతి...
దాసీనస్తుపూరుషః ॥ ౨౦౯ ॥ నైవప్రవర్తకోనాపినివర్తకఇతీష్య...
తతస్తదనపేక్షత్వాత్సర్గస్యాత్సర్వదాపునః ॥ ౨౧౦ ॥ ప్రళయా...
దాదిత్వాస్యన్నప్రధానమతోభవేత్ ॥ ఉపయుక్తంతృణజలంస్వయ...
పయోయథా ॥ ౨౧౧ ॥ స్వయమేవప్రధానంచమహదాద్యాకృ...
జేత్ ॥ నైవంతృణాదినమతేస్వయంక్షీరాత్మనాపునః ॥ ౨౧౨ ॥ ...
త్రితుతథాభావాల్లోకేహ్యనడుదాదిభిః ॥ ఉపయుక్తతృణాదీనిక్షీర...
యాంతికింపునః ॥ ౨౧౩ ॥ కింతుధేన్వైవోపయుక్తంప్రవృత్తిరథ...
వేత్ ॥ నతథాపీహాయుజ్యేతయతోనాస్తిప్రయోజనం ॥ ౨౧౪ ॥ ...
త్రైరభ్యుపగమేప్యంతరేణప్రయోజనం ॥ ప్రవృత్తిఃపురుషార్థాయ...

ష్ఠాభంగసంభవాత్ ॥ ౨౧౫॥ అతఃప్రయోజనంవాచ్యంనప్రధానస్యయు
జ్యతే ॥ అచేతనత్వాత్తస్యార్థపురుషస్యభవేద్యది ॥ ౨౧౬ ॥ భోగోవా
ప్యపవర్గోవాచోభయంవేతిసంశయః॥ నానాజేయాద్యతిశయెపురుషే
భోగసంభవః॥ ౨౧౭ ॥ అనిర్మోక్షప్రసంగశ్చనాపవర్గోఽపి వైపునః॥
అపవర్గస్యాసిద్ధత్వాన్నిత్యముక్తోహిపూరుషః ॥ నోభయార్థవిరోధా
న్నపర్యాయేణోభయార్థకా॥౨౧౮ ॥భోక్తవ్యార్థస్యచానంత్యాత్
భోగాపరిసమాప్తితః ॥ అపవర్గాసిద్ధిరేవనజౌత్సుక్యనివృత్తయె ॥౨౧౯॥
ప్రవృత్తిర్హితదౌత్సుక్యంధర్మోయచ్చేతనస్యతత్ ॥ నప్రధానేసంభవతి
నప్రవృత్తిరథోభవేత్ ॥ ౨౨౦॥ కశ్చిద్దృక్శక్తిసంపన్నఃప్రవృత్త్యాశక్తివర్జి
తః॥ పంగుందృక్శక్తిహీనంతుప్రవృత్త్యాశక్తిమన్నరం ॥ ౨౨౧ ॥ ప్రవర్తయ
త్యధిష్ఠాయతథాకాంతోమణిస్స్వయం ॥ ప్రవృత్తిరహితోఽపిస్యాదయసస్తు
ప్రవర్తకః ॥ ౨౨౨ ॥ ఏవందృక్శక్తిసంపన్నఃపురుషస్తుప్రవర్తయేత్ ॥
ప్రవృత్తిశక్తిసంపన్నంప్రధానమితిచేన్నచ ॥ ౨౨౩ ॥ దోషాన్నిర్మో
క్షవిరహాదభ్యుపేతవిరోధతః ॥ ప్రధానస్యాస్వతంత్రస్యప్రవృత్తిరుపప
ద్యతే ॥ ౨౨౪ ॥ ప్రవర్తకత్వాభావేనపురుషస్యకథంపునః ॥ యద
నాజేయాతిశయఃపురుషస్స్యాత్ప్రవర్తకః ॥ ౨౨౫ ॥ వాగ్వ్యాపారే
ణచేదంధంస్స్వయంపంగుఃప్రవర్తయేత్ ॥నపూరుషేస్తివ్యాపారఃకాం
తశ్చైతన్యసన్నిధానతః ॥౨౨౬॥ పరిమార్జనతోవాస్యాదయసస్తుప్రవర్త
కః ॥ నైవసాన్నిధ్యమాత్రేణపురుషస్స్యాత్ప్రవర్తకః ॥ ౨౨౭ ॥ సన్ని
ధేస్తత్రనిత్యత్వాత్ప్రవృత్తేఃసంగసంభవః ॥ పురుషోఽస్మాదివదితినవక్తుంశ
క్యతేతతః ॥ ౨౨౮ ॥ అంగిత్వానుపపత్తేశ్చప్రవృత్తిర్నప్రధానకే ॥ సా
మ్యేనైవావస్థితానాంసత్త్వాదీనాంపరేలయే ॥ ౨౨౯॥ వైషమ్యేహిస్వ
భావేననాంగిత్వంహిపరస్పరం ॥ వైషమ్యంయదివర్ణ్యేతతదానీంకా
రణంహినా ॥ ౨౩౦ ॥ ప్రవృత్తిస్సర్వదైవస్యాన్నైవంవక్తుంహిశక్యతే॥

అనంతరోక్తదోషస్స్యాన్నతథాచానుమీమహే ॥ ౨౩౧ ॥ అనపేక్షిత
భావాస్తైకూటస్థాశ్చగుణాయది ॥ స్వభావశ్చతథాతేషాంయథా
పపత్తికః ॥ ౨౩౨ ॥ గుణవృత్తంచలమితతతోవైషమ్యసంభవాత్ ద్ర
వృత్తిరుపపద్యేతేత్యేవంచేదుపవర్ణ్యతే ॥ ౨౩౩ ॥ ప్రధానస్యా
శక్త్యాయోగేనస్వరసేనతు ॥ రచనానుపపత్త్యాద్యాదోషాస్తైతః
౨౩౪ ॥ జ్ఞశక్తించమిమానస్తువాదిత్వాత్సనివర్తతే ॥ బ్రహ్మవాద
గాచ్చనైతద్యుక్తిసహంభవేత్ ॥ ౨౩౫ ॥ గుణవైషమ్యయోగ్యాస్తు
త్తాభావతోలయే ॥ వైషమ్యంనభవేన్నైవంనిమిత్తాభావతఃపునః
కదాచిదపివైషమ్యంనభజేరన్గుణాస్తుతే ॥ అభావేననిమిత్తానాం
దేవచేత్తతః ॥ ౨౩౬ ॥ అనిత్యానుపపత్తిస్తుతదవస్థితమేవతత్ ॥
రవిరుద్ధశ్చసాంఖ్యాభ్యుపగమస్త్వయం ॥ ౨౩౭ ॥ క్వచిత్సప్తేంద్రియా
ణ్యాహోత్రాణిమంత్యేకాదశక్వచిత్ ॥ క్వచిద్వదంతిమహతఃపంచ
త్రసంభవః ॥ ౨౩౮ ॥ తథాక్వచిదహంకారస్త్రీణ్యంతఃకరణా
క్వచిదేకమితిప్రాహురిత్యేవంబహుధాపునః ॥ ౨౪౦ ॥ శ్రుతిత్యా
ణవాదిన్యాశ్చశ్రుత్యాచాపిపరస్పరం ॥ విరోధాత్సాంఖ్యమఖిలంచైతన్మతం
మంజసం ॥ ౨౪౧ ॥ తథాచైవంప్రధానస్యకారణత్వంనిరాకృతం
దానీంపరమాణూనాంకారణత్వంనిరస్యతే ॥ ౨౪౨ ॥ పరమాణు
ర్థాదౌనిశ్చితేప్రళయేపరే ॥ పారిమాండల్యసంజ్ఞావత్పరిమాణే
గితః ॥ ౨౪౩ ॥ యథాస్వస్పర్శవంతశ్చతిష్ఠంతిపరమాణవః ॥
త్తిస్సృష్టికాలేపరమేశస్సృతయా ॥ ౨౪౪ ॥ సాదృష్టాప్య
యసంయోగాచ్చపరస్పరం ॥ అణుద్వ్యాద్వ్యంభవేత్తుకర్మ
నచాప్యణుః ॥ ౨౪౫ ॥ పరమాణ్వంతరయుతో ద్వాభ్యాంద్వాభ్యాం
పరం ॥ సంయుక్తాభ్యామణుభ్యాంస్యాదేకైకంద్వ్యణుకంతతః ॥
నత్ర్యేకస్తాత్సంయుక్తంత్రిత్రయాణాంరదర్శనేనతు ॥ పటారంభకతో

తథామూర్తేపి కారణే ॥ ౨౪౭ ॥ తత్తద్వ్యాపరమాణూతు కారణాంసమ
యిచ ॥ తత్సంయోగః కారణం స్యాత్సంజ్ఞయా సమవాయితు ॥ ౨౪౮ ॥
దృష్టాదినిమిత్తం స్యాత్పరమాణుగతాస్తు తే ॥ స్పర్శాదయో గుణాస్తై
ద్వ్యణుకే తుల్యజాతయః ॥ ౨౪౯ ॥ స్పర్శాదయో గుణా జాతాః కా
ణస్థా గుణా యతః ॥ కార్యే గుణానారంభత ఇతి న్యాయాత్తథా త్రిభిః ॥
౨౫౦ ॥ ద్వ్యణుకైర్యోగసంభవైరేకైకం ద్వ్యణుకం తతః ॥ మహదారభ్య
త ఇతి ద్వ్యణుకస్థాః పునర్గుణాః ॥ ౨౫౧ ॥ త్ర్యణుకే స్పర్శముఖ్యానాం
తా ఆరంభకా ఇతి ॥ మహత్తరం చ త్ర్యణుకైర్మహత్తమమితి క్ర
విధాల్ ॥ ౨౫౨ ॥ మహాన్వాయుర్మహత్తేజో మహాపో మహతీ మహీ
పద్యంతే బ్రహ్మణో న జగదుత్పత్తిరుచ్యతే ॥ ౨౫౩ ॥ చైతన్యస్యాగు
స్యాస్య చైతన్యాంతరహేతుతా ॥ తత్ర వైశేషికైర్బ్రహ్మకారణత్వే
దుచ్యతే ॥ ౨౫౪ ॥ సదోషో నేన సూత్రేణ సమ్యగేవ నివార్యతే ॥ మ
న్యాయం న నియమః సాధుః సర్వత్ర సంమతః ॥ ౨౫౫ ॥ యతః కారణ
ణాః కార్యే సజాతీయం గుణాంతరం ॥ ఆరభంతేవశ్యమితి యతశ్చ ప
మాణుషు ॥ ౨౫౬ ॥ పారిమాండల్యసంజ్ఞస్య ద్వ్యణుకే తాదృశస్య
త్ ॥ ఆరంభానభ్యుపగమాత్తస్యాణుత్వాదిదర్శనాల్ ॥ ౨౫౭ ॥ య
కారణనిష్ఠేమే అణుతా హ్రస్వతే ఉభే ॥ ద్వ్యణుకేఽణుత్వహ్రస్వత్వే
జాతీయే న కారణే ॥ ౨౫౮ ॥ మహత్త్వం చైవ దీర్ఘత్వం త్ర్యణుకే దృశ్య
యతః ॥ తథా చ కారణస్థానాం గుణానామేవ కార్యతా ॥ ౨౫౯ ॥ స
తీయగుణానారంభకత్వమితి వైస్థితిః ॥ ఏవం బ్రహ్మగుణస్యాపి చైతన్య
స్య కార్యతా ॥ ౨౬౦ ॥ చైతన్యాంతరహేతుత్వం సహసా నోపపద్య
॥ బ్రహ్మప్రపంచహేతుత్వే నైవ కాచిదసంగతిః ॥ ౨౬౧ ॥ న విశేషగు
నాం తు సజాతిగుణహేతుతా ॥ పరిమాణాదిసామాన్యగుణానాం నో
తామితి ॥ ౨౬౨ ॥ సామాన్యత్వం విశేషత్వం గుణానాం వాదమాత్ర

తః ॥ ఇత్యాసీంపరమాణూనాంకారణత్వంనివార్యతే ॥ ౨౬౩ ॥
నిశ్చలేష్వేషుచాయుక్తపరమాణుషు ॥ సంయోగోత్పత్తయేత్వ
కర్మతత్రనిమిత్తకం ॥ ౨౬౪ ॥ కించిదస్తినవానైవంనిమిత్తాభావ
దా ॥ కర్మాభావస్తథాంత్యేకింనిమిత్తందృష్టమేవవా ॥ ౨౬౫ ॥
ఘాతప్రయత్నాదికిమితాదృష్టముచ్యతే ॥ నాద్యఃశరీరాభావేనాం
త్నాదేరసంభవాత్ ॥ ౨౬౬ ॥ అదృష్టత్వాచ్చేతనత్వాన్నకర్మోత్త
దకంత్వగః ॥ పురుషోఽజ్ఞాతశ్చేతనోఽప్యజడప్రాయోభవేద్యతః
ఈశజ్ఞానస్యనిత్యత్వాత్కర్మోత్పత్తిస్సదాభవేత్ ॥ తథాదృష్టవ
ర్భాసంయోగస్యాపిసంభవాత్ ॥ ౨౬౭ ॥ ఆగంతుకనిమిత్తమా
భావాద్యస్యకస్యచిత్ ॥ అణుష్వాద్యంనకర్మస్యాత్సంయోగ
బంధనః ॥ ౨౬౮ ॥ నస్మాత్సంయోగాభావేనద్వ్యణుకత్వనిబంధన
స్మాన్నోపపన్నఃపరమాణోఃకారణవాదకః ॥ ౨౭౦ ॥ పరమాణో
తువాదేకార్యంయద్వ్యణుకాదికం ॥ అణుభ్యామతిభిన్నంహిసవ
యాభిధేనచ ॥ ౨౭౧ ॥ సంబంధేనహ్యణుభ్యాంతుసంబంధంవర్ణ
తిహి ॥ తద్వర్ణనంనోపపన్నంసామ్యాదప్యనవస్థితేః ॥ ౨౭౨
థాహికార్యమత్యంతభిన్నత్వాత్సమవాయినాం ॥ సంబంధేనతు
ధంవర్ణయంతివిపశ్చితః ॥ ౨౭౩ ॥ ఏవంచసమవాయస్యసమ
త్వగస్తథా ॥ తస్మాదత్యంతభిన్నత్వాత్సంభవ్యమన్యేనకేనచిత్ ॥
సంబంధేనతథాతస్యతస్యాపీత్యనవస్థితేః ॥ నస్వయంసమవాయ
బంధైకస్వరూపిణః ॥ ౨౭౫ ॥ అనపేక్ష్యాన్యసంబంధంసంబ
భ్రమః ॥ తథాప్యత్యంతభేదేస్మిన్సంబంధస్యాత్యపేక్షణాత్ ॥
సంయోగస్యాన్యథాతస్యసమవాయానపేక్షణాత్ ॥ నచతస్య
నసంయోగాద్యనపేక్షణం ॥ ౨౭౭ ॥ గుణద్రవ్యవ్యవస్థాయా
షణమాత్రతః ॥ త్రైపత్తిస్స్వభావాఃకింకింనివృత్తిస్స్వభావకాః ॥

థోభయస్వభావావానోభయేపరమాణవః ॥ నాద్యఃక్షోదక్షమఃపక్షః
ప్రవృత్తేర్నిత్యతావశాత్ ॥ ౨౯ ॥ అపతేత్ప్రళయాభావోనద్వితీయో
భావప్రవృత్తితః ॥ సర్గాభావప్రసంగాచ్చనతృతీయోపియుజ్యతే ॥ ౩౦ ॥ స్వ
హాఃస్వభావయోస్తత్రవిరోధాదప్యసంభవః ॥ నచపక్షస్తురీయోపివిము
క్తానాంహృదరోచతే ॥ ౩౧ ॥ యన్నోభయస్వభావత్వేప్రవృత్తిస్తునిమి
త్తతః ॥ అదృష్టాదేర్నిమిత్తస్యసన్నిధానేనసర్వదా ॥ ౩౨ ॥ ని
త్యప్రవృత్తిస్సృజ్యేతనాణుకారణతాతతః ॥ విభజ్యమానంయద్ద్రవ్యం
త్తత్సావయవంపునః ॥ ౩౩ ॥ యతఃపరంవిభాగాయనార్హాయుః ప
రమాణవః ॥ చక్షుర్గ్రాహ్యారూపవంతఃచతుర్భేదస్యరూపిణః ॥ ౩౪ ॥
తిభౌతికజాలస్యానిత్యాఆరంభకాఇతి ॥ వైశేషికాణాంసిద్ధాంతఆ
తాద్రమణీయకః ॥ ౩౫ ॥ రూపాదిమత్పరాణూనామణుత్వంనిత్య
ద్వయం ॥ విపర్యేతితథాలోకేదృష్టత్వాద్వ్యధిరూపవత్ ॥ ౩౬ ॥
స్వకారణాపేక్షయాతదనిత్యంస్థూలమేవచ ॥ యథాపటాదితద్వచ్చ
రూపిణఃపరమాణవః ॥ ౩౭ ॥ స్థూలాఅనిత్యాస్తేచస్యుఃననుద్రవ్యవినా
శే ॥ హేతోరంశవినాశస్యతద్విభాగస్యచాత్రతు ॥ ౩౮ ॥ అథా
త్పరమాణూనాంవినాశఇతిమావద ॥ గుణద్రవ్యవ్యవస్థాయాఃపరిభావ
మాత్రతః ॥ ౩౯ ॥ యథావయవనాశాదివిరహేపిపరాణుషు ॥
రూపాదీనాంసంగతానాంవహ్నిసంయోగనాశ్యత ॥ ౪౦ ॥ సంభవేత్పర
మాణూనాంనాశస్తస్మాదనిత్యతా ॥ గంధరూపరసస్పర్శగుణస్థూలామహీ
థా ॥ ౪౧ ॥ రసరూపస్పర్శగుణసూక్ష్మాఆపస్సమీరితాః ॥ రూపస్ప
ర్శగుణంసూక్ష్మంపరంతేజఃప్రదృశ్యతే ॥ ౪౨ ॥ స్పర్శసూక్ష్మతయా
వాయుర్భూతాన్యేతానివైపునః ॥ గుణైరుపచితైశ్చాపితథైవాపచితై
ర్గుణైః ॥ ౪౩ ॥ భూతానిస్థూలసూక్ష్మాణితారతమ్యాన్వితానిచ ॥ త
త్పరాణవోప్యత్రగుణైరపచితైస్తథా ॥ ౪౪ ॥ యుక్తాగుణైరపచితైఃక

త్పరస్మిత్రితార్కికాః ॥ నవాచోభయథావోపః పరిహారస్స్యాత్
౨౯౫ ॥ తావత్కల్ప్యాఉపచితాగుణాఅపచితాశ్చచేత్ ॥ మూర్తే
చయశ్చాపచయశ్చాపిప్రసజ్యతే ॥ ౨౯౬ ॥ మూర్తేరుపచయ
తత్రైవాపచయంవినా ॥ నగుణానాముపచయస్తథైవాపచయోనహి
తథాకార్యేషుసృష్టత్వాత్ లోకేవిద్వజ్జనైస్సదా ॥ మూర్తేరు
వాపితథైవాపచయేసతి ॥ ౨౯౭ ॥ భవేదపరమాణుత్వప్రసంగ
నచ ॥ అకల్ప్యమానేపచయేతథైవోపచయేగుణే ॥ ౨౯౮ ॥ తథాచ
ణాః సర్వేజలేగంధోపలంభనం ॥ తేజస్యేవంగంధరసౌ గ.ధరూప
థా ॥ ౩౦౦ ॥ వాయౌసర్వేయదిప్నరేకైకగుణశాలినః ॥ శబ్దాస్ప
సినస్పర్శోజలేరూపరసౌనహి ॥ ౩౦౧ ॥ పృథ్వ్యాంరూపరసస్పర్శ
నస్యుర్నైవంహిదృశ్యతే ॥ తదతఃపరమాణూనాంహేతువాదోనదా
తే ॥ ౩౦౨ ॥ అత్యంతమనపేక్షాచశ్రున్యాదేరపరిగ్రహాత్ ॥ సతత
న్యాయమతేచోభేసిగస్తైబహుయుక్తిభిః ॥ ౩౦౩ ॥ గణాచారపరో
యథానప్రసరీసరేత్ ॥ గురులింగాదివిషయంనశ్రావ్యందూషణం
౩౦౪ ॥ శ్రుతవాక్యశిక్షయామీతిగణాచారఃసఉచ్యతే ॥ సాంఖ్యే
ర్కికేణాపిదూషణత్వేనకల్పితం ॥ ౩౦౫ ॥ యద్యత్తత్సర్వణంవాపి సా
నకృతంమయా ॥ కింతుతేషామభిమతంనిరస్తంయుక్తిభిర్మయా ॥ తా
తథైవదృశ్యతేధర్మాస్సంగతేధర్మదూషకే ॥ తద్దూషణమశృణ్వ
స్థానాత్తంతుప్రవాసయేత్ ॥ ౩౦౬ ॥ తండులార్థసికతైర్మిశ్రా
థకటృత్యయథాహరేత్ ॥ బౌద్ధాద్యభిమతార్థేషునిరస్తందుర్వ
౩౦౭ ॥ విజ్ఞానరత్నంగృహ్ణామి తత్రత్యక్షణికతాంత్యజన్ ॥ యుక్తిభిం
మఘాతజ్ఞశ్శాస్త్రోల్లిఖితంక్షణింయథా ॥ ౩౦౮ ॥ నిరస్యతేథబౌద్ధా
దానీంత్రివిధంమతం ॥ సర్వాస్తిత్వంవకంత్యేకేకేచిద్విజ్ఞానమాత్ర
౩౧౦ ॥ శూన్యవాదినపవైకేసర్వాస్తిత్వంనిరస్యతే ॥ తత్రతేషా

షాపృథ్వ్యాదీనాంచతుష్టయే ॥ ౩౧౧॥ ఖరస్నేహోష్ణేరణస్వభా
స్తేపరమాణవః ॥ సంహంన్యంతేపృథివ్యాదిభావేనేతితతస్తథా॥౩౧౨
దనారూపవిజ్ఞానసంజ్ఞాసంస్కారభేదతః ॥ వంచస్కంధాస్తథాధ్యా
త్మంసర్వరూపేణవైపునః ॥ ౩౧౩ ॥ వ్యవహారాస్పదతయాసంహంన్యా
తథతత్రచ ॥ రూపస్కంధస్సవీర్యాణిఇంద్రియాణీతిబభ్రిముః ॥౩౧౪॥
జ్ఞానస్కంధనామాసావహమాకారఏవచ ॥ రూపాదివిషయశ్చాసా
ంద్రియాదిసముద్భవః ॥ ౩౧౫॥ జ్ఞాయమానోవేదనాఖ్యస్కంధస్సతు
మీరితః ॥ సుఖస్యానుభవశ్చాపిదుఃఖస్యానుభవస్తథా ॥ ౩౧౬ ॥ సం
స్కంధస్సవిజ్ఞేయోవిశిష్టోల్లేఖవానయం ॥సవికల్పప్రత్యయస్తుసంస్కా
స్కంధఉచ్యతే ॥ ౩౧౭ ॥ క్లేశారాగదయశ్చైవమదమానాదయస్త
॥ ఉపక్లేశాస్తథాధర్మాధర్మాచపరికీర్తితాః॥౩౧౮॥ వంచస్కం
తత్సమూహస్తత్రాదావిదముచ్యతే ॥ ద్విప్రకారస్సముదయోయోయం
భయహేతుకః ॥ ౩౧౯ ॥ సచభౌతికసంఘాతోఽణుహేతుస్కంధ
హేతుకః ॥ స్కంధిరూపస్తతస్తస్మిన్నుభయస్మిన్నపిక్రమాత్ ॥ ౩౨౦ ॥
త్యాదభిప్రాయమాణేతదప్రాప్తిఃకిలసాభవేత్ ॥ సముదాయాప్రాప్తిరితి
స్యాసంగతిరుచ్యతే ॥౩౨౧ ॥ స్వతస్సంఘాతవిరహేజడత్వాత్సము
యినః ॥ సమూహసిద్ధ్యధీనత్వాద్వృత్త్యాభిజ్వలనస్యచ ॥ ౩౨౨ ॥ అ
స్యచేతనస్యాత్రసంహంతుర్విరహాత్తతః ॥ సర్వత్రక్షణికత్వస్యత
చప్రతిపాదనాత్ ॥ ౩౨౩ ॥ సంహంతాచేతనఃకశ్చిత్స్థిరోనాభ్యు
గమ్యతే ॥ తథాప్యవిద్యాముఖ్యానాంకారణత్వాత్పరస్పరం ॥ ౩౨౪
ంగచ్ఛతేలోకయాత్రాతేచావిద్యాదయఃపునః ॥ అవిద్యాచైవసంస్కా
విజ్ఞానంనామరూపకం ॥ ౩౨౫ ॥ స్యాత్షడాయతనంస్పర్శోవేద
చతతఃపరం ॥ తృష్ణావిద్యాప్యుపాదానంభవోజాతిస్తథైవచ ॥౩౨౬ ॥
జరామరణంశోకస్తథైవపరిదేవనా॥ తతోదుఃఖంవమర్మనస్త్విత్యేవం

జాతీయకాఇమే ॥ ౩౨౭ ॥ అన్యోన్యహేతుకాస్తేషాంసమయో
తాఃపునః ॥ అవిద్యాభ్రాంతిరిత్యుక్తాస్సంస్కారోరాగపూర్వ
౩౨౮ ॥ విజ్ఞానంవస్తువిషయజ్ఞానమిత్యుపవర్ణితం ॥చత్వారస్స్య
దానస్కంధానామపదాభిధాః ॥ ౩౨౯ ॥ స్కంధైస్తైరభినిర్వర్త్య
దేహస్యకలలాదికా ॥ అవస్థాబుద్బుదాద్యాయాసారూప్యమితీ
తా ॥ ౩౩౦ ॥ తత్షడాయతనంప్రాహురింద్రియాణితుతానిషట్
మరూపేంద్రియాణాంసంనిపాతస్స్పర్శఉచ్యతే ॥ ౩౩౧॥ వేదనా
దుఃఖాదిమయీసంగ్రాహ్యామిత్యదః ॥ తృష్ణాత్స్వధ్యవసాయస్సైవ
పాదానంతతోవిదుః ॥ ౩౩౨ ॥ వాక్కాయచేష్టాసంభూతౌధర్మా
ర్మావితిస్ఫుటం ॥ ప్రాదుర్భావోజాతిరితిపరిపాకోజరేతిచ ॥౩
స్కంధానాంచైవజాతానాంతన్నాశంమరణంవిదుః॥ శోకస్తుమ్రియమా
ణస్యయఅంతర్దాహఈరితః ॥ ౩౩౪ ॥ ప్రలాపనంతదుత్థం
తాపరిదేవనా ॥ పంచవిజ్ఞానకార్యంతదసాధ్యానుభవస్స్మృతః ॥ ౩
తద్దుఃఖంమానసందుఃఖందుర్మనస్తేతిగీయతే ॥ యథాబీజాదం
స్స్యాదంకురాత్పత్రమేవచ ॥ ౩౩౬ ॥ పత్రాత్కాండంతతోనా
ళాద్గర్భంతతఃపరం ॥ గర్భాచ్ఛూకస్తతఃపుష్పంపుష్పాత్ఫల
మాత్ ॥౩౩౭ ॥ ఏషామచేతనత్వేపిబీజాదీనామసత్యపి ॥ అధిష్ఠా
న్యస్మిన్యథావాన్యోన్యమత్రతు ॥ ౩౩౮॥ కార్యకారణభావోహ్య
తదిహాపిచ ॥ జన్మాదిహేతవోజ్ఞేయాఅవిద్యాదయఈరితాః ॥ ౩
జన్మాదయశ్చవిజ్ఞేయాఅవిద్యాహేతుకాఇతి ॥ ఆవర్తమానాదృ
ఘటీయంత్రవదత్రచ ॥ ౩౪౦ ॥ అర్థాక్షిప్తస్తదేతైఃసంఘాత
చ ॥ తేషాముత్పత్తిమాత్రత్వాత్సంఘాతస్తేహియుజ్యతే ॥ ౩౪౧
మిత్తమవగమ్యేతసంఘాతస్యయదిత్వయా ॥ పరస్పరప్రత్యయ
ద్యాదేస్తథాపునః ॥ ౩౪౨ ॥ పూర్వపూర్వంనిమిత్తంస్యాముత్త

భవే ॥ సంఘాతాపత్తిహేతుత్వం నైవక్వాప్యుపపద్యతే ॥ ౩౪౩ ॥ అర్థా
దాక్షిప్యతే సంఘ అవిద్యాపూర్వకైరితి॥ యద్యవిద్యాదయస్సంఘమం
తరేణాత్మసంభవం ॥ ౩౪౪ ॥ అలబ్ధ్వాపంచసంఘాతమపేక్షంతఇతీర్య
తే ॥ సంఘాతస్యతతస్తస్యనిమిత్తంకించిదుచ్యతాం ॥ ౩౪౫ ॥ నహ్యాపే
క్షామాత్రతస్తన్నిమిత్తంసిధ్యతిస్వతః ॥ సంఘాతస్యత్వవిద్యాద్యానిమి
త్తమితిచేన్నహి ॥ ౩౪౬ ॥ కథంతమేవచాశ్రిత్యలబ్ధ్వాత్మానంపునస్స్వ
నా[illegible]యం ॥ తస్యైవస్యాన్నిమిత్తంచసంసారేనాదికేత్వథ ॥ ౩౪౭ ॥ సాతత్యే
ననైవసంఘాతఉత్పద్యతఇతీర్యతే ॥ తథాపితస్మాత్సంఘాతాత్సంఘాతాం
తరసంభవః ॥ ౩౪౮ ॥ సదృశోనియమేనైవభవేదనియమేనవా ॥ విరు
ద్ధంసదృశంవేతితత్రాద్యేశృణువక్ష్యతే ॥ ౩౪౯ ॥ నకదాపిమనుష్యస్యదే
వాద్యాప్తిఃకదాచన ॥ ద్వితీయేతుక్షణేహస్తీభూత్వాదేవోభవేన్నరః ॥
౩౫౦ ॥ నియామకస్యాభావాదప్యభావస్థాయికర్మణః ॥ అంగీకృత్యా
ప్యవిద్యాదేరుత్పత్తౌచనిమిత్తతాం ॥ ౩౫౧ ॥ సంఘాతసిద్ధిర్నేత్యుక్తం
వాచాప్యుత్పత్తిహేతుతా ॥ ఇదానీంనేతివక్ష్యామిఏవంహిక్షణవాదినః ॥
౩౫౨ ॥ పూర్వక్షణేనిరుద్ధేతచోదయత్యుత్తరక్షణే ॥ పూర్వోత్తరాఖ్య
క్షణయోరేవమభ్యుపగచ్ఛతా ॥ ౩౫౩ ॥ వాచ్యోహేతుఫలాభావో న
వక్తుంశక్యతేక్వచిత్ ॥ పూర్వక్షణస్యరుద్ధస్యరుధ్యమానస్యవాపునః ॥
౩౫౪ ॥ తథాభావగ్రస్తతయానోత్తరక్షణహేతుతా ॥ కార్యాన్వితానాం
మృత్స్వర్ణాదీనాందృష్టాహిహేతుతా ॥ ౩౫౫ ॥ గ్రస్తస్యైవాభావే
నదృశ్యతేకార్యహేతుతా ॥ క్షణభంగాఖ్యవాదేతుహేతుఃపూర్వక్షణో
నహి ॥ ౩౫౬ ॥ నిరోధేనగ్రస్తతయాచోత్తరస్యేతికీర్తితం ॥ అథహే
తావసత్యేవఫలోత్పత్తింవదేద్యది ॥ ౩౫౭ ॥ తత్ప్రతిజ్ఞోపరోధస్స్యాచ్చ
తుర్హేతూనాంప్రతీత్యచ ॥ చిత్తాచ్చైత్తోత్పత్తిరితిప్రతిజ్ఞాహానిరాపతేత్
౩౫౮ ॥ చిత్తంవిజ్ఞానమాఖ్యాతంచైత్తాస్తైచసుఖాదయః ॥ నీలావభాస

జ్ఞానస్యనీలాలంబప్రతీతితః ॥ ౩౭౯ ॥ భవేన్నీలాకారతాద్యా...
మనంతవార్ ॥ పత్యయాత్పూర్వవిజ్ఞానాన్మనసోభోధరూపతా॥ ౭౮...
దృశఃప్రతిప్రత్యయాచ్చరూపగ్రహఉదాహృతః॥సహకారిప్రత్యయశ్చ...
లోకాల్ స్పష్టార్థతాపునః ॥ ౩౮౧ ॥ కారణానితుచత్వారిచైత్తా...
తియాపునః ॥ ప్రతిజ్ఞావరణాభావేచోపరుధ్యేతకేవలం ॥ ౩౮౨ ॥...
త్తరక్షణోత్పత్తిపర్యంతమవతిష్ఠతే ॥ పూర్వక్షణశ్చేత్తద్యోగపద్య...
తోఃఫలస్యచ ॥ ౩౮౩ ॥ తథాచక్షణికాఃసర్వేప్రతిజ్ఞైతినసంభవా...
వైనాశికాఃకల్పయంతినానాభేదేనవైపునః ॥ ౩౮౪ ॥ బుద్ధిబో...
థాబోద్ధాత్రయాదన్యత్తుసంస్తుతం ॥క్షణికంచేతితదపిత్రయంచ...
విమః ॥ ౩౮౫ ॥ ప్రతిసంఖ్యాతనిరోధావాకాశశ్చేతిభేదతః ॥...
భావమాత్రంతన్నిరుపాఖ్యమితిశ్రుతం ॥ ౩౮౬॥ ప్రతిసంఖ్యా...
నాంనాశస్స్యాద్బుద్ధిపూర్వకః ॥ విపరీతోనిరోధస్స్యాత్ప్రతిసం...
ధకః ॥ ౩౮౭ ॥ తత్రైవావరణాభావమాత్రమాకాశముచ్యతే ॥...
ష్టఇదానీంతన్నిరోధద్వయమపృథ ॥ ౩౮౮ ॥ ప్రతిసంఖ్యాతనిరో...
యాప్రాప్తిరసంభవః ॥ అవచ్ఛేదాత్తదేతౌహిస్యాతాంసంతా...
రా ॥ ౩౮౯ ॥ కింభావగోచరావేతౌనైవసంతానగోచరా ॥ సం...
ష్వపిసర్వేషుకిలసంతానిష్వపునః ॥ ౩౯౦ ॥ తద్ధేతుఫలభావేన...
నస్యతత్రైవహి ॥ విచ్ఛేదవిరహాన్నాపిస్యాతాంతౌభావగోచరౌ...
నిరన్వయోహిభావానాంనిరుపాఖ్యోవినాశకః ॥ అవస్థాస్వపిస...
ప్రత్యభిజ్ఞాబలేనతు ॥ ౩౯౨॥ అన్వయచ్ఛేదభావేనతస్మాత్తత్పరికల్పి...
నోపపన్నంవిరోధస్యద్వయమిత్యవధార్యతాం ॥౩౯౩॥ యశ్చావి...
రోధస్స్యాత్ప్రతిసంఖ్యానిరోధకే॥అంతఃపాతిసమీచీనజ్ఞానాత్పరిక...
హ ॥ ౩౯౪ ॥ స్వయమేవయథావాచాహనినిహ్నోతుకాదికే ॥...
పదేశానర్థక్యమంత్యేచోభయథాపిచ ॥ ౩౯౫ ॥ దోషాదేత్తద...

సర్వంగదసమంజసం ॥ ఆకాశేచావిశేషాచ్చనిరుపాఖ్యత్వమేవన ॥
౭౬ ॥ అవిశేషాత్తత్ప్రతీతేస్తావద్వేదప్రమాణతః ॥ ఆకాశవత్సర్వగ
శ్చనిత్యఇతివాక్యతః ॥ ౩౭౭॥ వ్యోమ్నివస్తుప్రసిద్ధేహిప్రతిపన్నార్థ
నాన్ప్రతి ॥ శబ్దానుమేయతావాచ్యాగంధాదీనాంతథాపునః॥ ౩౭౮ ॥
ృథ్వ్యాద్యాశ్రయతాయాశ్చసర్వత్రాపిచదర్శనాత్ ॥ అపిచావర
ణాభావమాత్రమాకాశమిచ్ఛతః ॥ ౩౭౯ ॥ తాత్పర్యోపపత్తిశ్చైతస్మిన్నస
ద్వాదావరణస్యాతు ॥ పిపతత్సతోన్యతాత్పర్యస్యపతిష్యతిచతత్రచేత్ ॥
౮౦ ॥ యేనవావరణాభావోవిశేష్యేతతతోఽప్యథ ॥ ఆకాశంవస్తుభూ
ంస్యాన్ననైవచాభావమాత్రకం ॥ ౩౮౧॥ అనుస్మృతేశ్చాయుక్తంవైవై
నాశికమతంతతః ॥ వైనాశికాఃక్షణికతాంవదేయుస్సర్వవస్తునః॥౩౮౨॥
భ్యుపేయాత్తుక్షణికతాముపలబ్ధురపిస్వయం ॥ అనుస్మృతేర్నచైవం
స్యాదిత్యస్యార్థోవిచార్యతే ॥ ౩౮౩ ॥ అనుభూతమనూత్పన్నంస్మర
ంస్యాదనుస్మృతిః ॥ సాచసంభవతీత్థంచేదనుభూత్రేకకర్తృకా ॥
౮౪ ॥ నైవమన్యానుభూతార్థేస్మృతిరన్యస్యసంభవేత్ ॥ అప్యేవం
ర్శనస్మృత్యోరేకస్మిన్కర్తరిస్ఫుటం ॥ ౩౮౫ ॥ ప్రత్యుతప్రత్యభి
నంప్రసిద్ధంసర్వలోకతః ॥ అహమద్రాక్షమేవైతంభిన్నఃకర్తాతయో
ర్యది ॥ ౩౮౬ ॥ భవేత్తదాసావద్రాక్షీన్నైవంప్రత్యేతికశ్చన॥ నైవా
తోహ్యదృష్టత్వాద్వైనాశికమిదంమతం ॥ ౩౮౭ ॥ అనంగీకుర్వతాం
వకార్యేచస్థిరకారణం ॥ భావోత్పత్తిరభావంచతత్కార్యందర్శయ
పి ॥ ౩౮౮ ॥ భావోత్పత్తిరభావశ్చానుపమృద్యభవేన్నహి ॥ ప్రా
భావస్తథానష్టాల్ బీజాత్సచకిలాంకురః॥ ౩౮౯ ॥ ఘటోవినష్టాన్మృ
ండాత్కూటస్థాదవిశేషతః ॥ యదిచేత్సర్వతఃసర్వముత్పద్యేతే
తేవిదుః ॥ ౩౯౦ ॥ తత్రేదముచ్యతేనస్యాదభావాద్భావసంభవః ॥
వోత్పత్తిర్యద్యభావాత్తదాఽభావావిశేషతః ॥ ౩౯౧ ॥ తత్కారణ

విశేషస్యకల్పనాన్వర్థతామియాత్ । బీజాదీనాంవినష్టానాంవి
వృదాంతథా ॥ ౩౯౨ ॥ శశశృంగాదికానాంచవిశేషోనాస్త్యభా
బీజాదేవాంకురోత్పత్తిఃశశశృంగాత్కుతోనహి ॥ ౩౯౩ ॥ నీలోత్ప
లాదీనామివాభావోవిశిష్యతె ॥ విశేషవత్త్వాదేవాభావస్యభా
చ్యతే ॥ ౩౯౪ ॥ ఉత్పలాదివదేవంచేదభావాద్భావసంభవే॥
స్వతమేవస్యాత్కార్యమేవమృదన్వితాః ॥ ౩౯౫ ॥ శరావాద్యా
శ్యంతేయత్త్వయోక్తంనదృశ్యతే ॥ యచ్చనానుపమృద్యాత్రప్రా
వాదితీరితం ॥ ౩౯౬ ॥ తత్పురుక్తంసువర్ణేచస్వేషామేవతథా
త్యభిజ్ఞాయమానానాంసువర్ణానాంహిదృశ్యతె ॥ ౩౯౭ ॥
కారణత్వమపిచైవాంకురాదిషు ॥ ఉపాదానంనబీజాద్యాఅనుస
శుకాఃపునః ॥ ౩౯౮ ॥ తస్మాదనుపరంనాయమభావాద్భావస
భావోత్పత్తిమభావాదభ్యుపగమ్యేతయద్యపి ॥ ౩౯౯ ॥ ఏవం
మానానామాదాసీన్యేనవైనృణాం ॥ సులభత్వాదభావస్యసిద్ధ్యేద
ఫలం ॥ ౪౦౦ ॥ క్షేత్రకర్మణ్యయత్నస్యకృషికస్యసదాభవే
మృద్ధాసస్యసంపత్తిర్నసమీహితకశ్చన ॥ ౪౦౧ ॥ తత్థైవాలయ
చ్ఛేత్తదాస్యాద్వ్యక్తమీరితం ॥ స్వర్గాపవర్గయోస్తస్మాన్న
తావకంమతం ॥ ౪౦౨ ॥ విజ్ఞానవాదీబౌద్ధశ్చేదానీంప్రత్యవతిష్ఠ
షాంచిచ్చవినేయానామర్థానాంబాహ్యవస్తుని ॥ ౪౦౩ ॥ ఆలయ
వేశంతదనురోధేనకేవలం ॥ బాహ్యార్థప్రక్రియేయంతురచితా
నః॥౪౦౪॥నాభిప్రేతాహిసుగతైఃవిజ్ఞానస్కంధవాదిభిః ॥ తస్మిన్స్వ
దేచబుద్ధ్యారూఢేనకేవలం ॥౪౦౫॥రూపేణాంతస్థవాత్రప్రమా
మిత్యపి॥ప్రమేయంచేతిసర్వోపివ్యవహారోపియుజ్యతే ॥౪౦౬॥
త్యపిబాహ్యార్థేబుద్ధ్యారోహణమంతరా॥మానాదివ్యవహారస్య
వాదితత్కథం ॥౪౦౭॥ అంతస్థోవ్యవహారస్తునబాహ్యార్థఇతీరి

విషయగమ్యమానస్తు బాహ్యః కింపరమాణవః ॥ ౪౦౯ ॥ సంబాధ్యాస్తస్సమూ
వానతానస్పరమాణవః ॥ తేస్తంభాదిప్రకృతయః పరిచ్ఛేద్యాభవంతిహి
ర్ ॥ పరమాణ్వవభాసాభిజ్ఞానానుదయతస్తథా ॥ నతత్సమూహాస్తం
ద్యాః పరమాణుభ్యపవతు ॥ ౪౧౦ ॥ అన్యేతానన్యభావాచ్ఛదుర్నిరూ
ప్యాతథా ॥ ప్రత్యాచక్షీతజాత్యాదీన్ తథానుభవమాత్రతః ॥ ౪౧౧ ॥ సా
రణాత్మజ్ఞానస్యవిషయేఽవిషయేచయః ॥ పక్షపాతఇదంస్తంభజ్ఞానంతు
మిదంత్వితి ॥ ౪౧౨ ॥ ఘటజ్ఞానంపటజ్ఞానమిత్యేవంరూపతోఽబహు ॥ నవి
షోజ్ఞానగతంనాంతరేణోపపద్యతే ॥ ౪౧౩ ॥ ఏవంవిషయసారూప్యంవా
జ్ఞానస్యావైపునః ॥ తస్మిన్నంశకృతేచాపిజ్ఞానేనవిషయాకృతేః ॥ ౪౧౪ ॥
ణామంవినానోభాప్రమాణస్యయతఃపునః ॥ ప్రవృత్తించాప్రవృత్తించ
రస్కృత్యైవతావుభౌ ॥ ౪౧౫ ॥ నసంభవాసంభవౌచపురస్కృత్యై
కేవలం ॥ ప్రవృత్తిరప్రవృత్తిర్వానప్రమాణస్యయుజ్యతే ॥ ౪౧౬ ॥ ప్ర
త్యూహాదివ్వన్యతమప్రమాణేనోపలభ్యతే ॥ సంభవత్యే[illegible]ప్రమా
ననకేనవా ॥ ౪౧౭ ॥ ఉపలభ్యేతతన్నైవతత్రసంభవతీహతు ॥ లభ్య
నోహిబాహ్యార్థఃసర్వైరేవప్రమాణకైః ॥ ౪౧౮ ॥ వికల్పైర్వ్యర్
రేకాద్యైఃకథంనేత్యేవవర్ణయేత్ ॥ నైవంవిషయసారూప్యాల్లబ్ధేర్వి
యనాశనం ॥ ౪౧౯ ॥ అస్వీకృతేచవిషయేపునర్విషయరూపితం ॥
రూప్యంనోపలభ్యేతబహిర్విషయలబ్ధితః ॥ ౪౨౦ ॥ స్వప్నప్రత్యయ
జ్జాగ్రదవస్థాప్రత్యయాఅపి ॥ వినైవబాహ్యంయుజ్యేరన్ నైత్రతత్ప్రత్యు
తేమయా ॥ ౪౨౧ ॥ స్వాప్నప్రత్యయవజ్జాగ్రత్ప్రత్యయానభవంతి
॥ వైధర్మ్యాత్తచ్చవైధర్మ్యంబాధాబాధావితీరితౌ ॥ ౪౨౨ ॥ బా
తేస్వప్నలబ్ధోఽర్థఃప్రతిబుద్ధోవదేదితి ॥ మిథ్యామయోపలబ్ధోహిమ
జనసమాగమః ॥ ౪౨౩ ॥ నిద్రాగ్లానంమమమనస్తైనైషాభ్రాంతిరి
థ ॥ ఏవంయథాయథంబాధోమాయాదిష్వపిదృశ్యతే ॥ ౪౨౪ ॥ నై

వంజాగ్రల్లబ్ధవస్తుస్యాద్యదవస్థాసుబాధితం ॥ అబాధితత్వమాస్తే
గ్రల్ప్రత్యయస్యతు ॥ ౪౨౫ ॥ తేనస్వప్నప్రత్యయస్యాస్యమిథ్యా
తఇత్యసౌ ॥ అథజాగ్రత్ప్రత్యయస్యాబాధ్యత్వేబాధకోనహి ॥ ౪
స్వాప్నానాంప్రత్యయానాంస్యాన్నబాధ్యంబాధనంయతః ॥ నస్వ
త్యయోర్మిథ్యాతతస్స్వప్నవదిత్యసౌ ॥ ౪౨౬ ॥ దృష్టాంతఃసాధ్య
ద్బాధాబాధలక్షణం ॥ వైధర్మ్యాన్నస్వప్నవచ్చజాగ్రతఃప్రత్య
తు ॥ ౪౨౭ ॥ భవేన్నిర్విషయత్వాధ్యవసానమితినిశ్చయః ॥
క్తంవినాప్యర్థంజ్ఞానవైచిత్ర్యమద్భుతం ॥ ౪౨౯ ॥ వాసనానాంచ
మితిప్రత్యుచ్యతేమయా ॥ వాసనానాంనభావోపిత్వత్పక్షేనుపక్షపరి
౪౩౦ ॥ అపిచార్థోపలబ్ధ్యర్థంబాహ్యార్థానాంభవంతితాః ॥
రూపావాసనాఖ్యాఃప్రత్యర్థంభాషితాస్త్వయా ॥ ౪౩౧ ॥ అ
భ్యమానేషుకింనిమిత్తాస్తుతద్వద ॥ అనాదిత్వేప్యంధపరంపరా
సదుర్వారా ॥ ౪౩౨ ॥ వాసనానామసంస్కారవిశేషాస్తావదా
అంతరేణావకల్ప్యంతఏవంలోకేషుదర్శనాత్ ॥ ౪౩౩ ॥ నసా
యఃకశ్చిత్తవచాస్తిప్రమాణతః ॥ అతోనానుపలబ్ధేశ్చక్షణికత్వా
తత్ ॥ ౪౩౪ ॥ యదస్యాలయవిజ్ఞానంపరేణపరికల్పితం ॥ యదా
శ్రయత్వేనక్షణికత్వపరిగ్రహాత్ ॥ ౪౩౫ ॥ అనవస్థితరూపంతత్
త్తిజ్ఞానవత్స్వయం ॥ నవాసనాధికరణం తావద్భవితుమర్హతి ॥
నకాలత్రయసంబంధిన్యేకస్మిన్నసతిస్ఫుటం ॥ దేశకాలనిమిత్తా
ఊవాసనాక్షయా ॥ ౪౩౬ ॥ తదధీనస్మృతేస్తస్యాఃప్రతిసంధా
ర్వకః ॥ వ్యవహారస్సంభవతిస్థిరత్వేచాలయస్యతు ॥ ౪౩౭ ॥
గప్రతిజ్ఞాయాఃగ్లానిరాపతతిధ్రువం ॥ అపివిజ్ఞానవాదేపిక్షణికత్వ
హాత్ ॥ ౪౩౯ ॥ యచ్చబాహ్యార్థవాదేషుక్షణికత్వనిబంధనం
షణంభావితం తచ్చేదుత్తరోత్పాదనేపిచ ॥ ౪౪౦ ॥ పూర్వక్షణనిరో

ర్యోపమానక మత్రచ ॥ అనుసంధేయమేతస్మాదేతౌ పక్షౌ నిరాకృతౌ ॥
౪౧ ॥ బాహ్యార్థవాదో విజ్ఞానవాదిపక్షశ్చ తావుభౌ ॥ సర్వథానుప
పత్తిశ్చ తన్నైకస్మిన్న సంభవాత్ ॥ ౪౨ ॥ ఇదానీం తు క్షపణకమతం దూ
షణైః నిరస్యతే ॥ సప్త తేషాం పదార్థా జీవాజీవాస్రవసంవరాః ॥ ౪౩ ॥
బంధశ్చ నిర్జరా మోక్షస్సంక్షేపాద్ద్విపదార్థకౌ ॥ జీవాజీవౌ తయో
రంతర్భావాత్తేషామితీర్యతే ॥ ౪౪ ॥ తయోః ప్రపంచః పరమః సమాచక్షు
చతే ॥ పంచాస్తికాయాస్తేష్వాద్యః ప్రోక్తో జీవాస్తికాయకః ॥ ౪౫ ॥
పుద్గలాస్తికాయశ్చ తథా ధర్మాస్తికాయకః ॥ ఏతానాంతరభేదేన బహు
పరికల్పితాన్ ॥ ౪౬ ॥ జగుర్బోధాత్మకో జీవో జడవర్గస్త్వజీవకః ॥ ఇం
ద్రియాణాం ప్రవృత్తిస్స్యాదాస్రవస్సంవరస్త్వయం ॥ ౪౭ ॥ శమాదిరూ
పా యా వా స్యాత్ప్రవృత్తిస్త్వథ నిర్జరా ॥ తప్తాశ్మారోహణాదిస్స్యాద్బం
ధస్త్వష్టవిధకర్మణాత్ ॥ ౪౮ ॥ చతుర్విధం ఘాతికర్మ్యం జ్ఞానావరణీయ
కం ॥ దర్శనావరణీయం చ మోహనీయం తృతీయకం ॥ ౪౯ ॥ ఆంత
రాలికమేవం స్యాదథాఘాతిచతుర్విధం ॥ వేదనీయం నామికం చ గోత్రి
కాయుష మిత్యభే ॥ ౫౦ ॥ తత్ర సమ్యగ్జ్ఞానతస్స్యాన్న మోక్ష ఇ
త్యసంశయః ॥ తజ్జ్ఞానావరణీయం స్యాత్కర్మ చా తదర్శనాత్ ॥ ౫౧ ॥
తదభ్యాసాన్న భవేన్మోక్షో దర్శనావరణీయకం ॥ తృతీయం మోహనీయం
విశేషానవధారణం ॥ ౫౨ ॥ బహుశః ప్రతిషిద్ధేషు మోక్షమార్గేష్వ
తం ॥ మోక్షమార్గప్రవృత్తానామంతరాయకరం విదుః ॥ ౫౩ ॥ వి
నంయత్తురీయంత రాంతరాళికసంజ్ఞితం ॥ శ్రేయోహంతృతయైతాని
ఘాతికర్మాణ్యరీరటన్ ॥ ౫౪ ॥ అథ చాఘాతికర్మాణి వేదనీయం ప్రోచ్య
తే ॥ శుక్లపుద్గలపాకేషు హేతుర్బంధోపి నైవ హి ॥ ౫౫ ॥ శ్రేయో నిరో
ధకస్తత్త్వజ్ఞానాదిఘాతకః ॥ యచ్ఛుక్లపుద్గలారంభ వేదనీయానురో
ధాత్ ॥ ౫౬ ॥ నామికం కర్మ చాఖ్యాతం తత్కర్మారభతే పునః ॥ త

చ్ఛుక్లపుద్గలస్యాద్వ్యవస్థాకలలబుద్బుదం ॥ ౭౫౭ ॥ అవ్యాకృతంత
ద్యంశక్తిరూపేణసంస్థితం ॥ గోత్రీయమథచాయుష్యం మాయుష్యా
వైన్నృణాం ॥ ౭౫౮ ॥ సమ్యగుత్పాదనద్వారా సతాం కథయతీతి
ఘాతికర్మాణీశుక్లపుద్గలాశ్రయతాయుతః ॥ ౭౫౯ ॥ బధ్నాతి
చేతిబంధకమార్గాష్టకంచతత్ ॥ గతసర్వక్లేశజాతవాసనస్యైవచా
౭౬౦ ॥ సమ్యక్సుఖైకతానస్యచోపరిష్టాదవస్థితిః ॥ మోక్షఇత్యే
రేతూర్ధ్వాంగమనశాలినః ॥ ౭౬౧ ॥ జీవస్యబంధవిరహాత్
ర్ధ్వంగచ్ఛతీతిసః ॥ అస్తీతికాయతేయస్మాజ్జీవఏవాస్తికాయకః ॥ ౭౬
ఏవమన్యత్రజీవాస్తికాయస్త్రివిధస్మృతః ॥ బద్ధోముక్తోనిత్యసిద్ధ
తస్తృతీయకః ॥ ౭౬౩ ॥ అన్యాప్రసిద్ధాపిజ్ఞేయాపూర్వ్యాతేగతి
పుద్గలంవస్త్ర్యపేతంతథైవాపచితంచతత్ ॥ ౭౬౪ ॥ స్యాత్పు
కాయఃషోఢాభేదసమన్వితః ॥ పృథివ్యాదీనిచత్వారిస్థావరంజ
త్వితి ॥ ౭౬౫ ॥ ధర్మాస్తికాయోవిజ్ఞేయఃప్రకృతేరానుకూల్యా
స్యాదధర్మాస్తికాయస్తుస్థితిహేతురితీరితః ॥ ౭౬౬ ॥ ద్విధాకాశాస్తి
శ్చలోకాకాశస్తథాదిమః ॥ అన్యస్తులోకాకాశస్స్యాదుపర్యుప
ణాం ॥ ౭౬౭ ॥ అంతర్వర్తీతులోకానాంలోకాకాశఇతీర్యతే ॥
తుస్థానంతమపరిత్వలోకాకాశఉచ్యతే ॥ ౭౬౮ ॥ సర్వత్రసప్తభం
న్యాయంతమవతారయత్ ॥ నిపాతోనేకాంతభాసీతిజంతప్రతిరూ
౭౬౯ ॥ యదివస్త్వస్త్యేవచేత్యేకాంతతఃసర్వథాసదా ॥ సర్వత్రస
త్మనాస్త్యేవేతిచైతదసంగతం ॥ ౭౭౦ ॥ తస్యచేష్టాజీవాసాఖ్యా
చిత్క్వాపిదేవచ ॥ సత్వోపేతాపతాంవాన్యోపాదానేకల్పితేతి ॥ ౭
తమేకకంసప్తభంగీనయందూషయతిస్వయం ॥ అసంభవాచ్చనైక
తసూత్రేణసూత్రకృత్ ॥ ౭౭౨ ॥ సత్త్వాసత్త్వాదిధర్మాణామ
భావరూపిణాం ॥ ఏకస్మిన్ధర్మిణిసమావేశశ్శీతోష్ణవన్నహి ॥ ౭

పంచాత్మాకాత్స్న్యర్యమితినదేహపరిమాణతా॥పర్యాయేణాపిరోధో౽పి
కారాదిభ్యపవన ॥ ౪౭౪ ॥ అంత్యమోక్షావస్థితస్యపరిమాణస్యనిత్య
తా ॥ ఆద్యస్యమధ్యమస్యాపిపరిమాణస్యనిత్యతా ॥ ౪౭౫ ॥ శరీరప
మాణస్యావక్తవ్యాచ్చైకరూపతా ॥ అవిశేషాత్ప్రసజ్యేతతస్మాదేవంనశక్య
తే ॥ ౪౭౬ ॥ అథవాంత్యస్యమోక్షేచపరిమాణస్యతుస్థితే ॥ అవస్థ
యోఃపూర్వయోస్తుజీవస్యాత్తత్ప్రమాణకః ॥ ౪౭౭ ॥ తతో౽విశేషతో
౽వార్యమహాన్స్యాజ్జీవభావతః ॥ నదేహపరిమాణస్యతస్మాన్నతమసంగ
తం ॥ ౪౭౮ ॥ అసామంజస్యతఃపత్యురధిష్ఠాతేశ్వరస్త్వితి ॥ నిమిత్తమా
త్రవాదస్తుశ్రౌతత్వాన్నిషిధ్యతే ॥ ౪౭౯ ॥ అశ్రౌతేశ్వరవాదశ్చనా
నారూపేణకల్పితః ॥ పురుషస్యప్రధానస్యాప్యధిష్ఠాతాచకేవలం॥౪౮౦॥
నిమిత్తకారణంయోగసాంఖ్యాద్యాజగురీశ్వరం ॥ మాహేశ్వరాస్తుమన్యం
తేపదార్థాన్పంచతేపునః ॥ ౪౮౧ ॥ కార్యంచకారణంయోగోవిధి
ర్దుఃఖాంతఇత్యపి॥పశుపాశవిమోక్షాయపత్యాదిష్టాఇమేఇతి॥౪౮౨॥ ఈ
శ్వరస్యాస్యపశుపతిఃనిమిత్తకారణంత్వితి ॥ మాహేశ్వరాస్తుచత్వారశ్శై
వాఃపాశుపతాస్తథా ॥ ౪౮౩ ॥ కారుసిద్ధాంతినఃకేచిత్తథాకాపాలికాః
పరే ॥ మహేశ్వరప్రణీతాగమానుసారతయాచతే ॥ ౪౮౪ ॥ నామ్నా
మాహేశ్వరాఃప్రోక్తాస్తత్రకారణమీశ్వరః ॥ కార్యంప్రధానంయోగస్తు
సమాధాదిప్రకీర్తితం ॥ ౪౮౫ ॥ ఓంకారజ్ఞానధృత్యాదివిధిస్త్రిషవణం
స్నానః ॥ గూఢచర్యావసానంచదుఃఖాంతోమోక్షఇత్యపి ॥ ౪౮౬ ॥ ఆ
త్మానఃపశవస్తేషాంపాశోబంధఃప్రకీర్తితః॥దుఃఖాంతస్తద్విమోక్షస్స్యా
దితివైశేషికాఃపునః ॥ ౪౮౭ ॥స్వప్రక్రియానుసారేణనిమిత్తంత్వీశ్వరస్త్వి
తి ॥ అధిష్ఠాతుఃకులాలాదేర్నిమిత్తత్వంఘటాదిషు ॥ ౪౮౮ ॥ ఉపాదా
నత్వమపినతద్వత్కార్యంప్రతీశ్వరః ॥ తత్రేదంప్రతిభాతీత్థంకింకేవలనిమి
త్తతా ॥ ౪౮౯ ॥ శ్రుతేస్తుతానుమానాదేర్నార్థస్తూభయవర్ణనాత్ ॥

నిమిత్తోపాదానతేతీచోపాదానత్వమిత్యపి ॥ ౪౯౦ ॥ వేదేష్వ
క్తత్వాదనుమానను పీహన ॥ అనుమానాత్ప్రల్ప్యమాన ఈశో దృష్టక
రతః ॥ ౪౯౧ ॥ కల్పనీయస్తతశ్చాత్రకులాలవదపీశితుః ॥ రాగాం
షస్సజ్యేతవైషమ్యాన్నిర్ఘృణాదికం ॥ ౪౯౨ ॥ సాధకత్వాద్వ్యా
ప్రసక్తేశ్చేశ్వరస్యచ ॥ స్యాత్పూర్వగుణవిశేషత్వోపగమాత్పురుషస్య
౪౯౩ ॥ ఔదాసీన్యాభ్యుపగమాదసామంజస్యమాపతేత్ ॥ అథాంప్ర
సంగతేరస్త్యేవంకరణవద్యది॥ ౪౯౪ ॥ సభోగాదేఃప్రసక్తత్వాదంతతా
ప్రసజ్యతే ॥ స్యాదసర్వజ్ఞతావాపిపరిచ్ఛేదోనవాతథా ॥ ౪౯౫ ॥ స్యా
త్యసంభవాత్పాంచరాత్రంనతత్సంగతం॥ భగవాన్వాసుదేవస్తావా
జ్ఞానరూపోనిరంజనః ॥ ౪౯౬ ॥ పరమార్థంచతత్తత్త్వంసచతుర్ధా
జ్యచ ॥ ఆత్మానంప్రతిభేత్వర్వాసుదేవవ్యూహరూపతః॥ ౪౯౭ ॥ సం
ణవ్యూహరూపః ప్రద్యుమ్నవ్యూహరూపకః ॥ అనిరుద్ధవ్యూహరూ
సుదేవఃపరాత్మనాం ॥ ౪౯౮ ॥ సంకర్షణోజీవనామా ప్రద్యుమ్నశ్చా
నఉచ్యతే ॥ అహంకారోనిరుద్ధస్స్యాత్తేషాంప్రకృతిరుచ్యతే ॥ తత్ర
వాసుదేవస్తదితరేకార్యమిత్యభిధీయతే ॥ సంకర్షణోవాసుదేవాత్
ద్యుమ్నస్సంకర్షణాత్మనః ॥ ౫౦౦ ॥ ప్రద్యుమ్నాదనిరుద్ధస్స్యాదితి
భిధాయచ ॥ భగవంతంనపూతానమిజ్యాయాధిగమేనచ ॥ ౫౦౧ ॥ స్వా
ధ్యాయయోగైరిష్ట్వాతంక్షీణక్లేశస్తుయోజనః॥ భగవంతంప్రపద్యేతే
త్రోచ్యతేనయా ॥ ౫౦౨ ॥ ఉత్పత్త్యసంభవాద్దోషాదస్యాత్
భవః ॥ జీవస్యభగవత్ప్రాప్తిర్మోక్షస్స్యాత్కారణస్యతత్ ॥ ౫౦౩ ॥
ర్యప్రాప్తౌచవిలయప్రసంగాత్తన్నసంభవః ॥ కర్తుస్సంకర్షణా
ప్రద్యుమ్నాఖ్యకరణస్యనః ॥ ౫౦౪ ॥ ఉత్పద్యతఇతిప్రోక్తంవ
సంభవాత్ ॥ విజ్ఞానాదిషువాసత్సుస్యాదేవోత్పత్త్యసంభవః ॥
అథవిప్రతిషేధాచ్చశక్త్యాదిద్గుణగణత్వకం ॥ జ్ఞానైశ్వర్యాదిచగుణా

ద్భేదమేనతే ॥ ౨౦౬ ॥ సంకర్షణాదయోజీవాఃవాసుదేవఃక్వచిత్తథా ॥
నిందాదర్శనాచ్చపాంచరాత్రమసంగతం ॥ ౨౦౭ ॥ సాంఖ్యాది
పాంచరాత్రాంతానిరస్తాబహుయుక్తిభిః ॥ యావత్పరమతంనైవనిరాకు
ర్యాత్స్వయుక్తిభిః ॥ ౨౦౮ ॥ అప్రతిష్ఠితమేవస్యాదితిన్యాయాత్స్వకం
మతం ॥ తస్మాన్న్యాయదేశేషులింగంధార్యంముముక్షుభిః ॥ ౨౦౯ ॥ ఇతిసి
ద్ధంప్రమాణైశ్చతథైవబహుయుక్తిభిః ॥ ఉక్త్వాప్రతిషేధేనపరపక్షానపే
క్షితా ॥ ౨౧౦ ॥ తద్వచ్ఛ్రుతేఃసమాన్యోన్యవిరోధాదనపేక్షతా ॥ స్యా
న్మాభూదితిపరఃప్రపంచఃప్రసజత్యసౌ ॥ ౨౧౧ ॥ ఆకాశస్యసముత్పత్తిర
స్త్వావాస్తేసంశయే ॥ వియన్నోత్పద్యతేకస్మాచ్ఛాందోగ్యేషుతదశ్రుతేః ॥
౨౧౨ ॥ తైత్తిరీయోపనిషదివియదుత్పత్తిరస్తిహి ॥ శ్రుతిర్వర్ణయత్సముత్పత్తే
గౌణీచోత్పత్త్యసంభవాత్ ॥ ౨౧౩ ॥ యస్యహిప్రాగభావోఽస్తితస్యోత్ప
త్తిర్యథాఘటే ॥ నచాకాశప్రాగభావస్తస్మాద్గౌణీకిలశ్రుతిః ॥ ౨౧౪ ॥ త
స్మాచ్చాప్యమృతమిత్యాదిశ్రవణాన్నిత్యమేవహి ॥ ఆకాశవత్సర్వగతోనిత్య
త్వాద్యసంగతేః ॥ ౨౧౫ ॥ స్యాచ్చైకస్యబ్రహ్మశబ్దవన్ముఖ్యత్వంచగౌణతా ॥
ప్రతిజ్ఞాహానిరత్రతథైవావ్యతిరేకతః ॥ ౨౧౬ ॥ శబ్దేభ్యోఘటసత్తాయా
సత్తావ్యతిరేకతః ॥ జ్ఞానేఘటజ్ఞానంతద్వద్బ్రహ్మావ్యతిరేకతః ॥ ౨౧౭ ॥
బ్రహ్మసత్తావ్యతిరేకాత్సత్తాయావియతస్తథా ॥ బ్రహ్మజ్ఞానాద్వియజ్జ్ఞానం
ఖ్యేనైవోపపద్యతే ॥ ౨౧౮ ॥ అథయావద్వికారంతువిభాగోలోకవత్త
॥ ఏతేనమాతరిశ్వాపివ్యాఖ్యాతప్రాయఏవహి ॥ ౨౧౯ ॥ వాయు
రంతరిక్షమిత్యమృతత్వంవిధీయతే ॥ వియతఃప్రాగభావస్యాభావాజ్జ
సంగతా ॥ ౨౨౦ ॥ వాయోస్తుప్రాగభావస్యసత్త్వాన్నిత్యతాకథం ॥
త్పత్తిఃశ్రుతిగౌణీత్యత్రైనంప్రతిపాద్యతే ॥ ౨౨౧ ॥ వాయోఃప్రా
వసత్త్వావధారణేనామృతశ్రుతేః ॥ ఉత్పత్త్యసంభవాత్తస్యాఃశ్రుతేర్గౌ
ణత్వమేవహి ॥ ౨౨౨ ॥ వాయోరగ్నిరితిశ్రుత్యాతేజసోమాతరిశ్వనః ॥

తేజస్సకాశాదాపస్తుస్యాదద్భ్యశ్శపృథివీస్వయం ॥౫౨౩॥ అధికారా

కృష్ణరూపాచ్ఛబ్దాంతరాన్మహీ ॥ ఇతిప్రాప్తేసపవేశః కారణంజగ

యం ॥ ౫౨౪ ॥ నవాగ్వాదస్తుతదభిధ్యానాదేవసఈశ్వరః ॥

ల్సోసకామయతబహుస్యామితి కామనాత్ ॥ ౫౨౫ ॥ అస్తైజసోజ

సచేతనంజగదీశితుః ॥ విపర్యయేణచోత్పత్తిక్రమోతఉపపద్యతే॥

తథాతురాత్సంభవతీహవిశ్వమితివర్ణయత్ ॥ తేనక్రమేణజాయ

త్యాహాథర్వణీశ్రుతిః ॥౫౨౭ ॥ తపసాచీయతేబ్రహ్మతతోన్నమభి

తే ॥ అన్నాత్ప్రాణోమనస్సత్యంలోకాఃకర్మసుచామృతం ॥ ౫

యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిచ్చయస్యజ్ఞానమయంతపః ॥ తస్మాదేతద్బ్రహ్మ

రూపమన్నంచజాయతే ॥౫౨౯ ॥ పృథ్వీంజలంచాంతరేణవిజ్ఞాన

మాత్ ॥ అన్నాత్ప్రాణోమనస్స్యామితితల్లింగతశ్చరేత్ ॥ ౫౩

క్తరీతివాణవిశేషాదన్నానంతర్యమత్రచ ॥ పౌర్వాపర్యంశ్రుతః

న్నాత్ప్రాణస్తతోమనః ॥౫౩౦ ॥ మనసస్సత్యతాయాస్తుశ్రవణాది

తిః ॥ నచోత్పత్తిశ్చరూపేణవిజ్ఞానమనసోస్తయోః ॥ ౫౩౨ ॥ అ

యావాచ్యత్వాత్తచ్చరాచరరూపిణః ॥ దేహస్యాన్నవికారత్వాద

తద్వ్యవర్ణనాత్ ॥ ౫౩౩॥ తథాచరాచరోత్పత్తిర్వ్యపాశ్రయఉ

విజ్ఞానమనసోర్జన్మభాక్తంతద్భావభావనాత్ ॥ ౫౩౪ ॥ సత్యాం

ముత్పత్తౌవిజ్ఞానమనసోర్జనేః ॥ వ్యపదేశాత్తతశ్చాత్రస్వరూపేణతన

ర్జనేః ॥ ౫౩౫ ॥ విరహాన్నచభూతానాముత్పత్తిక్రమభంజనం

వస్యనముత్పత్తిరుతనాస్తీతిసంశయః ॥ ౫౩౬॥ యథావాగ్నేర్విస్ఫు

గావ్యుచ్చరంతీత్యుపక్రమే ॥ సర్వఏవేతికిలాత్మానోవ్యుచ్చరంతీతి

తేః ॥౫౩౭ ॥ ఉత్పద్యతఇతిప్రాప్తేనజీవస్యసముద్భవః॥ అనుక్తేశ్చ

కరణేఛాందోగ్యోపనిషద్గణైః ॥ ౫౩౮ ॥ నజీవోమ్రియతేనిత్యో

శ్రుతిధర్మనాత్ ॥యథావహ్నేర్విస్ఫులింగానిర్గచ్ఛంతితథైవచ ॥

వానాం నిర్గమస్తస్మాన్న విరోధోఽస్తి కశ్చన ‖ జీవస్వరూపః కిం వాత్మా జ్ఞా
తా కిం వేతి సంశయః ‖ ౫౪౦ ‖ విజ్ఞానఘన ఇత్యాద్యైః ప్రాజ్ఞా జ్ఞానస్వరూ
పతా ‖ జ్ఞాతైవ హ్యయమియో వేదేష్వజిఘ్రాణీతి వాక్యతః ‖ ౫౪౧ ‖ ద్రష్టా శ్రో
తా తథా మంతా బోద్ధేత్యాదిశ్రుతీరణాత్ ‖ గుణస్యాగుణినో భేదాభిప్రా
యాదాహ్యతా శ్రుతేః ‖ ౫౪౨ ‖ కిం జీవోఽణుపరీమాణో మధ్యమో వాను
శనిభుము ‖ మధ్యమంతు పరీమాణం నిరస్తం బాహ్యతః క్రమే ‖ ౫౪౩ ‖ ఉ
త్క్రాంతిగత్యాగతీనాం శ్రవణాదణురేవ సః ‖ ఉత్క్రాంతిశ్చావయవతో
విభోరుపపద్యతే ‖ ౫౪౪ ‖ లోకాంతరాయ గమనం పునరాగమనం
తథా ‖ గత్యాగతీ స్యాత్మనైవ నఘూతైః కరణైర్వృతః ‖ ౫౪౫ ‖ సవాపషమ
న్వాక్యేనాణురాత్మేతి చేరణాత్ ‖ పరయాత్మాధికారాత్తు చ్ఛ్రుతేర్జీ
వోఽణురేవ హి ‖ ౫౪౬ ‖ ఏషోఽణురాత్మా వాక్యేన తథోన్మానేన చాప్యణుః ‖
బాలాగ్రశతభాగస్య శతధా కల్పితస్య చ ‖ ౫౪౭ ‖ భాగో జీవస్స విజ్ఞేయః
స చానంత్యాయ కల్పతే ‖ ఆరాగ్రమాత్రో హ్యవరోఽపి దృష్ట ఇతి వర్ణనాత్ ‖
౮ల ‖ నన్వణుత్వే తు జీవస్య సర్వదేహగతా కథం ‖ వేదనాముపల
బ్ధత్వాత్ తత్ర తే సంపరితం కలు ‖ ౫౪౯ ‖ అవిరోధశ్చందనవచ్చైతన్యగుణ
రాగతః ‖ అవస్థితేప్తి వైశేష్యాదితి చేన్న తథా భవేత్ ‖ ౫౫౦ ‖ హృద
హ్యాభ్యుపగమాన్న విరోధోఽస్తి కశ్చన ‖ గుణాద్వా లోకవచ్చాత్ర చైతన్య
గుణయోగతః ‖ ౫౫౧ ‖ మణిప్రదీపాదికానాం ప్రభావ్యాప్త్యా యథాఖిలం
తస్య వ్యాప్తితః కృత్స్నదేహవ్యాపిత్వసంగతిః ‖ ౫౫౨ ‖ కథం గుణస్తు గు
ణాంతరావర్తే యథా ‖ న పటవ్యతిరేకేణ శుక్లో వర్తేత సద్గుణః ‖ ౫౫౩ ‖
ప్రభాదీప గుణే నేయం తేజోన్యద్విరళాంగకం ‖ వ్యతిరేకో గంధవత్తు చాప్రా
సుమాదిషు ‖ ౫౫౪ ‖ చైతన్యస్య గుణస్యాత్ర వ్యతిరేకస్తథాప్యణోః ‖
గంధస్యాశ్రయేణ సహావిశ్లేషవచ్చేత్ ‖ ౫౫౫ ‖ అపక్షయః ప్రసజ్యే
దాతు కుసుమాదిషు ‖ హీయేత చ గురుత్వాద్యైస్తైర్న పరిదృశ్యతే ‖

౫౫౬ ॥ నచాల్పత్వాద్విశేషాణాం శేషో నోపలభ్యతే ॥ స్ఫుటంయత
లబ్ధిస్స్యాత్తర్హిలోకే ప్రతీయతాం ॥౫౫౭॥ గంధద్రవ్యంయథా ఘ్రా
గంధో న మేతిన ॥ తథాహ్యేకద్యాంతథాజ్ఞానం గుణానాం వ్యతిరేకతః త్త
గాథావదర్శయత్యేవమాలోచ్య భ్యాదితి శ్రుతిః ॥ చైతన్యస్య గుణత్వజీ
స్యైవాత్మస్వరూపతః ॥ ౫౫౯ ॥ చైతనస్యాత్మవ్యాప్తిత్వే జీవనా
మణ్ణచేత్ ॥ పృథక్త్వమోపదేశాశ్చ ప్రజ్ఞమేత్యాదివాక్యతః ॥ ౫౬
జ్ఞానశబ్దవాచ్యత్వమితి సద్గుణసారతః ॥ విజ్ఞానవ్యపదేశస్యాత్మ
వణాబ్ధివత్ ॥ ౫౬౧ ॥ తద్వ్యాపదాత్మభావిత్వాచ్చ దోషస్తస్య ధి
నాత్ ॥ గోత్వవాచకగోశబ్దాదతద్గోవ్యక్తివర్ణనాత్ ॥ ౫౬౨ ॥
భావాత్సుషుప్త్యాదౌ యానసదాత్మత్వమతన ॥ సతః పుంస్త్వాదివ
వ్యక్తిరుపపద్యతే ॥ ౫౬౩ ॥ విద్యమానంయథాపుంస్త్వంబాల్యా
ణాత్మనా ॥ యావన్నేచాభివ్యక్తేస్తస్సుషుప్త్యాదికరణాత్మనా ॥౫౬
దాదావభివ్యక్తమలోదోషోనకశ్చన ॥ జ్ఞాతృత్వంచతథాణుత్వ
గేనప్రసాదితం ॥ ౫౬౫ ॥ సుషుప్త్యాదిరూపత్వే భత్త్వేబాధకః
నిత్యోపలబ్ధిరథవానుపలబ్ధిః ప్రసజ్యతే ॥ ౫౬౬ ॥ నియమోన్య
థప్రసజ్యేతాన్యథాపునః ॥ జీవః కర్తా భవాన్నే సంశయమేవసహ
౫౬౭ ॥ సాంఖ్యాస్తాన్వర్ణయంతి జీవః కర్తా నచేతి తే ॥ తస్య
యాతిశయతయా పిరహితః కృతైః ॥ ౫౬౮ ॥ అసంగోహ్యయమి
త్యైరసంగత్వోపవర్ణనాత్ ॥ తన్నిమిత్తసంయోగాభావాచ్చే
రితం ॥ ౫౬౯ ॥ బుద్ధేరేవహికర్తృత్వమితి ప్రాప్తేథవోచ్యతే ॥ శాస్త్ర
వత్త్వాత్కర్తా స యజేత జుహుయాదితి ॥ ౫౭౦ ॥ శాస్త్రే జీవ
కర్తృత్వం సమ్యగేవ ప్రతీయతే ॥ అన్యథానర్థకం శాస్త్రం స్యాదే
పాదితే ॥ ౫౭౧ ॥ నచానాచేయాతిశయతయాభావః కృతేరితి ॥
ఖాద్యతిశయేనాత్ర ప్రత్యక్షేణోపలంభనాత్ ॥ ౫౭౨ ॥ అనాదే

యత్వస్యాసిద్ధేరితీరితం॥నైవంనిమిత్తసంయోగవిరహఃపర్యతాంత్వయా॥
౭౩॥ ఆత్మేంద్రియమనోయుక్తంభోక్తేత్యాహుర్మనీషిణః॥ సమ్యఙ్ని
త్తసంయోగశ్శ్రుత్యేతిప్రతిపాదితః॥౫౭౪॥ అసంగత్వశ్రుతిశ్చాయమ
జీవస్యజాగ్రతి॥స్వప్నదృష్టేనసంబంధాభావదర్శనతస్త్వయం॥౫౭౫
త్యసంయోగవిరహాభిప్రాయేణసమీరితా॥ తద్విహారోపదేశాచ్చక
శోపరతౌతథా॥ ౫౭౬॥ ఉపాదానాచ్చకర్తృత్వంక్రియాయాం
పదేశతః॥ విజ్ఞానంయజ్ఞమిత్యాద్యైర్వానువిజ్ఞానశబ్దతః॥ ౫౭౭॥
ద్ధిస్సమీహితాతేనకథంజీవస్యకర్తృతా॥ సూచ్యేతేతిచనేత్యుక్తంని
ర్దేశోజీవరూపిణః॥ ౫౭౮॥ నబుద్ధేర్జీవనిర్దేశస్స్యాన్నిర్దేశవిప
యః॥ విజ్ఞానేనేత్యేవమేవనిరదిక్షత్తదాశ్రుతిః॥ ౫౭౯॥ క్రియా
ణాఅప్యనియమఃప్రసజ్యేతోపలబ్ధివత్॥ యదిబుద్ధిర్హికర్త్రీస్యాత్తదా
విపర్యయః॥ ౫౮౦॥ ఆప్నుయాత్కర్తృశక్తించత్యజేత్కారణశ
కాం॥ ఆత్మనఃకర్తృతాభావేసమాధివిరహోభవేత్॥౫౮౧॥ప్రకృ
ఃపురుషస్యాపివివేకజ్ఞానతస్తదా॥ బుద్ధేరేవంచకర్తృత్వాభావాదితి
మీరితం॥ ౫౮౨॥ యథాచతక్షోభయతఃపరాదేవతుకర్తృతా॥ ప
హ్యేవేత్యాదివాక్యైస్తస్యప్రేరకతాశ్రుతా॥ ౫౮౩॥ నన్వీశ్వరప్రే
తాచేన్నస్యాజ్జీవస్యకర్తృతా॥ బలవత్సలిలౌఘేనహ్రియమాణేవక
ర్తృతా॥ ౫౮౪॥ కృతప్రయత్నసాపేక్షేవిహితప్రతిషిద్ధయోః॥ య
తేతినహంతవ్యఇత్యేవంసముపాత్తయోః॥ ౫౮౫॥ అ[illegible]యథ్యా
స్యాఇతిశాస్త్రంవ్యర్థంతదన్యథా॥యథావహ్నేర్విస్ఫులింగఈశాంశో॥
ఈరితః॥ ౫౮౬॥ సోన్వేష్టవ్యాదివాక్యేననానాత్వవ్యపదేశతః॥
యథాచాపివేదేషుచాత్యంతాభేదఉచ్యతే॥ ౫౮౭॥ బ్రహ్మదాశాబ్ర
దాసాబ్రహ్మేమేకితవాఇతి॥హీనజాత్యుక్తితస్సర్వంబ్రహ్మే సముదీరి
॥ ౫౮౮॥ పాదోస్యవిశ్వాభూతానీత్యేవంబ్రహ్మాంశవర్ణనాత్॥

మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతస్సనాతనః ॥ ౫౮౯ ॥ ఇత్యాది తే
జీవ ఈశ్వరాంశ ఉదాహృతః॥ నన్వీశ్వరస్య జీవానామభేదేస్య
తి॥౫౯౦ ॥ జీవదుఃఖేనదుఃఖీస్యాదభేదాచ్ఛతయోర్నచ ॥ పర
దివచ్చ స్వస్వరూపావిశేషతః ॥౫౯౧॥ స్మరంతిచవ్యాసముఖ్యాః
ఖాన్నచేశ్వరః॥దుఃఖితిస్మృతిష్వైవరముత్తరేణస్ఫుటో ర్థతః॥
త్రయః పరమాత్మాహిసనిత్యోనిర్గుణస్మృతః ॥ నలిప్యతేఫలైశ్చ
ద్మపత్రమివాంభసా ॥ ౫౯౩ ॥ కర్మాత్మాత్వపరో యోసౌ మో
స్సయుజ్యతే ॥ తయోరన్యః పిప్పలంస్వాద్వత్తీత్యాదైశ్చతత్
౫౯౪ ॥ అనుజ్ఞాపరిహారౌద్వ్యాయజేతేతినభక్షయేత్ ॥ దేహ
తోజ్యోతిరాదివద్దేశభేదతః ॥ ౫౯౫ ॥ ననుదేహాంతరంభా
కర్యమిత్యతః ॥ నాసంతతేశ్చసాంకర్యంతథావిధినిషేధయోః ॥
తేషాంబహవ ఆత్మానోభిన్నాఃసర్వగతాఃపునః ॥ తేషాంసర్వా
ర్వదేహయోగావిశేషతః ॥ ౫౯౭ ॥ సుఖదుఃఖాదిసాంకర్యాత్
సాస్త్యేవహి ॥ సర్వేషాందేహసంబంధావిశేషేపితథాపునః ॥
తథాదృష్టవిశేషాచ్ఛతతఃకస్యచిదేవహి ॥ సుఖాదియోగో నా
దృష్టవిరహాదతః॥ ౫౯౯ ॥నసాంకర్యమతః ప్రాహచాదృష్టనియా
అభిసంధ్యాదికానాంచప్రధానగతతాయది ॥ ౬౦౦ ॥ సాధారణ
ర్వత్వాస్యాదాత్మగత్వేపివైపునః ॥ మనస్సంయోగావిశేషాత్సా
తుకేవలం ॥ ౬౦౧ ॥ విభుత్వేప్యాత్మనస్స్వస్వదేహావచ్ఛిన్న దేశం
ఖాదికంసంభవతినసాంకర్యమతఃపరం॥౬౦౨॥ప్రదేశాదితిచేన్నా
వాజ్జీవాస్తదంశకాః॥జీవేశయోస్తుసామాన్యాభేదఏవసమీహితః॥
తయోఃస్వాభావికోవ్యక్తిభేదస్సర్వసమీహితః॥కిమింద్రియాణిజా
ఉతనేత్యత్రసంశయః ॥ ౬౦౪ ॥ఏతస్మాజ్జాయతేప్రాణోమనస్స
యాణిచ ॥ ఇత్యాదిశ్రుతిషూత్పత్తిశ్రవణాదితిచేచ్ఛృణు ॥౬౦౫ ॥ ప

తేయథావాత్మాతథాప్రాణేంద్రియాణ్యపి ॥ తదుత్పత్తిశ్రుతిర్గౌణీప్రా
త్పత్తేరసంభవాత్ ॥ ౬౦౬॥ అనేనజీవేనేత్యాదిశ్రుత్యర్థస్యాను
రతః ॥ తత్ప్రాక్సృష్టిశ్చగౌణ్యేవప్రాణావాఋషయస్త్వితి॥ ౬౦౭॥త
త్పూర్వకత్వాద్వాచశ్చతతస్సప్తేంద్రియాణితు ॥ గతేర్విశేషితత్వా
హస్తాదయఇమేపునః ॥ ౬౦౮ ॥ స్థితేతోనైవమంతవ్యం ప్రాణాస్స
ప్తైవచేత్యతః॥ప్రాణాశ్చైతేణవఃప్రోక్తాస్థూలాశ్చేన్నస్మృతికాలతః ॥౬౦౯॥
ర్గచ్ఛంతశ్శరీరాంతెబలాదపిహిరివస్ఫుటం ॥ తచ్ఛ్రేష్ఠపంచవృత్తిశ్చ
నోవద్వ్యపదిశ్యతే ॥ ౬౧౦ ॥ అణుశ్చముఖ్యప్రాణోసౌనచవాయు
యేపృథక్ ॥ ఉపదేశాత్ప్రాణఏవబ్రహ్మణః శ్రుతివాక్యతః ॥ ౬౧౧ ॥
ర్వస్యకర్తృభోక్తృత్వేప్రాణస్యాచ్చక్షురాదివత్ ॥ సర్వార్థత్వే
కరణంనస్వతంత్రంకదాచన ॥ ౬౧౨ ॥ సహైవశిష్యతేప్రాణస్తత్రతై
శ్చక్షురాదిభిః ॥ నదోషోకరణత్వాచ్చతథాదర్శయతిశ్రుతిః ॥ ౬౧౩ ॥
ష్ఠానంజ్యోతిరాదేస్తథామననతఃఖలు ॥ దేవతాశ్చేదధిష్ఠాత్ర్యస్తాసాం
క్తృత్వమత్రచేత్ ॥౬౧౪॥సత్యామధిష్ఠాతృతాయాంప్రాణవత్కరణా
ళైః ॥ స్వామినైవతుజీవేనసంబంధశ్శ్రుతిచోదితః॥ ౬౧౫ ॥అథయత్రై
నాకాశమనురూపాచసాస్మృతిః ॥ తన్నిత్యత్వాచ్చజీవస్యనహావైశు
దనాత్ ॥ ౬౧౬ ॥ ప్రాణానాంనిత్యసంబంధోజీవేనైవసమీరితః ॥
త్క్రాంతిప్రళయాదౌతదనువృత్తేశ్చదర్శనాత్ ॥౬౧౭॥ తముత్క్రా
మంతమిత్యాదిశ్రుత్యాతత్ప్రతిపాదనాత్ ॥ అగ్న్యాదిప్రాణసంబంధ
త్యఇతివర్ణితం ॥ ౬౧౮ ॥ అగ్న్యాదీనామభావేపిప్రళయేప్రాణస
తః ॥ అగ్న్యాదీనాంతతస్తస్మాదధిష్ఠాతృత్వమిష్యతే॥౬౧౯॥శ్రేష్ఠాత్ప్రా
త్తదన్యత్రపృథక్తద్వ్యపదేశతః ॥ ప్రాణాత్తత్త్వాంతరాణ్యేవవాగాదీని
శ్రుతిః ॥ ౬౨౦ ॥ ఏతస్మాజ్జాయతేప్రాణోమనస్సర్వేంద్రియాణిచ॥
పదిష్టఃపృథక్ప్రాణఏవమాదిబహుశ్రుతౌ ॥ ౬౨౧ ॥ వాగాదిభ్యశ్చ

భేదేనపృథక్ప్రాణిశ్రుతేరితి ॥ వైలక్షణ్యాచ్చభేదస్స్యాత్తత్త్వానాం
రాణిహి ॥ ౬౨ ॥ నామరూపవ్యాకరణంకింవాజీవైకకర్తృకం
తేశకర్తృకంవేతిసంశయేత్రసమాగతే ॥ ౬౩ ॥ సంజ్ఞామూర్తి
త్రివృత్కుర్వతఈశ్వరాత్ ॥ సేయమిత్యాదివాక్యైః
శాత్తథైవహి ॥ ౬౪ ॥ తత్కర్తృకరణంభౌమమిదమాప్యమితి
కథంవిభాగమాశంక్యహ్యాధ్యాత్మంచవిభాజనం ॥ ౬౫ ॥
హ్యాదిరూపాయామాసాద్యాధ్యాత్మకార్యకం ॥ లోహితాదిత
తథైవాగ్న్యాదితేజసః ॥ ౬౬ ॥ తత్తద్వాదస్తువైశేష్యాత్తత్తచ్చ
షతః ॥ స్యాత్తత్తద్వ్యపదేశస్తుతస్మాత్సర్వంసమంజసం ॥ ౬౭ ॥
దేవవ్యాకరణంసర్వంతన్నామరూపయోః ॥ త్రివృత్కరణమిత్యాదిగ
దేవేతిసాధితం ॥౬౮ ॥తస్మాద్భూదంబుజేధార్యంలింగంబ్రహ్మవిదు

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత
రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
ద్వితీయోపదేశః॥

(౦)

(౦)

శ్రీ

శ్రీనందినాథాయనమః.

తృతీయోపదేశప్రారంభః.

స్మృతిన్యాయవిరోధస్తుద్వితీయేవినివారితః ॥ పరప
త్వంసమ్యగేవప్రపంచితం ॥౧॥ శ్రుతివిప్రతిషేధశ్చసమ్యక్

ృతః ॥ జీవస్యాజన్యతాదీనిజీవోపకరణానిచ ॥ ౨ ॥ ప్రపంచితానిచే
ానీంజీవేకరణబృంహితే ॥ సంహారస్యప్రకారశ్చతదవస్థాంతరాణిచ ॥
॥ బ్రహ్మత్వంచథావిద్యాభేదాభేదౌతతఃపునః ॥ గుణోపసంహృ
శ్చాపృథక్త్వేవానుపసంహృతిః ॥ ౪ ॥ విద్యాతఃపురుషార్థస్యసిద్ధిర్వి
్యవిధిస్తథా ॥ విధిప్రభేదావక్ష్యంతేతదంగసహకారిణాం ॥ ౫ ॥ ము
రూపఫలస్యాపినియమశ్చోదితఃకృతౌ ॥ ఉపదేశేతృతీయేస్మిన్చింత్య
తే బహుయుక్తిభిః ॥ ౬ ॥ ప్రసంగాత్తంకిమప్యన్యత్ప్రథమంచప్రపంచ్యతే॥
చాగ్నివిద్యామాశ్రిత్యగతిభేదస్యసంహృతేః॥ ౭ ॥ జీవోముఖ్యానథ
ప్రాణానింద్రియాణిస్వయంతథా ॥ మనోవిద్యాకర్మపూర్వప్రజ్ఞాశ్చ
రిగృహ్యచ ॥ ౮ ॥ పూర్వదేహంవిహాయాసౌదేహాంతరగతఃఖలు ॥ భూ
సూక్ష్మైఃపరివృతోయాతిజీవోనవేతిచ ॥ ౯ ॥ ఫలంయత్రానుభూయేత
త్రస్యుర్భూతమాత్రకాః ॥ ఇత్యేవంతదుపాదానమనర్థకమితిహ్య
ః ॥ ౧౦ ॥ దేహాంతరసమాపత్తౌదేహబీజైశ్చసూక్ష్మకైః ॥ భూతైశ్చ
ంపరిష్వక్తోజీవోరంహతిగచ్ఛతి ॥ ౧౧ ॥ ప్రశ్నద్వేథాదివాక్యోక్తా
రాద్యాచ్చనిరూపణాత్ ॥ పంచమ్యామాహుతావాపఇత్యద్భిఃపరి
ష్టితః ॥ ౧౨ ॥ యాతీతిగమ్యతేసర్వైర్వేష్టితఃకథమిత్యతః ॥ త్ర్యా
కత్వాత్తుభూయస్త్వాద్బహ్వాపఃశుక్లశోణితే ॥ ౧౩ ॥ ఇతశ్చభూతగమ
ప్రాణానాంగతివర్ణనాత్ ॥ నిరాశ్రయాహిప్రాణానాంనగతిర్భ
త్యతః ॥ ౧౪ ॥ ప్రాణానామగ్న్యాదిగతిర్నజీవేనసహేతిచేత్ ॥ న
క్తత్వాత్తదగ్న్యాదిగమనంచౌపచారికం ॥ ౧౫ ॥ ప్రథమేగ్నాద్యులో
ఖ్యేశ్రూయంతేనాపఇత్యతః॥తచ్ఛ్రద్ధాంజుహ్వతీత్యేవంశ్రవణాన్నా
ఇత్యతః ॥ ౧౬ ॥ కథంవాతత్రపంచమ్యామాహుతావాపఈరితాః ॥
చేన్నహితాఆపఃశ్రద్ధాశబ్దేనవర్ణితాః ॥ ౧౭ ॥ ఉపపత్తేరన్యథాత
వాక్యంనైవోపపద్యతే॥ప్రయోగదర్శనాచ్ఛ్రద్ధావాఆపఇతితత్రచ౧౮॥

పరిష్వక్తాశ్ప తేజీవానరం హేయురతఘ్రితేః ॥ ఇతిచేన్నేష్టఫల
కారిణాంగతిదర్శనాత్ ॥ ౧౯ ॥ నచవ్యాఘ్రాదిభిరివభక్షితా
దైవతైః ॥ ఉపభోగస్సంభవతీత్యతఃప్రాహసూత్రకృత్ ॥
భాక్తంవానాత్మజిత్వాత్తథాహిదర్శయతీతిచేత్ ॥ కృతాత్యయే
వాన్దృష్టఃశ్రుతివచోద్వయాత్ ॥ ౨౧ ॥ తద్వైతత్తదనేవంచ
ప్రతిపాదితం ॥ చరణాదవరోహోక్తిఃకథమత్రేతిచేన్నచ॥
ఫలక్షణార్థాసాచరణశ్రుతిరిత్యథ ॥ కార్ష్ణాజినిఃకిలాచార్యో
స్వయమతౌతు ॥ ౨౩॥ ఆచారానర్థక్యమితినతవ్యైపేక్ష
ఆచారహీనంనపునంతివేదా ఆచారసంఘాఃకిలహేతవస్స్యుః ॥
చారాఃప్రతిధర్మాస్తైశివపూజాదిలక్షణాః ॥ బాదరిఃకేవల
థాసుకృతదుష్కృతైః ॥ ౨౫ ॥ ఇష్టాద్యకారిణాంపుంసామపి
శ్రుతౌ ॥ ఇష్టాదికారిణాంచైవకింసామ్యంతదకారిణాం ॥ ౨౬
షాంసంయమనేదుఃఖమప్యనుభూయతే ॥ స్యాతామారోహ
చంద్రమండలఇత్యపి ॥ ౨౭ ॥ వైవస్వతంసంగమనమితిప్రాహ
స్వయం ॥ స్మరంతిచైవంయామీయాయాతనానాచికేతకే ॥
తేసప్తసంఖ్యానరకారౌరవాదయః ॥ దుష్కృత్యభోగభుక్త్వా
పౌరాణికైఃపునః ॥ ౨౯ ॥ చిత్రగుప్తాదయోప్యన్యేధిష్ఠాతారః
థం ॥ యమస్యాధిష్ఠాతృతేతితద్వ్యాపారయతస్తతః ॥ ౩౦ ॥
ఘోరౌరవాదావాజ్ఞాతత్రనియామికా ॥ ప్రకృతత్వాత్తుతద్విద్యా
ణోరితిసూత్రితం ॥ ౩౧ ॥ తుశబ్దఃపూర్వపక్షస్యనివృత్త్యావ
యం ॥ ఇష్టాద్యకారిణాంపుంసాంచంద్రారోహావరోహణే ॥ ౩
స్తఃకుతోవేత్థయథాసలోకోనేతివైశ్రుతేః ॥ ప్రశ్నప్రత్యుత్తరే
శ్రూయేతేయతోహ్యుభే ॥ ౩౩ ॥ అథైతయోర్నేతివాక్యాత్
తయోఃపథోః ॥ తద్విద్యాకర్మణోరిత్యేతత్తస్మాత్ప్రకృతత్వతః ॥

విద్యాకర్మణీదేవయానాఖ్యపితృయానయోః ॥ ప్రకృతేద్వేప్రతీప తద్యఇత్థంవిదుస్త్వితి ॥ ౩౫ ॥ ఇష్టాపూర్తేదత్తమితికర్మతత్రార్థ నం ॥ విద్యయాయేదేవయానే కర్మణాపితృయానకే ॥ ౩౬ ॥ రుషానైనాధికృతాస్తేషామేషఉదాహృతః॥క్షుద్రజంతుస్వరూపో దావర్త్యస్తృతీయకః ॥ ౩౭ ॥ పంథాభవత్యతోనిష్టకారిణాంచం మండలే ॥ ఆరోహణావరోహౌద్వాతృతీయస్థానకేనచ ॥ ౩౮ ॥ ని పంచసంఖ్యాయదేహలాభాయకల్ప్యతాం ॥ అంతరేణాహుతేః ఖ్యానియమంతుతృతీయకే ॥ ౩౯ ॥ దేహప్రాప్త్యుపలబ్ధేశ్చజాయస్వే దివాక్యతః ॥ చతుర్విధేమతగ్రామెశ్రుత్యాసంప్రతిపాదితే॥౪౦॥ రాయుజాండసంజాతస్వేదజోద్భిజ్జలక్షణె ॥ స్వేదజోద్భిజ్జయోస్తత్ర వ్యర్థమాన్వినాపిచ ॥ ౪౧॥ ఉత్పత్తిదర్శనాన్నైవాహుతిసంఖ్యా మః పునః ॥ ఖల్వేషామితివాక్యేనత్రివిధగ్రామవర్ణనాత్ ॥ ౪౨ ॥ తుర్విధ్యంకథంవాస్యాదితః ప్రాహతసూత్రకృత్ ॥ వాచ్యఉద్భిజ్జ నస్వేదజస్యాపిసంగ్రహః ౪౩ ॥ భూజలోత్పత్తిసామ్యేనస్వేదజో జ్జయోర్ద్వయోః ॥ తత్సంభావ్యాపత్తిరుపపత్తేరన్యస్యనాన్యథా॥౪౪॥ తాకాశాదిప్రపత్త్యాప్రాగ్వ్రీహిప్రతిపత్తితః ॥ సంశయఃకిందీర్ఘకాలం ర్వపూర్వసమానతా ॥ ౪౫ ॥ ఉతాల్పకాలమితిచతత్రచానియమః నః ॥ కించిన్నయామికాభావాదితిప్రాప్తేతదోచ్యతే ॥ ౪౬ ॥ అల్ప లేనావరోహఆవ్రీహిప్రాప్తితత్రచ ॥విశేషవచనాజ్జాతోవైఖల్విత్యాది క్యతః ॥ ౪౭॥వ్రీహ్యాదిభావాదూర్ధ్వంచదుర్నిష్ప్రపతరితిబ్రువ॥ వత్రాచిరకాలత్వందర్శయత్యతిసంస్ఫుటం ॥ ౪౮ ॥ జీవాంత ధిష్ఠితేచవ్రీహ్యాదౌశ్లేషమాత్రకం ॥ తత్రానుశయినఃసమ్యగ్వర్ణమే కుతఃపునః ॥ ౪౯॥ ఆకాశాదాయథాకర్మసంకీర్తనమథాంతరా భిలాపస్తథాత్రాపిచాభిలాపస్యదర్శనాత్ ॥౫౦॥ అశుద్ధమితిచేన్నైవ

శబ్దాదేనవిధానతః ॥ ఇతో వ్రీహ్యాదిసంశ్లేషమాత్రం వ్రీహ్యాదిభా
౫౧ ॥ అనంతరంచ రేతస్సిగ్భావ ఆమ్నాయతే శ్రుతౌ ॥ ముఖ్యో
గ్భావస్సంభవస్యాత్ర వైపునః ॥ ౫౨ ॥ సకృద్ధ్యాథోర్ధ్వరజోయూర్ధ్వ
రేతపవహి ॥ తత్కథంనోపచరితంపూర్వోక్తంకిలవైపునః ॥ ౫౩
ద్భావాత్ప్రమాన్నానానుశయీప్రతిపద్యతాం ॥ రేతస్సిగ్యోగ
రేతస్సిగ్భావఉచ్యతే ॥ ౫౪ ॥ తద్వద్వ్రీహ్యాదిభావోపి వ్రీహిసం
త్రకం ॥ యోనేఃశరీరం రేతస్సిగ్యోగస్యానంతరంస్త్రియాః ॥ ౫౫
నేరధిశరీరంచ శ్రితంతద్యఇహాదినా ॥ వ్రీహ్యాదిసంశ్లేషమాత్రేవా
పియుజ్యతే ॥ ౫౬ ॥ జీవావస్థాభేదజాతమిదానీంతు ప్రపంచ్యతే
మ్యాసయత్రస్వపితీత్యాద్యాఖ్యానంతిచ ॥ ౫౭ ॥ స్వప్నే జీవోరథా
సృజత్యేవోతపశ్యతి ॥ స్వప్నస్థానంతృతీయంతు సంధ్యం శ్రుతిష
నాత్ ॥ ౫౮ ॥ భవేత్సంధ్యోర్ద్వయోర్లోకస్థానయోస్సంధ్యము
తత్రసంధ్యే సృష్టిరేవ సృజఇత్యాహహి శ్రుతిః ॥ ౫౯ ॥ నిర్మాతారం
మనంతి తత్ర కేచన శాఖినః ॥ యఏషసుప్తేష్వి త్యాది కామాః పుత్రాదిర్వా
మే ॥ ౬౦ ॥ మాయామాత్రంతు కాత్స్న్యేనానభివ్యక్తస్వరూపతః
త్మాభినివేశాచ్చాప్యైశ్వర్యంతత్తిరోహితం ॥ ౬౧ ॥ అస్యజీవస్య
స్యాతాం బంధవిపర్యయౌ ॥ ఐశ్వర్యస్య తిరోధానం దేహసంబంధస
వా ॥ ౬౨ ॥ సూచకంచహి వేదోక్తాస్తద్విదశ్చ ప్రచక్షతే ॥ యదుం
సుకామ్యేషు స్త్రియంస్వప్నేషు పశ్యతి ॥ ౬౩ ॥ సమృద్ధింతత్ర జానీయా
త్తస్మిన్స్వప్ననిదర్శనే ॥ కల్యాణంకుంజరారోహేతదన్యత్ఖరవాహనా
౬౪ ॥ స్వయంస్రష్టుంనార్హతీతి స్వప్నస్యైవ శుభసూచకం న ॥
షుప్త్యవస్థా చేదానీం సమ్యాగేవపరీక్ష్యతే ॥ ౬౫ ॥ తస్యస్వప్నస్యాభ
వః సుషుప్తమితికథ్యతే ॥ తద్యత్రైతత్సుప్తవాక్యేసుప్తోనాడీష్వి
౬౬ ॥ తాభిః ప్రత్యవసృప్యేతి ప్రవేశశ్చపురీతతా ॥ సతాసోమ్యే

స్తదేతిసముదీరితం ॥ ౬౭॥ నాడ్యాదీనికిమేతానినిరపేక్షాణివైపునః ॥
స్ఫుటంసుషుప్తిస్థానానిచాన్యోన్యాపేక్షయాకిము ॥౬౮ ॥ సుప్తంసముచ్చి
తేషుస్యాన్నాడీష్వత్రహితచ్ఛ్రుతేః ॥నాడ్యాదీనాంచసర్వేషాంసుషుప్తి
నతాశ్రుతేః ॥ ౬౯ ॥ పర్యంకేశేతఇతివచ్ఛేతేసాతుపురీతతౌ ॥ తత్స
ముచ్చితమేవేదంస్థానంసుప్తేర్హినిశ్చయః ॥ ౭౦ ॥ యతస్సముచ్చితం
నంప్రబోధోస్మాచ్చనిత్యవత్ ॥ ప్రబోధోనంతరోక్తస్తుచింత్యతేసుప్త
ంస్తుయః ॥ ౭౧ ॥ సఏవోత్తిష్ఠతీత్యేవముతాన్యోవాశరీరకే ॥ కర్మా
శేషాద్యనుష్ఠానాత్పూర్వేద్యుఃకర్మయత్కృతం ॥ ౭౨ ॥ పరేద్యుర
సంధాయకర్మణ్యేషప్రవర్తతే॥అనుస్మృతేఃపూర్వశబ్దాద్విధిభ్యః
శ్చైకఏవహి ॥౭౩ ॥ ముగ్ధోనామాస్త్యయంసర్వైర్మూర్ఛితశ్చేతివర్ణి
తః ॥ చింత్యతేకిన్వవస్థస్సచతస్రశ్చాప్యవస్థికాః ॥ ౭౪ ॥ ప్రబోధఃప్రథ
ముఃస్వప్నఃసుషుప్తిస్తదనంతరం ॥ సంపత్తిశ్చతురీయాసాజీవస్యేత్యేవవ
ర్ణితాః ॥ ౭౫ ॥ నైవజాగరితోముగ్ధోవిషయానీక్షణాదితి ॥ నిస్సంజ్ఞ
త్వాన్నచస్వప్నాన్పశ్యత్యేషతతోపిన ॥౭౬ ॥ ప్రాణోద్భవాన్నాపిమృ
తఃసుషుప్తానవిలక్షణాత్ ॥ సుప్తఃప్రసన్నవదనోనిమీలితనిరీక్షణః ॥౭౭॥
న్నస్యార్ధ్యమర్ధసంపత్తిఃకర్మశేషేసతిక్షితౌ ॥ ప్రత్యాగచ్ఛేద్వాఙ్మనస
మసతిష్ఠతిమండలే ॥ ౭౮ ॥ ప్రాణోష్మాశౌతతస్తత్రనిర్గచ్ఛతఇతిస్ఫు
టం ॥ అతఏవార్ధసంపత్తిర్మూర్ఛేతిపరికీర్తితా ॥ ౭౯ ॥ బ్రహ్మస్వ
రూపమధునాసమ్యగేవోపవర్ణ్యతే ॥ శ్రుతయస్సంత్యుభయథాసర్వే
కామాదయోగుణాః ॥ ౮౦ ॥ సగుణత్వేననిర్వాహ్యోనిర్గుణత్వేనకశ్చ
న ॥ తద్బ్రహ్మోభయలింగంకింకిమన్యతరలింగకం ॥౮౧ ॥ స్వతశ్చో
భయలింగత్వంపరస్యబ్రహ్మణోనహి॥నహ్యేకంవస్తుజగతిరూపవచ్చాప్య
రూపిచ ॥ ౮౨ ॥ నాస్తితర్హిస్థానతోవాపృథ్వ్యాద్యుపాధియోగతః ॥
ఉపాధియోగతశ్చాపినహ్యన్యాదృశవస్తునః ॥౮౩ ॥అన్యాదృశ్యస్స్వభావ

స్యాన్నస్వచ్ఛస్ఫటికోమణిః॥ అలక్తకాదియోగేనాప్యస్వచ్ఛో
యం ॥ ౮౪ ॥ అస్వచ్ఛతానివేశస్యభ్రమమాత్రతయాపునః ॥
థోపాధిభేదాద్భిన్నత్వంబ్రహ్మణఃపునః ॥ ౮౫ ॥ స్యాత్తస్యోభయ
మితిచేన్నతథాభవేత్ ॥ తత్ప్రత్యుపాధిభేదంచశాస్త్రాద్
తా ॥ ౮౬ ॥ అపిచైవంభేదనిందాపూర్వకాభేదవర్ణనాత్॥
భయలింగంస్యాదరూపిబ్రహ్మకేవలం ॥ ౮౭ ॥ తాదృచ్ఛ్రుతేః
త్వాదన్యచ్చోపాసనాపరం ॥ వివక్షితార్థవత్తన్నేత్యేవంతద్బ్రహ్మ
౮౮ ॥ ప్రకాశవచ్చవైయ్యర్థ్యంతస్మాత్తంశ్రుతిరాహచ॥ దర్శ
యద్వాక్యంస్మరతేయాజ్ఞవల్క్యకే ॥ ౮౯ ॥ అనన్యవిషయంక్ష
నోబుద్ధిమతీంద్రియః ॥ ధ్యేయఆత్మాస్థిరోయోసౌహృదయేదీపవ
౯౦ ॥ ఏకోణురాత్మాభిహితఃప్రకాశీహ్యతఏవహి ॥ సూర్యకాది
వముపమాచోపపద్యతే ॥ ౯౧ ॥ ఏకఏవహిభూతాత్మాభూతేభూ
స్థితః ॥ ఏకధాబహుధాచైవదృశ్యతేజలచంద్రవత్ ॥ ౯౨ ॥ నస
దితుల్యత్వముపమాగ్రహణాదితి ॥ సూర్యాదిభ్యోపిమూర్తేభ్య
గ్భూతంచదూరతః ॥ ౯౩ ॥ మూర్తంచదృశ్యతేతత్రప్రతిబింబో
పిచ ॥ నాత్మామూర్తోనచాస్మాచ్చపృథగ్భూతాఉపాధయః ॥౯౪ం
ప్రకృష్టదేశాశ్చసర్వగత్వాదభేదతః ॥ తస్మాదయుక్తోదృష్టాంతఇ
చ్యతేమయా ॥ ౯౫ ॥ యుక్తఏవహిదృష్టాంతఃపకృతాంశోపమా
తద్వృద్ధిహ్రాసభాక్త్వంహివింద్యాజ్జలగతంహితత్ ॥ ౯౬ ॥ సూ
ప్రతిబింబంహిజలవృద్ధౌప్రవర్ధతే ॥ హ్రాసతీవతథాహ్రాసేచల
వచ ॥ ౯౭ ॥ భేదేచభిద్యతఇవనహ్యేవంపరమార్థతః ॥ తథాత్మ
సూరస్యాస్తితత్వదృష్ట్యావధారయ ॥ ౯౮ ॥ తథైకమేవహిబ్రహ్మ
తథావతఃస్వయం॥తద్ధర్మాన్నహతీవాపివృద్ధిహ్రాసాదికంతథా
దృష్టాంతదార్ష్టాంతికయోరవిరోధాత్సమంజసం॥ తత్సృష్ట్వా

నబ్రహ్మణోదర్శనాత్తథా ॥ ౧౦౦॥ నేతినేత్యాదివాక్యైశ్చాప్యేతా
స్త్వంహిమూర్తతా॥ప్రకృతత్వాన్నిషిధ్యేతప్రపంచోననిషిధ్యతే ॥౧౦౧॥
తఃపరిచ్ఛిన్నరూపాద్భూయిష్ఠంబ్రహ్మకేవలం॥ శ్రుతిర్వదతిబ్రహ్మణ్వం
పంచాత్మకమేవతత్ ॥ ౧౦౨॥శ్రుతిరవ్యక్తమాహాయంనచాక్ష్యోద్యా
రంతేచ ॥ అవ్యక్తోఽయమచింత్యోఽయమిత్యాదిబహుశఃశ్రుతౌ॥ ౧౦౩ ॥
పిచైవంతమాత్మానంధ్యానకాలేతుయోగినః ॥ పశ్యంతిశ్రుతిరత్రేయం
తస్తుతమితిశ్రుతిః ॥ ౧౦౪ ॥ యోగినస్తంప్రపశ్యంతిభగవంతంసనాత
॥ ప్రకాశాదేర్గుణస్యాపిబ్రహ్మణశ్చాభిదాయథా ॥ ౧౦౫ ॥ బ్రహ్మ
పంచయోరేవమభ్యాసాద్దైతదాత్మ్యకే ॥ సామానాధికరణ్యంచసాధ
రామీదమత్రహి ॥ ౧౦౬ ॥ నాభేదస్తస్యముఖ్యత్వాదన్యత్రగుణయోగ
॥ సామానాధికరణ్యంతద్బహుస్యామితిబోధతః ॥ ౧౦౭ ॥ తథాసం
ల్పనంనస్యాద్బహుస్యామితిరూపతః ॥ తథాచసృష్టిర్నభవేదభిదేయ
తఃఖలు ॥ ౧౦౮ ॥ గుణత్వంనప్రకాశస్యకింతుబ్రహ్మస్వరూపతా ॥ వి
నమానందమితితత్థైవప్రతిపాదనాత్ ॥ ౧౦౯ ॥ సదృష్టాంతోపపన్నస్త
ష్టాంతోధ్యానకర్మణి ॥ అభ్యాసాదేవవక్తవ్యోగుణోఽసౌబ్రహ్మణస్త్వ
॥ ౧౧౦ ॥ యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిద్యస్యజ్ఞానమయంతపః ॥ తమేవ
ంతమిత్యాదౌజ్ఞానకర్తృత్వముచ్యతే ॥ ౧౧౧ ॥ ఖాతీతిలట్ప్రత్య
నకర్తృత్వస్యైవవర్ణనాత్ ॥ తదైక్షతేత్యాదివాక్యేశ్రుతత్వాచ్చ
థైవహి ॥ ౧౧౨ ॥ సత్యంజ్ఞానమనంతంచబ్రహ్మేత్యత్రాపివహి ॥ అ
తజ్ఞానపదయోస్సామానాధికరణ్యకం ॥ ౧౧౩ ॥ అవిరుద్ధంనుచైవేద
భేదేకిలతద్భవేత్ ॥ తథాహిలింగమితిచతస్మాత్సూత్రితవాన్మునిః ॥
౧౧౪ ॥ జ్ఞాధాతోర్ల్యుట్ప్రత్యయాంతోజ్ఞప్త్యర్థోభావసాధనః ॥ నా
మత్రజ్ఞానశబ్దస్తథాచేత్ప్రత్యయస్స్వరాత్ ॥ ౧౧౫ ॥ ఆద్యుదాత్తోభ
వంతోదాత్తశ్చాధీయతేతతః ॥ జ్ఞానమస్యాస్తీతితత్రమత్వర్థీయాచ్చప్ర

తీయతే ॥ ౧౧౬ ॥ జ్ఞానవద్వచనస్తస్మాదంతోదాత్తశ్చితేప్యతి॥ త
తోదాత్తలింగాద్బ్రహ్మజ్ఞానగుణంస్మృతం ॥ ౧౧౭ ॥ భేదాభేదా
మేవిరోధఇతిచేన్నహి ॥ ప్రామాణికత్వేనతస్యవిరోధాభావడ
౧౧౮ ॥ యథాహేఃకుండలమహిఃకుండలంచోభయస్మృతేః॥ అ
డలయోర్భేదాభేదౌబ్రహ్మప్రపంచయోః ॥ ౧౧౯ ॥ సచ్చత్య
నదితిచోభయవ్యపదేశతః ॥ యథాప్రకాశాశ్రియస్యచాతపస్య
నః ॥ ౧౨౦ ॥ తదాశ్రియస్యసవితుఃస్వరూపాభేదకేపిచ ॥
నాభేదఏవంజ్ఞేయంబ్రహ్మప్రపంచయోః ॥ ౧౨౧ ॥ ప్రకాశా
స్యాపిగుణినోబ్రహ్మణోయథా ॥ భేదాభేదావేవమేవజ్ఞేయంబ్రహ్మ
చయోః ॥ ౧౨౨ ॥ భేదాభేదావిరుద్ధౌతౌకథంస్వీకురుతేబుధః॥
ఏవచాప్యస్యసాధనత్వాత్సమీహితః ॥౧౨౩ ॥ తద్భేదవ్యపదేశ
తామూపచారికః ॥ ఇతిచేత్ప్రతిషేధాచ్చనేతినేతిపునఃపునః ॥
ఉపాసనార్థంహేతుత్వంపాదవద్వ్యపదిశ్యతే ॥ కార్షాపణచ
శస్తద్వత్పాదస్సమీహితః ॥ ౧౨౪ ॥ యన్మానవ్యపదేశాదితస్న
షతః ॥ ప్రకాశభేదఃప్రాసాదగోపురాట్టాలభేదతః ॥ ౧౨౫ ॥
హ్మణఏకస్యచాక్ష్యాదిస్థానయోగతః ॥ సంబంధభేదతాతస్యాభే
పదిశ్యతే ॥ ౧౨౬ ॥ ఏవంపరోక్తహేతూంస్తుప్రోన్మథ్యబహుయు
వ్యాసస్సర్వాత్మకత్వస్యసాధకంహేతుమాహహి ॥ ౧౨౭ ॥ తథా
తిషేధాచ్చబ్రహ్మసర్వాత్మకంగతం ॥ అనేనసర్వగతతాయామ
కశ్రుతేః॥ ౧౨౮ ॥ ఆయామోవ్యాప్తివచనోయామావాన్యాయమితి
ఈశ్వరాత్ఫలసంప్రాప్తిస్సర్వాధ్యక్షతయాపునః ॥ ౧౩౦ ॥
విశేషాభిజ్ఞత్వాత్కర్మానురూపతః ॥ కర్మణాంఫలదాతాసౌ
న్వతఃసశ్వరం ॥ ౧౩౧ ॥ శ్రుతత్వాచ్చేశ్వరాదేవసవాప్తశ్రుతేః
ధర్మంజైమినిరాచార్యఃఫలదాతారమాహహి ॥౧౩౨॥ ఉపప

ప్రపయజేతేత్యాదిదర్శనాత్ ॥సచాపూర్వాఖ్యవ్యాపారద్వారాకర్మ
ప్రదః ॥ ౧౩౩ ॥ కర్మవైచిత్ర్యతస్తత్ఫలవైచిత్ర్యసంభవః ॥ ఈ
శ్వరస్యత్వైకరూపత్వాద్వైషమ్యంనిర్ఘృణోభవేత్ ॥ ౧౩౪ ॥ అతోన
పిదాతృత్వంబ్రహ్మణస్తూపపద్యతే ॥ బాదరాయణఆచార్యఃఫలమీశ్వర
త్వాతి ॥ ౧౩౫ ॥ కర్మకారయితృత్వేనఫలదత్వేనచశ్రుతేః ॥ యో
యాంయాంతనుంభక్తఃశ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి ॥ ౧౩౬ ॥ తస్యాత
స్యాచలాంశ్రద్ధాంతామేవవిదధామ్యహం ॥ సతయాశ్రద్ధయాయుక్తస్త
స్యారాధనమీహతే ॥ ౧౩౭ ॥ లభతేచతతఃకామాన్మయైవవిహితా
న్ ॥ ఇతిగీతాసుచోక్తత్వాత్ఫలదాతామహేశ్వరః ॥ ౧౩౮ ॥ వి
యంబ్రహ్మణస్తత్వంప్రమాణాదిచతత్వకం ॥ వ్యాఖ్యాతంతదిదానీంతు
తివేదాంతమస్తికిం ॥ ౧౩౯ ॥ విజ్ఞానభేదఃకింనేతిసమ్యగత్రవిచార్యతే
ర్యాయాస్సర్వవేదాంతాఃవిజ్ఞానస్యచతత్వతః ॥౧౪౦॥భవేత్తత్సర్వవే
దాంతప్రత్యయంచైకమేవహి ॥చోదనాద్యవిశేషాచ్చాప్యుపాసీతేతిరూ
పః॥౧౪౧॥గుణభేదాచ్చవిద్యాయానానాత్వమితిచేన్నచ ॥ ఏకస్యామపి
విద్యాయాంగుణభేదోపపత్తితః ॥౧౪౨॥నషోడశిగ్రహణతస్తదగ్రహణతస్త
॥అతిరాత్రక్రతోర్భేదస్తస్మాద్విద్యైక్యమేవహి॥౧౪౩॥స్వాధ్యాయస్యత
తేనసమాచారోఽతథాశ్రుతేః॥అధికారాచ్చసవవత్తత్రతన్నియమో
వత్ ॥ వేదోపిద్యైకతాంవక్తివేద్యైకత్వోపదేశతః॥విద్యైకత్వేపిచా
త్రోక్తగుణానాంతథైవచ ॥౧౪౫॥ సమానేచైవవిజ్ఞానేఉపసంహారఏవ
॥ప్రయోజనైక్యాద్విజ్ఞేయోవిద్వద్భిర్విధిశేషవత్॥౧౪౬॥విద్యాయా
తనానాత్వంత్వంనఇత్యాదికశ్రుతేః॥ ప్రాణస్యకర్తృతాత్రకర్మ
స్యాత్రతన్నహి ॥ ౧౪౭ ॥నవిభక్తికృతాద్దోషాద్భేదస్స్యాదవిశేషతః॥
భేవోద్గీథవిద్యేతిసాసమాఖ్యావిశేషతః ॥ ౧౪౮ ॥వరోవరీయస్త్వాదివ
వాప్రక్రమభేదతః॥అవిశిష్టేతినజ్ఞేయంవిద్యైకత్వంతదత్రచేత్॥౧౪౯॥

తమఃక్తంవరఇత్యాదిసతిప్రక్రమభేదకే ॥ సంజ్ఞాయామఃబర్హాల
కత్వంతదన్రశ్చ ॥ ౧౫౦ ॥ తత్సుప్రసిద్ధభేదేషు వ్యగ్నిహోత్రా
సు ॥ అస్తికారకసంజ్ఞైక్యాభిదాతతఏవహి ॥ ౧౫౧ ॥ వ్యాప్తో
దికస్యహ్యుద్గీథంతద్విశేషణం ॥ సర్వాభేదాత్తదన్యత్రచానంద
మేగుణాః ॥ ౧౫౨ ॥ నహిప్రియశిరస్త్వాద్యుపచయాపచయాప్రవి
దేసంభవతస్తొచసభేదోనోపపద్యతే ॥ ౧౫౩ ॥ ఇంద్రియేభ్యః
ర్థాఃఅర్థేభ్యశ్చపరంమనః॥ మనసస్తుపరాబుద్ధిబుద్ధేరాత్మ
రః ॥ ౧౫౪ ॥ మహతఃపరమవ్యక్తమవ్యక్తాత్పురుషఃపరః ॥ పు
పరంకించిత్సాకాష్ఠాసాపరాగతిః ॥ ౧౫౫ ॥ పురుషస్తుపరోధ్యే
న్యత్రేంద్రియాదయః ॥ధ్యాతుఃప్రయోజనాభావాత్పురుషస్య
జనం ॥ ౧౫౬ ॥ ఇతశ్చపురుషోధ్యేయఆత్మశబ్దశ్రుతేరపి ॥
రపవాత్మాత్రాత్మావాఇతిశ్రుతౌ ॥ ౧౫౭ ॥ యథాసదేవసో
దృగుత్తరవాక్యతః ॥ అన్వయాదితిచేద్బ్రహ్మపరంస్యాదవధార
౧౫౮ ॥ బృహదారణ్యశాండిల్యవిద్యావాజసనేయినాం ॥ సమ
చాభేదాన్మనోమయగుణాదికాత్ ॥ ౧౫౯ ॥ సంబంధాదేవమ
ధ్యాత్మంచాధిదైవతం ॥ తస్యైతస్యతదేవేతిశ్రుతిర్దర్శయతి
౧౬౦ ॥ వీర్యాసంభృతిరేవంచద్యునివేశాదిభూతయః ॥ తత్ర
సంహార్యాఅధిదేవైక్యభూతయః ॥ ౧౬౧ ॥ తాండినాంబ్రాహ్
విద్యాపురుషసంజ్ఞికా ॥ ఉక్తాఃకేచనధర్మాశ్చతైత్తిరీయకశా
౧౬౨ ॥ తథాపురుషయజ్ఞంచతస్యైవంవిదుషశ్రుతౌ ॥ తైత్తిరీయ
హార్యాధర్మాయఇతరత్రయే ॥ ౧౬౩ ॥ కింవానైవోపసంహార
వంవిశయేసతి॥ ఇతితేషామనామ్నానాన్నోపసంహరణంభవేత్॥
మంత్రావిధ్యాద్యర్థభేదాదాభిచారికకర్మణి॥ వినియుక్తాఃప

నోపసంహార్యతాతతః ॥ ౧౬౫ ॥ అస్తిచాశ్వీయరోమాణిరూపేయం
ండినాంశ్రుతిః ॥ హానంమపుణ్యతమాత్రస్యజ్ఞానినాంప్రతిపాదితం॥
౧౬౬ ॥ అథకాపీతకీశ్రుత్యాముఖేసుకృతదుష్కృతే ॥ యేజ్ఞానినాంత
హానేసుకృతంజ్ఞాతయఃప్రియాః ॥ ౧౬౭ ॥ ఉపయంత్యప్రియాః
పమితిత్యత్రైవవర్ణితం ॥హానంకృత్స్నయోరేవహిభాగేనప్రియాప్రియైః॥
౧౬౮ ॥ ఉపాయనంచయత్రస్యాద్ధానమేవతతఃశ్రుతౌ॥ నోపాయనం
తూపాయనంసన్నిపతేన్నవా ॥ ౧౬౯॥ తత్రచశ్రవణాభావాత్పన్ని
తోనహీతిచేత్ ॥ తథావిద్యాంతరత్వాచ్చనోపసంహారఏవచేత్ ॥
౧౭౦ ॥ కేవలాయాంచాపిహానావుపాయనమిదంభవేత్ ॥ తచ్ఛేషత్వా
న్నవాక్యశేషస్తూపాయనంపునః॥౧౭౧॥ కుశానామవిశేషేణవానస్ప
త్యసంభవే ॥ ఔదుంబరాఃకుశాశ్చేతివాక్యశేషాద్యథాపునః॥౧౭౨॥
తస్తూపధాన్యాదిసాదృశ్యప్రతిపాదనం ॥ తథాహాన్యేసాంపరాయేక
వ్యవిరహాదితి ॥ ౧౭౩ ॥ విదుషాంఛందతశ్చోభయావిరోధాత్తథై
॥ సాంపరాయేప్యధ్వనివాహానంసుకృతపాపయోః ॥ ౧౭౪ ॥ నను
త్సాంపరాయేపిహానంసుకృతపాపయోః ॥ అనర్థితాగతిస్సాహిసం
ప్యతతఃకృతేపునః ॥ ౧౭౫ ॥ సర్వగత్వేనచబ్రహ్మప్రాప్తేర్గత్య
తుణాత్ ॥ అంతరేణగతించాత్రబ్రహ్మప్రాప్తేరసంభవాత్॥౧౭౬॥
ర్గతిశ్చోభయథాప్యన్యథాహివిరోధకః ॥ తల్లక్షణార్థోపలబ్ధే
తేరర్థస్తుసంగతః ॥౧౭౭॥ విజ్ఞానానాంచసర్వేషాందేవయానాం
మతా ॥ యత్రైవశ్రూయతేత్రైవేత్యేవంచానియమఃఖలు ॥౧౭౮
శ్రుతివిరోధోస్తితస్యైత్థంపిదుష్ట్వితి ॥శబ్దానుమానేచైవోభయోక్తార్థ
పాదకే ॥ ౧౭౯ ॥ శుక్లకృష్ణగతీహ్యేతేజగతఃశాశ్వతేమతే ॥ ఏక
యాత్యనావృత్తిమన్యయావర్తతేపునః ॥౧౮౦ ॥అధికారవతాంయా
కారమవస్థితిః ॥ తాస్సర్వత్రైవబోద్ధవ్యాస్సర్వాస్తుక్షురబుద్ధయః ॥

౧౮౧ ॥ సామాన్యత ఖ్యాపతశ్చేత్పాపసదనస్మృతం ॥ ఉద్గాతృ

ధానామధ్వర్యోర్యోగఉద్యతే ॥ ౧౮౨ ॥ పురోడాశప్రదానా

క్తమధ్వర్యోః కర్తృకం ॥ ప్రధానతంత్రతాంగానామిహాప్యుక్తా

తా ॥ ౧౮౩ ॥ యత్రాపితత్త్వశేషాణామతు రేవైవయోజనా ॥

మననాద్ద్వాసుపర్ణా ఇత్యాదిమంత్రకే ॥ ౧౮౪ ॥ ఋతంపిబం

దిమంత్రేచాథర్వశాఖినః ॥ విద్యైక్యంకిలనానాత్వం ప్రాప్త

డాఇతి ॥ ౧౮౫ ॥ విద్యైకత్వమథామ్నానాద్విలోపేతస్య

ద్యైకత్వంస్యాత్మనశ్చభూతగ్రామపకంతరా ॥ ౧౮౬ ॥ వి

తివచోభేదాసంగతిరత్రిచేత్ ॥ నోపదేశాచ్చవిద్యైక్యంయథా

హి ॥ ౧౮౭ ॥ వ్యతిహారోవిశింషంతిహీతి రేతంగుణాయథా

త్యాదయోప్యత్రచైకస్మిన్సంహతాఃపునః ॥ ౧౮౮ ॥ త

సామ్యేనకామాదన్యత్రతత్రచ ॥ కామానాముపసంహారంవి

విదుర్బుధాః ॥ ౧౮౯ ॥ అలోపోహ్యాదరాజ్ఞైయోవైశ్వానర

యే ॥ ఉపస్థితస్తస్వచనాత్తద్వద్భుక్తమితిశ్రుతేః ॥ ౧౯౦ ॥

హెవ్యాతలోపస్స్యాద్భోజనేలోపపచేత్ ॥ క్రతౌకర్మ ॥

స్యస్యాదనియమస్ఫుటం ॥ ౧౯౧॥ తద్దృష్టేర్వేదవచనైః

ఫలంభవేత్ ॥ ప్రతిబంధోనైవకర్మఫలసిద్ధావితిస్ఫుటం ॥ ౧౯

ధానవత్తదుక్తంస్యాత్సంవర్గోపాసనేపునః ॥ లింగభూయస్త్వత

దపిస్ఫుటం ॥౧౯౩ ॥ పూర్వోవికల్పఃప్రకరణాత్స్యాన్మానసవ

అతిదేశాచ్చవిద్యైవనక్రియాశేషఈరితః ॥ ౧౯౪ ॥ తద్విద్యా

తిస్ఫుటంనిర్ధారణాత్తునః ॥ దర్శనాచ్చాపిశ్రుత్యాదిబలీ

బాధనం ॥ ౧౯౫ ॥ అనుబంధాదికేభ్యోత్రప్రజ్ఞాంతరపృథక్త్వ

ష్టశ్చరాజసూయాదౌతదుక్తంపూర్వతంత్రకే ॥ ౧౯౬ ॥ మానస

మాన్యాత్క్రతోర్వంగత్వంనచేష్యతే ॥ పురుషార్థతోర్వఫల

ర్షశ్రుత్యోచ్యతే ॥ ౧౯౭ ॥ అసావావేత్యాదిమంత్రే సలోకస్యాగ్నిభా
వనా ॥ తత్పరేణచశబ్దస్యతాద్విధ్యంలక్ష్యతేపునః ॥ ౧౯౮ ॥ భూయ
త్త్వానుబంధశ్చనకర్మాంగతయాపునః ॥ తతోమనశ్చిదాదీనాంసిద్ధా
త్మత్రైవహి ॥ ౧౯౯ ॥ శరీరవ్యతిరిక్తాత్మాస్ఫుటందేహప్రసాధ్యతే ॥
త్రైకఆహుశ్చైతన్యాదయస్త్వభిన్నతాఃపునః ॥ ౨౦౦ ॥ ఆత్మధర్మా
యాచాంతర్దేహేనైవబహిఃపునః ॥ తస్మాత్తద్దేహధర్మాస్స్యుశ్చైత
న్యాద్యాగుణాఃపునః ॥ ౨౦౧ ॥ తస్మాచ్ఛరీరమాత్మేతిప్రాప్తేసూత్రకృదు
వాచ ॥ వ్యతిరేకస్తుతద్భావాభావిత్వాన్నోపలబ్ధివత్ ॥ ౨౦౨ ॥ దేహో
ఆత్మావిజ్ఞేయఇతిసిద్ధమతిస్ఫుటం ॥ నైతేచాంగావబద్ధాస్తుప్రతివేదం
తైవచ ॥ ౨౦౩ ॥ వ్యతిష్ఠేరంస్తుశాఖాసుచావిశేషాచ్ఛ్రుతేఃపునః ॥ మం
త్రాదివద్వావిరోధఃశాఖాంతరగతంపరం ॥ ౨౦౪ ॥ సమస్తశైవభూమ్న
పాసనంతుప్రమాణవత్ ॥ సర్వాంగయుక్తదర్శాదిక్రతువచ్చసమీ
తం ॥ ౨౦౫ ॥ తథాహిదర్శయత్యేషాజ్యాయస్త్వంశ్రుతిరేవహి ॥ భి
న్నైవోపాసనానితత్రశబ్దాదిభేదతః ॥ ౨౦౬ ॥ అవిశిష్టఫలత్వాచ్చ
ల్పోన్యాయ్యఏవహి ॥ యథాకామంసముచ్చీరన్కామ్యాస్తుకిలనన్న
ం ॥ ౨౦౭ ॥ పూర్వహేత్వోరభావేనచేచ్ఛానుష్ఠానసంగతేః ॥ ఉపాస
ంగావబద్ధాఃసముచ్చేయాథవానవా ॥ ౨౦౮ ॥ యథాశ్రయాఃపదా
ర్థాస్సముచ్చీయంతేతదాశ్రయాః ॥ ప్రత్యయాఅపిచైవంచశిష్టేశ్చాపి
శాభవేత్ ॥ ౨౦౯ ॥ సమాహారాచ్ఛతత్రైవంగుణసాధారణశ్రుతేః
యథాశ్రయభావోవాతస్స్వభావాచ్ఛ్రుతేరితి ॥ ౨౧౦ ॥ ప్రత్యయాసహ
వస్యదర్శనాచ్ఛ్రుతౌపునః ॥ తస్మాదపియథాకామ్యమిత్యేవంచప్ర
దితం ॥ ౨౧౧ ॥ వేదాంతజన్యజ్ఞానస్యపురుషార్థైకహేతుతా ॥ స
కారవిభేదాశ్చనిరూప్యంతేమయాధునా ॥ ౨౧౨ ॥ వేదాంతజన్యా
జ్ఞానాత్పురుషార్థోహిసిద్ధ్యతి ॥ బాదరాయణఆచార్యోమన్యతేల

రతిశ్రుతేః ॥ ౨౧౩ ॥ కర్తృత్వేనాత్మనఃకర్మశేషత్వాజ్జ్ఞానమప్య
జ్యావేక్షణవత్కర్తృసంస్కారకఞ్చతథాశ్రుతిః ॥ ౨౧౪ ॥
క్షురేవాదిరర్థవాదోయథాతథా ॥ ఆచారదర్శనాజ్జ్ఞానంకర్మ
తచ్ఛ్రుతేరపి ॥ ౨౧౫ ॥ సమన్వారంభణాద్విద్యాకర్మాంగవి
తం ॥ విద్యావతాంకర్మవిధేర్విద్యాకర్మాంగమీరితం ॥
యమాచ్చాయుషస్సాంగెవినియోగాచ్చకర్మణి ॥ విద్యాకర్మ
త్యేవవిద్యాయాస్తుస్వతంత్రతః ॥ ౨౧౭ ॥ ఫలసాధనతాయాం
భావేనకేవలం ॥ విద్యానుష్ఠానవిరహప్రసంగాచ్చతతఃపునః ॥
నవిద్యాపురుషార్థస్యహేతురిత్యత్రచోచ్యతే ॥ జీవాదన్యో
తస్యకర్మణ్యకర్తృతా ॥ ౨౧౯ ॥ నతజ్జ్ఞానస్యసంస్కార
త్ఫలశ్రుతేః ॥ అర్థవాదత్వముచితంతథాదర్శయతిశ్రుతిః ॥
యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిచ్చయస్యజ్ఞానమయంతపః ॥ తద్బాదరా
తమతియుక్తతరంహితత్ ॥ ౨౨౧ ॥ తుల్యత్వందర్శితంవిద్యా
పిచకర్మణి ॥ ఆచారస్యోపపత్తిశ్చకర్మాంగత్వంచతావతా ॥
తదసార్వత్రికంయచ్చవిద్యయేత్యాదికశ్రుతేః ॥ వీర్యవత్తరతా
యాఃకర్మణఃపునః ॥ ౨౨౩ ॥ తత్రకర్మాంగవిద్యాసాయా
ఫలాంతరా ॥ మోక్షప్రయోజనాచ్చైవనతదంగమితిస్ఫుటం ॥
సమన్వారంభణంశబ్దాదిభ్యఇత్యేవవర్ణితం ॥ శతంచదక్షిణేత్య
త్వ్యఘ్యోఃప్రవిభజ్యచ ॥ ౨౨౫ ॥ దీయతేతద్వదేవాత్రవిభాగః
తే ॥ అధీత్యాచార్యకులతఇత్యత్రాధీతిమాత్రతః ॥ ౨౨౬ ॥ కర్మ
రఃప్రోక్తస్స్యాన్నైవవిద్యావతఃఖలు ॥ దృష్టత్వేనాధీతివిధిరర్థ
పికారణం ॥ ౨౨౭ ॥ అతోవిద్యావతఃపుంసోహ్యధికారోనచాస్య
త్యంకర్మావబోధస్తుబ్రహ్మబోధస్యనాంగతా ॥ ౨౨౮ ॥ నహి
తరజ్ఞానంప్రత్యంతరమపేక్షతే ॥ ఏవంవిద్యానకర్మాంగంకింతు

ోధనం ॥ ౨౨౯ ॥ కుర్వన్నేవేహకర్మాణీత్యాదౌతత్రప్రమాణకే ॥
న్యాసాధారణంకర్మతథానుష్ఠేయమాత్రకం ॥ ౨౩౦ ॥ కర్మశబ్దేన
ప్రోక్తంసకామ్యమవిశేషతః ॥ స్తుతయేనుమతివార్షికకర్మయజ్ఞాది
యది ॥ ౨౩౧ ॥ విద్యాయాఃపురుషార్థస్యహేతుతానఃషిధ్యతే ॥
త్తరస్మిన్తథావాక్యైఫలహేతుత్వవర్ణనాత్ ॥ ౨౩౨ ॥ కామకారేణ
ప్యేకేడుపమర్దంచకేచన॥ఆశ్రమేషూర్ధ్వరేతస్సువిద్యైవశ్రూయ
స్ఫుటం ॥ ౨౩౩ ॥ నకామ్యానితుకర్మాణితేషుసంతిమహాత్మసు ॥ వి
యాతతోనకర్మాంగమిత్యేవంశ్రుతిరాహహి ॥ ౨౩౪ ॥ధర్మస్కం
స్తతోయజ్ఞోఽధ్యయనందానమేవచ ॥ ప్రథమస్తపఏవాసౌద్వితీయోబ్ర
చర్యవాన్ ॥ ౨౩౫ ॥ తృతీయోత్యంతసమ్మానమాచార్యేచావసాయ
న్ ॥ సర్వఏతేపుణ్యలోకాభవంతీతిశ్రుతీరణాత్ ॥ ౨౩౬ ॥ బ్రహ్మ
స్థామృతత్వంచతథేతీతిచదర్శనాత్ ॥ ఊర్ధ్వరేతస్వాశ్రమోక్తాః
ప్రాయాఃశ్రుతీరితాః ॥౨౩౭॥అతశ్చవీరశైవానాంమతమభ్యర్హ
శ్రుతం ॥ పరామర్శంజైమినిశ్చతథైవాచోదనాదితి ॥ ౨౩౮ ॥ వీ
హోవేత్యాదివేదాస్తథైవాపవదంతిహి ॥గార్హపత్యంత్వనుష్ఠేయమా
మాంతరమిత్యపి ॥౨౩౯॥సామ్యాశ్రుతేరన్యాతేచమునిర్వైబాదరా
యణః ॥ విధిర్వాయంధారణావత్ యథాధస్తాదితిస్థలే ॥ ౨౪౦ ॥ వి
లాశ్రియతేతద్వద్విధిరత్రాపిగీయతే ॥ ఏకాశ్రమ్యంత్వితిప్రాహగౌత
పిస్వధర్మకే ॥ ౨౪౧ ॥ పాష్ణోదిహోదివాక్యేచబోధాయనముని
నా ॥ తథాశ్రమాంతరాణాంచాప్యవృష్టత్వమపీపఠత్ ॥ ౨౪౨ ॥కథం
హోద్వనాద్వేతిప్రత్యక్షేణావ్యవస్థితే ॥ ఆపస్తంబప్రభృతయఃప్రవ్రజే
రిష్ఠాచర్యవాన్ ॥ ౨౪౩ ॥ తస్యాశ్రమవికల్పంచాప్యేకేబ్రువతఇత్య
॥ అతఏవాశ్రమాచారరాహిత్యంవీరశైవకే ॥ ౨౪౪ ॥ అత్యాశ్రమీ
ధర్మాశ్చబహవోశాంతిచాగమే ॥ తపశ్చషడ్భిర్వృష్టాస్వాస్వధ

మేఽపునిర్మితాః ॥ ౨౪౫ ॥ అతోఽపిపర శైవానామాచారా
రాః ॥ అతఃపూర్వంమయాప్రోక్తంపాశత్వంకర్మణాంపునః ॥
బ్రహ్మజ్ఞానేనముక్తేస్తుప్రాప్యత్వంనాన్యథాపునః ॥ పాకస్యనహితేన
నంవినామోక్షోనసిధ్యతి ॥ ౨౪౭ ॥ ఇతియుష్మాభిరేవోక్తంత
సంహితాః ॥జ్ఞానప్రాబల్యాత్ప్రాహుఃకర్మణాంనాంగతాపునః
వాగద్వైతంనకార్యంహికార్యమాచరణేపిచ ॥ అతఏవాహురద్వ
గంకాటమితిస్ఫుటం ॥ ౨౪౯ ॥ అష్టావరణఇజ్ఞానంపంచాచారా
నం ॥ ఉద్గీథపిద్యాసామ్యేనవీర్యవత్వంప్రయాతిహి ॥ ౨౫౦ ॥
చారసంఘోవీర్యవత్తరఉచ్యతే ॥ అభేదంచపురస్కృత్యత్యోక్షమా
చవర్ణితాః ॥ ౨౫౧ ॥ గురులింగంజంగమంచత్రితయం
హి ॥ తతఏవపదోదాభిషేచనంశివలింగకే ॥ ౨౫౨ ॥ కువ
ష్ట్యాచభేదకృత్వాపఏమశ్నుతే ॥ మనోయస్యతుసంలగ్నంశివే
రా ॥ ౨౫౩ ॥ సఏజ్ఞానీచవేదాంతజ్ఞానీశ్రుతవిభాగవాన్ ॥
దృష్ట్యామర్త్యత్వంగురోర్లింగస్యచాక్షతా ॥ ౨౫౪ ॥ కల్పితా
త్వాన్తేతత్వజ్ఞానపరాఙ్ముఖాః ॥ గురోశ్చరస్యచాభేదంలింగస్య
భిద్యాం ॥ ౨౫౫ ॥ యోజానాతిసఏవాసౌనీలకంఠోభవేద్ధ్రువః
త్ప్రమాణజాలంతుజాగర్తికిరణాగమే ॥ ౨౫౬ ॥యుష్మత్స
శేషువిస్తరేణైవవర్తతే ॥ స్తుతిమాత్రముపాదానాదితిచేన్న
థా ॥ ౨౫౭ ॥ అపూర్వత్వాత్తదుద్గీథోపాసనోక్తపరార్థ్యతా
ప్లవార్థాఇతిచే ఖ్యానశ్రుతయఃపునః ॥ ౨౫౮ ॥ విశేషితత్వా
ప్లవమాచక్షీతచశ్రుతా ॥ పారిప్లవార్థానైవేతిసన్న్యాగేవసునిశ్చి
౨౫౯ ॥ ఏకవాక్యోపబంధాచ్చతథాచాఖ్యాయికాఃపునః ॥ అతి
మేష్వేవముక్తాఆఖ్యాయికాఇతి ॥ ౨౬౦ ॥ నిగమాగమసాధా
టఏవాభవత్తః ॥ఇదానీంచింత్యతేవిద్యాకర్మసాపేక్షణానవా

స్యామాః పురుషార్థస్య హేతుతాయాంచ కేవలం ॥ అగ్నీంధనాదిక
ర్మానాపేక్షా స్యాదితి చేచ్ఛృణు ॥ ౨౬౨ ॥ సర్వాపేక్షాచ యజ్ఞాది
తేరశ్వవదీరితా ॥ శాంతిదాంత్యాద్యపేతా స్యాత్తథాపి తు తద్విధేః॥
౨౬౩ ॥ విద్యాంగత్వేన దాంత్యాదిపిధేస్తస్మాదితి శ్రుతేః । తేషామావశ్య
యానుష్ఠేయత్వాత్తు కేవలం హి॥ ౨౬౪॥ కర్మాపేక్షైవ విద్యేతి రాద్ధాంతి
భూత్తథా ॥ శ్రూయతే ప్రాణసంవాదే ఛాందోగ్యేన హి వాజిభి ॥
౨౬౫ ॥ ఏవం విదితాద్యివాక్యాత్కించనానన్నమిత్యపి ॥ సర్వమ
దనీయంచ భవతీత్యర్థ ఈరితః ॥ ౨౬౬ ॥ సర్వాన్నానుజ్ఞానమిదం
మాదివదుచ్యతే ॥ విద్యాంగం వోత నుత్యర్థం కింవా సంకీర్త్యతేపు
॥ ౨౬౭ ॥ కింతావత్ప్రాప్తమధునా తావద్విధిరితి స్థితం ॥ ఉపదేశస్త
ప్రవృత్తివిశేషకర ఉచ్యతే ॥ ౨౬౮ ॥ అత ఏవ ప్రాణవిద్యాసన్నిధానా
పునః ॥ తదంగత్వేన నియమనివృత్తిరుపదిశ్యతే ॥ ౨౬౯ ॥ భక్ష్యా
స్యైవ వేకార్థశాస్త్ర వ్యాఘాతవచేత్ ॥ బాధోపపత్తేస్సామాన్యేవి
షోద్వానదితి ॥ ౨౭౦ ॥ ఏవం ప్రాప్తే వయం బ్రూమస్తత్వమార్గాను
రతః ॥ సర్వాన్నానుజ్ఞానమిదమత్ర నైవ విధీయతే ॥ ౨౭౧ ॥ శ్రుతా
విభక్తిర్న యుక్తం కల్పయితుం నచ ॥ అశక్యార్థవిధానత్వాత్ స్యాద
ర్యాదమత్ర హి ॥ ౨౭౨ ॥ ప్రాణస్యాన్నం తథైవోక్త్వా నైవం విదితి కిం
॥ అన్నం న భవతీత్యేవం ఛాందోగ్యోపనిషచ్ఛ్రుతిః ॥ ౨౭౩ ॥ న
దిమర్యాదమన్నముపభోక్తుం హి శక్యతే ॥ ప్రాణస్యాన్నమిదం సర్వ
తి చింతయితుం పునః ॥ ౨౭౪ ॥ తస్మాత్ప్రాణాన్నవిజ్ఞాన ప్రశంసార్థో
మత్ర హి ॥ సర్వాన్నానుజ్ఞానవిధిస్తదేతన్నేతి నిర్ణయః ॥ ౨౭౫ ॥
స్యామాపది పునః సర్వస్యాప్యదనీయతా ॥ ఆహారశుద్ధౌ సత్వస్య శుద్ధి
శ్రుత్యేవమాదికా ॥ ౨౭౬ ॥ శ్రుతిర్న బాధ్యతే తస్మాదపి చ స్మర్యతే పునః ॥
షోపి దుష్వాపి శేషేణైవ బహుస్థలే ॥ ౨౭౭॥ జీవతీత్యయమాపన్నో

యోన్నమస్తియస్తతః॥నలిప్యతేసపాపేనపద్మపత్రమివాంభసద్ప
శబ్దేచాతోఽకామకారేహ్యనన్నప్రతిషేధతః ॥ విహితత్వాదాశ
కర్మమోక్షైకసాధను ॥ ౨౭౯ ॥ సహకారితయాచాపిపుర్యుత
హేతుతా ॥ నాన్యఃపంథేతివాక్యేమార్గాంతరనిషేధతః ॥ స్వప
త్యాశ్రమీయధర్మాస్తుపీరశైవైసమీరితాః । తేషాంవిద్యాంగతాకర
నాన్యథేతిహినిశ్చయః ॥ ౨౮౧ ॥ తపవోభయలింగత్వాత్సర్వైరి
శ్చయః ॥ బ్రహ్మచర్యాదిసంపన్నైశ్శానశిలవచ్ఛ్రీతేః॥ ౨౮౨॥ పర
రాపితుతద్దృష్టైరపిచస్మర్యతేపునః॥విశేషానుగ్రహశ్చాపివిద్యామ
భవేపునః ॥ ౨౮౩॥ జప్యేనైవతుసంసిద్ధ్యేత్ జ్ఞానవాన్నాత్ర
కుర్యాదన్యన్నవాకుర్యాన్మంత్రజ్ఞానీసఉచ్యతే ॥ ౨౮౪ ॥ పత
తస్తుతజ్జ్యాయస్త్వవస్వర్గైకసాధనం॥ నచాధికారికమపిపతనా వె
నతః ॥ ౨౮౫ ॥ తదయోగాచ్చసర్వాంతదుక్తమత్రసమంజస ద్వ
పూర్వమపిత్వేకేమధుమాంసాశనేయథా ॥ ౨౮౬ ॥ వ్రతలోపే చ
సాధారఅభావస్తస్యదుచ్యతే ॥ బహిస్తూభయతాప్యత్రస్మృతేరాచ
తోపిచ ॥ ౨౮౭ ॥ ఫలశ్రుతిస్స్వామినఇత్యాత్రేయోదశో న్యతేష తె
వంసృహోపంచవిధంసామోపాస్తఇతిశ్రుతేః ॥ ౨౮౮ ॥ఆర్త్విజ్య థం
డులోమిస్తస్పరిక్రియతెయతః ॥ శ్రుతేశ్చయాంవైకాంచేతియజ క్తం
తత్ఫలం ॥ ౨౮౯ ॥ సహకార్యంతరవిధిర్బృహదారణ్యకేపునః నా
డిత్యబాల్యమౌనానాంవిధిరేవవిభక్తితః ॥ ౨౯౦ ॥ పక్షేణతుల్య ద్ధి
దృష్టోవిధ్యాదివత్పునః ॥ కృత్స్నభావాత్తుగృహిణఉపసంహ కవ
తె ॥ ౨౯౧ ॥ ఉపదేశాన్మౌనవదితరేషామపిచస్ఫుటం॥బాలో త్
విష్కుర్వన్న యాత్స్ఫుటమేవహి॥ ౨౯౨॥ప్రస్తుతాత్ప్రతిబంధ
నాదైహికంపునః॥ తస్మాద్దార్ష్టాంతికశ్చైవమిహవాముత్రవాఫల
అపవర్గఫలత్వంహివిద్యాయాబ్రహ్మణోనవా ॥ నేతితావత్

భసద్బ్రహ్మవిద్యాపిదామపి ॥ ౨౯౪॥ వామదేవాదికానాంచతజ్జన్మాం
ద్దర్శనాత్ ॥ ఏవంప్రాప్తేవయంబ్రూమస్తదసస్థావధారణాత్॥౨౯౫
పురుష్యతావదితిశ్రుత్యామోక్షస్యసంపత్స్యఇత్యపి ॥ ప్రారబ్ధకర్మణిక్షీ
॥ పవర్గస్యవర్ణనాత్ ॥ ౨౯౬ ॥ వామదేవాదికానాంచప్రారబ్ధ
కర్మణా॥ దేహాంతరారంభణాచ్చప్రారబ్ధస్యతుసంక్షయే॥౨౯౭
రిత్యవిరోధస్సమ్యగేవనిరూపితః ॥ వీరశైవోక్తధర్మాస్తుబ్రహ్మవి
పయోగినః ॥ ౨౯౮॥ నైవస్యుఃపశుధర్మాస్తేశ్రుతాఃకామఫలప్రదాః॥
మరస్యాంచలింగస్యతథైవాంగస్యచద్వయోః ॥ ౨౯౯ ॥ అస్మిన్నర్థే
హాణాః శైవేషుప్రసరంతిహి ॥ సాధ్యసాధనకంభేషుమునీనాంప్రశ్న
పతః ॥ ౩౦౦ ॥ బంధమోక్షస్వరూపంచబ్రూహిసర్వార్థవిత్తమ ॥
నమోక్షంతథోపాయంచత్వ్యహంశృణుతాదరాత్ ॥ ౩౦౧ ॥ ప్రకృ
ద్యష్టబంధేననిర్ముక్తోముక్తఉచ్యతే ॥ ప్రకృత్యాదివశీకారోమోక్ష
చ్యతేబుధైః ॥ ౩౦౨ ॥ బద్ధజీవస్తునిర్ముక్తోముక్తజీవస్సఉచ్యతే ॥ ప్ర
ర్గేతతోబుద్ధిరహంకారోగుణాత్మకః ॥ ౩౦౩ ॥ పంచతన్మాత్రఇత్యే
ప్రకృత్యోష్టావితిస్మృతాః॥ ప్రకృత్యాద్యష్టజందేహందేహజంకర్మ
తే ॥ ౩౦౪ ॥ పునశ్చకర్మజందేహంతజ్జంకర్మపునఃపునః ॥ శరీరం
ధంజ్ఞేయంస్థూలంసూక్ష్మంచకారణం ॥ ౩౦౫ ॥ స్థూలంతుభోగదం
క్తంసూక్ష్మమింద్రియభోగదం ॥ కారణంత్వాత్మభోగార్థంజీవకర్మా
రాపతః ॥ ౩౦౬ ॥ సుఖదుఃఖంపుణ్యపాపైఃకర్మభిఃఫలమశ్నుతే ॥
ద్దికర్మరజ్వాహిబద్ధోజీవఃపునఃపునః॥౩౦౭॥ శరీరత్రయకర్మభ్యో
కవద్భ్రామ్యతేసదా ॥ చక్రభ్రమవృత్త్యర్థంచక్రకర్తారమీడ
త్ ॥ ౩౦౮ ॥ ప్రకృత్యాదిమహాచక్రంప్రకృతేఃపరతశ్శివః ॥ చక్రి
ర్మమహేశోహిప్రకృతేఃపరతోయతః ॥ ౩౦౯ ॥ పిబతీవాథఃమతిజీ
రాలాజలంయథా ॥ శివస్తథాప్రకృత్యాదీన్వశీకృత్యాధితిష్ఠతి॥౩౧౦॥

ಸರ್ವಂವಶೀಕೃತಂಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಿವಇತಿಸ್ಮೃತಃ ॥ ಶಿವಪವಹೀಸಸ್ಪ
ರ್ಶಸ್ಸನಿಸ್ಪೃಹಃ ॥ ೩೧೧ ॥ ಸರ್ವಜ್ಞತಾತೃಪ್ತಿರನಾದಿಬೋಧಸ್ಸ
ನಿತ್ಯಮಲುಪ್ತಶಕ್ತಿಃ ॥ ಅನಂತಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಯಷಣ್ಣಾನ ಮೈಶ್ವರ್ಯ
ಡಃ ॥ ೩೧೨ ॥ ಅಣಿಮ್ನಿಸಪ್ರಸಾದೇನಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿವಶಂಭವೇತ್ ॥
ನಸಾವಾಚಾಥನೇನಾಪಿಚಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೩೧೩ ॥ ಪೂಜಯೇತ್ತುಸ
ಪ್ರಕೃತೌಪರಂಶಿವಂ ॥ ಪ್ರಸಾದಂಕುರುತೆಸತ್ಯಂಪೂಜಕಸ್ಯಪಿ
ಶಿವಪ್ರಸಾದಾತ್ಕರ್ಮಾದ್ಯಂಕ್ರಮೇಣೈವವಶಂಭವೇತ್ ॥ ಕರ್ಮಾರಭ
ಣಂಯದಾಸರ್ವಂವಶಂಭವೇತ್ ॥ ೩೧೫ ॥ ತದಾಮುಕ್ತಇತಿಪ್ರೋಕ್ತ
ಮೋವಿರಾಜತೆ ॥ ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪರಮೇಶಸ್ಯಕರ್ಮದೇಹಂಯದಾ
ತದಾವೈಶಿವಲೋಕೇತುವಾಸಸ್ಸಾಲೋಕ್ಯಮುಚ್ಯತೇ ॥ ಸಮೀಪಂಯಾ
ತಸ್ಮಾತ್ತೇಚವಶಂಗತೇ ॥ ೩೧೬ ॥ ತತ್ಸಾಮೀಪ್ಯಮಿತಿಪ್ರೋಕ್ತಂಶಿವ
ತಃ ॥ ಪುನಶ್ಶಿವಪ್ರಸಾದೇನಸ್ವಾಹಂಕಾರೇವಶಂಗತೇ ॥ ೩೧೭ ॥
ಸಾರೂಪ್ಯಮಾಯುಧಾದ್ಯೈಃಕ್ರಿಯಾದಿಭಿಃ ॥ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಲಾಭೇನ
ವಶೇಭವೇತ್ ॥ ೩೧೯ ॥ ಬುದ್ಧಿಸ್ತುಕಾರ್ಯ್ಯಪ್ರಕೃತಿಸ್ತತ್ಸಾಷ್ಟಿರಿತಿಕ
ನರ್ಮಹಾಪ್ರಸಾದೇನಪ್ರಕೃತಿರ್ವಶಮೇಷ್ಯತಿ ॥ ೩೨೦ ॥ ಶಿವಸ್ಯಾ
ರ್ಯಂತದಾಲಬ್ಧಂಭವೇತ್ಸ್ವತಃ ॥ ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದ್ಯಂಶಿವೈಶ್ವರ್ಯಂಲಬ್ಧ್ವಾ
ರಾಜತೇ ॥ ೩೨೧ ॥ ತತ್ಸಾಯುಜ್ಯಮಿತಿಪ್ರಾಹುರ್ವೇದಾಗಮಪರ
ಏವಂಕ್ರಮೇಣಮುಕ್ತಿಸ್ಸ್ಯಾಲ್ಲಿಂಗಾದೌಪೂಜಯಾಸ್ವತಃ ॥ ೩೨೨ ॥
ಸಾದಾರ್ಥಂಕ್ರಿಯಾದ್ಯೈಃಪೂಜಯೇಚ್ಛಿವಂ ॥ ಶಿವಕ್ರಿಯಾಶಿವತಪ
ಪಸ್ಸದಾ ॥ ೩೨೩ ॥ ಶಿವಜ್ಞಾನಂಶಿವಧ್ಯಾನಮುತ್ತರೋತ್ತರಮಭ್ಯಸೇ
ಸ್ತೈರಾಸೃತೇಃಕಾಲಂನಯೇದ್ದ್ವೈಶಿವಚಿಂತಯಾ ॥ ೩೨೪ ॥ ಸತ್ಯಾದಿ
ಮೈರರ್ಚಯಂಚ್ಛಿವಮೇಷ್ಯತಿ ॥ ಇತಿಶ್ರುತ್ವಾತುತತ್ಸರ್ವಂಮುನಯ
ವರ ॥ ೩೨೫ ॥ ಲಿಂಗಾದೌಶಿವಪೂಜಾಯಾವಿಧಾನಂಬ್ರೂಹಿಸುಪ್ರ
ನಾಂವಕ್ರವಂವಕ್ಷ್ಯೇಯಥಾವಚ್ಛೃಣುತಾದರಾತ್ ॥ ೩೨೬ ॥

మం ప్రణవం సార్వగామికం ॥ సూక్ష్మం ప్రణవరూపం హి సూక్ష్మరూపం
ష్కలం ॥ ౩౨౬ ॥ స్థూలం లింగం తు సకలం తత్పంచాక్షరముచ్యతే ॥
పూజా జపః ప్రోక్తః సాక్షాన్మోక్షప్రదే శుభే ॥౩౨౭ ॥ పౌరుషప్రకృతీ
తలింగాని సుబహూని చ ॥ తాని విస్తరతో వక్తుం శివః శక్తో న చాపరః ॥
౯ ॥ భూవికారాణి లింగాని జ్ఞాతాని ప్రబ్రవీమి వః ॥ స్వయంభులింగం
మం బిందులింగం ద్వితీయకం ॥ ౩౩౦ ॥ ప్రతిష్ఠితం చరం చైవ గురులిం
వపంచకం ॥ దేవర్షితపసా తుష్టస్సాన్నిధ్యార్థం తు తత్ర వై ॥౩౩౧॥
న్యంతర్గతస్సంభు బీజం వై నాదరూపతః ॥ స్థావరాంకురవద్భూమి
భిద్య వ్యక్తపవసః ॥ ౩౩౨ ॥ స్వయంభూతం జాతమిదం స్వయంభూరి
ప్రిదః ॥ తల్లింగపూజయా జ్ఞానం స్వయమేవ ప్రవర్తతే ॥ ౩౩౩ ॥
నకృతం శైవం పృథివ్యాం స్థండిలేపి వా ॥ స్వహస్తాల్లిఖితం
ం శుద్ధం ప్రణవయంత్రకం ॥ ౩౩౪ ॥ యంత్రలింగం సమారభ్య ప్ర
వాహనం చరేత్ ॥ బిందునాదమయం లింగం స్థావరం జంగమం చ యత్
॥ భావనామయమేతద్ధి శివోద్దిష్టా న సంశయః ॥ యావద్విశ్వస్యతే
స్తావత్తస్మై ఫలప్రదః ॥ ౩౩౫ ॥ స్వహస్తాల్లిఖితే యంత్రే స్థావరాదా
తిమే ॥ ఆవాహ్య పూజయేచ్ఛంభుం షోడశైరుపచారకైః ॥ ౩౩౬ ॥
నైశ్వర్యమాప్నోతి జ్ఞానమభ్యాసతో భవేత్ ॥ దేవైశ్చ ఋషిభిశ్చా
స్మాసిద్ధ్యర్థమేవ హి ॥ ౩౩౭ ॥ సంగంత్రేణాత్మహస్తేన కృతం య
భూతలే ॥ శుద్ధభావనయా చైవ స్థాపితం లింగముత్తమం ॥ ౩౩౮ ॥
ం పౌరుషం ప్రాహుస్తత్ప్రతిష్ఠితముచ్యతే ॥ తల్లింగపూజయా నిత్యం
మైశ్వర్యమాప్నుయాత్ ॥ ౩౪౦ ॥ మహద్భిశ్శిల్పశాస్త్రజ్ఞైః రాజ
హోత్తమైః ॥ శిల్పేన కల్పితం లింగం మంత్రేణ స్థాపితం చ యత్ ॥ ౩౪౧
తం ప్రాకృతం హి ప్రాకృతైశ్వర్యభోగదం ॥ యదూర్జితం చ నిత్యం

చతర్థిప్రాకృతముచ్యతే ॥ ౩౮౨ ॥ లింగంనాభిస్తథాజిహ్వానా
శిఖాక్రమాత్ ॥ కట్యాదిషుత్రికోణేషులింగమాధ్యాత్మికంచయత్
పర్వతంపౌరుషంప్రోక్తంభూతళంప్రాకృతంవిదుః ॥ వృక్షాదిః
జ్ఞేయంగుల్మాదిప్రాకృతంవిదుః ॥ ౩౮౪ ॥ షాష్టికంప్రాకృతం
వ్రీహిర్గోధూమపౌరుషం ॥ ఐశ్వర్యంపౌరుషంవిద్యాదణిమాద్య
౩౮౫ ॥ సుస్త్రీగనాదవిషయంప్రాకృతంప్రాహురాస్తికాః ॥
రలింగేషురసలింగంప్రకథ్యతే ॥౩౮౬॥ శిలాలింగంబ్రాహ్మణా
శానుఫలప్రదం ॥ రత్నలింగంతుక్రియాణాంమహారాజ్యప్రదం
౩౮౭॥స్వర్ణలింగంతువైశ్యానాంమహాధనపతాప్రదం॥మృద్
శూద్రాణాంమహదైశ్వర్యగంవిదుః ॥ ౩౮౮ ॥ స్ఫాటికంబాణ
సర్వేషాంసర్వకామదం ॥ స్వస్యాభావేన్యదీయంతుపూజ
షిధ్యతే ॥ ౩౮౯ ॥ స్త్రీణాంతుపార్థివంలింగంసభర్తృణాం
విధవానాంప్రవృత్తానాంరసలింగాద్యనుక్రమం ॥ ౩౯౦ ॥ బా
వ్వనేవాపివార్ధకేవాపిసువ్రతాః ॥ శుద్ధస్ఫటికలింగంతుస్త్రీ
ర్వభోగదం ॥ ౩౯౧ ॥ ప్రవృత్తానాంపీఠపూజాసర్వాభీష్టప్ర
పాత్రేక్షే ప్రవృత్తస్తుసర్వపూజాంసమాచరేత్ ॥ ౩౯౨ ॥
త్నైవేద్యంశాల్యన్నేనసమాచరేత్ ॥ పూజాంతేస్థాపయేల్లిం
శుద్ధేపృథగ్గృహే ॥ ౩౯౩ ॥ కరపూజానివృత్తానాంస్వభో
డయేత్ ॥నివృత్తానాంపరంసూక్ష్మంలింగమేవవిశిష్యతే ॥ ౩౯
త్యాభ్యర్చనంకుర్యాత్ర్వక్షాలంచవేమేత్ ॥ పూజాంకృత్వాసా
గంశివసాధారణమేవసదా ॥౩౯౫॥ విభూతిస్త్రివిధాప్రోక్తాలోక
గ్నికః ॥లోకాగ్నిమభోభస్మద్రవ్యశుద్ధ్యర్థమావహేత్॥
దాహోమహాపాపాంధానాన్యాసంస్తథేవచ ॥ తిలాదీనాం
చవస్త్రాదీనాంతథైవచ ॥ ౩౯౬ ॥ తథాపర్యుషితానాంచభస్మ

తే ॥ సజలం జలం భస్మ యథాయోజయేత్ ॥ ౩౫౮ ॥ గ్నిజం తథా భస్మ లత కారేంతేషు ధారయేత్ ॥ మంత్రేణ క్రియ న్యం కమాగ్ని భస్మ రూపధృక్ ॥ ౩౫౯ ॥ తద్భస్మ ధారణాత్ నాన్యార్ోపయేద్ద్విజః ॥ అఘోరేణాత్మ మంత్రేణ బిల్వకాష్ఠం ప్ర హపేత్ ॥ ౩౬౦ ॥ శివాగ్ని రితి ఖ్యాత స్తేన దగ్ధం శివాగ్నిజం ॥ కపి గోమయం పూర్వం కేవలం గవ్యమేవ వా ॥ ౩౬౧॥ శమ్యశ్వత్థపలాశా వటారగ్వధ బిల్వకాః ॥ శివాగ్నినాద హేద్భస్మ త్తస్మై భస్మశివా జం ॥ ౩౬౨ ॥ సభాగ్ని నాద హేత్ ...ఛన ... సముచ్చ ॥ సమ్యక్సంశోధ్య వస్త్రే ... స్థాపయేత్ ॥ ౩౬౩ ॥ భదీ కంహి సంగ్రాహ్యం మ ... లేపూజ్యతే షిచ ॥ భస్మశబ్దార్థ ఏవం హి ప్రాప్తం తథా కరోత్ ॥ ౩౬౪॥ యథా ... విషయే రాజా సారంగృ యత్ర రం ॥ యథామనుష్యాస్సస్యాత్ ... దగ్ధ్వా సాగం భజంతి వై ॥ ౫ ॥ యథాహి జాఠరాగ్నిశ్చ భక్ష్యాన్ ... విధాబహూన్ ॥ జగ్ధ్వాసా రం సారాత్ స్వదేహం పరిపుష్యతి ॥ ౩౬౬ ॥ తథా ప్రప చకర్తాపి పరమేశ్వరః ॥ స్వాధిష్ఠాన ప్రపంచస్య ... దగ్ధ్వా సారం గృహీతవాన్ ॥ ౭ ॥ దగ్ధ్వా ప్రపంచం ... న్యార్ోపయచ్ఛివః ॥ ఉద్ధూళనే వ్యాజేన జగత్సారం గృహీతవాన్ ॥ ౩౬౮ ॥ స్వరత్నం స్థాపయామాస కోశే హి శరీరకే ॥ కేశమాకాశ సారేణ వాయుసారేణ వైముఖం ॥ ౯ ॥ హృదయం చాగ్నిసారేణహ్యపాంసారేణ ...కటిం ॥ జానుంచా సారేణ తద్వత్సర్వం తదంగవ ॥ ౩౭౦ ॥ బ్రహ్మ ... ష్ణో శ్చ ప్రాణాంసా సైః పుండ్రకం ॥ తథాతిలకరూపేణ లలాటం హే మహేశ్వరః॥ ౧ ॥ స్వవృత్త్యాసవ మేతద్ధి న స్యాతేస్వ యమిత్యసౌ ॥ ప్రపంచరసా స్మః సైనైనవశీకృతం ॥ ౩౭౨ ॥ తస్మాదస్య వశీకర్తా నాస్తీతి సశివ తః ॥ యథా సర్వమృగాణాం చ హింసకో మృగహింసకః ॥ ౩౭౩ ॥

అస్యహింసామృగోనాస్తిశస్త్రాన్సింహఇతీరితః ॥ శంసత్యసుఃషా...
కారఃపురుషఃస్మృతః ॥ ౩౮౪ ॥ పకారశక్తిరమృతంమేళనం...జ...
తే ॥ తస్మాదేవస్వమాత్మానంశివంకృత్వార్చయేచ్ఛివం ॥ ౩౮౫ ॥
దుగ్ధూళనంపూర్వంత్రిపుండ్రంధారయేత్పరం॥ పూజాకాలేహిఃపా...
శుద్ధ్యర్థంసజలంభవేత్ ॥ ౩౮౬ ॥ దివావాయదివారాత్...
థనరోపివా ॥ పూజార్థంసజలంభస్మత్రిపుండ్రేనైవధారయేత్త్ర...
త్రిపుండ్రంసజలంభస్మధృత్వాపూజాంకరోతియః ॥ శివపూజాశేష...
గంతస్యైవహిసునిశ్చితం ॥ ౩౮౯ ॥ భస్మవైశివమంత్రేణధృత్వం...
త్యాశ్రమీభవేత్ ॥ శివాశ్రమీతిసంప్రోక్తఃశివైకపరమోయతఃభ...
శివభక్తైకనిష్ఠస్యనాశౌచంనచసూతకం॥ లలాటాగ్రేసితంభస్మాద...
ధారయేత్సదా ॥ ౩౯౦ ॥ స్వహస్తాద్గురుహస్తాద్వాశివభక్తైకేపి...
॥
గుణాతీతంధఇత్యుక్తోగురుశబ్దస్యవిగ్రహః ॥ ౩౯౧ ॥ సప్త...
జసాదీగుణాన్నుంధివ్యపోహతి ॥ గుణాతీతఃపరశివోగురురా...
శ్రితః ॥ ౩౯౨ ॥ గుణత్రయంవ్యపోహ్య గేశివంబోధయతీతిసః...
స్తానాంతుశిష్యాణాంగురురిత్యభిధీయతే ॥ ౩౯౩ ॥ తస్మాద్గురు...
గురులింగంభవేద్బుధాః ॥ గురులింగస్యపూజాతుగురుశుశ్రూ...
షేత్ ॥ ౩౯౪ ॥ శ్రుతంకరోతిశుశ్రూషాకాయేనమనసాగిరా ॥
యద్గురుణాపూర్వంశక్యంవాశక్యమేవవా ॥ ౩౯౫ ॥కరోత్యే...
తాన్స్వప్రాణైరపిధనైరపి ॥ తస్మాచ్ఛాసనాయోగ్యశ్శిష్య ఇత్య...
౩౯౬ ॥ శరీరార్థకంసర్వంగురోర్దత్వాసశిష్యకః ॥ అ...
నివేద్యాగ్రేభుంజీయాద్గురోరనుజ్ఞయా ॥ ౩౯౭ ॥ శిష్యఃపుత్ర...
శిష్యఃశిక్ష్యోయోగతః ॥జిహ్వాలింగాన్మంత్రశుక్లంకర్ణయోని...
షై ॥ ౩౯౮ ॥ జాతఃపుత్రోమంత్రపూతఃపితరంపూజయేద్గురుం...
జ్ఞయతివైపుత్రంసంసారేజనకఃపితా ॥ ౩౯౯ ॥ సంతారయతి...

ల్ గురువైర్ బోధకః పితా ॥ ఉభయోరంతరంజ్ఞాత్వాపితరంసంప్ర
జయేత్॥౩౯౦॥ అంగశుశ్రూషయావాపిధనాద్యైస్స్వార్జితైర్గుర
॥ పాదాదికేశపర్యంతంలింగాన్యంగానివైగురోః ॥౩౯౧॥ ధనరూ
పైః సామగ్ర్యాద్యైః పాదసంగ్రహణాదిభిః ॥ స్నానాభిషేకనైవేద్యభోజ
నైర్వాపిపూజయేత్ ॥౩౯౨॥ గురుపూజైవపూజాస్యాచ్ఛివస్యపర
మాత్మనః ॥ గురుశేషంతుతత్సర్వమాత్మశుద్ధికరంభవేత్ ॥౩౯౩॥ గు
రుశేషంశివోచ్ఛిష్టంజలమన్నాదినిర్మలం ॥ శిష్యాణాంశివభక్తానాంగ్రా
హ్యంభోజ్యంభవేత్ద్విజాః ॥౩౯౪॥ గుర్వనుజ్ఞాపరిహితంచోరవత్సక
లంభవేత్ ॥ గురోరపిశేషజ్ఞంగురుం గృహ్ణీతవైబుధః ॥౩౯౫॥ అజ్ఞాన
మోచకంసాధ్యంవిశేషజ్ఞోహిమోచకః ॥ తస్మాద్గురుముఖాత్కర్మజ్ఞానం
కుర్యాదపిశేషతః ॥౩౯౬॥ జ్ఞాత్వాకర్తవ్యమఖిలంభోగమోక్షసమృద్ధ
యే ॥ గురుశుశ్రూషయాలబ్ధంకర్మజ్ఞానంఫలాయహి ॥౩౯౭॥ కల్ప
యిత్వాన్యథాలబ్ధంప్రయచ్ఛత్యప్యమంగళం ॥ పునర్వర్జ్యైహితంకర్మ
కర్తవ్యంశివమిచ్ఛతా ॥౩౯౮॥ శివమేవశివధ్యానంప్రార్థయేన్మ
హాన్నరః ॥ దేవాస్సర్వంప్రయచ్ఛంతిశివాజ్ఞాపరిపాలకాః ॥౩౯౯॥
శివాజ్ఞాపాలకాన్దేవాన్భోగార్థంకర్మణాయజేత్॥ఆదౌచవిఘ్న
శమనంకర్తవ్యంకర్మపూర్తయే ॥౪౦౦॥ నిర్విఘ్నేనకృతంసాం
గంకర్మవైసఫలంభవేత్ ॥ తస్మాత్సకలకర్మాదౌగణనాథంప్రపూజ
యేత్ ॥౪౦౧॥ మహాభిషేకనైవేద్యంశివస్యాంతేతుకారయేత్ ॥ శివ
భక్తాన్భోజయేచ్చభూరిభోజనదాపతః ॥౪౦౨॥ తతశ్శివంనమస్కు
ర్యాత్ స్తోత్రైర్నామాష్టోత్తరంశతం ॥ సహస్రంవాయుతంలక్షంకోటింవాకార
యేద్బుధైః ॥౪౦౩॥నమస్కారాత్మయజ్ఞేనతుష్టస్స్యాత్పరమేశ్వరః॥మ
త్స్వరూపోపరిలోబుధ్యానమస్యేపరేచితః ॥౪౦౪॥ సనాస్మిస్మదహం
త్విత్వయిదృష్టేనివర్తితాః ॥ నమోహంహిస్వదేహేనమోమహాత్వ

మాసిప్రభో ॥ ౪౦౫ ॥ నమూన్యేనాత్మ్వరూపో హైనవశక్త్యాస్వరూప
యథామోన్యంతాన్ననహ్గ్ణంనన ర్వాంరంప్రకల్పయేత్ ॥ ౪
తఃప్రదక్షిణంకుర్యాదష్టోత్తరసహస్రకం॥ అయుతంలక్షకోటింవా
భువనశక్త్యై ॥ ౪౦౭ ॥ శివప్రదక్షిణాత్సర్వపాతకంనశ్యతిక్షణాత్
ఖస్యమూలంవ్యాసహిదాన్యాభేమహాశ్చంహిపాతకం ॥ ౪౦౮
పవహిపాపానామపనోదనమీరితం ॥ శివోద్దేశకృతోధర్మః
పాపనోదనే ॥ ౪౦౯ ॥ అన్యాక్షంశివధర్మేణాప్రదక్షిణమిత్య
యయాజపరూపంహిప్రణవంసుప్రదక్షిణం ॥ ౪౧౦ ॥ జననంమరణ
ద్వంమాయాచక్రమితీరితం ॥ శివస్యమాయాచక్రంహిజగదేతత్స
రం ॥ ౪౧౧ ॥ నిరంమాజ్ఞానంప్రాప్తంనమస్యాత్మ్యసనాపర్ణం సవ
మరణంద్వంద్వంశివమాయాసమర్పణం ॥ ౪౧౨ ॥ శివమాయా ॥
ద్వంద్వంనపునస్యాత్మభాగ్యభవేత్ ॥ యావద్దేహత్రయాధీనంస
ఉచ్యతే ॥ ౪౧౩ ॥ దేహత్రయావశీకారో మోక్ష ఇత్యుచ్యతేబుధైః
యాచక్రప్రణేతాహిశివఃపరమకారణ ॥ ౪౧౪ ॥ శివమాయా
ద్వంశివస్తుపరమార్జన ॥ శివేనకల్పితంద్వంద్వంతస్మిన్నేవసమర్పయే
౪౧౫ ॥ శివస్యాత్రిప్రియంవిద్యాత్ప్రదక్షిణనమోబుధః ॥ ప్రతా
మస్కారఃశివస్యపరమాత్మనః ॥ ౪౧౬ ॥ షోడశైరుపచారైశ్చ
జాఫలపదా ॥ ప్రదక్షిణనాన్యంహిపాతకంనాస్తిభూతలే ॥ ౪
స్మాత్ప్రదక్షిణేనైవపరాభీష్టంప్రసాదయేత్ ॥ శివప్రదక్షిణే
భీష్టంప్రసాదయేత్ ॥ ౪౧౮ ॥ శివపూజాపరోమాసేసత్యాదినుసా
రం ॥ క్రియాషోడశపజ్ఞానధ్యానేష్వేకైరమాదరేత్ ॥ ౪౧౯ ॥
దివ్యదేహంచజ్ఞానంజ్ఞానసంతుష్టయః ॥ శివసాన్నిధ్యమిత్యేవం
నాంఫలంభవేత్ ॥ ౪౨౦ ॥ కరణేనఫలంయాతితమస్యాపరిహా
జన్మపరిమార్జితాన్యజ్ఞబుధ్యాచానతేతిచ ॥ ౪౨౧ ॥ చైత్యేవింశ

[illegible]వం తేషామర్జనిక్రమాద్భవేత్ ॥ యథాదేహం యథాకాలం యథా
గేహం యథాధనం ॥ ౨౨ ॥ యథాయోగ్యం పరికల్పితక్రియా
శివభక్తిమార్గ ॥ న్యాయార్జనస్య ప్రాప్తైః వస్తుభిర్లిఙ్గినః స్థలే ॥
౨౩ ॥ జీవహింసాం[illegible] తమలి[illegible]వర్జితం ॥ పంచాక్షరేణ స్పృష్టం
[illegible]జ్యాన్నం[illegible] ॥ ౨౪ ॥ అథవా భూర్ధ్వ[illegible]ధాన్యం
[illegible]ఙ్గనే ॥ శివభక్తస్య శేషాన్నం శివభక్తేః వర్ధనం ॥ ౨౫ ॥ శం
పత్రమితి ప్రాహుర్భిక్షాన్నం శివయోగినః ॥ యేన కేనాప్యుపాయేన
[illegible]కుత్రాపి భూతలే ॥ ౨౬ ॥ సిద్ధాన్నభక్ష్యదానం[illegible] సర్వం సంప్ర
[illegible]యేత్ ॥ ప్రకాశయన్ స్వభక్తానాం శివమాహాత్మ్య[illegible] ॥ ౨౭ ॥
[illegible]స్యం శివతం తం హి శివో జానాతి నాపరః ॥ శివభక్తో[illegible] లిం
[illegible]సమాశ్రితః ॥ ౨౮ ॥ స్థాణులింగాశ్రయే నై[illegible] స్థాణుభక్త[illegible]భాసు
[illegible]యా ॥ పూజయా చాలిం[illegible] వేధ[illegible]ం ॥ ౨౯ ॥ స
[illegible]యుక్తం సమాసేన సాధ్యాన్ ధనముత్తమం ॥ [illegible]వ్యాసేన యత్ పురా ప్రోక్తం
[illegible]చ్ఛలం తంతు మయా పురా ॥ ౩౦ ॥ ఇత్యాద్యనేకశ్చ బహుభిః పదార్థై
[illegible]రశైవ[illegible]ం ॥ సాధనం[illegible]యమేవ దశ[illegible]సాధనం ॥ ౩౧ ॥
[illegible]స్త్వా[illegible]స్తైః మతే బద్ధం ప్రసారయేత్ ॥ వీరశైవసాధనం చ వ్యా
[illegible]తాత్పర్యతస్స్ఫుటం ॥ ౩౨ ॥

ఇతి శ్రీమద్వీరశైవసిద్ధాంత
రహస్యోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
తృతీయోపదేశః ॥

శ్రీ

శ్రీసదాశివాయనమః.

శోభనమస్తు.

చతుర్థోపదేశప్రారంభః.

సాధనానాంవిచారస్తు తార్తీయీకే నిరూపితః ॥ చతు
దేశేస్మిన్ ముక్తేః ఫలవిచారణం॥౧॥ కతిభిశ్చాధికరణైస్తత్రసాధ
సూత్రకారోనుసరతి తత్ర బ్రహ్మవిదాశ్రుతః ॥ ౨ ॥ సరతీత్యాది
సాధనత్వేనబోధితః ॥ ప్రత్యయః కిం సకృత్కార్య అసకృద్వా కిమ్
౩ ॥ సకృత్కర్తవ్యమిత్యాప్తం సార్థక్యం తావతా పునః ॥ శాస్త్ర
శ్రూయమాణాయామావృత్త్యాచార్థైవహి ॥ ౪ ॥ తావస్తుక్రియమా
మశాస్త్రార్థః కృతో భవేత్ ॥ కర్తవ్యా ప్రత్యయావృత్తిరసకృ
శతః ॥ ౫ ॥ శ్రోతవ్యః శ్రుతివాక్యేభ్యో మంతవ్యశ్చోపపత్తిభిః ॥
స్యాత్త్రథేత్యేవ నసకృచ్చోపదేశతః ॥ ౬ ॥ ఆవృత్తిస్సూచితా సేయం
తిభిస్సూక్తిభిః పునః ॥ ఆత్మేత్యేవం హ్యుపాసీత ధ్యాయీతేశానమిత్య
ధేరుపాస్తిధ్యాయితోర్యోగావృత్తిశ్చ పునఃపునః ॥ విశిష్టప్రత్యయ
కృతత్వాత్తథైవహి ॥ ౭ ॥ లోకేవ్యుత్పత్తిరుదితా శాస్త్రజ్ఞైస్త్వ
విధ్యుపాస్త్యోశ్చ వేదాంతశాస్త్రే న్యాయకరేణతు ॥ ౮ ॥ ప్రయోగో
తే క్వాపి విధినోపక్రమస్మృతః ॥ ఉపాసనోపసంహారో యస్తద్వే
శ్రుతా ॥ ౧౦ ॥ యాం దేవతాముపాస్య చేత్యాదా చోపాసనా
విధినాచోపసంహారో మనో బ్రహ్మేతి చ శ్రుతా ॥ ౧౧ ॥ యఏవం

దశో ప్యుపాసనార్థతా॥తస్మాత్సబ్రహ్మవిదాప్నోతి పరమిత్యాదికశ్రుతౌ॥
॥ ప్రత్యయావృత్తిసిద్ధిస్తు సమ్యగేవోరరీకృతా॥లింగంచ ప్రత్యయావృ
సూచయత్యథతచ్ఛృణు ॥ ౧౩ ॥ ప్రస్తుతోద్దీథః జ్ఞానం రక్షీంస్త్వమి
పృథ ॥ పర్యావర్తయవాక్యేచ ప్రత్యయావృత్తిసూచనాత్ ॥౧౪॥
ప్రియమేవ రాద్ధాంతో వీరశైవముదావహః॥ లింగాభ్యుదయ దేశేతుధృ
సమృతవాక్యతః॥ ౧౫ ॥రక్షీంస్త్వమితివాక్యేచజ్యోతిశ్చరణసూత్రతః॥
లింగంచగురుణా దత్తం సమరసాత్మనా॥౧౬ ॥దృష్ట్వాస్పృష్ట్వాప్రతిది
న్యాత్వాధ్యాత్వాపునఃపునః ॥ లిగాంగయోస్తు ఉభయోస్సానరస్యంధ
కం ॥ ౧౭ ॥ తథాబ్రహ్మవిదాప్నోతి శ్రుతౌ లింగవిముచ్యతే॥ వేదనం
మలింగస్యధారణం ప్రతిపాదితం ॥౧౮ ॥ అనావృత్తిసూత్రేచహ్యాయ
స్ఫుటీభవేత్ ॥ ఆత్మాయనమఇత్యత్ర ఆత్మలింగాయఇత్యపి॥౧౯॥
రాయననమఇత్యాదిజ్వలలింగాయఇత్యపి ॥ జ్యోతిశ్చరణసూత్రోక్త
వ్యాఖ్యానుగుణేనచ ॥ ౨౦ ॥అసకృల్లింగశబ్దస్యహ్యుపదేశాద్ధృదంబు
ధార్యం ధ్యేయంచ సంపూజ్యం ముముక్షుభిరహర్నిశం॥౨౧॥ ధృత
వపుర్లింగస్య దర్శనావృత్తిరుచ్యతే॥దర్శనం చైవమనసానిర్మలేనచచ
షా॥౨౨॥అంతర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యేత్యాదిశ్రుతేరతాత్ ॥ బా
అంతరసమానేన పురుషేణాప్యథోఫలం॥౨౩॥వైశ్యంబహిశ్చాంతః
నాశాయకల్పతే॥ అంతర్బహిస్సామ్యమతఃప్రార్థనీయం విపశ్చితా॥
వీరశైవం సంఘటతే సర్వంశ్రుతిసమీరితం॥వీరశైవేతరేషాంతు వేదా
ణతా నహి॥౨౪॥అంగుష్ఠమాత్రఃపురుషోహృదయాకాశశోభితః॥లిం
తిర్జ్యోతి రేవశివస్సత్యాదిలక్షణః॥౨౫॥బహిర్ధృతంలింగమపిసామ్య
తదేతయోః ॥ బహిరంతర్లింగధృతిర్లింగధారణమంతరా॥౨౬॥
సంఘటతేపుంసాంతస్మాల్లింగంహృదంబుజే॥బహిరింద్రియయోగ్యం
హ్యలింగముదాహృతం ॥ ౨౭ ॥ అంతరింద్రియయోగ్యంచహ్యంత

రంలింగముచ్యతే ॥ ప్రాయఃపాఠానుగుణ్యాంచ శ్రుతౌ వేదాం
ర్థః ॥ సంగచ్ఛతేనాన్యథాతల్లింగంబహిరకుర్వతాం ॥
పసంహారాత థాశ్రుతిరహస్యకే ॥ ౩౦ ॥ అనేకేషాం ప్రమాణ ॥
కులీభావభీషితః ॥తాదృక్ఛృతీత్యానుగుణ్యేనలింగావృత్తిస్సము
ఆవృత్తిశ్చైకరూప్యేణహృదయాంబుజవాసినః ॥ బహిస్స్వ ॥
యాంలసతోలింగరూపిణః ॥ ౩౨ ॥ అంతశ్చదహరాకాశే
రూపిణః ॥ దర్శనంజ్ఞానమిత్యుక్తంబాహ్యానాంతరచక్షుషా ॥
మోక్షేచ్ఛుభిస్తథావృత్తిఃకర్తవ్యేత్యురరీకృతం ॥ శబ్దాదేవ
స్మిన్నూత్రేఽయమేవహి ॥ ౩౪ ॥ సమీహితార్థోఽవిజ్ఞేయ
సతఃపునః ॥అత్రాయమర్థనిష్కర్షోఽపీరశైవైమర్మముక్షు
అంతర్బహిర్ధృతంలింగమావశ్యంనేత్రయుగ్మతః ॥ అ
త్యావినాక్యేనాసకృదీరణాత్ ॥౩౬ ॥ లింగాచ్చహృదయా
యామధిష్ఠితాత్ ॥బహిరాంతరనేత్రేణదర్శనద్వయవర్ణ
సిద్ధైయంప్రత్యయావృత్తిశ్శైవశాస్త్రోక్తమార్గతః ॥ ఆత్మేతి
తిగ్రాహయంతిచవైదికాః ॥ ౩౮ ॥ బ్రహ్మోపాసనమిత్యు
న్నంచజీవతః ॥ అంశోనానేతికింతత్రమదన్యద్బ్రహ్మఇత్యథ ॥
పాసనీయంకింవాహంబ్రహ్మేత్యేవముపాసనం ॥ కింతావత్వా
మదన్యద్బ్రహ్మచేత్యయం॥౪౦ ॥అన్యోంతరాదివాక్యేనభేదే
నాత్ ॥ ఏవంప్రాప్తేవయంబ్రూమఃపదార్థానాంవివేచనే॥ ॥
శ్వరావథాన్యోన్యంవ్యావృత్తత్వేనవర్ణితౌ ॥ అథాప్యుపా
హ్యహంబ్రహ్మేత్యుపాసనం ॥ ౪౨ ॥ యస్మాత్పూర్వేబ్రహ్మనే
ష్ఠానవదంతితే ॥ సఆత్మేత్యథవావిద్యానహంబ్రహ్మేతివైతథా
పదేష్టారవంచతత్వమస్యేషతేఇతి ॥ ఆత్మాసర్వాంతరస్స
త్మాతఇత్యపి ॥ ౪౪ ॥ అథాదేశగ్రాహయంతితదభేదాదుపా

ప్యపవాదాచ్చాపృథయోన్యామితిశ్రుతౌ ॥౪౫॥ అన్యోసావన్యోహ
నసవేదేతిచశ్రుతేః ॥ ఆదిత్యాదిప్రతీకేషుబధ్నీయాదాత్మబుద్ధికాం॥
॥ నహిచాత్మాప్రతీకానిశివస్సత్యాదిలక్షణః ॥ యాన్యాత్మత్వేనాకల
య చ్చబ్రహ్మవికారతః ॥ ౪౬ ॥ బ్రహ్మాభేదప్రతీకానాంబ్రహ్మాభేదస్త
చ॥ ఆస్మాభేదఇతిహ్యేతత్తజ్జ్ఞానపరికల్పితం ॥౪౭ ॥జీవప్రతీకయోర్భి
దేప్యత్రపరస్పరం ॥ అభేదపిరహాత్మ్యేనవీచ్యాదీనాంయథాపునః ॥
॥ సముద్రాభేదసత్వేపినచాభేదఃపరస్పరం॥తద్వద్బ్రహ్మాభేదసత్వా
న్నాభేదఃపరస్పరం ॥ ౫౦ ॥ తద్బ్రహ్మదృష్టిరుత్కర్షాదాదిత్యాదిమ
తౌ ॥ ఉద్గీథాదౌచకర్తవ్యాచోపపత్తేఃక్రతుష్వపి ॥ ౫౧ ॥ ఆసీనే
నవాత్కర్మాంగబద్ధోపాసనేషుతు ॥ ధ్యానాచ్చాసీనకర్మేదముం
ద్ధముపాసనం ॥ ౫౧ ॥ అచలత్వంతథాపేక్ష్యాప్యాయతీవేతిచశ్రు
॥ అంగత్వేనోపాసనాయాంస్మరంతిమునయస్త్వితి ॥ ౫౩ ॥ శుచౌ
ప్రతిష్ఠాప్యస్థిరమాసనమాత్మనః ॥ యత్రైకాలేచదేశేచహ్యేకాగ్ర్య
హితత్రచ ॥ ౫౪ ॥ విశేషశ్రవణాభావాదాప్రయాణంముముక్షుభిః॥
గ్యోహిప్రత్యయావృత్తిర్నమధ్యేవిరమేచ్ఛ్రుతేః ॥౫౫॥ సయావ
చ్ఛురస్మాల్లోకాత్ప్రైతీతిచదర్శనాత్ ॥ గతస్తృతీయశేషోసావభేదా
దూప్యతే ॥ ౫౬ ॥ బ్రహ్మవిద్యాఫలంతస్యబ్రహ్మణోధిగమేసతి ॥ అ
త్తరాఘస్యాపూర్వపాపప్రణాశనం॥౫౭॥ యథేషీకాతూలమగ్నౌ
మిత్యాదిదర్శనాత్ ॥ ఇతరస్యాపిపుణ్యస్యహ్యశ్లేషశ్చవినాశనం॥
॥ శరీరపాతేవిజ్ఞేయోయతస్తద్బంధసాధనం ॥ క్షీయంతేచాస్యక
ణీత్యవిశేషశ్రుతేఃపునః ॥ ౫౯ ॥ పూర్వాధికరణప్రోక్తేతదశ్లేషవి
నే ॥ కేవలానారబ్ధకార్యేశరీరపతనావధేః ॥ ౬౦ ॥ తస్యతావదితి
హ్యంతథాన్యత్రాపిదర్శనాత్॥మోక్షాయైవాగ్నిహోత్రాదితత్తై
తిదర్శనాత్॥౬౧॥తమేతంవేదఇత్యాదిశ్రుత్యాపివిదుషాంశ్రుతేః॥

అగ్నిహోత్రాదికాన్నిత్యాదన్యాపిహ్యస్తికాచన ॥ ౬౨ ॥
భయోర్బాదరాయణస్యచజైమినేః ॥ యదేవవిద్యయేత్యేష
త్రైకామ్యకర్మణాం ॥ ౬౩ ॥ పుణ్యపాపేహ్యనారబ్ధకార్యే
త్పునః ॥ క్షీయేతచేతరేత్వారబ్ధకార్యేపుణ్యదుష్కృతే ॥ ౬౪ ॥
త్వోపభోగేనబ్రహ్మసంపద్యతేబుధః ॥ బ్రహ్మసంపద్యతఇతిక్రమే
కేనవా ॥ ౬౫ ॥ ఇతిప్రాప్తేదేవయానంపంథానమవతారయ
తావద్యథాశాస్త్రముత్క్రాంతిక్రమమాహహి ॥ ౬౬ ॥ ఉ
పక్రమాద్దేశపర్యాణపిపర్యాశ్రుతిః ।ఆస్యసౌమ్యాదివాక్యైశ్చేత
చపవతు ॥ ౬౭ ॥ మనస్సంప్రగుదితాశబ్దవాఙ్మనసీతిచ ॥
నాద్వాచోమనస్యంతరావపి ॥ ౬౮ ॥ ఇంద్రియాంతరసంఘా
వ్యాపారదర్శనాత్ ॥ సంపద్యతేవాక్పృథక్సంఇంద్రియాంత
ర్గ ॥ ప్రాణేసంపద్యతేతత్రసంపన్నేంద్రియకంమనః ॥ మన
శ్రుత్యాశ్చైవప్రపాదనాత్ ॥ ౭౦ ॥ ప్రాణస్తేజసివాక్యేన
తేసమీరితః ॥ సచప్రాణేనసంప్రోక్తోభూతష్వేవావతిష్ఠతే ॥
పఇత్యవగంతవ్యం।ప్రాణస్తేజసివాక్యతః ॥ నైకస్మిన్నేవజీవో
వావతిష్ఠతే ॥ ౭౧ ॥ కింత్వనేకేషుదృష్టశ్చహ్యయమర్థశ్రు
ఆసృత్యుపక్రమాదూర్ధ్వంసమానాదద్వయోరపి ॥ ౭౩ ॥
ప్యవిదుషఉర్ధ్వంద్వాస్విశిష్యతే ॥ అమృతత్వంచాను
ల్యమేవహి ॥ ౭౪ ॥ సభూతాంగకంతేజః బ్రహ్మప్రాప్తి
సంసారవ్యపదేశాత్తయోర్ధ్వమాయన్నితిశ్రుతేః ॥ ౭౫ ॥
రకంతేజస్సూక్ష్మంతత్పరిమాణతః ॥ తతోపలబ్ధేర్నిర్గచ్ఛ
నోపలభ్యతే ॥ ౭౬ ॥ సూక్ష్మవాదేనైవచాస్యస్థూలదే
తః ॥ దాహాదికస్నిమిత్తేనచేదంనైవోపపద్యతే ॥ ౭౭ ॥
పత్తేస్సాన్యదేహఊష్మాశరీరకే ॥ ఉష్ణపవహిజీవిపర్యామరిష్య

...త్ || ౭౮ || తముచ్చిక్రమిషోర్జీవాదపక్రామంతి నైవహి || ప్రాణా
...హ్యైవ తేతేనభవంతీత్యర్థ ఈరితః || ౭౯ || తథాచ సప్రాణకస్యదే
...దుత్క్రాంతిరేవహి || స్మర్యతేచ మహాభాగైర్భారతే విదుషోగతిః ||
౮౦ || శుకస్తుమారుతాచ్ఛీఘ్రగతింకృత్వాంతరిక్షగః || దర్శయిత్వాప్రభా
...స్వం సర్వభూతగతోభవత్ || ౮౧ || సర్వభూతాత్మభూతస్యసమ్య
...భూతాని పశ్యతః || దేవాశ్చమార్గేముహ్యంతిచాపదస్యపదైషిణః ||
౮౨ || భూతేషుతచ్ఛ్రుతేశ్చేతిజీవసంపత్తిరుచ్యతే || తానిభూతానిచ
...రేతథావ్యాహ శ్రుతిస్స్వయం || ౮౩ || వాచోమనసిసంపత్తిరిత్యాదీః ద
...నితు || అవిభాగాపత్తిరేవనాన్యత్పశ్యేతి వాక్యతః || ౮౪ || ఆసృత్యు
...క్రమాత్తత్రసమానాచేతిచోదితం || సృతేరుపక్రమశ్చాయందర్శయత్య
...నాస్స్వయం || ౮౫ || ఉపసంహృతవాగాదికలాపస్యతుతస్యహి || జీ
...స్యహృదయం హ్యాకస్సఓకాఇతి వాక్యతః || ౮౬ || తదగ్రజ్వలనద్వా
...స్థానాపాదానికాపునః || ఉత్క్రాంతిశ్శ్రూయతేతస్యహ్యేతస్యాదికవా
...క్యతః || ౮౭ || ప్రాప్తవ్యలోకోజీవోసౌప్రకాశితఇతీరితం || విద్వాన్
...మూర్ధన్యనాడ్యాసౌవిద్యాసామర్థ్యతస్స్వయం || ౮౮ || నిష్క్రమ
...శతంచైకావాక్యేసమ్యగుదీరితం || అథరశ్మ్యనుసారీచనిష్క్రమతిపు
...స్స్వయం || ౮౯ || అస్త్యహ్నినాడీరశ్మీనాంవ్రుతస్యాన్నిభవేత్తథా ||
...త్రౌప్రేతస్యనస్యాత్తత్సంబంధవిరహాదితి || ౯౦ || నాడీరశ్మ్యభిసంబం
...యావద్దేహంహివర్తతే || ఏతమర్థం దర్శయతిశ్రుతిశ్ఛాందోగ్య
...మికా || ౯౧ || దక్షిణేప్యయనేతశ్చాపూర్యాథర్వమాక్రమతేమృతః ||
...హరాద్యశ్చకాలోయం సకలోయోగినఃప్రతి || ౯౨ || స్మార్తేచైతే
యోగసాంఖ్యేనశ్రౌతేపరికీర్తితే || నాస్యస్మార్తస్యకాలస్యశ్రౌతేచ
రణంభవేత్ || ౯౩ || ఇత్యనేనప్రకారేణసామరస్యంగురూదితం || వీ
...శైవాగమైరుక్తం సంగృహ్యమునిరాదిమః || ౯౪ || అస్మాత్తదయం

వ్యాసస్సాక్షాత్సత్యవతీసుతః ॥ నిగమానామాగమానామైకర్యః
భవత్ ॥ ౯౫ ॥ శబ్దభేదోనార్థభేదస్సౌత్రార్థస్యాగమార్థ
లోకేకాలుష్యనిర్మగ్నావిరోధంస్ఫుటయంతితే ॥ ౯౬ ॥ అ
విజానంతోనరాస్తేమందబుద్ధయః ॥ తత్వదృష్ట్యాచవిబుధాః
సుశీలినః ॥ ౯౭ ॥ తేషాంసూత్రైకరూప్యంహిశైవతాత్పర్యస
పురాణేషుసముత్కృష్టాకలౌపారాశరీస్మృతిః ॥ ౯౮ ॥ దృ
సైవేయముక్తమర్థంపునఃపునః ॥ అథాతఃసంప్రవక్ష్యామిచరి
కర్మిణాం ॥ ౯౯ ॥ శృణుతత్పరిహారాయవిప్రవేదార్థవిత్త
హాదేవంచవిష్ణుంచబ్రహ్మాణందేవతాంతరం ॥ ౧౦౦ ॥ సదానింద
హీనమనుష్యాఃపాపకర్మిణః ॥ మహాదేవసమంవిష్ణుంబ్రహ్మా
తాంతరం ॥ ౧౦౧ ॥ మన్యంతేఃప్రమోహేనమనుష్యాఃపాపక
దేవానాంప్రథమందేవంజన్మనాశవివర్జితం ॥ ౧౦౨ ॥ రుద్రం
కంనైవమన్యంతేపాపకర్మిణః ॥ చేతనాచేతనస్యాస్యజగతోప
కారణం ॥ ౧౦౩ ॥ మన్యంతేనశివంసాంబంమర్మిణఃపాపక
ఆగమాంతసముత్పన్నమతినిర్మలమాస్తిక ॥ ౧౦౪ ॥ ఆత్మజ్ఞానసబ్ద
దంతిమర్మిణఃపాపకర్మిణః॥ శాంతిదాంత్యాదివిజ్ఞానసాధనానిహిద
తిచ ॥ ౧౦౫ ॥ నస్వీకుర్వంతిమోహేనమర్మిణఃపాపకర్మిణ
గద్వేషాదిదోషాంశ్చనినికృంతంతిసంతతం ॥ ౧౦౬ ॥ నైవకుర్వ
జ్ఞాంశ్చమర్మిణఃపాపకర్మిణః॥ వేదసిద్ధంమంత్రేణత్రిపుండ్రంనై
తనం ॥ ౧౦౭ ॥ నైవకుర్వంతిమోహేనమర్మిణఃపాపకర్మిణస్తత్
ఖచక్రగదాపద్మవజ్రపాశాంకుశాదిభిః ॥ ౧౦౮ ॥ అంకితాశ్చ
జ్ఞాఃమర్మిణఃపాపకర్మిణః ॥ త్యజంతిసకలంకర్మసదావిధ్యు
క ॥ ౧౦౯ ॥ నిషిద్ధంకర్మకుర్వంతిమర్మిణఃపాపకర్మిణః
తివేదంవేదోక్తంసదాస్మృతిపురాణకం॥ ౧౧౦ ॥ వేదాంగానిచ

ర్మిణః పాపకర్మిణః ॥ పాంచరాత్రేచ కాపాలే పాపండేష్వపతే
చ ॥ ౧౧౧ ॥ దీక్షితాశ్చభవంత్యేవం కుకర్మిణః పాపకర్మిణః ॥ అవి
క్తం కురుక్షేత్రం పుండరీకపురం తథా ॥ ౧౧౨ ॥ ఆశ్రయంతి నైవగచ్ఛం
కుకర్మిణః పాపకర్మిణః ॥ కీకటేషుచ దేశేషు దేశసంబంధవర్జితాః ॥
౧౧౩ ॥ వర్ణంతే ప్రీతియుక్తాశ్చ కుకర్మిణః పాపకర్మిణః ॥ వశ్యాకర్ష
ణవిద్వేషమారణాదిషు కర్మసు ॥ ౧౧౪ ॥ యతంతే భ్రాంతవిజ్ఞానాన్మర్మి
ణః పాపకర్మిణః ॥ వేదమార్గపరిభ్రంశం వేదబాహ్యపరిగ్రహం ॥ ౧౧౫ ॥
ర్వంతి స్వాత్మనో మోహాన్మర్మిణః పాకకర్మిణః ॥ అభిషిక్తం చరా
జానం బ్రాహ్మణాంచ బహుశ్రుతం ॥ ౧౧౬ ॥ నిర్భయం చ తథా రాష్ట్రం
ధంతే పాపకర్మిణః ॥ బహునోక్తేన కిం వేదమర్యాదాభేదనం తథా ॥
౧౧౭ ॥ శ్రద్ధయైవ ప్రకుర్వంతి కుకర్మిణః పాపకర్మిణః ॥ ఇత్యాదిభిః ప్రమా
శ్చ వర్జితాస్తత్వమార్గతః ॥ ౧౧౮ ॥ ఆగమైరేషపవాదోఽగ్రథీయాం
పపాదితః ॥ అర్చిరాద్యేన మార్గేణ విద్వాన్బ్రహ్మ ప్రపద్యతే ॥ ౧౧౯ ॥ త
త్రీతిభిః శ్రుతౌ దృష్టా హ్యేషా దేవపథాదికే ॥ అపి శేషవిశేషాభ్యాం వాయు
సూర్యాదితీరితం ॥ ౧౨౦ ॥ ఉపరిష్టాద్విద్యుతశ్చ నివేశో వరుణః కుతః ॥ సంబం
హాదస్తి సంబంధో విద్యుద్వరుణయోః పునః ॥ ౧౨౧ ॥ శ్రూయమాణాన్య
రాద్యైః మార్గచిహ్నాని వై పునః ॥ గంతౄణాం కిల నేతారః సపత్రాబ్ర
హ్మవాక్యతః ॥ ౧౨౨ ॥ ఉక్తం గమయితృత్వం చ తస్మాన్నేతార ఏవహి ॥ వైద్యు
తీ నైవ చ తతః తచ్ఛ్రుతేః శ్రవణాత్పునః ॥ ౧౨౩ ॥ కార్యం బాదరిరాచార్య
స్సత్యలోకం ప్రతీతిచ ॥ వైద్యుతస్యాస్య చ గతేరుపపత్తైరితి ధ్రువం ॥ ౧౨౪ ॥ త
విశేషితత్వాచ్చ సభాం వేశ్మేతి వాక్యతః ॥ సామీప్యాత్ప్రగంగావద్వ్యా
దేశో త్రతస్యహి ॥ ౧౨౫ ॥ ప్రజాపతేస్తు లోకస్య కార్యస్య ప్రశమే సతి ॥ త
లోకసంపాదితయా పరయా బ్రహ్మవిద్యయా ॥ ౧౨౬ ॥ తదధ్యక్షేణ సహ
తే బ్రహ్మలోకం పరాత్పరం ॥ ప్రాప్నువంతీతి తే బ్రహ్మలోకేష్విత్యాదివాక్య

తేః ॥ ౧౨౭ ॥ పరం జైమినిరాచార్యో ముఖ్యత్వాద్గమయేదితి ॥
ద్బృహదారణ్యశ్రుతౌ వాక్యాదికే తథా ॥ ౧౨౮ ॥ నాయం కు
యా ప్రతిపత్త్యభిసంధికా ॥ నామరూపాదివాక్యేన ప్రోక్తం కార్య
౧౨౯ ॥ అహంగ్రహోపాసకాంస్తు తద్బ్రహ్మనయతీహ్యసౌ ॥
లంబనాత్కార్యబ్రహ్మలోకమితిస్ఫుటం ॥ ౧౩౦ ॥ ఏవంచోభయ
వేదోపాఖ్యానస్తత్రచ ॥ నియామకకృతంచైతద్యథైవోపాస
౧౩౧ ॥ తదేవభవతీత్యాదిశ్రుతిస్తత్రనియామికా ॥ విశేషందర్శ
హ్యాహమేవేతివైశ్రుతిః ॥ ౧౩౨ ॥ * ఉత్క్రాంతిగతిగ
యంనిశ్చితంతతః ॥ గంతవ్యమధునాప్రాప్తః కిమవస్థాభవేదితి ॥
ఏవమేవేతివాక్యేచ సంశయంచైవమేవహి ॥ ఆగంతునాకేన
సంపద్యతేతవ ॥ ౧౩౪ ॥ ప్రాక్సిద్ధైనైవరూపేణ ప్రాప్తమాగం
మోక్షణస్యాఫలత్వేనాప్యభినిష్పద్యతేథచ ॥ ౧౩౫ ॥ ప్రాక్
మాత్రస్యసత్వాత్ప్రాప్తైతదుచ్యతే ॥ తేనైవనిష్పద్యతేసోఖాం
చ్ఛ్రితేరితి ॥ ౧౩౬ ॥ అథముక్తః ప్రతిజ్ఞానాద్యఆత్మేత్యాదివా
త్మాప్రకరణాచ్చాపిసంప్రసాదేనగృహ్యతే ॥ ౧౩౭ ॥ అవి
ష్టత్వాత్ భేదేనైవవ్యవస్థితిః ॥ బ్రహ్మణైవస్వరూపేణహ్యభి
బుధః ॥ ౧౩౮ ॥ యఆత్మేత్యాద్యుపన్యాసైరితిజైమినిరుక్తవాన్
తన్మాత్రేణతదాత్మకత్వాదితివిద్యయా ॥ ౧౩౯ ॥ జ్ఞానరూపత్వే
తత్రచాప్యౌడులోమినా ॥ చితితన్మాత్రతాయాంచరూపోపన్యా
౧౪౦ ॥ సద్భావాదవిరోధంచబాదరాయణఉక్తవాన్ ॥ సంక
సయదిపితృలోకాదికశ్రుతేః ॥ ౧౪౧ ॥ అనన్యాధిపతిరుక్తస్య
తాశ్రుతేః ॥ ఏవంబాదరిరాచార్యశ్శరీరాభావమాహహి ॥
కదాభవతీత్యాదివికల్పామననాదపి ॥ మనోవద్దేహసద్భావం జై
న్యతేబుధః ॥ ౧౪౩ ॥ ద్వాదశాహవిహీనంచసత్రంచోభయ

ధశ్రుతివాక్యాచ్ఛైద్వైవిధ్యంబాదరాయణః ॥ ౧౪౪ ॥ దేహభావే
ముక్తస్యభోగస్తస్యోపపద్యతే ॥ యథాసంధ్యైకిలస్వప్నేదేహోవ్యా
కేపిచ ॥ ౧౪౫ ॥ భోగస్తద్వద్దేహభావేజాగ్రద్వద్భోగసంభవః ॥
ఘ్రాప్రదీపవత్కోపిప్రదీపానేకభావతాం ॥ ౧౪౬ ॥ వికారశక్తియోగేన
భ్యానేకస్తథైవహి ॥ అనేకభావమైశ్వర్యయోగాదాపద్యశక్తితః ॥ ౧౪౭ ॥
శత్యేష సర్వాణిశరీరాణివిచక్షణః ॥ కుతస్తథాహిశాస్త్రంహిచైకధా
త్రిధా ॥ ౧౪౮ ॥ పంచధేత్యాదిచకథంముక్తస్యానైకవత్మనః ॥ స్వా
యః ససుషుప్తిస్వమపీతోభవతిశ్రుతేః ॥ ౧౪౯ ॥ సంపత్తిరథచోత్క్రాం
జ్ఞనస్యాదిమశ్రుతేః ॥ తయోరన్యతరావస్థామపేక్ష్యైతద్విశేషణం ॥
౦ ॥ విజ్ఞానాభావవచనమావిష్కృతవపుత్మనః ॥ తదసన్నిహత
ద్యథా. పకరణాదపి ॥ ౧౫౧ ॥ జగద్వ్యాపారవర్జంస్యాదైశ్వ
ణిమాదికం ॥ ప్రత్యక్షోపదేశాదితథాహ ఇతిశ్రుతౌ ॥ ౧౫౨ ॥
నోతిస్వారాజ్యమితివికారాంతస్తథైవచేత్ ॥ ఆధికారికసూర్యస్య
డలస్థాస్తితత్వతః ॥ ౧౫౩ ॥ తదేవాత్రబ్రహ్మశబ్దాదుచ్యతేనతుతత్వ
॥ ముక్తప్రాప్యంచావికృతంబ్రహ్మసత్యాదిలక్షణం ॥ ౧౫౪ ॥ వికారవ
చతథాస్థితిమాహహిసాశ్రుతిః ॥ ఏవంప్రత్యక్షానుమానేవికారావ
తాంపునః ॥ ౧౫౫ ॥ పరస్యజ్యోతిషశ్చైవందర్శయంతీశ్రుతిస్మృ
॥ నతద్భాసయతేసూర్యోనశశాంకోనపావకః ॥ ౧౫౬ ॥ తథావి
స్పుణ్యపాపేవిధూయాథనిరంజనః ॥ ఉపైతిపరమంసామ్యమితియ
మ్యమీరితం ॥ ౧౫౭ ॥ సతుజ్జగద్వ్యాపారేతుభోగమాత్రేతుకేవలం ॥
యతేసోశ్నుతేసర్వాన్ కామానిత్యాదికశ్రుతేః ॥ ౧౫౮ ॥ విద్య
దేవయానేనబ్రహ్మచావికృతంపరం ॥ ప్రాప్తానాం పునరావృత్తిరథన
పిదృశ్యతే ॥ ౧౫౯ ॥ తయోర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమేతీత్యాదిక
తేః ॥ తేషాంనపునరావృత్తిరితిహ్యాదేవత్వితిశ్రుతేః ॥ ౧౬౦ ॥ ఏతా

దృశంసామరస్యంలింగస్యాంగస్యచద్వయోః ॥ స్థళస్యైకశత కేనభవేద్ధ్రువం ॥ ౧౭౧ ॥ ఏవంచవ్యాససూత్రాణామానుపూ ర్వేణతం ॥ ఆగమోక్తపదార్థానామన్యోన్యాభేదదర్శనాత్ ॥ అప్రమేయాద్యయాశక్త్యాసమేతంబ్రహ్మశబ్దితం ॥ పాత్రస తానిసచ్చిదానందలక్షణం ॥ ౧౭౩ ॥ విద్యాసారాసంహితే వక్ష్యేస్ఫుటల్ ॥ అథాతస్సంప్రవక్ష్యామితవసృష్టిక్రమంద్వి శ్రద్ధయాశ్రుణువేదోక్తంబ్రహ్మవిజ్ఞానసిద్ధయే ॥ ఇదంస్థితంజగ తేపరమేశ్వరే ॥ ౧౭౫ ॥ మాయాభిన్నేస్వమాయాశ్యా రూపతః ॥ వాసనాభావరూపేణవాసనాభావరూపతః ॥ ౧౭ లకర్మవిపాకేననానసవాబలతోపిచ ॥ మాయయాసక్షణీవ హానాత్మాప్రజాయతే ॥ ౧౭౭ ॥ స్రష్టవ్యవిషయంజ్ఞానంస క్తిసాధనం ॥ మహానాత్మేతివిద్వద్భిఃపఠ్యతేసపరఃశివః ॥ ౧౭ మహాంతమాత్మానంశివోనుప్రావిశత్స్వయం ॥ సపునస్తత్ప్రేర రూపేణమహేశ్వరః ॥ ౧౭౯ ॥ సర్వజ్ఞఇతివిద్వద్భిఃపఠ్యతేసుప్త రః॥ ఈక్షతేతీక్షణోపాధి ప్రధానఃపరమేశ్వరః ॥ ౧౮౦ ॥ సత ॥ తేసత్వగుణమాత్రతయైవతు ॥ ననుతేసర్వసంహర్తాతమోగుణ స్వయం ॥ ౧౮౧ ॥ తత్రైవాత్మతయానిత్యంమనుతేచతమోగుణా త్ర లకశ్చభవేన్నిత్యంసత్వేనైవగుణేనతు ॥ ౧౮౨ ॥ రజసాకేవలేక వ స్రష్టాభవేచ్ఛివః॥ స్రష్టాబ్రహ్మేతిసంప్రోక్తఃపాలకోవిష్ణురుచ్యతే సం సంహర్తాతుమహేశానశ్శివస్సాధారణఃపరః ॥ రజస్సర్వత్రస సత్వంసర్వత్రపాలనే ॥ ౧౮౪ ॥ తమస్సర్వత్రసంహారేహేతు ॥ త్రసంశయః॥యస్యయత్కారణంప్రోక్తంతస్యసాక్షాన్మహేశ్వ అధిష్ఠానతయాస్థిత్వాసదైవోపకరోతిహి ॥ పుణ్యపాపేచకా నాచమహేశ్వరః ॥ ౧౮౫ ॥ సృష్టిస్థిత్యంతకార్యేషుసదైవ

త్రిమూర్తీనాంతుసర్గస్యానంతరంశబ్దపూర్వికా ॥ ౧౭౭ ॥ భూ
సృష్టిర్యథాపూర్వంమాయాయాస్తుప్రవర్తతే ॥ శబ్దాదిపంచభూతేభ్యః
చసత్త్వగుణేనతు ॥ ౧౭౮ ॥ జాయంతేచయథాపూర్వంతథైవజ్ఞానశ
క్తయః ॥ శబ్దాదిపంచభూతేభ్యోజాయంతేకృతిశక్తయః ॥ ౧౭౯ ॥ తథా
ర్వంబుధశ్రేష్ఠరజసాకాలకర్మతః ॥ శబ్దాదిపంచభూతేషువిజాతాజ్ఞా
క్తయః ॥ ౧౮౦ ॥ స్వకారణైక్యమాయాఖ్యవిద్యయాసకలీకృతాః ॥
ఏకాకారత్వమాపాద్యకాలకర్మవిపాకతః ॥ ౧౮౧ ॥ వ్యష్ట్యంతఃకరణా
ంతుసమష్టిస్స్యాన్నసంశయః ॥ శబ్దాదిపంచభూతేషువిజాతాఃకృతిశ
క్తయః ॥ ౧౮౨ ॥ ఏకాకారత్వమాపాద్యపూర్వవత్కాలకర్మతః ॥ వ్యా
ప్రాణస్యసర్వస్యసమష్టిస్స్యాన్నసంశయః ॥ ౧౮౩ ॥ శబ్దాదిపంచ
భూతస్థాఃసత్త్వజాజ్ఞానశక్తయః ॥ జ్ఞానేంద్రియాణాంసర్వేషాంభవంతిచ
సమష్టయః ॥ ౧౮౪ ॥ తథాశబ్దవిరూపస్థాఃక్రియారూపాస్తుశక్తయః ॥ క
ర్మేంద్రియాణాంసర్వేషాంభవంతిచసమష్టయః ॥ ౧౮౫ ॥ చతుర్విధ
సమష్ట్యంతఃకరణంభవతిక్రమాత్ ॥ మనోబుద్ధిరహంకారశ్చిత్తంచేతితత్త్వై
తః ॥ ౧౮౬ ॥ ప్రాణాపానాదిభేదేనపంచధాభవతిక్రమాత్ ॥ సమష్టి
ప్రాణసంజ్ఞాశ్చతేషామేవాభిమానినః ॥ ౧౮౭ ॥ హిరణ్యగర్భస్సూ
త్రాత్మాదిగ్వాయ్వాదిత్యసంజ్ఞితాః ॥ వరుణశ్చతథాభూమిస్తథాదేవస్త్రి
విక్రమః ॥ ౧౮౮ ॥ సాంబశ్చతచ్ఛాసనేనబ్రహ్మణావిష్ణునాపిచ ॥ రుద్రదే
వస్మృతిస్సర్వైఃక్రియతేతన్నిరంతరం ॥ ౧౮౯ ॥ మాయయాచశివాదే
హంబాత్సత్యాదిలక్షణాత్ ॥ అండభేదాశ్చజాయంతేలోకభేదాస్తథై
వ ॥ ౧౯౦ ॥ భోక్తృభోగ్యాదిభేదాశ్చదేవాదీనాంభిదాఅపి ॥ వ
ర్ణాశ్రమాదిభేదాశ్చధర్మాధర్మభిదాఅపి ॥ ౧౯౧ ॥ సుఖదుఃఖాదిభే
దాశ్చస్వర్గశ్వభ్రభిదాఅపి ॥ సర్వకారణమీశానస్సాంబస్సత్యాదిలక్ష
ణః ॥ ౧౯౨ ॥ సవిష్ణుర్నవిరించిశ్చనరుద్రోనాపరఃపుమాన్ ॥ సఏవ

సర్వవేదాంతైస్సాదరంప్రతిపాద్యతే॥౧౯౩॥ వేదానుసారిస్మృతిం
శైర్భారతాదిభిః ॥ శ్రౌతస్మార్తసమాచారైస్సపర్యారాధ్య
౧౯౪ ॥ తచ్ఛేషత్వేనచారాధ్యాస్తదన్యాస్సకలాఅపి ॥ క్వ
ద్వేదేషుతదన్యాస్సర్వదేవతాః ॥ ౧౯౫ ॥ జ్ఞేయత్వేనైవచ
యత్వేనతథైవచ ॥ తచ్ఛతరూపతస్తాసాముచ్యంతేనకదాచన
కింతుసాంబస్యరుద్రస్యశివస్యైవాన్వయేనహి ॥ శ్రుతయశ్చ
భారతాదీనిసత్తమ ॥ ౧౯౭ ॥ శివమేవసదాసాంబంహృదిక్ఠ
తిహి ॥ శివశంకరరుద్రేశబ్రహ్మేశానాదినామభిః ॥ ౧౯౮ ॥
తిపురాణాద్యైరుచ్యతేపరమంపదం ॥ విష్ణునారాయణాద్యైర్మ
స్సకలైరపి ॥ ౧౯౯॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణాద్యైర్నోచ్యతేపి
రూపాద్యారుద్రాదిశబ్దాస్తువర్తంతేపరమేశ్వరే॥యోగవృత్త్యా
శబ్దాస్సత్యముదీరితాః॥సర్వమూర్తిస్స్వయంసాక్షీసాంబస్స
ణః ॥ ౨౦౧ ॥లక్ష్మ్యాభిదఃస్థితస్సాక్షాత్తదధీనమిదంజగత్ ॥
మహాభాగ్యంత్యాబ్రహ్మవిష్ణ్వాదిదేవతాః ॥ ౨౦౨ ॥ పరతత్వ
బ్రువంతీతిబ్రువంతిచ ॥ తథాస్మృతిపురాణాని భారతప్రముఖా ॥
వదంతిమాయావన్మత్వాసామాయాదుస్తరాఖిలు ॥
న్యాణాంశివస్సత్యాదిలక్షణః ॥ ౨౦౪॥ పరతత్వతయాసాంబ
నవిభాసతే ॥ అనేకజన్మసిద్ధానాంశ్రౌతస్మార్తానువర్తినాం
పరతత్వతయాసాంబశ్శివోభాతిసనాతనః॥ శివదృష్టిస్తుసర్వ
సర్వజంతుభిః ॥ ౨౦౬ ॥ రాజదృష్టిర్యథామాత్యైఃక్రియతేస
రాజాధిరాజస్సర్వేషాంత్ర్యంబకస్త్రిపురాంతకః ॥ ౨౦౭ ॥
నుచరాఃసర్వేబ్రహ్మవిష్ణ్వాదయస్సురాః॥ ముక్తిహేతుపరిజ్ఞాన
దేనకేవలం ॥ ౨౦౮ ॥ నైవవిష్ణ్వాదిదేవానాంప్రసాదేననసం
జ్ఞాయసాంబమీశానంయతంతేయేవిముక్తయే ॥ ౨౦౯ ॥ తేషా

ంతానతేషాంపరమాగతిః ॥ విహాయసాంబమీశానంయజంతే దేవతాం
ం ॥ ౨౧౦ ॥ తెమహాఘోరసంసారేపతంతిపరిమోహితాః ॥ మహా
నస్యసాంబస్యశేషత్వేనైవకేవలం ॥ ౨౧౧ ॥ దేవతాస్సకలాధ్యేయా
విజ్ఞేయామనీషిభిః ॥ సర్వమన్యత్పరిత్యజ్యశివఏవశివంకరః ॥ ౨౧౨ ॥
యఇత్యాహపరమాశ్రుతిరాథర్వణీఖలు ॥ అథకింబహునోక్తేనశివః
ంబస్సనాతనః ॥ ౨౧౩ ॥ సాక్షాన్నిష్ఠాహిశాస్త్రాణాంనాపరస్సత్యమీ
ం ॥ తదన్యత్సకలంవిశ్వంసహివిశ్వాధికశ్శివః ॥ ౨౧౪ ॥ సఏవజగ
ంనాథస్సహిసంసారమోచకః ॥ అథాప్యన్యత్ప్రవక్ష్యామిదేవతాధి
క్యమాదరాత్ ॥ ౨౧౫ ॥ యస్యవిజ్ఞానమాత్రేణప్రసీదతిమహేశ్వరః ॥
చేతనేభ్యస్సర్వేభ్యశ్చేతనాఅధికాస్స్మృతాః ॥ ౨౧౬ ॥ చేతనేషుమ
హ్యాశ్చమనుష్యేష్వధికాద్విజాః ॥ ద్విజేషుబ్రాహ్మణాస్తేషుకులీనాఅ
కాస్స్మృతాః ॥ ౨౧౭ ॥ తేభ్యోమనుష్యగంధర్వాఅధికాఃపరికీర్తితాః ॥
భ్యోపిదేవగంధర్వాఃపితరశ్చతతఃపరం ॥ ౨౧౮ ॥ కర్మదేవాస్సమా
ఖ్యాతాస్తథాదేవాస్తతఃపరం ॥ తేభ్యఇంద్రోధికస్తస్మాదధికస్తుబృహస్ప
తిః ॥ ౨౧౯ ॥ బృహస్పతేరపిప్రాజ్ఞప్రజానామధిపస్స్మృతః ॥ ప్రజాపతే
ర్బ్రహ్మాబ్రహ్మణోవిష్ణురేవచ ॥ ౨౨౦ ॥ విష్ణోరపిహరస్తస్మాన్మాయీసా
క్షాన్మహేశ్వరః ॥ విశ్వాధికపరాణ్యేవనైవవిశ్వపరాణివై ॥ ౨౨౧ ॥ త
స్మృతిపురాణాదిభారతాదీనివైపునః ॥ శాస్త్రాంతరాణితర్కాశ్చ
శ్రుత్యనుగ్రాహకాస్తథా ॥ ౨౨౨ ॥ వినాసాక్షాచ్ఛివంసాంబంప్రమాణా
న్యఖిలాన్యపి ॥ విశ్వాధికతయానాన్యంప్రవదంతికదాచన ॥ ౨౨౩ ॥ మ
హేశ్వరపురాణానిసమస్తానిమహామునే ॥ అసాధారణయామూర్త్యానా
న్యాసాధారణేనచ ॥ ౨౨౪ ॥ వదంతిపరమంతత్వంశివంసాంబంత్రిలో
చనం ॥ నృత్యంతంస్వపరానందప్రమోదంచంద్రశేఖరం ॥ ౨౨౫ ॥ త్రి
మూర్తీనాంహరంచాపితదంశంతస్యవైభవం ॥ తదంశస్యాపిమానంచ

వదంతిచ సదాశివం ॥ ౨౨౬ ॥ వైష్ణవాని పురాణాని సత్త్వాంత్ర
త్రిమూర్తీనాం హరేర్నామ్నా మూర్త్యా తస్య పరం పదం ॥ బ్రాహ
వదంతి పురాణే ద్వే బ్రాహ్మే చైవానయాదిశా ॥ ఆగ్నేయం చ తథా
రాణం పండితోత్తమ ॥ ౨౨౮ ॥ అష్టాదశపురాణానాం నిష్ఠా శ్రీమ
శ్వరః ॥ గుణాభిమానినో నైవ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ॥ ౨౨౯ ॥
నిపురాణాని త్రిమూర్తీనాం హరేరపి ॥ తదంశస్య తదంశ
చవదంతిచ ॥ ౨౩౦ ॥ యోపకర్షో హరేర్దృష్టః శాంభవే
పి ॥ పురాణేషు హరేస్సాత్త్వికాన్మూలభూతస్య సత్తమ ॥ ౨౩౧
వేషు పురాణేషు యోపకర్షస్తు దృశ్యతే ॥ రుద్రస్యాసౌ హరస్య
తైరేవ కేవలం ॥ ౨౩౨ ॥ ఉత్కర్షో యః పురాణేషు దృశ్యతే
షు చ ॥ రుద్రస్యాసౌ స్వరూపేణ మునే తత్త్వాత్మనాపి చ ॥ ౨౩౩
ర్షో యః పురాణేషు దృశ్యతే వైష్ణవేషు చ ॥ అసౌ తత్త్వాత్మనా
రూపేణ సత్తమ ॥ ౨౩౪ ॥ ఏవం పురాణయోస్సాత్త్వికాద్బ్రి
తాచ దిక్ ॥ పావకస్య పురాణే చ తథా సారే చ సత్తమ ॥ ౨౩౫ ॥
వ దేవస్య శివస్య పరమాత్మనః ॥ అవిజ్ఞాయ నరా విష్ణుం వరిష్ఠం
మాత్ ॥ ౨౩౬ ॥ రుద్రాధిక్యమవిజ్ఞాయ బ్రహ్మా నారాయణౌ పు
హం బ్రహ్మా త్వహం చేతి భ్రమాదకురుతాం రణం ॥ ౨౩౭ ॥ క్రోధ
యుక్తో బ్రహ్మా సర్వజగత్పతిః ॥ శశాప విష్ణుం గర్భస్థో భవత్వితి
తః ॥ ౨౩౮ ॥ త్వద్భక్తా బ్రాహ్మణాస్సాత్త్వికాత్ త్రిపుండ్రభస్మ
వేయుర్విముఖా నిత్యం వేదసిద్ధే విముక్తిదే ॥ ౨౩౯ ॥ త్రిశూల
వా వేణుపత్రోపమే తథా ॥ పుండ్రాంతరే రతా నిత్యం భవేయుర్నైక
ద్విజాః ॥ ౨౪౦ ॥ ఆయుధైశ్శంఖచక్రాద్యైస్త్వదీయైరంకితాః
గ్నితప్తైర్మహామోహాద్భవేయుశ్చాంసయోర్ద్వయోః ॥
దాధ్యయనమార్గేణ త్వదీయారాధనే ద్విజాః ॥ త్వదీయే

స్త్రేమంత్రే భాగవతేపి చ ॥ ౨౪౨ ॥ దీక్షితాశ్చ ద్విజా నిత్యం భవేయుః కర్మ
హారే ॥ శ్రౌతస్మార్తసదాచారే సద్యో ముక్తికరే శుభే ॥ ౨౪౩ ॥ త్వ
త్తా విముఖా నిత్యం భవేయుః పరిమోహితాః ॥ ఏవం క్షుణ్ణూర్వరించేన శ
మోహవశం గతః ॥ ౨౪౪ ॥ మహాక్రోధేన సంయుక్తశ్శశాప చతురానన
॥ శంకరేణ భవేచ్ఛిన్నం త్వదీయం పంచమం శిరః ॥ ౨౪౫ ॥ పంక
వకేనాపి కారణేనాదిరేణ తు ॥ త్వత్కృతా బ్రహ్మణా లోకే తత్ర యా వై
సంభవాః ॥ ౨౪౬ ॥ శూద్రాశ్చ సంకరా నిత్యం భవేయుశ్చతురా
॥ తంత్రం త్వదీయం విచ్ఛిన్నం భవేత్సర్వత్ర సర్వదా ॥ ౨౪౭ ॥ న భ
ప్రతిష్ఠా చ స్వతంత్రా పద్మసంభవ ॥ ఏవం ప్రస్ఖలతౌ మోహాత్తావస్థ్యా
తాం ద్విజాః ॥ ౨౪౮ ॥ అవిజ్ఞాయ శివాధిక్యం మహామోహస్య వైభ
॥ ఆధిక్యం సర్వదేవేభ్యో మనుతే శంకరస్య యః ॥ ౨౪౯ ॥ సంసా
గరాత్తీర్ణో ముక్తిపారం స గచ్ఛతి ॥ రుద్రం విశ్వాధికం సాక్షాత్ స
దా సర్వసాక్షిణం ॥ ౨౫౦ ॥ సర్వస్మాదధికం చైవ మనుతే స తు శంకరః ॥
స్మాదధికత్వం యే న పదంతి పినాకినః ॥ ౨౫౧ ॥ సమమన్యైర్వదంత్యే
తే మహాపాతకైర్యుతాః ॥ ఆధిక్యం సర్వమానానాం యథా వేదస్య వి
తే ॥ ౨౫౨ ॥ తథా రుద్రస్య దేవానామాధిక్యం విద్యతే నఘ ॥ ఇతి
లశ్రుతిసార ఆదరాత్ తవ కథితః కృపయైవ కేవలం ॥ శుకహృదయే ప్రతి
చేదయంతరతి జనః స్వకశోకసాగరం ॥ ౨౫౩ ॥ అతః పరం ప్రవ
క్ష్యామి దేవతాలింగమాదరాత్ ॥ యస్య విజ్ఞానమాత్రేణ ప్రసీదతి మహే
॥ ౨౫౪ ॥ దేవతా ద్వివిధాః ప్రోక్తాః శ్రౌతాశ్రౌతవిభాగతః ॥ శ్రౌ
తైకనిష్ఠానాం శ్రుతిసిద్ధా హి దేవతాః ॥ ౨౫౫ ॥ అశ్రౌతతంత్రనిష్ఠానాం
సిద్ధాన దేవతాః ॥ అశ్రౌతధర్మనిష్ఠానామశ్రౌతా ఏవ దేవతాః ॥
౨౫౬ ॥ శ్రౌతధర్మైకనిష్ఠానాం లింగం తు శ్రౌతమేవ హి ॥ అశ్రౌతధర్మని

స్థానానాఞ్చ్రౌతంలింగమీరితం ॥ ౨౫౭ ॥ దేవతావేశసిద్ధానాంపు
లింగంతువైదికం ॥ అశ్రౌతతంత్రనిష్ఠానాంస్తానామశ్రౌతమేవ
శ్రౌతంలింగంతువిజ్ఞేయంత్రిపుండ్రోర్ధ్వాళనాత్మకం ॥ అశ్రౌతంవ
పుండ్రాదినవైతిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ ౨౫౮ ॥ వేదసిద్ధోమహా
త్సంసారమోచకః ॥ ఉమార్ధవిగ్రహశ్శుద్ధశ్చంద్రార్ధకృతశే
౨౬౦ ॥ లోకానాముపకారాయశ్రౌతంలింగందధాతిచ ॥
విష్ణోశ్చశ్రౌతంలింగంనచేతరత్ ॥ ౨౬౧ ॥ ప్రాదుర్భావవి
పితస్యతదేవహి॥బ్రహ్మణోవేదసిద్ధస్యశ్రౌతంలింగంనచేతరత్॥మ
ప్రాదుర్భావవిశేషాణామపితస్యతదేవహి ॥ దేవతావేశసిద్ధా
సాంలింగంతువైదికం ॥౨౬౩॥ ప్రాదుర్భావవిశేషాణామపితాం
వహి ॥ తంత్రసిద్ధోమహాదేవస్తంత్రసిద్ధేనవర్త్మనా ॥ ౨౬౪ ॥ త్రి
భస్మనాతిర్యక్త్రిపుండ్రంభస్మవత్సలః ॥ తంత్రసిద్ధోమహావిష్ణుశ్చ
చోర్ధ్వపుండ్రకం ॥ ౨౬౫ ॥ దధాతిభక్తరక్షార్థంలలాటే
కం ॥ తంత్రసిద్ధోవిరించిశ్చవర్తుళంతంత్రవర్త్మనా ॥ ౨౬౬ ॥
క్తరక్షార్థంలలాటేకరుణానిధిః ॥ ఇంద్రాదిదేవతానాంచవ
కుశాదయః ॥ ౨౬౭ ॥ లింగత్వేనైవనిర్దిష్టాస్తంత్రోక్తైనైవ
తంత్రనిష్ఠాశ్శివేభక్తస్తుఃస్త్రైనైవవర్త్మనా ॥ ౨౬౮ ॥ త్రిపుం
న్నిత్యంలలాటేభస్మనైవతత్ ॥ తంత్రనిష్ఠస్తథావిష్ణోర్భక్తస్తం
నా ॥ ౨౬౯ ॥ త్రిశూలంచతురశ్రంవాధారయేదూర్ధ్వపుం
త్రినిష్ఠస్తథానిత్యంభక్తస్సాక్షాచ్చతుర్ముఖే ॥ ౨౭౦ ॥ లలా
భక్త్యాధారయేత్తంతవర్త్మనా॥ఇంద్రాదిదేవతాభక్తస్తంత్రని
౨౭౧ ॥ లలాటేధారయేన్నిత్యంవజ్రపాశాంకుశాదికం ॥
ణాంచసర్వేషాంభస్మనైవత్రిపుండ్రకం॥౨౭౨ ॥వరిష్ఠంసర్వ
త్యమేవనసంశయః॥తంత్రనిష్ఠోమహాదేవభక్తస్తిర్యక్త్రిపుండ్రకం

పుండ్రాంతరం మోహాద్ధారయేన్నరకీభవేత్ ॥ లలాటే భస్మనా
క్ త్రిపుండ్రం యస్తు తన్నయం ॥ ౨౭౪ ॥ లింగం మాహేశ్వరం ప్రోక్తం
వం బ్రాహ్మమేవచ ॥ శైవం భాగవతం బ్రాహ్మం తల్లింగం పరికీర్తితం ॥
॥ వైదికస్తల్లలాటే తు ధారయేద్వేదవర్త్మనా ॥ మహాపాపవతాం
ణాం వేదసిద్ధే మహేశ్వరే ॥ ౨౭౬ ॥ త్రిపుండ్రోద్ధూళనా చైవ ప్రి
పశ్చ ప్రజాయతే ॥ యస్య స్యాత్పితరి ద్వేషస్స ద్వేషాం జగతాం గురౌ ॥
౭ ॥ ఉత్పత్తౌ తస్య సాంకర్యమనుమేయం విపశ్చితా ॥ వేదమార్గస
మార్గమితరం మనుతే తు యః ॥ ౨౭౮ ॥ అధికం వాస్య సాంకర్యమ
యం విపశ్చితా ॥ శివరుద్రమహేశానబ్రహ్మేశానాదినామభిః ॥ ౨౭౯ ॥
తాం విష్ణ్వాదిశబ్దం యో మనుతే సహ సంకరః ॥ యస్య స్యాద్భస్మని ద్వే
త్రిపుండ్రోద్ధూళనేపి చ ॥ ౨౮౦ ॥ ఉత్పత్తౌ తస్య సాంకర్యమనుమేయం
శ్చితా ॥ మహాదేవాధికం విష్ణుం మనుతే యస్తు మానవః ॥ ౨౮౧ ॥ త
వంశస్య సాంకర్యమనుమేయం విపశ్చితా ॥ పాపానామపి బాహుళ్యా
చస్య చ శాపతః ॥ ౨౮౨ ॥ గౌతమస్య మునేశ్శాపాచ్ఛ్రితం లింగం
చతే ॥ ప్రత్యుత్తరం తు విజ్ఞానాదశ్రౌతే చోర్ధ్వపుండ్రకే ॥ ౨౮౩ ॥
హ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాశ్శూద్రాం కుర్వంతి చాపరే ॥ అనేకజన్మసిద్ధా
శ్రౌతస్మార్తానువర్తినాం ॥ ౨౮౪ ॥ వేదోక్తేనైవ మార్గేణ త్రిపుం
జాయతే రతిః ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణ త్రిపుండ్రం చావకుంఠనం ॥ ౨౮౫ ॥
స్యసిద్ధ్యై త్వప్రయత్నేన శాంభవం తస్య పుష్కలం ॥ వేదవేదాంతనిష్ఠా
భస్మనైవ త్రిపుండ్రకం ॥ ౨౮౬ ॥ సమ్యగ్జ్ఞానప్రదం శీఘ్రం సత్యము
నసంశయః ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణ త్రిపుండ్రస్య చ ధారణం ॥ ౨౮౭ ॥ శి
స్య విష్ణోర్దేవానాం బ్రహ్మణస్సృష్టికారణం ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణ త్రి
ండ్రస్య చ ధారణం ॥ ౨౮౮ ॥ వినా వేదాంతవిజ్ఞానం జాయతే నైవ కస్య
త్ ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణ త్రిపుండ్రస్య చ ధారణం ॥ ౨౮౯ ॥ వినా

వేదోదితాచారాః స్మార్తాశ్చానర్థకారణం ॥ భస్మనా వేద
పుండ్రస్యచ ధారణం ॥ ౨౯౦ ॥ ఆశ్రమాణాంచ సర్వేషాం
హురాస్తిక ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణ త్రిపుండ్రస్యచ ధారణం ॥ పుం
శౌచార్థం మంగళార్థంచ ప్రవదంతి మహర్షయః ॥ బహునా
నసర్వసిద్ధికరం పరం ॥ ౨౯౨ ॥ త్రిపుండ్రధారణం ముక్త్వా
తియః పుమాన్ ॥ విషపానేన నిత్యత్వం కురుతే
అతస్త్రిపుండ్రం రచయేత వైష్ణవం బ్రాహ్మంచ శైవం మనుజస్స
కామస్తు సితేన భస్మనా శ్రుతిప్రసిద్ధేన హి వర్త్మనా ముదా ॥
త్యాదిభిస్తు వచనైః పరాశర సుభాషితైః ॥ కలాకాలుష్యనాశా
గం ప్రపూజయేత్ ॥ ౨౯౫ ॥ అష్టావరణవిజ్ఞానీ పంచాచారపర
వైదికం కర్మ కుర్వీత జ్ఞానైకఫలసాధనం ॥ ౨౯౬ ॥ న కుర్యాత్
మ వీరశైవః కదాచన ॥ వైదికాపవయతయః నాచరంతి యథా
౨౯౭ ॥ తత్వజ్ఞానైకసాధ్యాని కుర్వీతాగమతత్పరః ॥ ఆగమా
సిద్ధా వైదికా ఆగమోదితాః ॥ ౨౯౮ ॥ ఉభయజ్ఞానకుశలస్
రేచ్ఛ్రుధః ॥ మోక్షమార్గైకవిముఖాః కలికల్మషచేతసః ॥
స్పరం వినిందంతి న స్వాత్మహితకారిణః ॥ వీరశైవోక్తధర్మా
పురాణతః ॥ ౩౦౦ ॥ బృంహితా వేదసిద్ధాన్త స్మృతిప్రపితప
తో వేదపురాణస్మృత్యుక్తా ఆగమచోదితాః ॥ ౩౦౧ ॥ ప్రత్యే
స్యాస్తే శివధర్మాస్సమీహితాః ॥ బ్రహ్మవిద్యాంగమిత్యేవ
న సంగతిః ॥ ౩౦౨ ॥ బ్రహ్మవిద్యాంగతా తేషాం తత్తత్ప్రకరణే
టీభవిష్యతి ప్రాంశుయుక్తిభిస్తత్వమార్గతః ॥ ౩౦౩ ॥ వ్యా
నుమూలత్వం వర్ణితం ప్రతిసూత్రకే ॥ వైదికత్వం సిద్ధమేవ
కరూపతా ॥ ౩౦౪ ॥ వైదికాచరణీయత్వం వైదికత్వాదనిందిత
త్రికం ద్వివిధం వేదవిహితం తద్విరుద్ధకం ॥ ౩౦౫ ॥ ప్రమాణము

సమార్గోపదేశతః ॥ తాంత్రికం వేదవిహితంవీరశైవముదాహృతం॥
॥ కేవలాద్వైదికాద్ధర్మాదేతదేవవిశిష్యతే ॥ యథార్థార్థాని
పుంసామగ్నిహోత్రముపాసనం ॥ ౩౦౭ ॥సర్వార్థానీనోభయా
శ్రౌతమార్గంహితస్యచ ॥గృహ్యాగ్నికర్మణాంలోపాద్యథావై
శిష్యతే ॥ ౩౦౮ ॥ ఉభయాహోర్వీరశైవస్తాంత్రికోవైదికోత్త
॥ వైదికస్తాంత్రికార్థధర్మాన్నార్హత్యేపహ్యదీక్షితః॥౩౦౯॥ యచ్చ
నిషిద్ధంస్యాత్కాపాలాదిమతంపునః ॥ అవేదాధికృతానాంతదేతదు
సమంజసం ॥ ౩౧౦॥ ॥అత్రేదంవిచార్యతే । కైశ్చిదథాతోబ్ర
హ్మజిజ్ఞాసేత్యత్రసూత్రితపవాధ్యాసః ప్రపంచితః ।నచాద్యసూత్రస్య
య ప్రయోజనసూచకత్వాద్విషయస్యచజీవబ్రహ్మణోస్స్వరూపైక్య
ణస్యతజ్ఞానస్యచాధ్యాసాధీనత్వాత్ సోర్థాత్ సూత్రితఏవేతివా
।జీవబ్రహ్మణోస్స్వరూపైక్యస్యైవాభావేనతస్యవిషయత్వాసంప్రతి
త్తేః।నహిజీవబ్రహ్మణోస్స్వరూపైక్యస్యైవాభావేనతస్యవిషయత్వాసం
ప్రతిపత్తేః। నహిజీవబ్రహ్మణోస్స్వరూపైక్యంక్వచిత్సూత్రితంప్రత్యుత అం
శోనానావ్యపదేశాదితిజీవోబ్రహ్మణోంశోభిన్నాభిన్నశ్చ అగ్నేరివవిష్ఫు
లింగా ఇత్యుక్తంనహ్యగ్నివిష్ఫులింగయోఃస్వరూపైక్యమస్తియేనజీవబ్రహ్మ
ణోరపిభవేత్ ।నచ భేదాభేదయోర్విరోధేనైకత్రాసంభవాదవిద్యాల
క్షణోపాధికృతోమిథ్యాభేదఏవాత్రాభిహితఇతివాచ్యం । ఉభయవ్య
పదేశాత్త్వహికుండలవత్ప్రకాశాశ్రయవద్వా తేజస్త్వాత్పూర్వవద్వాఅ
వాపరిహారాదేహసంబంధాత్ జ్యోతిరాదివత్ తత్సంభావ్యాపత్తిరు
త్తేఃప్రదీపవదావేశస్తథాహిదర్శయతీతిచ భేదాభేదయోఃప్రమాణ
త్వేనదృష్టాంతేషుదృష్టత్వేనచావిరోధస్యైవవ్యవస్థాపనాత్ । తథా
తతైత్రివవత్యుతే । తథాభోక్త్రాపత్తేరవిభాగశ్చేత్స్యాల్లోకవదిత్య
ప్యవిరోధఃసమర్థితః । తథాహీదంసూత్రంతైరేవైవంవ్యాఖ్యా

తం । అన్యథాపునర్బ్రహ్మకారణవాదస్తర్కబలేనైవాక్షిప్యేత
పి శ్రుతిః ప్రమాణం స్వవిషయే భవతి తథాపి ప్రమాణాంతర
పహారేణ పరాభవితుమర్హతి । యథా మంత్రవాదేతరా
షయాదన్యత్రాప్రతిష్ఠితస్యాత్ । యథా ధర్మాధర్మయోః
తో యద్యేవమత ఇదమయుక్తం । యత్పునః ప్రమాణాంతర
బోధనం శ్రుతేః కః పునః ప్రమాణాంతరసిద్ధోర్థశ్శ్రుత్యా బ
ఇత్యుచ్యతే ॥ ప్రసిద్ధో హ్యయం భోక్తృభోజ్యవిభాగో లోకే
తనః శారీరః । భోజ్యాశ్శబ్దాదయో విషయా ఇతి । యథా భోక్తా
త్తః ఓదనశ్చ భోగ్య ఇతి । అస్య చ భోక్తృభోగ్యవిభాగస్యాభావః
జ్యేత । యది భోక్తా భోగ్యభావమాపద్యేత భోగ్యం వా భోక్తృత్వ
యోశ్చ ఇతరేతరభావాపత్తిః పరమకారణాత్ బ్రహ్మణోఽనన్యత్వ
సజ్యతే । న చాస్య ప్రసిద్ధస్య విభాగస్య బోధనం యుక్తం । అతోఽన
హ్మకారణత్వావధారణమితి చేత్ కశ్చిద్బ్రూయాత్ । తం ప్రతి బ్రూయా
స్యాల్లోకవదితి ఉపపద్యత ఏవాయమస్మత్పక్షేఽపి విభాగః ఏవం లో
త్వాత్ । యథా సముద్రాదుదకాత్మనోఽనన్యత్వేఽపి ఫేనవీచ్యాదీ
రేతర విభాగ ఉపలభ్యతే । న చ సముద్రాదుదకాత్మనోఽనన్యత్వ
చ్యాదీనామితరేతరభావాపత్తిర్భవతి న చ తేషామితరేతరభా
సముద్రాదుదకాత్మనోఽన్యత్వం న భవత్యేవమిహాపి న భోక్తృభో
రితరేతరభావాపత్తిః । నాపి బ్రహ్మణః । సదాత్మకాదనన్యత్వా
విష్యతీతి నస్విదమవిరోధసమర్థనమభ్యుపగమవాదమాత్రేణ
మారంభణశబ్దాదిభ్య ఇతి సూత్రేణ వాచారంభణాదిశ్రుత్యా
భేదప్రపంచస్యాబాధితత్వసమర్థనాదితి చేన్న । న హ్యనేన సూత్రే
స్య ప్రపంచస్యాబాధితత్వం సమర్థ్యతే । తథాపి ప్రత్యక్ష
సిద్ధో భేదప్రపంచః శ్రుత్యా బాధితుం శక్యతే । ప్రత్యక్షవిరోధే

్యపరత్వదర్శనాత్ । యథాకృష్ణలం శ్రపయేదితి విధేః స్వర్ణమాషే
్యక్షేణవిక్లృతిబాధే ఊష్మీకరణమాత్రపరతా । యథా వా సోమేనయజే
్యత్ప్రయోగేనభావయేదిత్యర్థాంగీకారాత్ ॥ సోమేనయాగేనేత్యు
యోః సామాధికరణ్యేనాన్వయేనసతి సోమలతాయాగయోరభేదస్యప్ర
త్యక్షబాధితత్వాత్ । సోమలతాయాగేనేతి సోమశబ్దస్య లక్షణయాతత్స
ంబంధిపరతా శ్రుతా । పరైరపి తత్త్వమసీతివాక్యే వాచ్యార్థయోరభే
దస్యప్రత్యక్షబాధితత్వాత్ । తర్హి శ్రుతిస్వరూపస్య తజ్జన్యపదార్థ
జ్ఞానస్య వాక్యార్థజ్ఞానస్యచ ప్రపంచాంతఃపాతిత్వాత్ ॥ తేషామపి
బాధే సతి కథం ప్రపంచబాధసిద్ధిః । కథం వా మే జననీ వంధ్యామమజిహ్వా
నాస్తీతివన్న వ్యాహతిః ॥ ॥నచ ప్రపంచబాధేపి తత్స్వరూపం తిష్ఠత్యే
వ తతస్తత్కార్యమప్యుపపద్యత ఇతి వాచ్యం ॥ ప్రతియోగ్యప్రతిషేధకే
నవ్యపదేశస్యపరిభాషామాత్రత్వాత్ ॥ నచ శ్రుత్యానుప్రపంచస్స్వ
పం బాధ్యతే । యేనవ్యాఘాతస్స్యాత్ । కింతు తస్య సత్యత్వమితి వాచ్యం ।
రూపబాధాభావే అబాధితత్వరూపసత్యత్వస్యాపి ప్రపంచాభ్యుపగమే
త్యత్వబాధస్యానుపపత్తేః తస్మాన్నానేన ప్రపంచబాధః సమర్థ్యతే ।
త్వ భేదపవేతి నాస్తి భేదాభేదయోర్విరోధ ఇతి స్థితం । తథాన్యత్రాపి
రవ్యపదేశాద్ధితాకరణాదిదోషప్రసక్తిరితి తత్త్వమసీతి జీవబ్రహ్మణో
దవ్యపదేశాత్ । బ్రహ్మకర్తృకా సృష్టిర్జీవకర్తృకైవేతి । జీవ
హితమేవసృజేన్నాపితన్నరకాదిత్యాశంక్య అధికంతు భేదనిర్దేశా
నేన జీవో న కర్తా కింతు తదధికం బ్రహ్మైవ కర్తృ తచ్చ జీవస్యాహిత
స్యజత్యేవేతి ఉక్త్వా కర్మభేదే హి నాధికభావః । కథం వేశ్వరః స
జ్ఞతయా సర్వాన్ జీవాన్ స్వాత్మత్వేన పశ్యన్ తేషు శోకమోహాదికం
జేత్ శోకాదేః స్వవృత్తితాయామనుభవప్రసంగాదిత్యాశంక్యాశ్మ
వ్వత్తదనుపపత్తిరితి అనేన యథాశ్మనాం వైడూర్యసూర్యకాంతప్రభృతీ

నాంపాషాణత్వేనసామాన్యాత్మనాఽభేదేపివ్యక్తిభేదాద్ధీనత్వ
మాస్వభావేనస్వరూపవైచిత్ర్యంకార్యవైచిత్ర్యంచ । ఏవంజీ
నోఽపివ్యక్తిభేదాద్ధీనాధికభావః కార్యవైచిత్ర్యంచోపపద్యత
పాషాణస్యసామాన్యమభిన్నంవ్యక్తయస్తుభిన్నాఏవేతినైక
వితివాచ్యం। పాషాణత్వసామాన్యావచ్ఛిన్నప్రతియోగికభేద
పాభేదస్యవైడూర్యస్యావచ్ఛిన్నప్రతియోగికభేదస్యచవ్యక్తి
తిపన్నత్వాత్ నచైవంవజ్రవైడూర్యయోరపిసామానాధికరణ్య
ప్రసంగః సామాన్యాభేదోల్లేఖినః తస్యైవశ్యాభ్యుపేయత్వా
భేదస్యచాభావాత్ ।అతఏవఈశ్వరేపిఆత్మత్వేనైవజీవాభేద
శ్రితా । ఆత్మేతితూపగచ్ఛంతిగ్రాహయంతిచేతిఅతఏవచ
స్థానీయమహంకారాంశమపహాయసామాన్యస్థానీయస్యచైతన్య
భేదోభ్యుపగతః ఏవంచ యద్యపిసామాధికరణ్యవ్యవహారస్య
వోపలక్షితః శిష్టంవాస్వరూపంవిషయః తథాపిసర్వాత్మనా
గ్రాహిప్రమాణంనాస్తితత్రతత్స్వరూపైక్యంవిషయః । సోయం
త్యాదౌయత్రతు భేదగ్రాహకప్రమాణమస్తికార్యకారణాదౌ
సత్తావచ్ఛేదకభేదాభావోపలక్షితస్వరూపద్వయం సామాన్య
వోపలక్షితస్వరూపద్వయంవావిషయః ।ప్రకృతేచఉతతమాదేశ
షుఇత్యేకవిజ్ఞానేనసర్వవిజ్ఞానోక్త్యాసర్వాత్మకత్వంప్రతిజ్ఞా
పాదకేగ్రంథేఐతదాత్మ్యమిదంసర్వమితినవకృతోఽభ్యస్తో
ధికరణ్యవ్యపదేశో యథానబ్రహ్మప్రపంచయోస్స్వరూపైక్యంవిష
తి ఏవంతత్త్వమసీతివ్యపదేశోఽపిభేదాభేదవ్యపదేశస్యోభయత్ర
త్వాత్ । నాన్యోఽతోఽస్తిద్రష్టాయత్రనాన్యత్పశ్యతియస్మాత్పరం
కించిదితిభేదనిషేధచేతనత్వాచేతనత్వాభ్యాంసంసారిత్వా
భ్యాంవిరుద్ధధర్మత్వస్యచోభయత్రాపితుల్యత్వాత్ ।

రాత్ భేదప్రతిపాదనాచ్చ భేదాభేదాసిద్ధ్యతః । తస్మాన్నాస్తి భేదాభే
దావిరోధః । యదుక్తమవిద్యాలక్షణోపాధికృతో మిథ్యా భేద
ఇన్న । అవిద్యాయాస్తదుపాధిత్వేఽస్య మిథ్యాత్వస్య చప్రమా
ణాశ్రితత్వాత్ । నచ ఆనుమానికమప్యేకేషామిత్యత్ర సూక్ష్మం తు
ర్హత్వాత్ । ఇత్యవిద్యాసూత్రితేతి వాచ్యం । తత్ర మహతః పర
వ్యక్తమిత్యత్ర అవ్యక్తశబ్దేన త్రిగుణం ప్రధానం గృహ్యత ఇతి శంకాయాం
రూపకవిన్యస్తగృహీతేరిత్యనేన ఆత్మానం రథినం విద్ధి శరీరం రథమేవ చే
త్వేన నిరూపితం శరీరమేవ గృహ్యతే । నతు ప్రధానమిత్యుక్త్వా శరీ
వ్యక్తత్వాత్ । కథమవ్యక్తమిత్యాకాంక్షాయాం సూక్ష్మం తు తదర్హ
దిత్యనేన సూక్ష్మశరీరమేవావ్యక్తశబ్దేన గృహ్యతే న స్థూలశరీరమి
క్తం । న త్రిగుణావిద్యావ్యక్తశబ్దేన గృహ్యతే । ఇతి సంప్రతిపన్నసూ
రసంభవే అప్రసిద్ధావిద్యాగ్రహణాత్ । యోగాదవిద్యాయా ఉ
నతయా బ్రహ్మాండవ్యాపిత్వస్య చాహమజ్ఞ ఇతి సర్వప్రత్యక్షస్య
భ్యుపగమేన సూక్ష్మత్వావ్యక్తశబ్దార్హత్వయోరయోగాచ్చ అన్యథా
సూత్రే అవ్యక్తశబ్దే శరీరం గృహ్యత ఇత్యుక్త్వా ఉత్తరత్రావిద్యాగ్ర
త ఇత్యుచ్యమానే వ్యాఘాతాపత్తేః ప్రధానవాదాపత్తేశ్చ । నచ తద
త్వాదర్థవదిత్యనేన ప్రధానం స్వతంత్రమవిద్యా త్వీశ్వరాధీనేతి వైల
క్షణ్యముక్తమితి వాచ్యం । సేశ్వరసాంఖ్యానాం యోగానాం చ మతే ప్రధా
నస్యాపీశ్వరాధీనతయా అభ్యుపగమేన తావన్మాత్రేణ వైలక్షణ్యాసిద్ధేః ।
ంద్రియప్రవృత్తేః అర్థాధీనత్వాదింద్రియేభ్యః పరా హ్యర్థా
ర్థానామేవ ఆత్మత్వప్రసక్తేః । శరీరాధీనత్వాచ్ఛరీరస్య ఆత్మనః వ
మిత్యేవమర్థకత్వాత్ । సూత్రస్య కించ యద్యత్రావిద్యా సూత్రి
స్యాదుత్తరాధికరణమనారంభణీయం స్యాత్ । అజామంత్రేఽపి తస్యా
గ్రహణసంభవేన ప్రధానగ్రహణే విశేషకారణభావేన పూర్వపక్షాను

త్థానాత్ । ప్రత్యుత పూర్వతంత్రే దేవాత్మశక్తిం స్వగుణైర్నిగూఢాం
స్తర । తచ మాయాం తు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినం తు మహేశ్వరం
నాచేశ్వరాధీనతయైవ ప్రకృతేః ప్రతిపాదనేన మధ్యే అజా
శబ్దస్యాప్యర్థస్యైవ న్యాయ్యత్వాత్ జ్యోతిరుపక్రమాత్ । తథా
ప్యేకే కల్పనోపదేశాచ్చ మధ్వాదివదవిరోధ ఇతి సర్వథాప్య
నస్యాత్ । అనాదిభూతాయాః విద్యాయాః అజాశబ్దేన ముఖ్య
కృతత్వాచ్చ గ్రహణసంభవే తత్పరిత్యాగేన తేజోబన్నలక్షణ
యాః అజాశబ్దేన శాఖాంతరానుసారాత్ గృహీత్వా తస్యా జనిమత
భావాచ్చ అజాశబ్దానుపపత్తిరితి శంకాయాం యథా అమధునః
స్య అసౌ వా ఆదిత్యో దేవమధ్వితి మధుత్వకల్పనమివ అనజాయా
బన్న ప్రకృతేరజావదజేత్యజాత్వకల్పనమిత్యస్యాసంభవదుక్తి
స్మాత్తేజోబన్నలక్షణవ్యతిరేకేణానాదిభూతా విద్యా నసూతా
నచాస్తి ప్రమాణాభావాత్ నచావిద్యాం వినా నిరవయవస్య బ్ర
త్పరిణామానుపపత్తిరితి వాచ్యం ॥ కృత్స్నప్రసక్తిర్నిరవయవత్వశబ్ద
వేత్యాదినా సూత్రేణైవాశంక్య పరిహృతత్వాత్ । తథాహి పరిణ
మపదార్థానాం పూర్వరూపపరిత్యాగేన రూపాంతరాపత్తిః కిం
బ్రహ్మసర్వాత్మనా పరిణమతే ఉతావయవత్వేన పరిణమతే అవయ
ణ అవతిష్ఠత ఇతి వక్తవ్యం । తత్రాద్యే ప్రపంచకాలే బ్రహ్మణస్స్వ
రూపపరిత్యాగేన కృత్స్నస్య కార్యరూపాపన్నత్వాత్ అంత్యేస్త
త్వశ్రుతివ్యాకోప ఇత్యాశంక్య శ్రుతేస్తు శబ్దమూలత్వాదిత్య
తంభవే దేవమనుమానగమ్యత్వేఽర్థే ఏవం విధతర్కస్యావకా
త్రైకసమధిగమ్యే తు శ్రుత్యైవార్థతత్త్వం వ్యవస్థాపనీయం
ప్రయోజనమస్తి యథోక్తం అచింత్యాః ఖలు యే భావా నతాంస్త
జయేదితి శ్రుతేశ్చ నిరవయవం బ్రహ్మపరిణమతే వా న స్వరూపా

తథాహి తేజోబన్నానాం సృష్టిముక్త్వానంతరమేవమామ్నాయతే। సే
ందేవతైక్షత హంతాహమిమాస్తిస్రోఽదేవతా అనేనజీవేనాత్మనానుప్ర
శ్యనామరూపే వ్యాకరణవాణీతి తేజోబన్నలక్షణపరిణామవ్యతిరేకేణ
క్షితుః పరమేశ్వరస్య పృథగవస్థానాభిధానాత్ । లోకేపిన పూర్వరూ
రిత్యాగేనరూపాంతరాపత్తిః పరిణామః । ఉపాదాననాశే నిరాశ్రయస్య
ణామస్యాసంభవాత్ । కింతు స్థిత ఏవ ఉపాదానే తద్భిన్నవ్యవహార
గ్యకార్యోత్పత్తిరేవ పరిణామః । శరీరాదాగత్యాదిరేవేత్యుక్తం ఆత్మని
వంవిచిత్రాశ్చహీతి యథాజీవాత్మని జీవస్వరూపానుమర్దేనైవవిచిత్రాః
చ్ఛాదయః పరిణామవిశేషాః ఉత్పద్యంతే । యథాచ మృత్తంత్వాదిషు
పటాదయః॥ ఇయాంస్తు విశేషః ॥ యత్రోత్పాదనే ఉత్పత్స్యమానవి
ధికార్యాంతరం వర్తతే తత్ర ఉపమర్దే నైవకార్యాంతరోత్పత్తిః। య
పిండోపమర్దే సఘటోత్పత్తిః। యత్ర తు విరోధికార్యాంతరం నాస్తి
భావో నాస్తి తత్రాభావోపమర్దే నైవభావోత్పత్తిః । యథాతంతుషు
భావోపమర్దే నైవపటోత్పత్తిః । అంకురాదావపి న బీజాదికముపా
నం । కార్యానన్వయిత్వాత్ । కార్యాన్వయిన ఏవ ఉపాదానత్వా
కింతూభయానుస్యూతావయవా ఏవ । తథాచ శ్రుతిః । ఏతస్య వై సో
షోఽణిమ్న ఏవ । మహాన్యగ్రోధస్తిష్ఠతి । తేషాంచ స్వరూపానుపమర్దే
అంకురాదిజనకత్వం । ఉక్తం సూత్రకృతా తర్కపాదే । నాసతో
త్వాదితి వృతంచ తైరపి తథైవ ఏవం బ్రహ్మణోఽపి నిరవయవస్య స్వరూ
నుపమర్దే నైవ జగత్పరిణామ ఉపపద్యతే । ఏపత్రైచ బాధకముక్తం ।
పతుదోషాచ్చేతి ప్రధానస్య సత్త్వాదీనాంచ కార్త్స్న్యేన పరిణామే
రూపనాశాపత్తిః । ఏకదేశపరిణామాభ్యుపగమే చ నిరవయవత్వాభ్యుప
వ్యాకోపః। సోఽయమవిద్యాయామపి సమానో దోషః । అవిద్యాయా
ప్రధానతుల్యత్వాత్ । నచావిద్యాయా విచిత్రశక్తియోగాత్ పరి

ణామఃసంభవతినబ్రహ్మణఇతివాచ్యం ॥ పరాస్యశక్తిర్వివిధైవ
తఇత్యాదిశ్రుత్యాసర్వోపేతాచతద్దర్శనాదితిసూత్రేణచ బ్ర
విచిత్రశక్తిప్రతిపాదనాత్ । అవిద్యాయాంతాదృశశక్త్యాచప్ర
వాత్ ।ఏవంసూత్రార్థేబ్రహ్మపరిణామేఽస్థితేఅవిద్యాపరిణామ
వివర్తఇత్యభిధానమయుక్తం ఆత్మకృతేఃపరిణామాదితిసూత్ర
చయద్యవిద్యైవపరిణమతేన బ్రహ్మతదానవిలక్షణత్వాదస్యతథాత్వ
శబ్దాదిత్యధికరణమనుపపన్నంస్యాత్ । అవిద్యాజగతోర్వైలక్షణ్య
వాత్ । బ్రహ్మణశ్చపరిణామాభ్యుపగమాత్ । కించయద్యవిద్యా
చిదనాదిసిద్ధాఆశ్రీయతే । తస్యాబ్రహ్మవికారత్వాభావేనబ్రహ్మ
వాత్ బ్రహ్మణివిజ్ఞాతేపిసానవిజ్ఞాతైవేతిఏకవిజ్ఞానేనసర్వవిజ్ఞానప్ర
పీడ్యేత । తస్మాన్నాస్త్యేవావిద్యానాపిజీవపరభేదస్యౌపాధికత్వం
త్వాన్నాశ్రితం । నచాతఏవోపమాసూర్యకాదివదిత్యత్రఔపాధికప
చిత్వాన్నాశ్రితమితివాచ్యం । తత్రహిజీవపరభేదస్యౌపాధికత్వంనసూచ
కింతర్హిబ్రహ్మణఏవఅణోరణీయాన్మహతోమహీయానిత్యాదిశ్రు
త్వమహత్త్వాదిప్రతీతేస్తదుభయమస్తీతిశంకాయాంనస్థానతోపిపర
యలింగంసర్వత్రహీతి। ఏకత్వాత్ ।బ్రహ్మణస్తస్మిన్విరుద్ధరూపద్వ
సంభవతీత్యుక్త్వా క్షేత్రాణాంభిన్నపరిణామత్వాదంతరనుప్రవిష్టస
రమాత్మనః భిన్నపరిణామత్వప్రతిభాసేదృష్టాంతఉపాదీయతే న
ర్యకాదివదిత్యత్రైవ జలసూర్యయోర్మూర్తద్రవ్యత్వాద్దూరప్రవశ్యాత్
ప్రతిబింబస్సంభవతి । బ్రహ్మణస్త్వమూర్తత్వాదరూపత్వాచ్చ
బానుపపత్తిరితిబింబపదగ్రహణాత్తునతథాత్వమిత్యనేనాశంక్య
బింబప్రతిబింబభావేనజీవేశ్వరభేదోఽభిప్రేతః ।కింతుబ్రహ్మణఏవ
ణామానురూపపరిణామప్రతిభాసఇత్యయమేవార్థోదృష్టాంతో
నేనవివక్షితఇతిస్పష్టీకృతం । వృద్ధిహ్రాసభాక్త్వమంతర్భావా

మంజస్యాదేవమితితస్మాన్నాస్తిభేదోఽస్యౌపాధికత్వం । అతఏవైకస్మి
న్నాంతరనుప్రవిష్టయోర్జీవేశ్వరయోర్భేదః ప్రతిపాద్యతే । గుహాం
విష్టావాత్మానౌహితద్దర్శనాదిత్యాదౌ తస్మాజ్జీవపరభేదస్యస్వాభావిక
త్వాన్నాస్తిజీవపరయోస్స్వరూపైక్యం । నాపిసశాస్త్రవిషయః । కించజీ
వపరయోర్యదిస్వరూపైక్యంశాస్త్రవిషయః తర్హితదేవప్రత్యధికరణం
ప్రతిపాద్యేత।నచప్రతిపాద్యతే।కింతుప్రత్యధికరణంతేనతేనవిషయవాక్యే
వఃప్రతిపాద్యతే । ఈశ్వరో వేతిసంశయే జీవ ఇతిపూర్వపక్షం కృ
త్వాతత్తద్వాక్యప్రతిపాద్యధర్మాణాంజీవేఽసంభవాత్ । తద్వ్యతిరి
క్తఈశ్వరఃప్రతిపాద్యతఇతిప్రతిష్ఠాప్యతే । నేతరోఽనుపపత్తేః । భేద
వ్యపదేశాచ్చాన్యఃజీవముఖ్యప్రాణలింగాన్నేతిచేత్।సుషుప్త్యుత్క్రాం
త్యోఃభేదేనానుపపత్తేస్తునశారీరః।కర్మకర్తృవ్యపదేశాచ్చశ స్మృతేశ్చ
విశేషాత్ అర్భకౌకస్త్వాత్తద్వ్యపదేశాచ్చేన్ననిచాయ్యత్వాదేవంవ్యో
మవచ్చ । సంభోగప్రాప్తిరితిచేన్న । వైశేష్యాత్ । అనవస్థితేరసంభ
వాచ్చనేతరః శారీరగతోఽభయేపిహిభేదేనైనమధీయతే । విశేషణభేద
వ్యపదేశాభ్యాంచనేతరౌ।ప్రాణభృచ్చ భేదవ్యపదేశాచ్చప్రకరణాచ్చస్థి
త్యదనాభ్యాంచ ఈక్షతికర్మవ్యపదేశాత్సఇతిఇతరపరామర్శాత్సఇతిచే
న్నాసంభవాత్ ఉత్తరాచ్చేదావిర్భూతస్వరూపస్తుఅన్యార్థశ్చపరా
మర్శః నాణురతచ్ఛ్రుతేరితిచేన్నేతరాధికారాత్।అధికంతుభేదనిర్దే
శాత్ । అధికోపదేశాత్తుబాదరాయణస్యైవంతద్దర్శనాత్ । ఇత్యాది
చజీవత్వస్యౌపాధికత్వాత్తేనస్వరూపేణప్రతిపాద్యతాపరంనిషిధ్యతే
స్వరూపేణేతివాచ్యం । ఏవం ఈశ్వరస్యౌపాధికత్వాత్తేనాపిరూపేణన
ప్రతిపాద్యతాస్యాత్ । స్వరూపమాత్రస్యైవస్వాభావికత్వాత్ప్రతిపా
ద్యతాస్యాత్ । నచతథా ప్రతిపాద్యతే । తత్ప్రతిపాదనే హేత్వసం
భవాత్ । కింతుజీవవ్యావృత్తేనఈశ్వరత్వేనైవరూపేణప్రతిపాద్యతే

అంతస్తద్ధర్మోపదేశాత్ అంతర్యామ్యధిదైవాదిషుతద్ధర్మ
ఇత్యాదితస్మాన్నజీవబ్రహ్మణోస్స్వరూపైక్యం। నశాస్త్రవిషయ
దంప్రయోజనంజగద్వ్యాపారవర్జంప్రకరణాత్ । అసన్నిహి
భోగమాత్రసామ్యలింగాచ్చేత్యాది నాముక్తానామీశ్వరస్యచభే
తిపాదనాత్ । తస్మాదధ్యాసస్యావిషయప్రయోజనానుపయోగి
త్రితత్వంసిద్ధం।తథాజన్మాద్యస్యయతఇతిబ్రహ్మణోజగత్కారణ
ణముక్తం ।కింవిధంతత్కారణత్వమితిపీఠాయాంప్రకృతిశ్చ
ష్టాంతానుపరోధాదిత్యాదినానిమిత్తత్వముపాదానత్వంచేత్యుక్తః
ష్మణఏవోభయవిధకారణత్వేసూత్రితే కైశ్చిదవిద్యోపాదానమి
అన్యైఃసూక్ష్మభూతపంచకముపాదానమితిఅపరైఃప్రకృతిరుపా
తదేతదుపాదానాంతరాభిధానంసూత్రాసంబద్ధం। తథాశాస్త్ర
నిత్వాదితిబ్రహ్మణఃశాస్త్రవేద్యత్వేసూత్రితే కైశ్చిదవేద్యత్వ
విరుద్ధమేవోక్తం ।నచశాస్త్రవేద్యత్వంశాస్త్రజన్యవృత్తివిషయ
ద్యత్వంతుచైతన్యావిషయత్వమితిజ్ఞానభేదాన్నవిరోధఇతివా
భేదస్యాప్యసూత్రితత్వేనతాంత్రికత్వాత్ ।నచఅన్యదేవ
దిత్యవేద్యత్వముక్తమితివాచ్యంతస్యవిదితావిదితత్వాత్రత్వా
వాత్మత్వపరత్వాత్।యదిమన్యసేసువేదేతిదభ్రమేవాపి
వేత్థబ్రహ్మణోరూపమిత్యభిధానాత్ తథాతత్తుసమన్వయాది
రాకరణపూర్వకంఅఖండార్థత్వంవేదాంతానాంకైశ్చిద
దపిసూత్రవిరుద్ధం। సర్వవేదాంతప్రత్యయంచోదనావిశేష
మాత్రముపాదానాదితిచేన్నఅపూర్వత్వాత్ భావశబ్దాదితిచజ్ఞాన
త్రితత్వాత్ నచజ్ఞానస్యమానాధీనత్వాన్నవిధేయత్వం విధేయ
ధ్యత్వేమోక్షస్యఅనిత్యత్వంచస్యాదితివాచ్యం। సమన్వయ
నిరసిష్యమాణత్వాత్।తథాపారిప్లవార్థఇతిచేన్నవిశేషత్వా



క్యోపబంధాదిః యథా స ప్రజాపతిరాత్మనో వపాము[illegible]త్యేవమాదీ
కర్మకాండగతానామాఖ్యానానాం తూపమాలభేతేత్యేవమాదివి
ఏకవాక్యత్వం । స్తుత్యాదిద్వారైవ అథ యాజ్ఞవల్క్యస్య ద్వే భార్యే
బభూవతురిత్యేవమాదీనాం వేదగతోపాఖ్యానానాం ఆత్మా వా అరే ద్రష్టవ్య ఇ
త్యనేనా విద్యాసన్నిధినా ఏకవాక్యత్వమిత్యుక్తత్వాత్ తైరపి తథైవ తత్రవ్యా
ఖ్యాతత్వాత్ । తథా ఈక్షతేర్నాశబ్దం । గౌణశ్చేన్నాత్మశబ్దాత్ । అ
దృశ్యత్వాదిగుణకో ధర్మోక్తేః । ద్యుభ్వాద్యాయతనం స్వశబ్దాత్ । శబ్దాదేవ
ప్రమితః ఇత్యాదిభిః సూత్రైరసాధారణైర్బ్రహ్మధర్మైర్బ్రహ్మవాచకశ
బ్దైర్బ్రహ్మనిర్ణయే క్రియమాణేపి బ్రహ్మనిర్ధర్మకం కస్యాపి శబ్దస్యావా
చ్యం భవతీత్యభిధానం సూత్రవిరుద్ధం । న చ బ్రహ్మణి వాస్తవధర్మాభావేపి
ఆరోపితధర్మాణాం సంభవాన్న విరోధ ఇతి వాచ్యం । జగత్కారణత్వాది
ధర్మాణామారోపితత్వస్య క్వాప్యసూత్రితత్వాత్ ప్రమాణాభావాత్
కానుపలబ్ధేరారోపితస్య సర్వత్రాపి సంభవేన నిర్ణయాహేతుత్వా
జగత్కారణత్వాదీనామన్యత్రాప్రసిద్ధతయా ఆరోపసంభవాత్ వే
దానామారోపితధర్మవిషయత్వే అప్రామాణ్యాపాతాత్ । న చ దేహా
త్మైక్యాయవద్యావదాత్మతత్త్వజ్ఞానం ప్రామాణ్యముపపద్యత ఇతి వాచ్యం ।
భేదాత్మప్రత్యయస్య లౌకాయతికం ముక్త్వా కేనచిత్ ప్రామాణ్యమ
గమ్యతే । న హ్యప్రమాణం కదాచిత్ ప్రమాణం భవతి । అబాధితవిష
యం ప్రమాణం బాధితవిషయం చాప్రమాణం । న హి బాధాబాధావేక
ద్భవతః బాధో హి నామ త్రైకాలికనిషేధః ॥ న హి యస్య యత్ర త్రైకాలి
కనిషేధః తత్ర తద్భావస్సంభవతి తస్మాద్యత్ప్రమాణం । తత్సదైవ ప్రమా
ణం యదప్రమాణం తత్సదైవాప్రమాణం । ఏవం చ దేహాత్మప్రత్యయస్స
దాప్రమాణం । తద్వద్వేదాంతా అప్యప్రమాణం చేత్తదర్థనిర్ణాయక
శాస్త్రానర్థక్యం నాస్తికత్వాపాతశ్చ । తథా ఆనందమయోభ్యాసాది

త్యత్ర ఆనందః యస్య బ్రహ్మణః స్వసూత్రే తేతస్య బ్రహ్మత్వాభిధా
విరుద్ధం । న చ యతో వాచో నివర్తంత ఇతి వాఙ్మనసాతీతత్వే
నిర్విశేషత్వప్రతిపాదనాత్ ప్రియశిరస్త్వాదివిశిష్టానందస్య చ
బ్రహ్మత్వమితి వాచ్యం । నహి యతో వాచో నివర్తంత ఇతి వాక్యేన ప్రదర్శ
ఙ్మనసాతీతత్వం ప్రతిపాద్యతే । ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వాన్న బిభేతి
త్యస్యాసంగతత్వాపత్తేః । నహి వాఙ్మనసాతిరిక్తమానాగమ్యత్వం
సంభవతి । బ్రహ్మణి మానాంతరాప్రవృత్తేః నావేదవిన్మనుతే తం బ్ర
మనసైవానుద్రష్టవ్యమిత్యాది శాస్త్రవిరోధాచ్చ కింతు బ్రహ్మణః ఫల
త్త్వాపరిచ్ఛేదో వాఙ్మనసగోచర ఇతి తస్యాపరిమేయత్వముచ్యతే
తాదృశమేవ బ్రహ్మానందం మనసా యో విజానాతి స న బిభేతి కుతశ్చ
నో వేద్యత్వముచ్యతే న చ మనసేత్యధ్యాహారే మానాభావః । తదా
భవతీతి ప్రతిజ్ఞావాక్యస్యైవమానత్వాత్ । తదపి తత్రాపి మనసి
వతీత్యుక్త్వా తదపి ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వానితి మనసా విద్వానితే
న్యథా ప్రశంసానవగమాత్ । ప్రత్యుతాప్రాప్య మనసా సహేతి
నిందాగమప్రసంగాత్ । కించ తైత్తిరీయకే ఆరణ్యే సప్తమప్రశ్నే
త్రా ఆమ్నాతాః తేషామాదావంతే చ శాంతిః పఠితా । నమో
వాతః పవతామిత్యనువాకాభ్యాం అష్టమప్రశ్నే తేషామేవమ
ర్మః శేషే వినియోగః పఠితః । న తత్ర పునశ్శాంతిః పఠ్యతే యథా
ప్రశ్నే బ్రహ్మవిద్యాసపరికరా ఆమ్నాతా దశభిరనువాకైస్తస్య
పరిష్టాచ్చ శాంతిద్వయం పఠితం శన్నో మిత్రశ్శం వరుణ ఇత్యనుః
సహనావవత్వితి తస్యైవ శేషః । న పృథక్ శాంతిః నా ఇత్యాదీన
నాంతానాం శబ్దానాంతస్మాంతద్వ క్వారమితి పూర్వమంత్రః
శో త్రిరూపద్వయసాకాంక్షత్వేన తదేకవాక్యత్వస్యావక్తవ్య
వసర్వలోకానుష్ఠానాచ్చ బ్రహ్మవిద్భృగుర్వా ఇత్యనువాకః

ర్థసమర్పణేనతస్యైవపశేషఘూగంఅతఏవతత్ర శాంకఃపునఃతిత్రా
విద్యాచతాయో వేదసవేసబ్రహ్మాసర్వేస్మై దేవాబలిమావహంతీతిపఠి
చఉపాసనారూపేతిసర్వం సంప్రతిపన్నమితిప్రాచీనయోగ్యోపా
దర్శనాత్ ।ఉపాసనాయదినమోక్షఫలాకింతుర్హి శేషబ్రహ్మాపి ద్వై
క్షఫలాసాచబ్రహ్మవిదిత్యాద్యావేపవివక్షితాతదాతత్రైవపూర్వా
ంతిద్వయంపక్యేతనచపత్యతే । తస్మాదుపాస్యైవమోక్షఫలాత్ర
బ్రహ్మేతిబ్రహ్మవేదనముక్తం । తత్రకథంవిద్యాత్ కుత్రవిద్యాత్ కీదృ
ఫలమిత్యాకాంక్షాయాంబ్రహ్మవిదిత్యనువాకః । తత్రచసత్యంజ్ఞాన
తంబ్రహ్మయో వేదనిహితంగుహాయాంపరమేవ్యోమన్ సోశ్నుతేస
మాంత్సహబ్రహ్మణావిపశ్చితేతిసంగ్రహేణాకాంక్షితార్థస
ణం ।సత్యంజ్ఞానమనంతమితిప్రకారఃఇతరద్వ్యక్తం। తత్రసత్యంనా
ద్వస్తుయేనరూపేణనిర్ధారితం కాలాంతరేపితద్రూపంనజహాతిత
తే । యత్తుకాలాంతరేతద్రూపంజహాతితదనృతముచ్యతే। కారణం
రూపం। తథాహి । ఏకంహికార్యకారణాత్మకంవస్తుమృద్ఘటఇతికా
పేణకార్యరూపేణచావధారితం । కాలాంతరేముద్గరప్రహారాన
ార్యంఘటరూపంజహాతి।తతఃకార్యమనృతంఉచ్యతే! కారణంతు
పంనజహాతిఅతఃకారణంసత్యముచ్యతే. తచ్చసత్యంద్వివిధం ।ఆపే
నాపేక్షికంచేతి।మృదాదిస్వరూపమాపేక్షికంసత్యం। ప్రళయకా
శ్యభావాత్ । బ్రహ్మస్వరూపమనాపేక్షికంతస్యసదాసత్త్వాత్ త
త్యాశబ్దేనకారణత్వంనిత్యత్వంచోచ్యతే । తేనరూపేణజ్ఞాతవ్యమి
ః । బ్రహ్మణశ్చకారణకారణత్వముపపాదితం । తస్మాద్వాఏతస్మా
నఆకాశస్సంభూతఃయఇదంసర్వమసృజతేత్యాదినానిత్యత్వంచఅ
నభవతి । అసన్నేవసభవతి । అసద్బ్రహ్మేతివేదచేత్ ।అస్తిబ్రహ్మేతిచేద్వేదసంతమే
విదురితిబ్రహ్మఅసదితియోవేదసఅసత్పురుషార్థభాగ్భవతి ।బ్ర

ష్మాఅస్తీతిఇత్యేకశబ్దః ప్రకారార్థః అస్త్యేవసన్ త్వేవంయో వేద సపురుష
భాక్ । తథాచ శ్రుత్యనంతరం అస్తీత్యేవోపలబ్ధవ్య ఇతి అత్ర జ్ఞానశబ్ద
తా ఆత్మోచ్యతే । న హ్యయం జ్ఞానశబ్దః జ్ఞాధాతోర్భావసాధనో ల్యుట్
త్యయాంతో జ్ఞప్తివచనః । తథాసత్యాద్యుదాత్తత్వేన ఆద్యుదాత్తస్యా
తోదాత్తశ్చ ధీయతే । అతోఽజ్ఞానమస్యాస్తీతి మత్వర్థీయాశాద్యచ్ ప్ర
యాంతశ్చిత్ ఇత్యంతోదాత్తః తతశ్చ జ్ఞాతా ఆత్మేతి తచ్చ ఆత్మత్వముప
తం । తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః సోఽకామయత
స్యాం ప్రజాయేయేతి సతపోఽతప్యత సతపస్తప్త్వా ఇదం సర్వమసృజ
జ్ఞానేచ్ఛాక్రియావత్త్వేన తథాచ శ్రుత్యంతరం ఆత్మేత్యేవోపాసీతేతి
తమితి యద్బుద్ధిర్యతో నివర్తతే తస్యాంతః యథా గోబుద్ధిరశ్వాన్నివ
ర్తతే తథాచ పరిచ్ఛిన్నం వస్త్వంతవదిత్యుచ్యతే । యద్బుద్ధిర్న కుతశ్చి
వర్తతే తదనంతం । సర్వాత్మకంతచ్చోపపాదితం బహుస్యాం ప్రజా
యేతి తదాత్మానం స్వయమకురుత సచ్చత్యచ్చాభవదిత్యాదినా తత
త్యాత్వేనాత్మత్వేన సర్వాత్మత్వేన బ్రహ్మవిద్యాదితి తథాచ । శ్రుత్యంత
తదాత్మ్యమిదం సర్వం తత్సత్యం స ఆత్మేతి తథాచాస్యానువాకస్య ప్రి
ద్యాకాంక్షానివర్తనేన పూర్వశేషత్వం । ఉత్తరానువాకస్య చ కింతద్బ్ర
త్యాకాంక్షానివర్తనాత్ పూర్వశేషత్వం స్ఫుటమేవ । తథాచాను
ద్వయస్య పూర్వశేషత్వే తివిశేషప్రతిపాదకత్వాభావాదానందమయ
కరణే నిర్విశేషప్రతిపాదనం సూత్రవిరుద్ధం శ్రుతివిరుద్ధం చ తథా తదన
మారంభణశబ్దాదిభ్య ఇత్యత్ర కార్యస్య కారణభిన్నత్వం సూత్రితం ।
కారణవ్యతిరేకేణ కార్యస్య సత్త్వం మిథ్యాత్వమాహుః । తదపి సూత్ర
ద్ధం న హ్యనన్యత్వశబ్దో న సత్త్వవాచీ కింత్వభేదవాచీ కించ యది కారణ
రేకేణ కార్యమేవ న భవేత్ । కథమేకవిజ్ఞానేన సర్వవిజ్ఞాన ప్రతిజ్ఞా
ర్థ్యం తిల అభేదే హి కార్యకారణయోః కారణే విజ్ఞాతే కార్యం విజ్ఞా

శక్యతేవక్తుం । విజ్ఞాతకారణాభిన్నత్వాత్ కార్యస్య అసత్త్వే పునః కార్య
స్య కథం కారణవిజ్ఞానేన సర్వకార్యవిజ్ఞానం సర్వస్యైవాభావాత్ । నచ
మృత్తికేత్యేవ సత్యమితి కారణస్యైవ సత్యత్వావధారణేన వాచారంభణాది
బ్దైః కార్యస్యానృతత్వాభిధానేనచ కారణవ్యతిరేకేణ కార్యస్యాసత్త్వం
శ్రుత్యా ప్రతిపాద్యత ఇతి వాచ్యం । నహీయం శ్రుతిర్మృత్తికాయాః సత్య
త్వం వికారస్యానృతత్వం చాపూర్వం ప్రతిప్రతిపాదయతి । కింతు లోక
దృష్టమేవ దృష్టాంతత్వేనానువదతి । ప్రసిద్ధస్యైవ దృష్టాంతత్వాత్ లౌ
కికపరీక్షకాణాం యస్మిన్నర్థే బుద్ధిసామ్యం స దృష్టాంత ఇత్యభియుక్తోక్తేః ।
తథాచ ఈదృశం సత్యత్వం మృత్తికాయా లోకసిద్ధం యాదృశం చ అనృత
త్వం వికారస్య తాదృశమేవానువదతీతి వక్తవ్యం । న బాధితత్వరూపమనృ
తత్వం వికారస్య లోకసిద్ధం నహి ఘటకాలే మృది ఘటో నాస్తీతి బాధః ప్రతీ
యతే । తదప్యర్థక్రియావిసంవాదో దృశ్యతే । నాపి మృత్తికాయాః సత్య
త్వం అబాధితత్వరూపముచ్యతే । త్వైస్తస్యా అపి సత్యత్వానంగీకారాత్
మృద్ఘటయోరుభయోరపి వ్యావహారిక సత్యత్వాభ్యుపగమేన తైః సత్యత్వ
విశేషానంగీకారాచ్చ కింతు మృద్వ్యతిరేకేణ స్వాతంత్ర్యేణాన్యత్ర ఘటా
దేస్సత్త్వాభావ ఏవ అనృతత్వం ఘటవ్యతిరేకేణాపి పూర్వోత్తరకాలయోః
స్వాతంత్ర్యేణ సత్త్వమేవ మృదః సత్యత్వం । తథాచ మృద్వ్యతిరేకేణ
మృదాత్మతాం వినా యత్ర సత్త్వాభావలక్షణమనృతత్వం తదాత్మతయా
త్ర సత్త్వరూపమభేదం గమయతీత్యభిప్రాయేణ తదనన్యత్వమారంభ
ణశబ్దాదిభ్య ఇత్యుక్తం । నచ మృదాత్మతాం వినా యత్ర సత్త్వాభావః । అ
త్యంతాసత్త్వేనాప్యుపపద్యత ఇతి కథమభేదం సాధయేదితి వాచ్యం । అ
త్యంతాసత్త్వే కార్యత్వానుపపత్త్యా మృద్ఘట ఇతి సామానాధికరణ్యప్రతీ
తిబలేనచ అభేదపర్యవసానాత్ తథాచ తైరేవ వాక్యాన్వయాధికరణే
[illegible] । ఆత్మవిజ్ఞానేన సర్వవిజ్ఞానప్రతిజ్ఞాయా అనంతరేణ గ్రంథేన తదేవోప

పాదయతి । బ్రహ్మతంపరాదాద్యోఽన్యత్రాత్మనో బ్రహ్మవేదఇత్యా
శ్రుతిః । యోహి బ్రహ్మక్షత్రాదికంజగదాత్మనోఽన్యత్ర స్వాతంత్ర్యేణ
ద్భావంపశ్యతి । తమిమంమిథ్యాదర్శినంతదేవమిథ్యాదృష్టం బ్రహ్మక్ష
దికంజగత్పరాకరోతీతి భేదదృష్టిమపోహ్య ఇదంసర్వంయదయమాత్మా
సర్వస్యవస్తుజాతస్య ఆత్మావ్యతిరేకతామవతారయతీతి కించవాచా
భణవాక్యేనైవవికారస్యానృతత్వం ఉపాదానస్యసత్యత్వంచో
తే । ప్రకృతానుపయోగాత్ కింత్వభేదఏవోచ్యతే । తస్యహివాక్య
అయమర్థః । ఆరభ్యతఇత్యారంభణంతేన నామధేయవిశేష
పుంసకలింగత్వాత్ । తథాఘటఇత్యాదినామధేయం వాచాకేవలం
భ్యతే । నచ మృద్వ్యతిరిక్తః మృదిదోఽతో ఘటాదిరర్థః । సద
రోఘటాదిమృత్తికేత్యేవసత్యమితి । తథాచ ఉపాదానాద్వికార
త్యంతభేదంప్రతిషిధ్య అభేదఏవప్రతిపాద్యతే తతో మృదఃసత్యత్వము
తే । మృత్తికాసత్యేతిశ్రుతేః । నచ భేదసత్యతావధారణాత్ భేద
సత్యత్వాపత్తిః నహీదంవాక్యం భేదాత్మత్వపరంతథాసతి కార్యకార
వానుపపత్తేః కింతుయేనాశ్రుతం శ్రుతంభవతీత్యత్రా శ్రుతమితి శ్రు
న్నతో వ్యాఖ్యాత అత్యంతభిన్నత్వేనాభేదాసత్త్వశంకానిరాకరణేనాభే
త్వపరమేవ । యద్వా ఏవకారఃసత్యమిత్యనేనసంబధ్యతే । తథా
సత్త్వవ్యావృత్తిరేవప్రతీయతే । నతు భేదసత్త్వం । కించయదిమృద్వ్య
రేకేణఘటస్యాసత్త్వంతదాఘటఇతిప్రతీతేః కిమాలంబనమితివక్తవ్యం
తావన్మృదేవకులాలవ్యాపారాత్ ప్రాగపిసత్త్వేన । తదాపిఘ
టిప్రతీత్యాపత్తేః । అథతద్వ్యతిరిక్తాకింతన్మృదితి । తేనవానచేతరఘ
టఇతిప్రత్యక్షాప్రతీతిః । ప్రత్యక్షేవిద్యమానవిషయస్యకారణత్వ
విద్యతేచేత్కథంతస్యాసత్త్వంవిద్యమానస్యైవసత్యత్వాద్బాధః
అస్తిభవతి విద్యతఇత్యాదీనాంపర్యాయత్వాద్ఘటస్యాప్యసత్త్వం

షికం । కింతదబాధ్యత్వమితి చేత్ ఘటేపి తదస్త్యేవ నహి ఘటబా
ధ్యేదృశ్యత ఇత్యుక్తం । అథ సర్వదా సర్వత్రాబాధ్యత్వం సత్త్వం । నచ
ఘటస్య తదస్తి । దేశాంతరే తస్య బాధ ఇతి చేత్తర్హి నిత్యత్వే సతి విభు
త్వం తద్బాధశ్చాసత్త్వం స్యాత్ । ఈదృశం చాసత్త్వం ఘటాదీనామిష్టమే
వ । నహి కార్యస్య నిత్యత్వవిభుత్వే కేనచిదభ్యుపగమ్యేతే । అథవ్య
తిరేకేణ అన్యత్ర ఘటస్య స్వాతంత్ర్యేణ సత్త్వాభావ ఏవాసత్త్వం తదేవ
చ మిథ్యాత్వమిత్యేతదపి చానిష్టం నహ్యుపాదానవ్యతిరేకేణోపాదేయ
స్య స్వాతంత్ర్యేణాన్యత్ర సత్త్వం కేనచిదభ్యుపగమ్యతే । ఏతావతా తన్మిథ్యా
త్వముచ్యతే । తర్హి ముచ్యతాం । నచైతదపి సూత్రితం । సూత్రే మిథ్యా
త్వశబ్దాభావాత్ నను వాచారంభణవాక్యాత్ మిథ్యాత్వసిద్ధావపి వా
క్యాంతరైస్తత్సిధ్యతి । సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీదేకమేవాద్వితీయం నే
హ నానాస్తి కించన । అథాత ఆదేశో నేతి నేతీత్యాది వాక్యైర్బ్రహ్మణి ప్ర
పంచాభావప్రతీతిరితి చేత్ । నతావదేకమేవాద్వితీయమిత్యతో మిథ్యా
త్వసిద్ధిః । తస్య ప్రపంచోత్పత్తేః ప్రాక్ తదభావబోధకత్వేపి ప్రపంచ
కాలే తదభావాబోధకత్వాత్ తత్కాలీనతదభావస్యైవ మిథ్యాత్వప్ర
యోజకత్వాత్ ॥ స్వసమానాధికరణస్వసమానకాలీనాత్యంతాభా
వప్రతియోగిత్వమితి నిర్వచనాత్ । నాపి నేహ నానాస్తి కించనేతి వా
క్యాత్ తత్సిద్ధిః । తస్య బ్రహ్మణి ప్రపంచాభావబోధకత్వాత్ । బ్రహ్మ
భేదాభావస్యైవ బోధనాత్ । తథాహి నస్థానతోపి పరస్యోభయలింగం స
ర్వత్ర హి ఇత్యత్ర బ్రహ్మణి స్వతో వా స్థానతో వా విరుద్ధరూపద్వయం నాస్తి ।
సర్వత్ర తదేవైకం బ్రహ్మ నానేత్యత్ర స్మిన్విరుద్ధరూపద్వయం సంభవతీత్యు
క్త్వా అస్తు తర్హి ప్రత్యుపాధి బ్రహ్మాభిన్నం । నైకమేవ అతో రూపద్వయం
సంభవతీత్యాశంక్య ప్రత్యుపాధ్యభేదస్యైవ శ్రుత్యా ప్రతిపాదనాత్ న
బ్రహ్మభేద ఇత్యుక్తం । న భేదాదితి చేన్న ప్రత్యేకమతద్వచనాత్ । ఇతి

త్రైవశ్రుత్యంతరము సోద్బలకతయోక్తం ।అపిచైవమేక ఇతితస్యార్థ
వ ముక్తః।అపిచైకేశాఖనఏవం భేదదర్శనసింద్యాపూర్వమభేదమేవ
ణఆమనంతి । యదేవేహ తదముత్ర యదముత్ర తదన్విహ మృత్యోస్స
త్యుమాప్నోతియఇహ నానేవపశ్యతి మనసైవేదమాప్తవ్యం । నేహ నా
స్తికించన।మృత్యోస్సమృత్యుమాప్నోతియఇహనానేవపశ్యతీతితథా
బ్రహ్మణిప్రపంచనిషేధకత్వాభావాన్నానేనమిథ్యాత్వసిద్ధిః। నాపినే
వాక్యేనమిథ్యాత్వసిద్ధిః ।తస్యాపిబ్రహ్మణో మూర్తామూర్తాభిన్న
తిపాదకత్వేనతదత్యంతాభావప్రతిపాదకత్వాభావాత్ ।తథాహి।ప్ర
ఏతావత్వంహిప్రతిషేధతి।తతో బ్రవీతిచభూయఇతిప్రకృత్యద్వేవా
హ్మణోరూపెఇతిబ్రహ్మణోయదేతావత్వంమూర్తామూర్తతాన
త్వంవా వేత్యస్యఏవకారార్థత్వాత్। తంనిషేధతి నేతీతిశ్రుతిఃమూ
మూర్తతావన్మాత్రమేవనభవతి । కింతుతతోపిమూర్తామూర్తాదపిభూ
బహుతరంమహత్తరంబ్రవీతినహ్యేతస్మాదితి వాక్యం।తస్యాయమర్థః
హనానేత్యాదిష్టాదేతస్మాత్ బ్రహ్మణఃఅన్యత్పరంనాస్తి।ఇదమేవసర్వస్మా
రమితితథాచానేనవాక్యేనమూర్తామూర్తప్రపంచస్య బ్రహ్మణశ్చ
తాభేదఏవప్రతిపాద్యతఇతిగమ్యతె । ఏతచ్ఛ్రుతత్రైవోపపాదయిష్య
అతఏవాత్యంతాభేదనిషేధేఅత్యంతభేదఇతిశంకాయాంప్రకాశాదివ
వైశేష్యం । ప్రకాశశ్చకర్మణ్యభ్యాసాదితిసూత్రేణ అభేదమప్యు
హి భేదాభేదయోర్విరోధఇతిశంకాయాముభయవ్యపదేశాత్త్వహి
డలవదిత్యాదినాఅవిరోధఃసమర్థితః । ఏవమస్థూలాదివాక్యైర
లాదిభేదఏవప్రతీయతఇత్యుక్తం ! అన్యభావవ్యావృత్తేశ్చేతిసూత్రే
శ్చనానేనాపివాక్యేనమిథ్యాత్వసిద్ధిః । తతశ్చ ప్రామాణికంమిథ్యా
సూత్రతశ్చేతిసిద్ధం ॥ కించ । యదికారణవ్యతిరేకేణకార్యాభావా
త్వాశబ్దార్థః । బ్రహ్మవ్యతిరేకేణ ప్రపంచాభావోభిప్రేతః । తర్హి

ర్యాపరవిరోధఅపదేశ్యతఉత్తరం తహినాభావ ఉపలబ్ధేరిత్యధికరణేబ్రహ్మ
వ్యతిరేకేణప్రపంచసద్భావఃప్రతిపాద్యతే। తథాహి। నత్రహివిజ్ఞానవా
దినాఃజ్ఞానవ్యతిరిక్తోబాహ్యోర్థోనాస్తి। సత్యపిబాహ్యార్థేబుద్ధ్యా
రోహమంతరేణప్రమాదివ్యవహారాసంభవాత్। బుద్ధ్యారూఢేనరూపే
ణాంతస్థఏవప్రమాణాదివ్యవహారః సర్వఉపపద్యతే। నహిబాహ్యార్థః
సంభవతి। సహిబాహ్యార్థఃపరమాణవోవాస్యుః।తత్సమూహోవా
స్తంభాదయః।నతావత్పరమాణవస్తేషుస్థూలాదివత్ప్రతిభాసానుపపత్తేః॥
పరమాణ్వవభాసజ్ఞానాపత్తేశ్చనాపితత్సమూహాస్తేషాంపరమాణుభ్యో
న్యత్వానన్యత్వాభ్యాందుర్నిరూపత్వాత్॥ ఏవంజాత్యాదీనామప్యభా
వప। అపిచ। అనుభవమాత్రేణసాధారణాత్మనోజ్ఞానస్యజాయమాన
స్యయోయంప్రతివిషయం పక్షపాతఃస్తంభజ్ఞానంకుడ్యజ్ఞానమిత్యాదినాస
జ్ఞానగతంవిశేషమంతరేణోపపద్యతఇత్యవశ్యంవిషయసారూప్యజ్ఞాన
స్యాభ్యుపగంతవ్యం।అంగీకృతేచతస్మిన్విషయాకారస్యజ్ఞానేనైవావరుద్ధ
త్వాత్।అపార్థికాబహిరర్థకల్పనాస్వప్నాదివచ్చేదం ద్రష్టవ్యంయథా
హిస్వప్నమాయామరీచ్యుదకగంధర్వనగరాదిప్రత్యయావినైవబాహ్య
ర్థంగ్రాహ్యగ్రాహకాభవంతి। ఏవంచజాగరితగోచరాఅపిప్రత్యయాస్తంభ
కుడ్యాదిప్రత్యయాఇవభవితుమర్హంతీత్యవగమ్యతే। ప్రత్యయత్వావిశే
షాదితి ఏవంపూర్వపక్షేప్రాప్తేసిద్ధాంతితంనాభావఉపలబ్ధేరితితదర్థ
స్తైరేవైవముక్తః।నఖల్వభావోబాహ్యార్థస్యాభ్యుపగంతుంయుక్తం।ఉపల
బ్ధేరుపలభ్యతేహిప్రతిప్రత్యయంబాహ్యోర్థః।స్తంభకుడ్యాదిఃనహ్యు
పలభ్యమానస్యాభావోభవితుమర్హతియథాహికశ్చిద్భుంజానోభుజి
సాధ్యాయాంతృప్తౌస్వయమనుభూయమానాయాంబ్రూయాన్నాహం
భుంజేనతృప్తఇతితద్వదింద్రియసన్నికర్షేణస్వయముపలభమానఏవబా
హ్యమర్థంనాహముపలభేనచసోస్తీతిబ్రువన్కథముపాదేయవాక్యస్స్యాత్

నాహమేవంబ్రవీమినబాహ్యమర్థముపలభ ఇతికింతుఉపలబ్ధివ్యతి
నోపలభ ఇతిబ్రవీమిబాఢమేవంబ్రవీషినిరంకుశత్వాత్తేతుండస్యనతు
యుక్త్యుపేత బ్రవీషి।యతఃఉపలబ్ధివ్యతిరేకోపిబలాదర్థస్యాభ్యుపగంతవ్య
ఉపలబ్ధేరేవనహికశ్చిదుపలబ్ధిమేవస్తంభంకుడ్యంవేత్యుపలభతే।ఉప
విషయత్వేనస్తంభకుడ్యాదీన్సర్వేలౌకికాఉపలభంతే। నను బాహ్య
ర్థస్యాసంభవఉక్తఃన ప్రమాణా ప్రమాణప్రవృత్త్యప్రవృత్తిపూర్వ
హిసంభవాసంభవౌనతుసంభవాసంభవపూర్వికేప్రమాణప్ర
ప్రవృత్తీయదిప్రత్యక్షాదీనామన్యతమేనాపిప్రమాణేనఉపలభ్య
త్సంభవతియత్తునకేనచిదప్యుపలభ్యతేతన్నసంభవతి । ఇహతుయ
స్వంసర్వైరేవప్రమాణైర్బాహ్యోర్థఉపలభ్యమానఃకథంవ్య
కావ్యతిరేకాదివికల్పైర్నసంభవతీత్యుచ్యతే । ఉపలబ్ధేరేవనచ
స్యవిషయసారూప్యాత్ విషయాభావోభవతి । అసతివిషయే
సారూప్యానుపపత్తేః । బహిరుపలబ్ధేశ్చవిషయస్యయదుక్తంస్వప్నా
త్యయవత్ జాగరితప్రత్యయాఅపిఉపలబ్ధంవినైవబాహ్యార్థేన
యుః । ప్రత్యయత్వావిశేషాదితితత్రాహవైధర్మ్యాచ్చనస్వప్నా
నస్వప్నవత్ బాహ్యప్రత్యయాభవితుమర్హంతితస్మాద్వైధర్మ్యా
కింపునర్వైధర్మ్యంబాధాబాధౌబాధ్యతేనహిస్వప్నోపలబ్ధంవస్తు
బుద్ధస్య । మిథ్యామయోపలబ్ధోమహాజనసమాగమో । నహ్యస్తిమ
నసమాగమః । నిద్రాగ్లానంతుమేమనోబభూవ । తేనైషాభ్రాంతి
భూవేతి । ఏవంమాయాదిష్వపిభవతియథాయథబాధః । నైవం
తోపలబ్ధంస్తంభాదికంకస్యాంచిదప్యవస్థాయాంబాధ్యతే । అపిచస్మృ
షాయత్స్వప్నదర్శనం । ఉపలబ్ధిస్తుజాగరితదర్శనం ! స్మృత్యుప
శ్చప్రత్యక్షమంతరంస్వయమనుభూయతే। అర్థవిప్రయోగసంప్ర
గాత్మకం।ఇష్టంపుత్రంస్మరామి । నోపలభేఉపలబ్ధుమిచ్ఛామీతి।

సతి న శక్యతే వక్తుం మిథ్యా జాగరితోపలబ్ధిః ఉపలబ్ధత్వాత్ । స్వప్నోప
లబ్ధివదితి । ఉభయోరంతరం స్వయమనుభవతో న చ స్వానుభవాపలా
పః ప్రాజ్ఞమానిభిర్యుక్తః కర్తుం । అపి చ యది జాగరితోపలబ్ధిర్భ్రాన్తిః
న స్వప్నోపలబ్ధేర్బాధికా స్యాత్ । న హి భ్రాంతిర్బాధికా భవతి సాధ్యా
భావప్రమా బాధ ఇతి తల్లక్షణమాహుః । తథా చ స్వప్నదర్శనాదిదృష్ట
ాంతః సాధ్యవికలః స్యాదితి తదేవం జ్ఞానవ్యతిరిక్తం బాహ్యం ప్రతిష్ఠాప
యతా సూత్రకారేణ బ్రహ్మవ్యతిరిక్తో బాహ్యోఽర్థః అబాధితః ప్రతిష్ఠాపిత
ఏవ । న చ తత్రాబాధితత్వం వ్యావహారికసత్యత్వమేవోక్తమితి వాచ్యం ।
జ్ఞానవాదిభిరపి బాహ్యార్థస్య సంవృతిసత్యత్వాభ్యుపగమాత్ । వ్యావ
హారికసత్యత్వస్యైవ సంవృతిసత్యత్వశబ్దేనైవ వ్యవహారాత్ । తతశ్చ త
న్నిరాకరణపూర్వకం బాధితార్థం ప్రతిష్ఠాపయతా పారమార్థికసత్యత్వ
మేవ ప్రతిష్ఠాపితం । కించ కిమన్యత్త్వాదినా తస్య వక్తుమశక్యత్వాత్ । అ
పారమార్థికత్వం కిం వా బాధాత్ । నాద్యః న హి నిర్వచనాధీనం వస్తు
సాంతత్వావధారణం కింతు మానాధీనం । పురుషాణామల్పబుద్ధిత్వేన వస్తు
స్వభావమద్భుతత్వేన వా అశక్యనిర్వచనత్వేపి ప్రమాణసిద్ధతయా ప్రతిముఖవ
ర్ణవైలక్షణ్యవత్ । సామాన్యవచ్చ పారమార్థికత్వోపపత్తేః । నాం
త్యః । తదనుపలబ్ధేః । న చ యత్ర త్వస్య సర్వమాత్మైవాభూదితి వాక్యం
బాధితమితి వాచ్యం న హీదం బాహ్యం విద్యాదశాయాం ప్రపంచాభావం బో
ధయతి । తథా సత్యన్యేషాం తదనుపలబ్ధిప్రసంగాత్ । న చాస్యైతి పురుష
విశేషాపేక్షయాభావం బోధయతి । తథా హి । ప్రజ్ఞానఘన ఏవైతేభ్యో
భూతేభ్యస్సముత్థాయ తాన్యేవానువినశ్యతి । న ప్రేత్యసంజ్ఞాస్తీత్యుపశ్రుత
త్వా మైత్రేయ్యా అత్రైవ మా భగవానమూముహత్ । న ప్రేత్యసంజ్ఞాస్తీతి
తు భాగిన ఆత్మనో వినాశో న యుక్త ఇతి పృష్టో యాజ్ఞవల్క్య ఆహ । న వా
అరేఽహం మోహం బ్రవీమి అవినాశీ వా అరేఽయమాత్మాఽనుచ్ఛిత్తిధర్మేతి

చ్ఛిత్తిర్ధ్వంసః సంకల్ప్యో యోగీ న భవతీత్యర్థః । కథం తర్హ్యనుష్ఠ
న ప్రేత్య సంజ్ఞాస్తీత్యుక్తం । అత ఆహ । మాత్రాసంసర్గస్త్వస్య భవతీతి
ధః । మాత్రాభిః భూతమాత్రాభిః ప్రజ్ఞామాత్రాభిశ్చ సహ విషయైరింద్రియై
స్వస్థానాత్ ప్రచ్యుతైః సహ అస్యాత్మనో హృదయస్థేన బ్రహ్మణా సం
క్షీరవదేకీభావో భవతి । తథా హి శ్రూయతే । వాఙ్మనసి సంపద్యతే
ప్రాణః ప్రాణస్తేజసి తేజః పరస్యాం దేవతాయాం ఏవమాత్మానం
లే సర్వే ప్రాణా అభిసమాయాంతి । తా ఏతాస్తేజో మాత్రాః సమభ్యా
నో హృదయమేవాన్వవక్రామతి యత్రైష చాక్షుషః పురుషః పరాఙ్
వర్తతే అథ రూపజ్ఞో భవతి । ఏకీభవతి న పశ్యతీత్యాహురితి । వక్ష్య
ప్రకారః వాఙ్మనసి దర్శనాచ్ఛబ్దాచ్చేత్యారభ్యా విభాగో వచనాదిత్య
గ్రాహకేంద్రియసంపత్త్యా చ గ్రాహ్యవిషయసంపత్తిరితి ద్రష్టవ్యా ।
శ్చైషాం స్పర్శానాం త్వగేకాయతనం తా వా ఏతా దశైవ భూతమాత్రా
ప్రజ్ఞం దశ ప్రజ్ఞామాత్రా అధిభూతం యద్ధి భూతమాత్రా న స్యుర్న ప్ర
మాత్రాః స్యుః । యద్వధి ప్రజ్ఞామాత్రాః స్యుర్భూతమాత్రా న స్యు
రూపం కించన సిధ్యేత్ । నో ఏతన్నానా తద్యథా రథస్యారేషు నేమి
తా నాభావరా అర్పితా ఏవమేవైతా భూతమాత్రాః ప్రజ్ఞామాత్రా
తాః । ప్రజ్ఞామాత్రాః ప్రాణే అర్పితా ఇతి । భూతమాత్రాః శబ్దాది
షయాణాం ప్రజ్ఞామాత్రా శబ్దాదితానామింద్రియాణాం చ గ్రాహ్య
కత్వేన అన్యోన్యాపేక్షితత్వస్య ఇంద్రియేషు విషయాణామర్పిత
చ ప్రతిపాదనేన గ్రాహకేంద్రియసంపత్త్యా గ్రాహ్యసంపత్తేరప్య
త్వాత్ । అత ఏవ సుషుప్తావపి యథా సుషుప్తః స్వప్నం న కంచన పశ్య
స్మిన్ ప్రాణ ఏవైకధా భవతి । తదైనం వాక్ సర్వైర్నామభిః సహాప్యే
నా గ్రాహకేంద్రియసంపత్త్యా గ్రాహ్యసంపత్తిరప్యుచ్యతే ॥ యద్యపి
చ సంపత్తిస్తు న గ్రాహ్యత్వాభావప్రసంగస్య స్వరూపేణాపో

వృత్తేర్నాశోవా న్యేషాంవిషయానుపలంభప్రసంగాత్ తౌహసుప్తపురుష
మాజగ్మతుఃతదభావోనాడీషుతచ్ఛ్రుతేరాత్మనిచేతిశ్రుతిసూత్రాభ్యాంశ
రీరాదిసద్భావప్రతిపాదనాచ్చ॥ఉక్తంచకల్పతరౌదేవతాధికరణే।ప్రతీత్య
ప్రతీతిభ్యాంజాగ్రత్సుషుప్త్యోరుత్పత్తిలయాభిధానమితి అయమేవమాత్రా
సంసర్గోదర్శననిమిత్తత్వాద్వినాశఇత్యుపచర్యతే । అస్యచజ్ఞానా
భావానిమిత్తత్వంఅన్వయవ్యతిరేకాభ్యాందర్శయతి। యత్రహిద్వైత
మివభవతి । తదితరఇతరంపశ్యతియత్రత్వస్యసర్వమాత్మైవాభూత్ త
త్కేనకంపశ్యేత్ యత్రజాగరితాదౌద్వైతమివభవతిఇవశబ్దఏవకారా
ర్థః। అణ్వ్యాఇవేమాధానాఇతివద్ద్వైతమేవభవతితత్త్వేకింభూతమివశబ్ద
ఉపమార్థోవాయథాద్వైతంఘటపటాదివివిక్తంభవతిఏవమింద్రియా
ణ్యపియదాహ్యస్యాన్నిమృత్యుస్స్వాయతనగతానితదాకర్మకర
ణానాంవిభక్తత్వాదితరఇతరంపశ్యతియత్రమరణావస్థాయాంసర్వఆత్మైవా
భూత్ ।పూర్వోక్తేనమార్గేణసర్వోపాదానతయాసర్వాభిన్నేబ్రహ్మ
ణ్యుపహృతకరణస్యజీవస్యైకత్వాపత్త్యాతదావిభాగాభావాత్ కేన
కంపశ్యేత్ అతఏవసుషుప్త్యాదావపికర్తృత్వాదివిభాగాభావాత్ జ్ఞానా
భావఃశ్రూయతేనతుతద్ద్వితీయమస్తితతోఽన్యద్విభక్తంయత్పశ్యేదిత్యాది ॥న
నుకథంసుషుప్తౌజ్ఞానాభావఃనహిద్రష్టుర్దృష్టేర్విపరిలోపోవిద్యతేఅవి
నాశిత్వాదిత్యాదినాదృష్ట్యాదీనాంఅవినాశిత్వాభిధానాదితిచేన్న । దృ
ష్ట్యాదీనామవినాశిత్వస్యాత్రాప్రతిపాదనాత్ । నహిజ్ఞానమాత్రందృ
ష్ట్యాదీతితథాసతిశుక్లఃపటఇత్యాదివాక్యాదంధాదీనాంశుక్లాదిజ్ఞానేశు
క్లంపశ్యామీతివ్యవహారప్రసంగాత్ ।కింతుచక్షురాదికరణవిశేషజన్యజ్ఞా
నమేవనచతస్యానిత్యత్వంసంభవతి । తస్మాత్ ద్రష్టృత్వాదిశక్తిలోపాభా
వాభిప్రాయంఅన్యథానహివక్తుర్వక్తేర్విపరిలోపోవిద్యతఇత్యాదిశ్రవ

ణాద్యజనాది క్రియాయా అపినిత్యత్వప్రసంగః । నహిజ్ఞానవత్క్రి
యా అపినిత్యత్వం కేనచిదభ్యుపగమ్యతే తస్మాత్సుష్ఠూక్తాజ్ఞానాభావస్సి
తదిదంసూత్రకారో వక్ష్యతిసాక్ష్యప్యయసంపత్త్యోరన్యతరాపేక్ష
మావృతంహీతి । తస్మాద్బాధకాభావాత్ప్రపంచః పారమార్థిక
చసూత్రవిరుద్ధంమిథ్యాత్వం । నైకస్మిన్నసంభవాదిత్యేకస్మిన్నస్తి
త్వనాస్తిత్వాదీనాంనస్థానతోపిపరస్యోభయలింగంసర్వత్రహీతి
రూపాదేస్తదభావస్యచఅసంభవాభిధానేనమిథ్యాత్వస్యకంఠతః
రాకరణాత్ । కేచిత్తుకార్యకారణయోరత్యంతాభేదమాహుః ।తత్ర
మృదిఘటోనామద్రవ్యాంతరంనోత్పద్యతే । కింత్వేకమేవద్రవ్యం
వస్థాంవిహాయఘటావస్థామాపద్యతే । పునశ్చఘటావస్థాంవిహాయ
లావస్థామిత్యాదితతశ్చావస్థాంతరాపత్తిరేవద్రవ్యోత్పత్తిః। అవస్థా
ణమేవవినాశఇతి తన్నకిమవస్థాద్రవ్యాదత్యంతభిన్నాఃఉతాత్య
భిన్నాఃఆహోస్విద్భిన్నాభిన్నాః। ఆద్యే । కథమేకవిజ్ఞానేనసర్వ
నంద్రవ్యేజ్ఞాతేష్వవస్థానామజ్ఞానాత్ । నచైకవిజ్ఞానేనసర్వద్రవ్య
నమేవనత్వవస్థాజ్ఞానమపీతివాచ్యం । సంకోచకారణాభావా
ద్రవ్యస్యైకత్వేనసర్వత్వానుపపత్తేశ్చ । ద్వితీయే । కథమవస్థానా
గంతుకత్వంసదాంతరాద్ద్రవ్యాదత్యంతమభేదాత్ ।తృతీయే । కిం
ద్ధంఘటాదినాద్రవ్యేణలోకానుభవసిద్ధేన । కించయద్యవస్థాంతరా
వోత్పత్తిః తదాఅవస్థానాముత్పత్తిర్నస్యాత్ అవస్థాంతరాభావా
అవస్థానామవస్థాంతరస్వీకారేణవస్థా । అథద్రవ్యస్యైవావస్థా
పత్తిరుత్పత్తిః । అవస్థానాంత్వభూత్వాభవనముత్పత్తిరితిచేన్న। ద్ర
వ్యభూత్వాభవనముత్పత్తిరస్తు।కృతంభిన్నాభిన్నోత్పత్తికల్పన
చతత్తేజోసృజతేఇత్యాదినా ।ద్రవ్యాణామేవోత్పత్తిరామ్నాయతే
జలాదిశబ్దానాంరూప ద్రవ్యవాచకత్వాత్ నావస్థానాంతాసాం

వాత్ । రూపవత్త్వాభ్యుపగమే ద్రవ్యస్యైవావస్థానినామాంతరకరణాప
త్తేః న చ తదవస్థావతో ద్రవ్యస్యైవ రూపం నావస్థానామితి వాచ్యం । బ్రహ్మ
ణో నిరూపత్వాదవస్థానాం త్రివృత్కరణానుపపత్తేశ్చ సావయవత్వాభా
వాత్ తస్మాద్ద్రష్ట్ర్యణ్యేవోఽప్యద్వయం తే తాని భిన్నానీతి స్థితం । తథా చరచ
నానుపపత్తేశ్చ నానుమానమిత్యారభ్య విప్రతిషేధాచ్చేత్యంతైః సూత్రై
స్తంత్రాణాం పరస్పరవిరోధాత్ । పూర్వాపరవిరోధాచ్ఛ్రుతివిరోధా
చ్చాప్రామాణ్యే ప్రతిపాదితేపి తంత్రార్థానామేవ నామాంతరకరణేన సూ
త్రాణాం చ లక్షణాధ్యాహారాదిభిస్తంత్రార్థపరతయా తాంత్రికాణాం యా
ని వ్యాఖ్యానాని తాని సూత్రవిరుద్ధాన్యేవ తథా జ్ఞాత ఏవేతి జీవస్యాజ్ఞాతృత్వే
సూత్రితేపి యత్ జ్ఞానరూపాభిధానం తదపి సూత్రవిరుద్ధం । ఉత్క్రాంతి
గత్యాగతీనామితి జీవస్య అణుత్వే సూత్రితేపి మహత్త్వాభిధానం సూత్రవి
రుద్ధం । న చాణుత్వే న పూర్వపక్షం కృత్వా తద్గుణసారత్వాదితి మహత్త్వే
సిద్ధాంతితమితి వాచ్యం । తస్య మహత్త్వప్రతిపాదకత్వాభావాత్ । తథా
హి । కథమస్య సూత్రస్య ప్రవృత్తిరితి చింతనీయం । కిం జీవస్యాజ్ఞానగుణక
త్వే జ్ఞానాభేదవ్యపదేశస్య కా గతిరిత్యాకాంక్షాయామిదం ప్రవృత్తం । ఉ
త జీవస్య మహత్త్వే సిద్ధే అణుత్వాదివ్యపదేశస్య కా గతిరిత్యాకాంక్షాయా
మిదం ప్రవృత్తం జ్ఞానాభావవ్యపదేశస్య కా గతిరిత్యాకాంక్షాయామిదం ప్ర
వృత్తమితి యుక్తం తథా హి ఉత్క్రాంతిగత్యాగతీనామితి స్వాత్మనా చోత్తర
యోరితి జీవస్యాణుత్వే సాధితే స వా ఏష మహానజ ఆత్మేతి మహత్త్వశ్రుతేః నా
ణుత్వమితి శంకాయాం మహత్త్వశ్రుతేర్బ్రహ్మవిషయత్వాన్నాణుత్వవిరో
ధ ఇతి నాణురతచ్ఛ్రుతేరితి చేన్నేతరాధికారాదిత్యుక్త్వా పునశ్చ స్వశ
బ్దోన్మానాభ్యాం చేతి అణుత్వమేవ దృఢీకృత్య జీవస్యాణుత్వే కథం సకలశ
రీరవ్యాపి కార్యమితి శంకాయాం అవిరోధశ్చందనవదితి చందనబిందోః శ
రైకదేశస్థస్యాపి సకలశరీరవ్యాప్యాహ్లాదకారిత్వవత్ జీవస్యాప్యేక

పద్యతఇత్యుక్త్వా చందనబిందోరేకదేశస్థత్వస్య ప్రత్యక్షసిద్ధత్వా
తథాభవతు ఇహతుజీవస్యైకదేశస్థత్వే ప్రమాణాభావాత్ సకలదే
వ్యాపికార్యానురోధేన వ్యాపిత్వమేవకింనస్యాదిత్యాశంక్యావస్థితి
శేషాదితిచేన్నాభ్యుపగమాత్ । హృదిహీతిజీవస్యాపిసవాఏష
హృదీత్యాదిశ్రుత్యాశరీరైకదేశహృదయస్థత్వస్యసిద్ధత్వాత్ । చం
బిందున్యాయేననైవకార్యకరత్వమిత్యుక్త్వా ఉపపత్త్యంతరముక్తం గుణా
ద్వాలోకవదితి అణోరపిజీవస్యచైతన్యగుణవ్యాప్త్యావ్యాప్యకార్య
త్వం ననుకథంగుణస్యగుణివ్యతిరేకఇత్యాశంకాయాంవ్యతిరేకోగంధ
దితిగంధవ్యతిరేకముక్త్వాచైతన్యస్యగుణత్వేసాధ్యేతదేవంనతుచైత
న్యగుణః । కింతుస్వరూపమేవతథాచతస్యవ్యాపిత్వే ఆత్మనఏవవ్యాపి
మాయాతమిత్యాశంకాయాంపృథగుపదేశాదితి ప్రజ్ఞయాశరీరంసమా
హ్యేతిజ్ఞానాత్మనోర్భేదోపదేశాత్ । నస్వరూపజ్ఞానం । కింతుగుణ
త్యుక్తం । తర్హివిజ్ఞానస్యగుణత్వే విజ్ఞానం యజ్ఞంతనుతఇతికథమా
జ్ఞానాభేదవ్యపదేశఇత్యాకాంక్షాయామిదం ప్రవృత్తం తద్గుణసారత్వా
త్తద్వ్యపదేశః ప్రాజ్ఞవదితితచ్ఛబ్దద్వయేనపూర్వత్రసన్నిహితంజీవ
నం గృహ్యతే । సర్వనామ్నాంసన్నిహితనాదిత్వాత్సచాసౌగుణశ్చే
తికర్మధారయసమాసః । తద్గుణస్సారోయస్యసతద్గుణసారః తస్యభా
వస్తత్త్వంతస్మాత్తద్వ్యపదేశః । జ్ఞానమితివ్యపదేశః । లవణగుణసారస్య
సైంధవస్యలపణమితివ్యపదేశవత్ ప్రాజ్ఞవదితిసర్వజ్ఞస్యేశ్వరస్యజ్ఞానం
ణసారత్వాత్ జ్ఞానమితివ్యపదేశః ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మేత్యాదౌతద్వదితి
మేవపక్షోయుక్తః । తత్త్వగుణత్వవ్యపదేశస్యకాగతిరితివివక్షాయా
దం ప్రవృత్తమిత్యేతదుక్తం । పూర్వంజీవస్యాణుత్వే ప్రతిజ్ఞాతే
మాణేచోపన్యస్తేయద్యాత్మామహాంస్తస్యాణుత్వవ్యపదేశస్యకాగతి
త్యాకాంక్షాభవేన్నచపూర్వత్రాత్మనోమహత్త్వంప్రతిజ్ఞాతంనప్రమా

పస్యస్తుంకథమకస్మాదకాండేఉద్భవేత్ ।నచబ్రహ్మణోమహత్త్వాత్ ।తద
భాజ్జీవస్యమహత్త్వముక్తమేవేతివాచ్యం ।ఏవంహినాణురతచ్ఛ్రుతేరితి
న్నేతరాధికారాదితిసూత్రమనుపపన్నమేవస్యాత్ తద్ధిసూత్రంసవా
ఏషమహానజఆత్మేతిశ్రుత్యాజీవస్యమహత్త్వప్రతీతేర్నాణుత్వమితిశం
కాయాంమహత్త్వశ్రుతేర్బ్రహ్మవిషయత్వాన్నజీవస్యమహత్త్వమితిప్రతి
పాదనాయప్రవృత్తం యదిహిబ్రహ్మమహత్త్వేనైవజీవమహత్త్వంస్యాత్ క
నేతరాధికారాదిత్యనేనజీవమహత్త్వశంకాయాఃపరిహారఃకృతోభ
వేత్ తస్మాత్పూర్వంజీవేనమహత్త్వప్రతిజ్ఞాయాఃప్రమాణస్యచానుపపన్నత్వా
త్ ।తర్హ్యణుత్వవ్యపదేశస్యకాగతిరిత్యాకాంక్షాయామిదంసూత్రం
అస్త్విత్యయుక్తమేవసూత్రార్థోఽపితన్మతేఽసమంజసఏవ ।ఏవంహి
తేసూత్రార్థః ।ప్రథమేనతచ్ఛబ్దేనఅంతఃకరణంగృహ్యతే । తస్యగు
ణాస్తద్గుణాఇతిషష్ఠీసమాసశ్చద్వితీయేనతచ్ఛబ్దేనఅణుత్వాదికంపరామృశ్య
। తథాచాంతఃకరణగుణసారత్వాద్వ్యపదేశః । ప్రాజ్ఞవదితినచప్ర
థమేనతచ్ఛబ్దేనఅంతఃకరణగ్రహణంయుక్తం । తస్యాప్రకృతత్వాత్ ।ప్ర
తిజ్ఞావచనత్వాచ్చతచ్ఛబ్దస్యషష్ఠీసమాసేలుప్తషష్ఠ్యర్థేపూర్వపదస్య
లక్షణాశ్రయణందోషః । ద్వితీయస్యతచ్ఛబ్దేనవ్యవహితాణుత్వపరామ
ర్శేదోషఃఅంతఃకరణగుణసారత్వాదిత్యసిద్ధశ్చహేతుః ।నహిజీవస్యాం
తఃకరణగుణోపాధికత్వంలోకేసిద్ధంనవాకేనచిదభ్యుపగమ్యతే । నచదృ
ష్టాంతేప్రాజ్ఞేఅంతఃకరణోపాధికత్వమస్తి । నచప్రాజ్ఞమహత్త్వేనజీవమ
హత్త్వంవదతఃప్రజ్ఞాజీవయోర్దృష్టాంతదార్ష్టాంతికభావోవాసంభవతిఉ
త్తరసూత్రమప్యస్మత్పక్షానుగుణమేవయావదాత్మభావిత్వాచ్చనదోషస్తద్ద
ర్శనాదితిజ్ఞానస్యముక్తావప్యభ్యుపగమేనయావదాత్మభావిత్వస్యతత్సంభ
వాత్ నచసుషుప్త్యాదౌజ్ఞానాభావాత్కథంయావదాత్మభావిత్వమితివాచ్యం
...సత్త్వస్యసతోఽభివ్యక్తియోగాదితికారణాత్...

త్మనాప్రబోధాదనభివ్యక్తేఃపరిహృతత్వాత్ త్వత్పక్షేత్వంతఃకర
ముక్తౌలిఙ్గాన్వయనాశేనయావదాత్మభావిత్వాసంభవఏవయావత్స
ర్యాత్మభావిత్వాదితిసంకోచస్యస్వయమేవదర్శితత్వాత్ ।
త్యోపలబ్ధ్యనుపలబ్ధిప్రసంగోఽన్యతరనియమోవాఽన్యథేతి విపక్షబాధ
క్రమస్మత్పక్షానుగుణమేవ। తథాహి। ఆత్మనోఽణుత్వంజ్ఞానగుణకత్వం
ధితం । తదంగీకారేఆత్మనోఽపివిభుత్వేజ్ఞానస్వరూపత్వేచవిభునాఆత్మ
న్యేనవిషయస్యనిత్యసంబంధాన్నిత్యోపలబ్ధిప్రసంగఇతితత్పక్షే
తఃకరణానంగీకారేఆత్మేంద్రియవిషయాణాంసన్నిధానేసతినిత్యోప
స్యాదితిసంకోచనీయత్వాత్ తస్మాదణుత్వమేవసూత్రార్థఇతిస్వ
ప్రతిపాదనంజీవస్యసూత్రవిరుద్ధమేవ। తథాకర్తాశాస్త్రార్థవ
త్త్వాదినాఆత్మనఃకర్తృత్వేసూత్రితేఅకర్తేత్యభిధానంసాంఖ్యమ
ప్రవేశమేవ॥ నచయథాచతక్షోభయథేత్యాత్మనికర్తృత్వమౌపాధికము
క్తమితివాచ్యం। సూత్రేఔపాధికత్వస్యాప్రతీతేః ! యథాతక్షా
మేవేచ్ఛాయాంవాశ్యాదికరణసంపత్త్యాకరోతినాన్యదా ఏవంజీ
సత్యామేవేచ్ఛాయాంమనఆదికారణసంపన్నఃకరోతినాన్యదేత్యే
న్మాత్రస్యైవసూత్రతాత్పర్యతీతేః । ఔపాధికశబ్దాభావాత్ ।
పాధికకర్తృత్వాభావేనతద్దృష్టాంతబలేనాప్యౌపాధికకర్తృత్వా
భావాచ్చ। కించజీవస్యాప్యౌపాధికం కర్తృత్వంకస్యతర్హిస్వాభా
బుద్ధేరితిచేన్న। తస్యాంతఃకరణమితిలోకవేదయోఃకరణతయా
యాఃకర్తృత్వాసంభవాత్। ఉక్తంచసూత్రకృతాశక్తివిపర్యయాదితి
స్యార్థస్తైరేవైవముక్తః। బుద్ధేఃకరణశక్తిర్హిఏతత్కర్తృశక్తి
ద్యేతసత్యంచకర్తృత్వశక్త్యాతస్యాఏవఅహంప్రత్యయవిషయ
స్యాత్ అహంకారపూర్వికాయాఏవప్రవృత్తేః సర్వత్రదర్శనాత్
హంగచ్ఛామ్యహమాగచ్ఛామీతితస్యాశ్చకర్తృశక్తియుక్తాయాః

కారికరణమన్యత్కల్పనీయం । శక్నోతిహికర్తాలోకేకరణము
పాదాయపరివర్తితుం ఇతితతశ్చనామహతేవివాదస్యానర్థభేదః ।
స్యవిత్కరణవ్యతిరిక్తస్యకర్తృత్వాభ్యుపగమాదితినన్వసంగోహ్యయ
యంపురుషఇతిశ్రుత్యాఆత్మనిసర్వసంబంధాభావప్రతిపాదనానిమిత్తసం
యోగాభావేకథమాత్మనికర్తృత్వమితిచేన్న । అస్యాఃశ్రుతేస్స్వప్నేకా
మాభావప్రతిపాదకత్వేనసంబంధాభావప్రతిపాదకత్వాభావాత్ । తథా
హిఅతఊర్ధ్వంవిమోక్షాయబ్రూహీతిజనకేనమోక్షోపాయంపృష్టోయా
జ్ఞవల్క్యఃససంగేనకృతస్యైవకర్మణోబంధకత్వాత్సంగత్యాగఃక
ర్తవ్యః ఇత్యభిప్రేత్యాసంగాభావేకర్మణోబంధకత్వాభావంప్రదర్శ
యతి । సవాఏషఏతస్మిన్సంప్రసాదేరత్వాచరిత్వాదృష్ట్వైవపుణ్యంచ
పాపంచపునఃప్రతిన్యాయంయోన్యాద్రవతిస్వప్నాయైవసయత్తత్రకించిప
శ్యత్యనన్వాగతస్తేనభవత్యసంగోహ్యయంపురుషఇతిఅస్యార్థః । స
ఏషప్రకృతోవిజ్ఞానమయఃతస్మిన్సంప్రసాదే పూర్వోక్తేస్వప్నేయద్యపి
సంప్రసాదశబ్దఃసుషుప్తివాచకఃతథాపి సుషుప్తౌరత్యాదేరభావాత్ స్వ
ప్నఃప్రగృహ్యతే ; రత్వాస్త్రీపుత్రాదిభీరతిమనుభూయచరిత్వానానా
దేశసంచరణంకృత్వాదృష్ట్వైవపుణ్యంచపాపంచకర్మయేనైవమార్గేణ
యస్మాద్దేహాన్నిర్గతస్తేనైవమార్గేణమనుష్యాదిదేహంఆగచ్ఛతి స్వ
ప్నాయైవసయత్తత్రపూర్వస్మిన్స్వప్నేపుణ్యాపాపంవాకర్మపశ్యతి తే
నానన్వాగతోభవతి ।తత్రహేతురసంగోహీతియతస్తత్రపూర్వస్మిన్స్వ
ప్నేఅసంగఅకామఃఅతస్తంనానుగచ్ఛతి । ననుస్వప్నేఅకామత్వమసి
ద్ధం । సయాయతేఅమృతోయత్రకామమితికామకామస్యశ్రవణాది
త్యాశంకాయాంకామాభావసాధకార్థాఅపరాఖండికాసవాఏషఏతస్మిన్
స్వప్నేఅసంగఅకామఃఅతస్తంనానుగచ్ఛతిస్వప్నేరత్వాచరిత్వాదృ
ష్ట్వైవపుణ్యంపాపంచపునఃప్రతిన్యాయంప్రతియోన్యాద్రవతి । బుద్ధాం

తాన్యైవసయత్ర్రకించిత్ । పశ్యత్యనన్వాగతస్తేనభవత్యసంగో
యంపురుషఇతిబుద్ధాంతాయజాగరితాయశేషస్స్వప్నవత్ యది
స్వప్నేకామస్స్యాత్ సాసంగేనకృతంకర్మజాగరేప్యనువర్తేత
దనుఃతర్తే । నహిస్వప్నకృతేనైనసాఆగస్కృతంఆత్మానం
తే ప్రతిబుద్ధఃనాపిస్వప్నేమయాఆగస్కృతమితిస్వప్నదృశ్యో
తమ్ఛ్రిత్వాన్నిందతిపరిహరతిబోధకః । తస్మాన్నాస్త్యేవస్వప్నే
తదిదంతైగప్యుక్తం । అసంగో హ్యయంపురుషఇతి । అసంగత్వా
త్వేహేతురుక్తాఉక్తంచ సయీాయతేఅన్యతోయత్ర కామమిసు
కామః అలోసిద్ధోహేతురిత్యుపనిషద్భాష్యేఅసంగత్వాదకర్తేతి
ద్ధోయముచ్యతే । స్వప్నేకామస్యాదృష్టత్వాదన్యత్రికామమి
తేః । ఇత్యస్యపరిహారాయసవాఇత్యాదికంవచః । ఇత్యాదివాత్
సంగకామశబ్దయోః పర్యాయత్వాదితిఆనందగిరిఃఏవంచస్వప్నే
భావేతత్ప్రతిభానంరథాదిభానవత్ । జాగ్రత్కాలీనకామవిషయ
తవ్యాంశ్రుతిరపితత్ప్రతిభానమభిప్రేత్యాహనచాసంగవాక్యా
త్యపికామోనేతిశంక్యంజాగ్రత్యపికామాభావేస్వప్నేపితదనుభ
వపత్తేః । జాగ్రద్దృష్టస్యైవస్వప్నేపిభానాత్ । యానిహ్యేవజాగ్ర
శ్యతి । తానిసుప్తఇతిశ్రుతేః ।యదేవజాగ్రత్ భయంపశ్యతిరద
ద్యాయామన్యతేఇతిచఅతఏవసవాఏషఏతస్మిన్బుద్ధాంతేరత్వాచ
దృష్ట్వైవపుణ్యంచపాపంచపునఃప్రతిన్యాయంప్రతియోన్యాద్రవతి
ప్నాంతాయైవేతిజాగరితవాక్యేఅసంగఇతినశ్రూయతే । నచాంత
గతఏవజాగరితుంశక్యంతస్యాచేతనత్వేనకామాసంభవాత్తదిద
హాత్రకృతాకామాచ్ఛనానుమానాపేక్షేతినచస్వప్నేకర్మాభా
తదనుప్రవృత్తిఃనతుకామాభావాదితిశంక్యం ।ఆత్మనైవాయంజ్యోతి
పల్యాయతేకర్మకురుతఇతిస్వప్నేకర్మణోదర్శితత్వాత్ ।

నాదికర్తృణాఽసంభవాత్ అచేతనత్వాచ్చ తస్యామకర్తృత్వానుపపత్తిః।
దప్యుక్తం తైరేవ గుహాయాం ప్రవిష్టావాత్మానౌ హీత్యత్ర వస్తుతో నైకస్యా
కర్తృత్వం। బుద్ధేరచేతనత్వాత్ ఆత్మనో నిర్వ్యాపారత్వాచ్చేతి। న
నిర్వ్యాపారత్వం అహంకరోమీతి వ్యాపారస్యాత్మనః ప్రత్యక్షత్వాత్
ఆత్మని చైవం విచిత్రాశ్చహీతి విచిత్రనానాపరిణామస్య సూత్రితత్వాచ్చ
తస్మాదాత్మనః స్వాభావికమేవ కర్తృత్వం న చ కర్తృత్వస్య నస్వాభావిక
త్ స్వాభావికత్వే సుషుప్త్యాదౌ తదభావస్స్యాదితి వాచ్యం। నహి స్వాభా
వికత్వం యావద్ద్రవ్యభావిత్వం కింత్వనారోపితత్వం ఘటపాకజలౌష్ణ్యా
ద్యాదేర్యావద్ద్రవ్యభావినోఽపి అనౌపాధికత్వేన స్వాభావికత్వస్య సర్వ
సమ్మతత్వాత్ బదరఫలాదౌ శ్యామత్వరక్తత్వయోరయావద్ద్రవ్యభా
వినోరప్యనౌపాధికత్వాత్। న చ ధ్యాయతీవ లేలాయతీవ శ్రుత్యా కర్తృ
త్వస్యారోపితత్వాదౌపాధికత్వం ప్రతీయత ఇతి వాచ్యం। అత్ర హి ధ్యా
దేరభావాదివశబ్దప్రయోగః। న తు కర్తృత్వాభావాత్। అవపవయి
త్ర క్రియాస్తి తత్ర నేవశబ్దప్రయోగః। ఉభౌ లోకావనుసంచరతీతి తస్మా
దౌపాధికత్వం కర్తృత్వం తథాఽనియమస్సర్వేషామవిరోధశబ్దా
నుమానాభ్యామితి సర్వేషు విజ్ఞానేషు దేవాయనస్య పథ ఉపసంహార
స్య సూత్రితత్వాత్। నిర్గుణవిజ్ఞానే దేవయానోపసంహారో నాస్తీత్యేత
త్సూత్రవిరుద్ధం। తథా ఇయదామననాత్। ఋతం పిబంతౌ సుకృతస్య లో
కే గుహాం ప్రవిష్టౌ పరమే పరార్ధే। ఇతి కాఠకమంత్రస్య ద్వా సుపర్ణా
సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరిషస్వజాతే ఇత్యస్య ముండకగతస్య
శ్వేతాశ్వతరగతస్య చ విక్త్వోపేతజీవబ్రహ్మప్రతిపాదకత్వస్యాతుల్య
త్వాత్। వేద్యైక్యేన విద్యాభేదాత్। ఉపనిషత్త్రయగతానాం గుణా
నాం తతోపసంహార ఇతి స్వయమేవ వ్యాఖ్యాయ ఉపనిషత్త్రయస్యా
పి నిర్గుణబ్రహ్మప్రతిపాదకత్వాన్నాస్తి గుణోపసంహార ఇతి ప్రతిపాదనం

సూత్రాసంగతమితిస్ఫుటమేవ । తథా కామాదీతరత్ర తత్ర చాయత
భ్య ఇతి అథ యదిదమస్మిన్ బ్రహ్మపురే దహరం పుండరీకం వేశ్మ దహరో
న్నంతరాకాశ ఇతి ఛాందోగ్యాష్టమాధ్యాయగతాయా విద్యాయాః
ఏష మహానజ ఆత్మా యోऽయం విజ్ఞానమయః ప్రాణేషు య ఏషోऽన్తర్హృ
య ఆకాశస్తస్మిన్ఛేత ఇతి బృహదారణ్యకే షష్ఠాధ్యాయగతాయా వి
యాశ్చ హృదయాయతనత్వే సేతుత్వలోకాసంభేదహేతుత్వాదిసా
న్యాత్ వేద్యైక్యేన విద్యాభేదమాశ్రిత్య ఛాందోగ్యగతానాం కామా
ణానాం బృహదారణ్యకే ఉపసంహారః బృహదారణ్యకగతానాం
త్వాదిగుణానాం చ ఛాందోగ్యే ఉపసంహార ఇతి స్వయమేవోక్త్వా బృహ
దారణ్యకస్య స ఏష నేతి నేత్యుత్తరవాక్యాలోచనేన ప్రతిషిద్ధసర్వ
బ్రహ్మప్రతిపాదకత్వాన్నాత్ర గుణోపసంహార ఇతి ప్రతిపాదనమపి సూత్ర
సంగతమేవ । న చ స ఏష నేతి నేతీత్యనేన సర్వవిశేషప్రతిషేధః ।
మూర్తామూర్తభేదమాత్రప్రతిపాదకత్వాదిత్యుక్తం న చ నిర్గుణ
ష్ణోऽస్తి యేన నిర్గుణవాక్యానాం కించిద్భవేత్ । ప్రమాణాభావాత్ క్వా
సూత్రితత్వాచ్చ । న చ అశబ్దమస్పర్శమరూపమవ్యయం సాక్షీ చేతా
వలో నిర్గుణశ్చేత్యాది శ్రుతిర్బ్రహ్మణో నిర్గుణత్వే ప్రమాణం । అరూప
దేవ హి తత్ప్రధానత్వాదితి సూత్రం చ నిర్గుణత్వాదితి వాచ్యం । య
వర్జ్ఞస్సర్వవిద్యస్య జ్ఞానమయం తపః । ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వాన్
ఏష మహానజ ఆత్మా ఇత్యాది శ్రుతిభిః ప్రకాశనాచ్చ వైయర్థ్యం సు
భిధానాదేవ ఆనందాదయః ప్రధానస్య । వివక్షితగుణోపపత్తేశ్చ
సూత్రైశ్చ బ్రహ్మణో గుణవత్త్వస్యాభ్యుపగమాత్ । న చ విరోధః ప్రతి
ణాసంభవేऽపి ప్రతిపాదితగుణసంభవాత్ న హి వహ్నౌ గంధో నాస్తి రూప
త్యనయోర్విరోధః । ఏవమశబ్దమస్పర్శమిత్యాదీనాం ప్రతిషేధ
షాదిగుణాభావపర యః సర్వజ్ఞ ఇత్యాదినా ప్రతిపాదనాత్ జ్ఞాన

ణాః కింనభవేయుః సాక్షీ చేతా కేవలో నిర్గుణశ్చేతి గుణసామాన్యనిషేధశ్చ
యస్సర్వజ్ఞస్సాక్షీ చేతా జ్ఞః కాలకాలో గుణీ సర్వవిద్య ఇత్యాదిగుణవిశే
షవిధినాంశో బాధ్యతే । యథా న హింస్యాదితి సామాన్యనిషేధోఽగ్నీషో
మీయం పశుమాలభేతేతి విశేషవిధినాంశో బాధ్యతే । యథా వా ఆహవనీ
యే జుహోతీతి సామాన్యశాస్త్రం పదే జుహోతీతి విధినా తద్వత్ । నచ
సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మేత్యాదినా జ్ఞానాదికం బ్రహ్మణః స్వరూపత్వేన
ప్రతీయతే । నగుణత్వేనేతి వాచ్యం । తదైక్షత బహు స్యాం ప్రజాయేయేతి
స ఈక్షాం చక్ర ఇతి చ జ్ఞానస్య జన్యత్వావగమేన స్వరూపత్వాయోగాత్ । న
చావిద్యావృత్తిరూపం జ్ఞానాన్తరమేవ జన్యతే । న స్వరూపజ్ఞానం । స్వ
రూపత్వేపి నావిషయోపరక్తత్వాకారేణ జన్యత్వశ్రుతేరుపపత్తిరితి వా
చ్యం । అవిద్యాయాః శశవిషాణతుల్యత్వాత్ సత్త్వేప్యసత్యస్య వ్యక్తి
త్వేన తత్రేక్షణాయోగాత్ । అన్యథా ప్రధానస్యాపీక్షణసంభవే ఈక్షతే
ర్నాశబ్దమిత్యాదేరసాంగత్యాపాతాత్ యదుక్తం స్వరూపత్వేపి చైత
న్యస్య విషయోపరక్తతాకారేణ జన్యత్వోపపత్తిరితి తన్న । సృష్టికారణీ
భూతేక్షణకాలే విషయాభావాత్ । నచ తదప్యవ్యాకృతం నామరూపా
త్మకమస్త్యేవేతి వాచ్యం । తత్సంభవే ప్రమాణాభావాత్ । భావేపి వా త
స్య ప్రళయకాలేపి సత్త్వేన తదానీముత్పత్త్యయోగాత్ । ఈక్షణగతతయా
శ్రుతస్య జన్యత్వస్య తదితరగతత్వకల్పనాయోగాచ్చ । కథం తర్హి స
త్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మేతి సామానాధికరణ్యం నీలముత్పలమిత్యాదివత్
గుణగుణినోర్భేదాభేదాభ్యుపగమాత్ । ఉక్తం చ సూత్రకృతా తద్గుణసా
రత్వాత్ తద్వ్యపదేశః ప్రాజ్ఞవదితి । కించాత్ర జ్ఞానశబ్దో న జానాతే
ర్భావసాధనో ల్యుట్ప్రత్యయాన్తః తథా సతి ప్రత్యయాద్యుదాత్తత్వేనాద్యుదా
త్తం పదం స్యాత్ । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానమిత్యాదివత్ అన్తోదాత్తం
చాధీయతే । తస్మాత్ జ్ఞానమస్యాస్తీతి మత్వర్థీయార్శఆద్యచ్ప్రత్య

యేనతిచిత ఇత్యంతోదాత్తం పదంభవతి । తథాచజ్ఞానపదిత్యర్థలా
అన్యేనాపిజ్ఞానగుణత్వమేవసిద్ధ్యతి । నజ్ఞానస్వరూపత్వంతస్మాద్బ్రహ్మ
నిర్గుణత్వాత్ ఇదంనిర్గుణప్రతిపాదకమిదంసద్గుణప్రతిపాదక
భాగకల్పనాయుక్తమేవతథాచసర్వాపేక్షాచయజ్ఞాదిశ్రుతేరశ్వ
తికర్మణాసాపేక్షాయాపిద్యాయామోక్షహేతుత్వస్యసూత్రితత్వా
ర్మణాంరపేక్షితాకేవలాదేవజ్ఞానాత్ మోక్షఇతిప్రతిపాదనంసూత్రా
బద్ధం । తథాహి । అతఏవాగ్నీంధనాద్యపేక్షాయదావిద్యాకర్మాం
దాసాస్వకార్యస్యకారణోపకారస్యసిద్ధమేవసహకారిత్వేనాగ్నీం
దీన్యగ్నిమీడేత్యాదివాక్యవిహితాఃఅగ్న్యాధానాదీనిచాపేక్ష
యదానకర్మాణ్యంగంతదానాంగాంతరాణ్యపేక్షతే । యదావిద్యాంగ
రుషార్థహేతుః । తదాపురుషార్థసిద్ధయేసర్వాణికర్మాణి
మిశ్రితానిసహకారిత్వేనాపేక్షతఇత్యాహ । సర్వాపేక్షాచయజ్ఞా
తేరశ్వవత్ । సర్వాణికర్మాణ్యపేక్షతే విద్యాకుతః యజ్ఞాదిశ్రుతే
ఱమేవంవేదానువచనేనబ్రాహ్మణావివిదిషంతియజ్ఞేనదానేనతపసా
కేనేతిశ్రుతేః । అత్రహిపూర్వంతమేవధీరోవిజ్ఞాయప్రజ్ఞాంకుర్వీత
హ్మణఇతిప్రమాణేనవిజ్ఞాయప్రజ్ఞాముపాసనాంచకుర్వీతేత్యుక్తం ।
పాసనాసహకారిణీత్యపేక్షాయామిదముచ్యతే । తమేతంవేదాను
నేత్యత్రవేదానువచనశబ్దేనవేదవాక్యముచ్యతే । ఇతిత్రిశంకో
నువచనమిత్యాదౌతథాదర్శనాత్ । నతువేదాధ్యయనస్యప్రమా
నప్రమాణాకాంక్షానివర్తకత్వాత్ । యజ్ఞాదిశ్రుతేరితిసూత్రవి
చ్చ । యజ్ఞస్యాదిత్వాభావాత్ । వేదానువచనస్యైవాదిత్వేనవేద
చనాదిశ్రుతేరితివక్తవ్యత్వాత్తస్మాద్వేదానువచనేనవాక్యేనవిజ్ఞాయ
ధ్యాహార్యయోజ్యం । కేచిత్తు । ఏవంప్రాప్తంఅవగతమిత్యర్థ
హుః । వివిదిషంతీత్యత్రవేదనంపూర్వాత్రప్రజ్ఞాశబ్దేననిర్దిష్టం ।

ఏవ ఉపాస్తౌ బహుళం వేదేతి ప్రయోగదర్శనాత్ । అవ్యుత్పత్త్యధికరణేపిస్యా
పాస్త్యవర్ణతికరేణ వేదే ప్రయోగదర్శనాత్ । విదిరుపాసనార్థ ఇతి
రైరప్యుక్తత్వాచ్చ యజ్ఞేనేతి సహార్థే తృతీయా యథా యజ్ఞాదీని సహ
రిత్వేన విధీయంతే । నచ కరణే తృతీయా కింన స్యాదితి వాచ్యం ఉపాస్తౌ
యజ్ఞాదేః కరణత్వాసంభవాత్ మనసైవానుద్రష్టవ్యమితి మనసః కరణ
త్వావధారణాచ్చ । విదేః ప్రమాణజ్ఞానార్థత్వే ప్రాప్యమాణస్య యజ్ఞా
దేః కరణత్వాసంభవాచ్చ । నచ జ్ఞానప్రతిబంధకపాపనివృత్తిద్వారా య
జ్ఞాదేః కరణత్వం సంభవతీతి వాచ్యం । యోగ్యతాజ్ఞానాదిశబ్దజ్ఞానసామ
గ్ర్యాం సత్యాం జ్ఞానానుదయాదర్శనేన పాపస్య ప్రతిబంధకత్వాసిద్ధేః ప్రతి
బంధకాభావకారణత్వస్య పరైర్యత్నతో నిరాకరణేన తద్ద్వారా యజ్ఞా
దేః కారణత్వస్య దూరతో పాస్తత్వాచ్చ । తస్మాత్సహార్థ ఏవ తృతీయా ।
తశ్చ యజ్ఞాదేః సహకారిత్వసిద్ధిః । అత ఏవాథోత్తరేణ తపసా బ్రహ్మచ
ర్యేణ శ్రద్ధయాత్మానమన్విష్యాదిత్యమభిజయత ఇత్యాదౌ సహార్థే తృ
తీయేతి పరైరపి వ్యాఖ్యాతం । అత ఏవ సూత్రకారోపి సహకారిత్వేన చేతి
అత ఏవ సహకారిత్వం వక్ష్యతి । అత ఏవ తదధిగమ ఉత్తరపూర్వయో
రశ్లేషవినాశౌ తద్వ్యపదేశాదితరస్యాప్యేవమసంశ్లేషః పాతే త్వితి విద్యా
యాః పూర్వయోః పుణ్యపాపయోర్వినాశముక్త్వా తదపవాదత్వేనేదం
సూత్రద్వయముక్తం । సూత్రకృతా అనారబ్ధకార్యే ఏవ తు పూర్వే తదవధేః
అగ్నిహోత్రాదితు తత్కార్యాయైవ తద్దర్శనాదితి ప్రారబ్ధయోః పుణ్య
పాపయోః సహవిద్యయా నాశః । కింతు భోగేనాగ్నిహోత్రాదీనాం ని
త్యనైమిత్తికానాం విద్యయా నాశః । కింతు విద్యాఫలే మోక్షే హేతుత్వమితి త
యోరర్థః । యది హి కర్మాణి జ్ఞానస్యైవోత్పాదకాని తర్హి ఫలాపవ
ర్జితత్వాత్ । కర్మణా జ్ఞానేన చావశ్యంభావాత్ తదాపవాదత్వేన
మోక్షహేతుత్వప్రతిపాదనమసంగతం స్యాత్ । కించ యది మోక్షసా

ధనం జ్ఞానఫలముద్దిశ్య తత్సాధనత్వేన యజ్ఞాదయో విధీయంతే । తస్య
నిశ్చయం వినా వైదికే కర్మణి ప్రవృత్త్యనుపపత్తేః జ్ఞానలక్షణఫలాని
వాచ్యః । జ్ఞానం చ బ్రహ్మవిషయమితి విషయభూతబ్రహ్మనిశ్చయో
చ్యః । తథాపి బ్రహ్మణశ్చైతత్ఫలస్యాసిద్ధత్వాత్ । సాధనానుష్ఠానం
యేవ ఫలానిశ్చయాత్ । న సాధనే ప్రవృత్తిః । ఏవం మోక్షనిశ్చయాన
యోరపి ద్రష్టవ్యం । ఏతచ్చార్థావబోధకామస్యాధ్యయనం
త ఇతి పక్షం నిరాకుర్వద్భిస్తైరేవ యత్నతః సాధితమితి । నాతియ
చ మోక్షస్య కర్మసాధ్యత్వే అనిత్యత్వాపత్తేః తద్యథేహ కర్మచిత
కః క్షీయత ఏవమేవాముత్ర పుణ్యచితో లోకః క్షీయత ఇతి వాచ్యం ।
య ఇహాత్మానమనువిద్య వ్రజంత్యేతాంశ్చ సత్యాన్ కామాన్ తేషా
విద్యారహిత కేవలకర్మకృతాం లోకస్యైవ శ్రవణాత్ । తథాన్య
యో వా ఏతదక్షరం గార్గ్యవిదిత్వాస్మిన్ లోకే జుహోతి యజతే
పస్తప్యతే బహూని వర్షసహస్రాణ్యంతవదేవాస్య తద్భవతి । యది
నేవం విన్మహత్పుణ్యం కర్మ కరోతి । తద్ధాస్యాంతతః క్షీయత ఏవ
నమేవ లోకముపాసీత । స య ఆత్మానమేవ లోకముపాస్తే నాస్య
క్షీయత ఇత్యాదినా తత్ర విద్యారహితకేవలకర్మణః క్షయిష్ణుత్వ
ద్యాయుక్తకర్మఫలస్యాక్షయత్వస్య చ ప్రతిపాదనాచ్చ తస్మాత్సిద్ధం క
ణస్సహకారిత్వం । అశ్వవత్ యథా రథచర్యాయాం నియుక్తో
వాహనాశ్వః సహకారిత్వేన సర్వాపేక్షతే తద్వదేతే యజ్ఞాదేః
షా హేతుత్వమపి నిరస్తం । అశ్వేన జిగమిషతీత్యాదావశ్వాదేర్గమ
హేతుత్వాదర్శనాత్ । అగ్నిహోత్రాదితుల్యకార్యాయామేవ
నాదిః సాక్షాన్మోక్షహేతుత్వస్యైవ సూత్రితత్వాచ్చ అస్యార్థస్సై
క్తః । అగ్నిహోత్రాదియన్నిత్యం కర్మ వైదికం తత్తత్కార్యాయై
జ్ఞానస్య యత్కార్యం తదేవాస్యాపి కార్యమిత్యర్థః । కుతః తమేత

వచనేన బ్రాహ్మణా వివిదిషంతీత్యాదిశ్రుతిదర్శనాత్ । జ్ఞానకర్మణో
ర్లక్షణకార్యత్వాత్ కార్యైకత్వానుపపత్తిః । నైషదోషః । జ్వరనాశ
కార్యయోరపి దధివిషయోర్గుడమంత్రసంయుక్తయోస్తృప్తిపుష్టికార్య
దర్శనాత్ తద్వత్కర్మణోఽపి జ్ఞానసంయుక్తస్య మోక్షకార్యత్వో
పపత్తేరితి । ఏవం సతి యదుక్తమత్ర కాంతవిషయమేతత్ కార్యైకత్వాభిధా
నం చిత్తశుద్ధివివిదిషాద్వారా జ్ఞానస్యైవహి ప్రాపకం కర్మ మోక్షసాధ
నముపచర్యతే । నహి నిర్విశేషబ్రహ్మణి ఆగామ్యగ్నిహోత్రాదికం సంభ
వతి । అకర్త్రాత్మబోధే సతి విధినిషేధశాస్త్రాధికారాత్ సగుణాసువి
ద్యాసు కర్తృత్వానతివృత్తేః । సంభవత్యాగామ్యగ్నిహోత్రాదికం
స్యాపి నిరభిసంధినః కార్యాంతరాభావాత్ విద్యయా సహైకకార్యత్వో
పపత్తేరితి తదయుక్తం । కథం హ్యేకస్మాచ్ఛ్రుతివాక్యాత్ సూత్రవాక్యా
ద్వా అర్థద్వయప్రతిపత్తిః । క్వచిద్వివిదిషాయాం సహేతుత్వం క్వచిద్వి
ద్యాఫలహేతుత్వమితి కథం వా యజ్ఞాదీనాం వివిదిషాయామేవ ఉపయోగ
శ్రవణాత్ సగుణాసు సాక్షాత్ఫలహేతుత్వోక్తౌ న పూర్వాపరవిరోధః । న
చ ఫలహేతుత్వస్యైవ వాక్యార్థత్వేఽపి అకర్త్రాత్మబోధేన కర్మణాం
ప్రదాహాత్ కర్మణాం ఫలపర్యంతావస్థానాసంభవేన వివిదిషాయామే
వోపయోగో నిర్గుణవిద్యాయాముక్త ఇతి వాచ్యం । కర్తా శాస్త్రార్థవత్వా
దిత్యస్మిన్ కర్తృత్వస్య వ్యవస్థాపితత్వాత్ । అకర్త్రాత్మబోధస్య ప్రాం
గేవ కర్మప్రదాహకత్వాసంభవాత్ । నిర్గుణవిద్యాయా ఏవాభా
వే తత్ర వివిదిషోపయోగస్యాకూరావాస్తత్వాత్ న చ కర్మజన్యత్వే మోక్ష
స్యానిత్యత్వం స్యాత్ । యత్కృతకం తదనిత్యమితి వ్యాప్తేస్తద్యథేహ కర్మ
చితో లోకః క్షీయత ఇతి శ్రుతేశ్చేతి వాచ్యం । యది హాప్యనేవంవిన్మహ
త్పుణ్యం కరోతి తద్ధాస్యాంతతః క్షీయత ఏవ ఆత్మానమేవ లోకముపాసీత స
య ఆత్మానమేవ లోకముపాస్తే నాస్య కర్మ క్షీయత ఇతి అనాత్మవిద్యాకృత

స్యకర్మణః । ఫలోపభోగాంతే క్షయస్య బ్రహ్మాదిధామసుకృతస్యకర్మ
క్షయాభావస్య ప్రతిపాదనేన అనిత్యత్వప్రసక్త్యభావాత్ న్యాయస్య
బాధితత్వాత్ । నచ క్రియాయా ఆశుతరవినాశిత్వస్య ప్రత్యక్షసిద్ధత్వా
ద్ధమక్షయత్వప్రతిపాదనమితివాచ్యం । క్రియాయాస్సూక్ష్మావస్థారూ
పూర్వస్య కర్మశబ్దవాచ్యస్యాక్షయత్వప్రతిపాదనాత్ నచతస్మిన్
నాభావాత్తదభావే ఆశుతరవినాశిన్యాః క్రియాయాః కాలాంతరే ఫల
త్వానుపపత్తేస్తదభావే తం విద్యాకర్మణీ సమన్వారభేతే ఇతి కస్యాన్వా
న్వారంభణముచ్యతే । ప్రాప్యాంతం కర్మణస్తస్య యత్కించేహ కరో
యం కస్యవాక్షయే పరలోకాదిహాగమనముచ్యేత రమణీయచరణాః
యాం యోనిమాపద్యేరన్నితి వాక్యేకేన వా యోనివిశేషప్రాప్తిరుచ్య
థాతదధిగమః ఉత్తరపూర్వాఘయోరశ్లేషవినాశావితి కస్యవాజ్ఞానేన
శః । అశ్లేషశ్చోచ్యతే క్రియాయాస్తత్క్షణ ఏవ నష్టత్వాత్ కస్యనాశ
దః । సాధుకృత్యాన్నిత్యాదినా ఉపాయనముచ్యేత । నన్వమూర్తద్రవ్య
పూర్వస్యకథం హానం కథముపాదానమితిచేన్న శాస్త్రప్రామాణ్య
భయస్యాప్యుపపత్తేః । ధర్మాధర్మయోః శాస్త్రైకగమ్యత్వేన తత్స
వోపి శాస్త్రైకైవావగంతవ్యః । నతర్కేణ ప్రయోజనమస్తి । శ్రుతే
ద్ధమూలత్వాదితి హ్యుక్తం । అత ఏవ స్తేనః ప్రకీర్ణకేశోంసే ముస
థాయ రాజానం గత్వా కర్మాచక్షీత తేనైనం హన్యాద్వధే మోక్ష
తేనుజ్ఞాతార మేనస్స్పృశతి । అన్నాదే భ్రూణహామార్ష్టి ఏనోభి
స్తేనః ప్రముక్తో రాజని యాచనానృతసంకర ఇతి అతిథిర్యస్యభగ్నా
హాత్ప్రతినివర్తతే స తస్య దుష్కృతం దత్వా పుణ్యమాదాయ గచ్ఛ
ది వాక్యైః పుణ్యపాపయోర్హానముపాదానం చ స్మర్యతే తద్యథే
చితఇత్యాది శ్రుతిశ్చ విద్వద్విషయా ॥ అథయ ఇహాత్మానమనువిద్య
తి అనంతరం విశేషః సార్వకామ్యఫలప్రాప్త్యభిధానాత్ తత్ప్రశేపి

విద్యాయాః సగుణవిద్యాత్వస్య సగుణాసు విద్యాసు కర్మసాహిత్యస్యా
భ్యుపగతత్వేన తత్ప్రకరణస్థేనైవ వాక్యేన తత్ఫలం నిర్ణీయత ఇత్యసాంగత్యా
పాతాత్ । దహరాధికరణే దహరవిద్యాఫలాక్షయత్వస్య తత్రైవ ప్రతిపా
దనాచ్చ తస్యా తార్యసాధ్యత్వేపి మోక్షస్య కర్మణః క్షయ్యత్వప్రతిపా
దనాత్ । మోక్షస్యాక్షయ్యత్వముపపన్నం । తథా సమానాచసృత్యుప
క్రమాదితి విద్వదవిదుషోరుత్క్రాంతిసామ్యప్రతిపాదనేపి కస్యచిద్వి
దుష ఉత్క్రాంత్యభావాభిధానం సూత్రవిరుద్ధం । తథాహి । కథం వా
ఽఽత్మనః సదర్శనాచ్ఛబ్దాచ్చేత్యాదినేంద్రియప్రాణసహితస్య జీవస్య లిం
గశరీరేణ సహ ఉత్క్రాంతిం విపిత్సంతం ప్రతిపాద్యతే । సమాహితము
త్సర్జద్యాయాదేవమేవాయం శరీర ఆత్మా ప్రాజ్ఞేనాత్మనాన్వారూఢ ఉ
త్సర్జద్యాతీత్యాదికా శ్రుతిః సప్రపంచముత్క్రాంతిముక్త్వా, ఇతిన
మయమాన ఇతి తస్యాం అవిద్వత్సంబంధితామభిధాయాథాకామయ
మాన ఇతి విద్వాంసం ప్రస్తుత్య న తస్య ప్రాణా ఉత్క్రామంతీతి తస్యో
త్క్రాంతిం ప్రతిషిధ్య అథ మర్త్యోఽమృతో భవత్యత్ర బ్రహ్మ సమశ్నుత ఇ
త్యత్రైవామృతత్వం బ్రహ్మప్రాప్తిం దర్శయతీత్యాహ । సమానా చాసృ
త్యుపక్రమాదమృతత్వం చానుపోష్య । సమానా చ విద్వదవిదుషోరుత్క్రాం
ః । కస్మాద్విశేషాశ్రవణాచ్ఛాందోగ్యపరేషాం నిర్విశేషబ్రహ్మప్రతిపాద
కత్వేనాభిమతే షష్ఠాధ్యాయ ఏవమేవాహాచార్యవాన్ పురుషో వేదేతి వి
ద్వాంసం ప్రక్రమ్య తస్య తావదేవ చిరం యావన్న విమోక్ష్యేఽథ సంపత్స్య
ఇతి సంపత్త్యభిధాయకేన క్రమేణ సంపత్స్య ఇతి సంపత్త్యభిధాయకేన క్ర
మేణ సంపద్యత ఇతిపీఝాయాం వాఙ్మనసి సంపద్యత ఇత్యాదినోత్క్రాం
క్రమప్రతిపాదనాచ్చ కిం సర్వత్ర సామ్యం నేత్యాహ । ఆసృత్యుపక్రమా
త్ । సృత్యుపక్రమాత్ సృత్యుపక్రమతః ప్రాక్సమానోత్క్రాంతిః సృత్యుప
క్రమస్తు మూర్ధన్యనాడీతోఽపి విద్వాన్ గచ్ఛతి ఇతర ఇతరాభ్యామితి విశే

షః । యదుక్తమత్రైవ । విదుషోమృతత్వాదితిత(త్రా)హ । అమృతత్వం
చానుపోష్యేతి । అనుపోష్యాదగ్ధ్వాలింగశరీరాదికంస(ప్రా)ణత్వమమృ
త్వముచ్యతే అథమర్త్యోఽమృతోభవతీతిబ్రహ్మప్రాప్తిరపిహార్దబ్ర
ప్రాప్తిరేవకస్మాదిత్యతఆహ । తథాపితేఃసంసారవ్యపదేశాత్॥
త్రత్ర తేనధీరాఅపియంతిబ్రహ్మవిదః । స్వర్గలోకమితిఊర్ధ్వం
క్తాఇతిదేవయానేనపథాఅవికృతబ్రహ్మప్రాప్తిసమయఏవ లింగశరీ
భ్యఃముక్తత్వావిధానేనతతఃప్రాక్ సంసారిత్వావగమాత్ । ననుదేహా
హినర్గచ్ఛల్లింగశరీరంపార్శ్వస్థైఃకిమితినోపలభ్యతే।కిమితివా
దేహస్యదాహచ్ఛేదాదినాతన్నోపమృద్యేతేత్యాశంక్యసూక్ష్మత్వా
వమిత్యాహ ॥ సూక్ష్మంప్రమాణతశ్చతథోపలబ్ధేః॥నోపమర్దేనాతః॥
అపిచజీవదవస్థాయాముపలభ్యమానస్యఉష్ణస్పర్శలింగశరీరా
త్వాత్ । మృతావస్థాయాంచఉష్ణస్పర్శానుపలంభేనతథాశ్రయస్య
శరీరస్యఉత్క్రాంతిరావశ్యకీత్యాహ ॥ ॥ అస్యైవచోపపత్తేరస
ష్మా ॥ ॥ యదుక్తంనతస్యప్రాణాఉత్క్రామంతీతివిదుషాఉత్క్రా
తిఃప్రతిషిద్ధేతితత్రాహప్రతిషేధాదితిచేన్నశారీరాత్ ॥ ॥ నాయ
త్క్రాంతిప్రతిషేధఃప్రాణానాంకింతుశరీరాదాత్మాకథంగమ్యతే॥
స్పష్టోహ్యేకేషాం ॥ ॥ స్పష్టోహ్యేకేషాంమాధ్యందినానాం
శాఖాయాంనతస్మాత్ప్రాణాఉత్క్రామంతీతిపంచమీప్రయోగాత్ ॥
తిచప్రాధాన్యాదభ్యుదయాన్నిఃశ్రేయస సాధికృతోదేహోహ్యాగృహ్య
నదేహః॥ నతస్మాద్వ్యుచ్చిక్రమిషోర్జీవాత్ప్రాణాఅపక్రామంతి స
నైవభవంతీత్యర్థః॥తథాచనప్రాణస్యదేహాదుత్క్రాంతిర్భవత్
వంచతస్యేతిసంబంధసామాన్యేషష్ఠీశాఖాంతరగతయాపంచమ్యా
బంధవిశేషేవస్థాప్యతే । నచైవమితినకామయమానఇతి ఉత్క్రాం
ద్వత్సంబంధితోక్తిరనుపపన్నేతివాచ్యం। నహీదముత్క్రాంతేరవిద్వ

ంక్రితాభిధానం । నహ్యవిదుషోమూర్ధన్యుత్క్రాన్తిస్సంభవతి । త
మూర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమేతీతితదోర్ధ్వగజ్వలనమిత్యాదిసూత్రా
ణ్యంవిదుషఏవమూర్ధన్యుత్క్రాన్త్యభిధానాత్ । తథాతంవిద్యాక
ర్మణీసమన్వారభేతే । సమన్వారంభణమిణినావిదుషఃసంభవతి । స
మన్వారంభణాత్ । విభాగశ్శతవదితిసూత్రాభ్యాంసమన్వారంభణస్య
ద్వద్విషయాభిధానాచ్చ । తథాప్రాజాపత్యంవాబ్రహ్మవేత్యాబ్రహ్మరూ
పపత్తిరపినావిదుషఃసంభవతి । బ్రాహ్మేణజైమినిరుపన్యాసాదిభ్యఇతి
సూత్రేణతస్యావిద్యాఫలత్వాభిధానాత్ । కింతుతస్మాల్లోకాత్పునరేత్య
స్మైలోకాయాకర్మణఇతియత్ప్రత్యాగమనముక్తం తస్యావిద్వత్సంబం
తాభిధానమేతత్ తథాచావిద్వత్కర్మక్షయాత్పునరాగచ్ఛతి । వి
ద్వాంస్తు బ్రహ్మైవైతీత్యేవవిశేషాభిధానాన్న తత్రాన్తుత్క్రాన్తి
స్థానచశరీరాదుత్క్రాన్తేరప్రసక్తేస్తన్నిషేధానుపపత్తిః । దేవదత్తో
ఇత్యాదిలౌకికవ్యవహారాత్తత్ప్రసక్తౌనిషేధసంభవాత్ ।జీవాపేతం
వకిలేదంమ్రియతేనజీవోమ్రియతఇతినాలపచనైవోత్క్రాన్త్యభా
పూర్వత్రప్రతిపాద్యతే । కింతువిభాగప్రశ్నోత్తరసిద్ధోనూద్యతేత
హి ॥ యత్రాయంపురుషోమ్రియతఉదగస్మాత్ప్రాణాఃక్రామన్త్యా
హో నేతిప్రశ్నే నేతిహోవాచయాజ్ఞవల్క్యోఽత్రైవసమవనీయం
సఉచ్ఛ్వయత్యాధ్మాయత్యాధ్మాతోమృతఃశేతఇత్యుత్తరం। తత్రాస్మాది
శబ్దనదేహిపరామృశ్యతే । అత్రైవసమవనీయంతఇతిజీవేప్రా
నాంసంలీనతయాఉక్తాయాఃసంభవాత్ । సోధ్యక్షఇత్యత్రతథాప్రతి
పాదనాత్ । నశరీరేతస్యాసంభవాత్ । నచసఉఛ్వయతీతిజీవస్య
ఉచ్ఛూనతానుపపన్నేతివాచ్యం । నహ్యుచ్ఛ్వయతీత్యత్రఉచ్ఛూనతార్థః
కింతూర్ధ్వగమనమేవ టుఓశ్విగతివృద్ధ్యోరితిస్మరణాత్ । ఆధ్మాయతి
శబ్దంకరోతీత్యర్థః।ధ్మాధాతోఃసకర్మకత్వాత్।సంఖ్యా

దథ్మురితిదర్శనాత్ । ఆధ్మాతః కర్మభూతో దేహః ఆధ్మాతశ్శంఖ ఇతి
నాత్ । మృతః ప్రాణవియుక్తః శేత ఇత్యర్థః । తథా చాత్ర సిద్ధో జీవాత్ ప్రా
ణానాముత్క్రమణాభావో నూద్యతే । న తస్య ప్రాణా ఇతి న చానువాదో
ర్థ ఇతి శంక్యం । బ్రహ్మైవ సన్నిత్యుక్త బ్రహ్మత్వోపపాదకత్వాదిత్యత్ర
హ్మైవ సన్నితి బ్రహ్మభావోపి విదుషో వైశేషికో నోచ్యతే ॥ విద్యాసాధ్య
ప్రాప్తేః బ్రహ్మాప్యేతీతి పృథగేవాభిధానాత్ కింతు ఉత్క్రాంతి ప్రస్తావే
యమింద్రియమనః ప్రాణసహితస్య జీవస్య భూతద్వారా బ్రహ్మణి స
రవిభాగాపత్తిరూపా విద్వదవిదుషోస్సమానా వాఙ్మనసి దర్శనాచ్ఛబ్దా
త్వారబ్ధమవిభాగే వచనాదిత్యేవమంతేన నిరూప్యతే । సైవాభిధీయతే
భిధానం చ తస్య బ్రహ్మప్రాప్తిద్వారత్వాత్ న హ్యుత్క్రాంతిభావే దేవ
నేన పథా బ్రహ్మగమనం సంభవతి । తదర్థమేవ హి ద్వితీయపాదే
త్క్రాంతినిరూపణం । న చ ప్రాణసహితస్య జీవస్య బ్రహ్మసంపత్తిః జీవా
ప్రాణానాముత్క్రాంతిప్రతిషేధం వినా సంభవతీతి । తత్ప్రతిషేధో
ర్థవాన్ । యదాపి బ్రహ్మైవ సన్నిత్యస్యాయమపి బ్రహ్మభూత్వేత్యర్థః
దేవో భూత్వా దేవానప్యేతీతివత్తదాపి బ్రహ్మభావో ప్యుత్క్రాంత ప్రా
స్యామృతస్య న భవతీతి ప్రతిషేధోప్యర్థవాన్ । ఇయం చ సంపత్తిః । క
కేన క్రమేణ భవతీత్యాకాంక్షాయామాహ । తదా సర్వే ప్రముచ్యంతే
కామా యేస్య హృది శ్రితాః అథ మర్త్యోమృతో భవత్యత్ర బ్రహ్మ సమశ్ను
త ఇతి । సర్వే కామాః ప్రముచ్యంత ఇతి సేంద్రియస్య ప్రాణే సంపత్త్యో
శేషః । కారణస్య ప్రతిలయే హి కార్యస్య సర్వాత్మనా ప్రవిలయో భవతి
అథ మర్త్యోమృతో భవతీతి అనంతరం జీవే ప్రాణస్య సంపత్తిరుక్తా తదిదము
క్తం సూ । తావయవేన అమృతత్వం చానుపోష్యేతి । అస్యార్థః । అథ మర్త్య
ఇత్యత్రామృతశబ్దేన విద్యాఫలం నోచ్యతే । ఉత్తరత్ర తస్యాభిధానాత్ ।

స్వసపోవ్యఅదగ్ధ్వాబంధహేతుమనుపేత్యచాపికృతం। బ్రహ్మసు ప్రాణస్య
మాత్రంతస్యావిదవిదుషోః సమానమితి ఇదమేవచామృతత్వమస్యసూత్రస్య
విషయః। తయోర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమేతీత్యాదావమృతత్వస్యఉత్క్రాం
తిపూర్వకత్వాభిధానేనతదభావేశంకానుదయాత్। అత్ర బ్రహ్మసమశ్నుత
ఇతిజీవస్యాభూతద్వారా బ్రహ్మణిసంపత్తిః। వాఙ్మనసిసంపద్యతేమనః ప్రా
ణే ప్రాణస్తేజసి తేజఃపరస్యాం దేవతాయామితి శ్రుత్యంతరాత్। నన్వేవం
బ్రహ్మణిసంపన్నః సన్నితి వక్తవ్యా న బ్రహ్మైవసన్నిత్యాశంకా సంపత్తిరిహ నీ
రక్షీరవదగ్నితప్తాయః పిండవచ్చవిభాగాపత్తిరేవ। నతుసంశ్లేషమాత్రమితి
పరిహరిష్యన్ ప్రథమంజీవస్యామృతత్వస్మృతివ్యవహారో నిరాలంబనస్యాది
తిశంకాంపరిహరతి। తద్యథాహినిర్లయనీవల్మీకేమృతాప్రత్యస్తాశయీత
ఏవమేవేదంశరీరం శేతే అథాయమశరీరోఽమృతోఽప్రాణో బ్రహ్మైవ
తేజఏవేతి యథాఅహినిర్లయనీఅహిత్వక్ అహినానిర్ముక్తా ప్రాణవి
యుక్తత్వాన్మృతావల్మీకేశయీతైవమేవేదంశరీరం ప్రాణవియోగాన్మృ
తం శేతే జీవస్తుశరీరాదుత్క్రాంతత్వాత్। దేహస్యాన్యనివృత్తేర్వా అ
శరీరః ప్రాణవియోగాభావాచ్చ అమృతః ప్రాణావిభాగాపత్త్యా ప్రాణః
తేషావిభాగాత్ బ్రహ్మైవ తేజోవిభాగాపత్త్యా తేజఏవేతి తదేవం బ్రహ్మై
వేత్యేతత్ప్రపంచితం। ఇదానీంకీదృశేనపథాకీదృక్ సాధనవిశిష్టశ్చ
బ్రహ్మాప్యేతీత్యాకాంక్షాయాం బ్రహ్మాప్యేతీత్యేతత్ప్రపంచయతి అణుః పం
థావితతః పురాణో మాంస్పృష్టోనువిత్తో మయైవ తేధీరా అపియంతి బ్రహ్మవి
దః స్వర్గంలోకమితఊర్ధ్వం విముక్తాః తస్మింఛ్శుక్లముత నీలమాహుః పిం
గలంహరితంలోహితంచ ఏషపంథా బ్రహ్మణానువిత్తస్తేనైతి బ్రహ్మవిత్।
పుణ్యకృత్తైజసశ్చ ఇతిమూర్ధన్యనాడ్యాస్తదభిత్తత్వాత్। దుర్విజ్ఞేయ
త్వాదా అణుః పంథాః దేవయానః మాంస్పృష్టః మాంస్పృష్ట ఇతి

అప్రతీకోపాసకానాం హిరణ్యగర్భప్రాప్త్యభిధానం సూత్రవివక్షి
తముపాసనమపి హిరణ్యగర్భవిషయమేవేతి వాచ్యం । సర్వత్రప్ర
పదేశాదిత్యధికరణే ఉపాస్యస్య బ్రహ్మత్వనిర్ధారణాత్ । తథా
ద్యావిర్భవనే స్వశబ్దాత్ । ముక్తః ప్రతిజ్ఞానాదితి బ్రహ్మసంపన్నం
ముక్తస్య స్వరూపావిర్భావ ఉక్తః । కేనస్వరూపేణాభినిష్పత్తిరిత్య
యాం బ్రాహ్మేణ జైమినిరుపన్యాసాదిభ్య ఇతి బ్రాహ్మేణాపహతపాప్మ
నా సత్యకామః సత్యసంకల్ప ఇత్యేవమం తేన స తత్ర పర్యేషి। జక్షత్క్రీడ
మమాణః స్త్రీభిర్వా యానైర్వా జ్ఞాతిభిర్వా వయస్యైర్వా ఇత్యాది
ర్వజ్ఞః సర్వేశ్వర ఇత్యాదినా చ రూపేణ సంపత్తిరితి జైమినిపక్షము
తీతన్మాత్రేణ తదాత్మకత్వాదిత్యౌడులోమిరిత్యన్వయేన చైతన్యరూ
పసంపత్తిరిత్యౌడులోమిపక్షం చోక్త్వా । ఏవమప్యుపన్యాసాత్ పూర్వ
భావాదవిరోధం బాదరాయణః । ఏవమపి పారమార్థికచైతన్యమాత్ర
స్వరూపాభ్యుపగమేపి వ్యవహారాపేక్షయా పూర్వస్యాప్యుపన్యా
భ్యోనవగతస్య బ్రాహ్మ్యస్యైశ్వర్యరూపస్య ప్రత్యాఖ్యానాత్ ।
రోధం బాదరాయణ ఆచార్యో మన్యత ఇతి ఏవం బాదరాయణ
వ్యాఖ్యాతః ॥ ఏవం చ జ్ఞానప్రభవత్వాత్ సమస్తస్య ప్రపంచ
నాదజ్ఞాననాశే తన్మూలస్య కృత్స్నప్రపంచస్య నిరన్వయనాశా
రూపమాత్రేణావస్థానం ముక్తిరితి పక్షో బాదరాయణస్యాభిప్రే
స్ఫుటమేవ తథా ఏష సంప్రసాదోఽస్మాచ్ఛరీరాత్ సముత్థాయ పరం
రుపసంపద్య స్వేన రూపేణాభినిష్పద్యత ఇతి స్యాస యది పితృలోకకా
భవతి సంకల్పాదేవాస్య పితరః సముత్తిష్ఠంతీత్యాది వాక్యస్య చ
ద్యాగతత్వేపి సంకల్పాదేవ తచ్ఛ్రుతేరితి సూత్రస్యాపి బ్రాహ్మే
రోక్తసత్యసంకల్పత్వోపజీవిత్వేపి పూర్వసూత్రేణ నిర్గుణవి
యమిదం సగుణవిద్యావిషయమితి విభాగకథనం నిర్మూలకం

ధిపతిః । అతఏవసత్యసంకల్పత్వాచ్చ ఛాందోగ్యే ప్రాయాస్సన్స్వరాడ్భవతీతి శ్రుతేశ్చానన్యాధిపతిర్ముక్తో భవతి నాస్యాన్యోఽధిపతిర్భవతీత్యర్థః। తదమపృథనన్యాధిపతిత్వం సగుణవిద్యోపాసనయా హైరణ్యగర్భలోక గతస్యేతి తైరుక్తం । నచతదవ్యక్తంతస్య హైరణ్యగర్భ పరమేశ్వరరూపా ధిపతిద్వయత్వేనానన్యాధిపతిత్వాభావాత్। తథాఽభావంబాదరిరాహ హ్యేవమితినహ వైసశరీరస్యసతః ప్రియాప్రియయోరపహతిరస్తి అశరీరం వాసంతం నప్రియాప్రియేస్పృశతఇతి ఛాందోగ్యాష్టమాధ్యాయగత వాక్యేనముక్తస్యాశరీరం నాస్తీతిబాదరాయణపక్షముక్త్వాఽభావం జైమిని వికల్పామననాదితి । సఏకధాభవతి త్రిధాభవతి పంచధా ఇత్యాది నాస ప్తమాధ్యాయగతేనవాక్యేన ముక్తస్యశరీరమస్తీతి జైమినిపక్షముక్త్వా ద్వాద శాహవదుభయవిధంబాదరాయణోఽతఇతి శ్రుతిద్వయప్రామాణ్యాదుభ యవిధం భవతీతి ముక్తస్యచసత్యసంకల్పత్వాత్। యస్యాసశరీరత్వసంకల్పః శరీరోభవిష్యామీతి తస్యాశరీరిత్వం । యస్యత్వశరీరత్వసంకల్పః । అ స్యాశరీరత్వమితి బాదరాయణేనస్వపక్షఉక్తః । ఏవైవ తైరపి వ్యాఖ్యాతః పంచాష్టాధ్యాయద్వయేఽపివిద్యాయా ఏకత్వే ఘటతే అన్యథావిద్యాభే దపక్షద్వయస్యాప్యవ్యవస్థితత్వాత్ । సంకల్పానురోధేనవ్యవస్థా సాగాత్ । ఏవంస్థితే సప్తమాధ్యాయః నిర్గుణబ్రహ్మప్రతిపాదకః । అ ష్టమాధ్యాయే సగుణవిద్యాఫలమేవ ఏకధాభవతీత్యాదినోచ్యమాననిర్గు ణవిద్యాస్తుతిమాత్రకీర్తితమిత్యాద్యభిధానమూలకం షష్ఠాధ్యాయేఉ క్తస్య బ్రహ్మణః కార్యకారణానన్యత్వేనప్రతిపాదనం । సప్తమేనచ ప్రాణపర్యంతనామాదిషువ్యస్తేషూపాసనం । సమస్తేనభూమత్వేనచఉపాస నముక్తం । అష్టమేనచ ఉపాసనస్థానం హృదయాది । ఉపాస్యస్య బ్రహ్మణః కామాదయోగుణాః । ఉపాసనాంగాని కానిచిదుపాసకస్యదేవయానే నాబ్రహ్మప్రాప్తిః । బ్రహ్మప్రాప్త్యనంతరంచసకలకామావాప్తిరిత్యేవ

మాదికముచ్యతఇతిఛాందోగ్యభాష్యేతైరస్యైశాప్యధ్యాయత్రయస్య
ప్యేకవాక్యత్వస్యోక్తత్వాత్।తథాప్రదీపవదావేశస్తథాహిదర్శయతీత్య
ముక్తస్యానేకశరీరపక్షేకింతానిశరీరాణిసాత్మకానిఉతనిరాత్మకానీతి
శయేఅనేనైవశరీరేణయోగాదితరాణినిరాత్మకానీతిపూర్వపక్షంకృత్వా
యథాదీపఏకః అనేకదీపభావమాపద్యానేకవర్తిష్వావిశతి । విజ్ఞా
క్తియోగాదేవంముక్తఏకోపిఐశ్వర్యశక్తియోగాదనేకానిశరీరణ్యావిశ
తిసిద్ధాంతితం । తదేతజ్జీవస్యవిభుత్వవాదినామసమంజసం । కింసా
ణిశరీరాణినిరాత్మకానీతిసంశయస్యనిరాత్మకానీతిఆత్మనఏకేనైవశరీరే
ణయోగాదితిపూర్వపక్షస్యప్రతిపాదనైకభావమైశ్వర్యవశాదనే
శరీరణ్యావిశతీతిసిద్ధాంతస్యతస్మిన్పక్షేఅసామంజస్యాత్ । తథా
క్తస్యకథమనేకశరీరావేశాదిలక్షణమైశ్వర్యమభ్యుపగమ్యతే । య
తాతత్కేనకింవిజానీయాత్ । నతుతద్ద్వితీయమస్తి । తతోన్యద్వి
యద్విజానీయాత్ । సఏవదృష్టాద్వైతోభవతీత్యేవం జాతీయకనిర్
షవిజ్ఞానంవారయతీత్యాశంకాయాంస్వాప్యయసంపత్త్యోరన్యతరాపే
క్షమావిష్కృతంహిసుషుప్త్యుత్క్రాంత్యోరన్యతరాపేక్షయేదంవిశే
షవిజ్ఞానాభావవచనం । ప్రకరణాన్యవశాత్తథాప్రతీతేరిత్యుక్తం ।
త్రసంపత్తిశబ్దేనకైవల్యావస్థోచ్యతఇతి తదపేక్షయా విశేషవిజ్ఞానా
చనమిత్యాహుః । తేషాంపూర్వాపరవిరోధఃప్రసజ్యతేబ్రాహ్మేణ
నిరుపన్యాసాదిభ్యఇత్యాదినాముక్తస్యసర్వజ్ఞత్వముక్తమిదానీంస
భావఉచ్యతఇతికింబహునాయానియానిమైరసాధారణ్యేనాభ్యుపగమ్య
తే । తానిసర్వాణిసూత్రితాన్యేవసూత్రే తేషుతద్వాచకశబ్దానాం
దర్శనాత్ । ఏవమన్యత్రసూత్రస్యాపివిరోధోస్త్యేవవిస్తరభయాన్న
న్యతే । తదేవంసూత్రానుసారివ్యాఖ్యానానాముత్పన్నత్వాత్
ద్యమానానాంచసూత్రానుసారిత్వాత్ సూత్రానుసారిణీవ్యా

మారభ్యతే । తత్రస్వాధ్యాయోధ్యేతవ్యఇతి అధ్యయనవిధౌతవ్యప్ర
త్యయేనస్వాధ్యాయస్యాధ్యయనసంస్కార్యతాప్రతీయతే । ఉత్ప
త్త్యాదీనామసంభవాత్ సంభవేపివాఅన్వయవ్యతిరేకసిద్ధత్వేనవిధివై
యర్థ్యాత్ సంస్కారశ్చసాధననివేశేన । వ్రీహీణామివస్వాధ్యాయ
స్యసాధనతాప్రకరణాదినాప్రతీయతే । అధ్యయనవిధేరనారంభాధీన
త్వాత్ । తథాచానేనైవసాధనతాప్రతీతిర్వాచ్యా । అధ్యయనసం
స్కృతేనస్వాధ్యాయేనఇష్టంభావయేదితిపురోహితంవృణీతఇత్యత్రవర
సంస్కృతేనపురోహితేనేష్టంభావయేదితి । యథాఏవంచస్వాధ్యాయ
స్యసాధనతయోపాదేయత్వాత్ । తద్గతమేకత్వంవివక్షితమితిపక్షస్యై
వేదస్వాధ్యయనసిద్ధిః । ఇతరథాగ్రహంసంమార్ష్టీత్యాదావివస్వా
ధ్యాయస్యసంస్కార్యతయోద్దేశ్యత్వాత్ । తద్గతమేకత్వమవివక్షితమి
సర్వత్రగ్రహసంమార్జనవత్ । సర్వవేదాధ్యయనంప్రాప్నుయాత్ ।
ఏవంచస్వాధ్యాయేనేష్టంకుర్యాదిత్యత్రకింతదిష్టద్వారమిత్యపేక్షాయాం
దృష్టేసత్యదృష్టకల్పనానుపపత్తేఃఅర్థావబోధఏవేష్టద్వారమితికల్ప్య
తే । తస్యహ్యనుష్ఠానద్వారాభ్యుదయనిశ్రేయసహేతుత్వేన పురుషా
ర్థద్వారత్వోపపత్తేః । యత్రరాజసూయాదివాక్యాధ్యయనాద్బ్రా
హ్మణాదేఃదృష్టప్రయోజనంనాస్తి । అనుష్ఠానాసంభవాత్ । తత్రానన్యగ
త్యాజపాదిద్వారాపురుషార్థపర్యవసాయిత్వం । యత్రాదృష్టద్వారా
సంభవాత్తత్రాదృష్టద్వారేణైవపురుషార్థపర్యవసాయిత్వం । ఏవంచ
అధ్యయనవిధేరర్థబోధసాపేక్షత్వాదర్థావబోధస్యచసందిగ్ధవిషయే
విచారసాపేక్షత్వాత్ । విచారోప్యధ్యయనవిధిత్వేనాక్షిప్తః । తతశ్చా
ధ్యయనానంతరం । సర్వోఽపివేదార్థోవిచారణీయః । తత్రకాండస్య
ప్రథమాధ్యాయస్తదర్థవిచారఃప్రథమంజైమినినాకృతః । తద్విచారాదేవవి
ధ్యవిధేయోపివిచారితప్రాయస్తద్విషయీభూతంతుబ్రహ్మావిచారితం । త

చ్చపరమసూక్ష్మత్వాద్విచారార్హమేవేతి ప్రాధాన్యేన తద్విచార
తిజానీతే భగవాన్ బాదరాయణాచార్యః అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసేతి ।
బ్రహ్మవిచారస్యాధ్యయనవిధిప్రయోజ్యత్వే తద్విజ్ఞానార్థం స గురు
వాభిగచ్ఛేత్ సమిత్పాణిః శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమిత్యాదినా పృథగ్
హ్యుపదేశవిధిరనర్థః స్యాదితి వాచ్యం । నహి మీమాంసాపాఠమా
దేవ కర్మవిద్యయా అనుష్ఠానం సిధ్యతి । తావతా సందిగ్ధవాక్యా
నిర్ణయేఽపి నానాశాఖాగతాంగోపసంహారేణ ప్రయోగస్యాపరిజ్ఞానా
కింతు కల్పసూత్రాధ్యయనేన తత్తత్కర్మాభిజ్ఞోపదిష్టప్రయోగపద
చ యథాసంభవం ప్రయోగాన్ జ్ఞాత్వా కర్మానుష్ఠానమేవమిహాపి
ర్యాదేవ విద్యాం విదిత్వా సాధిష్ఠం ప్రాపదితి ప్రమాణశాస్త్రాత్తత్తద్వి
భిజ్ఞాదాచార్యాదీదృశం బ్రహ్మాత్రోపాస్యమేతావద్గుణవిశిష్టమేతా
పాసనస్య పూర్వోత్తరాణ్యంగానీదృశశ్చోపాసకః తస్యచైతద్విధమీ
శిచోపాసనానీకృత్యుపాసకస్య గతిరీదృశీ చ ఫలప్రాప్తిరిత్యేవంవిధోప
మంతరేణ విద్యానుష్ఠానాసిద్ధేః । తదుపదేశవిధేరర్థవత్త్వాదేవాధ్య
యనవిధిర్విచారప్రయోజకః । తస్యాక్షరగ్రహణమాత్రపర్యవసా
త్వాత్ । కింత్వధ్యయనవిధిరపి క్రతువిధిరేవ స్వార్థస్య ధర్మ
జ్ఞాత్వానుష్ఠేయత్వాత్ । తైరేవ ధర్మవిచార ఆక్షిప్యత ఇతి మతం ।
షామపి న క్షతేః క్రతువిధివద్విద్యావిధేరపి విచారప్రయోజకత్వాత్ । బ్ర
విచారోఽపీదానీం కర్తవ్య ఏవ । న చేదానీం విద్యానుష్ఠానాభావాత్ స
విచారః కర్తవ్య ఇతి వాచ్యం । తర్హీదానీం అగ్నిహోత్రాద్యనుష్ఠా
భావాత్ తద్విచారోఽపి న కర్తవ్య ఇతి తుల్యం । యది బుద్ధ్వా కర్మాణ
త్కామయేత తదారభేతేతి స్మృతేః స్వీకర్తన్యాయేనమాంతరే కర్మణా
శ్యకర్తవ్యత్వాత్ । తద్విచార ఇతి విద్యాయామపి తుల్యః । వస్తుతో
హ్మచారిణో దారాగ్నిపరిగ్రహాభావాదగ్నిహోత్రాద్యనుష్ఠానా

పివిద్యాయాః సర్వాశ్రమసాధారణ్యాత్ బ్రహ్మచారిణోఽపి యుక్తైవ పిచ ఉద్గీథాద్యంగావబద్ధోపాసనానాం అధికృతాధికారత్వేన కర్మాను ష్ఠానకాల ఏవ కర్తవ్యత్వేన తద్విధేయాభావాత్ బ్రహ్మవిచారోఽపి ఇదానీం కర్త ఏవ। అథశబ్దేన ధర్మవిచారానంతర్యముచ్యతే। నచ తదానంతర్యే హానా శ్శాస్త్రయోనిత్వాత్। హృద్యపేక్షయా తు మనుష్యాధికారత్వాచ్ఛ త్వాత్ పురుషార్థవాదః। యథాన్యేష్వితి జైమినిః। సర్వవేదాంతప్రత్య యం చోదనాద్యవిశేషాత్। నానాశబ్దాదిభావాత్। హానౌ తూపాయనశబ్ద శేషత్వాత్। కుశాచ్ఛందస్తుత్యుపగానవత్తదుక్తం న చాధికారికమపి పతనాను మానాత్ తదయోగాత్ ఉపపూర్వమపి త్వేకే భావమశనవత్తదుక్తమిత్యేవ మాదిషు సూత్రేషు పూర్వతంత్రసిద్ధానాం వేదప్రామాణ్యభేదశేషత్వా ధికారాదీనాముపజీవనేన తదానంతర్యస్యావశ్యవక్తవ్యత్వాత్। అత ఏవ పూర్వోత్తరమీమాంసాత్వప్రసిద్ధిరపి సంగచ్ఛతే। అతశ్శబ్దో హేత్వర్థః యస్మాత్ స్వాధ్యాయో వివక్షితార్థః బ్రహ్మ చ పరిశేషితం తస్మాత్తజ్జిజ్ఞాసా కర్తవ్యేతి బ్రహ్మ విచార్యం న వేతి సందేహః। నేతి తావత్ప్రాప్తం కృత్స్నస్య వేదస్య పూర్వతంత్రే విచారితత్వాత్। బ్రహ్మణోఽపి వేదార్థత్వాత్। న కృత్స్నస్య వేదార్థస్యావిచారితత్వసిద్ధిః॥

తస్మాదుక్తేన రూపేణ విచార్యం గురుసేవయా॥ బ్రహ్మకైవల్యఫలదమా మ్నాయైరంగశబ్దితం ॥ ౧ ॥ అవినాభూతదిచ్ఛక్తిప్రసాదాన్మోక్షమాప్న యాత్ ॥ శ్రోతవ్యవాక్యవిహితం శ్రవణం శ్రుతివాక్యతః ॥ ౨ ॥ భాషా ప్రబంధైర్యజ్జ్ఞానం యచ్చ పౌరుషవాక్యతః ॥ నతస్యాచాత్రజ్ఞానస్యాపురు షార్థక హేతుతా ॥ ౩ ॥ తస్మాద్వైదికవిజ్ఞానం సాక్షాన్ముక్తిప్రదం నృణాం ॥ తన్న కేవలం బహుగ్రంథాః ప్రసృతా భాష్యదర్శితాః ॥ ౪ ॥ వైదికో సందర్భస్తాంత్రికాణాం న విద్యతే ॥ యశ్చాయం భాష్యసందర్భ ప్రతిష్ఠాపురస్సరం ॥ ౫ ॥ విరక్తైర్విషయస్తోమైర్విజ్ఞైర్యోగిగురుసేవ

యా । శన్నోమిత్రాదికామంత్రాస్తత్ర సందర్శితాబుధైః ॥ ౬ ॥
వావీరశైవానాంతాదృగర్థస్యసంగతిః ॥ అత్రాయంసంప్రదాయః
నీలకంఠేనతన్యతే ॥ ౭ ॥ వీరశైవైర్గురుకృపాసుధయాసిచ్యయో
దీక్షయాంకురితంచైవబ్రహ్మశబ్దేనశబ్దితం ॥ ౮ ॥ లింగాంగయోః
రస్యాంమహావాక్యోపదేశవత్ ॥ పంచాక్షరమహామంత్రాద్బోధ
విపశ్చితా ॥ ౯ ॥ నమశ్శబ్దెనజీవత్వంశివేతిపరమాత్మని ॥ ఆమైత్రై
గతోమంత్రిస్తేనపంచాక్షరస్మృతః ॥ ౧౦ ॥ ఇతిబ్రహ్మాత్మై
మంత్రార్థస్యవిచారణాత్ ॥ ఆగమోక్తాంస్తదర్థాంశ్చవిజ్ఞాయై
దేశతః ॥ ౧౧ ॥ స్థూలపంచాక్షరార్థోయంశ్రుతివాక్యసమీరితః
రికార్థవివేకేనసంగ్రాహ్యోథముముక్షుభిః ॥ ౧౨ ॥ ప్రాచీనో
సందర్భశ్శంభోర్నానుమతస్తతః ॥ యతఃసాంబశ్శివస్సాక్షాద
న్మహామునేః ॥ ౧౩ ॥ వ్యాసీయసూత్రసందర్భంవీరశైవా
రతః ॥ వ్యాచష్టవిమలాబుద్ధిరుదేతితవతత్కృతే ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యే
రికారూపంశ్రుత్యర్థానాంవిచారణం ॥ అధీత్యగురుకారుణ్యాదప
సమశ్నుతే ॥ ౧౫ ॥ యఇమంపఠతేగ్రంథంతస్యముక్తిఃకరేస్థితా ॥ ప
క్షరోయంమంత్రశ్చశాంత్యర్థేవినియుజ్యతే ॥ ౧౬ ॥ తదర్థః
ప్రేతస్మాత్కారికార్థవిచారణాత్ ॥ కారికార్థంసముద్ధృత్య
చారయతిస్వయం ॥ ౧౭ ॥ అహంతస్యపదద్వంద్వంశిరసాధృతవా
నః ॥ అశైవేనప్రదేయాస్యాత్ కారికాశివభావదా ॥ ౧౮ ॥ శ్రుతి
ద్యాచార్యవియుక్తేవేదోక్తామేనదక్షిణాం ॥ గృహస్థాయధనంధా
సస్యపూర్ణాంవసుంధరాం ॥ ౧౯ ॥ సాలంకారాంవిరక్తేభ్యో
త్తదనుశాసనాత్ ॥ తదంగంభోజయేద్విద్వాన్ సహస్రంశతమేవ
౨౦ ॥ జ్ఞానినఃశాంభవానంతేసాయుజ్యంయాతిశంభునా ॥

ఇతి శ్రీమద్వీరశైవాద్వైతసిద్ధాంత
రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
చతుర్థోపదేశః ॥





ఓం

శ్రీచంద్రశేఖరాయనమః.



శ్రీసాంబసదాశివాయనమః.



పంచమోపదేశప్రారంభః.



వ్యాససూత్రమిదంపాత్రంబ్రహ్మానందసుధాస్రుతేః ॥ తత్రనిష్ణాత నసాంతత్వసారమహంబ్రువే ॥ ౧ ॥ ఆచార్యాణామనేకేషామంగాం వ్యవస్థయా ॥ ద్వారంప్రవిశతశ్శీర్షమివబ్రహ్మావ్యవస్థితం॥ ౨ ॥ ఆ రఃపరమోధర్మస్తస్మాచ్ఛ్రియస్తతోజయః ॥ తస్మాన్నిశ్చింతతాతస్యా స్తనైర్మల్యసంభవః ॥ ౩ ॥ తతశ్శాస్త్రేషువిశ్వాసఃప్రవిశ్యపరిశీల ॥ తస్మాదధ్యవసాయస్స్యాత్ప్రవాహానిశ్చితస్యచ ॥ ౪ ॥ ప్రవా త్సంచితాగామిప్రారబ్ధపరిపాకతః ॥ విదుషాంబ్రహ్మభావేనముక్తిస్స్యా జ్యరూపిణీ ॥ ౫ ॥ తస్మాన్మూలంసదాచారాస్తేషాంమూలంగురుస్వ ॥ గురూపదిష్టమార్గేణసదాచారరతోభవేత్ ॥ ౬ ॥ పరమాత్మా

గురుస్సాక్షాత్కాలావచ్ఛేదవర్తినాం॥గురుర్బ్రహ్మాగురుర్విష్ణు
స్సాక్షాన్మహేశ్వరః ॥ ౭ ॥ గురురేవపరంబ్రహ్మతస్మాద్గురుమను
విశ్వస్యగురువాక్యానిసదాచారపరోభవేత్ ॥ ౮ ॥ సదాచారా
ధాః ప్రమాణైరుపవర్ణితాః॥సంక్షేపతఃపంచవిధాఆచారానిర్విశే
౯ ॥ నిత్యంనైమిత్తికంకామ్యంనిత్యనైమిత్తికంతథా ॥ నిత్యకామ్యమి
హుఃపంచధాశాస్త్రకోవిదాః ॥ ౧౦ ॥ సవిశేషాస్సదాచారా
రుపపాదితాః ॥ పంచాచారావీరశైవైస్సాదరంస్వీకృతాస్సదా ॥
అనపేక్ష్యశరీరాంతంవిచ్ఛేదేప్రాణసంశయం ॥ ప్రాయశ్చిత్తేనస
నిర్విశేషంవిదుర్బుధాః ॥ ౧౨ ॥ అపేక్ష్యైవశరీరాంతంవిచ్ఛే
ణసంశయం ॥ ప్రాయశ్చిత్తేనరహితంసవిశేషంవిదుర్బుధాః ॥ ౧
విశేషప్రపంచస్తువీరశైవీయసంగ్రహే ॥ఉపాత్తోనిర్విశేషస్తువీ
వర్ణితోనవా ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యేవంసందిహానానాంశంకాశంకనివృత్త
ప్రపంచ్యతేమయాసర్వంతత్వమార్గానుసారతః ॥ ౧౫ ॥ య
నిర్విశేషాఖ్యంపంచధావిధిమార్గతః ॥ తత్రనిత్యంసాయమగ్నిహో
మౌపాసనాదికం॥౧౬॥నిత్యత్వంశ్రుతిచోద్యత్వాత్ప్రమాదేదోషసం
తద్దోషవినివృత్త్యర్థంప్రాయశ్చిత్తవిధిఃపునః ॥ ౧౭ ॥ నైమిత్తికంగ్ర
హాతగ్రహణగ్రహసంభవే॥కర్తవ్యంకర్మవేదోక్తంకాలసాపే
చ్యతే॥౧౮॥దధ్నాజుహోతిపయసాజుహోతీత్యేవమాదికం॥
కామ్యమిత్ప్రాహుఃకరణేభ్యుదయఃపరః ॥ ౧౯ ॥ నిత్యనైమిత్తికం
హుః.ప్రావృషిప్రావృషిశ్రుతం ॥ నిరూఢపశుబంధాఖ్యంప్రమాద
సంభవే ॥ ౨౦ ॥ ప్రాయశ్చిత్తేనసహితమనుష్ఠానంపునస్సతః ॥
కవర్ణసమాఖ్యాతంపవిత్రేష్ట్యాదికంబుధైః ॥ ౨౧ ॥ ఏనోనిహ
ర్థాయస్మాత్తేష్వపితత్రైవహి ॥ స్మృతీనాంశ్రుతిమూలత్వాత్త
నాంశ్రుతిచోదనా ॥ ౨౨ ॥ వీరశైవైరనుష్ఠేయాఆచారానైసమా

యది చేన్నానుతిష్ఠేయుర్వైదికత్వమసంగతం ॥ ౨౩ ॥ యది చేదనుతిష్ఠే
యుర్వీరశైవత్వముత్పతేత్ ॥ వైదికత్వప్రతిజ్ఞా సా శశశృంగాయతే తదా ॥
౨౪ ॥ ఇతి విభ్రమలోభ్రాంతిసంభ్రమైరలమస్తు తే ॥ సత్యముక్తం వైదిక
మాచారాణాం త్వయా పునః ॥ ౨౫ ॥ కిమాచారా అపేక్షం తే నాపేక్షం
ధికారిణం ॥ యద్యపేక్షా తత్ర వాచ్యః కాలశ్చ విషయః క్రమః ॥ ౨౬ ॥
నాపేక్షా యది సర్వేషాం సర్వదా సర్వకర్మసు ॥ నిర్విశేషప్రవృత్త్యా
తే వైదికత్వం పలాయతే ॥ ౨౭ ॥ అతఏవ త్వయావశ్యం కాలశ్చ విషయః
క్రమః ॥ వక్తవ్యో యది తత్త్రివం తత్త్వదృష్ట్యావధారయ ॥ ౨౮ ॥ చతు
రాశ్రమనిష్ఠానాం స్వాధికారానుసారతః ॥ కర్మవ్యవస్థా శ్రుత్యుక్తా కా
చిద్బ్రహ్మచారిణాం ॥ ౨౯ ॥ విశేషతో గృహస్థానాం వానప్రస్థస్య కా
చిత్ ॥ యతీనాం నైవ కర్మాణి నియమాః కేచన శ్రుతేః ॥ ౩౦ ॥ న స్యురత్యా
శ్రమస్థానాం కర్మాణి నియమాః పునః ॥ ప్రమాణైరేవ విహితాశ్చైవం తత్త్వ
దాం స్థితిః ॥ ౩౧ ॥ వీరశైవే ముసమయా అత్యాశ్రమపురస్సరాః ॥ నిరా
గాది భేదేన భిన్నా నియమినశ్చ తే ॥ ౩౨ ॥ న తేషాం విక్ర్యతే ఽర్థం స
జ్ఞానప్రకాశస్యాపి ॥ న యోగకరణాపేక్షా న వారపరిశోధనం ॥ ౩౩ ॥
తు తేషాం బహువిధా నియమా ఉక్తచేతసాం ॥ న స్నేస్తు యుక్తానసాం వి
క్తానాం క్షమావతాం ॥ ౩౪ ॥ సర్వం త్వవక్తమన్యేషాం విషయోన్ము
చేతసాం ॥ సంసారిణాం పుత్రపౌత్రపత్నీపశుమతాం పునః ॥ ౩౫ ॥ సం
సారిణాం పాశబద్ధచేతసాం విషమైషిణాం ॥ లింగాంగసంగినాం లోకపం
సమనుకుర్వతాం ॥ ౩౬ ॥ అనాదరః కథం వా స్యాదుపన్యస్తేషు కర్మ
సు ॥ న వాజ్ఞాతేనార్థసిద్ధిః కథం వా త్రోపపాద్యతాం ॥ ౩౭ ॥ ఇతి చే
త్తథాపి గశైవానాం స్వస్వకర్మణి ॥ విశేషతో సముత్థానాం యథా
తిగృహస్థయోః ॥ ౩౮ ॥ యావత్స్వధర్మానుష్ఠానవికలా న చ కేన
॥ కర్మణాం నష్టావిస్తదన్యదే తేషాం లింగసంగినాం ॥ ౩౯ ॥ స్వ

స్వశక్త్యనుసారేణస్వధర్మపరిపాలనాత్ ॥ నిష్కృతిఃపాపవిచ్ఛే
ద్గురోఃకృపయాభవేత్ ॥ ౪౦॥ ననుతీర్థేషుపుణ్యేషుస్నానాత్ క్షేత్ర
దర్శనాత్ ॥ ఉపరాగేషుసంక్రాంతౌవిషువేపాతవైధృతౌ ॥ ౪౧ ॥
బుధాసేతుబంధేచకాశ్యాంచకురుజాంగలే ॥ నర్మదాసింధుకావే
ముఖాన్యనదీషుచ ॥ ౪౨ ॥ నానాకర్తవ్యకర్మభ్యోదానాద్ధోమ
రార్చనాత్ ॥ ఉపోషణాదాత్మసన్తృకృఛ్రచాంద్రాయణాదిభిః ॥
పరిశుద్ధిర్గృహస్థస్యాకైశ్చిత్సన్యాసినాంతథా ॥ శ్రుతిస్మృతిపురా
వర్ణ్యతేతవచేత్కథం ॥ ౪౪ ॥ స్వధర్మసమనుష్ఠానవైకల్యపరి
ణం ॥ ఇతిచేచ్ఛృణుతేషాంచచిత్తశుద్ధిర్విధీయతే ॥ ౪౫ ॥ గురు
శివేభక్త్యాపూజయాలింగరూపిణః ॥జపాత్పంచాక్షరమనోర్దా
క్త్యనుసారతః ॥ ౪౬ ॥ అతఏవహిసర్వేషాంకారణంపుణ్యపాప
మనశ్శుద్ధిముపాదాయప్రయాంతిపరమాంగతిం ॥ ౪౭ ॥ ననుతస్య
శేషేణవీరశైవైర్విధీయతాం ॥ నిర్విశేషంతుయత్కర్మవైకల్
పూర్తయే ॥ ౪౮ ॥నైవంయతిఃస్వవైకల్యపరిపూర్త్యైక్రియాప
విరుద్ధానికర్మాణిప్రయత్నేనాచరత్యసౌ ॥ ౪౯ ॥ తథైవవీరశైవ
స్వస్వకర్మావిరోధతః॥ అనుతిష్ఠంతుకర్మాణివక్ష్యంతేతానినైమ
౫౦ ॥ యదుక్తంశ్రుతిషుబ్రాహ్మేముహూర్తేస్వాసనేస్థితః ॥ చిం
దిష్టదైవంచతతస్తన్నామచింతనం ॥ ౫౧ ॥ దంతధావనముఖ్యేభ్యో
త్తికాశౌచతోపిచ ॥ శరీరపరిశుద్ధస్స్యాద్బహిరంతర్మలంత్యజ
చిత్తశుద్ధ్యనుసారేణస్నానందశవిధేషుచ ॥భూతిస్నానంవిశేషేణకృ
నోపిచాచరేత్ ॥ ౫౩ ॥ నిత్యపూజాంచనిర్వర్త్యయథాస్వంధర్మ
చరేత్ ॥ శైవానాంనిత్యమేతావన్నైమిత్తికమథోచ్యతే ॥ ౫౪ ॥
క్షేత్రేపుణ్యేదినేపుణ్యకాలే. శేషతః ॥ సంక్రాంతౌవిషువేపాతే
సూర్యోపరాగయోః ॥ ౫౫ ॥ స్నాయాద్దృవ్యజ్జీవరత్నంజపేదా

నమనుం ॥ శివస్యాలోచనేచంద్రసూర్యౌతౌతత్తయోరపి ॥ ౪౬ ॥ రా
హుణాంతర్హితేగ్రస్తేతత్రధర్మాన్సమాచరేత్ ॥ స్వస్వనిత్యావిరో
ధేనయస్యనిత్యేపరంమనః ॥ ౪౭ ॥ జీవరత్నజపేనైవతంకాలమతివర్త
యేత్ ॥ యథాగ్నిహోత్రసనుయఉపరాగేసమాగతే ॥ ౪౮ ॥ అ
గ్నిహోత్రేణచేష్ట్వావాతంకాలమతివర్తయేత్ ॥ తదుల్లంఘనతోదో
షోయథాతస్యనవిద్యతే ॥ ౪౯ ॥ తద్వదేవాత్రవిజ్ఞేయంవిధ్యనుల్లంఘ
నంపునః ॥ నిత్యనైమిత్తికంకర్మశివరాత్రిసమాగమే ॥ ౫౦ ॥ కర్తవ్యం
కర్మవిజ్ఞేయంసర్వేషాంతుల్యమేవతత్ ॥ అన్యేధర్మాస్తునైవేష్టాః
శైవధర్మవిరోధినః ॥ ౫౧ ॥ అంతర్భావశ్శైవధర్మేజ్యోతిష్టోమోగ్ని
హోత్రవత్ ॥ అతస్తల్లంఘనేదోషోనకశ్చిదపివిద్యతే ॥ ౫౨ ॥ నిత్యా
రాధ్యంతుతేషాంయన్నిత్యపూజాదికేపునః ॥ కించిత్కార్యంసముద్ది
శ్యకించిత్కాలంప్రపూజనం ॥ ౫౩ ॥ అన్యేషాంచేదనేకేషాముక్తదృష్టాం
తోథవా ॥ అగ్నిహోత్రేనైయమికేయథామాసాగ్నిహోత్రకం ॥
౫౪ ॥ తదుల్లంఘనజోదోషోదూరాదేవపలాయతే ॥ నిత్యనైమిత్తికంక
ర్మచరేచగృహమాగతే ॥ ౫౫ ॥ ఆతిథ్యంతత్రకర్తవ్యంసర్వథైవేతి
నిశ్చయః ॥ అంతర్భావస్తదన్యేషాంసులభఃపరికీర్తితః ॥ ౫౬ ॥ నిత్యా
ధ్యంకర్మతత్త్వాచ్చరలింగేగృహాగతే ॥ మాసమాత్రంభక్ష్యభోజ్యై
శేషేణేతినిశ్చయః ॥ ౫౭ ॥ కామ్యంబహువిధంప్రోక్తంస్నానందానవి
వస్తుపః ॥ అవిరోధేనతత్సర్వంభావనీయంవిపశ్చితా ॥ ౫౮ ॥ శ్రుతీనాం
స్మృతీనాంచపురాణానామథాపివా ॥ నాప్రామాణ్యంవయంవచ్మఃకిం
తేషాంపరస్పరం ॥ ౫౯ ॥ అవిరోధంపురస్కృత్యతాత్పర్యంవర్ణితం
యా ॥ నపరేణభ్రాంతమితిభ్రమితవ్యంబుధేనహి ॥ ౬౦ ॥ ఆగమానా
శేషాణాంప్రమాణానామనేకశః ॥ ప్రామాణ్యమవిశేషేణజ్ఞాతవ్యంతత్త్వ
వేదిభిః ॥ ౬౧ ॥ ననుచైవంసతిప్రాధికేవాదనమాత్రమిదంపునః ॥ మేం

రక్తాన్యస్తనిత్రాస్తేషామత్యాశ్రమోస్తువా ॥ ౭౨ ॥ యేపునర్గృహి-
షామాచారాముఖ్యాహేతవః ॥ అత్యాశ్రమీయాఆచారానైతేషాం
తేపునః ॥ ౭౩ ॥ యథాగృహస్థధర్మాణామధికారంనచార్హతి
హ్మచారీయథాగేహీయతిధర్మాన్ననార్హతి ॥ ౭౪ ॥ ఏవమత్యా-
చారానపిలింగాంగసంగినః ॥ నార్హంతివిషయేనిష్ఠామనశ్చాంచ-
లినః ॥ ౭౫ ॥ అననుష్ఠానతశ్చోక్తకర్మణామప్యనుష్ఠితే ॥ వీరశైవ-
ధస్యాత్ప్రత్యవాయస్తదవస్థితః ॥ ౭౬ ॥ అత్రోచ్యతేవీరశైవమతమేతచ్ఛ్రి-
తం ॥ తత్రాపివివిధాభేదానిరాభారాదిభేదతః ॥ ౭౭ ॥ నిరాభా-
యేధర్మాస్త్వాశేషోనచార్హతి ॥ విశేషధర్మాన్సామాన్యై-
వార్హతిక్వచిత్ ॥ ౭౮ ॥ త్వక్షపన్యస్తధర్మాణికర్తవ్యానితథై-
యతిఃపిండదవాయావద్విక్రంతుఃరూపితం ॥ ౭౯ ॥ యావజ్జీ-
మనుష్ఠానంసప్తసాగరశోషణం ॥ యదప్యుక్తంబ్రహ్మచారీగార్హస్థ్య-
హార్హతీతిచ ॥ ౮౦ ॥ యతిధర్మాన్గృహీనార్హతితత్రైవమవధారయేత్
వాగృహస్థస్సాత్వితినస్యాన్నయాద్బ్రహ్మచర్యవాన్ ॥ ౮౧ ॥ గృహీ-
త్యాదిసహితోనస్యాత్యాలిగుణోయతీ ॥ అసాధారణధర్మాంస్తు-
ష్ఠేద్గృహీయది ॥ ౮౨ ॥ గృహీనకోపిసన్న్యస్యేత్తదతోదుర్వచస్త-
పాతరమణీయంచేద్వ్యాస్తాంకింవిస్తరేణతు ॥ ౮౩ ॥ ననుగేహీలింగ-
నిరాభారాదిలక్షణః ॥ కథమర్హేద్యథాబ్రహ్మచారీగార్హస్థ్యల-
౮౪ ॥ ఔపాసనాదికంకర్మనార్హతీత్యేవమత్రచ ॥ న్యాయాద్ధ-
శేషధర్మాన్నార్హేత్తతఃకథం ॥ ౮౫ ॥ నవయంగృహ్యాసాధ-
కర్మణాంబ్రహ్మచారిణః ॥ అధికారంప్రవదామఃస్వాశ్రమానుగు-
నః ॥ ౮౬ ॥ అవిరుద్ధస్యధర్మస్యాసమనుష్ఠానతశ్శివం ॥ ఏవమ-
వస్థానామాశ్రమోమాస్తుగేహినః ॥ ౮౭ ॥ నతేనవీరశైవత్వం
గేహినాంపునః ॥ నాశ్రమత్వంకింనామోక్షమార్గకయో-

౮౮ ॥ సాచసృష్టా గృహస్థైశ్చ వామదేవేన హస్తిని ॥ గార్గ్యామపి స్త్రి
యాంచైవ సా యతో బ్రహ్మచారిణీ ॥ ౮౯ ॥ అతః శ్రేయోభివృద్ధ్యర్థం వీ
రశైవస్సమాచరేత్ ॥ ఉపన్యస్తాని కర్మాణి వీరశైవావిరోధతః ॥ ౯౦ ॥
బ్రహ్మపంథానమాశ్రిత్య స్నానం దానం శివార్చనం ॥ విధీతత్రాత్రమార్గ
మాశ్రితో రాష్ట్రవృద్ధయే ॥ ౯౧ ॥ కారయేద్వైదకర్మాణి యస్యార్థస్త
స్యాత్ఫల ॥ వైదికాః కర్తారస్సమాహూయ రాజా సోయం క్రమాత్తతః ॥
౯౨ ॥ ఉపాస్య తో వైశ్యవృత్తిం స్నాయాద్దేయం ధనాధికం ॥ శ్వవృత్త్యా
జీవనం ప్రాప్య నివర్తేత సునబుధః ॥ ౯౩ ॥ ఏవం ప్రతిజ్ఞానుగుణం నిత్య
కర్మాణి వర్ణయే ॥ పారాశరపురాణోక్తం ధర్మశాస్త్రేషు వర్ణితం ॥
౯౪ ॥ సదాచారం శ్రావయామి యేన లోకాః జయేద్బుధః ॥ ధర్మాధ
ర్మౌ తథా బ్రూహి స్వర్గనారకదౌ తథా ॥ ౯౫ ॥ వేదాచారాయుతో
విద్వాన్ బ్రాహ్మణో నామ నామతః ॥ వేదాచారయుతో విప్రో హ్యేతేష్వే
కైక వా ద్విజః ॥ ౯౬ ॥ అల్పాచారోల్ప వేదశ్చ క్షత్రియో రాజసేవకః ॥
కించిదాచారవాన్ వైశ్యః కృషివాణిజ్యకస్తథా ॥ ౯౭ ॥ శూద్రబ్రాహ్మ
ణ ఇత్యుక్తః స్వయమేవ హి కర్షకః ॥ అసూయలుః పరద్రోహీ చండాలద్వి
జ ఉచ్యతే ॥ ౯౮ ॥ పృథివీపాలకో రాజా ఇతరే క్షత్రియాస్తథా ॥ ధాన్యా
దిక్రయవాన్ వైశ్య ఇతరే విశ ఉచ్యతే ॥ ౯౯ ॥ బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యానాం
శుశ్రూషుశ్శూద్ర ఉచ్యతే ॥ కర్షకో వృషలో జ్ఞేయః ఇతరే చైవ దస్యవః ॥
౧౦౦ ॥ సర్వే హ్యేతే ప్రాదిముఖశ్చింతయేద్దైవపూర్వకాః ॥ ఇత్యా
దిషు పురాణానాం వచనేషు గుణైః పునః ॥ ౧౦౧ ॥ సంబంధాద్బ్రాహ్మణాదీ
నాం మానినచ జాతితః ॥ వైదికత్వాద్వీరశైవా ఆచారాద్వైదికోత్తమాః ॥
౧౦౨ ॥ బ్రాహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ స్వాసనేషు చిరాస్థితః ॥ ధర్మా
ర్థౌ చ చింతయేత్క్లేశానాదాయం వ్యయమేవచ ॥ ౧౦౩ ॥ ఆయుర్విద్వే
షకరణం పాపం భాగ్యం తథైవచ ॥ వ్యాధిః పుష్టిస్తథా శాంతిః పాత్రతను

థ్థానదిక్ఫలం ॥ ౧౦౪ ॥ నిశాంతి మోయానః ఉషోయామార్థ[illegible]
రుచ్యతే ॥ తత్రా[illegible]లేచసముత్థాయవిణ్మూత్రేడుత్సృజేచ్ఛ్రథః ॥ ౧౦[illegible]
గృహాద్దూరంతలోగత్వావాయ్యతఃప్రావృతస్తథా ॥ ఉదఙ్ముఖస్సమావిశ్య[illegible]
తబంధేన్యదిఙ్ముఖః ॥౧౦౬ ॥ జలాగ్నిబ్రాహ్మణాదీనాం దేవానాం[illegible]
ఖ్యతః ॥ లింగంపిధాయవామేనముఖమన్యేనపాణినా ॥ ౧౦౭ [illegible]
త్సృజ్యాథోత్థాయనపశ్యేదేవతన్మలం ॥ ఉద్ధృతేనజలేనైవశౌచం[illegible]
జ్జలాద్బహిః ॥ ౧౦౮ ॥ అథనాదపవిత్రర్ధతీర్థావతరణం వినా [illegible]
స్త్రవారంచవాత్రిసఃగుదంసంశోధయేన్మృదా ॥ ౧౦౯ ॥ శిశ్నే[illegible]
టిమాత్రంతుగుదేప్రస్మృతిరిష్యతే ॥ తతఉత్థాయపద్భస్తశౌచంగండూ[illegible]
ష్టకం ॥ ౧౧౦ ॥ వామేనకేనచపతేత్రిణకాష్ఠేనచజలాద్బహిః ॥ [illegible]
సంతర్జనీంత్యక్త్వాదంతధావనమాచరేత్ ॥ ౧౧౧ ॥ దివ్యాగమో[illegible]
చనంవిలిఖామిసమాసతః ॥ ఆదిత్యస్యోదయాత్పూర్వం ముహూర్త[illegible]
తయేస్థితే ॥ ౧౧౨ ॥ ఉత్థాయధౌతాంఘ్రికరఃకృతభస్మావకుంఠనః[illegible]
దిసాహాన్యసయయాంచింతయేత్పరమేశ్వరీం ॥౧౧౩ ॥విశిష్టసమ[illegible]
బిందౌమూర్ధ్నినిర్వాణదీక్షితః ॥ ఆచమ్యసాధకశ్శంభుం ద్వాదశ[illegible]
విచింతయేత్ ॥౧౧౪॥ నామానిచాస్యహృద్యానిచరిత్రాణిచకీర్తయే[illegible]
నిరాధారోవిశిష్టశ్చహ్యేవమేవహిచింతయేత్॥౧౧౫॥విణ్మూత్రో[illegible]
నంకుర్యాద్గత్వాదేశంయథోచితం॥ అదఙ్ముఖోహస్సంధ్యాసురజ[illegible]
దక్షిణాముఖః ॥౧౧౬ ॥ ప్రాక్ప్రత్యగ్వదనోయద్వాదినపూర్వా[illegible]
ర్ధయోః ॥ అదఙ్ముఖస్తుమధ్యాహ్నేరజన్యాందక్షిణాముఖః ॥౧౧[illegible]
విణ్మూత్రదిక్చంద్రసూర్యతారాగ్నిదర్శనం ॥దేవగోమునివిప[illegible]
ముఖంచవివర్జయేత్ ॥౧౧౮॥ తృణైఃపాయుమయజ్ఞాంగైర్మృ[illegible]
నుపయోగిభిః ॥ లోష్టాద్యైర్వానసత్పర్ణశాఖాపుష్పఫలాది[illegible]
౧౧౯॥ అధోదృష్టిఃప్రజననంగృహ్ణీయాద్వామేనపాణినా॥జలాభ్యా[illegible]

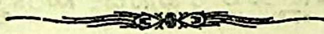
త్యాశౌచంకుర్వీతమృజ్జలైః ॥ ౧౨౦ ॥ ఏకాశిశ్నేగుదేపంచదశవామ
కరేమృదః ॥ షట్సప్తపృష్ఠేచాగ్రేచకరయోస్సప్తమృత్తికా ॥౧౨౧॥ వల్మీకే
మృతమూలేచగృహే మార్గేజలాంతరే ॥ ఊషరేమూషకోత్ఖాతేగో
ష్ఠేదేవతాలయే ॥౧౨౨॥ వాపీకూపతటాకాదికూలేశివస్థలే ॥ వీ
థ్యాంశ్మశానేకీటస్థేతుషాంగారమూషితే ॥౧౨౩॥ సాంపులేపరశౌ
చార్థేశిష్టమృత్తికర్దభూతలే ॥ హలోత్ఖాతేచజంబాలేశర్కరేనాహ
రేన్మృదం ॥ ౧౨౪ ॥ విశుద్ధభూమౌమృద్గ్రాహ్యావ్యాపో-ాపరిమృ
త్తికాం ॥ యథాస్యాచ్చౌచపర్యాప్తంనావశిష్యేతవాయథా ॥ ౧౨౫ ॥
ప్రథమంపాయుశౌచంస్యాదర్ధప్రసృతిమానతః ॥ తదర్ధమానతఃపశ్చాత్త
దర్ధేనతతఃపరం ॥ ౧౨౬ ॥ ఆర్ద్రామలకమాత్రంస్యాన్మూత్రశౌచేతు
మృత్తికా ॥ ద్విగుణామృత్తికాశుక్లేత్రిగుణాదారసంగతౌ ॥ ౧౨౭ ॥ ఏత
చ్ఛౌచంగృహస్థస్యశౌచముద్ధృత్యతతోఽధికం ॥ బ్రహ్మచర్యాదికానాంతుక్ర
మాద్ద్విత్రిచతుర్గుణం ॥ ౧౨౮ ॥ యస్యయావద్దివాశౌచంతదర్ధంనిశి
స్యాత్ ॥ తదర్ధమాతురస్యోక్తమాతురస్యార్ధమధ్వని ॥ ౧౨౯ ॥ ఆ
...చరణౌమృద్భిఃకరావామణిబంధకం ॥ సంక్షాల్యక్షాలయేత్పశ్చా
...జాన్వాకూర్పరంజలైః॥౧౩౦॥ ధారాశౌచంనకర్తవ్యంశౌచసిద్ధిమభీ
ప్సతా॥ మళతేనైవకర్తవ్యంహస్తశుద్ధివిధానతః॥౧౩౧॥ శౌచేమృజ్జలదానా
...ంకర్తాన్యాపరిచారకా ॥ సవ్యహస్తగృహీతాచతేషాంస్యాన్మృద్వామహ
...॥౧౩౨॥ కుర్యాద్ద్వాదశగండూషాన్పురీషోత్సర్జనేకృతే ॥ కుర్వీతచ
...మూత్రేభోజనాంతేతుషోడశ॥౧౩౩॥ ప్రాఙ్ముఖఃక్షాలయేత్పాదౌహ
...ఉదఙ్ముఖః॥ ఉదఙ్ముఖఃప్రాఙ్ముఖోవాతతస్త్వాచమనంచరేత్ ॥౧౩౪॥
...మంత్రేణతతోగ్రాహ్యందంతకాష్ఠంత్వగన్వితం ॥ అపవర్గసమచ్ఛే
...మార్ద్రమగ్రేచకూర్చకం॥ ౧౩౫॥ కనిష్ఠికాసమస్థౌల్యంసూక్ష్మంవాదం
...సాత్మ్యతః॥ అష్టాంగులంనైష్ఠికానాంభోగినాంద్వాదశాంగులం॥౧౩౬॥

వర్ణానాందశషష్టాష్ట సప్తాంగులకమేవవా ॥ షడంగులంప్రహీణానా
ణాంచతురంగులం॥౧౩౯॥ జంబ్వామ్రకకుభాశోకక పిత్థవకుళోద్భవం
ఔదుంబరప్లక్షశాఖిజాలీచంపకశంఖజం॥ ౧౩౮ ॥ అతిముక్తకదంబో
పామార్గబదరీభోగినాం ॥ ప్రాక్ష్యమేతచ్చశైరీషవిరిబిల్వకరంజ
౧౩౯ ॥ శ్రీపర్ణీదారునిర్గుండీసారజఖాదిరాదికం। అక్షక్షీరీధ్వ
డవటాశ్వత్థకకుద్వరైః ॥ ౧౪౦ ॥ సుడికాపధుకాశిల్పీకులోద్భవశిశు
నాకులీపేరువ నీరధాత్రీకాదంబసంభవం ॥ ౧౪౧ ॥ ఖర్జూరీనారికే
త్థంపాలాశంతాలవంశజం ॥ తృణపర్ణపిశాచోత్థమిష్టకాంగారభస్మ
౧౪౨ ॥ అంగుల్యాంతర్జనీవర్జ్యాసువర్ణాదికృతంతథా ॥ ప్రతి
పమీషష్ఠీ ద్వాదశీపర్వపంచకం ॥ ౧౪౩ ॥ ఉపవాసదినంజన్మత్ర
శసవాసరం ॥ భానువారవ్యతీపాతంగ్రహణంజన్మవాసరం ॥ ౧౪౪
ర్యోదయానంతరంచవివర్జ్యాగంతధావనం ॥గండూషైర్ద్వాదశా
దశ్రైర్వాశోధయేద్రదాన్ ॥ ౧౪౫ ॥ జిహ్వాంపర్ణఖనంకుర్యా
హ్వామలవిశోధనే ॥ లాలాక్షిశ్రోత్రనాసాస్యరేతోవిణ్మూత్రగాత్ర
౧౪౬ ॥ కరపాదగతంయచ్చశోధ్యంతత్సకలంజలం ॥ నాసికాశ్రో
త్రాదిక్షాలనేనవిశుధ్యతి ॥ ౧౪౭ ॥ మృచ్ఛేరామలకాద్యైశ్చనఖశో
శుధ్యతి ॥ ఏవంమలాదసంశోధ్యవారుణంస్నానమాచరేత్ ॥ ౧౪
శేషమాలిన్యహరందుస్స్వప్నాదివినాశనం ॥ ॥ అథస్నానవిధి
జలదేవాన్నమస్కృత్యాచమ్యతస్నానంసమాచరేత్ ॥ అశక్తఃకంఠ
వాకటిదఘ్నమథాపివా ॥ ౧౪౯ ॥ ఆజానుజలమాసిచ్యమంత్రస్నా
సమాచరేత్ ॥ ౧౫౦ ॥ దేవాదీంస్తర్పయేద్విద్వాన్ స్వశాలమంత్రజపే
శివందేవంశివగణాంస్తర్పయేచ్ఛ్రద్ధమానసః ॥ ౧౫౧ ॥ ధౌతవస్త్ర
మాధాయపంచకచ్ఛేనధారయేత్ ॥ ఉత్తరీయంచకింప్రైవధార్యం
పుకర్మసు ॥౧౫౨॥ నద్యాదితీర్థస్నానేతుస్నానవస్త్రంపాంథ

పీఠపాపగ్రహోదౌతుస్నానఊర్ధ్వేనయేద్బుధః॥౧౫౩॥ శిలాదావా కేవాపిజలేవాపిస్థలేపివా ॥ సంశోధ్యపీడయేద్వస్త్రంపితౄణాంతృప్తయేద్విజః॥౧౫౪॥ వీరశైవస్తునైనస్యాత్తర్పణం తాపితృముక్తయే॥ శివసాయుజ్యమాప్తంతైర్యతశ్శాంభవదీక్షయా ॥౧౫౫॥ ఇత్యేవంవీరశైవానాం తర్పణంస్నానకర్మచ ॥



ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత
రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
పంచమోపదేశః ॥





శ్రీ

శ్రీచంద్రశేఖరాయనమః.



శ్రీసాంబసదాశివాయనమః.



షష్ఠోపదేశప్రారంభః.



స్నానస్యవీరశైవస్యవారుణేనాథభస్మనా ॥ స్నానాయధారణాయాభస్మోత్పత్తిఃప్రదర్శ్యతే ॥ ౧ ॥ శ్రీ ॥అథభస్మోద్ధూళనాధారణంభస్మోత్పాదనబోధక ప్రమాణానివిలిఖ్యంతే॥బృహజ్జాబాలోపనిషది॥బృహ

జ్జాబాలాభిధాంముక్తిశ్రుతింమమోపదేశంకురుష్వేతిబంతథేతిస
జాతాత్పృథివీతస్యానివృత్తిః కపిలవర్ణానందాతస్యాగోమయే
తిర్జాతావామదేవాదుదకంప్రతిష్ఠాతస్యాఃకృష్ణవర్ణాభద్రా
గోమయేభసితంజాతం । అఘోరాద్వహ్నిస్తస్మాద్విద్యాతస్యా
ర్ణాసురభిస్తస్యాగోమయేభస్మజాతంతత్పురుషాద్వాయుస్తస్యాశ్వే
ర్ణాసుశీలాతస్యాగోమయైఃక్షారంజాతం।ఈశానాదాకాశస్తస్మా
త్యతీతాతస్యాశ్చిత్రవర్ణాసుమనాస్తస్యాగోమయేరక్షాజాతావి
భర్గసితంభస్మక్షారంరక్షేతిభస్మనోభవంతిపంచనామానిపంచభిర్నా
భైశ్వర్యకరం। తత్రైవతృతీయబ్రాహ్మణేఅథభుశుండః ॥ కాలాగ్నిరుద్ర
భూతియోగంప్రబ్రూహీతి స్వాహావాచవికటాంగామున్మత్తాంహి
తిలేఖాంమలినాంశివాదిచిహ్నాంకితాం పునర్ధేనుంకృశాంగాంవత్స
గహీనాంవత్సహీనామశాంతామదుగ్ధదోహనీంనిరింద్రియాంజగ్ధత్వ
కేశచేలాస్థిభక్షిణీం సంధినీంనవప్రసూతాం రోగాన్వితాంవిహాయ
స్తంగోమయమాహరేత్ ॥ తత్రైవశ్లోకాః ॥

విద్యాశక్తిఃసమస్తానాంశక్తిరిత్యభిధీయతే। గుణత్రయాశ్రయావి
సావిద్యాచతథాశ్రయా ॥౧॥ గుణత్రయమిదంధేనుర్విద్యాభూద్గో
యంశుభం। మూత్రంచోపనిషత్ప్రోక్తంకుర్యాద్భస్మతతఃపరం ॥౨
త్సస్తు స్మృతయశ్చాస్యాస్తత్సంభూతంతుగోమయం ॥ పంచాక్షరేణ
త్రేణధేనుంతత్రాభిమంత్రయేత్ ॥ ౩ ॥ అష్టోత్తరశతేనాథప్రోక్ష
జలంత్రిణం ॥ ఉపోష్యచచతుర్దశ్యాంశుక్లేకృష్ణేథవావ్రతీ ॥౪॥ ప
ప్రాతరుత్థాయశుచిర్భూత్వాసమాహితః ॥ కృతస్నానోధౌతవస్త్ర
యోర్ధ్వంచసృజేచ్చగాం ॥ ౫ ॥ ఉత్థాప్యగాంప్రయత్నేన
త్ర్యామూత్రమాహరేత్ ॥ సౌవర్ణేరాజతేతామ్రే ధారయేన్మృ
ఘటే ॥ ౬ ॥ పాపకేథపలాశేవాపాత్రేగోశృంగఏవవా॥ఆదధీ

మూత్రంమూలమంత్రేణగోమయం ॥ ౭ ॥ అభూమిపాతంగృహ్ణీయా
త్పాత్రేపూర్వోదితేగృహే ॥ గోమయంశోధయేద్విద్వాన్మూలమం
త్రాష్టకేనచ ॥ ౮ ॥ దశజప్తేనమంత్రేణగోమయస్థాన్యవర్జనం ॥ భ
వాయనమమంత్రేణగోమూత్రంగోమయేక్షిపేత్ ॥ ౯ ॥ శర్వాయనమ
త్యేవంపిండానాంచచతుర్దశ ॥ కుర్యాత్సంశోష్యకిరణైఃసప్తమూలే
నాహరేత్ ॥ ౧౦ ॥ నిదధ్యాదథపూర్వోక్తపాత్రేగోమయపిండకాన్ ॥
వోక్తేనైవవిధినాప్రతిష్ఠాప్యాగ్నిమర్చయేత్ ॥ ౧౧ ॥ పిండాంశ్చ
క్షిపేత్తత్రతదాద్యంతప్రణవేనతు ॥ షడక్షరస్యసూత్రస్యవ్యావృత్తస్య
ధాతురైః ॥ ౧౨ ॥ స్వాహాంతైర్జుహుయాత్తత్రవర్ణదేవాయపిం
డకాన్ ॥ మూలేనైవాజ్యభాగౌచప్రక్షిపేన్మూలమంత్రతః ॥ ౧౩ ॥ తతోని
నపతయేత్రయోవింశంజుహోతిచ ॥ హుతవ్యాఃపంచబ్రహ్మాఖ్యాః
మోదేవాయశంభవే ॥ ౧౪ ॥ ఇతిసర్వాహుతీర్హుత్వాచతుర్థ్యాం
మంత్రకైః ॥ భవఃశర్వోమృడోరుద్రఃహరఃశంభుర్మహేశ్వరః ॥
౧౫ ॥ ఏతైశ్చజుహుయాదిద్వాన్మూలమంత్రాష్టకంతథా ॥ శివాయ
యహోమశ్చసృష్టికృన్మూలమంత్రతః ॥ ౧౬ ॥ ఇత్థంశేషంతునిర్వర్త్య
ర్ణపాత్రోదకంతథా ॥ అష్టోత్తరశతేనాథతర్పయేచ్ఛుద్ధమానసః ॥
౧౭ ॥ పంచబ్రహ్మేణమంత్రేణతజ్జలంశిరసిక్షిపేత్ ॥ దశవారంచజప్తేనదిక్షు
యంవినిక్షిపేత్ ॥ ౧౮ ॥ శైవానాందక్షిణాందత్వాశాంత్యైపుళకమా
హరేత్ ॥ ఆహరిష్యామిశైవానాంసర్వేషాంకర్మగుప్తయే ॥ ౧౯ ॥ జా
వేదసమేనంత్వాంపుళకైశ్ఛాదయామ్యహం ॥ మంత్రేణానేనతంవం
హ్నింపుళకైశ్ఛాదయేత్తతః ॥ ౨౦ ॥ త్రిదినంజ్వలనస్థిత్యైఛాదనంపుళకం
స్మృతం ॥ శైవాంశ్చభోజయేద్భక్త్యాస్వయంభుంజీతవాగ్యతః ॥ ౨౧ ॥ భ
స్మాధిక్యమభీప్సంస్తుచాధికంగోమయంహరేత్ ॥ దినత్రయేణయదివాఏక
దివసేథవా ॥ ౨౨ ॥ తృతీయేవాచతుర్థేవాప్రాతఃస్నాత్వాసితాం

బరః ॥ శుక్లభాస్వచ్చైవసూత్రశ్శుక్లభస్మానులేపనః ॥ ౨౩ ॥ శుక్ల
భస్మదిగ్ధోమంత్రేణానేనమంత్రవిత్ ॥ మూలమంత్రంసముచ్చార్య
కంభస్మసంత్యజేత్ ॥ ౨౪ ॥ తత్రావాహనముఖ్యానుపచారాంస్త
శ ॥ కృత్వాహృత్యతథాశైవంతతోగ్నిముపసంహరేత్ ॥ ౨౫ ॥
దికేసమంత్రేణగృహ్ణీయాద్భస్మచోత్తమం ॥ తదనంతరమంత్రేణప్ర
చతతఃపరం ॥ ౨౬ ॥ సంయోజ్యగంధసలిలైఃకపిలామూత్రకేణవా
ద్రకుంకుమకాశ్మీరముశీరంచందనంతథా ॥ ౨౭ ॥ అగరుత్రితయం
చూర్ణయిత్వాతుసూక్ష్మతః ॥ ప్రణవేనాహరేద్విద్వాన్బృహ
కానథ ॥ ౨౮ ॥ అఘోరమంత్రతశ్చాథదశజప్తేనమూలతః ॥

బోధాయనసూత్రే ॥ ॥ అథాతోవిభూతిసంపాదన
విధింవ్యాఖ్యాస్యామః । శుచిర్భూత్వావికటాంగామున్మత్తాంశివా
నాతిరిక్తాంగాంవంధ్యామస్థిచేలాశుచిభక్షిణీం రోగిణీంవిహాయసు
యాగోమయమాదాయ పిండంకృత్వాసంశోష్యశ్వేతపచనీయైః
రైఃప్రఛాద్యగృహ్యాగ్నావైతానేవాపచనేవోపోషయేత్ ॥ బిల్వ
మృణ్మయేవాస్థాపయేత్ బోధాయనస్మృతా ॥ సద్యేనగోశకృద్గ్రా
వామేనత్వభిమంత్రయేత్ ॥ ౧ ॥ అఘోరేణదహేత్పిండంగ్రా
త్పురుషేణతు ॥ సుప్రబోధంనమస్కృత్వా దేవీవచనమబ్రవీత్ ॥
స్మస్నానంమహాదేవతత్సమ్యగ్వదమేప్రభో ॥ ॥ ఈశ్వరః ॥
తఃసంప్రవక్ష్యామిభస్మస్నానంసులోచనే ॥ ౩ ॥ ఆయుష్యంబల
గ్యంశ్రీఃపుష్టివర్ధతేయథా ॥ రక్షార్థంమంగలార్థంచసర్వ
త్సమృద్ధయే ॥ ౪ ॥ భస్మదిగ్ధమనుష్యాణాంజ్వరమార్యభయాయచ
తికంపౌష్టికంభస్మ కామదంచత్రిధాభవేత్ ॥ ౫ ॥ గోమయంయోని
ధంయద్ధస్తేనైవగృహ్యతే ॥ బ్రహ్మమంత్రైశ్చసందగ్ధంతచ్ఛాంతికము
చ్యతే ॥ ౬ ॥ సావధానైస్సుగోయోనినిస్సృతంగోమయంతుయత్

క్షేగృహీత్వాతఃషడంగేనదహేత్తతః ॥ ౭ ॥ పౌష్టికంతత్సమాఖ్యాతం కామదంశృణుతత్త్రిశుణు ॥ సుశుద్ధేభూతలేదైవాత్పతితంగోమయంతు యల్ ॥ ౮ ॥ ప్రాసాదేనదహేదేతదేతత్కామదముచ్యతే ॥ ప్రాతరు దాయదేవేశిమానవ్రతధరఃశుచిః ॥ ౯ ॥ గవాంగోష్ఠేచగత్వాతునమ స్కృత్యచగోకులం ॥గవాంవర్ణానురూపాణాంగృహ్ణీయాద్గోమయం శుభం ॥ ౧౦ ॥ బ్రాహ్మణస్యతుగాశ్వేతారక్తాగాఃక్షత్రియస్యతు ॥ పీతవ ర్ణాతువైశ్యస్యకృష్ణాశూద్రస్యచోచ్యతే ॥ ౧౧ ॥ పౌర్ణమాస్యామ మాయాంవాఅష్టమ్యాంవావిశుద్ధధీః ॥ ప్రాసాదేనతుమంత్రేణగృహీత్వా గోమయంశుభం ॥ ౧౨ ॥ హృదయేనతుమంత్రేణపిండంకృత్వాతుగో మయం ॥ రవిరశ్మిషుసంతప్తంశుచౌదేశేమనోహరే ॥౧౩ ॥ తుషేణవా నైర్వాపిప్రాసాదేనతునిక్షిపేత్ ॥ అరణ్యుద్భవవహ్నింవాతువహ్నిం ఉపాసకారయేత్ ॥ ౧౪ ॥ అగ్నించవిన్యసేత్తత్రశివపవహిమంత్రతః ॥సం హోదధతచ్చాపికందాద్భస్మవిచక్షణః ॥ ౧౫ ॥ నవపాత్రంసమాదాయ ప్రాసాదేనతునిక్షిపేత్॥ కేతకీంపాటలీంతద్వదుశీరంచందనంతథా॥౧౬॥ క్షిపేత్తస్యమధ్యేతుసద్యోమంత్రేణశుధ్యతి ॥ ॥ పాద్మే ॥ శ్రీరా మః ॥ పీతాంబుధేప్రసన్నస్త్వంయదిమేకిముదుష్కరం ॥౧౭ ॥ అతస్త్వం విరజాదీక్షాంబ్రూహిమేమునిసత్తమ ॥ ॥ అగస్త్యః ॥ శుక్లపక్షేచ చతుర్దశ్యామష్టమ్యాంవావిశేషతః ॥ ౧౮ ॥ ఏకాదశ్యాంసోమవారేఆ ర్ద్రాయాంవాసమారభేత్ ॥ యంవాతమాహుర్యంరుద్రంశాశ్వతంపర మేశ్వరం ॥ ౧౯ ॥ పరాత్పరతరంచాహుఃపరాత్పరతరంశివం ॥ బ్రహ్మ ణోజనకంవిష్ణోర్వహ్నేర్వాయోఃసదాశివం ॥ ౨౦ ॥ ధ్యాత్వాగ్నినావస థ్యాగ్నింవిశోధ్యచపృథక్పృథక్ ॥ పంచభూతానిసంయమ్యమాత్రాగుణ విధిక్రమాత్ ॥ ౨౧ ॥ మాత్రాఃపంచచతస్రశ్చత్రిమాత్రాద్విస్తతఃపరం ॥ఏ కమాత్రమమాత్రంహిద్వాదశాంతేవ్యవస్థితం ॥ ౨౨ ॥స్థిత్యాంస్థాప్యామృ

తోభూత్వావ్రతంపాశుపతంచరేత్ ॥ ఇదంవ్రతంపాశుపతంకరిష్యా
మాసతః ॥ ౨౩ ॥ ప్రాతరేవంతుసంకల్ప్యనిధాయాగ్నింసమాగత
షోషితఃశుచిఃస్నాతఃశుక్లాంబరధరస్స్వయం ॥ ౨౪ ॥ శుక్లభస్మానులే
శుక్లదంతాదిమాన్బుధః ॥ జుహుయాద్విరజామంత్రైఃప్రాణాపా
స్తతః ॥ ౨౫ ॥ అనువాకాంతమేకాగ్రంసమిదాజ్యచరూన్పృథక్ ॥
న్యగ్నింసమారోప్యతేన ఇత్యాదిమంత్రతః ॥ ౨౬ ॥ భస్మాదాయ
త్యాద్యైర్విమృశ్యాంగానిసంస్పృశేత్ ॥ అయంహోమప్రకారస్తు
ప్రదర్శయిష్యతే ॥ ౨౭ ॥ ఏవంవాయవీయసంహితాయామపి హోమ
పురస్సరఃపాశుపతవ్రతానుష్ఠానప్రకారోబహుధాప్రపంచితః ।
ప్యుత్తరత్రనిరూపయిష్యతే ॥ కపిలాయాశ్శకృచ్ఛస్తంగృహీత్వా
తత్ ॥ నక్లిన్నంనాతికఠినంనదుర్గంధంనవోషితం ॥ ౨౮ ॥ ఉపర్య
త్యజ్యగృహ్ణీయాత్పతితంయది ॥ పిండీకృత్యశివాగ్న్యాదౌనిక్షి
మంత్రతః ॥ ౨౯ ॥ అపక్వమతిపక్వంచసంత్యజ్యభసితంసితం ॥ ఆ
వాససాలోడ్యభస్మాధారేవినిక్షిపేత్ ॥ ౩౦ ॥ సుకృతేసుదృఢే
ళితేప్రోక్షితేశుభే ॥ విన్యస్యమంత్రీమంత్రేణపాత్రేభస్మవినిక్షిపేత్
ప్రోక్షితంభస్మగృహ్ణీయాత్స్వయంచానుచరోపివా ॥ స్వజనాయ
ద్యాన్నచాశుచితలేక్షిపేత్ ॥ ౩౧ ॥ నసంస్పృశేతనీచాంగైర్నో
తనలంఘయేత్ ॥ తస్మాద్భసితమాదాయవినియుంజీతమంత్రతః ॥
థభస్మవ్యవస్థాబృహజ్జాబాలోపనిషది ॥ తైజసందారవంవాపిమృణ్మ
చైవమేవనా ॥ ౩౪ ॥ అన్యదాశోభనంశుద్ధంభస్మాధారంప్రకల్ప
త్రైవర్ణికానామగ్నిహోత్రాగ్నిజంగృహస్థానాంతదేవ వివా
జంవా । బ్రహ్మచారిణాంసమిదగ్నిజం । విరక్తానామతివర్ణా
విరజానలజం । శూద్రాణాంశ్రోత్రియాగారపచనాగ్నిజం । అ
వానలసముద్భవం । యతీనాంసర్వత్రస్థితంఅతివర్ణాశ్రమిణాం

త్రాపివిరక్తానాం సర్వత్రస్థితం । సర్వేషాం దేవాలయే స్థితమితిశివ
యోగినాంశివాగ్నిజాభూతిః ॥ శివాలయేస్థితంలింగమంత్రసంస్కారద
వా । వాసిష్ఠలైంగ్యేపంచమాధ్యాయే ॥ త్రైవర్ణికానాంసర్వేషామ
హోత్రసముద్భవం ॥ విరజానలజంచైవధార్యంభస్మగృహేముదే ॥
॥ ఔపాసనసముత్పన్నంగృహస్థానాంవిశిష్యతే ॥ సమిదగ్నిసము
న్నంధార్యంవైబ్రహ్మచారిణాం ॥ ౩౭ ॥ శూద్రాణాంశ్రోత్రియాగా
చనాగ్నిసముద్భవం ॥ అన్యేషామపిసర్వేషాంధార్యందావానలోద్భ
॥ ౩౮ ॥ ॥ సూతసంహితాయాం ॥ సమిదగ్నిసముత్థేనపర
నలజేనవా ॥ అగ్నిహోత్రసముత్థేనసజలేనచభస్మనా ॥ ౩౯ ॥ అ
రిత్యాదిభిర్మంత్రైఃషడ్భిర్వాసప్తభిఃక్రమాత్ ॥ ॥ తత్రైవ ॥
లంభస్మద్విజశ్రేష్ఠాబహుధాపరికీర్తితం ॥ ౪౦॥ శ్రౌతమేకంతథా
ర్తమపరంపండితోత్తమా ॥ శ్రౌతంభస్మద్విజాముఖ్యంస్మార్తంగౌణం
ర్తితం ॥ ౪౧ ॥ అన్యచ్చాపిద్విజాభస్మకేవలంలౌకికంపరం ॥ శ్రౌ
భస్మతథాస్మార్తంద్విజానామేవకీర్తితం ॥ ౪౨ ॥ అన్యేషామపిసర్వే
మపరంభస్మలౌకికం ॥ తత్రైవశివమాహాత్మ్యఖండే ॥ పునఃసాయుజ్యసిద్ధ్యర్థంమునిపుంగవాః ॥౪౩॥ అగ్నిహోత్రసముత్పన్నంభస్మా
యాదరేణతు ॥ కాలాగ్నిరుద్రోపనిషది ॥ కింద్రవ్యమిత్యారభ్యద్ర
తదాగ్నేయంభస్మేతి॥భారద్వాజస్మృతౌ॥ప్రాఙ్ముఖశ్చరణౌహస్తౌప్ర
క్ష్యాచమ్యేతిప్రస్తుత్య ॥ ఆదాయభసితంశ్వేతమగ్నిహోత్రస
ద్భవం ॥ ౪౪ ॥ తత్రైవ ॥ శూద్రహస్తస్థితంభస్మనైవధార్యంద్విజా
॥ శూద్రైరంత్యజహస్తస్థంనధార్యంభస్మజాతుచిత్ ॥అలోగ్నిహోత్రజే
నైవభస్మనాతుత్రిపుండ్రకం ॥ ౪౫ ॥ నిత్యంద్విజోప్రమాదేనకు
ర్యాత్ర్యాభివృద్ధయే ॥పురుషార్థప్రబోధకారాస్తు॥విభూతిధారణవిధి
కోత్రమయోరితః ॥ తత్రోక్తాచారసాంకర్యపరిహారాయనాన్యథా॥

౪౬ ॥ శైవైఃసంపాదితంభస్మవైదికైఃశివసన్నిధౌ ॥ భక్త్యాపరమయా
హ్యంప్రార్థయిత్వాపిపూజకాత్ ॥ ౪౭ ॥ తత్రోక్తవర్త్మనాసిద్ధం
సంప్రార్థ్యపూజకాత్ ॥ యత్రకుత్రాపిదత్తంచేత్తద్గ్రాహ్యంవై
దికైః ॥ ౪౮ ॥ శైవైరప్రార్థితైరేవమహాదేవస్యసన్నిధౌ ॥ లౌకిక
స్మదత్తంచేత్తద్గ్రాహ్యంహివైదికైః ॥౪౯॥ అప్రార్థితైస్తాంత్రికై
తకుత్రాపిపూజకైః ॥ లౌకికంభస్మదత్తంచేత్తద్గ్రాహ్యంనైవవైదికై
౫౦ ॥ కాపాలికైస్తథాశూద్రైఃపాషండైరపరైశ్చవా ॥ దత్తంచేద్భస్మ
వైదికనిష్ఠైస్తద్గ్రాహ్యమేవన ॥ ౫౧ ॥ వర్ణీవాతాపసోవాపిశూద్రో
యదిభూతిదః ॥ సాభూతిఃసర్వదాగ్రాహ్యానోచేద్ద్రోహీమమైవ
౫౨ ॥ ఇత్యస్యశివవాక్యస్యకాగతిఃకథయేతిచేత్ ॥ చండాలగే
ప్రాణాంగ్రహేనాపరమార్థవిత్ ॥ ౫౩ ॥ భక్ష్యభోజ్యాదివైష
కించిదపిపశ్యతి ॥ ఇత్యస్యయాగతిఃసైవగతిరస్యేతినిశ్చిను ॥౫౪॥
వంతఃపతితాభూమౌభస్మనఃపరమాణవః ॥ తావద్వర్షసహస్రాణి
వైనరకంవ్రజేత్ ॥ ౫౫ ॥ ఇత్యేవభస్మపతనేబహుదోషస్యకీర్తనా
భూత్వాత్యంతంసావధానోధారయేద్భస్మబుద్ధిమాన్ ఇతి ॥ అథ
జాబాలోపబృహ్మకపాద్మోక్తవిరజాహోమః ప్రదర్శ్యతే । సా
శుక్లచతుర్దశ్యాంకృష్ణచతుర్దశ్యాంవాసంకల్పపురస్సరంశుచి
త్వాఉపోష్యతస్మిన్నేవదినేప్రశస్తాంగాంఆగావఇతిమంత్రేణాభిమ
గావోభగఇతిమంత్రేణతృణంజలంచప్రాశయేత్॥ఏవంచతుర్దశ్యాం
సర్వపరేద్యుఃప్రాతరుత్థాయశుచిర్భూత్వాసమాహితస్సన్కృతస్నా
ధౌతవాసావిభూతిధారణపురస్సరంప్రాతఃశివపూజాదికంకృత్వాప
ర్థంగాంవ్రజేత్ ॥ గవావత్సస్యాసంయోగకాలేసువర్ణరజత
మృణ్మయేశృంగమయేపలాశమయేవాపాత్రేపుష్కరపర్ణేవాగ
తాళ్యగోమూత్రమాహరేత్॥ పూర్వోక్తఏవపాత్రేగోమయంగం

శేఖసంస్థమాహరేత్ । శుద్ధభూమావాపతితమపిఅథఊర్ధ్వాంపరిత్యజ్య
మధ్యేవిద్యమానమాహరేత్ । శ్రీర్మేభజతుఇతిమంత్రేణగోమయం
శోధయేత్॥ అలక్ష్మీర్మేనశ్యతుఇతిమంత్రేణగోమయస్థసైకతబీజధాన్యా
దికంవర్జయేత్ । సంత్వాసించామీతిమంత్రేణగోమూత్రంగోమయేక్షి
పేత్ ॥అనంతరంగోమయంసమ్యగుపమృద్యపంచానాంత్వావాతానామి
తిచతుర్దశమంత్రైశ్చచతుర్దశపిండాన్కుర్యాత్ అధికవిభూతిసంపా
దనేచ్ఛాచేత్తూష్ణీమేవపిండాన్కుర్యాత్ । శుద్ధపాత్రేనిధాయసౌరకి
రణైఃసంశోష్యపూర్వోక్తపాత్రేనిదధ్యాత్ ॥ అనంతరంస్వాగమోక్తవి
ధానేనఅగ్నింప్రతిష్ఠాప్యప్రజాపాల్యపరిస్తరణాదిబ్రహ్మావరణపూర్వకం ఇ
ధ్మప్రక్షేపణాంతంకృత్వా అనంతరంపిండాన్జుహుయాత్ ॥ ఓంస్వా
హాపరమాత్మనఇదం । ఓంస్వాహాపరమాత్మనఇదం । నంస్వాహాఇం
ద్రాయేదం । మంస్వాహారుద్రాయేదం । శింస్వాహావిష్ణవఇదం ।
వాంస్వాహాబ్రహ్మణఇదం । యంస్వాహాస్కందాయేదం । పునరపి
యంస్వాహా । వాంస్వాహా । శింస్వాహా । మంస్వాహా । నం
స్వాహా । ఓంస్వాహా । ఓంస్వాహా ॥ అధికవిభూత్యపేక్షాయాంపిం
డాంతరాణితూష్ణీమేవాగ్నౌప్రక్షిపేత్ । ఆఘారాజ్యభాగమఖాంతం
కృత్వావ్యాహృతిభిర్జుహుయాత్ । నిధనపతయేస్వాహా । నిధనపతాం
తికాయ । భవాయభవలింగాయ । శర్వాయశర్వలింగాయ । శివా
యశివలింగాయ । జ్వలాయజ్వలలింగాయ । ఆత్మాయఆత్మలింగాయ ।
పరమాయపరమలింగాయస్వాహా । ఏతత్సోమస్యసూర్యస్యసర్వలిం
గంస్థాపయతిపాణిమంత్రంపవిత్రం స్వాహా ॥ సోమాదిభ్యఇదం । స
ద్యోజాతాయస్వాహా । సద్యోజాతాయేదం । భవేభవేనాతిభవేభవస్వ
మాంభవోద్భవాయస్వాహా । భవోద్భవాయేదం ।వామదేవాయస్వా
హా । జ్యేష్ఠాయస్వాహా । శ్రేష్ఠాయస్వాహా । రుద్రాయ ।కాలాయ ।

కలవికరణాయ ।బలవికరణాయ । బలాయ । బలప్రమథనాయ ।
భూతదమనాయ । మనోన్మనాయ । అఘోరేభ్యస్స్వాహా । అథఘో
భ్యస్స్వాహా । ఘోరఘోరతరేభ్యస్స్వాహా । శర్వేభ్యస్స్వాహా । సర్వ
ర్వేభ్యశ్స్వాహా । నమస్తేస్తురుద్రరూపేభ్యశ్స్వాహా । తత్పురుషా
ద్మహే * చోదయాత్ స్వాహా । తత్పురుషాదిభ్యఇదం । యీశాన
దాశివోంస్వాహా । ఈశానాదిభ్యఇదం । అథవాసద్యోజాతాదిపం
త్రైశ్పంచాహుతీర్జుహుయాత్ । నమోహిరణ్యబాహవేస్వాహా
రణ్యవర్ణాయ । హిరణ్యపతయే । అంబికాపతయే । ఉమాపతయేస్వా
పశుపతయేస్వాహా ॥ ఋతంసత్యం * వైనమః । స్వాహా । ఋతాది
దం । సర్వోవైరుద్రస్తస్మైరుద్రాయనమోస్తు । పురుషోవైరుద్రః
హేనమోనమస్స్వాహా । సర్వపురుషాత్మకరుద్రాయేదం ॥ విశ్వం
భువనంచిత్రం*అస్తుస్వాహా । విశ్వాద్యాత్మకరుద్రాయేదం।కద్రు
ప్రచేతసే * నమోస్తుస్వాహా । ప్రచేతాత్మరుద్రాయేదం । యస్య
కతీవ్రైవజాయతేస్వాహా । అస్మిన్కర్మణిహుతాహుతసామ
దం అనాజ్ఞాతత్రయేణ వ్యాహృతిభిశ్చహుత్వా । స్విష్టకృత్ప
రిధిప్రహరణం వినాజయాదిసమిత్పరిషేచనాంతంకృత్వా పూర్ణ
పురతఃస్థాపయిత్వా పూర్ణమసిఅక్షతమసి మామేక్షేష్ఠా ఇతిమం
శుద్ధజలాంతరంప్రక్షిప్యప్రాచ్యాందిశిదేవాఇత్యాదినాదిక్షుతో
క్షిప్యబ్రాహ్మణేష్వమృతంహితంజాతవేదామార్జయంత్యాపునా
దినాశిరసికుండిన్నిక్షిప్యసముద్రంవః ప్రహిణోమీతిమంత్రేణ అ
లంభూమాపాతయేత్ ॥బ్రహ్మణేదక్షిణాందత్వాగ్న్యుపస్థానాంతం
ఆహరిష్యామి దేవానాంసర్వేషాంకర్మగుప్తయే। జాతవేదసమేనం
పుళకైశ్ఛాదయామ్యహం ॥ ఇతిమంత్రేణవహ్నింపుళకైశ్ఛాదయే
నత్రయపర్యంతంవహ్నిర్యథాధితిష్ఠితితథాపుళకాచ్ఛాదనంకుర్యాత్

దాన్యూనతాయాంవాతాదా్యనుకూల్యేచద్వితీయేవాతృతీయేవాదివసే
భూత్యాత్పాదనపక్షేతదానుకూల్యేనపుళకంఛాదయేత్ ॥ ప్రథమదివసే
యథాశక్తిబ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వావాగ్యతఃస్వయమపిభుంజీత । ద్వితీ
తృతీయే చతుర్థేవాదివసేప్రాతస్స్నాత్వాసంధ్యావందనానంత
జపదిభిర్నిత్వా శుక్లాంబరధరఃశుద్ధయజ్ఞోపవీతీశుక్లదంతఃశుక్లమాల్యా
లేపనఃసితభస్మదిగ్ధాంగః త్రిపుండ్రధారీఅగ్నిసమీపంగత్వాఓంతద్బ్ర
హ్మేతిమంత్రేణ పౌళకంభస్మపరిత్యజ్య ఆవాహనాదిషోడశోపచారాన్
తే అగ్నఇత్యగ్నిముపసంహరేత్ ॥ అగ్నేర్భస్మాస్యాగ్నేఃపురీషమ
తిమంత్రేణఉత్తమంభస్మగృహీత్వాఅగ్నిరసీతిప్రమృజ్యగంగాదిసలిలైః
లామంత్రేణవాసంయోజ్యకర్పూరకాశ్మీరకుంకుమోశీరచందనాగ
ద్వితయంసూక్ష్మరూపేణచూర్ణయిత్వా ఓమితిబ్రహ్మేతిమంత్రేణఓ
తివాభస్మనిక్షిప్యఅణోరణీయానితిమంత్రేణబృహతో వటకాన్కు
ర్యాత్ ॥ అథవాయవీయసంహితాయాంఉక్తప్రకారేణపాశుపతవ్రతంలి
తే । చైత్రమాసేపూర్వపక్షేత్రయోదశ్యాంక్షేత్రేశుభక్షేత్రారామే
హిమవః స్థళంసంపాద్యసమ్యక్శుద్ధింకృత్వాస్నానసంధ్యావందనాది
త్వా పూజానమస్కారపూర్వకమాచార్యమనుజ్ఞాప్యవిశేషతఃశివ
జాంకృత్వా। శుక్లాంబరధరః శుక్లయజ్ఞోపవీతీశుక్లమాల్యానులేపనః।
ప్రాఙ్ముఖోదర్భాసనేసమాసీనో దర్భముష్టింపరిగృహ్యప్రాణాయామ
యంకృత్వాదేవందేవీంచధ్యాత్వాతదనుజ్ఞాంభావయిత్వా పాశుపత
తంకరిష్యఇతి సంకల్పంకుర్యాత్ ॥ యావచ్ఛరీరపాతంవాద్వాదశా
మథాపివా । తదర్ధంవాతదర్ధంవామాసమేకంతథాపివా ॥ ౧ ॥
ద్వాదశకంవాథ। వ్రతసంకల్పనావధి ॥ తథాచ సంకల్పకాలేఉక్తకాలమ
యావత్కాలపర్యంతంవ్రతానుష్ఠానసామర్థ్యమస్తితావత్కాలమీ
శ్వరప్రీత్యర్థమితిసంకల్పయేత్ ॥ యద్వాఘృతాక్తోయశ్చరురేతద్వ్రి

తం(వ్రతపరాయణో ద్విరాత్రైకదివసంవాపి సచకశ్చన నైష్ఠికఇతివ
ఉత్తరత్రవిద్యమానత్వాదేవంకుర్యాత్ । అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనము
గృహ్యోక్తవిధానేనకృత్వాపలాశసమిద్భిర్వాతదలాభేఅశ్వత్థ
ద్భిర్వా ప్రాణాపానాదిమంత్రైర్విం శత్యాహుతీర్జుహుయాత్ ।
ణాపాన* విపాప్మాస్వాహా-ప్రాణాదిభ్యఇదం । త్వక్చర్మమాంస*
యాసంస్వాహా । త్వగాదిభ్యఇదం । శిరఃపాణిపాద*భూయాసం
శిరఆదిభ్యఇదం । ఉత్తిష్ఠపురుష*విరజావిపాప్మాభూయాసంస్వాహా
త్తిష్ఠాదిభ్యఇదం । పృథివ్యాపైజో*భూయాసంస్వాహా । పృథివ్యాది
దం । శబ్దస్పర్శ*భూయాసంస్వాహా । శబ్దాదిభ్యఇదం। మనోవా
య*స్వాహా । మనఆదిభ్యఇదం । అవ్యక్తభావైరహంజ్యోతిరహం
విపాప్మాభూయాసంస్వాహా । అవ్యక్తాదిభ్యఇదం ।ఆత్మామేశుద్ధ్య
స్వాహా।ఆత్మనఇదం ।అంతరాత్మామేశుద్ధ్యంతాంస్వాహా । అంతరా
దం ।పరమాత్మామేశుద్ధ్యంతాంస్వాహా। పరమాత్మనఇదం । క్షుధే స్వా
క్షుధఇదం।క్షుత్పిపాసాయస్వాహా।క్షుత్పిపాసాయేదం। వివిట్యై స్వా
వివిట్యాఇదం । పృషోత్కాయస్వాహా ।పృషోత్కాయేదం।క్షుత్పిపా
లాంజ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్యహంస్వాహా।క్షుదాదిభ్యఇదం।
మసమృద్ధించసర్వాన్నిర్ణుదమేపాప్మానంస్వాహా। మంత్రోక్తదే
ఇదం । అన్నమయప్రాణమయమనోమయవిజ్ఞానమయానందమ
శుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూయాసంస్వాహా ।
యాదిభ్యఇదం । ఏవమన్నేనవింశత్యాహుతయః॥ ఆంధ్రిపా తేష
యమనోమయవిజ్ఞానమయప్రకారః । ద్రావిడపాఠేతు ప్రాణాపా
నోదానసమానామేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూ
స్వాహా । ఉద్దేశత్యాగఃపూర్వవత్ । వాఙ్మనశ్చక్షుఃశ్రోత్రజిహ్వా
ణరేతోబుద్ధ్యాకూతిసంకల్పామేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహం

ష్మాభూయాసంస్వాహా । శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠోదరజఘాశిశ్నప
పాయవో మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజా విపాప్మాభూయాసంస్వా
హా । త్వక్చర్మమాంసరుధిరమేదోస్థిమజ్జా మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహం
విరజావిపాప్మాభూయాసంస్వాహా । శబ్దస్పర్శరూపరసగంధా మేశు
ధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూయసంస్వాహా । పృథివ్యప్తేజో
వాయ్వాకాశా మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూయాసం
స్వాహా । అన్నమయప్రాణమయమనోమయవిజ్ఞానమయమానందమయా
మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూయాసంస్వాహా। వివిక్త్యై
స్వాహా । పృషోత్కాయస్వాహా । ఉత్తిష్ఠపురుషాహరితపింగళలోహి
తాక్ష దేహి దేహి తాపయితా మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావిపా
ప్మాభూయసంస్వాహా । ఓంస్వాహా పరమాత్మనఇదం । ఏవంసమిద
న్నాజ్యైః ప్రత్యేకమేకాదశాహుతయః కర్తవ్యాః । విరజాహోమా
న్కృత్వాఅనంతరంతత్స్వాహామః । కార్యాః । తత్ప్రకారస్తు । అగ్ని
మాధాయవిధివత్ । విరజాహోమకారణాత్ । హుత్వాజ్యేనసమిద్భి
శ్చరుణాచయథావిధి ॥ పూర్ణాయాంపురతోభూయస్తత్వానాంశుద్ధి
మావిశన్ । జుహుయాన్మూలమంత్రేణతైరేవసమిదాదిభిః।తత్వాన్యేతా
న్మద్దేహేశుధ్యంతామిత్యనుస్మరన్ । ఇతివచనబలేనఏవంప్రతీయతే ।ఆ
త్మతత్వం మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూయాసంస్వా
హా । ఓంనమఃశివాయస్వాహా । ఏవముత్తరత్రాపితత్వశబ్దాకాశోపాధి
శివాయేదం । వాయుర్మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహం*స్వాహా । ఓంన
మఃశివాయస్వాహా । వాయూపాధికశివాయేదం । ఏవముత్తరత్రాప్యుద్దే
శ్యత్యాగ ఊహనీయః॥అగ్నిర్మేశుధ్యంతాంస్వాహా ।ఆపో మేశు*స్వాహా।
పృథివీ మేశుధ్యంతాంస్వాహా।శబ్దతన్మాత్రం*స్వాహా। స్పర్శతన్మాత్రం మే
శు*స్వాహా ।రూపతన్మాత్రం మేశు*స్వాహా।రసతన్మాత్రం మేశు*స్వాహా

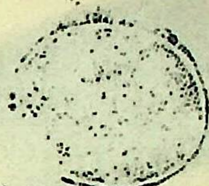
గంధతన్మాత్రం మేశుధ్యంతాం స్వాహా । శ్రోత్రేంద్రియం మేశు*స్వాహా। త్వ
యం మేశు*స్వాహా ।చక్షురింద్రియం మేశు*స్వాహా। జిహ్వేంద్రియం
శు*స్వాహా। ఘ్రాణేంద్రియం మేశు*స్వాహా। వాగింద్రియం మేశు*స్వా
పాణీంద్రియం మేశు*స్వాహా ।పాదేంద్రియం మేశు*స్వాహా।పాయ్వింద్రి
యం మేశు*స్వాహా। ఉపస్థేంద్రియం మేశుధ్యంతాంస్వాహా ।త్వఙ్మే
తాంస్వాహా । చర్మ మేశుధ్యంతాంస్వాహా ।మాంసం మేశు*స్వా
రుధిరం మేశు*స్వాహా। మేదో మేశు*స్వాహా ।అస్థి మేశు*స్వాహా।
మేశు*స్వాహా । ప్రాణో మేశు*స్వాహా।అపానో మేశు*స్వాహా। వ్యా
మేశు*స్వాహా।ఉదానో మేశు*స్వాహా।సమానో మేశు*స్వాహా । మనో
శు*స్వాహా।అహంకారో మేశు*స్వాహా ।ఖ్యాతి మే శు*స్వాహా।సత్వ
శు*స్వాహా । రజో మేశు*స్వాహా।తమో మేశు*స్వాహా ॥ ప్రకృతి మే
స్వాహా । పురుషో మే*స్వాహా ।రాగో మే*స్వాహా।విద్యా మే*స్వా
లా మే*హా । నియతి*హా । కాలో మే*హా ।మాయా మే*స్వాహా। శుద్ధవి
ద్యా మే*హా । మహేశ్వరో మే*స్వాహా । సదాశివో మే*హా । శక్తిర్మే
శివతత్వం మేశుధ్యం తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మాభూయాసం స్వాహా
ఓంనమశ్శివాయస్వాహా। శివతత్వోపాధిక శివాయేదం । ఏవం సమిదా
జ్యైః ప్రత్యేకం జుహుయాత్ ॥ అత్రవచనాని ॥ పంచభూతాని తన్మా
పంచక ర్మేంద్రియాణిచ ॥జ్ఞానకర్మవిభేదేన పంచపంచవిభాగశః
౧ ॥త్వగాదిధాతవస్సప్తపంచప్రాణాదివాయవః ॥ మనశ్చాహంకృ
ఖ్యాతిర్గుణాః ప్రకృతిపూరుషౌ॥ ౨ ॥ రాగో విద్యా కలా చేతి నియతిః
ఏవచ । మాయాచ శుద్ధవిద్యా చ మహేశ్వర సదాశివౌ ॥3 ॥ శక్తిశ్చ
త్వం చ తత్వాని క్రమశో విమః ॥ మంత్రైశ్చ విరజైర్హుత్వా హోతా
రజో భవేత్ ॥ ౪ ॥ ఇతి గోమయమాదాయ పిండం కృత్వాభిమంత్
చ॥న్యస్యాగ్నౌ తం చ సంరక్ష్యేదినే తస్మిన్హవిష్యభుక్ ఇతివచనేన పిండ

స్వాభిమంత్ర్యచేతిప్రతిపాద్యమానత్వాద్దర్శే సాయంప్రాతర్హోమహ
[illegible] ॥ పిండవిషయేమంత్రావృత్తింకుర్యాత్ । తత్రాదౌపూర్వమేవప్రశ
స్తగోమయమాదాయప్రశస్తగోమూత్రేణసంయుజ్యహస్తేనసమ్యక్ప్రేష
[illegible]కృత్వాతత్రత్యబీజతుషపాషాణాదీన్బహిర్నిరస్యపిండంకృత్వా
[illegible]పాత్రేనిధాయ । తరణికిరణైఃసమ్యక్ప్రోషయిత్వావిద్యమానాగ్నిపిం
[illegible]తత్పాత్రేణసహానీయహస్తేనస్పృష్ట్వాఆగమమంత్రాన్ జపేత్ । ఆ
[illegible]వో అగ్నన్నుతభద్రమక్రన్ । సీదంతుగోష్ఠేరనయంత్వస్మే । ప్రజావ
[illegible]పురురూపాఇహస్యుఃఇంద్రాయపూర్వీరుషసోదుహానాఃగావోభగః
[illegible]దింద్రంతత్సదిత్యాదిగంధద్వారాం...ర్ముయం । శ్రీర్మేభవతు।అల
[illegible]మేనశ్యతుసంత్వాసించామియజుషాప్రజామాయుర్ధనంచ । పం
[illegible]నాంత్వావాతానాంయంత్రాయధర్త్రాయగృహ్ణామిఇత్యాదిచతుర్ద
[illegible]మంత్రైఃసంగృహ్యాన్యస్యాగ్నావితివిద్యమానత్వాదనుక్తమవిరుద్ధమ
[illegible]తోగ్రాహ్యమితిన్యాయాత్ ॥ అగ్నౌన్యాసప్రకారఃమంత్రేణైవప్రతీ
[illegible]యతే । మంత్రస్తుపిండాంశ్చనిక్షిపేత్తత్రఆద్యంతప్రణవేనతు । షడక్షర
[illegible]మంత్రస్యవ్యావృత్తస్యతథాక్షరైః । స్వాహాంతైర్జుహుయాత్తత్ర
[illegible]దేవాయపిండకానితిపాద్మోత్తరఖండేవిద్యమానత్వాదాద్యంతప్రణ
[illegible]నాగ్నౌప్రక్షిపేన్మంత్రస్యవ్యావృత్తస్యాక్షరైఃస్వాహాంతైర్జుహు
[illegible]యాత్ । వర్ణదేవాయపిండకాన్ ఇతిబృహజ్జాబాలోపనిషద్వచనస్య
[illegible]ద్యమానత్వాదేవంవిధాహుతిప్రకారః । ఓంస్వాహాపరమాత్మనఇదం ।
[illegible]స్వాహా । నంస్వాహా । ఇంద్రాయేదం । మంస్వాహా । రుద్రాయేదం
[illegible]స్వాహా । విష్ణవఇదం । వాంస్వాహా । బ్రహ్మణఇదం । యంస్వాహా ।
[illegible]ందాయేదం। పునరపియంస్వాహా। వాంస్వాహా ।శింస్వాహా ।నంస్వాహా
[illegible]స్వాహా । ఓంస్వాహా ॥ ఇతరాన్ తూష్ణీమేవప్రక్షిపేత్ । ఇంద్రోరు
[illegible]బ్రహ్మస్కందస్తేషాంచదేవతాః । ఇతివాయవీయసంహితాయా మే

వముపస్థాత్త్రంకృత్వా అగ్న్యుపస్థానంచకృత్వా। ఆహరిష్యా
వానాంసర్వేషాంకర్మణాంగుప్తయే। జాతవేదసమేనంత్వాంపుళ్కైర్
యామ్యహం। ఇతిమంత్రేణవహ్నింపుళ్కైశ్ఛాదయేత్। దినత్రయః
తంచ వహ్నిర్యథాతిష్ఠతియథాభస్మనిధావళ్యంభవతితథాపిపుళ్కైరా
దనంకుర్యాత్। దినేతస్మిన్హవిష్యభుగితివచనాత్। త్రయోదశ్యాంపూ
ర్వభూత్వాసాయంతనంకర్మనిర్వర్త్య పంచాక్షరజపసాంబశివధ్యా
కంకృత్వామౌనీసన్రాత్రౌభూమావగ్నిసమీపేశయీత। ప్రభాతేచ
దర్శ్యాంకృత్వాసర్వంపురోదితం॥ దినేతస్మిన్నిరాహారఃకాల
సమాపయేత్॥ ఇతివచనాత్ చతుర్దశ్యామపిబ్రాహ్మేముహూర్తే
త్థాయగురుధ్యానం సాంబశివధ్యానంచకృత్వాకృతస్నానఃకృత
కః వైశేషికీంశివపూజాంకృత్వాగ్నిముఖంచకృత్వాసమిదన్నాజ్యై
జాహోమంకృత్వా ఉత్తరాంగంచకృత్వాపూర్వేద్యువదగ్నింసం
స్మిన్దివసేనిరాహారః సంస్కారవిశేషం పంచాక్షరజపసాంబశివధ్యా
దినాపురాణపఠనాదినాచనయేత్। ప్రాతఃపర్వణిచాప్యేవంకృత్వా
మావసానతః। ఉపసంగృహ్యరుద్రాగ్నింగృహ్ణీయాద్భస్మయత్నతః
తివచనేనతృతీయదివసేపి బ్రాహ్మేముహూర్తేచోత్థాయగురుశివధ్యా
దికం శౌచస్నానసంధ్యావందనాదికంకృత్వాఅగ్నిసమీపంగత్వాము
తంకృత్వా సమిదన్నాజ్యైశ్చరజాహోమంతత్వహోమంచపూ
ర్ణాంకృత్వాస్విష్టకృత్ప్రభృత్యుత్తరాంగానికృత్వాయాతేఅగ్నఇత్యు
పసంహరేత్॥ ఉత్తరాంగానిచప్రధానాహుత్యనంతరం హవిషా
తస్విష్టకృజ్జయాదిహోమాః పరిధ్యంజనలేపకార్యం ప్రస్తరణతృణ
ణం నిర్దేశనమగ్నిమభిమంత్ర్యభూమౌమానిమార్ష్టిః। పరిధిప్రహర
స్రావహోమః। ప్రాయశ్చిత్తాహుతయః। సప్తతేఅగ్న ఇతిపూర్ణా
తిః। ప్రాణాయామంపరిషేచనప్రణీతామోక్షణంబ్రహ్మోద్వాసనమ

స్థానమగ్నిసమారోపణంతృతీయదివసేచఅగ్న్యుపసంహారాత్పూర్వ
వ ఓంతద్బ్రహ్మేతిబృహజ్జాబాలపాద్మపురాణయోర్విద్యమానత్వేన
మంత్రేణపాలాక్యంభస్మపరిత్యజేత్ । తస్యపూజాంకుర్యాత్ । తతఆ
వాహనముఖానుపచారాంస్తుషోడశేతివిద్యమానత్వాత్ పరమశివస్వరూ
పాగ్నిదేవతాంప్రత్యావాహనాదిషోడశోపచారాన్కృత్వా అనంతరమ
గ్నిసమారోపణం గృహ్ణీయాత్ ॥ భస్మయత్నఇతిప్రకృతగ్రంథేవిద్యమా
నత్వాత్ అగ్నేర్భస్మాస్యాగ్నేఃపురీషమితిసితముత్తమంభస్మగృహీత్వాశు
ద్ధపాత్రేనిధాయ అగ్నిరసీతిప్రమృజ్యగంగాదిసలిలైఃక పిలామూత్రేణ
వాసంయోజ్యకర్పూరకాశ్మీరకుంకుమోశీరచందనాగరుద్వితయంసూ
క్ష్మరూపేణచూర్ణయిత్వా ఓమితిబ్రహ్మేతిమంత్రేణ ఓమితివా భస్మనిని
ధాయఅణోరణీయానితిమంత్రేణబృహతోవటకాన్కుర్యాత్ ॥ గంగా
సలిలాభావేతూష్ణీమేవభస్మస్థాపయేత్ ।యావత్సంఖ్యాకదినపర్యంతం
వ్రతసంకల్పఃతావద్దినపర్యంతం జటీవా । ముండీవా । శిఖామాత్రజ
టీవాభవేత్ ।ననుగృహస్థస్యముండనంకథంసశిఖవపనమితిచేన్న॥స్త్రవి
షేప్రాయశ్చిత్తవిశేషేగృహస్థాస్యాపి ముండనస్య విహితత్వాత్త
థాపివ్రతపరత్వేనవ్రతాంగముండనాదికంవిహితంవికల్పేనచ। సత్రవిష
యేవీతలజ్జశ్చేద్దిగంబరః యద్వాకాషాయవసనఃఅథవా చీరాంబరః ప
టాంబరోవా వల్కలీవాదండీమేఖలీచేత్యపివికల్పః । యద్వాపూర్వ
త్రాపిజటాదివిషయేపస్త్రాదివిషయేచవ్యవస్థితవికల్పాః । గృహస్థశ్చే
చ్ఛిఖామాత్రజటీపకాంబరధరః దండధారీమేఖలీసన్వర్తేత । అయం
వ్రతనిష్ఠఇతిలోకస్యాజ్ఞాపనార్థంపూజార్థంచవానప్రస్థాశ్రమీచేజ్జటీవ
ల్కలీచీనాంబరధరోదండీమేఖలీవేతిసర్వత్రసాధారణం । సన్న్యాసీచేత్
ముండోదిగంబరః కాషాయవసనోవాచంయమీవాననుసన్న్యాసినఃపూజా
ద్యధికారాభావాత్ ఇదంవ్రతంసత్యమితిచేత్సత్యం ॥ హస్తపాదా

దివచ్ఛిష్యఇతిన్యాయాత్ । శిష్యముఖేనహోమాదిసంభవాత్ ।
ద్వాసన్యాసకాలఏవవిరజాహోమస్యకృతత్వాత్ తత్వహోమస్య
ద్వారానివర్తయితుంశక్యత్వాత్ । గృహస్థేభ్యోవిభూతిగ్ర
సంభవాత్ । యద్వాగృహస్థఃసన్విరక్తోయదిపాశుపతవ్రతధారణా
ప్రవృత్తఃతేనసర్వంక్రమేణకర్తుంశక్యం ।తథాహి।పూర్వంజీవ
ద్ధాదికంకృత్వా విరజాహోమతత్వహోమపిండహోమా
త్వా అగ్నిముపసంగృహ్యవిభూతిసంగ్రహంకృత్వాప్రేషోచ్చారణ
త్వాదిగంబరః కాషాయవసనోవాగృహాద్బహిర్గత్వాకాలత్రయే
థర్వణోక్తప్రకారేణవ్రతమాచరేత్ ।ఏవంకుర్వన్ భైక్షాచరణమే
రమాచరన్యావదాయుస్సంవర్తేతజ్ఞానార్థీచేచ్ఛివభక్తంబ్రహ్మని
న్యాసినంప్రతిగచ్ఛేదత్యంతవైరాగ్యాభావఏవ ద్వైరాగ్యేజటీవా
సర్వభస్మవ్రతనిష్ఠోయావదాయుషంవర్తేత సర్వాత్మనావైరాగ
వేశిఖామాత్రజటీస్నాత్వాఏకాంబరోదండధారీమేఖలీసర్వపాదప్ర
నపూర్వకం ఆచమనంకృత్వా అంగన్యాసకరన్యాసౌపంచాక్షరే
త్వా అనంతరంవిధ్యుక్తప్రకారేణభస్మధారణంనిత్యశివపూజానంతర
తాంగత్వేనస్ఫాటికలింగంసంపాద్యవిధినాప్రతిష్ఠాప్యనవరత్నఖ
యాసౌవర్ణంపద్మంసకర్ణికంసకేసరంసదళంచసంపాద్యతద
రక్తపద్మంసితపద్మంవాసంపాద్యతత్కర్ణికాయాంప్రతిష్ఠితం
స్ఫాటికంలింగంస్థాపయిత్వాసతివిభవేశివపూజాదిద్రవ్యంయద్య
ర్వంప్రయత్నేనసంపాద్యపూజయిత్వాయథావిభవంవాపూజయి
నంతరందేవ్యాసహపరమేశ్వరస్యకల్యాణంభావయిత్వాయథాశక్తి
హ్మణేభ్యోద్రవ్యందత్వాపూజాశేషంసమాపయేత్ ॥ అనంతరంపూ
పూజాసాధనబిల్వపత్రపద్మాదిద్రవ్యనియమః। తేషాంసంఖ్యానియమః
నంతరంఅర్ఘ్యధూపాదౌవిశేషః॥ అనంతరంనైవేద్యాత్పూర్వం



పూజా॥ అనంతరంమహానైవేద్యంఅనంతరంతాంబూలాదికం। నీరాజనాం
ం అన్యద్రాజోపచారంకృత్వా స్తోత్రజపప్రదక్షిణనమస్కారాదికం
ర్వర్యాత్ ॥లింగతో దేవమభిముఖీకృత్యఅనంతరమగ్నిపూజాంకృత్వా
చోద్వాసయేకృత్యశేషంకుర్యాత్ । ఏవమేవసంకల్పితవ్రతదినేషు
ష్ఠాత్పాదనవిరజాహోమాస్తత్వహోమాశ్చకార్యాః ॥ అనంతరంవ్ర
ంగత్వేనపూజితంలింగమాదాయ । శివాలయంనిర్మాయతత్రదేవం
దధ్యాత్ ॥ అనంతరంగురుప్రీతిభక్తపూజాదినానావిధతోషణం ॥ అ
ంతరంయజమానస్యభోజనశయనాదినియమః ! ఏతత్సర్వంవాయ
యసంహితాయాంపూర్వభాగే ఏకోనత్రింశాధ్యాయేస్పష్టంతదే
ఖ్యతే । ఋషయః ॥ శ్లో ॥ భగవంచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛామోవ్రతం
పాశుపతంపరం ॥ బ్రహ్మాదయోపియత్కృత్వాసర్వేపాశుపతాస్మృతాః॥
నాయుః ॥ రహస్యంవఃప్రవక్ష్యామిసర్వపాపనికృంతనం ॥ వ్రతం
పాశుపతంశ్రౌతమథర్వశిరసిస్థితం ॥ ౨ ॥ కాలశ్చైత్రీపౌర్ణమాసీదే
శవపరిగ్రహః ॥ క్షేత్రారామాదిరన్యోవాప్రశస్తఃశుభలక్షణః ॥ 3 ॥త
పూర్వత్రయోదశ్యాంసుస్నాతఃసుకృతాహ్నికః॥అనుజ్ఞాప్యస్వమాచా
ంసంపూజ్యప్రణిపత్యచ ॥ ౪ ॥ పూర్వంవైశేషికీంకృత్వాశుక్లాంబర
ఃస్వయం ॥ శుక్లభస్మానులిప్తాంగశ్శుక్లమాల్యానులేపనః॥౫॥ దర్భా
నేసమాసీనోదర్భముష్టింప్రగృహ్యచ ॥ ప్రాణాయామత్రయంకృత్వా
ఙ్ముఖోవాప్యుదఙ్ముఖః ॥ ౬ ॥ ధ్యాత్వాదేవంచదేవీంచతద్విజ్ఞాపనవ
నా ॥ వ్రతమేతత్కరోమీతిభవేత్సంకల్ప్యదీక్షితః ॥ ౭॥ యావచ్ఛ
పాతంవాద్వాదశాబ్దమథాపివా ॥ తదర్ధంవాతదర్ధంవామాస
ద్వాదశకంపునః ॥ ౮ ॥ తదర్ధంవాతదర్ధంవామాసమేకమథాపివా॥
ద్వాదశకంవాథవ్రతసంకల్పనావధి ॥ ౯ ॥ అగ్నిమాధాయవిధివద్వి
హోమస్యకారణాత్ ॥ హుత్వాజ్యేనసమిద్భిశ్చచరుణాచయథాక్రమం

క్రమం ॥ ౧౦ ॥ పూర్ణాయాంపురతోభూయ సత్వానాంశుద్ధిమా
జుహుయాన్మూలమంత్రేణ తైరేవసమిదాదిభిః ॥ ౧౧ ॥ తత్వాన్యే
వ ద్వైహేశుద్ధ్యంతామిత్యనుస్మరన్ ॥ పంచభూతానితన్మాత్రాపంచ
ద్రియాణిచ॥౧౨॥జ్ఞానకర్మవిభాగేనపంచపంచవిభాగశః॥త్వగాది
స్సప్తపంచప్రాణాదివాయవః॥ ౧౩ ॥మనశ్చాహంకృతిఃఖ్యాతిర్గుణ
కృతిపూరుషౌ॥రాగోవిద్యాకలాచైవనియతిఃకాలఏవచ॥౧౪ ॥మా
శుద్ధవిద్యాచమహేశ్వరసదాశివౌ ॥శక్తిశ్చశివతత్వంచతత్వానిక్ర
దుః॥౧౫॥మంత్రైస్తునైరజైర్హుత్వాహోతాసావిరజోభవేత్॥
యమాదాయపిండీకృత్యాభిమంత్ర్యచ ॥ ౧౬ ॥న్యస్యాగ్నౌతంచస
దినేతస్మిన్హవిష్యభుక్ ॥ ప్రభాతేచచతుర్దశ్యాంకృత్వాసర్వ
దితం ॥ ౧౭ ॥ దినేతస్మిన్నిరాహారఃకాలశేషంసమాపయేత్ ॥
తఃపర్వణిచాప్యేవంకృత్వాహోమావసానతః ॥ ౧౮ ॥ ఉపసంగృహ్య
ద్రాగ్నింగృహ్ణీయాద్భస్మయత్నతః ॥ తతస్తుజటిలోముండీశిఖ్యేకజ
వా ॥ ౧౯ ॥ భూత్వాస్నాత్వాపునర్వీతలజ్జశ్చేత్సద్దిగంబరః॥
కాషాయవసనశ్చర్మీచీనాంబరోథవా॥ ౨౦ ॥ ఏకాంబరోవల్క
వేద్దండీచమెఖలీ ॥ ప్రక్షాల్యచరణౌపశ్చాద్ద్విరాచమ్యాత్మనస్తను
సకలీకృత్యతద్భస్మవిరజానలసంభవం ॥ అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రై
రాథర్వణైఃక్రమాత్ ॥ ౨౨ ॥ విమృజ్యాంగానిమూర్ధాదిచరణా
తైస్స్పృశేత్ ॥ తతస్తేనక్రమేణైవసముద్ధూళ్యచభస్మనా॥ ౨౩ ॥
గోద్ధూళనంకుర్యాత్ప్రణవేనశివేనవా ॥ తతస్త్రిపుండ్రంరచయే
యుపసమాహ్వయం ॥ ౨౪ ॥ శివభావంసమాగమ్యశివాచారం
రేత్ ॥ కుర్యాత్త్రిసంధ్యమప్యేవమేతత్పాశుపతవ్రతం ॥ ౨౫ ॥
క్తిప్రదంచైతత్పశుత్వంవినివర్తయేత్ ॥ తత్పశుత్వంపరిత్యజ్య
శుపతంవ్రతం ॥ ౨౬ ॥ పూజనీయోమహాదేవోలింగమూర్తిస్స

పద్మమష్టదళం హైమం నవరత్నైరలంకృతం ॥ ౨౭ ॥ కర్ణికాకేసరోపే
తమాసనం పరికల్పయేత్ ॥ విభవే తదభావే తు రక్తం సితమథాపి వా ॥ ౨౮ ॥
పద్మం తస్యాప్యభావే తు కేవలం భావనామయం ॥ తత్పద్మకర్ణికామధ్యే
స్థాప్యా లింగం తనీయసి ॥ ౨౯ ॥ స్ఫాటికం పీఠికోపేతం పూజయేద్విస్తృ
క్రమాత్ ॥ ప్రతిష్ఠాప్య విధానేన తల్లింగం కృతశోభనం ॥ ౩౦ ॥ పరి
కల్ప్యాసనం మూర్తిం పంచవక్త్రప్రకారతః ॥ పంచగవ్యాదిభిః పుణ్యైః
యథావిభవసంభృతైః ॥ ౩౧ ॥ స్నాపయేత్కలశైర్దివ్యైః సహస్రా
ద్యనుసంభృతైః ॥ గంధద్రవ్యైస్సకర్పూరైశ్చందనాద్యైస్సకుంకుమైః ॥
౩౨ ॥ సవేదికం సమాలిప్య లింగం భూషణభూషితం ॥ బిల్వపత్రైశ్చ ప
ద్మైశ్చ రక్తైశ్శ్వేతైరథోత్పలైః ॥ ౩౩ ॥ నీలోత్పలైస్తథాన్యైశ్చ పుష్పైస్తై
స్తైస్సుగంధిభిః ॥ పుణ్యైః ప్రశస్తైశ్చిత్రైశ్చ దూర్వాక్షతసుమాదిభిః ॥ ౩౪
మభ్యర్చ్య యథాలాభం మహాపూజావిధానతః ॥ ధూపం దీపం తథా
చార్ఘ్యం నైవేద్యం చ విశేషతః ॥ ౩౫ ॥ నివేదయిత్వా విభవే కల్యాణం
సమాచరేత్ ॥ ఇష్టాని తు విశిష్టాని న్యాయేనోపార్జితాని తు ॥ ౩౬ ॥ స
ర్వద్రవ్యాణి దేయాని భూతేత్వస్మిన్విశేషతః ॥ శ్రీపద్మోత్పలపత్రాణాం సం
ఖ్యా సాహస్రికీ మతా ॥ ౩౭ ॥ ప్రత్యేకమపరా సంఖ్యా శతమష్టోత్తరం తథా ॥
తత్రాపి చ విశేషేణ నత్యజేద్బిల్వపత్రకం ॥ ౩౮ ॥ హైమమేకం వరం ప్రా
హుః పద్మపత్రసహస్రకాత్ ॥ నీలోత్పలాదిష్వప్యేతత్సమానం బిల్వపత్ర
కం ॥ ౩౯ ॥ పుష్పాంతరేణ నియమో యథాలాభం ప్రపూజయేత్ ॥ అ
ంగమర్ఘ్యముత్కృష్టం ధూపాలేపావిశేషతః ॥ ౪౦ ॥ కృష్ణాగరు
ఘోరాఖ్యే వక్త్రే సద్యే మనఃశిలాం ॥ చందనం వామదేవాఖ్యే హరితా
ంచ పారుషే ॥ ౪౧ ॥ ఐశానే భసితం కేచిదాలేపనమితీదృశం ॥ నధూ
మిష్యంతే ధూపాంతరవిధానతః ॥ ౪౨ ॥ సితాగరును ఘోరాఖ్యేము

ఖేకృష్ణాగరుం పునః ॥ పౌరుషే సుగుళం సద్యే పౌ మ్యే సౌగంధికం
ఈశానేపి తు శీతారించదాద్ధూపం విశేషతః ॥ శర్కరా మధు కర్పూర
లాఘృత సంయుతం ॥౪౪॥ చందనాగరు కర్పూరాఢ్యం వామాస్యే సంప్ర
తే ॥ కర్పూర వర్తి రాజ్యాఢ్యా దేయా దీపావళిస్తథా ॥ ౪౫ ॥ అథ
మాచమనం దేయం ప్రతివక్త్రమతః పరం ॥ ప్రథమావరణే పూజ్యా
ద్యేగం బ షణ్ముఖౌ ॥ ౪౬ ॥ బ్రహ్మాంగాని తతశ్చైవం ప్రథమావరణే
ద్వితీయావరణే పూజ్యాః ద్యేనాశ్చక్రవర్తినః ॥ ౪౭ ॥ తృతీయా
పశ్చాద్భవాద్యాశ్చాష్టమూర్తయః ॥ మహాదేవాదయస్తత్ర తథైక
మూర్తయః ॥ ౪౮ ॥ చతుర్థావరణే పూజ్యాః సర్వ ఏవ గణేశ్వరా
బహిరేవ తు పద్మస్య పంచమావరణే క్రమాత్ ॥ ౪౯ ॥ దశదిక్పతయ
జ్యాస్సాస్త్రాస్సానుచరాస్మృతాః ॥ బ్రహ్మణో మానసాః పుత్రాస్సర్వే
జ్యోతిర్గణాః ॥ ౫ ॥ సర్వే దేవాశ్చ దేవ్యశ్చ సర్వాస్సర్వే
చరాః ॥ పాతాళవాసినశ్చాన్యే సర్వే మునిగణా అపి ॥ ౫౦ ॥ యో
గురవస్సర్వేప చగో మాతరస్తథా ॥ క్షేత్రపాలశ్చ సగణస్సర్వం చై
రాచరం ॥ ౫౧ ॥ అథావరణపూజాంతే సంపూజ్య పరమేశ్వరం ॥ సా
సవ్యంజనం హ్యాన్యం హవిర్భక్త్యా నివేదయేత్ ॥ ౫౩ ॥ ముఖవాసా
దత్వా తాంబూలం సోపదంశకం ॥ అలంకృత్య చ భూయోపి నానాపు
భూషణైః ॥ ౫౪ ॥ నీరాజనాంతం విస్తీర్య పూజాశేషం సమాపయేత్
షకం సోపహారం చ శయనం చ సమర్పయేత్ ॥ ౫౫ ॥ యద్యన్నృపో
హృద్యం తత్సర్వమనురూపతః ॥ కృత్వా చ కారయిత్వా చ కృత్వా చ
పూజనం ॥ ౫౬ ॥ స్తోత్రం పాపహరం జప్త్వా విద్యాం పంచాక్షరీం జపే
ప్రదక్షిణం ప్రణామం చ కృత్వాత్మానం సమర్పయేత్ ॥ ౫౭ ॥ తతః పు
ద్దేవస్యాగురువిద్యే చ పూజయేత్ ॥ దత్వార్ఘ్యమష్టౌ పుష్పాణి దేవమ
స్యలింగకే ॥ ౫౮ ॥ అగ్నౌ శ్చాగ్నిం చ సంపూజ్య యథోద్వాస్య తమ

॥ పక్ష్యహంజనయిత్వైవంకుర్యాత్సర్వంపురోదితం ॥ ౫౯ ॥ తతస్త
త్సాంబుజంలింగంసర్వోపకరణాన్వితం ॥ సమర్పయేత్స్వగేహేవాత
థశివాలయే ॥ ౬౦ ॥ స పూజ్యచగురూనన్యాన్వ్రతినశ్చవిశేషతః ॥
ప్రాంశ్చరాంశ్చశక్తశ్చేద్దీనానాథాంశ్చతోషయేత్ ॥ ౬౧ ॥ స్వయంచాన
న్నప్రాయఃఫలమూలాశనోపివా ॥ పయోవ్రతీవాభిక్షాశీభవేదేకాశన
స్తథా ॥ ౬౨ ॥ నక్తంయుక్తాశనోనిత్యంభూశయ్యోపిరతఃశుచిః ॥ భస్మశా
య్యతృణేశాయీవాచీరాజినశయోథవా ॥ ౬౩ ॥ బ్రహ్మచర్యరతోనిత్యంవ్ర
తమేతత్సమాచరేత్ ॥ అర్కవారేథార్ద్రాయాంపంచదశ్యాంచపక్ష
యోః ॥ ౬౪ ॥ అష్టమ్యాంచచతుర్దశ్యాంశక్తావుపవసేదపి ॥ పాషండప
తితోదక్యాసూతికాంత్యజపూర్వకాన్ ॥ ౬౫ ॥ వర్జయేత్సర్వయత్నే
నసాకర్మణాగిరా ॥ క్షమాదానందయాసత్యాహింసాశీలఃసవా
వేత్ ॥ ౬౬ ॥ స తుష్టశ్చప్రశాంతశ్చజపధ్యానరతస్తథా ॥ కుర్యాత్రి
షవణస్నానంభస్మస్నానమథాపివా ॥ ౬౭ ॥ పూజాంవైశేషికీంచైవకర్మ
ణామనసాపివా ॥ బహునాత్రకిముక్తేననాచరేదశివంవ్రతీ ॥ ౬౮ ॥ ప్ర
మాదాత్తుతదాచారేనిరూప్యగురులాఘవం ॥ ఉచితాంనిష్కృతింకు
ర్యాత్పూజాహోమజపాదిభిః ॥ ౬౯ ॥ ఆసమాప్తేర్వ్రతస్యైవమా
చరేన్నప్రమాదతః ॥ గోదానంచవృషోత్సర్గంకుర్యాత్పూజాంచసంప
దం ॥ ౭౦ ॥ సామాన్యమేతత్కథితంవ్రతస్యాస్యసమాసతః ॥ ప్రతిమా
సవిశేషంచప్రవదామియథాక్రమం ॥ ౭౧ ॥ వైశాఖేవజ్రలింగంతుజ్యే
ష్ఠేమరకతంశుభం ॥ ఆషాఢేమౌక్తికంవిద్యాచ్ఛ్రావణేనీలనిర్మితం ॥ ౭౨ ॥
మాసేభాద్రపదేచైవపద్మరాగమయంవరం ॥ ఆశ్వయుజ్యాంచవిధివద్గో
మేధకమయంశుభం ॥ ౭౩ ॥ కార్తిక్యాంవైద్రుమంలింగంవైడూర్యం
మార్గశీర్షకే ॥ పుష్యరాగమయంపుష్యేమాఘేతుమణిజంరవేః ॥ ౭౪ ॥
ఫాల్గున్యాంచంద్రకాంతోత్థంమాఘేతద్వ్యత్యయోథవా ॥ సర్వమాసేషు

రత్నానామభావే హైమమేవ వా ॥ ౭౫ ॥ హైమాభావే రాజతం వా
తామ్రజం శైలమేవ వా ॥ మృణ్మయం వా యథాలాభం క్షణికం వాన్యదే
౭౬ ॥ సర్వగంధమయం వాథ లింగం కుర్యాద్యథారుచి ॥ వ్రతావసా
మయే సమాచరిత నైత్యికః ॥ ౭౭ ॥ కృత్వా విశేషికీం పూజాం హుత్వా
వయ యథా పురా ॥ సంపూజ్య పూజ్యానాచార్యాన్ వ్రతినశ్చ విశేషతః
దేశికేనాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రాఙ్ముఖో వాప్యుదఙ్ముఖః ॥ దర్భాసనో దర్భ
ణిః ప్రాణాపానౌ నియమ్య చ ॥ ౭౯ ॥ జపిత్వా శక్తితో మూలం ధ్యాత్వా
బంత్రియంబకం ॥ అనుజ్ఞాప్య యథాపూర్వం ప్రాణాపానౌ నియమ్య
౮౦ ॥ అనుజ్ఞాప్య బుధాన్ సర్వాన్ నమస్కృత్వా కృతాంజలిః ॥ సము
జామి భగవన్ వ్రతమేతత్వదాజ్ఞయా ॥ ౮౧ ॥ ఇత్యుక్త్వోదీర్యమా
దర్భానుత్తరతస్త్యజేత్ ॥ తతో దండజటాచీరమేఖలాద్యపి చోత్సృ
౮౨ ॥ పునరాచమ్య విధివత్ పంచాక్షరముదీరయేత్ ॥ యః కృత్వా
కీం దీక్షామాదేహాంతమనాకులః ॥ ౮౩ ॥ వ్రతమేతత్ప్రకుర్వీత స
నైష్ఠికః స్మృతః ॥ సోత్యాశ్రమీతి విజ్ఞేయో మహాపాశుపతస్తథా ॥ ౮౪
వ్రతపతాం శ్రేష్ఠః స ఏవ తు మహావ్రతీ ॥ న తేన సదృశః కశ్చిత్ కృతకృత్యో
ముముక్షుషు ॥ ౮౫ ॥ యతిశ్చ నైష్ఠికో జాతస్తమాహుర్నైష్ఠికోత్త
యో విరక్తో ద్వాదశాహం వ్రతమేతత్సమాచరేత్ ॥ ౮౬ ॥ సోపి నైష్ఠి
ల్యాస్స్యాత్ త్రివ్రతసమాహ్వయాత్ ॥ ఘృతాన్నో యశ్చరేదేతద్
వ్రతపరాయణః ॥ ౮౭ ॥ ద్విత్ర్యేకదివసో వాపి స తు కశ్చన నైష్ఠిక
తమిత్యేవ నిష్ఠామో యశ్చరేద్వ్రతముత్తమం ॥ ౮౮ ॥ శివా
త్మా సతతం న తేన సదృశః క్వచిత్ ॥ భస్మచ్ఛన్నో ద్విజో విద్వాన్ మ
తకసంభవైః ॥ ౮౯ ॥ పాపైర్విముచ్యతే సద్యో ముచ్యతే న హి సం
రుద్రాగ్నేర్యత్పరం వీర్యం తద్భస్మ పరికీర్తితం ॥ ౯౦ ॥ తస్మాత్స
కేషు వీర్యవాన్ భస్మసంయుతః ॥ భస్మనిష్ఠస్య దహ్యంతే దోషా భ

ర్మాత్ ॥ ౯౧ ॥ భస్మస్నానవిశుద్ధాత్మాభస్మనిష్ఠఇతిస్మృతః ॥ భస్మసంది
గ్ధసర్వాంగోభస్మదీప్తత్రిపుండ్రకః ॥ ౯౨ ॥ భస్మశాయీచపురుషోభస్మ
నిష్ఠఇతిస్మృతః ॥ భూతప్రేతపిశాచాద్యారోగాద్యాశ్చాతిదుస్సహాః ॥ ౯౩ ॥
స్మనిష్ఠస్యసాన్నిధ్యాద్విద్రవంతినసంశయః ॥ భాసనాద్భసితంప్రోక్తంభ
స్మకల్మషభక్షణాత్ ॥ ౯౪ ॥ భూతిర్భూతికరీపుంసాంరక్షారక్షాకరీప
రం ॥ కిమన్యదిహవక్తవ్యంభస్మమాహాత్మ్యకారణం ॥ ౯౫ ॥ వ్రతీచభ
స్మనాస్నాతఃస్వయందేవోమహేశ్వరః ॥ పరమాస్త్రంచశైవానాంభస్మై
తత్పారమేశ్వరం ॥ ౯౬ ॥ ధౌమ్యాగ్రజస్యతపసివ్యాపాదోయన్నివారి
తః ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కృత్వాపాశుపతంవ్రతం ॥ ౯౭ ॥ ధనవద్భ
స్మసంగృహ్యభస్మస్నానరతోభవేత్ ॥ * ॥ కూర్మేపంచవింశాధ్యా
యే పుత్రముద్దిశ్యపరమేశ్వరప్రసాదార్థంతపః కర్తుమాగతంశ్రీకృ
ష్ణంప్రత్యుపమన్యుః ॥ స్వాగతంతేహృషీకేశతపాంసిసఫలానినః ॥ ౯౮ ॥
ఇత్యాదినాశ్రీకృష్ణంస్తుత్వాఽనంతరంపాశుపతయోగముక్తవాన్ ॥ ఏవము
క్త్వాదదౌజ్ఞానముపమన్యుర్మహామునిః ॥ వ్రతంపాశుపతంయోగంకృష్ణా
యాక్లిష్టకర్మణే ॥ ౯౯ ॥ సతేనమునివర్యేణవ్యాదృతోమధుసూదనః ॥
తథైవతపసాదేవోరుద్రమారాధయత్ప్రభుం ॥ ౧౦౦ ॥ ఉద్ధూళితసర్వాం
గోజటావల్కలసంయుతః ॥ జజాపరుద్రమీశానంశివైకాహితమానసః ॥
౧౦౧ ॥ ఇతి ॥ అత్రైవచపూర్వంచతుర్దశాధ్యాయే ॥ శిఖండినోభవత్పుత్ర
స్సకేశిఇతివిశ్రుతః ॥ ధార్మికోరూపసంపన్నోవేదవేదాంగపారగః ॥ ౧౦౨ ॥
సోధీత్యవివిధాన్వేదాన్ధర్మేణతపసిస్థితః ॥ మతించక్రేభాగ్యయోగా
న్న్యాసంప్రతిధర్మవిత్ ॥ ౧౦౩ ॥ స్మృత్వాతీర్థానిసంసేవ్య స్వాధ్యా
యతపసిస్థితః ॥ జగామహిమవత్పృష్ఠంకదాచిత్సిద్ధసేవితం ॥ ౧౦౪ ॥ త
త్రధర్మవనంనామధర్మసిద్ధిప్రదంవనం ॥ అపశ్యద్యోగినాంగమ్యమగ
మ్యంబ్రహ్మవిద్విషాం ॥ ౧౦౫ ॥ తత్రమందాకినీనామసుపుణ్యావిమలానదీ ॥

పద్మోత్పలవనోపేతా సిద్ధాశ్రమవిభూషితా ॥ ౧౦౬ ॥ సతస్యా దక్షిణే
మునీంద్రైర్యోగిభిర్యుతం ॥ సుపుణ్యమాశ్రమం రమ్యమపశ్యత్ప్రీ
యుతః ॥ ౧౦౭ ॥ మందాకినీజలే స్నాత్వా సంతర్ప్య పితృదేవతాః
యిత్వా మహాదేవం పుష్పైః పద్మోత్పలాదిభిః ॥ ౧౦౮ ॥ ధ్యాత్వా
మీశానం శిరస్యాధాయ చాంజలిం ॥ సంప్రేక్షమాణో భాస్వంతం
పరమేశ్వరం ॥ ౧౦౯ ॥ రుద్రాధ్యాయి గిరీశస్య రుద్రస్య చరితేన
న్యైశ్చ వివిధైః స్తోత్రైశ్ఛాందసైర్వేదసంభవైః ॥ ౧౧౦ ॥ అథాస్మి
తరే పశ్యత్స్వాయాంతం మహామునిః ॥ శ్వేతాశ్వతరనామానం మహా
శుపతోత్తమం ॥ ౧౧౧ ॥ భస్మనా దిగ్ధసర్వాంగం కౌపీనాచ్ఛాదన
తపసా కర్శితాత్మానం రుద్రాక్షైస్సగలంకృతం ॥ ౧౧౨ ॥ సమాప్య
వం శంభోరానందాశ్రువిలోచనః ॥ వవందే శిరసా పాదౌ ప్రాంజలి
క్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౧౩ ॥ ధన్యోస్మ్యనుగృహీతోస్మి యన్మే సాక్షాన్మునీ
యోగీశ్వరో ద్యదృష్టో సా యోగీ యోగవిదాం వరః ॥ ౧౧౪ ॥ అ
మే సుమహద్భాగ్యం తపాంసి సఫలాని మే ॥ కింకరిష్యామి శిష్యోహం
హం పాలయానఘ ॥ ౧౧౫ ॥ సోనుగృహ్యాథ రాజానం సుశీలం శీలస
తం ॥ శిష్యత్వే పరిజగ్రాహ తపసా క్షీణకల్మషం ॥ ౧౧౬ ॥ అత్యా
విధిం కృత్స్నం కారయిత్వా విచక్షణః ॥ దదౌ తైశ్వరం జ్ఞానం స్వా
హితం పరం ॥ ౧౧౭ ॥ అశేషవేదసారం తత్పశుపాశవిమోచనం ॥ ఆ
శ్రమమితి ఖ్యాతం బ్రహ్మాదిభిరనుష్ఠితం ॥ ౧౧౮ ॥ ఇతి ॥ తతస్స్వ పిరా
పోయోగసమన్వితః ॥ ఆస్స్వ నిత్యం మయా సార్ధం తత సిద్ధిః వాప్స్య
౧౧౯ ॥ ఏవముక్త్వా పునః ప్రేంద్రో దేవం ధ్యాత్వా పినాకినం ॥ ఆచ
మహామంత్రం యథావత్స్వార్థసిద్ధయే ॥ ౧౨౦ ॥ సర్వపాపప్రశ
నం వేదసారం విముక్తిదం ॥ అగ్నిరిత్యాదికం పుణ్యం ఋషిభిః సంప్ర
తం ॥ ౧౨౧ ॥ సోపి తద్వచనాద్రాజా సుశీలః శ్రద్ధయాన్వితా ॥ సో

...పతోభూత్వాయోగాభ్యాసరతోభవత్ ॥ ౧౨౨ ॥ భస్మోద్ధూళితస... కందమూలఫలాశనః ॥ శాంతోదాంతోజితక్రోధఃఅత్యాశ్రమ...యుతః॥౧౨౩॥ ఇతిచ అత్రఅత్యాశ్రమవిధింకృత్స్నం కారయిత్వావి...క్షణఇత్యాదివచనేనశిష్యత్వేపరిగృహీతస్యసుశీలస్యరాజ్ఞోజ్ఞానసా...త్వేనవిహితపాశుపతాత్య...శమాదిశబ్దవాచ్యంభస్మధారణరూపవ...తదఙ్గత్వేనతదర్థం భస్మోత్పాదకత్వేనచశ్వేతాశ్వతరనామా...షిః విరజాహోమాదికంకారయిత్వాతంరాజానంప్రతివిభూతిధా...ణాంగమంత్రాణ్ అగ్నిరిత్యాదికాన్యుపదిష్టవానితిప్రతీయతే ॥ ననుక...అత్యాశ్రమవిధిశబ్దేనవిరజాహోమఃప్రతీయతే॥ అత్యాశ్రమదీక్షా...లేతదఙ్గత్వేన ప్రసిద్ధవిభూత్యుత్పాదనసమయేవిరజాహోమస్యావశ్య...త్వాదితిబ్రూమః ॥ననువీరశైవానాంకథంవాహోమాదావధికారఇతిచే...న్న। అత్యాశ్రమిభ్యఇత్యుపక్రమ్యాత్యాశ్రమిణామేవముఖ్యతయాప్రతి...పాదితత్వాత్ । యతీనామివహోమాద్యభావేపిపాశుపతవ్రతానుష్ఠానో...పపత్తేః । నన్వేవంసతిహోమప్రతిపాదకశాస్త్రనైరర్థక్యాపత్తిః । వినా...హోమంపాశుపతానుష్ఠానోపపత్తేరితిచేన్న ॥ జన్మాంతరీయహోమవ్ర...తానుష్ఠానాదినా నకృష్ణదేస్సిద్ధత్వాత్ । యదా మంత్రోచ్చారణమర్థ...దితి సంభవద...వ్యతిరిక్త ...ణిమంత్రాదేవానుష్ఠానఫలనియమస్య...ప్తంత్రేష్ఠతత్వాత్తదనురోధేనపాశుపతవ్రతోప ...క్తమంత్రోచ్చార...ణాదేవార్థసిద్ధేః సువచత్వాత్ । మంత్రప్రకాశితార్థానాంవిరజత్వ...విపాప్మత్వాదిరూపత్వేనతస్యాంతఃకరణసాధ్యత్వాత్తచ్చవీరశైవమత...నియామకశాస్త్రస్యైవతాదృశార్థోపపాద ...త్ । తస్మైప్రాశి...తం హ్వాప్రాశితమితిఅవఘ్రాణమాత్రేణార్థసిద్ధవైదికేషుదృష్టత్వాత్ । ...మంత్రోచ్చారణేనకృతహోమానఃఅకృతహోమత్వాచ్చనవీరశైవవిరో...ధఇతి ॥ తుల్యబలవిరోధేవికల్పఇతిన్యాయేన... ...ఇతిసద్ధాంతః । వస్తు

తస్తుసకలవేదలయాధారత్వేనస్థూలపంచాక్షరావృత్త్యైవకర్మసా
హస్యప్రకరణారంభఏవ ప్రతిపాదిత్వాదితిసర్వం సమంజసం ॥



ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత
రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
షష్ఠోపదేశః ॥



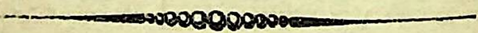


శ్రీ

శ్రీచంద్రశేఖరాయనమః.



శ్రీసాంబసదాశివాయనమః.



సప్తమోపదేశప్రారంభః.



సప్తమేతూపదేశేస్మిన్భస్మధారణముచ్యతే ॥ నానాగమ...
ణానాంవచనైరుదితక్రమైః ॥౧॥అథజనకోవైదేహోయాజ్ఞవల్క్య...
పసమేత్యోవాచభగవన్త్రిపుండ్రవిధింబ్రూహీతిసహోవాచయా...
వల్క్యః।ప్రమాణమస్యత్రిధాచాలలాటాదాచక్షుషశ్చభ్రువోర్మ...
త అథజనకోహవైదేహః సహోవాచభగవన్యద్వ్యంతదాగ్నే...
భస్మసద్యోజాతమితిపంచబ్రహ్మమంత్రైఃపరిగృహ్యాగ్నిరితిభ...

ర్యమానస్తోక ఇతి సప్తభిర్మంత్రైస్త్రిశ్శిరోలలాటవక్షస్సు స్కంధేష్వధారయి
హ్వాపూతో భవతి మోక్షీభవతి దశశతరుద్రజాపీయఫలమవాప్నోతి తత్ఫ
లమశ్నుతే సఏషభస్మజ్యోతిస్స ఏష భస్మజ్యోతిరితి యాజ్ఞవల్క్యః ।
జనకో హ వై దేహః స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యం భస్మధారణాత్కిం ఫ
లమితి స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః । తద్భస్మధారణాదేవ శివసాయు
జ్యమేతి స పునరావర్తతే । న స పునరావర్తతే । సఏష భస్మజ్యోతిరితి
యాజ్ఞవల్క్యః । జనకో హ వై దేహః స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యం భస్మ
ధారణాదేవం ఫలమశ్నుతే కో వేతి తత్ర పరమహంససంవర్తకారుణిశ్వే
తకేతు దుర్వాసఋభునిదాఘజడభరతదత్తాత్రేయరైవతభుశుం
డప్రభృతయోఽపి విభూతిధారణాదేవ ముక్తాస్తే స ఏవ భస్మజ్యోతిరితి
యాజ్ఞవల్క్యః జనకో హ వై దేహః స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యం భ
స్మనే నకిం జాయత ఇతి యస్యైకస్యాపి శరీరే యావంతో రోమకూపా
స్తావంతో లింగాని భూత్వా తిష్ఠంత ఇతి బ్రాహ్మణో వా । క్షత్రియో వా । త
ద్ధారణాదేవ తచ్ఛబ్దస్వరూపం యస్య తస్యైభ్యః సేవా తిష్ఠతీతి యాజ్ఞవ
ల్క్యః ॥ అథ జనకో హ వై దేహః పైప్పలాదేన సహ ప్రజాపతేర్లోకం
జగామ తం గత్వోవాచ । భో భోః ప్రజాపతే త్రిపుండ్రస్య విధిం బ్రూహీతి తం
ప్రజాపతిరబ్రవీద్యథైవేశ్వరస్య మాహాత్మ్యం తథైవ త్రిపుండ్రస్య మాహాత్మ్యం
స హోవాచ ప్రజాపతిః ॥ అథ పైప్పలాదో వైకుంఠం జగామ భో భో విష్ణో
త్రిపుండ్రస్య విధిం బ్రూహీతి స హోవాచ ॥ యథైవేశ్వరస్య మాహాత్మ్యం త
థైవ త్రిపుండ్రస్య మాహాత్మ్యమితి హోవాచ విష్ణుః । అథ పైప్పలాదో భగ
వంతం కాలాగ్నిరుద్రముపసమేత్యోవాచాధీహి భగవన్ త్రిపుండ్రవి
ధిం నో బ్రూహీతి అథ కాలాగ్నిరుద్రస్త్రిపుండ్రవిధానం బ్రవీమీతి హోవా
చ తతో దుర్వాసభృగునిదాఘజడభరతదత్తాత్రేయప్రభృతయోఽపి భు
శుండం పరిసమేత్యోవాచ రైవతకో మహామునిర్భుశుండమబ్రవీత్త్రిపుం

[డవిధిం నుబ్రూహీతి| భుశుండస్స హోవాచ| త్రిపుండ్రవిధిసర్వ
స్తుంగక్యః సత్యమితి హోవాచానంతరంబుఋషి(?) త్రిసర్వ మస్య ప్రత్య
క్షీస్పదతితు మధ్యమితి సర్వేఋషయ ఇతి అథ భగవంతం కాలాగ్నిరు
శ్వేతకేతుశ్చ జాబాలశ్చ పరిసమేత్యోవాచ హారితశ్చంద్రసశ్చ ప్రజా
కాలాగ్నిరుద్రం పరిసమేత్యోవాచాథ దేవాశ్చ ఋషయో మహాపరస్స
కృత్యా మేళయిత్వా కాలాగ్నిరుద్రం పృచ్ఛామ ఇత్యథ కాలాగ్ని
త్రిపుండ్రవిధానం బ్రవీమీతి హోవాచ | దేవాశ్చ ఋషయశ్చ
అథ భస్మచ్ఛన్నస్సర్వసంసారాన్ముచ్యతే | భస్మశయ్యాశయాం
స్సర్వతచ్ఛివగోచరః | సాయుజ్యమేతి రుద్రాధ్యాయీ సన్న స్పృశత్య
చ్ఛతి సఏష భస్మజ్యోతిరితి విభూతిధారణాత్ప్రలయానశ్నుతే స
సాగరంతరతి విభూతిధారణాదేవ సర్వతీర్థేషు స్నాతో భవతి |
రాణస్యామథ త్రిస్థానే యత్ఫలమవాప్నోతి తత్ఫలమశ్నుతే | స
స్మజ్యోతిః | యస్యైకస్య దిచ్ఛరీరే త్రిపుండ్రలక్ష్మవర్తతే | ప్రథమా
పతిః | ద్వితీయావిష్ణుః | తృతీయః సదాశివ ఇతి సఏష భస్మజ్యో
స్యైకస్య దిచ్ఛరీరేయావంతో రోమకూపాస్తావంతో రోమావారాణ
లింగానిభూత్వా జ్యోతిర్మయత్వం చగచ్ఛతి సఏష భస్మజ్యోతిః | భ
ననాదేవ పాపం భస్మసాత్కరోతి భస్మమననాదేవ కిలకిల్బిషాదీని
భస్మమననాదేవ పాపంభస్మసాత్కరోతి భస్మననాదేవ సంసారో
ణంకరోతి సఏష భస్మజ్యోతిః | భస్మధ్యానాదిశ్వరో ధ్యాతో భవతి
ధ్యానాత్పంచాక్షరస్మరణో భవతి భస్మధ్యానాత్ స్థాణుత్వం చగచ్ఛ
ఏష భస్మజ్యోతిః | అథైతం పైప్పలాదోంగిరాః సనత్కుమారశ్చ
తం కాలాగ్నిరుద్రం పప్రచ్ఛ విభూతిధారణాత్ఫలమాహో తిక
తీతి అథ కాలాగ్నిరుద్రః | సర్వోపనిషత్సారం బ్రవీమీతి హోవాచ
శ్వరః ఏష సర్వజ్ఞ ఏషోంతర్యామీ ఏష యోనిస్సర్వస్య ప్రభవా

భూతానాం నబహిః ప్రజ్ఞం నాంతః ప్రజ్ఞం నోభయతః ప్రజ్ఞం । నాప్ర
న ప్రజ్ఞానఘనమదృశ్యమవ్యవహార్యమగ్రాహ్యమలక్ష్యమచింత్యమవ్యపదే
శ్యమేకాత్మప్రత్యయసారం ప్రపంచోపశమం శివం తురీయం మన్యంతే స్వ
జ్వలంతం భీషణం యస్మాత్ స్వభక్తానామమృత ఏవ మృత్యుమృత్యు
ంచకారయతి య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే । ప్రశిషం యస్య
దేవాః యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధే
హేతి స్వస్మాత్ స్వమహిమ్నః సర్వాన్ లోకాన్ సర్వాన్ దేవాన్ సర్వానా
నః సర్వాణి భూతాని స్వతేజసా జ్వాలయతి జ్వాలస్తేజ్వాలయతే సవి
ప్రసవితా దీప్తో దీపవద్దీప్యమానః జ్వలన్ జ్వలితా తాపసీ స్వతపన్ సంతపన్
చనో రోచమానః । శోభనః శోభమానః కల్యాణః । స్వస్మాత్ స్వస్య స్వరూపం
ట్వా సర్వే దేవాః సర్వాణి భూతాని భీత్యా పలాయంతే స్వయం యతః ఏత
స్న బిభేతి భీషాస్మాద్వాతః పవతే భీషోదేతి సూర్యః । భీషాస్మాదగ్నిశ్చేంద్ర
మృత్యుర్ధావతి పంచమ ఇతి మహతీం శ్రియమశ్నుతే భీషణాం సంతే బ్రహ్మా
దినః యదిదం భస్మజాబాలం బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వాధీతే శ్రోత్రియ
త్రియో భవతి అనుపనీత ఉపనీతో భవతి సోఽగ్నిపూతో భవతి స వాయుపూ
భవతి స సత్యపూతో భవతి స సర్వపూతో భవతి సర్వైర్దేవైర్జ్ఞాతో
వతి స సర్వైర్దేవైరనుధ్యాతో భవతి స సర్వేషు వేదేష్వధీతో భవతి । త
భ్రష్టాశ్రమాణాం సర్వేషు తీర్థేషు స్నాతో భవతి తేన స సర్వైః క్రతుభిరి
ష్టో భవతి ప్రణవానామయుతం జప్తం భవతి । ఆ చక్షుషః పంక్తిం చ పునాతి ఆ స
ప్తమాత్ పురుషయుగాత్ పునాతీత్యాహ భగవాన్ కాలాగ్నిరుద్రః । సోవాచ
భాగధ్యానానాం శివయోగో ధ్యేయః శివంకరః సర్వమన్యత్పరిత్యజ్య పతా
ప్రత్యాజ్యో వాత్యాశ్రమీ వా విరక్తో వా సామ్రాజ్యాధిపతిర్వా గర్భవా
ద్వ్యముచ్యత ఇత్యోం సత్యమిత్యోం సత్యమిత్యోం సత్యమథ కాలాగ్నిరుద్రః
హోవాచ సకృజ్జప్త్వా శుచిః పూతః కర్మణ్యో భవతి ద్వితీయం జప్త్వా గాణప

త్వమాప్నోతితృతీయంజప్త్వాదేవమేవప్రవిశతిఇత్యోంసత్యంత్రి
భస్మజాబాలోపనిషత్సమాప్తా ॥ ॥ అగ్నిహోత్రసముద్భ
పాసనసముద్భవంవిరజానలజంఅస్యాభావేభస్మోత్పాదనభస్మవ్యా
కరణద్వయేనిరూపితంయద్యథోచితంభస్మగృహీత్వాశుద్ధపాత్రేస్థా
త్వాపాదప్రక్షాళనంహస్తప్రక్షాళనంచకృత్వాద్విరాచమ్యప్రాణా
మంత్రయంకృత్వాపాత్రేసద్యోజాతపంచబ్రహ్మమంత్రైర్దక్షిణ
గృహీత్వావామహస్తేనిక్షిప్య దక్షిణహస్తేనస్పృష్ట్వా అగ్నిరితి
యురితిభస్మజలమితిభస్మస్థలమితిభస్మవ్యోమేతిభస్మభస్మేతిభస్మస
వాఇదంభస్మమనఇత్యేతానిచక్షూంషిభస్మానీతిత్రివారంజపేత్
తరంశుద్ధపాత్రస్థందక్షిణకరేణస్పృష్ట్వా ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం
భూతాన్యాపఃప్రాణావాఆపః పశవఆపోఽమృతమాపోన్నమాపస
మ్రాడాపోవిరాడాపఃస్వరాడాపఃఛందాగ్ంస్యాపోజ్యోతీగ్ంష్యాపఃస
పఃసర్వాదేవతాఆపఃభూర్భువస్సువరాపఓం ఓమాపోజ్యోతీరసో
బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమితిమంత్రద్వయంజపిత్వాతజ్జలంపి
ష్టేనపిభావ్యతజ్జలంభస్మనినిక్షిప్యమానస్తోకఇతిమంత్రేణమిశ్రీ
త్వాపిండరూపేణకృత్వా తద్భస్మసాంబరూపేణధ్యాత్వా త
గృహీత్వాదక్షిణజానునినిధాయ పునర్వామకరేపిద్యమానమర్ధ
ఘాకృత్వాతత్రైకంగృహీత్వా ఈశానమంత్రేణశిరసిప్రాదక్షి
పనంకుర్యాత్ పునర్భాగాంతరంగృహీత్వా అఘోరమంత్రేణ
దేశంబాహుద్వయంచలేపయేత్ । భాగాంతరంగృహీత్వా వా
మంత్రేణనాభేరధఃకటిప్రదేశంచలేపయేత్ భాగాంతరంగృహీత్వా
ద్యోజాతమంత్రేణదక్షిణోత్తరపాదద్వయంలేపయేత్ । అవశి
శిష్టభాగంగృహీత్వాహస్తాభ్యామాలోడయిత్వాప్రణవేనసర్వాంగ
యేత్ । హస్తౌప్రక్షాళ్యాచమనద్వయంకృత్వాజానునిదివ్యమా

గృహీత్వా తేనసాంబశివరూపతయా భావితేనహస్తాభ్యాంలోడితేనభస్మ
నా తర్జనీమధ్యమానామికాంగులిత్రయేణవా తర్జన్యనామికాభ్యా
మంగుష్ఠేనవాఅనులోమప్రతిలోమేన త్రిపుండ్రంబ్రహ్మవిష్ణురుద్రాత్మకం
కాలాగ్నిరుద్రోపనిషదుక్త ప్రకారేణగార్హపత్యాకారాద్యాత్మకంచభా
వయిత్వాశిరోలలాటవక్షస్స్కంధేషు త్రియాయుషేణ త్రియంబకేనషడ
క్షరేణచావృత్యా త్రిపుండ్రధారణంకుర్యాత్ ।ఏవం కాలత్రయేకుర్యాత్
త్రిపుండ్రధారణాంతేపి హస్తప్రక్షాళనంకృత్వా తర్జన్యాంతరంకస్మాం
కుర్యాత్॥ అత్రఉద్ధూళనస్యస్నానరూపత్వాత్ ఆచమనకరణముక్తంచ।
రాఘవసంవాదే॥ఉద్ధూళయేత్సమస్తాంగే ప్రణవేనవిచక్షణః॥ ప్రక్షా
ళ్య హస్తావాచమ్యదర్భపాణిస్సమాహితః । నీలకంఠాయశిరసిక్షిపే
ద్వాత్మనేనమః । ప్రక్షాళ్యచతతోహస్తౌక్రమానుష్ఠానమాచరేత్ । ఇ
బ్రహ్మచారిణాం త్రిపుండ్రధారణసమయే మేధావీత్యాదిమంత్రామ్నా
తః మేధావీ తేజస్వీవర్చస్వీబ్రహ్మవర్చసీఆయుష్మాన్భూయాసంస్వస్తి।
పరమహంసస్యాశుజలమిశ్రణం వినాఉద్ధూళన త్రిపుండ్రధారణసమ
యే ఓం హంసహంస ఇతిమంత్రః సర్వత్ర॥ కాలాగ్నిరుద్రోపనిషత్॥ అ
థ కాలాగ్నిరుద్రో భగవంతం సనత్కుమారం పప్రచ్ఛ అధీహిభగవన్ త్రి
పుండ్రవిధింతత్త్వం కిం ద్రవ్యం కిం స్థానం కిం ప్రమాణం కా రేఖాః కేమం
త్రాః కాశక్తిః కః కర్తా కిం దైవతం కింఫలమితితం హోవాచభగవాన్కా
లాగ్నిరుద్రః యద్ద్రవ్యంతదాగ్నేయంభస్మసద్యోజాతమిః పంచబ్రహ్మమం
త్రైః పరిగృహ్యాగ్నిరిత్యనేనబుచాభిమంత్ర్యమానస్తోక ఇతిమంత్రేణసము
ద్ధృత్య జలేనసంసృజ్య త్రియాయుషమితిశిరోలలాట వక్షస్స్కంధేషు త్రి
యాయుషైస్త్ర్యంబకైస్తిర్యక్ తిస్రోరేఖాః ప్రకుర్వీత వ్రతమేతచ్ఛాంభవం
సర్వేషు వేదేషు వేదవాదిభిరుక్తంభవతితస్మాత్తత్సమాచరేన్ముముక్షురపునర్భ
వాయ అథసనత్కుమారః ప్రమాణమస్యత్రిపుండ్రధారణస్యత్రిధాపిధా

యరేఖాఆలలాటాదాచక్షుషఆభ్రువోరామూర్ధ్నోర్మధ్యాత్తస్య ప్రథమా రేఖాసాగార్హపత్యాగ్నిరకారోరజోభూర్లోకాత్మాక్రియాశక్తిఃఋగ్వేదః ప్రాతస్సవనం మహేశ్వరోదేవతేతియాద్వితీయా రేఖాసాదక్షిణాగ్నిరుకారఃసత్వమంతరిక్షమంతరాత్మాఇచ్ఛాశక్తిర్యజుర్వేదోమాధ్యందినంసవనంసదాశివోదేవతాఇతి యాస్తృతీయా రేఖాసాహవనీయోమకారస్తమోద్యౌర్లోకః పరమాత్మాజ్ఞానశక్తిఃసామవేదస్తృతీయంసవనంశివోదేవతేతి॥బృహజ్జాబాలోపనిషది॥ ఈశానేనశిరోదేశం ముఖంతత్పురుషేణతు॥ఉరోదేశమఘోరేణగుహ్యంవామదేవేనధూళయేత్ । సద్యోజాతేనపాదౌచసర్వాంగంప్రణవేనతు॥ తత్రశ్లోకాః ॥ భస్మముష్టింసమాదాయసంహితామంత్రమంత్రితం ॥ మస్తకాత్పాదపర్యంతంభస్మస్నానంపురోదితం ॥౧॥ తన్మంత్రేణైవకర్తవ్యంవిధిస్నానంసమాచరేత్ ॥ ఈశేనపంచధాభస్మవికిరేన్మూర్ధ్నియత్నతః ॥౨॥ ముఖేచతుస్తత్పురుషేణాఘోరేణాష్టధాహృది॥ వామేనగుహ్యదేశేతుత్రిదశస్థానభేదతః ॥౩॥ అష్టధాసద్యమంత్రేణపాదయోశ్చయత్నతః ॥ సర్వాంగోద్ధూళనంకుర్యాత్ రాజన్యస్యయథా॥ ౪॥ ముఖంవినాచతత్సర్వముద్ధూళ్యాక్రమయోగతః ॥ సంధ్యాత్రయేచతథాపూర్వావసానయోః ॥౫॥ సుప్త్వాభుక్త్వాపయఃపీత్వాచావశ్యకారికం ॥ స్త్రీయంనపుంసకంవృద్ధమిత్యాదికిలవణ్యం॥౬॥ దేవాగ్నిగురువిప్రాణాంసమీపేత్యాజ్యదర్శనే ॥ అశుద్ధమార్గేనకుర్యాన్నోద్ధూళనంక్వచిత్ ॥౭॥ శంఖతోయేనమూలేనభస్మక్షణంభవేత్ ॥ యోజితంచందనేనాపివారిణాసంయుతంతువా॥ చందనేనసమంలిప్త్వాజ్ఞానార్థీచూర్ణమేవతత్ ॥ మధ్యాహ్నేతుజలైర్యుక్తంతోయంతదనువర్జయేత్ ॥ ౮ ॥ అథభుశుండోక్తంకాలాగ్నిరుద్రంత్రిపుండ్రవిధింసప్రచ్ఛ ॥ తత్రైతేశ్లోకాః

పుండ్రం కారయేత్పశ్చాత్ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం ॥ మధ్యాంగులిభిరా
దాయ త్రిసృభిర్మూలమంత్రితం ॥ అనామికామధ్యాంగుష్ఠైరథవాసవ్య
త్రిపుండ్రకం ॥ ౧౦ ॥ ఉద్ధూళయేన్ముఖం విప్రః క్షత్రియస్తు శిరోభితః ॥ ద్వా
త్రింశత్స్థానకే చాథ షోడశస్థానకేథ వా ॥ ౧౧ ॥ అష్టస్థానే తథా చైవం పంచ
స్థానే చ యోజయేత్ ॥ ఉత్తమాంగే లలాటే చ కర్ణయోర్నేత్రయోర్ద్వ
యోః ॥ ౧౨ ॥ నాసావక్త్రగలేష్వేవమంసద్వయమనంతరం ॥ కూర్ప
రే మణిబంధే చ హృదయే పార్శ్వయోర్ద్వయోః ॥ ౧౩ ॥ నాభౌ గుహ్య
ద్వయే చైవ ఊర్వోస్స్ఫిక్బింబజానుషు ॥ జంఘాద్వయే చ పాదౌ చ ద్వాత్రిం
శత్స్థానముత్తమం ॥ ౧౪ ॥ అష్టమూర్త్యష్టవిద్యేశదిక్పాలవసుభిస్సహ ॥
ధ్రువశ్చ సోమశ్చ ఆపశ్చైవానలోనిలః ॥ ౧౫ ॥ ప్రత్యూషశ్చ ప్ర
భాసశ్చ వసవోష్టావుదీరితాః ॥ ఏతేషాం నామమాత్రేణ త్రిపుండ్రం ధా
రయేద్బుధః ॥ ౧౬ ॥ విదధ్యాత్షోడశస్థానే త్రిపుండ్రం చ సమాహితః ॥
ర్ణకే చ లలాటే చ కర్ణే చాంసద్వయేపి చ ॥ ౧౭ ॥ కూర్పరే మణిబంధే
హృదయే నాభిపార్శ్వయోః ॥ పృష్ఠే చైవం ప్రతిష్ఠాయాం జపేత్తత్రాధి
దైవతం ॥ ౧౮ ॥ శివం శక్తిం చ సాదాఖ్యమీశం రుద్రాఖ్యమేవ చ ॥ వామా
నవశక్తీశ్చ పతాః షోడశదేవతాః ॥ ౧౯ ॥ నాసత్యో దస్రకశ్చైవమశ్వినా
సమీరితా ॥ అథ వా మూర్ధ్ని కేశే చ కర్ణయోశ్శ్వసనే తథా ॥ ౨౦ ॥
బాహుద్వయే చ హృదయే నాభ్యామూర్వోర్యుగే తథా ॥ జానుద్వయే చ
పదయోః పృష్ఠభాగే చ షోడశ ॥ ౨౧ ॥ శివస్కందశ్చ చంద్రార్కా విఘ్నే
విష్ణురేవ చ ॥ శ్రీశ్చైవ హృదయే తద్వత్ తథా నాభౌ ప్రజాపతిః ॥ ౨౨ ॥
నాగాశ్చ నాగకన్యాశ్చ ఉభయా ఋషికన్యకాః ॥ పాదయోశ్చ సముద్రా
స్తీర్థాః పృష్ఠేపి చ స్మృతాః ॥ ౨౩ ॥ ఏవం వా షోడశస్థానమష్టస్థానమథో
చ్యతే ॥ గురుస్థానం లలాటం చ కర్ణద్వయమనంతరం ॥ ౨౪ ॥ అంసయు
గ్మం చ హృదయం నాభిరిత్యష్టమం భవేత్ ॥ బ్రహ్మా చ ఋషయస్సప్త దేవతా

శ్చప్రకీర్తితాః ॥ అథవామస్తకంబాహూహృదయంనాభిరేవచ ।
పంచస్థానాన్యమూన్యాహుర్భస్మతత్త్వవిదోజనాః ॥ యథాస
మాకుర్యాద్దేశకాలాద్యపేక్షయా ॥ ౨౭ ॥ ఉద్ధూళనేప్యశక్తశ్చేత్త్రి
పుండ్రాదీనికారయేత్ ॥ లలాటేహృదయేనాభౌగళేచమణిబంధయోః
బాహుమధ్యేబాహుమూలేపృష్ఠేచైవచశీర్షకే ॥ ౨౮ ॥ లలాటేబ్రహ్మ
నమః । హృదయేహవ్యవాహనాయనమః । నాభౌస్కందాయనమః
ళేపూష్ణేనమః । దక్షిణబాహుమూలేరుద్రాయనమః ॥ మధ్యేఆది
యనమః ॥ మణిబంధేశచీపతయేనమః ॥ వామబాహుమూలేవామ
యనమః ॥ మధ్యేప్రభంజనాయనమః ॥ మణిబంధేవసుభ్యోనమః
ష్ఠేహరాయనమః । శిరసిపరమాత్మనేనమః । ఇత్యాదిభిర్మంత్రైః
ద్వాదశస్థానేమత్రిపుండ్రంధారయేత్ ॥ త్రినేత్రంత్రిగుణాధారం
యాణాంజనకంశుభం ॥ స్మరన్నమశ్శివాయేతిలలాటేతుత్రిపుండ్రకం
కూర్పరాధఃపితృభ్యాంతుఉమేశాభ్యాంతథోపరి ॥ ఈశాభ్యాం
త్యుక్త్వాపార్శ్వయోశ్చత్రిపుండ్రకం ॥ బీజాభ్యాంనమఇత్యుక్త్వా
రయేచ్చప్రకోష్ఠయోః ॥ భీమాయేతితతఃపృష్ఠే శివాయేతిపదేతథా ॥
కంఠాయశిరసిప్రోక్తేత్సర్వాత్మనేనమః ॥ మానస్తోకేతిమంత్రేణమం
భస్మధారయేత్ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంభవేత్సామమధ్యపుండ్రంయజు
షిచ ॥ అధఃపుండ్రమృచస్సాక్షాత్తస్మాత్పుండ్రంత్రియాయుషం ॥
యాయుషాణికురుతేలలాటేచభుజద్వయే ॥ నాభౌశిరసిహృత్పార్శ్వే
బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియాస్తథా ॥ జాబాలోపనిషది ॥ అగ్నిరిత్యాదినాభస్మ
హీత్వావిమృజ్యాంగానిసంస్పృశేదితి తథోపరితిర్యక్త్రిపుండ్ర
ధారయేదితిచ ॥ అథర్వశిరసిఅగ్నిరిత్యాదినా భస్మగృహీత్వా వి
జ్యాంగానిసంస్పృశేత్తస్మాద్వ్రతమేతత్పాశుపతంపశుపాశవిమో
మేతి ॥ అతఏజాబాలోపనిషదాదీనాముపబృంహకవచనాని ।

హితాయాం అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైర్జాబాలోపనిషద్గతైః । స
ద్ధూళనం కుర్యాద్భస్మనా సజలేన చ ॥ త్రియాయుషేణ మంత్రేణ
ద్వైస్తిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ ధార్యం ప్రోక్తం ద్విజశ్రేష్ఠధార్మికైర్వే
పారగైః ॥ మేధావీత్యాదినా వాపి బ్రహ్మచారీ దినే దినే ॥ భస్మనా సజ
లేనైవ ధారయేచ్చ త్రిపుండ్రకం ॥ త్రియంబకేణ మంత్రేణ ప్రణవేన శి
వేన చ ॥ గృహస్థశ్చ వనస్థశ్చ ధారయేచ్చ త్రిపుండ్రకం ॥ ఓంకారేణ
యుక్తేన సహంసేన త్రిపుండ్రకం ॥ ధారయేద్భిక్షుకో నిత్యమితి జా
బాలికీ శ్రుతిః ॥ లలాటే చైవ దోర్ద్వంద్వే హృద్యేవోరసి బుద్ధిమాన్ ॥ త్రి
పుండ్రం ధారయేన్నిత్యం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం ॥ మంత్రాణామప్య శ
క్తానాం చ మంత్రతోఽమంత్రతోఽపి వా ॥ త్రిపుండ్రోద్ధూళనం ప్రోక్తం జా
బాలైరాదరేణ తు ॥ ॥ శ్రీబోధాయనసూత్రే ॥ అథ తద్భస్మాదాయాభి
మంత్రయేత్ ॥ ఈశానాదివ్యుత్క్రమేణ పునస్సద్యోజాతాదిక్రమేణ
అభిమంత్ర్యమానస్తోకే తనయ ఇతి మధ్యమానామికాంగుష్ఠైస్సమాదా
యాక్షిమద్భిస్సంయోజ్య త్రియాయుషమితి త్రిపుండ్రం ధారయేత్ ॥ అ
థాప్యుదాహరంతి మధ్యమానామికాంగుష్ఠైస్త్రిపుండ్రం భస్మనాకృతం ॥
త్రిపుండ్రం భవేచ్ఛస్తమితి । అథాప్యుదాహరంతి । లలాటే హృది దో
ర్దండే గళే కుక్షౌ శిరస్యథ । ధారయేచ్చైవ తద్భస్మ ద్విజో నిత్యమతంద్రితః ॥
త్రైర్యైనపరిముదితవ్యమితి విజ్ఞాయత ఇతి । అథ త్ర్యంబకమితి సర్వాం
సమృజేత్ పూతో భవతీతి ॥ బోధాయనస్మృతౌ । స్నానమీశాన
మంత్రేణ కుర్యాన్మూర్ధాదిపాదత ఇతి ॥ భాగద్వాజస్మృతౌ । ప్రాఙ్ముఖః
సహస్తౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య పూర్వవత్ । ప్రాణానాయమ్య । సం
కల్ప్య భస్మస్నానం సమాచరేత్ । ఆదాయ భసితం శ్వేతమగ్నిహోత్ర
సముద్భవం । ఈశానేన తు మంత్రేణ స్వమూర్ధని వినిక్షిపేత్ । తత
ఆయ తద్భస్మ ముఖే తత్పురుషేణ తు । అఘోరాఖ్యేన హృదయే గుహ్యే

వామాహ్వయేనచ । సద్యోజాతాభిధానేనభస్మపాదద్వయేక్షిపే
ద్వాంగంప్రణవేనైవమంత్రేణోద్ధూళయేత్తతః ॥ ఏతదాగ్నేయక
ముదితంపరమర్షిభిః ॥ సర్వకర్మసమృద్ధ్యర్థంకుర్యాదా
బుధః ॥తతఃప్రక్షాల్యహస్తాదీనుపస్పృశ్యాయథావిధి॥తిర్యక్త్రిపుం
నాలలాటేహృదయేగళే॥పంచభిర్బ్రహ్మభిర్వాపితథాగ్నిరితిమం
ఇతి ॥ స్మృత్యంతరేచ। మానస్తోకేతిమంత్రేణ మంత్రితంభస్మధార
వాయుపురాణే ।తతస్త్రిపుండ్రంరచయేత్త్ర్యాయుషసమాహ్వ
తి । తైత్తిరీయశ్రుతౌచశివశాసనే । సత్యాన్నప్రమదితవ్యం । ధ
ప్రమదితవ్యం । కుశలాన్నప్రమదితవ్యం। భూత్యైనప్రమదితవ్యం
ధ్యాయప్రవచనాభ్యాంనప్రమదితవ్యమిత్యాది। అత్రభూతిశబ్దస్య
ర్థకత్వంబోధాయనేనోక్తం । అథాతోద్విజాతీనాంత్రిపుండ్రధా
ధింవ్యాఖ్యాస్యామోభూత్యైనప్రమదితవ్యంఇతివిజ్ఞాయత
క్యాదశపూర్వాన్దశాపరాన్ ఆత్మానంచైకవింశతింపఙ్క్తింపు
బ్రాహ్మణః । సాయుజ్యంసలోకతామాప్నోతీత్యాహభగవాన్బో
నఇతియే నత్రిపుండ్రధారిణస్తేషాంబ్రాహ్మణ్యమేవనాస్తీతిస్పష్టమే
తోపబృంహణానిస్మృతిపురాణవచనానిలిఖ్యంతే ॥ ఉపబృంహణం
కాక్షిస్మృతావభిహితం ।భస్మనోద్ధూళనంతిర్యక్ త్రిపుండ్రంలి
నంప్రత్యాఖ్యానం ప్రమాదస్యశ్రూయతే తైత్తిరీయకే । మహా
పి । ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదార్థముపబృంహయేదితి । సో
పి ॥ పురాణైరేవవిస్పష్టో వేదార్థోఽజ్ఞాయతేఖిలః । బిభేతిమానస
దాః పురాణాభ్యాసవర్జితాత్ । సూతసంహితాయామపి ॥
శాఖాసాపేక్షేవేదార్థానాంవినిర్ణయే । స్వబుద్ధికల్పితాన్నా
ద్గ్రాహీయోహ్యుపబృంహణమితి॥సుదర్శనాచార్యోప్యాహ॥ వేదార్థనిర్ణ
థాహిపురాణమంగంనిర్ణీతవేదవిషయాస్మృతయోభవంతీతి మా

ణేపి॥ శ్రుత్యుపబృహ్మణందృశ్యతే।సత్యాత్ప్రమదితవ్యం వైధర్మాచ్చ
కుశలాచ్చన । భూత్యా అగ్నిసముద్ధాయాస్తతో దేహావకుంఠనం॥ ౨౫ ॥
లలాటెహృదిదోర్ద్వంద్వేత్రిపుండ్రస్యచధారణాత్ । నవా ప్రమ
ద్యంవైభ్రమాద్వాపికదాచన ॥ స్వాధ్యాయాధ్యయనంనిత్యంకురుప్ర
యత్నతథేతి ॥ సూతసంహితాయామపి ॥సత్యాద్ధర్మాచ్చకుశలాత్ భ
స్మోద్ధూళనాదపి ॥ త్రిపుండ్రధారణాచ్చైవస్వాధ్యాయాధ్యయనాదపి॥
దేవాచ్చపితాపుత్రసత్కార్యాత్ మాతాపిత్రాదిపూజనాదితి । భాష్య
కారేణయద్యపిభూతిశబ్దఐశ్వర్యపరతయావ్యాఖ్యాతస్తథాపి। బోధా
యనేభూత్యైనప్రమదితవ్యమిత్యస్యాః శ్రుతేర్భస్మత్రిపుండ్రప్రమాణ
తయోదాహృతత్వాదుపబృష్మణస్మృతిపురాణవాక్యానాంచసత్వాత్ ।
భూతిశబ్దస్యభస్మపరత్వమేవయుక్తం ।నన్వత్రభూతిశబ్దస్యనానార్థత్వే
అర్థాంతరత్వంభవత్వితిచేన్న ఇతిహాసపురాణాభ్యాం శ్రుత్యర్థము
పబృంహయేదితిదిన్యాయేనతస్మాద్భూత్యైనప్రమదితవ్యమితివిజ్ఞాయతేతి।
బోధాయనసూత్రస్యావిరోధస్యాత్ । కించసత్యాద్ధర్మాచ్చకుశలాద్భ
స్మోద్ధూళనాదపీతి । విద్యారణ్యోక్తవేదభాష్యవచనాచ్చ తైత్తిరీయోప
నిషత్స్థస్యభస్మపరత్వమేవ భస్మనోద్ధూళనంచైవ తథాతిర్యక్త్రిపుం
డ్రకం । ప్రమాదాదపిమోక్షార్థీనత్యజేదితిహి శ్రుతిరితిసూతసం
హితాయాముక్తత్వాత్ ॥ భూతిశబ్దస్యభస్మపరత్వమేవ భూతిశబ్దస్యనా
నార్థత్వేనఐశ్వర్యపరతయావ్యాఖ్యానేపినేహకశ్చిద్విరోధః। ఉపబృ
ంహణస్యసత్వేతదపివ్యాఖ్యాతవ్యమస్తు । బోధాయనస్తథాతో భూతిసం
పాదనధారణవిధింవ్యాఖ్యాస్యామః। శుచిర్భూత్వావికటాంగాముష్ట
మశివాంహీనాతిరిక్తాంగాంవంధ్యాంఅస్థిచేలభక్షిణీమిత్యాదిసర్వంప్రి
వాదితవాన్ । పరాశరస్మృతౌ । బ్రాహ్మణోవిధినోత్పన్నంత్రిపుం
డ్రంభస్మనైవతు । లలాటేధారయేన్నిత్యంతిర్యగ్భస్మావకుంఠనం । శ్రుతి

సారసముచ్చయే । అశక్తస్స్వయమాచారే మనసా పాపమాచర
రేవ భవేన్నిత్యం త్రిపుండ్రస్య చ ధారణాత్ ॥ మహాభారతే అనుశా
పర్వణి । అహం పశుపతిర్నామ మద్భక్తా యే చ మానవాః ॥ సర్వే
తాశ్లైయా భస్మనిర్ధగ్ధతనూరుహాః । రక్షార్థం మంగళార్థం చ
ర్థం చేత్యాది సాంఖ్యాయనగృహ్యేఽపి । త్ర్యాయుషమితి
మర్ధం త్రైర్లలాటే హృదయే చ దక్షిణస్కంధే వామే చ లతః పృష్ఠే
చ సు భస్మనా త్రిపుండ్రం కరోతి । ఏషాం దేవానామేకం ద్వా
న్ధయతి । మధ్యందినగృహ్యేఽపి ॥ భస్మనా లలాటే గ్రీవాయాం ద
హృది చ త్ర్యాయుషమితి త్రిపుండ్రమితి ॥ ఆదిత్యపురాణే । త్రిపుండ్ర
సతతం బ్రాహ్మణః సర్వకర్మసు । భస్మనైవాగ్నిహోత్రస్య
జనితేన వా । వాసిష్ఠలైంగ్యే వశిష్ఠం ప్రతి మహాదేవః । భస్మసిద్ధిపర
సత్యబోధసుఖావహం ॥ భస్మ తద్వేదనాలభ్యం ముఖ్యం తదపరం బుధః
యం గౌణమజ్ఞానధ్వంసకం జ్ఞానసాధనం । గౌణం నానావిధం విద్ధి బ్రహ్మ
ష్మావిదాంవర । అగ్నిహోత్రాదిజం తద్వత్ విరజానలజం మునే ॥ ఔ
నసముత్పన్నం సమిదగ్నిసముద్భవం ॥ త్రైవర్ణికానాం సర్వేషాం
హోత్రసముద్భవం । విరజానలజం చైవ కార్యం భస్మ మహామునే ॥
సనసముత్పన్నం గృహస్థానాం విశేషతః ॥ సమిదగ్నిసముత్పన్నం ధా
ర్యం బ్రహ్మచారిణాం ॥ శూద్రాణాం శ్రోత్రియాగారే పచనాగ్నిసము
అన్యేషామపి సర్వేషాం ధార్యం దావానలోద్భవం అగ్నిరిత్యాది
త్రైః షడ్భిరాథర్వణైస్తథా ॥ జాబాలైస్సప్తభిర్వాపి గౌణేనైవ తు భ
ఉద్ధూళయేత్స్వకం దేహం పాపపుంజభయాపహం ॥ త్రియాయుషే
త్రేణ మేధావీత్యాది నాథవా ॥ గౌణేన భస్మనా ధార్యం త్రిపుండ్రం
చారిణా త్ర్యంబకేన మంత్రేణ సతారేణ తథైవ చ ॥ పంచాక్షరేణ మం
ప్రణవేనయుతేన చ । లలాటే హృదయే చైవ బాహ్వోర్ద్వం ద్వే చ మహాము

ండంధారయేన్నిత్యంగృహస్థశ్చవనాశ్రమీ।ఆత్మమంత్రేణహంసేనప్రణ
వసమాహితః।త్రిపుండ్రంధారయేన్నిత్యంసన్యాసాశ్రమమాశ్రితః॥ న
ాం తేనశివేనైవశూద్రశ్శుశ్రూషణప్రియః॥ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రంచని
ంభక్త్యాసమాచరేత్ ॥అన్యేషామపిసర్వేషాంవినామంత్రేణసువ్రత
ద్ధూళనంత్రిపుండ్రంచకర్తవ్యంభక్తితోమునే॥ఇతి।బ్రహ్మచారిణాంధార
ప్రకారమాహ॥బోధాయనః॥యస్మిన్నగ్నౌకర్మకృత్వోపతిష్ఠతేతస్మా
త్తర్ణంభస్మఆదాయతూష్ణీంభిమంత్ర్యాభిమృశ్య। మానస్తోకఇతిమ।
ేణాదాయధారయేన్నియమేనచ।లలాటే తేజస్వీతి।దక్షిణబాహ్వోర్వ
స్వీతిసవ్యేబ్రహ్మవర్చసీతి । హృదయదేశేఆయుష్మానితికంఠేభూ
యాసంస్వస్తీతిసర్వత్రానుషజతీతి॥ గారుడే।ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రంచమన
సాపినలంఘయేత్॥శ్రుత్యాఃవిధీయతేయస్మాత్తత్త్యాగీపతితోభవేత్ ॥మాన
వపురాణే। త్రిపుండ్రధారణంభూత్యాతథాదేహావకుంఠనం।మోహనకు
ర్యాన్మంత్రేణససద్యః పతితోభవేత్ । సూతసంహితాయాం । భస్మ
ద్ధూళనంచైవ తథాకుర్యాత్త్రిపుండ్రకం । ప్రమాదాదపిమోహార్థేన
దేదితిహశ్రుతిః।పరాశరోపపురాణే॥ఆదౌబ్రాహ్మణభూతేనత్రిపుండ్రం
నాధృతం । యతస్తదేవవిప్రస్తుత్రిపుండ్రంధారయేత్సదా । భస్మనా
సిద్ధేనత్రిపుండ్రం దేహావకుంఠనం ॥ రుద్రలింగార్చనంచాపిహతోవా
సంత్యజేత్ ॥ బ్రాహ్మణానామయంధర్మస్త్రిపుండ్రస్యచధారణం ॥
శ్రమాణాంచసర్వేషాంధర్మత్వేనాహురాస్తికాః ॥ సనత్కుమారస
ంహితాయాం। త్రిపుండ్రంధారయేన్నిత్యంగృహస్థాశ్రమమాశ్రితః।ధా
ర్మికోభిక్షుకోనిత్యమితిజాబాలికీశ్రుతిః। ధారయేద్బ్రాహ్మణోవిద్వా
న్దేవత్రిపుండ్రకం।త్రిపుండ్రంధారయేన్నిత్యంమనసాపినలంఘయేత్
త్యావిధీయతేయస్మాత్తత్త్యాగీపతితోభవేత్ । పరాశరే। శ్రౌతథ స్మార్త
నాంలింగంతుశ్రౌతమేవహీత్యాదిలిఖితం। లైంగ్యేత్రిపుండ్రంసురవి

ప్రాణాం పతుర్ణ శంస్నృపవైశ్యయోః ॥ అర్ధచంద్రంతుశూద్రా
న్యేషామూర్ధ్వపుండ్రకం ॥ అశ్రౌతమూర్ధ్వపుండ్రాదిలలాటేన
సహ ॥ ధారయిష్యంతి మోహేనయుగాం తేసముపస్థితే । స్మృత్య
యానిశాస్త్రాణిదృశ్యంతేలోకేస్మిన్ వివిధానివై । శ్రుతిస్మృతి
నిష్ఠాతేషాంహితామసీ । భవిష్యత్పురాణే ॥ పాపానామపిబ్రా
ద్దధీచస్యచశాపతః । గౌతమస్యమునేశ్శాపాత్ శ్రౌతలింగంసరో
ఆదిత్యపురాణే ॥ దుర్వాససోమునేశ్శాపాత్ కుపితస్యమహాత్మ
ణ్వాశాపాద్భృగోశ్శాపాదుపమన్యోశ్చశాపతః॥దధీచస్యమునేశ్శా
గౌతమస్యచశాపతః॥విప్రాణాందాక్షిణాత్యానాంపాపోపహతచే
శివేభస్మనిరుద్రాక్షేకించిచ్ఛ్రద్ధానవిద్యత ఇతి ।మానవేచబ్రా
పురాసర్వేగౌతమేనసురక్షితైః । విచార్యకార్యసంభూ
దేశగమనోద్యతైః । గౌహత్యాగౌతమేనేతినిర్ణీతైఃపురుషా
కృతోమిథ్యాభిశాపస్తుమహామోహవశేనతు॥తచ్ఛ్రుత్వాసమునిశ్శ్రీ
గౌతమోమునిసత్తమః ॥ మహాక్రోధేనసంయుక్తశ్శశాపబ్రాహ్మ
మాన్ ॥ యద్యత్తుద్రుద్రసంబంధితత్రతత్రాపిమజ్జనాః ॥
నున్ముఖాయూయంసర్వథాబ్రాహ్మణాధమాః ॥ స్వాధ్యాయేచజ
థాప్రవచనేపిచ ॥ భవతానున్ముఖాయూయంసర్వథాబ్రాహ్మణా
శ్రుతిస్మృతిపురాణోక్తైష్వర్థేషుసకలేషుచ ।భవతానున్ముఖాయూ
సర్వథాబ్రాహ్మణాధమాః ॥ శంఖచక్రగదాపద్మదండపాశాంకుశా
అంకితాశ్శ్రద్ధయాయూయంభవతబ్రాహ్మణాధమాః॥ వర్తులా
ర్ధచంద్రశూలాదిలింగినః ॥ భవతశ్రద్ధయాయుక్తాఃసర్వదా బ్రా
ణాధమాః ॥ అశ్వత్థపత్రలింగీచబౌద్ధధర్మముపాశ్రితాః ॥ పాం
త్రేచకాపాలేతథాకాలాముఖేపిచ ॥ శాక్తేచదీక్షితాయూయం
బ్రాహ్మణాధమాః ॥ చార్వాకేచమతేయూయంతథాపాషండే

వైష్ణవదీక్షితాయూయంభవతబ్రాహ్మణాధమాః । దుర్మతేషుతథాన్యే
ష్వమార్గేష్వశ్రౌతకేషుచ ॥ శ్రద్ధయాదీక్షితాయూయంభవతబ్రాహ్మణా
ధమాః ఇత్యాది॥ కౌర్మే ॥ సృష్టానికామతోన్యానివేదవాక్యానిపాపినః ।
మూర్ఖాయచపురాణానిభవతబ్రాహ్మణాధమాః ॥ దోహమూర్ఖాలేతప్తము
ద్రాదిధారిణఃపాపచేతసః ॥ వేదమార్గపరిభ్రష్టాభవతబ్రాహ్మణాధ
మాః ॥ విష్ణుమేవపురస్కృత్యశివమార్గవిదూషకాః ॥ నరకాయాతనా
యూయంభవతబ్రాహ్మణాధమాః ॥ సన్మార్గనిందకాదుష్టమార్గైకప
మోహినః ॥ పాపోపదేశనిరతాభవతబ్రాహ్మణాధమాః ॥ మోక్షమా
ర్గంపరిత్యజ్యవక్రమార్గైకగామినః ॥ వేదనిందాపరాయూయంభవత
బ్రాహ్మణాధమాః ॥ అగ్నిష్టోమాదికర్మాణివిసృజ్యశ్రుతినిందకాః ॥ వా
య్వాదిదేవతాభక్తాభవతబ్రాహ్మణాధమాః ॥ వీరశైవాదిశైవానిమో
క్షకఫలదాన్యపి॥ తన్నిందకాఃపాపినశ్చభవతబ్రాహ్మణాధమాః॥ చక్రాం
కితాశ్శైవమార్గనిందకాఃస్వాత్మదూషకాః ॥ ధర్మార్థప్రతికూలాశ్చ
భవతబ్రాహ్మణాధమాః ॥ భారతాద్యప్రకల్ప్యాన్యపివచనానిస్వబుద్ధితః ॥ క
పోలకల్పితార్థజ్ఞాభవతబ్రాహ్మణాధమాః ॥ ఇత్యాదిశాపపరాహతత్వా
దూర్ధ్వపుండ్రాద్యప్రమాణత్వేనోపకల్పితవచనాన్యస్మరణీయానికిమన
యాప్రస్తుతప్రశంసయేత్యాస్తాంవిస్తరః॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత
రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
సప్తమోపదేశః ॥



శ్రీ

శ్రీచంద్రశేఖరాయనమః.

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః.

అష్టమోపదేశప్రారంభః.

అథాష్టమేచోపదేశే ప్రశంసాభస్మనఃపరాం ‖ వర్ణయేవర్ణ కర్యహేతుతామూర్ధ్వపుండ్రకే ‖ ౧ ‖ తంత్రోక్తమంత్రతశ్చకా పుండ్రాంతరంగతాః ‖ యస్మాయోత్తరణాశక్తాస్తంభజేసాంబమీశ్వ ౨ ‖ శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసతంత్రప్రకాశితం ‖ భస్మధారణమాహా ప్రవక్ష్యామిసమాసతః ‖ ౩ ‖ ముముక్షుర్వాబుభుక్షుర్వాద్విజేం ద్ధవైదికః ‖ ధారయేత్సాదరంనిత్యంభస్మవేదోక్తమార్గతః ‖ ౪ ‖ త్తైనేవమంత్రేణసితంభస్మాగ్నిహోత్రజం ‖ ధారయేద్వైదికం త్రిపుండ్రోద్ధూళనాత్మనా ‖ ౫ ‖ తిర్యక్త్రిపుండ్రంముక్త్యైసంప ర్గైకసాధనం ‖ పుండ్రాంతరంభ్రమాద్వాపివైదికోనైవధారయే ౬ ‖ పుండ్రాంతరంకదాచి వ్యాప్యాశ్రితంశుద్ధవైదికః ‖ ధారయేద్య హేనపతత్యేవనసంశయః ‖ ౭ ‖ మృదోర్ధ్వపుండ్రోవిహితస్స దిషుయతస్తతః ‖ తద్ధారకస్యపాతిత్యకథనంసహియుక్తిమత్ ‖ ౮ ‖ సేనవేదశాస్త్రార్థవిత్తమేనమహాత్మనా ‖ ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమాహా ముక్తంసత్యవ్రతేనచ ‖ ౯ ‖ జాహ్నవీతీరసంభూతాంమృదంమూ బిభర్తియః ‖ బిభర్తిరూపంసోర్కస్యతమోనాశాయవైస్మృతం

ర్ధ్వపుండ్రోమృదాశుద్ధో లలాటేయస్యదృశ్యతే ॥ సచండాలోపిశు
ద్ధాత్మాపూజ్యఏవనసంశయః ॥ ౧౧ ॥ శ్రీమద్బృహన్నారదీయే సర్వ
...మనోహరే ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమాహాత్మ్యంతత్రతత్రప్రదర్శితం ॥
॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంయఃకరోతితులసీమూలమృత్తికాం ॥ తత్రైవనేత్రం
...స్యాన్మూర్ధ్ని చందోర్విద్భియాత్కలాం ॥ ౧౩ ॥ యజ్ఞోదానంతపో
హోమఃస్వాధ్యాయఃపితృతర్పణం ॥ వృథాభవతివిప్రేంద్ర ఊర్ధ్వ
పుండ్రంవినాకృతం ॥ ౧౪ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమాహాత్మ్యంసవిధానం
...బలాత్ ॥ బ్రహ్మాండాఖ్యపురాణేతుబ్రహ్మణోభగవతేరితం ॥ ౧౫ ॥
ర్ధ్వపుండ్రప్రమాణానిద్రవ్యాణ్యంగులిభేదతః ॥ వర్ణానిమంత్రదే
...శ్చప్రవక్ష్యామిఫలానిచ ॥ పర్వతాగ్రేనదీతీరేమమక్షేత్రేవిశేష
॥ ౧౬ ॥ సింధుతీరేచవల్మీకేతులసీమూలమాశ్రితే ॥ మృదఏతాస్తుసం
...హ్యావర్జయేదన్యమృత్తికాః ॥ ౧౭ ॥ శ్యామంశాంతికరంప్రోక్తంర
...శ్యకరంభవేత్ ॥ శ్రీకరంపీతమిత్యాహుర్వైష్ణవంశ్వేతముచ్యతే ॥ ౧౮ ॥
...ష్ఠఃపుష్టిదఃప్రోక్తోమధ్యమాయుష్కరీభవేత్ ॥ అనామికాన్నదాని
...ముక్తిదాచప్రదేశినీ ॥ ౧౯ ॥ ఏతైరంగులిభేదైస్తుకారయేన్ననఖైః
...భవేత్ ॥ వర్తిదీపాకృతింవాపివేణుపత్రాకృతింతథా ॥ ౨౦ ॥ పద్మ
ముకుళాకారంతథైవకుముదస్యచ ॥ మత్స్యకూర్మాకృతింవాపిశం
ఖాకారంతతఃపరం ॥ ౨౧ ॥ దశాంగుళప్రమాణంతదుత్తమోత్తమముచ్యతే
...గులంమధ్యమంస్యాదష్టాంగులమతఃపరం ॥ ౨౨ ॥ సప్తషట్పంచభిఃపుం
...మధ్యమంత్రివిధంస్మృతం ॥ చతుస్త్రిద్వ్యంగులైఃపుండ్రంకనిష్ఠం
...భవేత్ ॥ ౨౩ ॥ లలాటేకేశవంవిద్యాన్నారాయణమథోదరే ॥
...దివిన్యస్యగోవిందంకంఠకూపరే ॥ ౨౪ ॥ ఉత్తరేదక్షిణేపా
...విష్ణురిత్యభిధీయతే ॥ తత్పార్శ్వేబాహుమధ్యేతుమధుసూదనమే
॥ ౨౫ ॥ త్రివిక్రమంకంఠదేశేవామేకుక్షౌతువామనం ॥ శ్రీధరంబా

హుకేవామే హృషీకేశంతు కంఠకే ॥ ౨౬ ॥ పృష్ఠే తు పద్మనాభం
దామోదరం స్మరేత్ ॥ ద్వాదశైతాని నామాని వాసుదేవస్య మూ
౨౭ ॥ పూజాకాలే చ హోమే చ సాయంప్రాతస్సమాహితః ॥ నా
చార్యవిధినా ధారయేదూర్ధ్వపుండ్రకం ॥ ౨౮ ॥ అశుచిర్వా
చారో మనసా పాపమాచరన్ ॥ శుచిరేవ భవేన్నిత్యమూర్ధ్వపుం
తో నరః ॥ ౨౯ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రధరో మర్త్యో మ్రియతే యత్ర కుత్ర
శ్వపాకోపి విజానీథను మలోకే మహీయతే ॥ ౩౦ ॥ తస్మాదేభ్యశ్చ
భ్యో వచనేభ్యో విశంకయా ॥ వైదికేనాప్యూర్ధ్వపుండ్రం ధార
వన్మృదేతి చేత్ ॥ ౩౧ ॥ వేదైకనిష్ఠస్య శ్రౌతమూర్ధ్వపుండ్రం
తు ॥ విహితత్వేన వదత స్తే విద్వత్త్వా మమ హత్తరా ॥ ౩౨ ॥ ప్రత్య
త్యభావాద్ధి శ్రౌతం చేదూర్ధ్వపుండ్రకం ॥ తర్హి శ్రౌతం కథ
కాదశీవ్రతం ॥ ౩౩ ॥ ఏకాదశీవ్రతస్యాస్తి శ్రుతిస్త్వనుమితేతి చేత్
ర్ధ్వపుండ్రస్యానుమితా శ్రుతిః కస్మాన్న విద్యతే ॥ ౩౪ ॥ ఏకాద
స్మాత్ క్వచిత్తాపి న నిషేధితం ॥ తస్మాదనుమితా స్త్యేవ శ్రుతిస్తస్య న సం
౩౫ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రం పురాణేషు బహుశస్తు నిషేధితం ॥ తతో న
తా నాస్తి శ్రుతిర్నైవాత్ర సంశయః ॥ ౩౬ ॥ సర్వశాస్త్రప్రజసం దే
ద్రిబడబానలే ॥ పారాశరే సాంకనం పుండ్రాంతరం సునిరాకృతం
ఊర్ధ్వపుండ్రం త్రిశూలం చ వర్తులం చ చతురశ్రకం ॥ అర్ధచం
తిం చైవ వేదనిష్ఠో న ధారయేత్ ॥ ౩౭ ॥ జన్మనా లబ్ధజాతిస్తు వేదపం
శ్రితః ॥ పుండ్రాంతరం భ్రమాద్వాపి లలాటే నైవ ధారయేత్ ॥ ౩౮
తిలాభాదిసిద్ధ్యర్థమపి విష్ణ్వాగమాదిషు ॥ స్థితం పుండ్రాంతరం
రయేద్వైదికో జనః ॥ ౪౦ ॥ తిర్యక్త్రిపుండ్రం సంత్యజ్య శ్రౌ
డ్రాంతరం భ్రమాత్ ॥ లలాటే ధారయేన్మర్త్యః పతత్యేవ న సంశ
న దాహయేద్ద్విజశ్రేష్ఠం న దహేచ్ఛాస్త్రపూర్వకైః ॥ అంకితో య

రాజాశీఘ్రంప్రవాసయేత్ ॥ ౪౨॥ అతీవపతితానాంహిశ్వపచాద్యం
న్నృణాం ॥ అధీయతేనశుద్ధానామతశ్శుద్ధంనచాంకయేత్ ॥ ౪౩॥ అధ్యా
చాధ్యయనేశ్రౌతస్మార్తేషుకర్మసు ॥ సంభాషణేచసంబంధేనా
ర్హశ్చలాంఛితః ॥ ౪౪ ॥ అన్యత్రౌర్ధ్వపుండ్రాదిధారణంవైదిక
షు ॥ పాతిత్యకారణమితిపరిహారాయకీర్తితం ॥ ౪౫ ॥ తిర్యక్పుం
పరిత్యజ్యశ్రౌతంపుండ్రాంతరంసదా ॥ ధారయేద్యదిమోహాద్వా
పతత్యేవనసంశయః ॥ ౪౬ ॥ సంతప్తశంఖచక్రాద్యైస్సవ్యంగందితశ్చగ
॥ పశ్యలోనరకప్రాప్తిర్నారదీయేప్రదర్శితా ॥ ౪౭ ॥ యస్తుసంత
ప్తశంఖాదిచక్రాంకితతనుర్నరః ॥ ససర్వయాతనాభోగీచండాలఃకోటి
షు ॥ ౪౮ ॥ ద్విజస్సంతప్తశంఖాదిచక్రాంకితతనుంనరం॥ సంభాష్య
నయాతియావదిందాశ్చతుర్దశ ॥ ౪౯ ॥ చక్రాంకితతనుర్యత్ర
కోపినసంవసేత్ ॥ యదితిష్ఠేన్మహాపాపీసహస్రబ్రహ్మహాభవేత్ ॥ ౫౦ ॥
గ్రాస్నానరతోవాపిచాశ్వమేధరతోపివా ॥ చక్రాంకితతనుందృష్ట్వాప
శ్యేత్సూర్యంజపేన్నరః ॥ ౫౧ ॥ జపేశపౌరుషంసూక్తమన్యథారౌరవం
వ్రజేత్ ॥ చక్రాంకితతనుందృష్ట్వాపశ్యేత్సూర్యంజపేన్నరః ॥ ౫౨ ॥ శ
తరుద్రీయమన్యథాపతితోభవేత్ ॥ బ్రాహ్మణస్యతనుర్జ్ఞేయాసర్వ
దేవసమాశ్రయా ॥ ౫౩ ॥ సాచేత్సంతాపితారాజన్ కింవక్ష్యామిమహై
॥ చక్రాంకితతనుర్వాపిరాజన్ శంఖాంకితోపివా ॥ ౫౪ ॥ నాధికారీ
యఃశ్రౌతస్మార్తేషుకర్మసు ॥ స్వసంహితాయాంసూతేనతత్ర
కృపాళునా ॥ ౫౫ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రాదయఃపుండ్రాస్సాంకనాశ్చని
తాః ॥ లలాటేభస్మనాతిర్యక్త్రిపుండ్రస్యచధారణం ॥ ౫౬ ॥ వి
పుండ్రాంతరంమోహాద్ధారయన్పతితోభవేత్ ॥ వేదమార్గైకనిష్ఠ
మోహేనాప్యంకితోయది ॥ ౫౭ ॥ పతత్యేవనసందేహస్తథాపుండ్రాం
దపి ॥ నాంకితంవిగ్రహంకుర్యాద్వేదపంథానమాశ్రితః ॥ ౫౮ ॥పుం

డ్రాంతరంభ్రమాద్వాపిలలాటే నైవధారయేత్ ॥ దేవానాంచ
ణాంతథాన్యేషాంచలాంఛనం ॥ ౫౯ ॥ నకుర్యాన్మోహతోవాపి
శ్యాత్పతత్యధః ॥ కస్యచిల్లాంఛితోమర్త్యోర్దనసాక్షీసర్వధా
౬౦ ॥ శ్రౌతస్మార్తసమాచారేనాధికారీచలాంఛితః ॥ లాంఛితా
భాష్యానస్పృశ్యాశ్చకదాచన ॥ ౬౧ ॥ నదర్శనీయాస్తాన్రాజాదే
షున్ప్రవాసయేత్ ॥ వేదోక్తేనైవమార్గేణభస్మనైవత్రిపుండ్రక
ధూళనంనాచరిష్యంతిపాషండోపహతాజనాః ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంచ
తువర్తులంచార్ధచంద్రకం ॥ ౬౩ ॥ ధారయిష్యంతిమోహేనపా
హతాజనాః ॥ శంఖచక్రగదాపద్మైరంకనంవిగ్రహేస్వకే ॥ ౬౪ ॥ మోహే
కరిష్యంతిపాషండోపహతాజనాః ॥ మనుష్యాణాంతునామ్నాచ తే
కారతోపిచ ॥ ౬౫ ॥ లాంఛితాశ్చభవిష్యంతిపాషండోపహతాజనాః
త్రైరీకృతైశ్చాన్యైఃపురాణవచనైస్తథా ॥ ౬౬ ॥ నిరస్తత్వాన్నసాంఖ్యో
పుండ్రస్యానుమితాశ్రుతిః ॥ నిషిద్ధత్వేప్యనుమితోర్ధ్వపుండ్రస్యాస్తిచే
తిః ॥ ౬౭ ॥ చైత్యవందనకేశోల్లుంఛనాదీనాంకుతోనసా ॥ తేషాంస్మృతి
ణాదావుత్తాప్యకథితత్వతః ॥ ౬౮ ॥ శ్రుతీనామప్యకథితానామ
యుజ్యతే ॥ స్మృత్యాదిషూర్ధ్వపుండ్రస్యప్రోక్తత్వాదన్యధర్మవిల్
శ్రుత్యభావోనయుక్తోతఃసాస్త్యేవానుమితేతిచేత్ ॥ స్మృత్యాద్యుక్త
త్రేణస్మృత్యాద్యుక్తాన్యధర్మవత్ ॥ ౭౦ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంప్రమా
ద్వత్తాభాతితేతరాం ॥ పురవాసాద్గజోశ్వోవాభవేత్కింనామగద
౭౧ ॥ శూద్రోబ్రాహ్మణవీధిస్థోథవాకింబ్రాహ్మణోభవేత్ ॥ అశో
మూర్ధ్వపుండ్రస్మృత్యాదిష్వీరితఃకుతః ॥ ౭౨ ॥ ఇతిచేద్వదసాంఖ్యో
ష్టైరత్రేరితాకుతః ॥ సాంఖ్యానుద్దిశ్యతత్సృష్టిస్మృత్యాదిష్వీరితేతిచేత్
తహ్యూర్ధ్వపుండ్రోప్యత్రోక్తస్తాంత్రికాన్వైష్ణవాన్ప్రతి ॥ మృదా
త్రిపుండ్రంచక్రాదిలాంఛనైర్వైష్ణవాన్ప్రతి ॥ ౭౪ ॥ పాంచరాత్రే

త్రతత్రప్రకీర్త్యతే ॥ పురాణేష్వప్యూర్ధ్వపుండ్రం వైష్ణవానామితీరి
॥ ౭౫ ॥ తద్దృష్ట్వైవమయా ప్రోక్తం స్వతః కల్పనయా నతు ॥ విష్ణ్వాగ
క్తమార్గేణ శ్రద్ధయా సహ దీక్షితాః ॥ ౭౬ ॥ ఏకాంత్యాద్యా బహువిధా
ష్ణవాః పరికీర్తితాః ॥ సచ్ఛిద్రమితి చాచ్ఛిద్రం ద్వివిధం చోర్ధ్వపుండ్రకం
॥ ఉచ్యతే దృశ్యతే చైతచ్ఛాస్త్రేష్వనుభవేపిచ ॥ త్రిశూలాభం హ
ద్రాకారం చేతి పునర్ద్విధా ॥ ౭౭ ॥ సచ్ఛిద్రస్య త్రిశూలస్య మధ్యే రే
హరిద్రయా ॥ సచ్ఛిద్రముక్తమైకాంతి పరమైకాంతినః ప్రతి ॥ ౭౮ ॥ ప్రాం
ర్యాతే భగవదచ్ఛిద్రం ప్రత్యన్య వైష్ణవాన్ ॥ ఏకాంతినో మహాభాగా
స్వరూపవిదోమలాః ॥ ౮౦ ॥ సాంతరాళాన్ ప్రకుర్వీత పుండ్రాన్
మపదాకృతీన్ ॥ పరమైకాంతినోప్యేవం మత్వా దైకపరాయణాః ॥
॥ హరిద్రాచూర్ణసంయుక్తాన్ శూలాకారాంస్తు వామలాన్ ॥ అ
పి వైష్ణవాన్ పుండ్రానచ్ఛిద్రానపి భక్తితః ॥ ౮౧ ॥ ప్రకుర్వీరన్ దీపశి
వేణుపత్రోపమాకృతీన్ ॥ అచ్ఛిద్రాన్వాథ సచ్ఛిద్రాన్ కుర్యుః కేవ
ష్ణవాః ॥ ౮౩ ॥ అచ్ఛిద్రకరణే తేషాం ప్రత్యవాయో న విద్యతే ॥ ఏ
కాంతినాం ప్రపన్నానాం పరమైకాంతినామపి ॥ ౮౪ ॥ అచ్ఛిద్రపుండ్ర
ణే ప్రత్యవాయో మహాన్భవేత్ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రం ద్విజః కుర్యాద్దం
కారంతు శోభనం ॥ ౮౫ ॥ మధ్యేచ్ఛిద్రం వైష్ణవస్తు నమోంతైః కేశవాది
॥ సాంతరాళమృజుం సౌమ్యం సుపార్శ్వం సుమనోహరం ॥ ౮౬ ॥ యః
త్యూర్ధ్వపుండ్రం సమమాతీవ్రపి యో భవేత్ ॥ విమలాన్యూర్ధ్వ
ండ్రాణి సాంతరాళాని యో నరః ॥ ౮౭ ॥ కరోతి విపులం తత్ర మందిరం
కరోతి సః ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు విశాలేతిమనోహరే ॥ ౮౮ ॥
క్ష్మ్యా సార్ధం సమాసీనో రమేహంతత్ర నిర్మితః ॥ నిరంతరాళం యః
త్యూర్ధ్వపుండ్రం ద్విజాధమః ॥ ౮౯ ॥ సహి తత్ర స్థితం విష్ణుం శ్రి
యం చైవ వ్యపోహతి ॥ అచ్ఛిద్రమూర్ధ్వపుండ్రం తు యః కరోతి విమూఢ

ధీః ॥ ౯౦॥ సపర్యామేణతానేతిసరకానేకవింశతిం ॥ ఋజూనిస్ఫు... శ్వానిసాంతరాళానివిన్యసేత్ ॥౯౧ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రానిదండా... మత్స్యనిభానిచ ॥ బహూనాంకింప్రళాపేనహృద్యంసామ్యంసుదర్శ... ౯౨ ॥ ఋజుంసుపార్శ్వమూర్ధ్వాగ్రంకుర్యాదత్యచ్ఛమధ్యమం... పవీతవద్ధార్యమూర్ధ్వపుండ్రంద్విజన్మనా ॥౯౩ ॥వికృతాశ్చేద్ధి... క్రియాస్సర్వామహామునే ॥ తస్మాత్సర్వేషుకార్యేషుధార్యంవిప్ర... మతః ॥ ౯౪ ॥ రక్షాకరందుగ్రహాణాంసారగ్రహమనాశనం ... ర్ధ్వపుండ్రాత్పరంనాన్యద్దృష్టంజ్ఞాతంశ్రుతంమయా ॥ ౯౫ ॥ ధా... దూర్ధ్వపుండ్రాంశ్చవిష్ణోః ప్రియకరాంస్తథా॥జపహోమార్చనస్నాన... నదానాదిషువిశేషతః ॥ ౯౬ ॥నశ్యంతిసకలాః క్లేశానరాణాంపాప... భవాః ॥ అభీష్టాన్యఖిలానిస్యురూర్ధ్వపుండ్రస్యధారణాత్ ॥ ౯౭... యోదశద్వాదశవాహ్యూర్ధ్వపుండ్రాణిధారయేత్ ॥ ఏకంచ... వట్చాష్టావపివాంఛంతికేచన ॥ ౯౮॥ ప్రణవేనతథామంత్రైః షడ... దశాక్షరైః ॥ పుణ్యతీర్థాహృతశ్వేతమృత్స్నావిరచితైశ్శుభైః॥౯౯... ఊర్ధ్వపుండ్రైర్ద్వాదశభిః సౌమ్యైరావృతవిగ్రహం ॥ స్వస్థానవి... శేషపంచాయుధవిభూషితం ॥ ౧౦౦ ॥ గాధిసూనుంమహాత్మానంవి... మిత్రంతపోనిధిం ॥ అభ్యేత్యకాశ్యపోనామాకదాచిదృషిసత్తమః॥౧౦౧... వ్రిణమ్యోపాంతికేతస్థౌశిరస్యాధాయచాంజలిం ॥ధృతోర్ధ్వపుం... తతంశస్తయాశ్వేతమృత్స్నయా ॥ ౧౦౨ ॥ శంఖచక్రాదిభిశ్చిహ్నై... షుస్థానేషులాంఛితః ॥ ఏవంలక్షణసంయుక్తోయస్సహాచార్యఉచ్య... ౧౦౩ ॥ ధృతోర్ధ్వపుండ్రతిలకః సదాద్వాదశనామభిః ॥ ప్రశస్త... వేషశ్చశంఖచక్రాదిలాంఛితః ॥౧౦౪॥ ఏవమాదిగుణైర్యుక్తః... ష్యఉచ్యతే ॥ ప్రశస్తవైష్ణవక్షేత్రజాతయాశ్వేతమృత్స్నయా ॥ ౧౦... మూనాంకేశవాదీనాంనామోచ్చారణపూర్వకం ॥ లలాటాదిషు...

త్రాదూర్ధ్వపుండ్రస్యధారణం ॥ ౧౦౬ ॥ తత్పాఫీవంభవేత్స్నానం
గివర్యైర్నిషేవితం ॥ పవిత్రాణ్యబ్జబీజానిశంఖచక్రాంకనంతథా ॥
౦౭ ॥ ధారయన్నోపహాన్యేతకదాచిత్కింకరాదిభిః ॥ బ్రాహ్మణఃక్షత్రి
యావైశ్యఃశూద్రోనారీతథేతరః ॥ ౧౦౮ ॥ చక్రాద్యైరంకయేద్గాత్ర
మాత్మనఃపరయాముదా ॥ అనిష్టానాంనివృత్త్యర్థమైకాంత్యాయజగత్ప
తే ॥ ౧౦౯ ॥ సిద్ధ్యర్థంకర్మణాంచైవధార్యంచక్రాదిలాంఛనం ॥ శం
ఖోర్ధ్వపుండ్రాద్యైశ్చిహ్నైఃప్రియతమైర్హరేః ॥ ౧౧౦ ॥ సహి
స్సర్వధర్మేభ్యఃఅచ్యుతోనైనఆప్నుయాత్ ॥ దాసభూతంయదా
నంబుధ్యతేసపరాత్మనః ॥ ౧౧౧ ॥ తదైవగాత్రంకుర్వీతశంఖచక్రా
లాంఛితం ॥ అంకితఃక్వచిదప్యంగేచక్రేణైకేనకేవలం ॥ ౧౧౨ ॥ అవి
నాంతుభూతానాంనతావద్వశగోభవేత్ ॥ విష్ణోరాయతనాగ్నావా
రోరాత్మనఏవవా ॥ ౧౧౩ ॥ హుతేహోమాదిభిస్తప్తస్వరూపైర
తైఃక్రమాత్ ॥ చక్రాంబుజగదాశార్ఙ్గఖడ్గైర్మంత్రేణధారయేత్ ॥
౧౧౪ ॥ అంకితశ్శంఖచక్రాభ్యాంసర్వైరంకితఏవవా ॥ శంఖచక్రప్రధా
హిసర్వమన్యద్గదాదికం ॥ ౧౧౫ ॥ అగ్నిష్టోమాహిచక్రాబ్జైసర్వ
తదాత్మకాః ॥ దక్షిణేతుభుజేవిప్రోబిభృయాద్వైసుదర్శనం ॥ ౧౧౬ ॥
వ్యేతుశంఖంబిభృయాదితిబ్రహ్మవిదోవిదుః ॥ సుదర్శనమహాజ్వాలకో
సూర్యసమప్రభ ॥ ౧౧౭ ॥ అజ్ఞానాంధస్యమేనిత్యంవిష్ణోర్మార్గం
దర్శయ ॥ భగవన్సర్వవిజయసహస్రారాపరాజిత ॥ ౧౧౮ ॥ శ
ణ్యంత్వాంప్రపన్నోస్మిశ్రీకరంశ్రీసుదర్శనం ॥ పాంచజన్యనిజధ్వానధ్వ
పాతకసంచయ ॥ ౧౧౯ ॥ పాహిమాంపాపినంఘోరసంసారార్ణవ
తితం ॥ త్వంపురాసాగరోత్పన్నోవిష్ణునావిధృతఃకరే ॥ ౧౨౦ ॥ నమి
స్సర్వదేవైశ్చపాంచజన్యనమోస్తుతే ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రోవైష్ణవానాము
వైఖానసస్యపిచ ॥ ౧౨౧ ॥ భస్మనాచతతోభిన్నంతంత్రత్వాద్భిన్నమం

త్రితః ॥ హుతభస్మసమాదాయసితమష్టాక్షరేణతు ॥ ౧౨౨ ॥
పుండ్రంతువిన్యసేద్బుధ్వాప్రతిసరంకరే ॥ దక్షిణేచాస్త్రమంత్రేణ
శమేత్పంచగవ్యకం ॥ ౧౨౩ ॥ సమిద్భిర్గోఘృతైశ్చైవహవనే
సతి ॥ తద్భస్మసంగృహ్యాపరేమంత్రేణైవాభిమంత్ర్యచ ॥ ౧౨౪ ॥
దూర్ధ్వపుండ్రకరణమాగ్నేయంస్నానమేవతత్ ॥ భూతిస్నానే
హిత్వాలలాటహృదయబాహుకంఠాదినాదిత్యసోమనమ
ర్ధ్వాగ్రమాలిప్యాపోహిష్ఠేతిప్రోక్ష్యయత్తేఅగ్నితేజస్తేనేఅగ్ని
యమిత్యాదిభిరాదిత్యంచోపతిష్ఠేత ॥ భూతిస్నానేలభతేనిత్యంస
జ్ఞకృతంలభేత్ ॥ అగ్నిమారుతయోర్ధృతిరాదిత్యఃసోమ
అంకనంపుండ్రాంతరంచతాంత్రికాణాంక్రమేణతు ॥ ౧౨౫ ॥
రకమిత్యుక్తంసూతేనకరుణాళునా ॥ విష్ణ్వాగమాదితంత్రేషుదీక్షిత
విధీయతే ॥ ౧౨౭ ॥ శంఖచక్రగదాపూర్వైరంకనంనాన్యదేహినా
క్షితానాంతుతంత్రేషునరాణామంకనంప్రజాః ॥ ౧౨౮ ॥ ఉపకారక
క్తంక్రమేణమునిపుంగవాః ॥ పుండ్రాంతరస్యతంత్రేషుధారణందీ
తు ॥ ౧౨౯ ॥ ఉపకారకమేవోక్తంక్రమేణమునిపుంగవాః ॥ ఊర్ధ్వ
డ్రంమృదాధార్యంవిప్రేణబ్రహ్మవాదినా ॥ ౧౩౦ ॥ ఉద్ధృతాసీతి
ణవైష్ణవేనవిశేషతః ॥ బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోవైశ్యశ్శూద్రోనారీతథే
౧౩౧ ॥ చక్రాద్యైరంకయేద్గాత్రమాత్మనఃపరయాముదా ॥ ఇత్యా
నైశ్చప్రాధాన్యేనపుండ్రాంతరాంకనం ॥ ౧౩౨ ॥ వర్ణానామా
తామేవంప్రోక్తంనకోవదేత్ ॥ సర్వజ్ఞోభగవాన్సూతస్స్వగీతా
కృపాబలాత్ ॥ ౧౩౩ ॥ వర్ణాశ్రమాస్తాంత్రికాణామపిసంతి
వాః ॥ శ్రుతిపథగళితానాంమానుషాణాంతుతంత్రంగురురఖిలస
ర్వవిత్ప్రాహశంభుః ॥ శ్రుతిపథనిరతానామస్తితంత్రంనకించిత్సు
హసర్వంపుష్కలంసత్యముక్తం ॥ శ్రుతిరపిమనుజానాంవర్ణధర్మ

॥ ద్వేషపరగురురఖలేషు ప్రాహితం త్రేషుతద్వత్ ॥ శ్రుతిపథగళితానాం వర్ణ
మోఽఘృణాబ్ధిః శ్రుతిపథనిరతానాం నైవతత్సేవనీయః ॥ శ్రుతిపథనిర
తానామాశ్రమాయద్వదుక్తాః పరగురురఖలేశస్తద్వదాహాశ్రమాంశ్చ ॥ శ్రు
తిపథగళితానాం మానుషాణాంతుతంతం హరపి మునిముఖ్యాః ప్రాహితా
స్స్వకీయే ॥ విధిరపిమనుజానామాహవర్ణాశ్రమాంశ్చ శ్రుతిపథగళితానా
మ్మతం త్రేస్వకీయే ॥ శ్రుతిపథనిరతానాం నైవతత్సేవనీయం శ్రుతిపథస
మార్గో నైవసత్యం మయోక్తం ॥ ౧౩౪ ॥ అథునా వైఖానసోక్తోర్ధ్వపుం
డ్రో వైదికస్యన ॥ శ్రుత్యుక్తమంత్రాదితరమంత్రైణవిహితత్వతః ॥ ౧౩౫ ॥ అథ
ద్వైదలో భేదశ్చతితంత్రోక్తమార్గయోః ॥ భూత్యాసమంత్రోఽమంత్రో
ర్ధ్వపుండ్రోధార్యోనవైదికైః తానేవోద్దిశ్యశాస్త్రేషు పుండ్రాంతరనిషే
ధః ॥ విశేషేణాపూర్ధ్వపుండ్రో భస్మనైవనిషిధ్యతః ॥ తిర్యక్పుండ్రో
స్త్రికాభిశ్చైవస్మృత్యంతరేస్ఫుటం ॥ ౧౩౮ ॥ భస్మనైవోర్ధ్వపుండ్రశ్చ
తిర్యక్పుండ్రోమృదాతథా ॥ బ్రహ్మహత్యాసమః ప్రోక్తో మునిభిర్వే
దపారగైః ॥ ౧౩౯ ॥ వైదికైర్మంత్రరహితం చందనాగరుకుంకుమం ॥
తిర్యక్పుండ్రాత్మనాధార్యం కాంతిసౌఖ్యాభిలాషిభిః ॥ ౧౪౦ ॥ పుం
డ్రో ధృతశ్చందనాద్యైరితి భస్మనసంత్యజేత్ ॥ దహ్యేత భస్మసంత్యాగీ శ్రు
తిబోధవహ్నినా ॥ ౧౪౧ ॥ చందనాద్యుపరి ప్రాజ్ఞో ధారయేద్భస్మవైది
కం ॥ లౌకికంచందనాద్యంతు భస్మోపరినధారయేత్ ॥ ౧౪౨ ॥ భస్మవచ్చం
దనాదీనాంత్యాగేనదోషో నవిద్యతే ॥ చందనాదీన్యతోలౌకికాన్యేవాత్ర
సంశయః ॥ ౧౪౩ ॥ దృష్టకాంత్యాద్యర్థచందనాదేరుపరిభస్మని ॥ ధృ
తేకించిచ్చందనాదేర్ధారణస్యఫలంనచేత్ ॥ ౧౪౪ ॥ ఉపరిష్టాచ్చంద
నాదేర్ధృతే వైసితభస్మని ॥ చందనాద్యర్థభస్మార్థఫలాప్తైః కోఽనివార
కః ॥ ౧౪౫ ॥ గోపీమలినధారీతు శివంస్పృశతియోద్విజః ॥ సస్వైకవిం
శతికులంసోక్షయం నరకం వ్రజేత్ ॥ ౧౪౬ ॥ భస్మనైవలిఖేత్పుండ్రం నలిఖే

న్మృత్తికాదిభిః ॥ శ్రౌతభస్మాద్యభావేభస్మాహరేల్లౌకికాగ్నితః ॥
ఇతిగోపీచందనమృచ్ఛందనాదినిషేధతః ॥ కామ్యైకకథంచందనా
ణంవైదికస్యచేత్ ॥౧౪౮॥ కామ్యైస్థితోయోనిషేధోగోపీచందన
యోః ॥ అవిశేషేశైవసోయమశేషాశ్రమగోచరః ॥౧౪౯॥ చంద
ధస్తుగృహస్థవిషయోనహి ॥ కింతుయత్యాదివిషయస్తస్యాస్మృత్యంత
టం ॥ ౧౫౦ ॥ తాంబూలాభ్యంజనేచైవకాంస్యపాత్రేచభోజనం
త్వాచోపవసేద్భిక్షుస్స్రగ్గంధాదివిభూషణః ॥ ౧౫౧ ॥ శ్రౌతత్వాది
ద్ధత్వాద్ధార్యంతిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ అశ్రౌతత్వాన్నిషిద్ధత్వాత్త్యాజ్య
డాంతరంద్విజైః ॥ ౧౫౨ ॥ కిమత్రబహునోక్తేనప్రమాదేనాపివైదిక
త్రిపుండ్రేతరపుండ్రంతుధారయేద్యఃపతత్యధః ॥ ౧౫౩ ॥ పుండ్రధా
రనిషేధోయోవేదమార్గైకవర్తినః ॥ సనమానస్తాంత్రికస్యశైవ
నసంశయః ॥ ౧౫౪ ॥ పురాణేవాయవీయాదౌశైవాచారప్రకాశకే
వస్యశాసనత్వేనవర్తులాద్యాఃప్రకీర్తితాః ॥ పురోన్యస్తకరో
త్రిపుండ్రంభస్మనాలిఖేత్ ॥ ౧౫౫ ॥ అవక్రమాయతంవ్యక్తం
గంధవారిణా ॥ వృత్తంవాచతురశ్రంవాబిందుమర్ధేందుమేవవా
లలాటేయాదృశంపుండ్రంలిఖితంసితభస్మనా ॥ తాదృశంభుజయో
ర్మూలేస్తనయోశ్చాంతరేలిఖేత్ ॥ ౧౫౭ ॥ లింగదీపార్ధచంద్రాభ
రశ్రంచవర్తులం ॥ త్రిపుండ్రంచేతికథితంషడ్విధంశివశాసనం
తస్మాచ్ఛైవస్యవైదైకనిష్ఠస్యాద్యాంనవిద్యతే ॥ ఇతిచేన్నాజాతిలింగ
సనమీరితం ॥ ౧౫౯ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహాదేవనామభేదవివక్షయా
శాద్యఖిలంలింగంశివశాసనమీరితం ॥ ౧౬౦ ॥ వర్తులంబ్రహ్మభ
లింగబిందుస్తథైవచ ॥ వైష్ణవానాంలింగదీపచతురశ్రార్ధచంద్రకం
భస్మనాశివభక్తానాంలింగంతిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ సందేహసా
స్త్యేమనిష్ఠానేపరాశరే ॥ ౧౬౨ ॥ దేవానాంచతదీయానాం

పృథక్పృథక్ ॥ స్కాందే పరాశరే కౌర్మే నారదీయే చ గారుడే ॥౧౬౩॥
ధర్మే చ వాసిష్ఠ లైంగ్యే కాలోత్తరేపి చ ॥ ప్రాజాపత్యే మానవీయే సం
హితాయాంతథైవ చ ॥౧౬౪॥ శివరాఘవసంవాదే వాయవీయే చ మానవే
స్యే శివరహస్యే చ మాత్స్యే బోధాయనేపి చ ॥౧౬౫॥ తత్ప్రణీత స్మృ
తౌ భరద్వాజస్మృతౌ తథా ॥ స్మృతిరత్నావలీనామ్ని ధర్మసారసుధా
॥౧౬౬॥ శ్రుతిభాస్కరసంజ్ఞే చ స్మృతిసారసముచ్చయే ॥ భారతే
దీయాయాం స్మృతౌ లోకాక్షిభాషితే ॥౧౬౭॥ భస్మధారణమాహా
త్సర్వత్రాపి ప్రకీర్తితం ॥ భస్మధారణకామ్యత్వసాధకం శ్రూయ
తే స్ఫుటం ॥౧౬౮॥ లలాటే చైవ దోర్ద్వంద్వే గళే శిరసి వక్షసి ॥ త్రిపుం
డ్రం ధారయేన్నిత్యం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం ॥౧౬౯॥ వర్ణానామాశ్రమా
చ మంత్రతోఽమంత్రతోపి వా ॥ త్రిపుండ్రోద్ధూళనం ప్రోక్తం జాబాలే
రేణతు ॥౧౭౦॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ జ్ఞానాంగత్వేన సాధనం ॥
నంతి మునిశ్రేష్ఠాః శ్వేతాశ్వతరశాఖినః ॥౧౭౧॥ అయమత్యాశ్రమో
మైస్సమాచరితో ముదా ॥ తేషామేవ శివజ్ఞానం సంసారోచ్ఛేదకా
॥౧౭౨॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ మాయాపాశనివృత్తయే ॥ ఆమ
మునిశ్రేష్ఠా అథర్వశిరసిస్థితాః ॥౧౭౩॥ వ్రతం పాశుపతం యేన స
మాచరితం బుధాః ॥ తస్య జ్ఞానం విజాయేత తేన పాశవిమోచనం ॥౧౭౪॥
ళనం త్రిపుండ్రం చ జ్ఞానాంగత్వేన కేవలం ॥ ఆమనంతి మునిశ్రేష్ఠాః సా
వల్యశాఖినః ॥౧౭౫॥ అతోపి పాశవిచ్ఛేదలాభాయ జ్ఞానసిద్ధ
॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ ముముక్షుస్సమ్యగాచరేత్ ॥౧౭౬॥ స
దిభ్యః పరాభూతిస్తతస్తిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ ఉద్ధూళనం చరేదేవం ము
ముక్షుర్జ్ఞానసిద్ధయే ॥ భస్మనోద్ధూళనం చైవ తథా తిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥
ప్రమాదాదపి మోక్షార్థీ న త్యజేదితి హి శ్రుతిః ॥౧౭౭॥ భస్మనోద్ధూళ
నం తథా తిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ మహాపాతకనాశాయ విధత్తే వైదికీ

శ్రుతిః ॥ ౧౭౯ ॥ భస్మనోద్ధూళనంచైవతథాతిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ పుణ్యా
ర్థంసర్వభూతానాంవిధత్తేవైదికీశ్రుతిః ॥ ౧౮౦ ॥ భస్మనోద్ధూళనంచై
వతథాతిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ మంగళార్థంచసర్వేషాంవిధత్తేవైదికీశ్రు
తిః॥౧౮౧॥భస్మనోద్ధూళనంచైవతథాతిర్యక్త్రిపుండ్రకం॥పవిత్రార్థంచసర్వే
ర్వేషాంవిధత్తేవైదికీశ్రుతిః॥౧౮౨॥ భస్మనోద్ధూళనంచైవతథాతిర్యక్త్రిపుం
డ్రకం॥మాహేశ్వరాణాంలింగార్థంవిధత్తేవైదికీశ్రుతిః॥౧౮౩॥ భస్మనోద్
ధూళనంచైవ తథాతిర్యక్త్రిపుండ్రకం ॥ జ్ఞానార్థంచసర్వేషాంవిధత్తే
౧౮౪ ॥ భస్మనోద్ధూళనం * వ్రతత్వేనైవసర్వేషాంవిధత్తే *॥౧౮౫॥భ
స్మ *దానత్వేనైవసర్వేషాంవిదత్తే * ॥ ౧౮౬ ॥ భస్మ *తపస్త్వేనైవ
సర్వేషాంవిదత్తే॥ ౧౮౭ ॥ భస్మ॥యజ్ఞత్వేనైవసర్వేషాంవిధత్తే॥ ౧౮౮ ॥
భస్మనోసర్వధర్మతయాపుంసాంవిధత్తేవైదికీశ్రుతిః ॥ శివేనవిష్ణునా
బ్రహ్మణావజ్రిణాతథా॥౧౮౯ దేవతాభిర్ధృతంభస్మత్రిపుండ్రోద్ధూళ
నా॥ఉమాదేవ్యాచలక్ష్మ్యాచవాణ్యాచాన్యాభిరేవచ॥౧౯౦సర్వస్త్రీభిర్ధృ
తంభస్మత్రిపుండ్రోద్ధూళనాత్మనా ॥ బ్రాహ్మణైఃక్షత్రియైర్వైశ్యైః శూద్రై
రపిచసంకరైః॥౧౯౧॥అపభ్రంశైర్ధృతంభస్మత్రిపుండోద్ధూళనాత్మనా॥ఉ
ద్ధూళనంత్రిపుండ్రంచయైస్సమాచరితంముదా॥౧౯౨॥తపవశిష్టావిరాజ
నేతరేమునిపుంగవాః॥ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రంచశ్రద్ధయానాచరంతియే॥
తేషాంనాస్తివినిర్మోక్షస్సంసారాజ్జన్మకోటిభిః॥ ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రం
శ్రద్ధయానాచరంతియే॥ ౧౯౪ ॥తేషాంనాస్తిశివజ్ఞానంకల్పకోటిశతై
భస్మధారణమాహాత్మ్యంమయావక్తుంనశక్యతే ॥ ౧౯౫॥ సురుణా
విప్రాఃకల్పకోటిశతైరపి ॥ బ్రహ్మణావిష్ణునాచైవరుద్రేణాపిమునీశ్వ
భస్మధారణమాహాత్మ్యంనశక్యంపరిభాషితుం ॥ ౧౯౬ ॥ అహోభా
స్యమాహాత్మ్యంమునీంద్రాబ్రహ్మవాదినః ॥ యన్నరాబ్రహ్మసంత
ర్వంత్యన్యాన్సమాహితాః ॥౧౯౭॥ శివలింగంమణిస్నానంరుద్రా
క్షరంతథా ॥ భూతిరేవౌషధంపుంసాంముక్తిస్త్రీవశ్యకర్మణి

యత్రభుంజీతభస్మాంగీమూర్ఖోవాపండితోపివా ॥ తత్రభుఙ్క్తేమహాదే
వస్సపత్నీకోవృషధ్వజః ॥ ౧౯౯ ॥ సౌరసంహితాయాం ॥ భస్మసంఛ
న్నసర్వాంగమనుగచ్ఛతియఃపుమాన్ ॥ సర్వపాతకయుక్తోపిసనద్యః
పూయతేనరః ॥ ౨౦౦ ॥ ప్రాజాపత్యేయథాసర్వపురాణేషుశుభస్థలీ
॥ యథాపురీషుసర్వాసుపురీవారాణసీశుభా ॥ ౨౦౧ ॥ తథాశుభం
త్రిపుండ్రంచసర్వపుండ్రేషుకథ్యతే ॥ యథావిశ్వాధికోరుద్రస్సర్వ
దేవేషుగీయతే ॥ ౨౦౨ ॥ తథాసర్వపురాణేషుత్రిపుండ్రమపిగీయతే॥
త్రిపుండ్రధారిణఃపాదౌప్రక్షాలయతియఃపుమాన్ ॥ ౨౦౩ ॥ సర్వపా
తకయుక్తోపిసనద్యఃపూయతేనరః ॥ త్రిపుండ్రధారిణోభిక్షాప్రదానేన
కేవలం ॥ ౨౦౪ ॥ సర్వపాతకయుక్తోపిపూయతేమాసతోచిరాత్ ॥
నాధీతంనశ్రుతంతేనతేనసర్వమనుష్ఠితం ॥ ౨౦౫ ॥ యేనవిజ్ఞేనశిరసి
త్రిపుండ్రంభస్మనాధృతం ॥ కృతంస్యాదకృతంతేనశ్రుతంస్యాదశ్రుతం
వేత్ ॥ ౨౦౬ ॥ అధీతమనధీతంచత్రిపుండ్రంయేనవాధృతం ॥ వృథావే
వృథాయజ్ఞావృథాదానంవృథాతపః ॥ ౨౦౭ ॥ వృథావ్రతోపవాసాతు
పుండ్రంయోనధారయేత్ ॥ సత్యంశౌచంతథాయజ్ఞస్తీర్థందేవాది
పూజనం ॥ ౨౧౦ ॥ సర్వమేతద్భవేద్వ్యర్థంయస్త్రిపుండ్రంనధార
యేత్ ॥ కీకటేష్వపిదేశేషుయత్రభూతివిభూషణః ॥ ౨౧౧ ॥ మానవ
స్సన్నిత్యంకాశీక్షేత్రసమంహితత్ ॥ దుశ్శీలశ్శీలయుక్తోవాయోవా
వాప్యలక్షణః ॥ ౨౧౨ ॥ భూతిశాసనసంయుక్తస్సపూజ్యోరాజపుత్ర
॥ భస్మనాపిచయోధత్తేభూతిశాసనమైశ్వరం ॥ ౨౧౩ ॥ సోపియాం
మాప్నోతిసతాంయజ్ఞశతైరపి ॥ సంపర్కాల్లీలయావాపిభయాద్వా
ద్యేత్తుయః ॥ ౨౧౪ ॥ విధియుక్తవిభూతింతుసతుపూజ్యోయథాహ్య
॥ భస్మనావేదమంత్రేణత్రిపుండ్రంచావగుంఠనం ॥ ౨౧౫ ॥ యస్య
ప్రియత్నేనబ్రాహ్మణ్యంతస్యపుష్కలం ॥ వేదవేదాంతశిష్టానాం

భస్మనైవత్రిపుండ్రకం ॥ ౨౧౬ ॥ సమ్యగ్జ్ఞానప్రదంశీఘ్రంసర్వముక్త
శయః ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణత్రిపుండ్రస్యతుధారణం ॥ ౨౧౭
పాతకసంఘాతతమసశ్చండభాస్కరః ॥ భస్మనావేదమంత్రేణత్రి
స్యతుధారణం ॥ ౨౧౮ ॥ సర్వపాపహరంప్రోక్తంసత్యమేవనసం
భస్మనావేదమంత్రేణత్రిపుండ్రస్యతుధారణం ॥ ౨౧౯ ॥ శివస్య
దేవానాంబ్రహ్మణస్తృప్తికారణం ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణత్రిపుం
తుధారణం ॥ ౨౨౦ ॥ పార్వత్యాశ్చమహాలక్ష్మ్యాః భారత్యాస్త
ణం ॥ భస్మనావేదమంత్రేణత్రిపుండ్రస్యతుధారణం ॥ ౨౨౧ ॥
క్తిర్మనుష్యాణాం దేవానాంచనసిద్ధ్యతి ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణ
డ్రస్యతుధారణం ॥ ౨౨౨ ॥ వినావేదాంతవిజ్ఞానంజాయతేనై
చిత్ ॥ భస్మనా వేదమంత్రేణత్రిపుండ్రస్యతుధారణం ॥ ౨౨౩ ॥
మార్గతయాప్రాజ్ఞాఃప్రవదంతిమహర్షయః ॥ భస్మనావేదమం
పుండ్రస్యతుధారణం ॥ ౨౨౪ ॥ రక్షార్థంమంగళార్థంచప
మహర్షయః ॥ త్రిపుండ్రధారణంముక్త్వాముక్తిమిచ్ఛతియఃపు
౨౨౫ ॥ విషపానేననిత్యత్వంకురుతేహ్యాత్మనోహిసః ॥ వేదోదిత
ర్గేణభస్మనోద్ధూళనేనచ ॥ ౨౨౬ ॥ త్రిపుండ్రధారణేనైవజ్ఞాన
గ్విజాయతే ॥ బ్రాహ్మణేనాత్మభూతేనశివేనపరమాత్మనా ॥ ౨౨
దరేణధృతంభస్మత్రిపుండోద్ధూళనాత్మనా ॥ ఆదిబ్రాహ్మణ
ర్వంతియర్క్త్రిపుండ్రకం ॥ ౨౨౮ ॥ బ్రాహ్మణోధారయేన్ని
ముక్తిఫలప్రదం ॥ వేదసిద్ధేషుమార్గేషుత్రిపుండ్రంభస్మకుంఠనం
వరిష్ఠంసర్వలింగేభ్యఇతిసత్యంమయోదితం ॥ భస్మశ్రేయోర్థి
జన్మనాలబ్ధజాతిభిః ॥ ౨౩౦ ॥ ధార్యంత్రిపుండ్రరూపేణభస్మ
వకుంఠితః ॥ త్రిపుండ్రావళిభిర్దీప్తంతంరాజాపతిరక్షయేత్ ॥
భస్మసంఛన్నసర్వాంగంత్రిపుండ్రాంకితమస్తకం ॥ యేనింద

జ్ఞాహన్యాత్త్రానవిచారయన్ ॥ ౨౩౨ ॥ వైణవంధారయేన్నిత్యంసోద
కమండలుం॥ పవిత్రిముపవీతంచత్రిపుండ్రోద్ధూళనంద్విజాః॥ ౨౩౩॥
ద్వశానిలింగానియస్యసంతిద్విజన్మనః ॥ సత్యమేవవయాప్రోక్తంస
లంతస్యజీవితం ॥ ౨౩౪॥ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రించయేనచాచరితంముదా॥
తస్యబ్రిహ్మవిజ్ఞానంజాయతేజన్మకోటిభిః ॥ ౨౩౫ ॥ ఉద్ధూళనంత్రిపుం
డ్రించయేనైవాచరితంముదా ॥ తస్యైవబ్రిహ్మవిజ్ఞానంజాయతేహ్యచిరే
ణ ॥ ౨౩౬ ॥ తస్మాన్ముముక్షుస్సతతంశాంతదాంత్యాదిభిస్సహ ॥ ఉ
ద్ధూళనంత్రిపుండ్రించశ్రౌతంనిత్యంసమాచరేత్ ॥ ౨౩౭ ॥ మహానదీషు
తాసుతటాకేవాయథావిధి ॥ స్నాయాత్వాపవిశుధ్యర్థంభస్మనావాశి
వతు ॥ ౨౩౮ ॥ అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైర్జాబాలోక్తైశ్చసప్తభిః ॥
పుండ్రిధారణంచాపితిర్యక్కుర్యాల్లలాటకే॥ ౨౩౯ ॥ శాంతిదాం
త్యాదిభిఃపుంసస్సంపన్నాఅపిసత్తమాః ॥ త్రిపుండ్రిధారణాహీనానభవి
ంతిసర్వథా ॥ ౨౪౦ ॥ యథావిశిష్టేమానుష్యేబ్రాహ్మణ్యేపశువిగ్రి
॥ యజ్ఞదానాద్యనుష్ఠానందుర్లభంసర్వదేహినాం ॥ ౨౪౧ ॥ త
శ్రౌతేషుధర్మేషుత్రిపుండ్రంభస్మకుంఠనం ॥రుద్రిలింగార్చనంచా
దుర్లభంహిశరీరిణాం ॥ ౨౪౨ ॥ త్రిపుండ్రిధారణంతిర్యక్ భస్మ
నావకుంఠనం ॥ సుదుర్లభమితిజ్ఞాత్వాఖిలసత్వశ్చరోకరోత్ ॥ ౨౪౩॥
ర్వఃఖోసిమర్లలస్నానాన్నిత్యానందోజగత్పతిః ॥ కిమర్థమకరోద్బ్రా
శివస్నానాన్నిరామయః ॥ ౨౪౪॥ అనియోజ్యస్సదాకర్తాసదాభో
మహేశ్వరః ॥కిమర్థమకరోద్బ్రాహ్మిహిసాధకస్యోదితంమునే॥ ౨౪౫॥
త్సుదుర్లభంన్నృణామితిజ్ఞాత్వామహేశ్వరః ॥ త్రిపుండ్రధార
భస్మకుంఠనంచాకరోత్సదా ॥ ౨౪౬ ॥ అనిష్పన్నస్యకర్తవ్యంత్రి
ద్రిదేస్తుధారణం ॥ విశేషేణస్వలాభాయనాన్యలాభాయసత్తమ॥
౪౭ ॥ స్వలాభమంతరేణాపిపరాపత్యర్థమాస్తిక ॥ నిష్పన్నేనాపిక

కర్తవ్యంయథాసర్వేశ్వరేణతు ॥ ౨౪౮ ॥ సృష్ట్వాసృష్టిశ్చతేనా
పుండ్రస్యప్రశస్తతాం ॥ ససర్జసలలాటంహితిర్యగ్జోర్ధ్వంసృష్ట్వా
౨౪౯ ॥ తిర్యగ్రేఖాఃప్రకాశంతేలలాటేసర్వదేహినాం ॥
మానవామూర్ఖాఃనకుర్వంతిత్రిపుండ్రకం ॥ ౨౫౦ ॥ నతథ్యానం
నంనతజ్ఞానంనతత్తపః ॥ వినాతిర్యక్త్రిపుండ్రాంకంవిప్రేణయదనుష్ఠి
౨౫౧ ॥ వేదస్యాధ్యయనేశూద్రోనాధికారీయథాభవేత్ ॥ త్రిపు
వినావిప్రోనాధికారీశివార్చనే ॥ ౨౫౨ ॥ సదానేననయజ్ఞేననతపో
దుష్కరైః ॥ నతీర్థయాత్రయాపుణ్యంయత్రిపుండ్రేణలభ్యతే ॥ ౨౫
దానంయజ్ఞశ్చధర్మాశ్చతీర్థయాత్రాచనారద ॥ ధ్యానంతపస్త్రి
డ్రస్యకలాంనార్హంతిషోడశీం ॥ ౨౫౪ ॥ యథారాజాస్వచిహ్నాం
జనంమన్యతేసదా ॥ తదాశివస్త్రిపుండ్రాంకధరంస్వమినమన్య
౨౫౫ ॥ ద్విజాతిర్వాంత్యజాతిర్వాసితశుద్ధేనభస్మనా ॥ ధార
త్రిపుండ్రాంకంరుద్రస్తేనవశీకృతం ॥ ౨౫౬ ॥ త్యక్తవర్ణాశ్రమా
లుప్తసర్వక్రియోపివా ॥ సకృత్తిర్యక్త్రిపుండ్రాంకంధారయే
పూజ్యతే ॥ ౨౫౭ ॥ నాస్మిన్జ్ఞానంపరీక్షేతనకులంనవ్రతంతథా ॥ త్రిపుం
డ్రాంకితఫాలోయఃపూజ్యఏవసనారద ॥ ౨౫౮ ॥ శ్రీభూతిమా
హాత్మ్యంవక్తుంబ్రహ్మానశక్నుయాత్ ॥ కింపునస్సంస్కృతాగ్న్యుత్థ
వక్తుంసముత్సహేత్ ॥ ౨౫౯ ॥ శివమంత్రాత్పరోమంత్రస్తత్త్వంచాపి
త్పరం ॥ శివార్చనాత్పరంపుణ్యంనహితీర్థంచభస్మతః ॥ ౨౬౦ ॥
గ్నేర్యత్పరంవీర్యంతద్భస్మపరికీర్తితం ॥ ధ్వంసనంసర్వదుఃఖానాం
సర్వపాపవిశోధనం ॥ ౨౬౧ ॥ అంత్యజోవాధమోవాపిమూర్ఖో
పండితోపివా ॥ యస్మిన్దేశేవసేన్నిత్యంభూతిశాసనసంయుతః ॥
తస్మిన్సదాశివస్సోమఃసర్వభూతగణైర్వృతః ॥ సర్వతీర్థైశ్చసం
క్తస్సాన్నిధ్యంకురుతేసదా ॥ ౨౬౩ ॥ యస్మిన్దేశేవసేన్నిత్యం

సనసంయుతః ॥ సోపి దేశోభవేత్పూతః కింపునస్తస్యమందిరం॥ ౨౬౪ ॥
నితాని శివమంత్రపవిత్రితానిభస్మాని కామదహనాంగవిభూషితాని ॥
పుండ్రకాని రచితానిలలాటపట్టే లుంపంతి దైవలిఖితానిదురక్షరాణి॥
౬౫ ॥ నారదీయే ॥ శివప్రియాశ్శివేభక్తాశ్శివపాదార్చనేరతాః ॥ త్రి
పుండ్రధారిణోయేచ తేవైభాగవతోత్తమాః॥ ౨౬౬ ॥ గారుడే * భస్మ
శరీరాయనోదదాతిధనంముదా ॥ తస్యసర్వాణిపాపాని వినశ్యం
సంశయః ॥ ౨౬౭ ॥ శ్రుతయస్స్మృతయస్సర్వాః పురాణాన్యఖిలా
పి ॥ వదంతిభూతిమాహాత్మ్యం తతస్తాం ధారయేద్ద్విజః ॥ ౨౬౮ ॥ శివ
ర్చిత * సితేనభస్మనాకుర్యాత్త్రిసంధ్యం యస్త్రిపుండ్రకం ॥ సర్వపా
పవినిర్ముక్తశ్శివలోకేమహీయతే ॥ సదాగ్నిర్యత్పరంవీర్యంతద్భస్మ
కీర్తితం ॥ ౨౬౯ ॥ ధ్వంసనం సర్వదుఃఖానాం సర్వపాపవిశోధ
నం ॥ యోహిసర్వాంగకస్నానమాపాదతలమస్తకం ॥ ౨౭౦ ॥ త్రిసం
ధ్యమాచరేన్నిత్యమాగ్నేయం సంయతేంద్రియః ॥ కులైకవింశముత్తార్య
చ్ఛేత్పరమాంగతిం ॥ ౨౭౧ ॥ భస్మస్నానంజలస్నానాదసంఖ్యేయ
గుణాన్వితం ॥ తస్మాద్వారుణముత్సృజ్యస్నానమాగ్నేయమాచరేత్ ॥
౨౭౨ ॥ సర్వతీర్థేషుయత్పుణ్యంసర్వతీర్థేషుయత్ఫలం ॥ తత్ఫలం
లభతేసర్వంభస్మస్నానాన్నసంశయః ॥ ౨౭౩॥ మహాపాతకయుక్తోవా
యుక్తోవాచోపపాతకైః॥ భస్మస్నానేనతత్సర్వందహత్యగ్నిరివేంధనం॥
౨౭౪ ॥ భస్మస్నానాత్పరంస్నానంపవిత్రంనైవవిద్యతే ॥ ఉక్త్వైవంము
నిభ్యోస్నాతోదేవశ్శివస్స్వయం ॥ ౨౭౫॥ తదాప్రభృతిబ్రహ్మాద్యా
మునయశ్శివార్థినః ॥ సర్వకర్మసుయత్నేనభస్మస్నానంప్రచక్రి
రే ॥ ౨౭౬ ॥ తస్మాదేతచ్ఛివస్నానమాగ్నేయంయస్సమాచరేత్ ॥ అ
నేనశరీరేణసరుద్రోనాత్రసంశయః ॥ ౨౭౭॥ దుశ్శీలశ్శీలయుక్తోవా
పాపాత్మా వాఫలార్థినః ॥ భూతిశాసనసంయుక్తస్సపూజ్యోరాజపు

తరివల్ ॥ ౨౭౮ ॥ వాసిష్ఠలైంగ్యే * ఏవంభస్మధృతంయేనతస్య
లంశ్రీణు ॥ మహాపాతకసంఘాశ్చపాతకాన్యపరాణ్యపి ॥ ౨౭
శ్యంతిమునిశార్దూలసత్యంసత్యంనచాన్యథా ॥ బ్రహ్మచర్యా
నాంస్వాధ్యాయప్రదమేవచ ॥ ౨౮౦ ॥ గృహస్థానాంచసర్వేషాం
సంపత్ప్రిదంమునే ॥ శూద్రాణాంపుణ్యదంనిత్యమన్యేషాంపాపనా
౨౮౧ ॥ యేనభస్మోక్తమార్గేణనధృతంమునిపుంగవ ॥ తస్యవిద్ధి
న్మనిష్ఫలంసౌకరేయర్థా ॥ ౨౮౨ ॥ యేభస్మధారిణందృష్ట్వా
భవంతితే ॥ దేవాసురమునీంద్రైశ్చపూజ్యానిత్యమసంశయః ॥
భస్మసంచ్ఛన్నసర్వాంగందృష్ట్వాకుప్యతియఃపుమాన్ ॥ తందృష్ట్వా
రాజోపివందనంతుకరిష్యతి ॥ ౨౮౪ ॥ అభక్త్యాభక్షణంయేషాం
రణపూర్వకం ॥ తేషాంతద్భక్ష్యమేవస్యాన్మనేనాత్రవిచారణా ॥
యస్స్నాతిభస్మనానిత్యంజలైస్స్నాత్వాతతఃపరం ॥ బ్రహ్మచారీగృహ
వానప్రస్థోథవాదరాత్ ॥ ౨౮౬ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తస్సయాతిప
గతిం ॥ ఆగ్నేయంభస్మనాస్నానంయతిభ్యస్తువిధీయతే ॥ ౨౮
ద్రస్నానాద్వరంభస్మైవాద్రాజ్జంతువధోధ్రువం ॥ ఆద్ర
తింవిద్యాత్ప్రకృతింబంధనంవిదుః ॥ ౨౮౮ ॥ ప్రకృతేస్తుప్రహాణా
భస్మనాస్నానమిష్యతే ॥ అహోమోహస్యమాహాత్మ్యంమయా
శక్యతే ॥ ౨౮౯ ॥ యన్నరాభస్మసూపాయంత్యక్త్వాన్యత్రవిశేష
బహునోక్తేనకింభస్మధారణంమోహసాదనం ॥ ౨౯౦ ॥ భస్మనా
క్తస్యజ్ఞానముత్పద్యతేఽచిరాత్ ॥ పాతకీపాతకాన్ముక్తోభవిష్య
యః ॥ ౨౯౧ ॥ భస్మనాసదృశంబ్రహ్మనాస్తిలోకత్రయేష్వపి ॥
మంగళార్థంచపవిత్రార్థంమయాపురా ॥ ౨౯౨ ॥ భస్మసృష్టం
శౌరితందత్తందేవ్యాపిరమేణతు ॥ కాలోత్తరే * తస్మాదేతచ్ఛ
గ్నేయంయస్సమాచరేత్ ॥ ౨౯౩ ॥ భవపాశైశ్చనిర్ముక్తశ్శి

యతే ॥ జ్వరరక్షఃపిశాచాశ్చాప్యసురాయాతుధానకాః ॥ ౨౯౪ ॥
మారగ్రహభూతాశ్చకూశ్మాండాడాకినీగణాః ॥ బ్రహ్మరాక్షసముఖ్యా
పూతనాకుష్ఠగుల్మకాః ॥ ౨౯౫ ॥ భగందరాణిసర్వాణిహ్యశీతివాత
రోగకాః ॥ చతుష్షష్టిఃపిత్తరోగాఃశ్లేష్మసప్తతిపంచకాః ॥ ౨౯౬ వ్యాఘ్ర
భయంచైవాప్యన్యేదుష్టమృగాఅపి ॥ భస్మస్నానేననశ్యంతిసింహా
వ్యాఘ్రమృగాదయః ॥ ౨౯౭ ॥ వాయవీయే * శుద్ధశీతజలేనైవ భస్మనాచ
పుండ్రకం ॥ యోధారయేత్పరంబ్రహ్మసప్రాప్నోతినసంశయః ॥ ౨౯౮ ॥
హీనంవపుర్మనుష్యాణాంత్రిపుండ్రేణవినాస్థితం ॥ శ్మశానసదృశంతస్మా
త్ప్రేక్ష్యంపుణ్యకృజ్జనైః ॥ ౨౯౯ ॥ ధిగ్భస్మరహితంఫాలంధిగ్గ్రామమ
శివాలయం ॥ ధిగనీశార్చనంజన్మధిగ్విద్యామశివాశ్రయాం ॥ ౩౦౦ ॥
త్రిపుండ్రంయేవినిందంతినిందంతిశివమేవతే ॥ ధారయంతిచయేభక్త్యా
ధారయంతిశివంచతే ॥ ౩౦౧ ॥ కిమత్రబహునోక్తేనవర్ణ్యతేచపునఃపు
ముక్త్వాత్రిపుండ్రంమోక్షస్యసాధనంనహివిద్యతే ॥ ౩౦౨ ॥ య
కృశానురహితస్త్వధ్వరోనవిరాజతే ॥ అశేషసాధనోపేతంభస్మహీ
నంశివార్చనం ॥ ౩౦౩ ॥ మానవీయసంహితాయాం * ప్రాతఃకాలేచ
మధ్యాహ్నేసాయాహ్నేచత్రిపుండ్రకం ॥ సితేనభస్మనాకుర్యాల్సరుద్రో
త్రసంశయః ॥ ౩౦౪ ॥ శివరాఘవసంవాదే * యథావిధిలలాటేవై
...ప్రధారణాల్ ॥ నాశయేల్లిఖితంవైధంపటస్థమివహవ్యభుక్ ॥
౩౦౫ ॥ కంఠోపరికృతంపాపంనష్టంస్యాచ్ఛంఖధారణాల్ ॥ కంఠేచధార
ణాత్కంఠభాగాదికృతపాతకం ॥ ౩౦౬ ॥ బాహుభ్యాంబాహుకృతంపా
వక్షసోమనసాకృతం ॥ నాభ్యాంపృష్ఠకృతంపాపంపృష్ఠేగుదకృతంహ
ల్ ॥ ౩౦౭ ॥ పార్శ్వయోర్ధారణాద్ధ్రాణవరస్త్ర్యాలింగనాదికం ॥
భస్మధారణంశస్తంసర్వత్రద్వత్రిలింగకం ॥ ౩౦౮ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహే
నాంత్రేతాగ్నీనాంచధారణం ॥ గుణలోకత్రయాణాంచధారణంతేన

వైకృతం ॥ ౩౦౯ ॥ భస్మాసనో భస్మశయ్యో భస్మోద్ధూళితవిగ్రహః ।
స్నానాత్సదా పాపైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౩౧౦ ॥ దధీ
రం ప్రాపన్మృత్యో రాస్య గతోఽపి సః ॥ తస్యాభిక్తిసమీపే తు భస్మా
మంత్రితం ॥ ౩౧౧ ॥ భస్మ నిక్షేపపాతాత్ అస్మిన్నమాగచ గతో మృ
మాస్సంప్రాజ్యావనలో భవాన్పుణ్యాత మోఽముని ॥ ౩౧౨ ॥ మ
తస్థానం న యోగ్యం గచ్ఛ్యతాం బహిః ॥ ఇత్యుక్త్వా న థ బహిర్గత్వా
కుమరః ॥ ౩౧౩ ॥ నారదశ్శంకరాయైతద్విజ్ఞాప్యానీయ తత్ర
క్త్వాపరిణమ్య దేవేశం దేనాయాథ వ్యజిజ్ఞపత్ ॥ ౩౧౪ ॥ అయం
శ్వరో దేవ కురుష్వైనం గణాధిపం ॥ తథేతి చ శివః ప్రాహ గణశ్చాస
భవత్ ॥ ౩౧౫ ॥ వాయవీయే * భస్మచ్ఛన్నో ద్విజో విద్వాన్మహా
సంభవైః ॥ దోషైర్విముచ్యతే సద్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥
తస్మాత్సర్వేషు లోకేషు వీర్యవాన్ భస్మసంయుతః ॥ రుద్రాగ్నే
రం వీర్యం తద్భస్మ పరికీర్తితం ॥ ౩౧౬ ॥ భస్మనిష్ఠస్య దహ్యంతే
స్యాగ్నిసంగమాత్ భస్మస్నానవిశుద్ధాత్మా భస్మనిష్ఠ ఇతి స్మృ
భస్మనాదిగ్ధసర్వాంగో భస్మదీప్తత్రిపుండ్రకః ॥ భస్మశాయీ చ పు
స్మనిష్ఠ ఇతి స్మృతః ॥ ౩౧౯ ॥ భూతప్రేతపిశాచాశ్చ రోగాశ్చ
హాః ॥ భస్మనిష్ఠస్య సాన్నిధ్యాత్ విద్రవంతి న సంశయః ॥ ౩౨౦ ॥
నాత్ భసితం ప్రోక్తం భస్మ కల్మషభక్షణాత్ ॥ భూతిర్భూతికరీ పు
క్షారక్షాకరం పరం ॥ ౩౨౧ ॥ కిమన్యదిహ వక్తవ్యం భస్మమాహా
త్మ్యం ॥ అతీవ భస్మనా స్నానాత్స్వయం దేవో మహేశ్వరః ॥ ౩౨
మాత్రం చ శైవానాం భస్మతత్పారమేశ్వరం ॥ సౌమ్యాగ్రజస్య లే
పాదోఽయం నిరాకృతః ॥ ౩౨౩ ॥ మానవే * త్రిపుండ్రధారిణ
భూతప్రేతపురస్సరాః ॥ భీతాః ప్రకంపితాశ్శీఘ్రం గచ్ఛంత్యే
యః ॥ ౩౨౪ ॥ లైంగ్యే * స్మరణాదేవ రుద్రస్య యథా పాపం ప్ర

స్యధారణాదేవసర్వపాపం ప్రణశ్యతి ॥ ౩౨౫ ॥ యద్యకార్యసహస్రా
కృత్వాయస్నాతిభస్మనా ॥ తత్సర్వందహతేభస్మయథాగ్నిస్తేజసావ
॥ ౩౨౬ ॥ కృత్వాపిచాతులంపాపం మృత్యుకాలేపియోద్విజః ॥ భ
స్నాయీభవేత్కించిత్ క్షిప్రంపాపైఃప్రముచ్యతే ॥ ౩౨౭ ॥ భస్మస్నా
శుద్ధాత్మాజితక్రోధోజితేంద్రియః ॥ మత్సమీపంసమాగత్యనభూ
పనివర్తతే ॥ ౩౨౮ ॥ శివరహస్యే * సమస్తతీర్థౌఘమయీచ
శ్వేశ్వరస్సర్వసురోత్తమస్యాత్ ॥ సమస్తతత్త్వైకరసావిభూతిస్త
పుండ్రోయమయంత్రిపుండ్రః ॥ ౩౨౯ ॥ కశ్చిత్కంఠగతప్రాణఃకా
స్తోమృతోపమః ॥ శేతేశ్మశానేవివశోదస్యుశస్త్రనిసూదితః ॥ ౩౩౦ ॥
సేనాపులిందానాంశ్వానుగఃకశ్చిదేవహి ॥ ధావన్స్వేగాత్తదంతస్థభ
పుండ్రఇతస్తతః ॥ ౩౩౧ ॥ తచ్ఛయానలలాటాగ్రన్యస్తాంఘ్రిశ్చత
యయా ॥ ఏతస్మిన్నంతరేనేతుంకాలమృత్యుయమానుగాః ॥ ౩౩౨ ॥
పతాముచ్యమానాసుంప్రత్యసర్పన్నుమయదా ॥ తనీమేవతనయా
నాప్రహరణోద్యతాః ॥ ౩౩౩ ॥ విమానేప్సరసాంవృందైస్తత్రితంప
వారయన్ ॥ తతస్తధర్మరాజ్ఞేపిష్యాద్దృష్ట్వాభస్మాంకకారణం ॥ ౩౩౪ ॥
భో శ్మశానంతత్స్నాత్వాపిత్వాత్రస్తాశ్చలింగినం ॥ ప్రవ్రవపుర్దిశ
తంనిన్యుశ్శివపురంగణాః ॥ ౩౩౫ ॥ మాత్స్యే * కింయజ్ఞైఃకిమనేకతీర్థ
హైఃకింవేదపాఠశ్రమైః । కింఘోరైర్వివిధైస్తపోభిరమలైఃకింమం
తంత్రార్జనైః ॥ కింధ్యానైఃకిమనేకదానికరైఃకింసాంఖ్యయోగభ్రమై
ర్దూర్ధ్వసితభస్మనాచనిపుణఃకుర్యాత్త్రిపుండ్రంబుధః ॥ ౩౩౬ ॥ బ్రో
యనస్మృతె * భూమైత్ర్యైనప్రవఉతవ్యమిఃవిజ్ఞాయతే ॥ తథాప్యు
హరంతి ॥ మధ్యమానామికాంగుష్ఠైస్త్రిపుండ్రంభస్మనాకృతం ॥ త్రి
పుండ్రంభవేశే ఛ్వతంమహాపాతకనాశనమిత్యథత్రియంబకమితిసర్వాం

గంసంమృజేత్ పూతోభవతి దశపూర్వాన్ దశాపరానాత్మాన
వింశతిం పజ్త్తించపునాతి బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం సలోకతామా
త్యాహభగవాన్ బోధాయనః ॥ బోధాయనస్మృతౌ * సద్యో
కృద్గాహ్యంనామేనత్వభిమంత్రయేత్ ॥ అఘోరేణదహేత్పిండ
హ్యంతత్పురుషేణతు ॥ ౩౩౮ ॥ స్నానమీశాదిమంత్రేణకుర్యా
డాదిపాదతః ॥ ఆచమ్యచతురాసీనశ్శివోభూత్వాశివంజపేత్ ॥ ౩
భరద్వాజః * ప్రాఙ్ముఖశ్చరణౌహస్తౌప్రక్షాల్యాచమ్యపూర్వవత్
ణానాయమ్యసంకల్ప్యభస్మస్నానంసమాచరేత్ ॥ ౩౪౦ ॥ ఆదా
తంశ్వేతమగ్నిహోత్రసముద్భవం ॥ ఈశానేనతుమంత్రేణ
ర్ధనివినిక్షిపేత్ ॥ ౩౪౧ ॥ తతఆదాయతద్భస్మముఖేతత్పురుషే
అఘోరాఖ్యేణహృదయేగుహ్యేవామాహ్వయేనచ ॥ ౩౪౨ ॥
జాతాభిధానేనభస్మపాదద్వయేక్షిపేత్ ॥ సర్వాంగంప్రణవేనైవ
ణోద్ధూళయేత్తతః ॥ ౩౪౩ ॥ ఏతదాగ్నేయకంస్నానముదితంపర
భిః ॥ సర్వకర్మసమృద్ధ్యర్థంకుర్యాదాదావిదంబుధః ॥ ౩౪
తఃప్రక్షాల్యహస్తాదీనుపస్పృశ్యయథావిధి ॥ తిర్యక్త్రిపుండ్ర
లాటేహృదయేగళే ॥ ౩౪౫ ॥ ధృత్వాగ్నిహోత్రజేనైవభస్మ
ప్రసన్నధీః ॥ పంచభిర్బ్రహ్మభిర్వాపికృతేనభసితేనచ ॥ ౩౪౬
మేత్రిపుండ్రంస్యాత్సర్వకర్మసుపావనం ॥ త్రిపుండ్రంధా
త్యంసర్వపాపవిశుద్ధయే ॥ ౩౪౭ ॥ శూద్రహస్తస్థితంభస్మనైవ
ద్విజాదిభిః ॥ శూద్రైరంత్యజహస్తస్థంనధార్యంభస్మజాతుచిత్
అతోగ్నిహోత్రజేనైవభస్మనాతుత్రిపుండ్రకం ॥ నిత్యంద్విజో
నకుర్యాత్కర్మవివృద్ధయే ॥ ౩౪౯ ॥ అన్యథాసర్వకర్మాణి
కదాచన ॥ స్మృతిరత్నావళ్యాం * మధ్యమానామికాంగుష్ఠై
యస్త్రిపుండ్రకం ॥ ౩౫౦ ॥ త్రిపుండ్రంభవేచ్ఛ్రేష్ఠంమహాపాతకన

ర్ణసారసుధాసింధౌ॥ త్రిపుండ్రకం సదాకుర్యాన్మంత్రపూతేనభస్మనా ॥ వేదోక్తేనవిధానేనశివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ స్మృతిభాస్కరే * వనస్పతిగతేసోమేభస్మోద్ధూళితవిగ్రహః ॥ అర్చితంశంకరం ద్వాసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే ॥ ౩౫౨ ॥ భాసనాద్భసితంప్రోక్తంభస్మభక్షణాత్ ॥ భూతిభూతికరీపుంసాంరక్షారక్షాకరీవరం ॥ ౩౫౩ ॥ తిసారసముచ్చయే * అశుచిర్వాప్యనాచారోమనసాపాపమాచరేత్ ॥ రేణభవేన్నిత్యం త్రిపుండ్రస్యచధారణాత్ ॥ ౩౫౪ ॥ శివమహాభా * ఆయుష్కామోయథారాజన్భూతికామోథవానరః ॥ నిత్యంవైరయేద్భస్మమోక్షకామీచవైద్విజః ॥ ౩౫౫ ॥ నారదీయస్మృతౌ * పుండ్రంపరమంపుణ్యంబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం ॥ యేఘోరారాక్షసాః ప్రేమేచాన్యేక్షుద్రజంతవః ॥ ౩౫౬ ॥ త్రిపుండ్రధారిణందృష్ట్వాపలాంతేనసంశయః ॥ మద్యంపీత్వాగురుదారాంశ్చగత్వాస్తేయంకృత్వామహత్యాంచకృత్వాభస్మచ్ఛన్నోభస్మశయ్యాశయానోరుద్రాధ్యాముచ్యతే పాతకేభ్యః * సత్యంశౌచంజపోహోమస్తీర్థం దేపూజనం ॥ తస్యవ్యర్థమిదంసర్వంయస్త్రిపుండ్రంనధారయేత్ ॥ ౭ ॥ లోకాక్షిస్మృతౌ * మధ్యమానామికాంగుష్ఠైర్లలాటేభస్మతః ॥ సత్రిపుండ్రోభవేచ్ఛ్రేష్ఠోమహాపాతకనాశనః ॥ ౩౫౮ ॥ త్రిపుంధారయేద్యస్తుశివప్రణతమానసః ॥ భూర్భువస్స్వస్త్రయోలోకాధృస్తేనమహాత్మనా ॥ ౩౫౯ ॥ త్రిపుండ్రధృగ్విప్రవరోయోరుద్రాక్షధరచిః ॥ సహంతిభోగిదురితవ్యాధిదుర్భిక్షతస్కరాన్ ॥ ౩౬౦ ॥ ప్రాతిపరమంబ్రహ్మయతోనావర్తతేపునః ॥ సపఙ్క్తిపావనశ్శ్రాద్ధపూజ్యోస్త్రీసుసైరపి ॥ ౩౬౧ ॥ కాత్యాయనః * శ్రాద్ధేయజ్ఞేజపేహోమేవదేవేసురార్చనే ॥ ధృతత్రిపుండ్రఃపూతాత్మామృత్యుంజయతిమా ౩౬౨ ॥ త్రిపుండ్రంయద్యధృత్వాతుకుర్యాద్యత్కర్మతద్వృథా ॥

భస్మనోద్ధూళనంతిర్యక్త్రిపుండ్రంనిత్యసాధనం ॥ ౩౬౩ ॥ ప్రజ్ఞా
నంప్రమాదస్యశ్రూయతేతైత్తిరీయకే ॥ భూత్యైనప్రమదితవ్యం
హితాయాం వేదార్థపక్రమోరోపబృంహణః ॥ ౩౬౪ ॥ భస్మ
ణీభూతిశబ్దార్థంస్పష్టముక్తవాన్ ॥ సత్యాద్ధర్మాచ్చకుశలా
నోద్ధూళనాదపి ॥ ౩౬౫ ॥ త్రిపుండ్రధారణాచ్చైవస్వాధ్యాయా
నాదపి ॥ దైవాచ్చపిత్ర్యాచ్చకార్యాన్మాతృపిత్రాదిపూజనాత్ ॥
తథాన్యేభ్యశ్చసర్వేభ్యఃకర్మభ్యశ్చతథైవచ ॥ స్మార్తేభ్యశ్చ
క్షుశ్చేత్సదానప్రచ్యుతోభవేత్ ॥ ౩౬౭ ॥ ఉక్తసాధనసంపన్న
ద్బ్రహ్మాధిగచ్ఛతి ॥ శివస్వరూపంపరమంభాసనాద్భస్మసంస్కృతం
తదేవస్వీయమాయోత్థప్రపంచేజలసూర్యవత్ ॥ అనుప్రవిష్టంతద్
భస్మశైవముదాహృతం ॥ ౩౬౯ ॥ తేనలేశేనదేవేశఃప్రతిబింబేన
స్వతంత్రోబింబభూతస్తుసదైవోద్ధూళితశ్శివః ॥ ౩౭౦ ॥ సదేవ
యస్తుబ్రహ్మవిష్ణుసురోత్తమైః ॥ భస్మధారణకామ్యత్వసాధకంఫలకీర్త
౩౭౧ ॥ శ్రూయతేథర్వశిరసిభస్మద్వితయభాసకే ॥ కాలాగ్ని
పనిషద్యప్యేతచ్ఛ్రూయతేస్ఫుటం ॥ ౩౭౨ ॥ అగ్నిరిత్యాదినాభస్మ
జ్యాంగానిసంస్పృశేత్ ॥ వ్రతమేతత్పాశుపతంపశుపాశవిమో
౩౭౩ ॥ జాబాలోపనిషత్సాక్షాదిదముక్తవతీతదా ॥ అగ్నిరిత్యా
స్మగృహీత్వానిమృజ్యాంగానిసంస్పృశేత్ ॥ తథోపరితిర్యక్త్రి
డ్రంధారయేత్ ॥ కైవల్యోపనిషద్యత్యాశ్రమశబ్దేనసాదరం ॥ జ్ఞాన
నత్వేనవిహితంభస్మధారణం ॥ ౩౭౫ ॥ వివిక్తదేశేచసుఖాసనస్థః
సుగ్రీవశిరశ్శరీరః ॥ అత్యాశ్రమస్థస్సకలేంద్రియాణినిరుధ్యభక్త్యా
రుంప్రణమ్య ॥ ౩౭౬ ॥ శ్వేతాశ్వతరశాఖాయాముపనిషత్యా
తః ॥ జ్ఞానస్యసాధనత్వేనవిహితంభస్మధారణం ॥ ౩౭౭ ॥
వాన్దేవప్రసాదాచ్చబ్రహ్మవిత్ ॥ శ్వేతాశ్వతరోఽథవిద్వాన్ అత్యా

పరమంపవిత్రంప్రోవాచసమ్యగృషిసంఘజుష్టం ॥ స్వల్పభస్మమహాభ
ష్మేనపరమేష్ఠినా॥ అత్యాశ్రమపదస్యార్థస్సంహితాయాముదీరితః ॥
ర ॥ అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైర్భస్మనోద్ధూళనంతథా॥ త్రిపుండ్ర
రణంచైవవదంత్యత్యాశ్రమంబుధాః॥ ౭౯ ॥భస్మనాప్రతిబింబేనచైవశే
క్షాళితంసదా ॥ మహాభస్మాభిదంసాంబంబింబితంతంశివంభజే ॥
మునీంద్రకృతాత్యుగ్రశాపపాపామయౌషధే ॥ అస్మిన్గ్రంథేతృతీయాం
తృతీయోధ్యాయఈరితః ॥ ౩౮౦ ॥ అవిముక్తాధీశ్వరాయశివాయ
మాత్మనే ॥ మోచకాయోన్మయాధ్యాయమర్పయామ్యంతరాత్మనే
జ్ఞానసాధనత్వేన వ్రతంపాశుపతాభిధం ॥ ౩౮౧ ॥ అథర్వశిరసి
క్తంతంభజేభూతిభూషణం ॥ శ్రౌతపాశుపతాఖ్యాగ్ర్యపూర్ణానుష్ఠా
నమే ॥ ౩౮౨ ॥ విభూతిధారణంవిద్ధిప్రవక్ష్యామిసమాసతః ॥ భ
స్మహోత్రజంవాథవిరజాగ్నిసముద్భవం ॥ ౩౮౩ ॥ ఔపాసనా
జంవాపిసమిదగ్నిసముద్భవం ॥ ఆదరేణసమాదాయశుద్ధపాత్రేనిధా
తత్ ॥ ౩౮౪॥ ప్రక్షాల్యపాదౌహస్తౌచద్విరాచమ్యసమాహితః॥ కృ
త్వాభస్మతత్పంచబ్రహ్మమంత్రైశ్శనైశ్శనైః॥ ౩౮౫ ॥ ప్రాణాయామ
యంకృత్వాథాగ్నిరిత్యభిమంత్రితః ॥ తైరేవసప్తభిర్మంత్రైస్త్రివార
భిమంత్ర్యతత్ ॥ ౩౮౬ ॥ ఓమాపోజ్యోతిరిత్యుక్త్వాధ్యాత్వావిష్ణుం
ధిపం ॥ సంయోజ్యభస్మనాతోయమగ్నిరిత్యాదిభిఃపునః॥ ౩౮౭ ॥ ని
జ్యసాంబంధ్యాత్వాసముద్ధూళ్యాపాదమస్తకం ॥ తేనభావనయాబ
భూతేనసితభస్మనా ॥ ౩౮౮ ॥ లలాటవక్షస్కంధేషుస్వాశైర్మోది
మంత్రతః ॥ మధ్యమానామికాంగుష్ఠైరనులోమవిలోమతః ॥ ౩౮౯ ॥
పుండ్రంధారయేన్నిత్యంత్రికాలేష్వపిభక్తితః ॥ హామదండజటా
నమేతత్పాశుపతంవ్రతం ॥ ౩౯౦ ॥ ఉద్ధూళనస్యస్నానత్వాద్ధస్తౌపరి
ల్యతత్పరం ॥ ద్విరాచమేత్త్రిపుండ్రస్యధారణాంతేతథైవచ ॥౩౯౧॥

శివరాఘవసంవాదెప్రోక్తమాపదనసంస్ఫుటం ॥ ఉద్ధూళయేత్సమస్త
ప్రణవేనవిచక్షణః ౩౯౨ ॥ ప్రక్షాల్యహస్తావాచమ్యదర్భపాణిస్త్రి
హిగః ॥ నీలకంఠాయశిరసిక్షిపేత్సర్వాత్మనేనమః ॥ ౩౯౩ ॥ ప్ర
చతతోహస్తౌక్రమానుష్ఠానమాచరేత్ ॥ అత్యాశ్రమంపాశుపతం
వంచేతియద్ధృతం ॥ ౩౯౪ ॥ కైవల్యాథర్వకాలాగ్నిరుద్రోప
తం ॥ యద్వ్రతంవిరజాహోమజటాదండాదిసంయుతం ॥ ౩౯
ద్ధీనంచేతివేదార్థవిద్భిస్సర్వపథముచ్యతే ॥ అశ్రౌతాంకనపుండ్ర
రాద్యాచారపరిగ్రహే ॥ ౩౯౬ ॥ త్యాగేచశ్రౌతభస్మాదేః కారణ
దేతిచేత్ ॥ పాపముత్పత్తిసాంకర్యంమునిశాపాచ్చవిగ్రహః ॥ ౩౯
ష్ణురోషోలాబ్ధయోగిశాపశ్చాప్యత్రకారణం ॥ విద్వద్భృక్ మలాది
ర్వమేతత్పరాశరే ॥ ౩౯౮ ॥ పరాశరాఖ్యమునినాసర్వజ్ఞేనప్రదర్శి
మహాపాపవతాంనృణాంవేదసిద్ధమహేశ్వరె ॥ ౩౯౯ ॥ త్రిపుం
ద్ధూళనాదావప్రద్వేషశ్చప్రజాయతె ॥ రుద్రాధిక్యమవిజ్ఞాయప్ర
రాయణోపురా ॥ ౪౦౦ ॥ అహంబ్రహ్మత్వహంచేతివిభ్రాంత్యా కురు
రణం ॥ క్రోధేనహతాయుక్తోబ్రహ్మాసర్వజగత్పతిః ॥ ౪౦౧ ॥
విష్ణుంగర్భస్థోభవేత్యపివిమోహితః ॥ త్వద్భక్తాబ్రాహ్మణాస్స
పుండ్రేభస్మకుంఠనే ॥ ౪౦౨ ॥ భవేయుర్విముఖానిత్యంవేదసిద్ధ
శ్వరే ॥ త్రిశూలేచక్షురశ్చేవావేణుపత్రోపమేతథా ॥ ౪౦౩ ॥ పుం
తరేరతానిత్యంభవేయుస్తాంత్రికాద్విజాః ॥ ఆయుధైశ్శంఖచక్రా
కీర్ణైరంకితాద్విజాః ॥ ౪౦౪ ॥ అగ్నితప్తైర్మహామోహాద్భవేయు
సహోదర్వయోః ॥ ఏవమాదమోఘహావః శాపాస్సంతి ॥
శిరోపనిషదిష్ఠాధ్యాయోలిఖ్యతే । తదేతద్రుద్రచరితమేషహి
విశోనుసర్వాః ॥ పూర్వోహిజాతఃసవుగర్భేఅంతః । సపవ
జనిష్యమాణఃప్రత్యంజనస్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః ॥ — విశ్వతశ్చక్షురు

ముఖోవిశ్వతోహస్తఉతవిశ్వతస్పాత్ । సంబాహుభ్యాంధమతిసంప
త్రైర్ద్యావాభూమీజనయన్దేవఏకః॥తదేతదుపాసితవ్యం।వాగ్వాగం
గ్రహణమయం । పంథాపితతఉత్తరేణయేనదేవాయేనఋషయోయేన
పరఃపారిప్నవంతి పరమపరంపరాయణంచేతివాలాగ్రమాత్రంహృద
స్యమధ్యేవిశ్వందేవంజాతవేదంవరేణ్యం ॥ తమాత్మానంయేనుపశ్యంతి
రాస్తేషాంశాంతిఃశాశ్వతీనేతరేషాం ॥ యోయోనింయోనిమధితిష్ఠత్యే
యేనేదంపూర్ణంపంచవిధంచసర్వం। తమీశానంపురుషందేవమీడ్యం
విధ్యాయాత్తారంశాంతిమత్యంతమేతి॥ ప్రాణేష్వంతర్మనసోలింగమా
ర్యస్మిన్ క్రోధోయాచ కృష్ణాక్షుధాచ ॥ తృష్ణాంఛిత్వాహేతు
లస్యమూలంబుధ్యాసంచింత్యస్థాపయిత్వాచరుద్రే ॥ రుద్రఏకత్వమా
హురుద్రంశాశ్వతంవైపురాణం ॥ ఇష్టమూర్జంతంతపసానియచ్ఛతా।
తమేతత్పాశుపతం అగ్నిరితిభస్మజలమితిభస్మస్థలమితిభస్మవ్యోమేతిభ
స్మసర్వంహవాఇదం భస్మమనఇత్యేతానిచక్షూంషిభస్మాని అగ్నిరిత్యా
నాభస్మగృహీత్వానిమృజ్యాంగానిసంస్పృశేత్ ॥ తస్మాద్వ్రతమేతత్పా
శుపతంపశుపాశవిమోక్షాయయోథర్వశిరసం।బ్రాహ్మణోధీతే సోగ్ని
పూతోభవతిసవాయుపూతోభవతి। ఆదిత్యపూతోభవతి।ససోమపూతో
భవతి। ససర్వపూతోభవతి। ససత్యపూతోభవతి । ససర్వైర్దేవై
ర్జ్ఞాతోభవతి। ససర్వేషుతీర్థేషుస్నాతోభవతి।ససర్వైర్ధ్యాతో
భవతి। ససర్వవేదవ్రతచర్యానుచరితోభవతి। ససర్వయజ్ఞక్రతు
భిరిష్టవాన్భవతి। తేనేతిహాసపురాణానాంరుద్రాణాంశతసహస్రాణి
జప్తానిభవంతి। గాయత్ర్యాశ్శతసహస్రంజప్తంభవతి । ప్రణవానామ
యుతంజప్తంభవతి। దూపేరూపేదశపూర్వాన్పునాతి। దశోత్తరానా
చక్షుషఃపఙ్క్తింపునాతీత్యాహ। భగవానథర్వశిరోథర్వశిరఃసకృజ్జప్త్వా
శుచిఃపూతఃకర్మణ్యోభవతి। ద్వితీయంజప్త్వాగాణపత్యమాప్నోతి ॥

తృతీయంజప్త్వా దేవమేవానుప్రవిశత్యోంసత్యం యోరుద్రోఽగ్నౌ
అప్స్వంతర్యఓషధీర్వీరుధఆవివేశ। ఇమావిశ్వాభువనానిచాక్లృప్తే
ప్రాయనమోఅస్తు। అద్యమూర్ధానమస్యాసంసీద్యోఽథర్వా
యంచయన్మస్తిష్కం మూర్ధ్నః ప్రేరయన్పవమానోఽథర్వశీర్షం
ర్వశిరోవేదకోశస్సముద్ధృతః తత్ప్రాణోఽభిరక్షతు శ్రియమన్న
మనశ్శ్రియమన్నమథోమనః। విద్యామన్నమథోమనః। వి
న్నమథోమనః మోక్షమన్నమథోమనో మోక్షమన్నమథోమనః
న్నమథోమనో లింగమన్నమథోమనః॥ ఇత్యోంసత్యమిత్యు
అథర్వశిరోపనిషత్సమాప్తా। అథ కాలాగ్నిరుద్రోపనిషదః సం
కోఽగ్నిఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః శ్రీవిశ్వరూపీరుద్రో దేవతా
త్యర్థే వినియోగః। అథ కాలాగ్నిరుద్రం భగవంతం సనత్కుమా
చ్ఛ అధీహిభగవన్ త్రిపుండ్రవిధింతత్వం కిం ద్రవ్యం కిం స్థాన
త్ప్రమాణం కా రేఖా కాశక్తిః కిం దైవం కః కర్తా కిం ఫలమితి। తం
వాచ భగవాన్ కాలాగ్నిరుద్రః యద్ద్రవ్యం తదాగ్నేయం భస్మ
జాతాదిపంచబ్రహ్మమంత్రైః పరిగృహ్యాఽగ్నిరితిభస్మేత్యనేనవాభి
మానస్తోకేతిసముద్ధృత్య। జలేనసంసృజ్య। త్రియాయుష
లలాటవక్షస్కంధేషు త్రిభిరాయుషైస్త్ర్యంబకైస్త్రిశక్తిభిస్తిర్య
స్రో రేఖాః ప్రకుర్వీత వ్రతమేతచ్ఛాంభవం సర్వేషు వేదేషు వేద
రుక్తంభవతి। తస్మాత్తత్సమాచరేత్। ముముక్షురపునర్భవా
త్కుమారః ప్రమాణమస్య త్రిపుండ్రధారణస్య త్రిధా చ రేఖా
దాచక్షుషశ్చ భ్రువోర్మధ్యాన్ చ చక్షుర్మధ్యతశ్చ య
మా రేఖా సా గార్హపత్యశ్చాకారో రజో భూర్లోకశ్చాత్మా
ఋగ్వేదః ప్రాతస్సవనం మహేశ్వరో దేవ తేతి యాస్య ద్వితీయా ద
క్షిణాగ్నిరుకారస్సత్త్వమంతరిక్షమంతరాత్మా చేచ్ఛాశక్తిః య

ధ్యందినంసవనం సదాశివో దేవతేతియాస్యతృతీయారేఖాసాహవ
యోమకారస్తమోదౌర్లోకఃపరమాత్మాజ్ఞానశక్తిఃసామవేదస్తృతీయం
వనంశివోదేవతేతిత్రిపుండ్రంభస్మనాకరోతి । యోవిద్వాన్బ్రహ్మచారీ
హీవానప్రస్థోయతిర్వాసమస్త మహాపాతకోపపాతకేభ్యఃపూతోభవ
।ససర్వేషుతీర్థేషుస్నాతోభవతి।ససర్వాన్దేవాన్ధ్యాతోభవతి।స
తతంరుద్రమంత్రజాపీభవతి । సకలభోగంభుజ్యదేహంత్యక్త్వాశివసా
యుజ్యమాప్నోతి । నచపునరావర్తతే నచపునరావర్తత ఇత్యాహభ
వాన్కాలాగ్నిరుద్రః ॥— కాలాగ్నిరుద్రోపనిషదంయఃశ్రుత్వాధీ
ప్యేవమేవభవతీత్యోంసత్యం । సూతసంహితాయాంజ్ఞానయోగ
ఖండే । ఉపనీతోద్విజోవిద్వానితి బ్రహ్మచారిణమధికృత్యసమిదగ్ని
ముత్థేనవిరజానలజేనవా ॥అగ్నిహోత్రసముత్థేనభస్మనాసజలేనతు।
రిత్యాదిభిర్మంత్రైఃషడ్భిర్వాసప్తభిఃక్రమాత్॥౪౦౫॥ విమృజ్యాం
నిసర్వాణిసముద్ధూళ్యతతఃపరం ॥ తిర్యక్త్రిపుండ్రమురసాలలాటే
రాదిభిః ॥ ౪౦౬ ॥ గ్రీనాయాంచశుచిర్భూత్వాశివంధ్యాత్వాశి
మపి॥ మేధావీత్యాదిభిర్మంత్రైర్ధారయేద్బ్రాహ్మణస్సదేతి॥౪౦౬॥
స్మిన్నేవఖండే ॥ అథాతస్సంప్రవక్ష్యామిగార్హస్థ్యమితిగృహస్థాశ్ర
మంప్రస్తుత్య । ఉద్ధూళనంసకృత్కుర్యాత్ సర్వవేదోక్తవర్త్మనా
ంబకేనశుమంత్రేణసతారేణశివేనచ ॥ ౪౦౭ ॥ త్రిపుండ్రంధార
న్నిత్యంగృహస్థాశ్రమమాశ్రితః ॥ తేనాధీతంశ్రుతంసర్వం తేనస
మనుష్ఠితం ॥౪౦౮॥యేనవిప్రేణశిరసిత్రిపుండ్రంభస్మనాధృతం ॥ త్రి
పుండ్రంధారయేద్భక్త్యామనసాపినలంఘయేత్ ॥౪౦౯॥ శ్రుత్యావిధీయ
యస్మాత్తత్త్యాగీపతితోభవేత్ ॥ ఇతి ॥ అథాతస్సంప్రవక్ష్యామివాన
ప్రస్థాశ్రమమితిప్రస్తుత్య । త్రిపుండ్రోద్ధూళనంకుర్యాద్గృహస్థస్యోక్త
మార్గత ఇతి॥౪౧౦॥అథాతస్సంప్రవక్ష్యామిసన్న్యాసాశ్రమమితిప్రస్తు

త్యా| అనంతరం||చతుర్విధాస్తువిజ్ఞేయాభిక్షవోవృత్తిభేదతః|కుటీ
నిశ్రేష్ఠతథైవచబహూదకః || హంసఃపరమహంసశ్చతేషాంవృత్తి
మితె | ఇత్యుక్త్వాకుటీచకశ్చసన్యస్యేత్యాదినాగాయిత్రీంజపేత్
త్యంతేనకాంశ్చిద్ధర్మానుక్త్వా |త్రిపుండోద్ధూళనంకుర్యాత్త్రిపుం
త్రిసంధిషు | శివలింగార్చనంకుర్యాచ్ఛ్రిద్ధమేవదినేదినే | ఇత్యు
అనంతరం బహూదకశ్చేత్యాదినావృత్తిజనిత్రింకృపాణికామిత్య
బహూదకస్యకాంశ్చిద్ధర్మానుక్త్వాసర్వాంగోద్ధూళనంతిర్యక్త్రిపు
చైవధారయేదిత్యుక్తం |అనంతరం | హంసఃకమండలుమిత్యాదినా
తువైణవందండం ధారయేన్నిత్యమాదరాదిత్యంతేన హంసస్యా
శ్చిద్ధర్మానుక్త్వా త్రిపుండోద్ధూళనంకుర్యాచ్ఛివలింగంసమర్చ
అష్టగ్రాసంసకృన్నిత్యమశ్నీయాత్సశిఖంవపేదిత్యుక్తం | అనం
రమహంసస్య త్రిదండంచేత్యాదినాత్యాజ్యధర్మానుక్త్వా | అ
కాపీనాచ్ఛాదనంకంథామిత్యాదినావైణవం దండమవ్రణమిత్యంతే
హ్యధర్మాంశ్చోక్త్వాఅగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైఃకుర్యాదుద్ధూళనం
ఓమోమోమితిచప్రోచ్య సహంసేనత్రిపుండ్రకమిత్యాదికముక్తం
జ్ఞవైభవఖండే || సర్వేషామేవభిక్షూణాంశాంతిర్దాంతిస్తితిక్ష
స్నానంశౌచమహింసాచమిథ్యాభాషణవర్జనం ||అగ్నిరిత్యాదిభి
త్రైర్భస్మనోద్ధూళనంముదా |త్రిపుండ్రధారణంసాక్షాద్బ్రహ్మా
త్మకం | లింగేశివార్చనంనిత్యంధర్మఃప్రోక్తఃసనాతనైరితి || అ
నేనకుటీచబహూదకహంసపరమహంసానాముద్ధూళనంత్రిపుం
ణంచసదాకర్తవ్యం త్రిపుండ్రస్యత్రిమూర్త్యాత్మకత్వంచోక్త
వ||లింగేశివార్చనంచైవరుద్రాక్షాణాంచధారణం || అగ్నిరిత్యా
త్రైర్జాబాలోక్తైశ్చసప్తభిః | సర్వాంగోద్ధూళనంచైవత్రిపుం
చధారణమితి || అతఃభస్మధారణస్యమంత్రసాధకత్వాన్లింగా

ర్మత్వంప్రతీయతే॥శివధ్యానంశివజ్ఞానం శివశబ్దజపస్తథా॥అగ్నిరిత్యాది
ర్మంత్రైర్భస్మనాచావకుంఠనం॥రుద్రాక్షధారణంభక్త్యాత్రిపుండ్ర
చధారణం ॥సన్న్యాసశ్చైవపాపానాంప్రాయశ్చిత్తంమహత్తరమితి ॥
త్రిపిపూర్వోక్తలింగాత్సన్న్యాసవిధానాచ్చాశ్రమధర్మత్వం ॥ సూత
హితాయాం ॥ త్రిపుండ్రంధారయేన్నిత్యంగృహస్థాశ్రమమాశ్రితః ॥
రయేద్భిక్షుకోనిత్యమితిజాబాలికీశ్రుతిః ॥తత్రైవ॥త్రిపుండ్రముద్ధూ
మాస్తికోత్తమస్సమాచరేన్నిత్యమతంద్రితస్తథా ॥ విశేషతఃశంకరవేద
తోఽభవేదశేషఃకథితోమయానఘాః ।వాసిష్ఠలైంగ్యే ॥త్రిపుండ్రంధా
న్నిత్యంగృహస్థశ్చవనాశ్రమీ॥ త్రిపుండ్రంధారయేన్నిత్యంసన్న్యాసా
మమాశ్రితః ॥ ౮౧౧ ॥ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రంచభస్మనానిత్యమాచరేత్
నవే ॥ భూత్యైవోద్ధూళనంనిత్యంత్రిపుండ్రస్యచధారణం ॥ విశిష్టంస
ధర్మేభ్యస్తతస్తంనిత్యమాచరేత్ ॥ ఇదంవిశిష్టత్వం భస్మనః ॥ అ
దాధార్యత్వం ॥ సూతసంహితాయాం । ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రం
స్సదాచరితంముదా ।తఏవశిష్టవిద్వాంసోనేతరేమునిపుంగవాః ।అ
లంఘనీయత్వం ॥ త్రిపుండ్రంధారయేద్భక్త్యామనసాపినలంఘయేత్॥
॥ శ్రుత్యావిధీయతేయస్మాత్తత్త్యాగీపతితోభవేత్ ॥ శంకరసంహి
తాయాం । ధార్యంభస్మసదాసద్భిస్త్రిపుండ్రోద్ధూళనాత్మనా ॥ ఉద్ధూ
ళనంత్రిపుండ్రంచమనసాపినలంఘయేత్ । ౮౧౩ ॥ కూర్మే ॥ త్రిపుం
బ్రాహ్మణోవిద్వాన్మనసాపినలంఘయేత్ ॥ శ్రుత్యావిధీయతేయస్మా
త్త్యాగీపతితోభవేత్ ॥ ౮౧౪ ॥ అథఅత్యాజ్యత్వం । భూత్యైనప్రమది
మితితైత్తిరీయకే॥ సూతసంహితాయాం॥సత్యాద్ధర్మాచ్చకుశలాద్భ
ద్ధూళనాదపి ॥ త్రిపుండ్రధారణాచ్చైవస్వాధ్యాయాధ్యయనాద
దైనాత్ప్రిత్యాశ్చకార్యాద్వామాతాపిత్రాదిపూజనాత్ ॥౮౧౫॥
న్యేభ్యశ్చసర్వేభ్యఃశ్రౌతేభ్యశ్చతథైవచ ॥ స్మార్తేభ్యశ్చముము

ఘుశ్చేత్సదానపరిచ్యుతోభవేదితి ॥ తత్రైవ ॥ భస్మనావేదసి
పుండ్రంభస్మకుంఠనం ॥ రుద్రలింగార్చనంచాపి మోహతో
జేత్ ॥ ౪౧౫ ॥ పరాశరే ॥ భస్మనావేదసిద్ధైనతి్రపుండ్రం దే
నం ॥ రుద్రలింగార్చనంచాపి మోహతోవాపినత్యజేత్ ॥ ౪౧
త్త్యాగేదోషః । బృహజ్జాబాలోపనిషది । యేభస్మధారణంముక్త్వా
కుర్వంతిమానవాః ॥ తేషాంనాస్తివినిమోక్షస్సంసారాజ్జన్మకోటి
హాపాతకయుక్తానాంసర్వజన్మసుసర్వతః ॥ ౪౧౭ ॥ త్రిపుం
నే ద్వేషోజాయతెసుధృఢంబుధాః ॥ ఏషాంద్వేషోభవేద్దృష్ట్వా
భస్మదర్శనాత్ ॥ ౪౧౮ ॥ తేషాముత్పత్తిసాంకర్యమనుమేయం
తా ॥ యేభస్మధారిణందృష్ట్వావాచానిందంతిమానవాః ॥ ౪౧౯ ॥
శూద్రేణసంభూతిరనుమేయావిపశ్చితా ॥ ఏషాంనాస్తిమునే
తేభస్మనిసర్వదా ॥ ౪౨౦ ॥ గర్భాధానాదిసంస్కారస్తేషాం
శ్చయః ॥ త్రిపుండ్రంయేవినిందంతినిందంతిశివమేవతే ॥ ధారయ
యేభక్త్యాధారయంతితమేవతే ॥ ౪౨౧ ॥ సూతసంహితాయాం
బలనామకరాజానంప్రతిసుశీలనామకద్విజవచనం॥యస్యభస్మని
బుద్ధిస్తద్ధారణేపివా ॥ ౪౨౨ ॥ నజాయతేస్యపాపస్యలక్ష్మీర్న
ణాత్ ॥ దారిద్ర్యంచభవేత్తస్యజాయంతేవ్యాధయస్తథా ॥ ౪౨౩
న్యాంగానిపాపస్యభవేయుర్నాత్రసంశయః ॥ అథకావ్య
వచనానిలిఖ్యంతే ॥ తత్రభోగమోక్షప్రదత్వం ॥ కాలాగ్నిరుద్రో
ది । ఏతిఐద్వానితిపస్తుత్యసకలభోగంభుజ్యదేహంతే శివసాయు
ప్నోతి । నచపునరావర్తతే । సూతసంహితాయాం । లలా
ర్ధ్వంద్వేతథైవోరసిబుద్ధిమాన్ ॥త్రిపుండ్రంధారయేన్నిత్యం
ల్యప్రదం ॥ ౪౨౪ ॥ యఇదంధారయేద్భస్మమంత్రితంవిధివన్న
క్షితాన్యస్యసిద్ధ్యంతినశ్యంతిదురితాన్యపి ॥ ౪౨౫ ॥ వాయవీయ

యాం । అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైః షడ్భిర్ధార్యం ద్విజైః క్రమాత్ ॥
న్యంగాని మూర్ధాదిచరణాంతం చ సంస్పృశేత్ ॥ ౪౨౬ ॥ త
నైన క్రమేణైవ సముద్ధూళ్య చ భస్మనా ॥ సర్వాంగోద్ధూళనం కుర్యాత్ ప్ర
వేశనివేశన చ ॥ ౪౨౭ ॥ తతస్త్రిపుండ్రం రచయేత్ త్రియాయుష సమాహ్వ
యా ॥ శివభావం సమాగమ్య శివయోగం సమాచరేత్ ॥ ౪౨౮ ॥ కుర్యా
త్త్రిసంధ్యమప్యేవమేతత్ పాశుపతవ్రతం ॥ భుక్తిముక్తిప్రదం చైవ పశుత్వం చ
వర్తయేత్ ॥ ౪౨౯ ॥ తత్పశుత్వం పరిత్యజ్య కృత్వా పాశుపతం వ్రతం ॥
పూజనీయో మహాదేవో లింగమూర్తిస్సదాశివః ॥ ౪౩౦ ॥ శ్రీమహాభార
తే ॥ ఆయుష్కామోథవా రాజా భూతికామోథవా నరః ॥ ౪౩౧ ॥ నిత్యం
సంధారయేద్భస్మ మోక్షకామీ చ వై ద్విజః ॥ అథ మోక్షార్థత్వం ॥ కాలా
గ్నిరుద్రోపనిషది ॥ తిర్యక్తిస్రో రేఖాః ప్రకుర్వీత వ్రతమేతచ్ఛాంభవం
సర్వవేదేషు వేదవాదిభిరుక్తం భవతి । తస్మాత్తత్సమాచరేత్ ముముక్షు
రపునర్భవాయ । అథర్వశిరసాపి దృశ్యతే । అగ్నిరిత్యాదినేతి । జా
బాలోపనిషది । చతుర్విధం భస్మ పాపం నికృంతయతి మోక్షం దదాతీత్యా
హ భగవాన్ కాలాగ్నిరుద్రః । సూతసంహితాయాం ॥ ఉద్ధూళనం త్రి
పుండ్రం చ మాయాపాశనివర్తకం ॥ ఆమనంతి మునిశ్రేష్ఠా అథర్వశిరసి స్థి
తాః ॥ ౪౩౨ ॥ కాత్యాయనస్మృతౌ । శుద్ధశీతజలేనైవ భస్మనా చ త్రిపుం
డ్రకం ॥ యో ధారయేత్ పరబ్రహ్మ స ప్రాప్నోతి న సంశయః ॥ ౪౩౩ ॥ పా
రాశరోపపురాణే । భస్మ శ్రేయోర్థిభిస్సర్వైర్జన్మనాలబ్ధజాతిభిః ॥ తి
ర్యక్త్రిపుండ్రరూపేణ భస్మనా చావకుంఠనం ॥ ౪౩౪ ॥ రుద్రాక్షధార
ణం కార్యం సర్వశ్రేయోర్థిభిర్నరైః ॥ కాలోత్తరే ॥ తస్మాదేతచ్ఛివ
జ్ఞానమాగ్నేయం యస్సమాచరేత్ ॥ భవపాశైశ్చ నిర్ముక్తః శివలోకే
మహీయతే ॥ ౪౩౫ ॥ అథ జ్ఞానాంగత్వం । ముండకోపనిషది । క్రియా
వంతః శ్రోత్రియాః కర్మనిష్ఠాః స్వయం జుహ్వంత స్వత ఏవ శ్రద్ధయంత

స్తేషామేవైతేషాం బ్రహ్మవిద్యాంవదేతశిరోవ్రతం విధివద్యైస్తుచీర్ణం
త్రైవ । వైరాగ్యాతిశయేనైవ మోక్షకామేన నైపునః । నిరస్యాస్తు
మార్గేణ శాంతోభూత్వా ముముక్షయా । విరజానలజం భస్మ గృహీత్వా
గ్నిహోత్రజం। అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైః షడ్భిరాథర్వణైః క్రమా
ద్విమృజ్యాంగాని మూర్ధాదిచరణాంతాని సాదరం ॥ సముద్ధూళ్య
చార్యం ప్రణిపత్యాత్మవిద్యయా ॥ ౪౩౮ ॥ సంసారసాగరం ఘోరం
యాస్యత్యాత్మనః ॥ పరాశరోపపురాణే ॥ వేదవేదాంతనిష్ఠానా
స్మనైవావకుంఠనం ॥ ౪౩౭॥ సమ్యక్ జ్ఞానప్రదం శీఘ్రం సత్యముక్తం
శయః ॥ తత్రైవ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రంచ యేనైవాచరితం ముదా
తస్యైవ బ్రహ్మవిత్ జ్ఞానం జాయతే హ్యచిరేణతు ॥ తస్మాన్ముముక్షు
శాంతిదాంత్యాదిభిస్సహ ॥ ౪౩౯ ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రంచ
త్యం సమాచరేత్ ॥ సూతసంహితాయాం ॥ జ్ఞానాంగేభ్యస్సమ
శ్వేతభస్మైకమేవచ ॥౪౪౦॥ భస్మధారణనిష్ఠానాం సాక్షాద్బ్రహ్మ
ప్రకాశతే యథా శాంత్యా శాంతం వస్తు పరాత్పరమితి ॥ ౪౪౧
సంహితాయాం ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రంచ జ్ఞానాంగత్వేన సాధనం
మనంతి మునిశ్రేష్ఠాః శ్వేతాశ్వతరశాఖినః ॥ ౪౪౨ ॥ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం
చ సమ్యగజ్ఞాననాశనం॥ఆమనంతి మునిశ్రేష్ఠా అథర్వశిరసిస్థితాః ఇతి
యేన పాశుపతం సమ్యగ్వ్రతమాచరితం బుధాః ॥ తస్యజ్ఞానం విజా
నాజ్ఞాననివారకం ఇతిచ॥ ౪౪౪ ॥ సౌరసంహితాయాం । అథా
ప్రవక్ష్యామి తవాహం కరుణాబలాత్ ॥ ౪౪౫ ॥ జ్ఞానోపాయం సమ
నవేదేనైవ ప్రదర్శితం ॥ శాంతిర్దాంతిస్తు సన్యాసః పరహంసః సమా
యః ॥ ౪౪౬ ॥ ద్వంద్వాదీనాం సహిష్ణుత్వమైకాగ్ర్యం భస్మకుంఠ
త్రిపుండ్ర ధారణం తిర్యక్ శ్రద్ధా రుద్రస్య పూజనే ॥ ౪౪౭ ॥ తత్ర
సర్వశాఖాసు వస్త్వేకం శివాఖ్యం సత్యచిద్ఘనం ॥ తథాత్ద్వ్వయం

త్రైవచశిరోవ్రతం ॥ ౪౪౮ ॥ సర్వశాఖాశ్రుతంతత్త్వవిజ్ఞానంప్రియతేతు
యః ॥ ఆచరేత్పవిశేషేణనిత్యంప్రీత్యాశిరోవ్రతం ॥ ౪౪౯ ॥ శిరోవ్రత
హీనస్తుసర్వధర్మసమన్వితః ॥ అపిబ్రహ్మాత్మవిద్యాయాంనాధికారీన
శయః ॥ ౪౫౦ ॥ శిరోవ్రతమిదంసర్వంపాపకాంతారదాహకం ॥ సాధ
శివవిద్యాయాస్తతస్తత్సమ్యగాచరేత్ ॥ ౪౫౧ ॥ శ్రుతిరాథర్వణీసూ
సుసూక్ష్మార్థప్రకాశికా ॥ యదువాచవ్రతంప్రీత్యాతన్నిత్యంసమ్య
చరేత్ ॥ ౪౫౨ ॥ అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైఃషడ్భిశ్శుద్ధేనభస్మనా ॥ స
ర్వాంగోద్ధూళనంకుర్యాచ్ఛిరోవ్రతసమాహ్వయం ॥ ౪౫౩ ॥ ఏతచ్ఛి
వ్రతంకుర్యాత్సంధ్యాకాలేషుసాదరం ॥ యావద్విద్యోదయంతావత్త
ద్విద్యాఖలూత్తమా ॥ ౪౫౪ ॥ అథవరిష్ఠత్వం ॥ సూతసంహితాయాం ॥
త్త్వసంక్షేపమిదం వదామిశ్రుతిః ప్రమాణంశివఏవకేవలః ॥ విశిష్ట
ష్టస్సితభస్మకుంఠనం । విశుద్ధవిద్యాచనచేతరత్పరం । పరాశరోప
రాణే । సర్వాంగమేషునిష్ఠానాంత్రిపుండ్రంభస్మకుంఠనం । విశిష్టంస
లింగేభ్య ఇతిసత్యంమయోదితం ॥ సర్వేషామేవభూతానాంశ్రౌతం
గమనుత్తమం ॥ ౪౫౫ ॥ సితేనభస్మనాకార్యంలలాటేతుత్రిపుండ్రకం ॥
కరసంహితాయాం । యథాదేవస్యమాహాత్మ్యందుర్జ్ఞేయంపార్వతీ
తేః ॥ తథైవభస్మనఃప్రోక్తంవేదవేదాంతపారగైః ॥ ౪౫౬ ॥ బృహన్నారదీ
। శివప్రియాశ్శివాసక్తాశ్శివపాదార్చనేరతాః ॥ త్రిపుండ్రధారి
యేచతేవైభాగవతోత్తమాఇతి ॥ ౪౫౭ ॥ సౌరసంహితాయాం ॥ భ
స్మోద్ధూళనంతిర్యక్త్రిపుండ్రంశివపూజనం ॥ ప్రాధాన్యేనపురాణాని ప్ర
దంతిహిసాదరమితి ॥ ౪౫౮ ॥ అత్యాశ్రమసమాఖ్యంయద్వ్రతంపాశుపతం
తం ॥ వేదాంతేషుసమస్తేషుతత్సారతరముత్తమం ॥ బ్రాహ్మణస్యవిశేషేణ
ర్వధర్మపరస్యచ ॥ ౪౫౯ ॥ భూత్యైవోద్ధూళనంయచ్చత్రిపుండ్ర
స్యధారణమితిచ ॥ అథపాపనాశకత్వం ॥ కాలాగ్నిరుద్రోపనిషది ॥

త్రిపుండ్రంభస్మనాకరోతి యోవిద్వాన్బ్రహ్మచారీ గృహస్థోవాన
యతిర్వాసమస్తమహాపాతకోపపాతకేభ్యః పూతోభవతి । స
దేవాన్ధ్యాతోభవతి । సతతంరుద్రజాపీభవతీతి ॥ భరద్వాజ
పాదౌముఖఞ్చరణౌహస్తౌపరిక్షాల్యాచమ్యపూర్వవదిత్యుపక్రమ్య
నంత్రిపుండ్రంచ సప్రకారముక్త్వా । ఉపసంహారే । సర్వమేత
డ్రంస్యాచ్ఛ్రౌతంకర్మసుపావనం ॥ త్రిపుండ్రంధారయేన్నిత్యం
పాపవిశుద్ధయే ॥ ౪౯౦ ॥ బృహజ్జాబాలోపనిషది ।సుప్త్వాభుక్త్వా
పీత్వాకృత్వాచావశ్యకాదికం । స్త్రియంనపుంసకంగృధ్రంబిడా
మూషకం ॥ స్పృష్ట్వాతథావిధానేనభస్మస్నానంసమాచరేత్ ॥ ౪౯
త్రైవ ॥ పరాశరోపపురాణే । భస్మశాయీభవేన్నిత్యంమాసమే
ద్రితః ॥ ప్రణవంవాజపేన్నిత్యంసచాపంచాక్షురంతువా ॥ ౪౯
యశ్చిత్తంభవేదేతద్రహస్యంస్యాన్నసంశయః ॥ వాసిష్ఠలైంగే
భక్ష్యభక్షణంయేషాంభస్మధారణపూర్వకం ॥ తేషాంతద్భక్ష్య
స్మనేనాత్రవిచారణా ॥ ౪౯౩ ॥ భవిష్యత్పురాణే ॥ మహాపాతక
వాయుక్తోనాసర్వపాతకైః ॥ భస్మస్నాననిషేవేణముచ్యతేసర్వపా
౪౯౪ ॥ వాసిష్ఠలైంగే ॥ ఏవంభస్మధృతంయేనతస్యపుణ్యఫలం
హాపాతకసంఘాశ్చపాతకాన్యపరాణ్యపి॥ నశ్యంతిమునిశార్దూల
సత్యంనచాన్యథా ॥ ౪౯౫ ॥ తత్రైవ ॥ యస్నాతిభస్మనానిత్యం
త్వాతతఃపరం ॥ బ్రహ్మచారీగృహస్థోవావానప్రస్థోథవాదరాత్
సర్వపాపవినిర్ముక్తోసయాతిపరమాంగతిం ॥ బహునోక్తేనకిం
రణంమోక్షసాధనం ॥ ౪౯౬ ॥ భస్మనానిత్యయుక్తస్యజ్ఞానముత్ప
రాత్ ॥ పాతకీపాతకాన్ముక్తోభవిష్యతినసంశయః ॥ ౪౯౭ ॥ నా
స్మృతౌ ॥ అయస్తేన్నైవపాపానాంసమస్తానాంసమాసతః ॥
తుంప్రవక్ష్యామితవాహంకరుణాబలాత్ ॥౪౯౮ ॥ వర్ణాశ్రమ

త్యుక్తైనైవవర్త్మనా ॥ త్రిపుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూయతేనరః॥
౭౦॥ అగ్నికర్మపరిత్యాగీశ్రాద్ధకర్మవివర్జితః ॥ త్రిపుండ్రధారణా
దేవభస్మనాపూయతేనరః ॥ ౪౭౧ ॥ పరదారాభిగామీచపరద్రోహీపరా
ర్థహృత్ ॥ త్రిపుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూయతేనరః ॥ ౪౭౨॥ పా
షండఃపిశునఃకష్టఃకలత్రస్యాపరాధకృత్ ॥ త్రిపుండ్రధారణాదేవభస్మ
నాపూయతేనరః ॥ ౪౭౩ ॥ తైలతాంబూలపిణ్యాకగంధారామాదివిక్ర
యీ ॥ త్రిపుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూయతేనరః ॥ ౪౭౪ ॥ బ్రహ్మవి
ష్ణుశివాదీనాందేవానామపిదూషకః ॥ త్రిపుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూ
యతేనరః ॥ ౪౭౫ ॥ మర్యాదాభేదకస్తీర్థదూషకఃపండకాశనః ॥ త్రి
పుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూయతేనరః ॥ ౪౭౬ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రాం
శ్వత్థపత్రవర్తుళవజ్రధృక్ ॥ త్రిపుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూయ
తేనరః ॥ ౪౭౭ ॥ అంకితశ్శంఖచక్రాద్యైశ్శరీరేదేవతాయుధైః ॥ త్రి
పుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూయతేనరః ॥ ౪౭౮ ॥ బ్రహ్మహామద్యపస్తే
నస్తథైవగురుతల్పగః॥ త్రిపుండ్రధారణాదేవభస్మనాపూయతేనరః॥౪౭౯॥
కేవలం త్రిపుండ్రధారణంభస్మనిష్ఠస్యైవపాపనివర్తకం కింతుభస్మ
పూజయతురపిసంహితాంతరే ॥ ౪౮౦ ॥ త్రిపుండ్రధారిణఃపాదో
దకాలయతియఃపుమాన్ ॥సర్వపాతకయుక్తోపిసద్యఃపూయతేనరః॥
౪౮౧ ॥ వాయవీయే ॥ భూతప్రేతపిశాచాద్యారోగాశ్చాతీవదుస్స
హాః ॥ భస్మనిష్ఠస్యసాన్నిధ్యాద్విద్రవంతినసంశయః ॥ ౪౮౨ ॥ బృ
హజ్జాబాలోపనిషది॥ విభూతిర్భసితంభస్మక్షారంరక్షేతిచాత్మనః॥ భవం
తిపంచనామానిపంచభిర్నాడిభిర్భృశం ॥ ౪౮౩ ॥ ఐశ్వర్యకారణాద్భూ
తిర్భస్మసర్వాఘభక్షణాత్॥ భాసనాద్భసితంప్రోక్తంక్షారణాత్క్షారమా
పదాం ॥ ౪౮౪ ॥ భూతప్రేతపిశాచబ్రహ్మరాక్షసాపస్మారభవభీతిభ్యో
రక్షణాద్రక్షేతి । కామికే । ఏవముక్త్వాదదౌజ్ఞానముపమన్యుర్మహాము

నిః ॥ వ్రతంపాశుపతంయోగంకృష్ణాయాక్లిష్టకర్మణే ॥ ౪౮౫ ॥
మునివర్యేణవ్యాహృతో మధుసూదనః ॥ తథైవతపసాదేవో రుద్ర
థయన్ప్రభుం ॥ ౪౮౬ ॥ భస్మోద్ధూళితసర్వాంగో జటావల్కలసంయు
ఇతి ॥ అత్రపూర్వంహృషీకేశో విశ్వాత్మా దేవకీసుతః ॥ ౪౮౭ ॥
వత్సరంకృష్ణస్సదాపాశుపతవ్రతీ ॥ భస్మోద్ధూళితసర్వాంగో రుద్ర
నైకతత్పరః ॥ ౪౮౮ ॥ ఆరాధయన్హరిశ్శంభుంకృత్వాపాశుపత
తి ॥ పాద్మే ॥ అథరామగిరౌరామః పుణ్యేగోదావరీతటే ॥ భూ
షితసర్వాంగో రుద్రాక్షాభరణైర్యుతః ॥ ౪౮౯ ॥ అభిషిచ్య
ర్జ్యైర్గౌతమీసింధుసంభవైః ॥ అర్చయిత్వానన్యపుష్పైస్తద్వన్యైః
పి ॥ ౪౯౦ ॥ భస్మచ్ఛన్నో భస్మశాయీవ్యాఘ్రచర్మాసనేస్థితః
సంహితాయాం ॥ రుద్రలోకంప్రస్తుత్య । తత్రైవ దేవదేవేశం శంకర
ద్రశేఖరం ॥ ౪౯౧ ॥ ప్రణవాద్యభిమానిన్యో దేవతాః పర్యుపాసతే
ణవస్సర్వమంత్రాణామాధారః పరమాత్మనః ॥ ౪౯౨ ॥ వాచకో
శ్శుద్ధో భస్మోద్ధూళితవిగ్రహః ॥ కేయూరకటకోపేతః పుండ్రత్రయ
జితః ॥ ౪౯౩ ॥ వ్యాహృతిః పరమాదేవీ విశేషేణవిముక్తిదా ॥ త్రిపు
వళిభిర్దీప్తా భస్మనైవావకుంఠితా ॥ ౪౯౪ ॥ సావిత్రీచమహాభాగా
ద్ర్వయశోభితా ॥ ప్రసన్నవదనాదివ్యాజటాజూటధరాశుభా ॥ ౪౯
భస్మదిగ్ధశరీరాచపుండ్రత్రయవిభూషితా ॥ అన్యాశ్చవైదికా
స్సకలాబహుకామదాః ॥ ౪౯౬ ॥ భస్మసంఛన్నసర్వాంగాస్త్రిపుం
కితమస్తకాః ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణాజటాజూటధరాముదా ॥ ౪
సూతసంహితాయాం ॥ ఏతస్మిన్నంతరేశ్రీమాన్మహాకారణకో
కృష్ణాజినోత్తరీయశ్చ ఆషాఢేనవిరాజితః ॥ ౪౯౮ ॥ భస్మోద్ధూళితస
గశ్శుద్ధతిర్యక్త్రిపుండ్రధృక్ ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణో జపసం
ఠంముదా ॥ ౪౯౯ ॥ శిష్యైస్తాదృగ్విధైర్యుక్తో మహాత్మాస్వ

ఇతి । సత్రావసానే సన్నద్ధా ఇతి ప్రస్తుత్య ఋషివర్ణనావసరే॥ ఋ
యో మృదవస్స్వస్థాః సర్వద్వంద్వవివర్జితాః ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణా
భస్మావకుంఠితాః ॥ ౫౦౦ ॥ త్రిపుండ్రావలిభిర్దీప్తాజటావల్కల
యుతాః ॥ లింగార్చనపరా నిత్యం శివస్యామితతేజసః ఇతి ॥ ౫౦౧ ॥ వి
ధర్మగ్రహణార్థినస్తావ మైయా నృషీన్ప్రస్తుత్య। గత్వా హిమవతః
త్రికాలస్నానసంయుతాః । భస్మోద్ధూళితసర్వాంగా స్త్రిపుం
కితమస్తకాః ॥ ౫౦౨ ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణా జటావల్కలధారిణ
ః ॥ పురా శ్వేతాదిరిష్యంతా మునయో మునిసత్తమాః ॥ ౫౦౩॥ సంఖ్యా
శతమేతేషాం సహ ద్వాదశసంఖ్యయా ॥ తపతే భస్మదిగ్ధాంగా స్త్రిపుం
డ్రాంకితమస్తకాః ॥ ౫౦౪ ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణా రుద్రారాధనతత్పరా
ఇవ ॥ । బహ్వృకైవతే ॥ ధార్యం భస్మ సదాగ్నిహోత్రజమిదం య
ద్వైదికం వైదికైస్త్రిర్యక్పుండ్రతయా లలాటఫలకే వక్షస్థలే మస్తకే ॥ బా
హ్వోర్మంత్రపురస్సరం క్రతుశతం త్రైరేసమ్యక్కృతం ॥ స్నానం తీ
సహస్రకోటిషు ధరాదత్తా న వదామ్యఖిలా ॥ న వర్తుళం చోర్ధ్వము
త్రిశూలం దీపార్ధచంద్రాస్ర చతుష్క మన్యత్ ॥ ౫౦౫ ॥ న ధారయే
ద్విజ లెనచాన్యైః పతేద్ధధా నో నరకాయుతేషు ॥ స్వాంగం శూలరథాం
ఖకులిశైస్తప్తం న కుర్యాద్విజః కుర్వన్నధ్యయనే చ కర్మకరణే
సంభాషణే ॥ సంయుక్తైస్సహ యాతి లాంఛితతను ఘోరం రంమ
రవం నింద్య భస్మ చ భస్మధారణమిదం స్పర్ధాం దధానోపిచ ॥ విప్రా
ఖిలామరగణైరధ్యాసితాః సర్వతః స్తప్తాస్తా అభితాడితా ఉప
భిన్నాశ్చ విద్ధాశ్చ మైః ॥ దేవా ఘ్నంతి హితాన్వ్యథా విలులితా
సర్వాత్మనా తత్సంతాపయితారమాత్మ విషయాన్నిస్సార
భవతః ॥ తిర్యగ్భస్మమృదం తథోర్ధ్వముచితాం ధత్తైతయోన్యర్గా
॥ విప్రధ్వంసనమన్యథా ధారణకృతా భస్మాపి ధార్యం తతః ॥ అన్య

స్యోపరిభస్మధారణకృతౌమోహాదధోనిష్పతేద్యత్తచ్చందనకుం
పిచస్మృతాన్యల్లౌకికంకేవలం ॥ విప్రశ్చందనకుంకుమంపునరిదంభ
చూలాత్రిద్భవంగృహ్యాగ్నిప్రభవంతథావిరజజంభూయస్సమి
జం ॥ రుద్రాగ్నిస్థితమాదరేణదధతాతిర్యక్సమంత్రంక్రమా
ప్తతముష్టుహీతిమునిభిఃఫాలాంసవక్షస్స్వపి ॥ శ్రౌతాగ్నేర్విరజా
ముదితంసర్వస్యభస్మోద్భవంగృహ్యాగ్నేర్గృహిణోసమిద్ధుత
ర్ణేనఃపాండురం ॥ ముక్తానాంనియతంచభస్మవివిధంమోహా
త్స్మరణంసమ్యక్స్వాధుగురోరవాప్యసకలంధార్యంనచేద్దుఃఖభా
ద్భస్మోదితముక్తమంత్రవశతోధార్యంతథోద్ధూళనం కృత్వా
యోర్నసక్తిరుదభూద్ద్వేషోప్యసౌపాతకీ । దగ్ధోగౌతమశాపవహ్ని
నాన్యోనవద్యంశివం రుద్రాక్షం శివభక్తిమీశ్వరకథాంద్విష్ట్వా
భస్మచ । క్రుద్ధోగౌతమనామకోమునివరోవిప్రంశశాపోగ్రవా
స్తైనశివశివార్చనవిధౌతద్భస్మరుద్రాక్షయోఃఈశస్థానగతౌ
థాలాపేషుమాహేశ్వరేదేవేబ్రహ్మవిదిద్విషంతిబహుధా మో
వాణీసతాం । ప్రీత్యుక్తంమునిభిఃస్మృతౌసముదితంధర్మ్యంక్రమా
తంకార్యంతత్పురుషైశ్చధర్మవపియత్యక్తంనకుర్యాచ్చదః ।
ఖలుదేశధర్మఉదితః కార్యోపరైర్నేష్యతే తస్మాద్యస్మ
కులజైర్ధార్యంశ్రుతేర్వాక్యతః । కేశశ్మశ్రువిధారణంచశిరస
ష్టనంప్రావృతిర్వర్ణిజస్యతథాస్త్రియఃపథిపునాక్ మృద్భాండ
హనం । సన్న్యాసంపలపైతృకంజలనిధేరుల్లంఘనం దేవరాత్సు
దనస్యక్షరోపయమనం భూయఃకలౌవర్జయేత్ । గోమేధం
కంహయమఖంప్రస్థానయాత్రాంపరాం వానప్రస్థకనైష్ఠికత్వ
వర్జ్యంకలౌవైదికైః । యోగస్థావిజితేంద్రియాశ్శ్రుతిశిరస్సం
ర్థంపరంభక్త్యారాధ్యశివంవ్రజేన్నిజతనారుద్రాక్షభస్మావహా ।



స్మృతంలలాటఫలకేదృష్టింసముత్పాదయేన్మాద్ర్యైస్తద్విశేషతశ్చం
కలంకంఠేఽసితంలాంఛనం ॥ పార్శ్వేయోషితమాతనోతిభుజయో
ంత్రిశూలంతనౌ వ్యాఘ్రేభాజినరాజతాద్రివృషభానంతేనవిధ్యగ్ని
ల్ । లింగందివ్యమణిస్సితంచభసితంసిద్ధౌషధంవైదికంపంచార్ణఃప్రి
పేనసాధ్యఫలదోమంత్రోమనూనాంవరః । ముక్తిస్త్రీముఖవశ్యకర్మ
పటుస్తస్యాంతుసక్తస్స్వయంజహ్యాన్నైవకదాపియావదవశాత్సంపత్స్య
శాశ్వతం । భస్మశ్రీతమహాదయంనరవరోధత్తేస్తితత్తేశ్వరోగా
ప్యాయస్తుసమర్పయత్యనుదినంతేనార్పితశ్శంకరః । తస్మైదత్తమథాక్ష
యంసహివరోముక్తోనవశ్యాఃపరోముక్తింనైపలభేత్సహస్రజననంజాతోప్య
స్మాక్షభాక్ । రుద్రాగ్నేర్జగతాంహితాయపరమంవీర్యంసముత్థంశి
రక్షార్థంపరిపాలనార్థమదదాద్దైవ్యేచభస్మామలం । సద్యోభూత
శాచరాతుసగణప్రేతోరగక్ష్వేళహృత్కీటవ్యాఘ్రికఘోష్ణపృత్యుశ
సంసర్వార్థదాసన్మంగలం । భస్మస్నానమనేకపాపశమనంముఖ్యంజల
స్నానతోబాహ్యాభ్యంతరశుద్ధికృద్భవభయప్రధ్వంసకృద్దర్శనాత్ । స
వ్యాధిమలాపకర్షణపటుశ్రౌతానలోత్పత్తిమద్విష్ణుబ్రహ్మశత్రక
ప్రభృతిభిమూర్ధ్నావద్యైధృతం । ఆదాయవైతానికభస్మశు
ంసమిత్సమిద్ధంవిరజాగ్నిజంచ॥ఔపాసనాగ్నిప్రభవంవిశుద్ధంనిధార
ద్దారవచేలపాత్రే । ప్రక్షాల్యపాదౌచవిమృజ్యతోయంపవిత్రపా
ణ్యస్సమాహితశ్చ । నివేశ్యదర్భేష్వథపూర్వవక్త్రఉదఙ్ముఖోభస్మ
శనిధాయ । పంచబ్రహ్మమనుంజపేదథపునఃప్రాణాన్నియమ్యాత్రిధా
గ్న్యాద్యైరఖిలైస్త్రివారమథతైస్సంమంత్రయేత్సప్తభిః॥ఓమాపస్సలిలే
యోజ్యచజపన్నగ్న్యాదిభిర్మార్జయే దాపాదాద్ధిరసోభుజద్వయ
పిధాయంశ్చసాంబంశివం । ఉద్ధూళనంపాపహరంపురస్తాత్స్నానోప
యోజ్యచమనంవిధాయ । అగ్న్యాదిభిస్తత్సితభస్మవారిమధ్యాంగులీభి

స్తృథవాక్షీమానం । అనామికాంగుష్ఠకమధ్యమాభిస్త్రియంబకేనా
పంచవక్త్రైః ॥ లిఖేల్లలాటేహ్యనులోమకేనవిలోమతోవావినివృ
డ్రం।యథాలలాటేహృదయేచకుక్షౌసదోర్ద్వయేబ్రహ్మకరీశ్వరీ
యింగృహస్థస్యవనంగతస్యవిఘ్నఃపునర్వర్ణినఉచ్యతేచ। సమి
విరజాగ్నిజంచవైతానికంవర్ణినపవనాస్యాత్ । పూర్వోక్తమంత్రైః
మిశ్రభస్మత్రియాయుషేణైవభవేచ్ఛధార్యం। భిక్షుస్త్రిరోంకా
తాత్మమంత్రగ్రహంసేనపుండ్రంపిదధీతతిర్యక్ । శూద్రశ్శివేనైవ
తకేనకుర్యాత్త్రిపుండ్రంపరిధూళనంచ । సచ్ఛోత్రియాణాంప
జైనవస్త్రావధాతేనసతేననిత్యం । దావాగ్నిజంశూద్రజనాత్స్వ
మంత్రకంధార్యమిశంతిభస్మ। కన్యానార్యాభస్మపంచాక్షరేణ
సాంబంధార్యముద్ధూళనంచ ।కార్యంప్రాహుః కేవలంమోక్షసిద్ధై
శ్రౌతంనోసమిల్లౌకికేద్వే । విప్రాణాంసలిలేనధార్యముచితం
కాలేష్వపిస్త్రీభిర్ఘోర్వఃలవర్జితంప్రతివనస్థానాంచనానావిధ
క్షాహీనస్వర్ణాంచవారిసహితంమద్యాన్యశివాతఃప్రోక్షితం స
సమమేతదాహురపరేసంతోనవిద్యేద్విధిం । హిత్వాఽపక్వమ
హితతమంయద్భస్మతత్పాండరం భస్మాలోలితముత్తమంతరుశిలా
జపైర్నిర్మితే । పాత్రేచేలవరేణిధేయమవసాయేనాపతేనా
దోర్షామైనభవేత్ క్షితౌనిపతితంమూర్ధ్నాధృతంముక్తిదం। స
చస్యైకరేసిధాయభసితంసద్యాదిభిర్మంత్రితం త్రైరుద్ధూళ సమ
థశిరశ్శైచశానతఃసంస్పృజేత్ । వక్త్రంతత్పురుషైరఘోరహృదయ
మేననాభింపరం । సర్వ్యాద్యైరఖిలాంగధూళనమిదంస్నానంసదా
కం । శుద్ధంసమాదాయతతోన్యవస్త్రసంస్పర్శనంవైపయసావి
స్నానంమహాపాతకహారిస్వర్ణాంజనైరశక్తస్యచశుద్ధిదంచ । స
చాస్యశ్రుతమోవదంతిమాహాత్మ్యమేతస్యచభస్మనేన్వై ॥ అగ్ని

భస్మ గృహీత్వా నిమృజ్యాంగాని సంస్పృశేత్ ॥ వ్రతమేతత్పాశుపత
మ్యారభ్య ఇత్యాహ భగవాన్ కాలాగ్నిరుద్ర ఇత్యం తేన ప్రశంసితం । శ
పినసమానం భస్మమాహాత్మ్యమేవం మునిభిరితి చ గీతం ప్రోచ్యమానం క
పి । నచ పునరుపయాయాత్పారవశ్యాద్యానవద్యే ॥ శివగిరివిహిమాస్యా
చ సాక్షాద్విభూతిః । మాహాత్మ్యం భస్మనః పుణ్యం రుద్రాక్షస్యాఘనా
॥ శివనామోచ్చారణస్య తథా శైవవ్రతస్య చ ॥ ౨౦౬ ॥ శివపుణ్య
మాహాత్మ్యం ద్రోహస్యాకరణం ప్రభోః ॥ మాహాత్మ్యం శివపూజాయా
యోగస్య వైభవం ॥ ౨౦౭ ॥ శివజ్ఞానస్య మాహాత్మ్యమేతత్సర్వం ద్వి
జోత్తమాః ॥ ఉపదిష్టమగస్త్యాయ స్కందేనామితతేజసా ॥ ౨౦౮ ॥ కథ
యామి తదేవాద్య యథావత్తత్కృపాబలాత్ ॥ కలావనుకల్పే ప
దైర్భస్మ త్రిధా స్మృతం ॥ ౨౦౯ ॥ భజనాత్సర్వపాపానాం స్మర
త్ఫేశితుః ॥ భస్మ చేతి సమాఖ్యాతం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం ॥ ౨౧౦ ॥
దం ధారయేద్భస్మమంత్రితం విధివన్నరః ॥ కాంక్షితాన్యస్య సిద్ధ్యంతి
ంతి దురితాన్యపి ॥ ౨౧౧ ॥ యథా దేవస్య మాహాత్మ్యం న జ్ఞేయం పా
శేషతః ॥ తథైవ భస్మనః ప్రోక్తం వేదవేదాంతపారగైః ॥ ౨౧౨ ॥ స
జ్ఞానందయా శ్రద్ధా వహ్నివార్యుర్జలం స్థలం ॥ వ్యోమాదినీ చ సర్వా
స్యేతాని వై ద్విజాః ॥ ౨౧౩ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుముఖైర్దేవైర్మునిభిశ్చ త
నైః ॥ బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యైః శూద్రైరన్యైశ్చ సంకరైః
॥ స్త్రీభిశ్చ ధార్యమేతద్వై భస్మాఖ్యం తం శివప్రియం ॥ అష్టైశ్వర్యా
ణ్యంతి ధారణాదస్య మంత్రతః ॥ ౨౧౪ ॥ అష్టావపి సిద్ధయశ్చ శంభౌ భక్తిః
కారణం ॥ సర్వవశ్యకరం చైతత్సర్వసౌభాగ్యదం పరం ॥ ౨౧౫ ॥
త్ప్రేతపిశాచాశ్చ రాక్షసా దుర్జనాః పరే ॥ భస్మదర్శనమాత్రేణ
ప్రధావంతి దూరతః ॥ ౨౧౬ ॥ తథా భస్మావకుంఠనాద్వైనశ్యంతి వ్యాధ
క్షణాత్ ॥ ధార్యం భస్మ సదా సద్భిస్త్రిపుండ్రోద్ధూళనాత్మనా ॥ ౨౧౭ ॥

ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రంచ మనసాపి నలంఘయేత్ ॥ తద్భావ వ్యజ్ఞానని జ్ఞానాదేవతు కేవలాత్ ॥౨౧౯॥ అజ్ఞానంతుచ్ఛవిజ్ఞానంబాధకం రేత్ ॥ యేనపాశుపతం సమ్యగ్వ్రతమాచరితం ద్విజాః ॥ ౨౨౦ ॥ జ్ఞానంవిజా యేతవినాఽజ్ఞాననివారకం ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రంచజ్ఞా నైవకేవలం ॥ ౨౨౧ ॥ ఆమనంతిమునిశ్రేష్ఠాస్సాక్షాత్కైవల్యసా అతోప్యజ్ఞానవిచ్ఛేదలాభాయజ్ఞానసిద్ధయే ॥ ౨౨౨ ॥ ఉద్ధూళనం డ్రంచ ముముక్షుస్సన్యగాచరేత్ ॥ సమాగతే పురాతస్మిన్ ధవస్తదా ॥ ౨౨౩ ॥ వటపత్రేస్వయంశిశ్యే సముద్రజలమధ్యగే నీంభగవానీశస్తత్రాసావాయయాస్వయం ॥ ౨౨౪ ॥ అంగుష్ఠ య స్యాసీదంభోధిస్సుమహానపి ॥ తం దృష్ట్వా పురుషశ్రేష్ఠం హరం ధవస్తథా ॥ ౨౨౫ ॥ కోభవానితిపప్రచ్ఛ మోహావిష్టనిజాంతరః తస్మైదదౌభస్మ పురుషోయం మహాద్విజాః ॥ ౨౨౬ ॥ గృహీత్వా త్వాలలాటేఽభక్షయచ్చహ ॥ తదానీమాప్తవిజ్ఞానస్స్వాత్మానం యం ॥ ౨౨౭ ॥ దదర్శచమహాదేవంచ ద్రార్ధకృతశేఖరం నంపురుషశ్రేష్ఠం త్రిణేత్రం కాలకంధరం ॥ ౨౨౮ ॥ తందృష్ట్వా శానంసముత్థాయాశుమాధవః ॥ ప్రణమ్య దండవద్భక్త్యా ప్రచ ప్రభోః ॥ ౨౨౯ ॥ స్రష్టారంసర్వలోకానాం స్రష్టుముద్యోగ హం ॥ తత్వంభార్యాభవాశ్వద్యజనార్దనమమాజ్ఞయా ॥ ౨౩౦ మైవశక్తిస్త్వం విష్ణోమాత్వాత్మైస్తుజనిరస్యచ ॥ ఏవముక్త్వావిధాయైనం సర్వేశ్వరస్తదా ॥ ౨౩౧ ॥ రక్షయామాసపిశ్వాత్మా విశ్వసంరక్ష మః ॥ తదాపతచ్ఛివస్యాశువీర్యం కాంచనసన్నిభం ॥ ౨౩౨ ॥ కమలాద్బ్రహ్మపంచాస్యోజనిభూసురాః ॥ ససర్జసప్రజాస్స ర్వదేవాజ్ఞయాప్రభుః ॥ ౨౩౩ ॥ సోహంకారవశాత్పశ్చాచ్ఛ బుజోద్భవః ॥ నికృత్తైకశిరాస్తస్మాత్పతుమఖసమాహ్వయః ॥

స్మధారణమాత్రేణవిష్ణోరపిమహాసురాః॥ వినష్టంహిఘనాజ్ఞానంపుత్రో
ప్యాసీచ్చతుర్ముఖః ॥ ౫౩౫ ॥ పురాసర్వాన్సురాన్వీక్ష్యవీరభద్రో
మహాబలః ॥ సర్వాసురేణఘోరేణపంచమాస్యాసురేణచ ॥ ౫౩౬ ॥ పా
నాగ్న్యాసురేణాపిమారితాన్క్రూరకర్మభిః ॥ భస్మనోజ్జీవయామాస
సద్ధాన్ప్రతిపద్ద్విజాః ॥ ౫౩౭ ॥ భస్మానకుంఠితతనోర్వామదేవమ
మునేః ॥ అంగానుషంగమాత్రేణయవనానామధీశ్వరః ॥ ౫౩౮ ॥ అ
కజన్మసంసిద్ధమహాపాతకకంచుకః॥ అత్యజద్బ్రహ్మరక్షస్త్వంతథామో
మవాప్తవాన్ ॥ ౫౩౯ ॥ ద్రావిడేషుద్విజఃకశ్చిత్పతితఃకుత్సితాశయః
స్వస్త్రీనిరతఃపాపీసర్వత్రాసీద్దురాత్మవాన్ ॥ ౫౪౦ ॥ మృతఃకశ్చిద్ద్వి
గ్రామేకర్మణాస్వేనభూసురాః ॥ ఆబద్ధ్యరజ్జుంతత్పాదేబహిర్ని
ర్జనాఅముం ॥ ౫౪౧ ॥ తంపాపంయమదూతాశ్చనరకంనిన్యురంజ
॥ లలాటేతస్యదోర్ద్వంద్వేవక్షస్యప్యగ్రజన్మనః ॥ ౫౪౨ ॥ సారమే
స్సమాగత్యభక్షితుంతంద్విజాధమం॥ చచారభస్మలిప్తాత్మపాదోయం
హ్మణోత్తమాః ॥ ౫౪౩ ॥ తావతాయంద్విజశ్శీఘ్రాత్సద్గతింప్రాప్త
వాన్ఖలు ॥ అథాన్యద్భస్మమాహాత్మ్యంప్రవక్ష్యామిద్విజోత్తమాః॥ ౫౪౪ ॥
శృణుధ్వంవధానేనయూయంసర్వేసమాహితాః॥ అస్తివంగాధిపఃకశ్చి
ద్రాజాభుజబలాహ్వయః ॥ ౫౪౫ ॥ దానశౌండస్సజ్జనేష్టఃప్రజాపాలన
గః ॥ సకదాచిత్సంక్రమణేరవేఃపుణ్యార్థీనృపః ॥ ౫౪౬ ॥ దాతుం
దానానిభూరీణివిప్రేభ్యోమతిమాదధౌ ॥ తదాసమాగతావిప్రానానా
దేశనివాసినః ॥ ౫౪౭ ॥ సుశీలాఖ్యోద్విజశ్రేష్ఠోవైదర్భాద్విషయా
యం ॥ సమాగతస్సమాకర్ణ్యతస్యదానానిభూసురాః ॥ ౫౪౮ ॥ దృ
ష్ట్వాతంబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠంసర్వేవిప్రాఃప్రణమ్యతే ॥ సుశీలోయంసదా
స్వాధ్యాయనిరతస్సదా ॥ ౫౪౯ ॥ సర్వశాస్త్రార్థసారజ్ఞస్సర్వే
శ్వరమనాస్సదా ॥ అస్మైదేయంద్విజేంద్రాయదానంప్రథమతోనృప ॥

౫౫౦ ॥ తదేతత్స్వఫలంకించిదక్షయంఫలమశ్నుతే ॥ ఇత్యా
ష్మణాస్స్వవేర్రాజానంవిక్ష్యేతేతదా ॥ ౫౫౧ ॥ సతేషాంవచనం
తథేత్యేతంద్విజోత్తమం ॥ ఆజుహావసకృత్తోద్యోగోరాజాభుజ
హర్ ॥ ౫౫౨ ॥ ధార్యంభస్మత్వయారాజన్ త్రిపుండ్రోర్ధ్వశ
అన్యథాతవదానానినిష్ఫలానిమహాన్త్యపి ॥ ౫౫౩ ॥ అధృత్వా
త్కిఞ్చిత్కృతంకర్మణామహీపతే ॥ నిష్ఫలంతద్భవత్యేవనాస్తికా
చారణా ॥ ౫౫౪ ॥ ఇతివిప్రవచశ్శ్రుత్వారాజాద్రవ్యమదేనసః
చసేవావలేపేనబ్రాహ్మణంతంద్విజోత్తమాః ॥ ౫౫౫ ॥ రాజా ॥ ధా
స్మమయావిప్రత్వదర్థంకేనహేతునా ॥ అధృతేభస్మనోదానే
నాస్తివామమ ॥ ౫౫౬ ॥ ధృత్వాభస్మప్రదాతవ్యంనియమ
దృశః ॥ ఇతిబ్రువంతంభూపాలంపునఃప్రాహమహీసురః ॥ ౫౫౭
స్యభస్మనిభూపాలశ్రద్ధాతద్ధారణేపివా ॥ నజాయతేస్యపాపస్య
శ్యతిచక్షణాత్ ॥ ౫౫౮ ॥ దారిద్ర్యంచభవేత్తస్యజాయంతే
స్తథా ॥ న్యూనాన్యంగానిపాపస్యభవేయుర్నాత్రిసంశయః ॥
పుత్రాదయోస్యనశ్యంతినారకీచభవేదయం ॥ తస్మాద్ధార్యం
మార్దౌభస్మపావనం ॥ ౫౬౦ ॥ ప్రతిగృహ్ణాతుస్తద్ద్రవ్యంనర్థ
రన్నృప ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వావిప్రస్యసమహీపతిః ॥ ౫౬౧ ॥
వాచంప్రోవాచపరిహాసేనభూసురాః ॥ పుణ్యాత్మనోపిమేవిప్ర
రిద్ర్యసంభవః ॥ ౫౬౨ ॥ కథంపుత్రాదినాశోపికథంవాంగేషు
దూరతోవ్యాధయస్తస్మాద్యత్కించిత్ప్రోచ్యతేత్వయా ॥ ౫౬౩
యురేతేయదివాతదాత్వాంప్రాప్యభూసుర ॥ భస్మాదాయచధృ
స్తురితానినివర్తయే ॥ ౫౬౪ ॥ ఇదానీంత్వంగృహాణాశుదానం
ద్విజ ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాసోపహాసంమహీసురః ॥ ౫౬౫ ॥
మాస్తుమేదానంత్వాపకంభూమిసంక్షతి ॥ ఇత్యుక్త్వాప్రయయావిప్ర

బ్రాహ్మణోత్తమాః ॥ ౫౬౬ ॥ క్షుభితిస్మతదాభూపం మహిషీభద్రనా
। ఏవం కతిపయే కాలే యాతే సోఽయం మహీపతిః ॥ ౫౬౭ ॥ వ్యాధినా
క్రాంతస్తస్థౌ స వేశ్మని కేవలం ॥ మహామారీప్రకోపేన మృతాస్సేనా
బత ॥ ౫౬౮ ॥ శత్రుణోచ్చాటితస్తస్మాన్నగరాత్స మహాత్మవాన్ ॥
స్తదా వనం ప్రాప భార్యయా సహ భీషణం ॥ ౫౬౯ ॥ తత్ర జగ్రాహ త
ర్యాం వ్యాధుః కశ్చిన్మహాబలః ॥ భార్యయాపి పరిత్యక్తస్తదాయం దీన
నసః ॥ ౫౭౦ ॥ చచార కేవలః పాపీ క్షుత్పిపాసాసమన్వితః ॥ భిక్షాచ
నితాకశ్చిద్దత్తవానన్నస్య పాపినః ॥ యదా తదాయం చౌర్యేణ చకారో
పోషణం ॥ ౫౭౧ ॥ ఏవం దినేషు కతిషు నీతేష్వేతేన పాపినా ॥ కదా
దేనం పాపిష్ఠం చోరయంతం క్వచిద్ద్విజాః ॥ దృష్ట్వా క్షణేన నగరపాలకా బ
రజ్జునా ॥ ౫౭౨ ॥ నీత్వా బహిః పురస్యాస్య పాణీ పాదౌ చ చిచ్ఛిదుః ॥
త్పిపాసాకులోఽత్యంతం పునః కర్మవశేన సః ॥ ౫౭౩ ॥ విదర్భాధి
పాపనగరం కుండినం ద్విజాః ॥ భిక్షావృత్త్యా వసంస్తత్ర కృపణోఽత్యం
తాతురః ॥ ౫౭౪ ॥ ఏతస్మిన్సమయే విప్రాః ప్రియా తస్య మహాత్మనః ॥ గృ
తా యేన స వ్యాధశ్చాన్యదుర్గ లేన హతో మృతః ॥ ౫౭౫ ॥ సాపి ప్రాప మ
హాపురం తత్కర్మశేషతః ॥ ఛిన్ననాసా చౌర్యవశాదియం చేతస
కులా ॥ ౫౭౬ ॥ ఆధివ్యాధిసమాక్రాంతా క్రిమిక్లిన్నవ్రణా శుభా ॥
శంతా దేహి దేహీతి భిక్షాం చేరతురత్ర తౌ ॥ ౫౭౭ ॥ పరస్పరానభి
ద పరస్పరమహారుషౌ ॥ సుశీలస్య గృహద్వారం కదాచిత్ప్రాపతుర్ద్వి
॥ ౫౭౮ ॥ వంగాధిపోఽయం ప్రథితో నామ్నా భుజబలాహ్వయః ॥
సాపి ఘోరపాపేన దశామేతాం సమవాప్తవాన్ ॥ ౫౭౯ ॥ ఇతి తస్య వచ
త్వా ద్విజో పార్శ్వేశ్వర్యసంయుతః ॥ కృత్వాంగులిం నాసికాయాం
స్య సమ్యగిమం ద్విజాః ॥ ౫౮౦ ॥ జానాతి వా భవానద్య కిం మాం దృష్ట
యా పురా ॥ ఇత్యుక్తశ్చ సుశీలోఽయం బ్రాహ్మణానామధీశ్వరః ॥ ౫౮౧ ॥

భుజబలః ॥ నమే స్ఫురతియత్రీరంచిద్దృష్టంపూర్వమపిద్విజ ॥
శ్వమతేభర్తా తిస్వామిన్నోజృంభతేమమ ॥ ౨౮౨ ॥సుశీలః॥
మయాప్రోక్తంనశ్రుతంచత్వయాపురా ॥ దాతుందానాని భూరీణి
యావనగర్వితా ॥ ౨౮౩ ॥ నిమంత్రితోప్యహందానమాస్తి
మంపురం ॥ నూనంభస్మావమానేనప్రాప్తేయంనిష్ఠురాదశా ॥
త్వాసుశీలవచనంవృత్తింస్వప్నవదస్మరత్ ॥ ప్రణనామతతోరాజా
త్పృథివీతలే॥౨౮౫ ॥ఆబద్ధ్యపాణీప్రోవాచవచనంపృథివీపతిః॥
సిష్ప్రేంద్రదానంనాంగీకృతంత్వయా॥ ౨౮౬ ॥ మయాచనద్య
భవదాజ్ఞాచలంఘితా ॥ దోషేణానేనవిప్రేంద్ర ఘోరాప్రాప్తా
వం ॥ ౨౮౭ ॥ తదద్యభవతాస్వామిన్నకుణీయోమహాపదః ॥
స్థితితంవిప్రం ప్రణనామమహీపతిః ॥ ౨౮౮ ॥ తతస్సుశీలఃపు
స్మాదాయాతిపావనం ॥ ధృత్వైతత్సర్వపాపేభ్యోముచ్యతేన
యః ॥ ౨౮౯ ॥ ఐశ్వర్యంలభతేక్షిప్రమారోగ్యంచాధిగచ్ఛతి ॥
విజయీతద్వద్వ్యాధిమోక్షంసమాప్నుయాత్ ॥ ౨౯౦ ॥ ఇత్యు
దదౌతస్మైసుశీలోయంద్విజోత్తమః ॥ తదాదాయదధౌభస్మ స్వ
పావనం ॥౨౯౧ ॥తత్క్షణాత్సంబభూవుస్తచ్ఛిన్నపాణ్యాదయో
వినష్టావ్యాధయస్సర్వేపూర్వాకారోబభూవహి ॥౨౯౨ ॥ త
పమాలోక్యరాజాశ్చర్యసమన్వితః ॥ ప్రణమ్యదండవద్భక్త్యా
జలిఃపురః ॥ ౨౯౩ ॥ తందృష్ట్వాస్యవధూశ్ఛిన్ననాసాసాశ్చర్య
తా ॥ స్వభర్తారంవిదిత్వైవనంభూపాలంబ్రాహ్మణోత్తమః ॥
భార్యాహంతవభూపాలవ్యాధిగ్రస్తకళేబరా ॥ సమాదాయ
స్తద్భస్మదేహేసుపావనం ॥ ౨౯౪॥ ధృత్వైవతద్వీతశోకాద్యభవా
మసంశయః ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాప్రత్యువాచనృపస్తుతాం
దోషేణకేననాసా తేవిచ్ఛిన్నాబ్రూహితన్మమ ॥ పత్నీ ॥

ముదా నానంమాస్త్విత్యుక్త్వా ద్విజోత్తమః ॥౧౯౭॥ తదాహమతులుభండా
ద్వాద్భిన్నయాపావనగర్వితా ॥ మన్నిమిత్తమిదం విప్ర తద్గృహీత్వా ప్రతిగ్ర
హం ॥౧౯౮॥ గచ్ఛేతి చాబ్రువం వాచం సోపహాసం నృపోత్తమ ॥ దోషేణా
నేనాసా మెచ్ఛిన్నేయం సత్యమీరితం ॥ ౧౯౯ ॥ ఇతి తస్యా వచశ్శ్రుత్వా
రాజా నిశ్చిత్య తత్స్వయం ॥ ప్రణమ్య దండవత్కృత్వా బ్రాహ్మణానాం ధీ
శ్వరం ॥ ౨౦౦ ॥ ప్రియైషా నమ విప్రేంద్ర తేన దోషేణ సత్యతః ॥ ఛిన్ననా
సా తదత్రైనాం రక్ష త్వం కరుణానిధే ॥ ౨౦౧ ॥ ఇతి బ్రువంతం తం భూపం
మాస్తు భీతిరితి బ్రువన్ ॥ తదా భస్మ సమాదాయ త్రిర్మైన్యావేదయద్ద్విజః ॥
౨౦౨ ॥ గృహీత్వా తన్నృపశ్శ్రేష్ఠః పాదాత్పత్న్యై సుపావనం ॥ సా సమా
దాయ భక్త్యా తత్సర్వాంగేష్వావలేపయత్ ॥ ౨౦౩ ॥ తదానీం వవృధే నా
పూర్వవద్భస్మగౌరవాత్ ॥ వ్యాధయోపి గతాస్సర్వే పూర్వరూపమ
వాప్నుతం ॥ ౨౦౪ ॥ తతః ప్రహృష్టమనసౌ దంపతీ తౌ ధృతాంజలీ ॥ ప్రణమ్య
దండవద్భక్త్యా స్తుత్వైనం తస్థతుర్ద్విజాః ॥ ౨౦౫ ॥ ఏకస్మిన్ సమయే విప్రసం
విదర్భ విషయాధిపః ॥ విదితో రథనామాయం శ్రుత్వైతద్ధృష్టమానసః ॥
౨౦౬ ॥ సమాగత్య చ తం విప్రం ప్రణమ్య భువి దండవత్ ॥ స్వామిన్నాతుళ
పుత్రోయం రక్షితః పృథివీపతిః ॥ ౨౦౭ ॥ కుతో వాగత ఇత్యేవం విచారో
హాన్మహాన్మమ ॥ భవత్కృపావశాద్దృష్ట ఇత్యుక్త్వాయం మహీపతిః ॥ ౨౦౮ ॥
పరిష్వజ్య దదౌ తస్మై పటాన్ భూషణముజ్జ్వలం ॥ తద్భార్యాయాశ్చ వసనం
సమీచీనమదాత్స్వయం ॥ ౨౦౯ ॥ ఉపచారవచోప్యుక్త్వా నినాయ స్వగృ
హం పునః ॥ భోజయామాస తౌ తత్ర దంపతీ భక్ష్యభోజ్యకైః ॥ ౨౧౦ ॥
సంభావ్య బహుధాన్యోన్యముపచారపురస్సరం ॥ ప్రేషయామాస పశ్చా
త్తన్నగరం ప్రతి భూమిపం ॥ ౨౧౧ ॥ తురంగమాన్ బహూన్ భృత్యాన్
ఘటానపి విధాయ సః ॥ తతః ప్రస్థైన్నృపతిర్మహత్యా సేనయాయుతః ॥
౨౧౨ ॥ సుశీలస్య గృహం ప్రాప్య శైవైకమనసస్తదా ॥ ప్రణమ్య దండవద్భ

క్త్వా భార్యయా సహ భూమిపః ॥ భగవన్ భవతా సమ్యగావాం రక్షి-
తౌ ॥ ౬౧౩ ॥ భవత్కృపావశాదద్య స్వదేశం ప్రస్థితోస్మ్యహం ।
స్థానం తూర్ణం జయిష్యామి దేహి భస్మ తథా మమ ॥ ౬౧౪ ॥ ఇత్యేవ-
మానమ్రం నృపం వీక్ష్య ద్విజోత్తమః ॥ మాస్తు భీతిర్నృప రిపోర్భయ-
స్మాన్మహత్తరాత్ ॥ ౬౧౫ ॥ ఇత్యుక్త్వా భస్మ సంమంత్ర్య దదావాత్మ-
త్తమః ॥ తదాదాయ స్వకే ఫాలే కృత్వా భస్మ సుపావనం ॥ ౬౧౬ ॥
మృతం ద్విజశ్రేష్ఠం లబ్ధానుజ్ఞః కృతాంజలిః ॥ ప్రీతస్సోపి ప్రీతిసంయుక్తస్స్వ-
చ సమన్వితః ॥ ౬౧౭ ॥ తదాగమనం శ్రుత్వా పాపీ కశ్చన రాక్షసః
త్వా స్వశత్రుం స్వవశే కృత్వా దేశం తదీయకం ॥ ౬౧౮ ॥ బాధయ-
మత్యర్థం ప్రజాస్సర్వా మరాత్మవాన్ ॥ నిర్యయౌ నగరాదేనం
కామః క్రుధాయుతః ॥ ౬౧౯ ॥ తతస్తత్స్య వదనం దృష్ట్వా భస్మానకుం-
క్త్వా రక్షో వపుర్ఘోరం దివ్యం వపురవాప్తవాన్ ॥ ౬౨౦ ॥
దృష్ట్వా తదేతదాశ్చర్యం కోభవానితి భూపతిః ॥ వృత్తాంతం శ్రోతుకా-
యం ప్రచ్ఛ ద్విజసత్తమాః ॥ ౬౨౧ ॥ ప్రోచ్య తేన నృపతిశ్రేష్ఠ నృ-
సుపూర్వశః ॥ ఇత్యుక్త్వా తం సమాహూయ స్వీయం నగరముజ్జ్వలం ।
తత్ర వేశ్మ మహచ్చారు నానారత్నవిచిత్రితం ॥ ప్రాపయిత్వైనమా-
సింహాసనమనుత్తమం ॥ ౬౨౩ ॥ సుముహూర్తే సులగ్నే చ పట్ట-
చ భస్మనా ॥ విధాయ గీతవాదిత్రైశ్చారుమంగళనిస్స్వనైః ॥ ౬౨౪
వృతః పౌరజనైః పరితః పరయా ముదా ॥ శుశ్రూషు రాజన్ప్రీవత్యా-
మవధానతః ॥ ౬౨౫ ॥ పశ్చిమాశాపతిః పూర్వం వరుణోహం మహీ-
పీడితో రాక్షసైః పాపైరసురైరబ్ధిమధ్యగైః ॥ ౬౨౬ ॥ పురందరస్య-
మాగమం భయవిహ్వలః ॥ తత్ర వృత్తాంతమమునా పృష్టోహమవదం
౬౨౭ ॥ బాధంతే రాక్షసాః పాపా దైత్యాశ్చ జగదబ్ధిగాః ॥ నశక్య-
మావాసో గంతుం తైరాక్రుతో బత ॥ ౬౨౮ ॥ ఇత్యుక్త్వేంద్రస్స్యాని

తేనభూపతే ॥ తదానీమాగతస్తత్రకుంభభూస్తపసాంనిధిః ॥ ౨౨౯ ॥
ష్ట్వా దేవరాజో౽సౌ ప్రణమ్యార్ఘ్యాదిపూజయా ॥ పూజయిత్వాస
స్థాప్యస్వయంతస్థౌతదాజ్ఞయా ॥ ౨౩౦ ॥ తస్మిన్నవసరేతత్రనారదో
గతఃకిల ॥ స్థిత్వాయథాసనేరమ్యేపూజితస్తేనభూపతే ॥ ౨౩౧ ॥
వాంశ్రుణుతమద్వాక్యంభూలోకేకించిదద్భుతం ॥ దృష్ట్వాసమాగత
ప్రియువయోరహమంతికం ॥ ౨౩౨ ॥ కాశ్మీరవిషయాధీశోవజ్రదే
తివిశ్రుతః॥ రాజా౽సౌజితసామంతస్సుధర్మాఖ్యంపురోహితం॥౨౩౩
వ్యాహినంసముద్వీక్ష్యజగాదవచనంతదా॥ కింనాభ్యస్తాత్వయావిద్యా
బ్రాహ్మణానామలంక్రియా ॥ ౨౩౪ ॥ అనక్షరముఖంనాభిస్మశానసదృ
తవ ॥ ఇతితద్వచనంశ్రుత్వాపురఃప్రాహపురోహితః ॥ ౨౩౫ ॥ అభ్య
పిమయావిద్యాకేనదోషేణవామమ ॥ నాయాతితస్మాద్గోవిందంసమా
ధ్యజగత్ప్రభుం ॥ ౨౩౬ ॥ ప్రాప్స్యామిధ్రువంవిద్యామిత్యుక్త్వా
ంమహీసురః ॥ ఆరాధయామాసహరింవేదమంత్రైరనేకధా॥౨౩౭॥
ప్రసన్నఃప్రదదౌవిద్యాంతస్మైహరిస్స్వయం॥అంతర్దధౌపునఃక్షిప్రం
రిర్దత్త్వావరంముదా ॥ ౨౩౮ ॥ లబ్ధవిద్యస్తథైవాయంసుధర్మఃప్రీ
ంయుతః ॥ జగామభూపనికటంసర్వవిద్వజ్జనాలయం ॥ ౨౩౯ ॥ రా
వేదయామాస స్వవరప్రాప్తిమాదరాత్ ॥ తతస్తుష్టిమనాపాయంవ
దేహమహీపతిః ॥ ౨౪౦ ॥ బ్రాహ్మణాన్మేళయిత్వాయంచక్రేయాగం
భోజనం ॥ దదౌదానానిభూరీణివిద్వద్భ్యఃపరయాముదా ॥ ౨౪౧ ॥ త
సుధర్మస్తర్కోక్త్యాఖండయామాసపండితాన్ ॥ నాస్యకశ్చిత్పురో
వ్యానుత్తరందాతుమీశ్వరః ॥ ౨౪౨ ॥ యదాకదాయంపౌరుష్యాత్పం
నావమానయత్ ॥ తదాచతుర్ముఖస్తత్రసర్వలోకపితామహః ॥
౨౪౩ ॥ వృద్ధబ్రాహ్మణరూపేణసముత్థాయాబ్రవీద్వచః ॥ విద్యావాన్వి
యోపేతస్త్రిషులోకేషువశ్యతే॥ ౨౪౪ ॥ సచేదపినయోపేతోగర్హ్యా

తేసఃలైర్జన్నైః ॥ తస్మాత్త్వంపండితోపేతాన్నావమంస్థాః పండిత
౬౪౫ ॥ నైవాస్తికశ్చిత్పురుషోవిద్వానాజన్మతఃక్షితౌ ॥ ఇతితస్య
త్వాక్యోపేనాయంవచోబ్రవీత్ ॥ తిష్ఠతూష్ణీంనకర్తవ్యంపాండిత్య
త్వత్రవై ॥ విద్యయాపరిహీనాయేవిప్రాస్తేమూఢబుద్ధయః ॥ ౬౪
హ్యేవ ఏతేససందేహాస్తస్మాత్త్వంమూఢచేతనః ॥ కింజానాసివృథా
విరఃఖలుకేవలం ॥ ౬౪౭ ॥ ఇతీదం వావచశ్శ్రుత్వావిప్రవేషమ
చతుర్భిర్వర్ణదర్పైస్తుసహితఃక్రోధవిహ్వలః ॥ ౬౪౮ ॥ బుద్ధిరుక్తా
భ్రాంతతత్రపండితమానినా ॥ నజానాతిభవాన్కిందిద్విద్యావేశ
హి ॥ ౬౪౯ ॥ మాంచగర్హయతిక్షాంతింముక్త్వామూఢేనచేతస
స్మాత్తవాశుజిహ్వేయంనస్పందయతుపాపినః ॥ ౬౫౦ ॥ నస్తైవం
బ్రువాణేతుతత్రతరధీయత ॥ తదేవంస్తంభితాజిహ్వానచచాలాస్య
నః ॥ ౬౫౧ ॥ కేవలంమూకవత్తస్థేతత్రైవాస్థానమంటపే ॥ దృష్ట్వై
తంరాజాకిమేతదితిచింతయన్ ॥ ౬౫౨ ॥ విచారనూపనీతరాంతేద
త్రహర్ణబుషే ॥ పునర్విశుద్ధమనుజంసుధర్మస్యానుహీసతః ॥ ౬
ఇతఃపరంకింకర్తవ్యంవిశుద్ధస్యతిష్ఠఖలు ॥ ఇతిరాజ్ఞోవచశ్శ్రు
గాదవచనంద్విజః ॥ ౬౫౩ ॥ ఆరాధ్యదేవమధునాపుండరీకాక్ష
రాత్ ॥ ప్రాప్నవామయథాపూర్వంవాచమవ్యాహతాంక్వచిత్
ఇత్యుక్త్వాపూజయామాసభ్రాతావిష్ణుమనన్యధీః ॥ తదావిరాసీత్
పుండరీకేక్షణఃపురః ॥ ౬౫౫ ॥ ప్రసీదభగవన్విష్ణోభక్తానామభయ
శాపాత్సముద్ధరాశ్వేనంభవద్భక్తమస్యభో ॥ ౬౫౬ ॥ విశుద్ధస్య
త్వాప్రాహవిష్ణుర్జగన్మయః ॥ మత్తోనరప్రసాదేనవిద్యాలబ్ధా
రా ॥ ౬౫౭ ॥ యుక్తంకింవిమపశ్నిష్టాన్దూషితుంపరుషోక్తిభిః
నసమోపేతావిద్యాసర్వత్రపూజ్యతే ॥ ౬౫౮ ॥ విముషామ
శాపాజఃకృథాభృశం ॥ తస్మాదేనంసముద్ధర్తుంశాపాదస్మ

విష్ణోర్నచశప్త్వా పునర్వాచమువాచసః ॥ దాసాఃఖలువయం
ర్మితవలోకగురోస్తతః ॥ ౬౫ ॥ క్షమస్వమన్యుమేనంత్వంశాపా
దరశీఘ్రతః ॥ ఇతివాక్యంనిశమ్యాశువిష్ణుస్సర్వజగన్మయః ॥ ౬౬ ॥
ర్విద్యాప్రదత్తాచేద్విదుషోదూషయిష్యతి ॥ ఆలోచ్యమనసాచైవం
దనచనంతతః ॥ ౬౭ ॥ కింవృథాక్రియతేయత్నఃత్వయాऽశక్యేత్రి
ణి ॥ శాపాన్మోచయితుంశక్తిర్నాస్తిమేబ్రాహ్మణాధమ ॥ ౬౮ ॥
బ్రువంతంగోవిందంరుషావీక్ష్యాబ్రవీద్వచః ॥ త్రిశంకుమాశ్రితంపూ
విశ్వామిత్రోऽపితాపసః ॥ ౬౯ ॥ త్రిదివంప్రేషయామాసస్వతపో
వాదయం ॥ నతేయత్నోऽపితన్మాత్రఃస్వాశ్రితేపురుషోత్తమ ॥ ౭౦ ॥
తస్యవచఃక్రూరంశ్రుత్వాకోపాకులోహరిః ॥ వినిందయసిమాం మో
దృష్ట్వాత్వంమాసమధ్యతః ॥ ౭౧ ॥ పరిక్షీణోభవేత్యుక్త్వాతిరోధా
క్రియత్ ॥ విశుద్ధంవిష్ణునాశప్తంవిజ్ఞాయసమహీపతిః ॥ ౭౨ ॥ వి
మాపచాత్యర్థంకిమేతదిచాత్మని ॥ విశుద్ధేక్షయమాపన్నే రాజా
రమీశ్వరం ॥ ౭౩ ॥ మహాత్మ్యవేనమహాసేనస్సేవితుంపాపభక్తితః
లింతంవిశుద్ధంచసమాహూయమహేశ్వరం ॥ దృష్ట్వాప్రణమ్యభక్త్యా
స్తుత్వాస్తోత్రైరనేకశః ॥ ౭౪ ॥ గోపురద్వారమాసాద్యతస్థౌతాభ్యాం
పతిః ॥ తదాతుఋషయఃకేచిత్ప్రణమ్యపరమేశ్వరం ॥ కేదారనాథం
ప్యనివృత్తాఃపాపురతస్థితే ॥ బ్రహ్మపిష్ణోర్విజిజ్ఞాయశాపంప్రాప్తా
ద్విజాః ॥ ౭౫ ॥ శాపాన్మోచయితుంచైతావశక్తాఃపృథివీపతిం ॥ ఆశీర్భి
యిత్వాశుస్వసంస్థానమవాపిరే ॥ ౭౬ ॥ మోచకఃకశ్చిదస్తీతినివస
థివీపతిః ॥ పరిశ్రాంతిమనావాపాయంయదాదుఃఖితమానసః ॥ తదానీ
గతస్తత్రదధీచిస్సహశిష్యకైః ॥ కేదారనాథందేవేశంప్రణనామాత్రభక్తి
౭౭ ॥ తందృష్ట్వాతపతాంశ్రేష్ఠంరాజాపరమయాముదా ॥ ప్రణమ్యాప్రి
మాన్నమఃపూర్థయామాసభక్తితః ॥ ౭౮ ॥ గక్షరక్షద్విజావేత్తా

బ్రహ్మవిష్ణోర్మహామునే॥ శాపం ప్రాప్తౌ స్వకీయేన దోషేణాస్తత్ప్ర
త్తా ॥ ౬౭౫ ॥ ఇతి రాజ్ఞో వచశ్శ్రుత్వా ఋషిః పరమయాముదా॥
యదదాత్పూతం భర్జకం పాపసంతతేః ॥ ౬౭౬ ॥ తదాదాయ
ష్ఠౌ లేపయామాస విప్రయోః॥ తదానీం వవృధే తస్య విశుద్ధస్య వపుస్త
౬౭౭ ॥ సుధర్మాస్యాపి రసనా సముజన్యత పూర్వవత్ ॥ తదేతద
దృష్ట్వా సర్వే ప్యాశ్రమమాయయుః॥ ౬౭౮ ॥ భస్మానులేపనాచ్ఛాప
వేతాద్విజావుభౌ ॥ బ్రహ్మవిష్ణోరతో భస్మమహిమా కేన గణ్యతే ॥ ౬
వజ్రదేహీ మహీపాలస్తదాశ్చర్యసమన్వితః॥ దధీచం తపతాం శ్రేష్ఠ
నామమహీతలే ॥ ౬౮౦॥ తావుభౌ భ్రాతరౌ విప్రౌ ప్రణమ్య ఋషిసత్త
భవతా రక్షితావావాం మాహాత్మ్యాద్భస్మనో మునే ॥ ౬౮౧ ॥ జ్ఞా
వతా భస్మమహిమా శంకరేణ వా ॥ ఇత్యుక్త్వా దండవద్భూమా నమ
చ భూపతిం ॥ ౬౮౨ ॥ ఆశీర్భిర్యోజయిత్వా యం స్వాశ్రమం ప్రతి
యయౌ॥ తదాప్రభృతి తౌ విప్రౌ భస్మోద్ధూళితవిగ్రహౌ ॥ ౬౮౩॥
తుః పరం శ్రేయః కుంభోద్భవపురందరౌ ॥ నారదస్య వచశ్శ్రుత్వా
మునిదేవపౌ॥ ౬౮౪ ॥ ఆశ్చర్యావిష్టమనసౌ భస్మమాహాత్మ్యమత్ర
షయంతౌ మిథస్తుష్టౌ తస్థతుః పరయాముదా ॥ ౬౮౫ ॥ తదాహ
మనా యత్కించిన్మనసా స్మరన్ ॥ తిష్ఠత్వయం కథం మార్గః పుర
రేశ్వర ॥ ౬౮౬॥ బాధంతే రాక్షసా మధ్యం సముద్రస్య సమాశ్రిత
త్త్రైరతో వినాశాయ తేషాం యత్నశ్చ కథ్యతాం ॥ ౬౮౭ ॥ జగా
దాగస్త్యః కోపాకులితమానసః ॥ కిముచ్యతే త్వయా భ్రాంత ప్రతి
యో వచః ॥ ౬౮౮ ॥ మాహాత్మ్యే వర్ణ్యమానేత్ర భస్మనః పా
తిష్ఠత్వయం కథామార్గ ఇత్యశ్లాఘ్యతయా ౽ మత॥ ౬౮౯ ॥ త
త్మన్సహస్రా రాక్షసో భవమూర్ఛితః ॥ శపిత్వైవమగస్త్యో యం సమా
యపురందరం ॥ ౬౯౦ ॥ మాహాత్మ్యశ్రవణేనాస్య భస్మనస్తర్జ

మాసో రాక్షసాః హంతుం న కశ్చిన్మఘవన్నితి ॥ ౯౧ ॥ సముద్రతీ
రమాసాద్య భస్మాదాయాభిమంత్రితం ॥ ధృత్వా బలాపకరయోరాలేప్య
మహాసాబుషిః ॥ ౯౨ ॥ ఆజుహావాంబుధిం పాణిం ప్రసార్య సహసా బు
॥ తదానీమాగతోఽంభోధిః కరే నీహారబిందువత్ ॥ ౯౩ ॥ ప్రాశయా
సతద్ధ్యాత్వా మహాదేవమృషీశ్వరః ॥ స దైత్యేంద్రాసురాన్పాపా
న్నాయం మహీపతే ॥ ౯౪ ॥ తతః పయోధిం ముక్త్వాయం ప్రతస్థే సా
మాయచ ॥ తదానీం మఘవాన్ శీఘ్రం మామూచాయ మహీపతే ॥
౯౫ ॥ ఋషేరభ్యాశమాసాద్య సాంత్వయన్నబ్రవీద్వచః ॥ న కించిదపి జా
నీమూఢోయం తపతాం వర ॥ ౯౬ ॥ రక్షైనం కృపయా స్వామిన్నిత్యు
క్త్వా ప్రణనామహి ॥ ప్రసన్నః ప్రాహ వచనమగస్త్యో వీక్ష్య మామపి ॥
౯౭ ॥ భవిష్యతి మహీపాలః కశ్చిద్భుజబలాహ్వయః ॥ దృష్ట్వాస్య భస్మ
లేతద్వారక్షో వపుర్ధృతం ॥ ౯౮ ॥ త్యక్ష్యత్యయం ప్రచేతస్త్వం సమేష్య
సి యథాపురా ॥ పశ్చిమాశామనుప్రాప్య పాలయిష్యతి చ ధ్రువం ॥ ౯౯ ॥
ఇత్యుక్త్వా ప్రయయా శీఘ్రం స్వాశ్రమం ప్రతి తాపసః ॥ తత్రైవాహం సమాగ
త్య వసం పట్టణే స్వకే ॥ ౧౦౦ ॥ రక్షో వపురనుప్రాప్య ఘోరమత్యంత
గర్హితం ॥ దృష్ట్వా త్వన్నిటిలే భస్మ ప్రాప్తనాన్మానవం వపుః ॥ ౧౦౧ ॥ ఇత్యు
క్త్వా భటానాశు సస్మార వరుణస్తదా ॥ తదానీమాగతాస్సర్వే భటాస్త
ర్భర్త్సైర్దుర్గతం ॥ ౧౦౨ ॥ తైరయం స్వదిశం ప్రాప పశ్చిమాం తు స్త
పసః ॥ స్వపదం ప్రాప తరసా భస్మసందర్శనాద్ద్విజాః ॥ ౧౦౩ ॥ శ్రు
త్వైవం వరుణస్యాశు రాజా భుజబలస్తరాం ॥ అత్యంతాశ్చర్యసంయుక్తో
భస్మన్యాసక్తమానసః ॥ ౧౦౪ ॥ భస్మానులిప్తసర్వాంగో భస్మశయ్యారతస్త
॥ పుత్రమిత్రకళత్రైశ్చ భుక్త్వా భోగాన్యథేప్సితాన్ ॥ ౧౦౫ ॥ కై
లాసం ప్రాప దేవేశం తే ముదా పరమయా ద్విజాః ॥ య ఏతద్భస్మమాహాత్మ్యం
యాత్వావధానతః ॥ ౧౦౬ ॥ శ్రావయేద్వా పఠేద్వాపి స యాతి

పరమాంగతిం ॥ పుత్రకామోలభేత్పుత్రంధనకామోలభేద్ధనం ॥౭
ద్యాకామఃపరాంవింద్యాంమోక్షార్థీ మోక్షమాప్నుయాత్
స్తెయసురాపానబ్రహ్మహత్యాదిపాతకైః ॥ ౭౦౮ ॥ ముచ్యతేన
దేహీయానియమశ్రవణాద్ద్విజాః ॥ బహునోక్తేనకింవిప్రా
భావితాంతరాః ॥ ౭౦౯ ॥ బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాంప్రాయశ్చిత్త
శ్రుతం ॥ సర్వోపనిషదాం సారంసాక్షాత్సర్వేశ్వరాత్మకం ॥ ౭౧౦
తార్థాయాయమధునా వేదవేదాంగకోవిదాః ॥ ఇత్యాదిస్మా
నైరస్మిన్ప్రత్యక్షమోక్షదే॥ అశ్రద్ధయాజనాస్సర్వేజాతాస్తేప్య
కాః ॥ కేచిచ్చతులసీకాష్ఠమణిస్రగ్భూషితానరాః ॥ ౭౧౨॥
తనాంప్యాప్యదుఃఖాంభోధౌనిమజ్జితాః ॥పిశాచైరథరక్షోభిగ్ర
స్మకాంక్షిణః ॥౭౧౩॥ భస్మస్మరణమాత్రేణసుఖంయాంతిపరంస్వ
మృదావాథసింధూరేణసప్తాంగారేణవాపునః ॥ ౭౧౪ ॥
యాంతిలోకేస్మిన్పిశాచారాక్షసాదయః ॥ భస్మదర్శనమాత్రే
యంతేభయాకులాః ॥ ౭౧౫ ॥ పిశాచావాథభేతాళకూష్మాండా
దయః॥ దృష్టదోషపరిగ్రస్తాభస్మనైవాభిమంత్రితాః ॥ ౭౧౬ ॥
యాంతిసులభంపశ్యతాస్మింస్తువిష్టపే ॥ నమృదాంగారసింధూరై
త్రితేదృష్టిదోషతః ॥౭౧౭ ॥విముచ్యంతేజనాలోకేపశ్యతాత్ర
యం ॥ అథశౌత్రితేథవాస్మార్తేకాతుకేబంధనేపిచ॥ ౭౧౮ ॥
హ్యకారైశ్చత్యంబకేనాభిమార్జనం ॥ విహితంకర్మకుర్వం
నైవసితేనహి ॥ ౭౧౯ ॥ తథాపిభస్మనిందంతశాపదగ్ధాజనాభువి
స్తద్దూషకావేదదూషకాబుద్ధవంశజాః ॥ ౭౨౦॥ పరిజ్ఞేయాఃకర్మ
రిభ్రిష్టామహైనసః ॥ గౌతమాద్యైశ్చమునిభిశ్శప్తాశ్శంభౌచభ
ద్రాక్షేచపరంతేషాంబుద్ధిర్నోదేతిపాపినాం ॥ అస్పృశ్యా
ష్టాఃపాపినస్తత్తమాదితాః ॥ ౭౨౨ ॥ అభాషణీయాఃపాపిష్టా

యనతేజనాః ॥ దేశేశై నైఃపునర్యత్రినశాదృష్టాశ్చపాపినః ॥ ౧౨౩ ॥
ద్రోషవినివృత్త్యర్థంజపేత్పంచాక్షరంమనుం ॥ సూర్యావలోకనంవా
కుర్వీతశివదీక్షితః ॥ ౧౨౪ ॥ ఇత్యాదివచనైరన్యైర్నిషేధేనాపివై
థా ॥ భస్మశ్రద్ధాపుణ్యవశాజ్జాయతేపుణ్యకర్మణాం ॥ ౧౨౫ ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తర శతస్థలాభిజ్ఞనీల
కంఠకృతే నిగమాగమ సారసంగ్రహేక్రియాసారే భూతిమాహాత్మ్యవ
ర్ణనంనామాష్టమోపదేశస్సమాప్తః॥

శ్రీ

శ్రీసాంబాయనమః.

నవమోపదేశప్రారంభః

నవమేచోపదేశేస్మిన్రుద్రాక్షోత్పత్తిరుచ్యతే ॥ అథహైనంభగ
వంతంకాలాగ్నిరుద్రంభుశుండఃపప్రచ్ఛ కథంరుద్రాక్షోత్పత్తిస్తద్ధార
ణాత్కింఫలమితితంహోవాచసభగవాన్కాలాగ్నిరుద్రఃపురాత్రిపు
రవధాయోన్మీలితాక్షోహంతేభ్యోజలబిందవోభూమౌపతితాస్తేరుద్రా
క్షాజాతాఃసర్వానుగ్రహార్థాయతేషాంనామోచ్చారణమాత్రేణదశ
గోదానఫలంభవతి।దర్శనస్పర్శనాభ్యాంద్విగుణఫలంభవతి।అతఊర్ధ్వం
వక్తుంనశక్నోమి॥తత్రైతేశ్లోకాః ॥ తస్మాజ్జాతంతుకింనామకథంవాధార్య
తేనరైః ॥ కతివైషాంముఖాన్యత్రకైర్మంత్రైర్ధార్యతేకథం ॥ ౧ ॥ ఐ

వ్యంవర్షసహస్రాణిచక్షురున్మీలితంమయా ॥ఉభాభ్యాంచారుపక్ష్మ
పతితాజలబిందవః ॥ ౨ ॥ తత్రాశ్రుబిందవోజాతా మహారుద్రాక్ష
కాః ॥ స్థావరత్వమనుప్రాపుర్భక్తానుగ్రహకారణాత్ ॥౩ ॥భక్త
త్రాదివాపాపందివారాత్రికృతంహరేత్ ॥ లక్షంతుదర్శనాత్
కోటిస్తత్స్పర్శనాద్భవేత్ ॥ ౪ ॥ తస్యకోటిశతంపుణ్యంలభ
రణాన్నరః ॥ లక్షకోటిసహస్రాణిలక్షకోటిశతానిచ ॥ ౫ ॥
ల్లభతేపుణ్యంనరోరుద్రాక్షధారణాత్ ॥ రుద్రాక్షాణాంతుభద్ర
ధారణేస్యాన్మహాఫలం ॥ ౬ ॥ ధాత్రీఫలప్రమాణంతుశ్రేష్ఠమేతదు
తం ॥ బదరీఫలమాత్రంతుమధ్యమంప్రోచ్యతేబుధైః ॥ ౭ ॥ అధమ
మాత్రంస్యాత్ప్రక్రియైషామయోచ్యతే ॥ బ్రాహ్మణాక్షత్రియా
శూద్రాశ్చేతిశివాజ్ఞయా ॥ ౮ ॥ వృక్షాజాతాఃపృథివ్యాంతుతజ్జా
శ్శుభాక్షకాః ॥ శ్వేతాస్తుబ్రాహ్మణాజ్ఞేయాఃక్షత్రియారక్తవర్ణకా
పీతావైశ్యాస్తువిజ్ఞేయాఃకృష్ణాశ్శూద్రాఉదాహృతాః ॥ బ్రాహ్మణో
యాచ్ఛ్వేతాన్రక్తాన్రాజాతుధారయేత్ ॥ ౧౦ ॥ పీతాన్వైశ్యస్త
యాత్కృష్ణాన్శూద్రస్తుధారయేత్ ॥ తామ్రాస్స్నిగ్ధాదృఢాస్థూ
టకైస్సంయుతాశ్శుభాః ॥ ౧౧ ॥ క్రిమిదష్టంఛిన్నభిన్నంకంటకై
మేవచ ॥ వ్రణయుక్తమవృత్తంచషడ్రుద్రాక్షాన్వివర్జయేత్ ॥౧౨॥
మేవకృతద్వారంరుద్రాక్షంస్యాదిహోత్తమం ॥ యత్తుపౌరుష
నకృతంతన్మధ్యమంభవేత్॥ ౧౩ ॥ సమానస్స్నిగ్ధాన్దృఢాన్వృత్తా
మసూత్రేణధారయేత్ ॥ సర్వగాత్రేణసామ్యేనసామాన్యానివిచ
౧౪ ॥ నివాయనహేమరేఖేవయస్యరేఖాప్రదృశ్యతే ॥ తదుత్తమం
విద్యాత్తద్ధార్యంశివపూజకైః ॥ ౧౫ ॥ శిఖాయామేకరుద్రాక్షం
శిరసావహేత్ ॥ షట్త్రింశత్తుగళేదద్యాత్బాహ్వోఃషోడశషోడ
ద్వాదశంమణిబంధేపిస్కంధేపంచశతంవహేత్ ॥ అష్టోత్తరశతైర్మా

పయజ్ఞైః ప్రకల్పయేత్ ॥ ౧౭ ॥ ద్విసరం త్రిసరం వాపి సరాణాం పంచకం వా ॥ సరాణాం సప్తకం వాపి బిభృయాత్కంఠదేశతః ॥ ౧౮ ॥ ముకుటే కుండలే చైవ కర్ణికాహారకే ముచ ॥ కేయూరకటకే చైవ కుక్షిబంధే విశేష ॥ ౧౯ ॥ సుప్తేపి తేసగాకాలం రుద్రాక్షాన్ధారయేన్నరః ॥ త్రిశతం అధమం పంచశతం మధ్యమముచ్యతే ॥ ౨౦ ॥ సహస్రముత్తమం ప్రోక్తం ఏవం భేదేన ధారయేత్ ॥ శిరసీశానమంత్రేణ కంఠే తత్పురుషేణ చ ॥ ౨౧ ॥ అఘోరేణ గళే ధార్యం తేనైవ హృదయేపి చ ॥ అఘోరాఖ్యేన మంత్రేణ హస్తయోర్ధారయేత్ సుధీః ॥ ౨౨ ॥ పంచాశదక్షసహితాం వ్యోమవ్యాపీ చోదరే ॥ పంచబ్రహ్మభిరంగైశ్చ త్రిమాలా పంచ సప్త చ ॥ ౨౩ ॥ అథవా మూలమంత్రేణ సర్వాణ్యక్షాణి ధారయేత్ ॥ అథ హైనం కాలాగ్నిరుద్రం భగవంతం భుశుండః పప్రచ్ఛ । రుద్రాక్షాణాం ముఖభేదేన యదక్షం యత్స్వరూపం యత్ఫలమితి నస్తత్స్వరూపముఖయుక్తమరిష్టనిరసనమభీష్టఫలప్రదం బ్రూహీతి స హోవాచ కాలాగ్నిరుద్రః ॥ యచ్ఛ్రుత్వా సద్యో ముక్తిః రుద్రాక్షాణాం శివప్రసాదస్తద్వదామి సావధానమనాః శృణ్వితి హోవాచ ॥ ఏకవక్త్రం తు రుద్రాక్షం పరతత్వస్వరూపకం ॥ తద్ధారణాత్పరే తత్వే లీయతే విజితేంద్రియః ॥ ౨౪ ॥ ద్వివక్త్రం చైవ రుద్రాక్షమర్ధనారీశ్వరాత్మకం ॥ ధారణాదర్ధనారీశః ప్రీయతే తస్య నిత్యశః ॥ ౨౫ ॥ త్రివక్త్రం అనలస్సాక్షాత్ స్త్రీహత్యాం దహతి క్షణాత్ ॥ త్రిముఖం చైవ రుద్రాక్షమగ్నిత్రయముదాహృతం ॥ ౨౬ ॥ తద్ధారణేన హుతభుక్ తుష్యతి స్ఫుటం సదా ॥ చతుర్ముఖం తు రుద్రాక్షం బ్రహ్మరూపముదాహృతం ॥ ౨౭ ॥ పంచవక్త్రం తు రుద్రాక్షం పంచబ్రహ్మస్వరూపకం ॥ పంచవక్త్రస్స్వయం బ్రహ్మ బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి ॥ ౨౮ ॥ తస్య ధారణమాత్రేణ సంతుష్యః సదాశివః ॥ షడ్వక్త్రకం తు రుద్రాక్షం కార్తికేయాధిదైవతం ॥ ౨౯ ॥ వినాయకాధిదైవం చ ప్రవదంతి మనీషిణః ॥ సప్తవక్త్రం తు రుద్రాక్షం సప్తమా

త్రిధిదైవతం ॥ ౩౦ ॥ వస్వష్టకప్రియంచైవగంగా ప్రీతికరం
తద్ధారణాదిమే ప్రీతాభవేయుస్సత్యవాదినః ॥ ౩౧ ॥ నవవక్త్ర
దాక్షంనవశక్త్యధిదైవతం ॥ తస్యధారణమాత్రేణ ప్రియం
యః ॥ ౩౨ ॥ దశవక్త్రంతురుద్రాక్షం యమదైవముదాహృతం ॥
స్యప్రీతిజనకంధారణేనాత్రసంశయః ॥ ౩౩ ॥ ఏకాదశముఖం
ద్రైకాదశదైవతం॥ తదింద్రదైవతంచాహుస్సదాసౌభాగ్యవర్ధనం
రుద్రాక్షం ద్వాదశముఖం మహావిష్ణుస్వరూపకం ॥ ద్వాదశాదిత్య
చ బిభర్త్యేవహితత్పరః ॥ ౩౫ ॥ త్రయోదశముఖంచాక్షంకామ
దంశుభం ॥ తస్యధారణమాత్రేణ కామదేవః ప్రసీదతి ॥ ౩౬ ॥
శముఖంచాక్షంరుద్రనేత్రసముద్భవం ॥ సర్వవ్యాధిహరంచైవ
గ్యమవాప్నుయాత్ ॥ ౩౭ ॥ మద్యంమాంసంచలశునంపలాండు
మేవచ ॥ శ్లేష్మాతకంవిడ్వరాహమభక్ష్యాన్వర్జయేన్నరః ॥ ౩౮
హణేవిషువేచైవగ్రహసంక్రమణేపిచ ॥ దర్శేచపూర్ణమాసే
షుదివసేషుచ ॥ ౩౯ ॥ రుద్రాక్షధారణాత్సద్యస్సర్వైః పాపైః
తే ॥ తన్ముఖంరుద్రమిత్యాహుస్తద్బిందుస్సర్వదేవతాః ॥ ౪౦ ॥
మాముపనిషదంబాలోవా యువావావృద్ధోవాధీయ మానస్సశి
సగురుస్సర్వేషాంమంత్రాణాముపదేష్టాభవతి ఏతైరేవహోమం
ద్యైతైరేవార్చనంతథా । తద్రక్షోఘ్నంమృత్యుతారకంగురుణా
తేబాహౌశిఖాయాంవాబధ్నీత ॥ సప్తద్వీపవతీభూమిర్దక్షిణా
ల్పయేత్ । తస్మాచ్ఛ్రద్ధయాయాంకాందద్యాత్సాదక్షిణాభవ
మాముపనిషదం బ్రాహ్మణోవాక్షత్రియోవాసాయమధీయానో
తంపాపంనాశయతిప్రాతరధీయానోమాసకృతంపాపంనాశయతి
మైధీయానష్షణ్మాసకృతం పాపంనాశయతి ।సాయమధీయానో
తంపాపంనాశయతి।సాయంప్రాతరధీయానోజన్మకృతంపాపం

య ఇమాముపనిషదం బ్రాహ్మణోఽపిరశైవోఽధీతే షష్టిసహస్రలక్షపంచా
క్షరజాపినః ఫలమాప్నోతి బ్రహ్మహత్యాత్పూతో భవతి । సురాపానా
త్పూతో భవతి । స్వర్ణస్తేయాత్పూతో భవతి । అభోజ్యభోజనా
త్పూతో భవతి । తత్సంయోగాత్పూతో భవతి । సర్వేషు యజ్ఞేషు దీక్షితో
భవతి । సర్వేషు తీర్థేషు స్నాతో భవతి । అభక్ష్యభక్షణాత్పూతో భ
వతి । అగమ్యాగమనాత్పూతో భవతి । గురుతల్పగమనాత్పూతో భవతి ।
పతితసంభాషణాత్పూతో భవతి । పఙ్క్తిశతసహస్రం పునాతి శివసాయుజ్య
మేతి । న స పునరావర్తతే న స పునరావర్తత ఓం సత్యమితి ॥

బ్రహ్మకైవర్తే ॥ సమ్యగ్విభూత్యా మహిమా ధునోక్తో రుద్రాక్ష
స్యాశివాత్మకస్య । యథావిధానం నదవిస్తరేణ తత్రాదృశం కేనక
థార్యతాం ॥ ౪౨ ॥ నాథ శర్మా । దైత్యః పురాసీత్త్రిపురః ప్ర
సిద్ధో నామ్నా నవ దైత్యైరఖిలైరజేయః ॥ హతాస్సురా యేన రథాఙ్గపాణిర్జి
తో విరించః కకుభామధీశాః ॥ ౪౩ ॥ హతావశిష్టైర్గిరిశోఽభిభీతైః స్తుతస్స
హస్రం శరదాం ప్రసన్నః ॥ అచింతయత్తం ప్రతిహంతుకామశ్శస్త్రం దు
రాపం సకలామరాఘైః ॥ ౪౪ ॥ స్ఫురత్స్ఫులింగం తపనప్రకాశం స
ర్వాశుభఘ్నం జగతోఽవనాయ ॥ ఉన్మీల్య నేత్రాణి శరత్సహస్రమఘో
రమస్త్రం రిపునాశనార్థం ॥ ౪౫ ॥ తదాకులం తస్య బభూవ చాక్ష్ణో
ర్యంతత్తోఽశ్రూణ్యపతంశ్చ తేభ్యః ॥ రుద్రాక్షవృక్షా ఇట హైర్భభూ
వుశ్చాజ్ఞయా సర్వజగద్ధితాయ ॥ ౪౬ ॥ రుద్రాక్షవృక్షాస్తపనాక్షిజా
స్తే ద్వాదశస్యుః కపిలాః ప్రభేదైః ॥ చన్ద్రాక్షిజాః షోడశ శుభ్రవర్ణాః
కృష్ణా దశస్యుర్జ్వలనాక్షిజాతాః ॥ ౪౭ ॥ బ్రాహ్మం సితం కాపిలవర్ణ
మేకం క్షాత్రం తు వైశ్యం హ్యుభయాత్మకం తత్ ॥ కృష్ణం తు శూద్రం
వదంతి బీజం రుద్రాక్షబీజాత్ప్రభవంతి జాత్యాః ॥ ౪౮ ॥ ఏకానన
శ్శంకర ఏవ సాక్షాద్రుద్రాక్షబీజం వినిహంతి హత్యాం ॥ ద్వివక్త్రబీ

జంబహుగోవధఘ్నం దేవేశదైవత్యమలభ్యమన్యైః ॥ ౪౯ ॥
యముక్తవదనత్రయంయదోర్ధ్యషిద్వధఘ్నందధతాంక్షణేన ॥
ఖంయచ్చతురాననీయంనరస్యహత్యాంక్షణతోవిహంతి ॥ ౫౦ ॥
లాగిన్రౌదిరంనముపఞ్చవక్త్రమభక్ష్యదుస్సంగమపాతకఘ్నం
స్కాందంయదాషడ్వదనంకరేణ దక్షేణధార్యం ద్విజహత్య
దైవ్య ॥ ౫౧ ॥ సప్తాననంభోగిపతిర్హ్యనంతస్తేయాదిశుద్ధింవిదధా
ద్యః ॥ వైనాయకంహ్యష్టముఖంసువర్ణంస్ఫుటంగురుస్త్రీగమనా
ఘఘ్నం ॥ ౫౨ ॥ నవాననంభైరవఏవ దేవో భుక్తించముక్తింశివతా
శక్తిం ॥ కరోతివామేనకరేణధార్యం హత్యాయుతానామపిహ
కోటిం ॥ ౫౩ ॥ హరిస్స్వయంయద్దశవక్త్రబీజం పిశాచభూతగ్ర
క్షసాంచ ॥ వేతాళసర్పప్రతియోధిసింహవ్యాఘ్రాదిశఙ్కాం
తిశీఘ్రం ॥ ౫౪ ॥ ఏకాదశాస్యందశకైకరౌద్రంధార్యంశిఖాయా
ధినానవద్యే ॥ నరాశ్వమేధాయుతవాజపేయసహస్రగోదానస
తుల్యం ॥ ౫౫ ॥ యద్వక్త్రాణిదశద్వయేనకథితంతద్భాస్కర
స్మృతంవర్ణస్థంరవితుష్టికృద్ధయమఖైర్గోమేధపుణ్యైస్సమం
వర్ణంసిధ్యతిభోగభాగ్యమఖిలం భూరిణాయుర్మాతాపితృభ్రా
స్త్రీవధతోవిశుధ్యతిదధన్నాస్మాత్పరంవిద్యతే ॥ ౫౬ ॥ రుద్రా
క్షంశిరసావిధార్యంషట్త్రింశమాలాంవిదధీతమూర్ధ్ని ॥ ద్వా
శకైః కంఠతళేనధార్యంశతార్ధక్లృప్తాహృదయేచధార్యా
కలాతుమాలా భుజయోరినాక్షైః ధార్యాతుమాలామణిబంధ
అష్టోత్తరైరార్వ శతకైశ్చమాలా తదర్ధక్లృప్తాహితదర్ధమాలా
కంఠేధృతామేనధృతాతుమాలాజప్తాపున్యాద్యజ్ఞసహస్రపుణ్య
దారితూష్టశతేనమేనకలితామాలాసదాధార్యతే ॥ కంఠేలే
క్షణాల్ కుణమహాపుణ్యంసుహేజ్యాధికం ॥ వింధ్యాద్రి

రోపియదభూద్రుద్రాక్షభారావహః కైలాసేశతకల్పమీశసదృశో వా
హా నవద్యోగణః ॥ ౫౯ ॥ శ్వేతంరక్తమథాపిపీతమసితంవిప్రాదికానాం
స్మృతంరుద్రాక్షస్యలభేద్యథాతథమిదంధార్యంశిఖాయాంకరే ॥కం
ఠేకర్ణయుగోపవీతహృదయేష్వాబధ్యరూప్యాదిభిఃపఞ్చాప్త్వర్ణప్రీణవా
స్త్రకాఖ్యైరనుభిర్ముక్తోనవద్యేభవేత్ ॥౬౦॥ స్నానేవాజపహోమ
యోర్వ్రతవిధౌదేవార్చనాదానయోర్దీక్షాశ్రాద్ధకయోఃక్రతౌసభసి
ఠోరుద్రాక్షమాలాధరః॥కుర్యాత్కర్మచవైదికంచసకలంసాధ్యదత్త
యంతత్ఫలంనోచేద్వ్యర్థమిదంభవత్యయమహాపాపోనవద్యేధ్రు
వం ॥ ౬౧ ॥ కేచిత్పూస్నతకశావయోర్జలమలోత్సర్గేచసంగత్రి
యాశ్శుద్ధాంవత్తుసిమాలికాంనదధతేసాప్వయుఃతుయసాన్యదితి ॥ పూ
జ్యంయోజ్యముఖంముఖేనసదృశోముక్తాప్రవాళాసత్రైః సౌవర్ణైర్మ
ణిభిర్ధమ్మఖఫలంమర్త్యోనవద్యేభజేత్ ॥ ౬౨ ॥ రుద్రాక్షంవపు
షాధరన్యదిమృతశ్శ్వసోపి ముక్తోభవేచ్ఛాదనన్తంత్యమూహనాత్
కైశివపురంగచ్ఛేత్ససోజాయతే ॥ కింనూక్తైర్బహుభిస్సమంత్రకమి
దంసాఙ్గేసదాధారకస్సంసారంనపునఃప్రయాతిమనుజోవత్స్యేనవద్యే
తవ ॥ ౬౩ ॥ రుద్రాక్షద్రుమపుష్పపల్లవపుటస్పృష్టానిలస్పర్శనాత్
దూరస్థాస్తరవస్తృణాన్యపిలతాయాంత్యక్షయంతత్ఫలం॥ తత్పుణ్యాద్రు
మజాతలక్షణమణింబిభ్రత్స్వజన్మసంసరోముంచేత్సంసృతిబంధనాదితిపు
నశ్చిత్రంనకించిత్ప్రియే ॥ ౬౪ ॥ ఇత్యేవంవచనైర్జ్ఞాత్వారుద్రాక్షోత్పత్తి
మాదరాత్ ॥మోధత్తేసబుధశ్శ్రీమానంతేసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥౬౫॥

ఇతి శ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ
నీలకంఠకృతే నిగమాగమసారసంగ్రహేక్రియోసారే
నవమోపదేశస్సమాప్తః ॥



శ్రీ

శ్రీమదస్మద్గురుమేధాదక్షిణామూర్తయే
పరబ్రహ్మణేనమః.

దశమోపదేశప్రారంభః.

దశమేచోపదేశేస్మిన్ రుద్రాక్షాణాంతుధారణం ॥ ప్రతిపా
ఆచారలబ్ధశైవమతోదితం ॥ ౧ ॥ రుద్రాక్షాణాంధారణస్యమాహాత్మ్
ర్ణయామివః ॥ ఇత్యారభ్యస్కాందభాస్వత్పురాణేప్రతిపాదితం
ర్వపాపహరంపుణ్యంపఠతాంశృణ్వతామపి ॥ భక్తిహీనోథవాభక్తో
మూర్ఖతరోపివా ॥ ౩ ॥ రుద్రాక్షంధారయేద్యస్తుముచ్యతేపా
యం ॥ మహావ్రతమిదంప్రాహుర్మునయస్తత్త్వదర్శినః ॥ ౪
క్షధారణంపుణ్యం కైనవాసదృశంభవేత్ ॥ సహస్రంధారయే
రుద్రాక్షాణాంధృతవ్రతః ॥ ౫ ॥ సురాసురానమంత్యేనం
ద్రస్తథైవసః ॥ అభావేతుసహస్రస్యబాహ్వోష్షోడశషోడశ
ఏకంశిఖాయాంకరయోర్ద్వాదశద్వాదశద్వయోః ॥ ద్వాత్రింశ
ఠదేశేతుప్రత్యేకంకర్ణయోశ్చషట్ ॥ ౭ ॥ ఉరస్యష్టోత్తరశతం
రింశచ్చమస్తకే ॥ ధారయేద్యస్తురుద్రాక్షంరుద్రవత్పూజ్యతేస
౮ ॥ ముక్తాప్రవాళస్ఫటికరౌప్యవైడూర్యకాంచనైః ॥ ధారయ
స్తురుద్రాక్షాన్ సరుద్రోనాత్రసంశయః ॥ ౯ ॥ కేవలంవాపి
క్షాన్ రుద్రముద్రాన్బిభర్తియః ॥ ౧౦ ॥ తంనస్పృశంతిపా
మాంసీవవిభావసుం ॥ రుద్రాక్షమాలయాజప్తోమంత్రోనంతఫలప్ర
అరుద్రాక్షజపఃపుంసాంతావన్మాత్రఫలప్రదః ॥ యస్యాంగేనాస్తి

ప్యోపిబహుపుణ్యదః ॥ ౧౧ ॥ తస్యజన్మనిరర్థంస్యాత్త్రిపుండ్రర
హితంయథా ॥ మూర్ధ్నివిన్యస్యరుద్రాక్షంయస్స్నాతినతిమానవః
॥ ౧౨ ॥ గంగాస్నానఫలంతస్యజాయతేనాత్రసంశయః ॥ పూజ
యేద్యస్తురుద్రాక్షంకృత్వాతోయాభిషేచనం ॥ ౧౩ ॥ యత్ఫలం
లింగపూజాయాంతదేవాప్నోతినిశ్చితం ॥ ఏకాననాః పంచముఖాస్తథై
కాదశాననాః॥చతుర్దశాననాః కేచిద్రుద్రాక్షాలోకపూజితాః॥౧౪॥
ధృత్వాతత్పూజయేన్మర్త్యోదరిద్రోపిశ్రియంలభేత్ ॥ శ్రుణధ్వమత్ర
నెనపుణ్యాఖ్యానాని భూసురాః ॥ ౧౫ ॥ నందిగ్రామేపురాకాచి
ద్వేశ్యాసీదతివిశ్రుతా ॥ బభూవవారవనితాసర్వావయవసుందరీ ॥ ౧౬॥
తంపూర్ణేందుసంకాశంయానంమణివిరాజితం ॥ చామరాణిసుదం
డాని పాదుకేచహిరణ్మయే ॥ ౧౭ ॥ విచిత్రాణ్యంబరాణ్యస్యాస్సౌవర్ణాన్యా
న్యంద్రప్రభాణిచ ॥ గావోమహిష్యశ్శతశోవాసాశ్చబహుసంఖ్య
యా ॥ ౧౮ ॥ గంధకుంకుమకర్పూరకస్తూరీలేపఇత్యసౌ ॥ భూషణాని
రాఘార్ఘ్యాణి కోటిసంఖ్యాయుతంధనం ॥ ౧౯॥ శివపూజారతానిత్యంస
ద్ధర్మపరాయణా ॥ సదాశివకథాసక్తాశివనామజపోత్సుకా ॥ ౨౦॥
భక్తాన్జనార్దనదృష్ట్వాప్రణమంతిసదాముదా ॥ వినోదహేతోస్సాన
నృత్యనాట్యమంటపమధ్యగం ॥ ౨౧ ॥ రుద్రాక్షైర్భూషితంచైకంమ
ర్కటంచైవకుక్కుటం ॥కరతాళైశ్చగీతైశ్చసదానర్తయతిస్వయం॥౨౨॥
నృత్యవిహసత్యుచ్చైఃసఖీభిఃపరివారితా ॥ రుద్రాక్షైఃకృతకేయూరకం
ఠాభరణకుండలః ॥ ౨౩ ॥ మర్కటస్తత్క్షయాతస్యాఃపురోనృత్యతిబా
లవత్ ॥ శిఖాగ్రేబద్ధరుద్రాక్షః కుక్కుటః కపినాసహ ॥ ౨౪ ॥ చిరం
ప్తస్యతత్ష్ణఃపశ్యతాంచిత్రమావహత్ ॥ కాలేననిధనంప్రాప్తావిమౌ
మర్కటకుక్కుటౌ ॥ ౨౫ ॥ భద్రసేనాఖ్యనృపతేఃకాశ్మీరవిషయేశితుః॥
మర్కటస్తనయోనామ్నాసుధర్మాస్సంబభూవహి ॥ ౨౬ ॥ కుక్కుటస్త

దమాత్యస్యతారకాఖ్యస్సుతో భవత్ ॥ తావుభౌపరమస్నిగ్ధౌకుమ
పసుందరౌ ॥ ౨౭ ॥ విద్యాభ్యాసరతౌబాలౌసహక్రీడాంప్రచ
తావుభౌసర్వగాత్రేషురుద్రాక్షకృతభూషణౌ ॥ ౨౮ ॥ హార
మకుటకుండలాదివిభూషణౌ ॥ హేమరత్నమయంముక్త్వారు
దధతుశ్చతౌ ॥ ౨౯ ॥ రుద్రాక్షమాలినౌనిత్యంరుద్రాక్షవరక
రుద్రాక్షకంఠాభరణౌ సదారుద్రాక్షకుండలౌ ॥ ౩౦ ॥ కు
సంజాతౌ తౌభుక్త్వాభోగమీప్సితం ॥ పూర్వాభ్యాసేనరు
ద్ధాభక్తిసమన్వితౌ ॥ ౩౧ ॥ కాలేనశాంభవంప్రాప్తౌపదంపర
బృహజ్జాబాలోపనిషద్యపి ॥ అథకాలాగ్నిరుద్రంభగవంతంసన
రశ్చప్రపచ్ఛ ॥ ౩౨ ॥ అధీహిభగవన్రుద్రాక్షధారణవిధింబ్రూ
హోవాచ తస్మై ॥ సమరసిదాఘఃకాత్యాయనదత్తాత్రేయ
జకపిలవసిష్ఠపైప్పలాదైశ్చకాలాగ్నిరుద్రంపరిసమేత్యోవా
కాలాగ్నిరుద్రః కిమర్థం భవతామాగతమితి సహోవాచ
ధారణవిధింసర్వేశ్రోతుమిచ్ఛామ ఇతి ॥ అథకాలాగ్నిరుద్రః
రుద్రస్యనయనాదుత్పన్నా రుద్రాక్షాఇతిలోకేవ్యాఖ్యాయ
థవాసదాశివః సంహారకాలేసంహారంకృత్వాసంహారాక్షం
కరోతితన్నయనాజ్జాతారుద్రాక్షీతివ్యాఖ్యాయతేతస్మాద్రుద్రా
తి ॥ అథకాలాగ్నిరుద్రః ప్రోవాచతద్రుద్రాక్షేనాగ్విషయీకృ
ప్రధానేయత్ఫలమవాప్నోతితత్ఫలమవాప్నోతి తత్ఫలమ
ఏషజ్యోతిరుద్రాక్షీతి హోవాచ ॥ తద్రుద్రాక్షంకరేస్పృ
శతగోప్రదానఫలంభవతి తద్రుద్రాక్షధారణంకర్తుమిచ్ఛ
ప్రదానఫలంభవతి॥ తద్రుద్రాక్షధారణమాత్రేణసహస్రగోప్రదా
భవతి ॥ తద్రుద్రాక్షేకరయోర్ధార్యమాణేసతిద్విసహస్ర
నఫలంభవతిరుద్రాక్షకంఠేధార్యమాణేత్రిసహస్రగోప్రదా

కర్ణయోర్ధార్యమాణేఏకాదశసహస్రగోప్రదానఫలంభవతి
దశరుద్రత్వంగచ్ఛతిశిరశిధార్యమాణేకోటిగోప్రదానఫలంభవ
తేషాంస్థానానాంకర్ణయోఃఫలంవక్తుంనశక్యమితిహోవాచ॥అథస
మారఃపప్రచ్ఛరుద్రాక్షస్యధారణమస్త్యేవేతివాఇతి।అథకాలాగ్నిరు
ద్రోవాచఅష్టశతరుద్రాక్షందత్వాఅష్టశతరుద్రాక్షంధారయేత్ భూ
మదానేయత్ఫలమవాప్నోతితత్ఫలమశ్నుతే ॥ సపషడ్జ్యోతిరుద్రా
హోవాచ ॥ అథకాలాగ్నిరుద్రం భగవంతం సనత్కుమారఃపప్రచ్ఛగి
ద్రాక్షసహస్రంకర్మణధర్తుంవాశక్యంవాఇతి ॥ అథకాలాగ్నిరు
ద్రోవాచ॥ రుద్రాక్షధారణంకర్తుమధివాసాదిప్రాణప్రతిష్ఠాంకృ
రుద్రాక్షాన్వర్షమేకంతుధారయేత్ ॥ బ్రహ్మత్వంగచ్ఛతి ॥
సహస్రరుద్రాక్షంద్వేవర్షేధారయేత్విష్ణుత్వంగచ్ఛతి॥త్రిసహస్ర
ద్రాక్షంత్రీణివర్షాణిధారయేత్సదాశివత్వంగచ్ఛతి ॥ ససపునరా
వర్తతే ॥ సపకోజ్యోతిరుద్రాక్షీతిహోవాచ॥అథకాలాగ్నిరుద్రంభ
గవంతంసనత్కుమారఃపప్రచ్ఛసర్వోపనిషత్సూక్తంధారణఫలంబ్రూ
హి॥ అథకాలాగ్నిరుద్రఃప్రోవాచసర్వోపనిషత్సారంబ్రవీమ్యావధార
యతత్త్రైషశ్లోకోభవతి ॥



ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ
నీలకంఠకృతే నిగమాగమ సారసంగ్రహేక్రియాసారే
దశమోపదేశస్సమాప్తః॥





శ్రీ

శ్రీనందినాథఃకులదైవతంనమః

ఏకాదశోపదేశప్రారంభః.

ఏకాదశోపదేశేస్మిన్రుద్రాక్షాణాంప్రశంసనం ॥ నిగమా
ష్టానివచనాన్యలిఖంక్రమాత్ ॥ ౧ ॥ పురాపుష్కరదేశస్యరాజా
మ్యనామవాన్ ॥ సదాదుర్మార్గనిరతోనిత్యంవేశ్యారతప్రియః
తస్యభార్యావసుమతీరూపయౌవనశాలినీ ॥ రాజ్ఞోవేశ్యాభిగమన
త్స్వరతిమీక్ష్యసా ॥ ౩ ॥ దుఃఖాక్రాంతేనమనసాచింతామాపనిరం
భార్యాంపురోహితస్సైత్యతతస్సత్యవ్రతాహ్వయాం ॥ ౪ ॥ విజ్ఞా
జ్ఞోదుశ్చేష్టాంనిజదుఃఖస్యకారణం ॥ స్వస్యామభిరతిస్తస్యకేనవాహే
భవేత్ ॥ ౫ ॥ ఇతిపృష్టవతీమేనాంసాపునఃప్రత్యభాషత ॥ రుద్రా
రణంభద్రేసర్వవశ్యకరంవరం ॥ ౬ ॥ సర్వపాపహరంనృణాం
వ్యాధినికృంతనం ॥ భూతప్రేతపిశాచాద్యానచహింసంతితంనరం
నచదంశంతిసర్పాశ్చధార్యతేయేనవాయయా ॥ ఇత్యుక్త్వాప్ర
తస్యారుద్రాక్షంసాసుపావనం ॥ ౮ ॥ సాతదాదాయవిశ్వాసాత్
దేశేబబంధహా ॥ తస్యామాసక్తహృదయస్తదాత్రాసమహీపతిః ॥
ప్రవిశ్యభవనంతస్యాస్తయారేమేతిమోహితః ॥ ఏవమేవదివారా
క్రీడయామాసతాంనృపః ॥ ౧౦ ॥ తదావిచారణాభావాత్సేనా
హీపతేః ॥ ఇతస్తతస్తురుద్రావముక్త్వైవంమదనాతురం ॥ ౧౧ ॥
నస్సహసాకశ్చిద్రురోధాస్యపురంనృపః ॥ చతురంగబలైస్సాకం

లాహలారవః ॥ ౧౨ ॥ శ్రుత్వైతత్సమహీపాలస్సేనయాచావశిష్ట
యా ॥ ప్రత్యగ్రహీత్తమాయాంతం కృతకోలాహలారవం ॥ ౧౩ ॥ రాజ్ఞా
సేనాసా శీఘ్రిందుద్రావేతస్తతస్తరాం ॥ ఏకాకీప్రాపనగరం రాజాసా
థావనాత్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రాప్యాశుభవనంస్వస్యపత్నీస్సర్వా౧విబు
ధ ॥ తస్థావాస్థావినిర్ముక్తస్స్వరాజ్యేమనఃఖితాంతరః ॥ ౧౫॥ తదా
మహిషీప్రాహరాజానంవీక్ష్యదుఃఖితం ॥ జయోభవిష్యతిక్షిప్రంధృతే
ప్రక్షభూషణౌ ॥ ౧౬ ॥ అస్మిన్నర్థేనసందేహఃకర్తవ్యోభవతా
భో ॥ శ్రోతవ్యస్త్వపురాణేషుకుశలోవఃపురోహితః ॥ ౧౭ ॥ ఇతి
ప్యావచఃశ్రుత్వాసమాహూయపురోహితం ॥ శ్రుత్వారుద్రాక్షమాహా
త్మ్యంసర్వదుఃఖనివారకం ॥ ౧౮ ॥ బభారసమహీపాలోరుద్రాక్షాణాం
హస్రకం ॥ తతస్స్వభవనంప్రాప్యభార్యయాసహభూమిపః॥ ౧౯ ॥మా
స్యంనితరామస్యవర్ణయన్పరయాముదా ॥ స్వదేశస్థజనాశ్చ స
ర్వేచరుద్రాక్షధారిణః ॥ ౨౦॥ తస్యాస్తాంసుకుమారౌద్వౌకుమా
సర్వలక్షణౌ॥తత్రైకోతిరథాఖ్యోన్యస్సృతస్త్వతిరథాఖ్యయా॥౨౧॥
పావకుస్తథాకన్యేసర్వలక్షణసంయుతే ॥ ఆద్యాసకలకాలజ్ఞాన్యా
ఖితాంగనాఖ్యయా ॥ ౨౨ ॥ ఏతయోరపిరుద్రాక్షంబబంధాయం
హీపతిః ॥ బ్రహ్మనాథస్యతనుజః కమలాక్షాహ్వయోయువా ॥ ౨౩ ॥
సకేరళదేశేయంవివాహ్యస్యకుమారికాం ॥జ్యేష్ఠాంసకలకాలజ్ఞాం
ప్రాక్తనైవవర్త్మనా ॥ ౨౪ ॥ తద్రాత్రౌభవనేతస్మింతావుభౌదం
యుతౌ ॥ తదానీంకమలాక్షోయంభూషణానిస్త్రియఃకరే ॥ ౨౫ ॥
వాస్వీయానితస్యాశ్చపేటికాయాంనిధాయసః ॥ సంయోగాయాహ్వ
మాసతాంభార్యాంమదనాతురః ॥ ౨౬ ॥ నధార్యతేత్వయాపూ
ంరుద్రాక్షవరభూషణం ॥ తన్మయాసహసంగస్తేనయుక్తఃఖలుసర్వ
॥ ౨౭ ॥ ఇతిభార్యావచశ్శ్రుత్వాకమలాక్షోవదద్బ్రువీత్॥ భార్య

తేభూషణందివ్యంనానారత్నవిచిత్రితం ॥ ౨౮ ॥ తస్మాదస్యైకిమూల్య రుద్రాక్షస్యవరాననె ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాప్రత్యువాచ తిమ్ ॥ ౨౯ ॥ నధార్యతేమహామోహాద్రుద్రాక్షవరభూషణం ॥ పాతకశేషేణదష్టోయంనహిసంశయః ॥ ౩౦ ॥ నతేనసహవాసో యోగ్యోపినయుజ్యతే ॥ అస్మిన్నర్థే పురాణాని ప్రమాణానిన యః ॥ ౩౧ ॥ అథవాతవవిశ్వాసః కస్మిన్వాస్తినరోత్తమ ॥ మత్పురస్సోయంసర్వశాస్త్రార్థకోవిద ॥ ౩౨ ॥ ఇతిభార్యావచ త్వారాజాప్రాహపునర్వచః ॥ ఇమమర్థంయదిబ్రూయాత్సం మేపండితః ॥ ౩౩ ॥ భవిష్యామితదాభార్యాత వాహంపురు నః ॥ భవిష్యసిత్వంపురుషఃసత్యముక్తంవరాననే ॥ ౩౪ ॥ లీలయై చఃప్రాహభార్యాంవీక్ష్యాయమగ్రతః ॥ తస్యాతద్వచనంశ్రుత్వా జ్ఞీచకారసః ॥ ౩౫ ॥ తస్యాంరాత్ర్యాంవ్యతీతాయాందంపతీతౌసము కల్యాణమంటపంప్రాప్తౌసర్వాభరణభూషితౌ ॥ ౩౬ ॥ తదానీమా స్తత్రబ్రాహ్మణాః కేచనోత్తమాః ॥ ద్రష్టుంకల్యాణమనయోర్భూపాలా సమాగతాః ॥ ౩౭ ॥ సమాగతానియంవీక్ష్యభర్తారమవదత్సుధీ మతస్తవకోవాస్యాత్రైషువిప్రేషుభూమిప ॥ ౩౮ ॥ రుద్రాక్షస్య త్వంప్రష్టుంతద్ధర్మమప్యాహో ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాస్మితపూ మభాషత ॥ ౩౯ ॥ పతిః ॥ కల్యాణమంటపేతస్మిన్శేషశాయీజనా నః ॥ చిత్రరూపీచిత్రకుడ్యేయస్తిష్ఠతివరాననే ॥ ౪౦ ॥ అనేనోక్తం తదాత్వముక్తంతత్తథాభవేత్ ॥ ఉత్థాయతరసాస్థిత్వాబద్ధాంజలిపు వై ॥ ౪౧ ॥ ఇతిభర్తుర్వచశ్శ్రుత్వాతథేత్యుక్త్వాపునశ్చసా ॥ బద్ధాం జలిపుటావిష్ణుంచిత్రరూపిణమాహహి ॥ ౪౨ ॥ అస్తిచేన్మహిమా ద్రాక్షస్యాఘనాశినః । రుద్రాక్షధారిణాపాపంకృతంపుణ్యఫల దం ॥ ౪౩ ॥ కృశంచపుణ్యంపాపాయమేనారుద్రాక్షధారిణా ॥

యదిహ లేసలో వేదాంతసంమతః ॥ ౪౪ ॥ సర్వావిరుద్ధస్సు
త్రవిశ్రుతస్తవసంమతః ॥ తదావదాధునాశీఘ్రముత్థాయాస్మాదుచ్ఛ
ంగతః ॥ ౪౫ ॥ స్థిత్వాసుఖాసనంస్వామిన్వదతథ్యంశివాజ్ఞయా ॥ ఇ
త్యుక్తమాత్రేణహరిశ్చిత్రరూపీభయాన్వితః ॥ ౪౬ ॥ సత్యంసత్యం
యాప్రోక్తంసర్వవేదాంతసంమతం ॥ మహాత్మ్యమస్యదేవేశఃకేవ
వేదశంకరః ॥ ౪౭ ॥ జాతేనయత్రకుత్రాపిజాతౌమర్త్యేనశో
నే ॥ ధార్యతేపావనంస్వాంగేరుద్రాక్షవరభూషణమ్ ॥ ౪౮ ॥
వధన్యఃపుణ్యస్యాభిఖేహంతస్యతత్ప్రతః ॥ బహునోక్తైనకింసాధ్వ
త్రైవధార్యమిదంధ్రువం ॥ ౪౯ ॥ ఇత్యుక్త్వావాసుదేవోఽయం
పునశ్శ్యేయథాపురా ॥ తదేతదద్భుతందృష్ట్వాసర్వేతత్రజనాస్థి
తాః ॥ ౫౦ ॥ ఆశ్చర్యమాపురత్యంతంతస్యాంవిశ్వాసమాయయుః ॥
మలాక్షోఽపిరాజాయమాశ్చర్యేణసమన్వితః ॥ ౫౧ ॥ విచారమాపచా
ర్థంస్మృత్వాస్యావచనంసుధీః ॥ తదానీంతంసమావృత్యతస్యభృత్యావ
రాజనాః ॥ ౫౨ ॥ రాజంస్త్వమధునాశీఘ్రముక్త్వాపురుషలక్షణం ॥
స్త్రీచిహ్నవస్త్రభూషాద్యైర్భవస్వవచనంస్మరన్ ॥ ౫౩ ॥ పరిహాస
వచఃశ్రుత్వానృపోఽయంవ్రీడయానతః ॥ స్వయంభృత్యజనంప్రాహయ
ద్యైషాపురుషోభవేత్ ॥ ౫౪ ॥ ఇదానీమహమేతస్యాభవేయంవల్లభావ
మాః ॥ ఇత్యుక్తమాత్రేణతదాపురుషోభూదియంవధూః ॥ ౫౫ ॥ కమలాక్షో
పిసహసాస్త్రీత్వంప్రాప్యశివాజ్ఞయా ॥ కమలాక్షీతివిఖ్యాతాతదారభ్యా
యమంగనా ॥ ౫౬ ॥ సేయంసకలకాలజ్ఞాభార్యయాప్రథితోభువి ॥
కమలాక్షీప్రమాణేనభర్తారంవీక్ష్యచాబ్రవీత్ ॥ ౫౭ ॥ ప్రియచచ్ఛమహ
రుద్రాక్షంసర్వపాపౌఘనాశనం ॥ సర్వవేదాంతసంసిద్ధంసాక్షాదీశా
ఖ్యకంపరం ॥ ౫౮ ॥ నజ్ఞాయతేస్యమాహాత్మ్యంకేనాపిప్రియపావనం ॥
దత్తంభక్త్యాసమాదాయదధాస్యాంగేముద్రాన్వితా ॥ ౫౯ ॥ తావుభాడం

పతీసమ్యక్ భుక్త్వాభోగాంశ్చ తస్థతుః ॥ కమలాక్షపితా యోఽపి
థాహ్వయో నృపః ॥ ౬౦ ॥ కేరళేశం సముద్వీక్ష్య సామ్యావంతః
తిం ॥ మమపుత్రోఽగమత్తీర్థం త్వం కమలాక్షో మహీపతిః ॥ ౬౧ ॥
వాపి సంప్రాప్తా పురుషత్వం సుశోభనం ॥ అత్యాశ్చర్యమిదం ద్వ
యోశ్చరితం మహత్ ॥ ౬౨ ॥ అస్తి మే తనయోఽప్యన్యో విబుధాఖ్యో
పతిః ॥ తస్య తే కన్యకామన్యాం ఖ్యాతాం చిత్రాంగనాఖ్యయా ॥ ౬౩
ప్రయచ్ఛ విధినా రాజన్ సర్వలక్షణసంయుతాం ॥ బ్రహ్మనాథవచః
శ్రావ్యావాన్ పృథివీపతిః ॥ ౬౪ ॥ తథేతి చ దదౌ కన్యాం విబుధస్యా
వరాం ॥ విబుధోఽపి వివాహ్యైనాం ధృతరుద్రాక్షభూషణః ॥ ౬౫ ॥
యిత్వా స్వకం దేశం ప్రాప్య కల్యాణవేషతః ॥ తత్ర స్థిత్వా తు సుచిరం భో
శ్చ బుభుజే తయా ॥ ౬౬ ॥ సౌమ్యవాన్ బ్రహ్మనాథోఽపి ధృతరుద్రా
భూషణౌ ॥ కథయంతౌ చ మాహాత్మ్యం పురాణేషు ప్రసిద్ధిమత్ ॥ ౬
భుక్త్వా భోగాంశ్చ విపులాన్ దృష్ట్వా దృశ్యం చ శోభనం ॥ అంతే చ స
ప్రీత్యా పుత్రపౌత్రకలత్రకైః ॥ ౬౮ ॥ శ్రీమత్కైలాసమచలం ప్రా
బ్రాహ్మణోత్తమాః ॥ అథాన్యదపి రుద్రాక్షమాహాత్మ్యం వర్ణయా
వః ॥ సింధుదేశే పురం కించిద్దూ్భచక్రాఖ్యం సుశోభనం ॥ ౬౯ ॥ తత్ర
ద్విజశ్రేష్ఠః సుప్రదీపాహ్వయో మహాన్ ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణో
విన్యస్తమానసః ॥ ౭౦ ॥ పుత్రాః పౌత్రాస్తదీయా యే సర్వే రుద్రా
షణాః ॥ ఏవం వర్తన్ సుప్రదీపో మనసీత్థం చకార వై ॥ ౭౧ ॥ రుద్రాక్షే
ణామన్నం దాస్యామ్యహమనుత్తమం ॥ నేతరేషాం మహాపాపకలుషీ
చేతసాం ॥ ౭౨ ॥ శ్రుత్వాఽస్య నియమం కశ్చిద్యోగాంగాఖ్యో యో
రః ॥ యోగమార్గైకనిరతస్సర్వశాస్త్రార్థకోవిదః ॥ ౭౩ ॥
గతః పురం శీఘ్రం సర్వైర్బహుమతో జనైః ॥ స ధారయత్యయం
రుద్రాక్షవరభూషణం ॥ ౭౪ ॥ తస్మాదేనమసౌ విప్రస్సుప్రదీపః సమా

నాంగీచకారభిక్షాంచనోక్తవానస్యయోగినః ॥ ౭౫ ॥ ఏవందినేషు
మగతేష్వయమతిక్రుధా ॥ గృహేషుభిక్షావ్యాజేన తద్గృహద్వా
గతః ॥ ౭౬ ॥ తస్యాగతించవిజ్ఞాయతేవైతద్గృహవాసినః ॥ నాం
స్థితాస్తూష్ణీమజానంతఇవాంతరే ॥ ౭౭ ॥ సుప్రదీపస్స్వయంప
ద్వినిర్గత్యగృహోద్బహిః ॥ కిమర్థమాగతంగచ్ఛభిక్షానాస్తిగృహే
మ ॥ ౭౮ ॥ గృహేష్వన్యేషుసర్వేషుభిక్షాటనమపేక్షయా ॥ రు
క్షధారిణామన్నంనేతరేషాంచమద్గృహే ॥ ౭౯ ॥ నధార్యతేత్వ
విప్రరుద్రాక్షంసర్వపాపహం ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాగచ్ఛగచ్ఛపు
మమ ॥ ౮౦ ॥ భిక్షాన్నదీయతేతుభ్యమిత్యువాచద్విజోత్తమః ॥ ఏ
నిశమ్యవచనంసుప్రదీపస్యధీమతః ॥ ౮౧ ॥ రుష్టోబభాషేవచనంపరు
షరసంయుతం ॥ నిశమ్యవచనంతస్యయోగినోఽస్మురంతదా ॥ ౮౨ ॥
ప్రదీపాత్మజాఃక్రుద్ధాఃతమస్పృష్ట్వాదురాశినం ॥ తదీయేనైవదండేనని
స్తందూరతోద్విజాః ॥ ౮౩ ॥ తతస్ససంభ్రమంక్రుద్ధస్సన్యాసీతత్పు
దీపం॥సాలంకాఖ్యంసమాసాద్యసర్వంతస్మైన్యవేదయత్ ॥ సాలంకో
ప శ్రేష్ఠఃశ్రుత్వాతదనుపూర్వశః ॥ ౮౪ ॥ స్వకీయైరానయామాస
దీపంభటైస్తదా ॥ సన్యాసినంసమాయాంతంభిక్షార్థంతవవేశ్మ
౮౫ ॥ కిముచ్చాటయితుంయుక్తందండాత్తావద్బలాత్పునః ॥ పరుషం
నంప్రోక్తంస్వకీయైఃపుత్రకైర్బత ॥ ౮౬ ॥ ఇతిరాజ్ఞోవచశ్శ్రుత్వా
దీపోబ్రవీద్వచః ॥ నసన్యాసోభవేద్రాజన్వినారుద్రాక్షధార
॥ ౮౭ ॥ రుద్రాక్షధారణంప్రోక్తంసర్వస్యైవాశ్రమస్యచ ॥ రు
క్షధారణేనైవముక్తిర్జ్ఞానాన్నకేవలాత్ ॥ ౮౮ ॥ ఇతివేదాశ్చచత్వా
వదంతికిలసాదరం ॥ కించాస్తినియమఃకశ్చిన్మనురాజన్నిమంశృణు ॥
క్షధారిణామన్నందాస్యామ్యేవనమామితం ॥ ౮౯ ॥ సమందోఽ
రాజేంద్రయోనాకోవాస్తుమానవః ॥ సపూజ్యస్సహిధర్మజ్ఞాయ

థా దేవో మహేశ్వరః ॥ ౯౦ ॥ నేతరేషాంచడంభానామస్మంరాన్నుత్తమం । నపూజ్యోయంమహాపాపీవరీయానాశ్రమేష్వపి ॥ ౯౧ ॥ ప్రదీపస్యవచనంశ్రుత్వారాజ్ఞో స్యసన్నిధౌ ॥ సన్న్యాసీసమహాక్రోశా వచనమబ్రవీత్ ॥ ౯౨ ॥ కింసాధ్యమస్తిరుద్రాక్షధారణేనమహద్విజ మాయాతిధృతేప్యస్మిన్రుద్రాక్షేతవభూసుర ॥ ౯౩ ॥ గత్వా నాశీఘ్రం దేవలోకమనుత్తమం ॥ పుష్పాణియోగమాహాత్మ్యాత్ స్యచాసనే ॥ ౯౪ ॥ యదిశక్తిస్తవభవేదేవంరుద్రాక్షధారణా దాత్వయోక్తమఖిలంసత్యమేవభవిష్యతి ॥ ౯౫ ॥ ఇతితస్యవచ యోగినోయంమహీసురః ॥ యదిగత్వాపురందైవంయోగాఖ్యా లం ॥ ౯౬ ॥ ఆనయిష్యసిపుష్పాణిత్వమాశుసురశాఖినః ॥ త ద్గృహేకశ్చిన్మార్జాలశిశురుజ్జ్వలః ॥ ౯౭ ॥ దేవలోకంసమాసా జితస్సకలైస్సురైః ॥ సశీఘ్రంధృతరుద్రాక్షః కల్పవృక్షంసుశోభనం ఆనయిష్యతిరుద్రాక్షధారణేనైవసత్యతః ॥ సుప్రదీపవచశ్శ్రుత్వా కోపసమాకులః ॥ ౯౮ ॥ ఏవంయదిభవేద్వాక్యంతవవిప్రసదా వంద్యోసిజగతాంవిప్రభవితానాత్రసంశయః ॥ ౧౦౦ ॥ రుద్రాక్ష ణంశ్రేష్ఠంతదాసర్వేషుకర్మసు ॥ ఉక్త్వైవంనంయోగమార్గస్థితా సకలేష్వపి ॥ ౧౦౧ ॥ ప్రాణాయామ్యవిధినావ్యోమాశ్రయమ గత్వాసురపురంశీఘ్రాత్ కల్పవృక్షప్రసూనకం ॥ ౧౦౨ ॥ సమా మన్మధ్యంసభాయాభూమిపాశ్రితం ॥ దదౌప్రసూనంభూపస్యా త్సురశాఖినః ॥ ౧౦౩ ॥ దృష్ట్వైవతదద్భుతంసర్వేమహదాశ్చర్య యుతాః ॥ తుష్టువుస్తంనృపేంద్రాద్యాస్సర్వేతత్రసభాసదః ॥ సమాగతమయందృష్ట్వాసుప్రదీపోమహీసురః ॥ స్వపుత్రంప్రేషయ స్వగృహంప్రతిబుద్ధిమాన్ ॥ ౧౦౫ ॥ మార్జాలశిశుమానేతుం రు ద్రాక్షధారిణం ॥ సతుశీఘ్రంగృహంగత్వాతమానిన్యేసఖాంతరే

సమాహూయమార్జారం సుప్రదీపో మహీసురః। రాజ్ఞా రుద్రాక్షమా
శ్యాల్ గత్వా స్వలోకమద్భుతం ॥ ౧౦౭ ॥ మార్జారోయం దేవత
సమానేష్యతి శీఘ్రతః ॥ ఇత్యుక్త్వా పాణినా విప్రస్తమంబరతలే క్షిప
॥ ౧౦౮ ॥ తదానీమాగతం తత్ర విమానమతిశోభనం ॥ పశ్యతస్తత్ర
దేహజ నేష్వారుహ్య తత్పునః ॥ ౧౦౯ ॥ స్వర్గలోకం యయాశీ
ంమార్జారోయం మహీసురాః ॥ తమాయాంతం సురాధీశః విజ్ఞాయ
హసా బలీ ॥ ౧౧౦ ॥ ప్రత్యుగ్గహీత్స మారూహ్య గజమల్లం స్వసేనయా ॥
రుహ్య గజాత్తూర్ణమభ్యాశం ప్రాప్యతస్యచ ॥ భక్తినమ్రో విమానస్థం
రంధే విధాయచ ॥ ౧౧౧ ॥ విజ్ఞాయాగమనం తస్య మనసా వృత్రహా
ః ॥ ఆఘ్రాయచ శిరస్తస్య నేత్రయోస్తం విధాయచ ॥ ౧౧౨ ॥ స్వైర్వై
భరణైరేనం సమలంకృత్య బుద్ధిమాన్ ॥ విధాయ పూజామత్యర్థం పున
చ సురద్రుమం ॥ ౧౧౩ ॥ సప్రదీప వచశ్శ్రుత్వాతిష్ఠాభ్యాశే మహాత్మ
। ఉ స్తైవం వృక్షమతులం ప్రేషయిత్వా సురేశ్వరః ॥ ౧౧౪ ॥ దేవసి
హ్వాయం దేవం ప్రేషయిత్వా మునాసహ ॥ మార్జాలం తం యథాపూ
ంవోర్యమయా నే విధాయచ ॥ ౧౧౫ ॥ ప్రణమ్యపరయా ప్రీత్యా ప్రేష
మాస దేవపః ॥ ఇత్థం సంప్రేషితస్తేన మార్జాలోయం మరుత్వ
౧౧౬ ॥ ఆరుహ్యాశు విమానం తద్వ్యోమమార్గమశిశ్రియత్ ॥
సనతత్ప్రభామధ్యం ప్రాపతాభ్యాం పరిష్కృతః ॥ ౧౧౭ ॥ అవరుహ్యావి
నాత్స్వదేత్యాభ్యాశం ద్విజన్మనః ॥ ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా ప్రణమ్య
మేనచ ॥ ౧౧౮ ॥ తస్థితస్యాగ్రతస్తస్యాం సభాయాం బ్రాహ్మణోత్త
॥ భక్త్యా ప్రదక్షిణీకృత్య దేవసిద్ధ్యాహ్వయో నరం ॥ ౧౧౯ ॥ ప్రణమ్య
ప్రదీపం తం జగాదైంద్రం వచస్తదా ॥ నిష్కంటకమహం స్వర్గం కృప
తవ కేవలం ॥ ౧౨౦ ॥ పాలయామి సదా స్మృత్వా భవంతం త్వాం శి
యం ॥ ఇతి దేవేంద్రవచనముక్త్వాయం పూజితో మునా ॥ ౧౨౧ ॥ స్వ

గణంతదనుమత్యాశుకిమానేనాపసోమరః ॥కల్పద్రుమమోపితంష్య
య్యత్రిప్రదక్షిణం ॥౧౨౨॥ప్రణమ్యాపరయాభక్త్యాతస్థితస్యాగ్రతో
దృష్ట్వైతదఖిలంరాజావిస్మయావిష్టమానసః ॥ ౧౨౩ ॥ ఉత్థాయ
రాజాప్రణమ్యాపినయేనచ ॥ భయేనచసమావిష్టమార్జారంవీక్ష
దా ॥ ౧౨౪ ॥ ప్రాప్తస్త్వయాకథంస్వర్గస్తత్రేంద్రేణచకింకృతః
ముక్తంవచనంబ్రూహిమార్జారవరతత్వాగః ॥ ౧౨౫ ॥ ఇతిరాజ్ఞ
శ్శ్రుత్వాస్వప్రదీపశ్శివంస్మరన్ ॥ స్వర్గలోకస్త్వయాప్రాప్తః
సురపుంగవః ॥ ౧౨౬ ॥ పూజితస్తేనమార్జారశిశోత్వంశివాజ్ఞ
ముక్త్వాశువదనంశక్త్యావచసర్వంసదుత్తరం । ౧౨౭ ॥ ఇతిబ్రువతి
ద్రేతస్మిన్గరుడాక్షేభూషణే ॥ మార్జారోపిసముత్థాయబద్ధాం
టోబపిల్ ॥ ౧౨౮ ॥ ఆరుహ్యాసుందరందివ్యంవిమానమహముః
స్వర్గమాపంసురేశోమాంద్రష్టుంప్రత్యగ్రహీన్ముదా ॥ ౧౨౯ ॥
సంభ్రమంందృష్ట్వాచావరుహ్యగజాద్ద్రుతం॥ పాణిభ్యాంమాంసమా
రస్యాధ్యాయభక్తితః ॥ ౧౩౦॥ గజస్కంధంసమారోప్యభూషయ
మహైస్స్వకైః ॥ వృత్తాంతమఖిలంజ్ఞాత్వాకల్పవృక్షామరావుభౌ
మోజయిత్వామయాసాకంవిధాయాపచితింపరాం ॥ ప్రేషయామా
తిమాంభక్త్యాపరమయాసహ ॥ ౧౩౨ ॥ తదానీంతస్యమహిషీ
వాచదేవపం॥మార్జారోయమిమాంపూజాంకథమర్హతిదేవ
కోయంసమాగతఃకస్మాద్దేశాదేతద్వదప్రభో ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రు
రేశఃప్రాహతాంపునః ॥ ౧౩౪ ॥ బిభర్తియంపరంపుణ్యంరుద్ర
రుద్రభూషణం॥సఏవధన్యః పూజ్యోపిసర్వైర్దైవైర్మానుషైః
ర్యతేయేనరుద్రాక్షందేహినాపావనంప్రియే ॥ ౧౩౫ ॥
త్వయాకింవారుద్రాక్షమహిమాప్రియే ॥ అగ్రపుణ్యాంకథాం
ణుష్వావహితాప్రియే ॥ ౧౩౬॥పూర్వేద్యుశ్శంకరంప్రాస్య

ంశకైః । ప్రణమ్యపరయాభక్త్యామందరేచారుకందరే ॥ ౧౩౭ ॥
వాచదేవేనస్వస్యాగమనమత్రచ ॥ యమః ॥ జయశంభోమ
దేవభక్తవత్సలవిశ్వప ॥ త్వయైవేదంపురాదత్తంపదంమమ మహేశ్వ
॥ ౧౩౮ ॥ క్రియతేసామయాపూజాభక్తానాంతవపావనీ ॥ భవాబ్ధిపా
గర్తేమేవిముఖమానసాః॥ ౧౩౯ ॥ పీడ్యంతేపాపినస్తేవైనరకేదుః
గరే ॥ త్వయాకృతాచమర్యాదాకృతవావితథాభవేత్ ॥ ౧౪౦ ॥
ధర్మాధర్మాహ్వయా మార్గౌ కల్పితౌభవతాప్రభో ॥ సుఖంధర్మఫ
శంభోదుఃఖంపాపఫలంతథా ॥ ౧౪౧ ॥ వినిర్మితంనుభవతా దేవదే
శంకర ॥ తద్ధేతూస్వర్గనరకౌ భవతైవహికల్పితౌ ॥ ౧౪౨ ॥ తద
మామకైర్దూతైఃపీడితంనరకేభృశం ॥ మహాపాపినమాసాద్యభవదీ
గణాఃప్రభో ॥ ౧౪౩ ॥ దివ్యంవిమానమారోప్యనానారత్నవిచిత్రితం
తాడ్యమామకాన్దూతాన్కైలాసంనిన్యిరేబత ॥ ఇతిబ్రువతికీనాశే
కులితమానసే ॥ ౧౪౪ ॥ ప్రాహగంభీరయావాచా భైరవస్తంశివా
॥ కిమస్తిపుణ్యంమతిమన్నాస్తికీనాశశోభనం ॥ ౧౪౫ ॥ ఇహజన్మ
త్యంత్వంవదాత్రశివసన్నిధౌ ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా భైరవస్యసధర్మ
ట్ ॥ ౧౪౬ ॥ చిత్రగుప్తంనిజాభ్యాశేస్థితందృక్సంజ్ఞయావదత్ ॥ చి
గుప్తస్తతోదేవంప్రణమ్యాంజలిహస్తవాన్ ॥ ౧౪౭ ॥ జగాదభైరవంవీ
శ్రయావనతఃపురః ॥ ప్రసీదదేవదేవేశకరుణాకరభైరవ ॥ ౧౪౮ ॥
కలింగసంజ్ఞేయత్పురంవ్యాఘ్రాభిధంమహత్ ॥ తత్రాస్తేయంమ
పాపీజామిత్రాభ్యోమహాబలః ॥ ౧౪౯ ॥ జారస్యాస్యతుపాపస్యజననీ
భిచారిణీ ॥ జారాపధవశాత్పాపామృతైషాకిలదేవప ॥ ౧౫౦ ॥ జారే
తఃపాపీజనకైనైవదుష్టధీః ॥ కాలేనయావనేప్రాప్తేమహావ్యామో
కారణే ॥ ౧౫౧ ॥ చౌర్యంకృత్వాపిదుష్టాత్మాకామబాణేనమోహితః
సంగరతోనిత్యంసవమోభిశ్చతాదృశైః ॥ ౧౫౨ ॥ ద్రవ్యాభావా

త్పునఃకస్మిన్దివసేజనకంచతం ॥ జఘానతంచపాపిష్ఠఃకష్టేన
వాన్ ॥ ౧౫౩ ॥ మద్యపాయీసదాతద్వన్మాంసభోజ్యాతివంచకః ॥
యంకుర్వన్దినేతస్మిన్దృష్టోయంగ్రామపాలకైః ॥ ౧౫౪ ॥ తా
డితోత్యంతంనిహతఃపితృకాననే ॥ నకించిదస్యపాపస్యపుణ్యంబ
ద్యతే ॥ ౧౫౫ ॥ దినాన్యపిచచత్వారిమృతస్యాస్యజగత్ప్రభో ॥
తోనితరాందూతైరస్మదీయైరయంప్రభో ॥ ౧౫౬ ॥ సంతాడ్యతా
దూతాన్భవదీయామహేశ్వర ॥ మోచయిత్వామురాత్మానంకైలాస
కేప్రభో ॥ ౧౫౭ ॥ నకించిదపిజానేహంపుణ్యమస్యదురాత్మనః ॥
శ్రుత్వావిచిత్రగుప్తోయంతస్థౌబద్ధాంజలిఃపునః ॥ ౧౫౮ ॥ తమాహభైరవో
చిత్రగుప్తంస్మయన్నివ ॥ చక్రవాకస్యభూపస్యసుతాసర్వాం
రీ ॥ ౧౫౯ ॥ సస్వాగృహేస్వకీయేసాహారయష్టింమనోహరాం ॥
యమల్లికావల్యాంరుద్రాక్షప్రోతమధ్యమాం ॥ ౧౬౦ ॥ గృహీ
యతాంకాకఃకశ్చిద్గగనమార్గతః ॥ హారయష్టిస్తదాచ్ఛిన్నా
స్యమనోహరా ॥ ౧౬౧ ॥ తదాతన్మధ్యరుద్రాక్షమేతస్యఛిన్న
ని ॥ పపాతకిలపుణ్యేనకేనాప్యస్యాతిపావనం ॥ నిమగ్నోరక్త
త్తిష్ఠత్యద్యాపిచాంతక ॥ ౧౬౨ ॥ తేనపుణ్యేనకైలాసంప్రాప్తవాన్
తక ॥ అహోరుద్రాక్షమాహాత్మ్యంమయావక్తుంనశక్యతే ॥ ౧౬౩
వేత్తిరుద్రోభగవాన్శక్తింరుద్రాక్షతోనవా ॥ తదేతత్సర్వమాక
లాదిహర్షితాంగవాన్ ॥ ౧౬౪ ॥ తిష్ఠతేదేహినోయస్యదే
క్షముత్తమం ॥ కైలాసమేషయాతీతికిమాశ్చర్యంశివప్రియః ॥ ౧
అస్థికేశాదిగంగాయాంమృతానాంబహుకాలతః ॥ పతితంయది
కైలాసంయాంతివైయమ ॥ ౧౬౬ ॥ తస్మాదేతస్యకైలాసప్రా
ద్భుతంయమ ॥ ఇతినందీశవచనంశ్రుత్వాతౌభయంకపితౌ ॥
త్రగుప్తయమౌనత్వాదేవదేవంత్రియంబకం ॥ విచింతయంతౌ

దాక్షస్యాఘనాశినః ॥ ౧౭ ॥ ప్రతిష్ఠా తేమ వేశస్యచాజ్ఞయాస్వప
ప్రతి ॥ ప్రస్థితంతంపునరపిసమహ్వాయమహేశ్వరః ॥ ౧౮ ॥ అద్య
ృతిసద్రాక్ష ధారిణోమమవల్లభాః ॥ దూరాద్దృష్ట్వాయమభయా
త్వార్తాః నసావ్రజ ॥ ౧౦ ॥ దూతానామపిశిక్షైషాకర్తవ్యా
ప్రమాదినా ॥ మమప్రాణాధికాభక్తాభస్మరుద్రాక్షభూషణాః॥౧౧॥
ాప్రత్యధికారస్తేసత్యంసత్యమిహోచ్యతే ॥ ఇతిశంభోర్వచశ్శ్రు
తథాకృత్వామనన్యయం ॥ ౧౨ ॥ ప్రణమ్యపరయాభక్త్యానిః
మపదంప్రతి॥దృష్ట్వైతదఖిలంశంభోస్సన్నిధౌగతవాసరే ॥ ౧౩ ॥మ
త్యంతమభూత్ప్రీతిఃప్రతిరుద్రాక్షధారిణః॥ తన్మయావల్లభేపూజాకృ
స్యాఖుభుజస్తరాం ॥ ౧౪ ॥ ఇతిదేవేశవచనంశ్రుత్వేంద్రాణ్యపివిస్మి
॥ మామాదాయకరాభ్యాంసామూర్ధ్న్యాఘ్రాయనరేశ్వర॥౧౫॥
త్వాస్వనేత్రయోర్భక్త్యాప్రేషయామాసభూమిప ॥ గదితమితిశ
తవృత్తాందివిన్నృపతింపృషదంశకేనసత్యం ॥ ౧౬ ॥ అధికమయమి
యభక్తిమస్మిన్నధిగతవిస్మయమానసోద్విజేంద్రః ॥ తతఃప్రణమ్య
సుప్రదీపంద్విజోత్తమం ॥ ౧౭ ॥ భక్త్యాస్వయంచరుద్రాక్షం
యాధర్తుంసఆత్మపిల్॥రక్షమాంశరణంపాపంకృతవంతంద్విజోత్త
॥ ౧౮ ॥ కృతార్థోఽస్మికృతార్థోఽస్మిదర్శనాలాపతస్తవ ॥ ఇతి
పతిరాజేంద్రేనహసోత్థాయసవ్రతీ ॥ ౧౯ ॥ ప్రణమ్యపరయాప్రీ
ద్విజశ్రేష్ఠమువాచహ ॥ రుద్రాక్షధారణాత్త్వంహిరుద్రస్యానఘకేవ
॥ ౨౦॥ త్వమస్వతశ్చ్యుతంచాంతుందయాదాక్షాంతరసర్వథా॥
స్యంతిమహాత్మానఃకృతాగస్స్వపిదేహిషు ॥ ౨౧ ॥ స్తుత్త్వైవమా
వేత్యాబద్ధాంజలిపుటావుభౌ ॥ సప్రదీపోనిజాభ్యాశేస్థాపయిత్వాబ్ర
ధాం ॥ ౨౨ ॥ దేశేమకరసంజ్ఞేస్తిపురంచమకరాభిధం ॥ తత్రా
బ్రాహ్మణఃకశ్చిత్సుగుప్తాఖ్యోమహామతిః ॥ ౨౩॥ తస్యాసన్తనయాః

పంచబ్రాహ్మణస్యసుమేధసః ॥ తేషామవరజఃకశ్చిచ్ఛాంతిసం
జ్ఞ్యవాన్ ॥ ౧౮౪ ॥ ధూళిక్రీడాంవితన్వానఃకించిదుద్రాక్షము
తద్బధ్వానిజకంఠేఽయంసర్వదాతిష్ఠతేవ్రతీ ॥ ౧౮౫ ॥ సశ్రుణో
పిత్రోర్భ్రాతౄణాంభ్రాంతవత్సుధీః ॥ దరిద్రాస్యనఘోహస్య
యానప్రవర్తతే ॥ ౧౮౬ ॥ భ్రాతరోన్యేపిచత్వారఃపితృభ్యాం
తాస్సదా ॥ యాచ్ఞావృత్త్యోదరంనిత్యంపోషయంతిస్వకీయకం
నయాతికుత్రచిద్గేహంముక్త్వాయంబ్రాహ్మణాత్మజః ॥ యవా
మప్యేషపీత్వాదత్తంతుయాచకైః ॥ ౧౮౭ ॥ తిష్ఠత్యేవచిరంకా
రుద్రాక్షభూషణః॥ద్విషంత్యేనమశృణ్వంతంవచనంభ్రాతరస్తదా
తదానీంకేరలాధీశోనృపఃకశ్చనతాపసః ॥ నరంబలింభద్రకాళ్యై
బ్దంవిదధాత్యయం ॥౧౯౦॥ తస్మిన్దేశేనరఃకోపిలభ్యతేనప్రయ
తతోయం ప్రేషయామాసమాకరేవిషయేభటాన్ ॥ ౧౯౧ ॥
హూనిద్రవ్యాణితేతంనరమనిందితం ॥ విచార్యాభ్యాగతాస్తే
ద్విజాలయే ॥ ౧౯౨ ॥ క్రమేణాస్యగృహంప్రాప్యవృత్తాంతం
చిరే ॥ శ్రుత్వైతతద్ద్రవ్యమాదాయతేపితృభ్రాతరస్తదా॥౧౯౩
నమిమేతేభ్యశ్శాంతికంశాంతమానసః॥ సతేషామనుమత్యో
సంతుష్టమానసః॥౧౯౪॥ కేరళాధీశనగరేతస్థపారేహితేగృహే
లిదినేస్నాత్వాశాంతికోధృతభూషణః ॥ గంధావలిప్తసర్వాం
పారోహితంవచః॥పురోహితేనభవనంరాజ్ఞఃప్రాపాతితుష్టధీః॥
సతురాజాపిబల్యర్థంనిశ్చితాంతరః॥౧౯౬॥కాళీభవనమాపా
తేనామునాదృతః॥ సంపూజ్యతాంతదాద్రవ్యైర్ధూపైర్దీపై
పుష్పైర్నానావిధైర్భక్ష్యైర్భోజ్యైర్మాంసైశ్చశోణితైః
స్థాప్యైనంపురతస్తస్థేభద్రకాళ్యాస్సశాంతికం ॥ దృష్ట్వైనం
ళీధృతరుద్రాక్షభూషణం॥ ౧౯౭॥ భీతాప్రణమ్యమనసాసా

పావనః॥హత్వాపురోహితంకోపాత్పాపారక్తందురాత్మనః ॥౧౯౯॥శాంతి
కంతంసమీక్ష్యైషాజగాదవచనంతదా॥నసమస్తైజగత్యస్మిన్ బ్రాహ్మణోనా
మధీశ్వర ॥ ౨౦౦ ॥ యతస్త్వయాగలేపూతంరుద్రాక్షంధార్యతేకృతీ
ధన్యోసిత్వంమహాసత్వస్థిరచిత్తదృఢవ్రత ॥ ౨౦౧ ॥ సత్వంరుద్రోనసందే
హఃసుపూజ్యశ్చసురోత్తమైః ॥నరంవగయపుణ్యాత్మన్ వాంఛితంతేదదా
మ్యహం ॥ ౨౦౨ ॥ ఇతికాళ్యావచశ్శ్రుత్వాశాంతికఃప్రాహతాంతదా
యదిదేయోవరోమహ్యంమయ్యపిప్రీతిరస్తిచేత్ ॥ ౨౦౩ ॥ అయంనరబ
లిర్మాస్తుప్రత్యబ్దంతవచేశ్వరి ॥ ప్రయచ్ఛవాంఛితంచాస్మైరాజ్ఞేసంతుష్ట
మానసా ॥ ౨౦౪ ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాతథాదత్వావరంచతం ॥ రా
జానంవీక్ష్యసాప్రాహపునర్వచనమీశ్వరి ॥ ౨౦౫ ॥ పూజయైనంనృపస
దారుద్రాక్షవరభూషణం ॥ ఏతద్రుద్రస్యవచనంశ్రుత్వాస్థాతుంత్వమర్హ
సి ॥ ౨౦౬ ॥ తవకన్యాంప్రయచ్ఛాస్మైపాణిగ్రహణమార్గతః ॥ ఏవంస్థి
తంచేద్భవతఃసర్వాభీష్టంభవిష్యతి ॥ ౨౦౭ ॥ యస్మాదేనంపురోధాస్తైబ
ల్యార్థంత్వానయన్నృప ॥దోషేణతేననిహతస్సన్నిధౌతవసత్యతః॥౨౦౮॥
మృతోస్యతనయోప్యద్యమృతాభార్యాప్యనిందితా ॥ దగ్ధంచగేహంసుమ
హద్వహ్నినాధరణీపతే ॥ ౨౦౯ ॥ ఏనంద్విషంతియేభ్రాతృపితరస్తేతిపా
పినః॥ చోరైరపహృతద్రవ్యాఃకుష్ఠాదివ్యాధిపీడితాః ॥ ౨౧౦ ॥ క్షుత్తృ
ష్ణాపీడితానిత్యంనిరాహారానిరాలయాః ॥ అటంతిదేశాద్దేశంతేనిమగ్నా
దుఃఖసాగరే ॥ ౨౧౧ ॥ యఏనంధృతరుద్రాక్షంపూజయంతిమహేశవ
త్ ॥ తేదగ్ధకిల్బిషానిత్యంమోదంతేదేవవత్క్షితౌ ॥ ౨౧౨ ॥ ఇతికాళ్యా
వచశ్శ్రుత్వారాజాయంప్రీతిసంయుతః ॥ విధినాగ్రాహయామాసపా
ణిందుహితురుజ్జ్వలం ॥ ౨౧౩ ॥ భవనంతువిధాయాస్యనానారత్నవిచి
త్రితం ॥ప్రాదాద్రాజాద్విజంచైనందృష్ట్వైశవవదపూజయత్ ॥ ౨౧౪ ॥ శా
న్తికాఖ్యైకరుద్రాక్షధారణతాదృశంఫలం ॥ ఆలోచ్యకంఠబాహ్వాంస

ణిబంధశిరస్స్వపి ॥ ౨౧౫ ॥ బభారకిలరుద్రాక్షంసహస్ర సంఖ్యయా ॥ భార్యయానహితస్తస్థౌనందికేక్రీడయన్ముదా ॥ శ్రుత్వైతదఖిలంవృత్తమస్యయేపితృసోదరాః ॥ మదీయఇతినిశ్చి దేశంప్రాపురంజసా ॥ ౨౧౭ ॥ పరిత్యక్తద్విజాచారాఃవ్రణక్లిన్నశరీ తాన్దృష్ట్వాయంముదాగేహమానయిత్వాతిసుందరం ॥ స్నాపయిత్వా తైలేనదివ్యంవస్త్రంప్రదాయచ ॥ ౨౧౮ ॥ రుద్రాక్షమాలయాస నభూషయదథాప్యతాన్ ॥ తేపిరుద్రాక్షమాహాత్మ్యాత్త్యక్తకష్ట శాః ॥ ౨౧౯ ॥ దివ్యాంబరధరానిత్యందివ్యాభరణభూషితాః ॥ భు భోగాన్సువిమలాన్శాంతికేనామునాసహ ॥ ౨౨౦ ॥ కైలాస పురతులంప్రీత్యాపరమయాయుతాః ॥అజానతాపిరుద్రాక్షంమహ త్యామునాతదా ॥ ౨౨౧ ॥ ధృతమస్యఫలంసమ్యక్ శ్రుతంకిలమహా జ్ఞాత్వాయేశివభూషణంపరతమంస్వర్గాపవర్గప్రదంరుద్రాక్షం నాముదానిజతనౌసమ్యక్సదాబిభ్రతి ॥ ౨౨౨ ॥ తేషాందగ్ధనిజైన హాఫలంజానాతికోవాసుధీః స్తుత్వాశంకరమంబికాంగణపతింస మయాకీర్తితం ॥౨౨౩॥ సుప్రదీపస్యవచనంశ్రుత్వాశ్చర్యసమన్వి తదాప్రభృతిరుద్రాక్షంధత్తేరుద్రస్యభూషణం ॥దగ్ధాఘౌఘోనిజంక యోగంముక్త్వాముసీశ్వరః॥౨౨౪ ॥ప్రాప్యాశుశివయోగిత్వంశివస్యై సాదతః ॥ ముక్తిమాపశివజ్ఞానాత్ పునరావృత్తిమల్లభాం॥ ౨౨౫ రభ్యరాజాపిరుద్రాక్షాభరణోజ్వలః ॥ అనేకకాలమఖిలంరాజ్యం రివర్జితః॥౨౨౬॥భుక్త్వాచవిపులాన్భోగాన్మానుషానందసంయు త్రేతురాజ్యంనిక్షిప్యశివలోకంయయాద్విజాః ॥ సుప్రీతితోపి క్షమాహాత్మ్యమనువర్ణ్యసః ॥ స్వగృహంప్రాప్యపరయాప్రీత్యానే ముజ్వలః ॥ ౨౨౭॥ భుక్త్వాభోగాన్బహువిధాన్పుత్రైఃపౌత్రైస్స తః ॥ శిష్యైఃప్రశిష్యైస్సహితోబంధుభిర్భార్యయాసహ ॥ ౨౨

ంవిమానమారుహ్య దేవస్త్రీభిర్విభూషితం ॥ దేవమందుభిః ఘోషైః
ప్పవృష్టిభిరుచ్ఛ్రైః ॥ దేవర్షీణాంగణైరగ్రేయాయిభిః పరివీతవాన్
౩౦॥ ఇంద్రేణప్రేషితంకల్పవృక్షమారోహణంతథా ॥ ఉజ్జయిన్యాం
హాకాలమహేశస్యప్రదాయచ ॥౨౩౨॥ మార్జారేణామునాసాకంశి
లోకంయయౌతదా ॥తతఃకాలేనసాయుజ్యమవాపపరమేశితుః॥౨౩౩॥
షయః ॥ వర్ణ్యతాంభవతాసూతమాహాత్మ్యంభస్మనఃపురా ॥ రుద్రా
స్యాపిమాహాత్మ్యంవర్ణితంసర్వసమ్మతం ॥ ౨౩౪ ॥ భస్మధారణమా
త్రేణసర్వాభీష్టంభవత్యలం ॥ కిమర్థంధార్యమేవంచేద్రుద్రాక్షంతా
సేశ్వర ॥ ౨౩౫॥ ఏతన్నస్సంశయంఛింధిపురాణార్థవిశారద ॥ అన్యై
ర్వ్యామృతేచ్ఛేత్తాసంశయస్యాపిపండితః ॥ ౨౩౬॥ భవాదృశానాంమ
హాత్మనస్త్రచ్ఛేత్రేషుతాపస ॥ నావాచ్యమస్తిపరమంరహస్యమపిపావ
౦ ॥౨౩౭॥ ఇతితేషాంవచఃశ్రుత్వాసూతఃపౌరాణికోత్తమః॥ప్రాహగంభీ
యావాచామందస్మితముఖాంబుజః ॥౨౩౮॥ సూతః ॥ శృణుధ్వంమృష
యస్సర్వేయూయంవిగతకిల్బిషాః ॥ ధృతంచకేవలంభస్మవారిణాస్వేద
ిందునా॥౨౩౯॥వృష్ట్యాస్నానేనసంమర్దాజ్జనానామపిభూసురాః ॥ ఏవ
మాద్యైఃప్రమృష్టంచేద్భయంభవతిదేహినాం॥౨౪౦ ॥భూతప్రేతపిశాచా
శ్చరాక్షసవ్యాళతస్కరాః ॥ వ్యాఘ్రసింహాదయోయస్మాత్సర్వేమర్ద
ిదస్సదా॥ ౨౪౧॥ హింసంతిభస్మనాహీనమరుద్రాక్షంమహీసురాః ॥త
స్మాద్రుద్రాక్షమనిశంకర్ణకంఠకరాదిషు ॥ ౨౪౨ ॥ భస్మనాసహధర్త
వ్యంస్వాత్మనోహితమిచ్ఛతా ॥ నచైతద్భస్మవద్విప్రాఃసాపాయంహిజలా
దిభిః ॥ ౨౪౩॥ భూతప్రేతపిశాచాస్తంనచహింసంతిరాక్షసాః ॥ నదంశం
తిచసర్పాస్తంభస్మరుద్రాక్షధారిణం ॥౨౪౪ ॥ ధర్తవ్యమేతత్సూత్రేణ
సౌవర్ణేనాథవాద్విజాః ॥ రాజతేనచతామ్రేణరుద్రాక్షంచగళాదిషు ॥
యజ్ఞోపవీతేనాప్యైకంభస్మనాసర్వథాద్విజాః ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనభ

స్రగ్రుద్రాక్షభూషణః ॥౨౪౬॥నభిభేతిచశత్రూణాంమాయయా
పిచ ॥ అత్రేతిహాసంపరమంకథయామిమహీసురాః ॥౨౪౭॥ అస్తి
స్మహీపాలోదేశేసవిత్రసంజ్ఞికే ॥ శ్రీమత్సూరపురేరమ్యేసింధు
హ్వయోమహాన్ ॥ ౨౪౮ ॥ సతుసింహాభిధంభూపంవింధ్యదేశా
పం ॥ కాళకాఖ్యపురాధీశంయుధిజిత్వామహాబలః ॥౨౪౯॥ ద్రా
మాసవిప్రేంద్రమహారణ్యేస్వసేనయా ॥ సతుతత్రవనేసింహశ్చిర
వసన్నృపః ॥ ౨౫౦॥ తపసారాధ్యగోవిందంసర్వశత్రునిబర్హణ
క్రంసుమహద్దాపాయంశత్రుసంహారకారకం ॥ ౨౫౧॥చక్రప్రదా
య్యేప్రసన్నోమాధవస్తదా ॥పంచావృత్త్యైతదతులంభజశత్రునిబర్హ
౨౫౨॥ తతఃపరంమమాభ్యాశంసమేష్యతిమహీపతే ॥ ఇత్యుక్త్వా
ధేదేవఃక్షణాద్ధిత్వైతదద్భుతం ॥ తల్లబ్ధ్వాసమహీపాలఃక్షణాన్నిర్గ
కాననాత్ ॥ సింధుసేనంససేనంతమావృత్యసహసాబలీ ॥ ౨
యుద్ధంకృత్వాపునశ్చక్రంయోజయామాసభీషణం ॥ తచ్చక్రంత
సేనాహత్వాసర్వాంవినైవతం ॥ ౨౫౪ ॥ ఆజగామపునస్తస్యకరం
భీషణం ॥ ఏకాకీసింధుసేనోయంవనమాపాతిభీషణం ॥ ౨౫౫॥
శ్రమంవసిష్ఠస్యసంచరన్ప్రాపభూసురాః ॥ తత్రదృష్ట్వామహా
సిష్ఠంగౌతమంపరం ॥ ౨౫౬ ॥ కాశికంనారదీయాంశ్చమహర్షీ
ప్రణమ్యసః ॥ భోభోవిజ్ఞానసంపన్నాఋషయస్సంశితవ్రతాః ॥ ౨
ఈశంసవిత్రదేశస్యమాంజానంతుమనీషిణః ॥ సోహంపరాజితో
శత్రుణాతుల్యతేజసా ॥ ౨౫౯ ॥ ఇదానీంశరణంప్రాప్తోభవతః
రవాత్ ॥ తదుపాయేనకేనాపివిజయోమేభవేదలం ॥ ౨౬౦ ॥
తుభగవంతస్తేతముపాయమృషీశ్వరాః॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాస
తాపసోత్తమాః ॥ ౨౬౧ ॥ ప్రాచురస్యసమాలోచ్యవిజయోపాయ
మం ॥ ధృత్వాస్వసేనయాభస్మరుద్రాక్షంచజయప్రదం॥ ౨౬౨

సంకృతంచేద్విజయోభవిష్యతి నసంశయః ॥ సేనాశ్చనిహతాస్సర్వా
స్స్మరుద్రాక్షహైన్యతః ॥౨౬౩॥ ఇత్యుక్తం తాపసశ్రేష్ఠాభవద్భిస్సంశయ
స్థితః ॥ ఇతితస్యాకలమైక్యకేవచనంతపతాంవరాః ॥ ౨౬౪॥ త్వయాస్వ
ధృతంభస్మరుద్రాక్షంచజయప్రదం ॥ ౨౬౫ ॥ హేతునానేనచక్రం
త్వాంముక్త్వాన్యన్నిర్గతం ధ్రువం ॥ రాజా ॥ నధృత్వాభస్మరుద్రాక్షంమ
యాప్యాయోధనంకృతం ॥ కస్తూరీచందనాలిప్తా ముక్తాదామవిభూషి
తః ॥ ౨౬౬ ॥ ప్రవృత్తోహంమృధేనీలరత్నముక్తావిభూషితః ॥ ఏతావ
దేవజానేహం కేవలంతాపసోత్తమాః ॥ ౨౬౭ ॥తథాపిముక్త్వామాంచక్రం
హత్వాసేనాంవినిర్యయౌ ॥ ఇతిరాజ్ఞోవచశ్శ్రుత్వాఋషయశ్శంసిత
వ్రతాః ॥ ౨౬౮ ॥ శోధయత్వమిహేదానీంముక్తాదామాన్యదామచ ॥
ఇత్యుక్త్వామౌక్తికందామశోధయామాసురంజసా ॥ ౨౬౯ ॥ తత్రదృష్ట్వై
వరుద్రాక్షమేకస్మైతదసంశయం ॥ దృష్ట్వైతద్విస్మయావిష్టాస్తథైవభ
యకంపితాః ॥ ౨౭౦ ॥ కేనదత్తమిదంభూపకుతఆరభ్యధార్యతే ॥
తద్వ్రమేతదాలోచ్యయథార్థంనోద్యసన్నిధౌ ॥ ౨౭౧ ॥ రాజా ॥యదా
హంయుద్ధసన్నద్ధఃప్రస్థితస్త్వరయాగృహాత్ ॥తదావణిక్కశ్చిద్దేతదు
పహారేణదత్తవాన్ ॥ ౨౭౨ ॥ కరవేగేనధృత్వైతత్ప్రవృత్తోరణమండ
లే ॥ నశోధితంచదామైతస్మాన్మౌక్తికారణసంభ్రమాత్ ॥ ౨౭౩ ॥ ఏతస్యై
వంవచశ్శ్రుత్వాఋషయస్తేతివిస్మితాః ॥ మాహాత్మ్యాదస్యరాజంస్త్వం
జీవితోనాత్రసంశయః ॥ ౨౭౪ ॥ పరాజితోవృతబలోహంతుంచక్రేవి
నిర్గతే ॥ ఇతఃపరంచధృత్వాత్వంభస్మరుద్రాక్షముత్తమం ॥ ౨౭౫ ॥ బ
లైశ్చభస్మరుద్రాక్షధారకైఃపరివీతవాన్ ॥ వినిర్గతశ్చేద్యుద్ధాయవిజ
యోభవితాధ్రువం ॥ ౨౭౬ ॥ నాన్యోస్త్యుపాయోహ్యుదయేభస్మరుద్రా
క్షయోఃపరః ॥ ఇతివాక్యంనిశమ్యైషాంవినిశ్చిత్యతథేతిసః ॥ ౨౭౭ ॥
ధృత్వాభస్మచరుద్రాక్షంనిధాయకృతనిశ్చయః ॥ ప్రతస్థేస్వయమేకాకీవ

నాధృత్వాధనుర్వరం ॥ ౨౭౮ ॥ తదానీంమిళితాస్తస్యభటాః కేచి
యుధాః ॥ తేషాంభస్మచరుద్రాక్షుందత్వాయంపరమోద్యమః ॥ ౨౭
సింహస్యనగరంశీఘ్రం రురోధస్వబలైస్సహ ॥ వినిర్గత్యాస్య
హాపికృతకోలాహలోబలైః ॥ ౨౮౦ ॥ ప్రేషయామాసతంక్షి
సర్వశత్రునిబర్హణం ॥ మహారవేణతచ్చక్రంప్రాప్యతత్పర
కం ॥ ౨౮౧ ॥ దృష్ట్వాతాన్భస్మరుద్రాక్షధారిణోరుద్రతేజసః ॥
వ్యాభక్త్వాపరయావిధాయైషాం ప్రదక్షిణం ॥ ౨౮౨ ॥ వినిర్యయౌ
నఃపాణిం ప్రయోక్తుస్తస్యభూసురాః ॥ దృష్ట్వైతత్సోతివిత్రస్తః ప్రపన్నో
వనంద్రుతం ॥ ౨౮౩ ॥ శ్రుత్వాత్రైతస్యవృత్తాంతంసింహకోత్యంత
మాన్ ॥ తపశ్చచారసుమహదుద్దిశ్యవరుణంద్విజాః ౨౮౪ ॥ ప్రసన్న
యాదసాంపత్యాపప్రచ్ఛవరముత్తమం ॥ అపేక్షితాయదావృష్టిర్మ
యాదః పతేవిభో ॥ ౨౮౫ ॥ తదైవశీఘ్రంతోహమాయాత్ప్రసన్నో
సర్వదా ॥ తథేత్యుక్త్వాజగామాశువరుణస్స్వాలయంప్రతి ॥ ౨౮
ఇతిలబ్ధవరస్సింహస్సింధుసేనంపరేహని ॥ ఆజుహావరణాయాయ
కోలాహలారవః ॥ ౨౮౭ ॥ ప్రత్యగృహీత్సింధుసేనస్తంసింహంయు
ద్ధితం ॥ తదాసస్మారవరుణంసింహోమధ్యాదినేపసః ॥ ౨౮
మాయయామహావేగాజ్జలాకారతయాప్లుతిః ॥ వృష్ట్యాసేనాపరిక్లి
ఉభయోరపిసాతదా ॥ ౨౮౯ ॥ సింధుసేనస్యసేనాశుకేవలంభస్మ
ణః ॥ యేభటాస్తేమహావృష్ట్యాప్రమృష్టాత్మవిభూతయః ॥ ౨౯౦ ॥
బభూవుస్తదాసింహశ్చక్రమాదాయభీషణం ॥ యుయోజసింధు
సేనాస్యతులవిక్రమః ॥ ౨౯౧ ॥ తచ్చక్రంసహసాక్రమ్యసింధు
లంమహత్ ॥ ఆవృత్యభస్మనాహీనానరుద్రాక్షాన్భటాన్బహూన్ ॥
హత్వాముక్త్వాశరుద్రాక్షధారిణోముచ్యభూమిపం ॥ అవాప్తస్యే
హస్తంసింహస్యాస్యమహౌజసః ॥ ౨౯౩ ॥ సింధుసేనోల్ప

ధృతరుద్రాక్షభూషణైః ॥ భస్మైః కైశ్చిత్సహైవాశు వనం ప్రాప సుదుఃఖి
తః ॥ ౨౯౪ ॥ తత్ర దృష్ట్వా ఋషీన్ పూర్వాన్ వసిష్ఠాదీన్ ప్రణమ్య సః ॥
ధృత్వా భస్మ చ రుద్రాక్షం భస్మరుద్రాక్షధారిభిః ॥ ౨౯౫ ॥ బలైర్యుక్తస్మద్వ
చశ్శ్రుత్వా ప్రవిష్టో రణమండలం ॥ చక్రం యుయోజ తేనాశు సోఽస్మదీయా
స్తాపసాః ॥ ౨౯౬ ॥ తచ్చక్రం సహసాక్రమ్య హత్వా శూరానస్మదీయ
కాన్ । మయా సహ త్రిచతురాన్ ముక్త్వా ప్రతియయౌ మహాన్ ॥ ఇత్యువాచ
ఋషీనేవ సమీక్ష్యాతిభయాన్వితః ॥ ౨౯౭ ॥ ఇతి కథితమమీ నిశమ్య రా
జ్ఞో నిజహృదయేషు విచింత్య తత్క్షణేన ॥ అనవరతమిదం బిభర్తి యోఽంగేన
స్మృతిమేతి పరాయుధైః క్షితీశ ॥ ౨౯౮ ॥ ఇతి తేషాం వచశ్శ్రుత్వా పున
రాహ ఋషీనయం ॥ ధృత్వా భస్మ చ రుద్రాక్షం కేచిద్భస్మావకుంఠితాః ॥ ౨౯౯
పరే ప్రవృత్తా యుద్ధాయ తతో వృష్టిరభూత్తరాం ॥ తదా వృష్ట్యా పరిక్లిన్నా
స్సేనాస్తా ఉభయోరపి ॥ ౩౦౦ ॥ తతశ్చక్రం ముమోచాయం సింహాశ్వ
శ్రుతి బర్హణం ॥ తేన ఘోరేణ నిహతాస్సేనామమ తపోధనాః ॥ ౩౦౧ ॥
ఇతి రాజ్ఞో వచశ్శ్రుత్వా ఋషయస్తత్ర కారణం ॥ ఊచుర్నృపం సమీక్ష్యై
తే మనసాలోచ్య భూసురాః ॥ ౩౦౨ ॥ యేషాం ప్రమృష్టం క్షితిప భస్మ నృ
ష్ట్యాతిపావనం ॥ త ఏవ నిహతా యుద్ధే రుద్రాక్షేణ వివర్జితాః ॥ ౩౦౩ ॥
జీవినో భస్మరుద్రాక్షధారిణో భవతా సహ ॥ పురా త్రిపురదైత్యానాం భ
స్మరుద్రాక్షధారిణాం ॥ ౩౦౪ ॥ నాసీద్భయం మహద్భ్యోఽపి దేవేభ్యో
భూపతే తదా ॥ బ్రహ్మవిష్ణుముఖా దేవాశ్చాభిచారేణ కర్మణా ॥ ౩౦౫ ॥
ఘాతాన్యర్థాప్యభీమాః ప్రేషయామాసురంజసా ॥ తాని సర్వాణి తాన్
దృష్ట్వా భస్మరుద్రాక్షభూషణాన్ ॥ ౩౦౬ ॥ నివృత్తిం సహసా జగ్ముర్భీ
షితాని భూమిప ॥ పునశ్చ విముఖాన్ భస్మరుద్రాక్షేషు విధాయ తాన్ ॥ ౩౦౭
బ్రహ్మవిష్ణుముఖా దేవాశ్శివే నైతానమారయన్ ॥ తస్మాత్త్వమపి రాజేంద్ర
భస్మరుద్రాక్షభూషణైః ॥ ౩౦౮ ॥ స్వభక్తైస్సహితో యుద్ధే శత్రూన్

ద్రావయనిర్భయః ॥ ధర్తవ్యంభస్మనాసాకంరుద్రాక్షంసగ
మ్ ॥ ౩౦౯ ॥ కేవలంభస్మవృష్ట్యాద్యైఃప్రనష్టంభవతిధ్రువం
ద్రాక్షస్యాశువృష్ట్యాద్యైర్నప్రనష్టిర్భవేన్నృప ॥ ౩౧౦ ॥ వృ
తుభటాయే తే కేవలంభస్మధారిణః ॥ వృష్ట్యాప్రనష్టంతద్భస్మ
సత్యమీరితం ॥ ౩౧౧ ॥ ఇతి తేషాంవచశ్శ్రుత్వారాజానిశ్చింతమా
తథేతితాన్పరిణమ్యాశురుద్రాక్షంభస్మనాసహ ॥ ధృత్వాభటా
ద్రాక్షందత్వాయంభస్మనాసహ ॥ ౩౧౨ ॥ భూతిభూషితసర్వాంగై
రుద్రాక్షభూషణైః ॥ వినిర్గత్యాభటైస్సాకంసవైరమితవిక్రమః ॥ ౩౧
ఆజుహావాశుతంసింహంసింహంశరభవద్ద్విజాః ॥ తతః ప్రతస్థేయుద్ధా
సింహశ్చక్రాయుధోన్నపాన్ ॥ ౩౧౪ ॥ తదాశుతుములంయుద్ధంబభూ
తయోర్మిథః ॥ తతశ్చక్రంయయోజాయంసింహఃకలకలారవః ॥ ౩౧౫
తచ్చక్రంవీక్ష్యతాన్సర్వాన్భస్మరుద్రాక్షభూషణాన్ ॥ సదక్షిణ
కృత్వాప్రణమ్యసహసాయయౌ ॥ ౩౧౬ ॥ తతఃకోపేనసస్మారస
జతాపహం ॥ వృష్టిశ్చాసీత్తదాస్థూలాసేనయోరుభయోర్ద్విజాః ॥ ౩౧౭
భస్మానితేషాంలుప్తానిసింధుసేనానుయాయినాం ॥ తదాన్వీక్ష్య
యజచ్చక్రంపునరపిద్విజాః ॥ ౩౧౮ ॥ పరిలుప్తభస్మనోప్యేతాన్రుద్రా
వరభూషణాన్ ॥ దృష్ట్వాభటాన్యయౌనుత్వాభీత్యాచక్రంద్విజో
౩౧౯ ॥ దృష్ట్వైతత్సహసాసింహఃపలాయనమశిశ్రయత్ ॥ వనంప్రవి
భీత్యాససేనోబ్రాహ్మణోత్తమాః ॥ ౩౨౦ ॥ సింధుసేనోపిసహసా
త్వాకోలాహలారవం ॥ బధ్వాస్యనగరంధీరోదేశంస్వీయంవిధాయ
౩౨౧ ॥ స్వదేశవర్తినాంభస్మరుద్రాక్షాణిమహామతిః ॥ దత్వా
స్మరుద్రాక్షధారిణశ్చవిధాయసః ॥ ౩౨౨ ॥ భస్మరుద్రాక్షయోస్స
మాహాత్మ్యమనువసన్స్వయం ॥ చిరకాలముషిత్వాత్రభుక్త్వాభోగా
ప్సితం ॥ ౩౨౩ ॥ స్వదేశస్థజనైస్సర్వైస్సమేతస్స్వేష్టబంధుభిః ॥

సన్తులంవిమానమధిరుహ్య సః ॥ ౩౨౪ ॥ క్రమేణ మోక్షంచాప్నో
యంబ్రహ్మణానామధీశ్వరః ॥ సతుసింహాఽపివైరాగ్యాద్రాగద్వేషాన్
హాయచ ॥ ౩౨౫ ॥ ధృత్వాచభస్మరుద్రాక్షంజీవన్ముక్తతయాచిరం ॥ స్థి
త్వాదేహావసానేఽయంమోక్షమాపోతిదుర్లభం ॥ ౩౨౬ ॥ తస్మాత్సర్వై
రుద్రాక్షంధర్తవ్యంభస్మనాద్విజాః ॥ ౩౨౭ ॥ రుద్రస్యాక్షితయావి
ప్రాఃరుద్రాక్షమితికీర్తితం ॥ రుద్రాక్షధారకేశంభుఃపరిపూర్ణకృ
పావాన్ ॥ ౩౨౮ ॥ రుద్రాక్షధారకాస్సర్వేరుద్రాకారాఃప్రకీర్తి
తాః ॥ రుద్రాక్షస్యాస్యమాహాత్మ్యంయేశృణ్వంతిపఠంతివా ॥ ౩౨౯ ॥ శ్రా
వయంతిపరాస్తైవైసాక్షాద్రుద్రస్వరూపిణః ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం
త్రాన్పౌత్రానవాప్యతే ॥ ౩౩౦ ॥ అంతేచశివసాయుజ్యంప్రాప్నువ
ంతివిపశ్చితః ॥ తస్మాద్రుద్రాక్షమాలాభిఃపరివీతోభవేద్ద్విజః ॥ ౩౩౧ ॥
స్యాస్యాజ్ఞశ్చరమంతస్యరుద్రాక్షధారణే ॥ త్రిపుండ్రధారణేచైవపం
చాక్షరజపేతథా ॥ ౩౩౨ ॥ పరాశ్రద్ధాభవేత్స్వంసామన్యేషాందుర్ల
భవేత్ ॥ యస్యదేహేభవేదేకోరుద్రాక్షశ్శివభావకః ॥ ౩౩౩ ॥ శి
వాలయంతుతద్దేహంసాక్షాచ్ఛంభుశ్శివస్స్వయం ॥ నదేహేయస్యరు
ద్రాక్షాఃనత్రిపుండ్రస్యధారణం ॥ ౩౩౪ ॥ శ్మశానమేవతద్దేహంతన్మ
ంగిరిగహ్వరం ॥ అష్టోత్తరశతంయస్యకంఠేభూషణమాలికా ॥ ౩౩౫ ॥
ముక్తావిద్రుమసంమిశ్రాసరుద్రోనాత్రసంశయః ॥ మాలికాంయఃప్రతిది
నమష్టోత్తరసహస్రకైః ॥ ౩౩౬ ॥ స్వమార్గయజపకాలేషుధత్తేరుద్రాత్స
ాధికః ॥ రుద్రాక్షకంచుకీవిద్వాన్యోరుద్రాక్షకిరీటవాన్ ॥ ౩౩౭ ॥ అ
ణిమాద్యాస్సిద్ధయస్తస్యపదపాంసవపహా ॥ రుద్రాక్షమండపంకృత్వాశి
వంసాంబంయజేద్బుధః ॥ ౩౩౮ ॥ తదగ్రేవర్తతేశంభుస్సగణస్సోమ
శేఖరః ॥ రుద్రాక్షకర్ణాభరణఃశ్రవణంతేనవైకృతం ॥ ౩౩౯ ॥ స
ర్వోపనిషదర్థానాంసఫలంతస్యజీవితం ॥ రుద్రాక్షధారిణస్సైవార్

పశ్యేచ్ఛివభావతః ॥ ౩౪౦ ॥ నయనేతస్యసఫలేచక్షుష్మ...
యస్తురుద్రాక్షమాలాఢ్యాన్మానుషత్వేనపశ్యతి ॥ కృతంతేనా...
వ్యర్థంజపోహోమశ్చనిష్ఫలః॥౩౪౧॥ యోవారుద్రాక్షభూషా...
శివభావేనపశ్యతి ॥ తేనతప్తంతపస్సర్వంకృతంతేనశివార్చనం॥...
యస్తురుద్రాక్షమణిభిస్స్పృష్టతోయాభిషేచనః ॥ గంగాస్నానం...
తేనతీర్థచర్యాకృతాపరా ॥ ౩౪౩ ॥ రుద్రాక్షమేకంయోదద్యా...
భక్తాయభక్తితః॥తస్యపుణ్యంవసుమతీంసత్త్వార్ణశ్రోత్రియమేషుసః॥
యోథత్రైమాలికాంభక్త్యాత్వష్టోత్తరశతైర్యుతాం ॥ కైలాసేస్వ...
కల్పమోదతేశివసంనిధౌ ॥ ౩౪౫ ॥ అభక్తేభ్యోనవైదద్యాద్రుద్రా...
మాలికాంతథా ॥ దద్యాద్యదివిమోహేనశివస్యవిముఖోభవేత్ ॥...
పరీక్ష్యదద్యాద్భక్తేభ్యోభూతిరుద్రాక్షమాలికాః ॥ శివేనానుగృహీ...
సౌశివసాయుజ్యమేతిచ ॥ ౩౪౭ ॥ అభక్తాన్ప్రతిబంధైర్వా శైవే...
సమావిశన్ ॥ శైవస్సర్వప్రయత్నేనశివభక్తాన్విధాయచ ॥ ౩౪...
మందిరంచస్వగ్రామంస్వజనంచస్వరాజ్యకం ॥ శైవంసర్వ...
నకుర్యాన్నిత్యమతంద్రితః ॥ ౩౪౯ ॥ తత్సంతుష్టఃపరశివస్స్వసాయు...
ప్రయచ్ఛతి ॥ శివదేహీశివేభక్తశ్శివబంధుశ్శివార్చకః ॥ ౩౫౦...
వభక్తైఃపరివృతఃశైవరాజ్యేవసేత్స్వయం॥త్యాజ్యంరాజ్యమశైవం...
యంచశివమిచ్ఛతా ॥ ౩౫౧ ॥ శైవరాజ్యంప్రపన్నోసౌశివభక్తో...
జనః॥సదాశివకథాలాపీశివనామానుచింతకః ॥ ౩౫౨ ॥ శివమం...
నవాంశ్చశివామృతనిషేవణః ॥ శివపూజారతోనిత్యంశివసాయుజ్య...
సః ॥ ౩౫౩ ॥ యస్స్వయంశివభక్తోపిశివద్రోహిభిరన్వహం ॥ సం...
తాచ్చసంపర్కాత్తత్పాపఫలమశ్నుతే ॥ ౩౫౪ ॥ తత్తాదృశానాం...
ఖ్యంప్రయత్నేనవివర్జయేత్ ॥ సద్భక్తసంగోభక్తానాంసర్వ...
ప్రదః ॥ ౩౫౫ ॥

ఇతి శ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠ
కృతే నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే రుద్రాక్ష
ప్రశంసనం నామ ఏకాదశోపదేశస్సమాప్తః.



ఓం



శ్రీ సాంబమూర్తయే నమః

ద్వాదశోపదేశప్రారంభః

ద్వాదశే చోపదేశేస్మిన్ పంచాక్షరజపక్రమం ॥ అభిధాస్యే యథా[యో]గం పురాణాగమమార్గతః ॥ ౧ ॥ వర్ణం దైవం తథా శక్తిరాధారం [ఛం]దఏవ చ॥ ఋషిస్థానం బ్రహ్మ చాథ ఆయుధాని తథైవ చ ॥ కలాం గుణం చ చ[క్రం] చ ప్రకాశం కరణం తథా ॥ ౨ ॥ వాయుజ్ఞానేంద్రియాణ్యేవం షోడ[శై]తే క్రమోదితాః ॥ నకారం పీతవర్ణం స్యాద్బ్రహ్మేంద్రం చాధిదైవత[మ్] ॥ ౩ ॥ సావిత్రీశక్తిరిత్యుక్తా చాధారం పృథివీ తథా ॥ అనుష్టుప్ఛంద[ఇ]త్యుక్తం వాసిష్ఠార్షం తథైవ హి ॥ ౪ ॥ స్థానం పశ్చిమతో వక్త్రం సద్యో[జా]తం తు బ్రహ్మకం ॥ ఆయుధం వజ్రమేవోక్తం కలా నివృత్తిరేవ చ ॥ ౫ ॥ [గు]ణం కఠినమేవోక్తం చతురశ్రక్రమేణ తు ॥ జ్వలదగ్నిప్రకాశం తు కరణం [ఘ్రా]ణమేవ చ ॥ ౬ ॥ ప్రాణవాయుసమాయుక్తమింద్రియాణాం చ గంధకం ॥ [ఇ]త్యేవం షోడశానాం తు నకారాక్షరముచ్యతే ॥ ౭ ॥ మకారం జలరూపం [స్యా]ద్దైవం విష్ణుస్తథైవ చ ॥ లక్ష్మీశక్తిరితి ప్రోక్తా ఆధారం జలమేవ చ ॥ ౮ ॥ త్రి

ష్టుప్ఛందస్సమాయుక్తంవిశ్వామిత్రోఋషిస్తథా ॥ స్థానముత్తరతో
బ్రహ్మాణంవాసుదేవకం ॥ ౯ ॥ ఆయుధంపద్మమేవోక్తంప్రతిష్ఠాఖ్యక
లం ॥ గుణానాంద్రవసంయుక్తంచక్రమర్ధసుచంద్రమాః ॥ ౧౦ ॥
మాస్యైవప్రకాశేనకరణంబుద్ధిసంయుతం ॥ అపానవాయుసంయు
జ్ఞానేంద్రియంభవేత్ । ౧౧ ॥ ఇత్యేవంషోడశానాంతుమకారాక్ష
చ్యతే ॥ శికారంవహ్నిరూపంతురుద్రస్తత్రాధిదైవతం ॥ ౧౨ ॥
క్తిసమాయుక్తంఆధారంచాగ్నిరేవచ ॥ ఉష్ణిక్ఛందస్సమాయుక్తం
గ్నిఋషిస్తథా ॥ ౧౩ ॥ స్థానందక్షిణతోవక్త్రంఘోరంబ్రహ్మచై
స్వస్తికాయుధమేవోక్తంవిద్యానామకలాపిచ ॥ ౧౪ ॥ గుణంవీర్య
యుక్తంచక్రంత్రివిధమేవచ ॥ తటితాంతుప్రకాశేనకరణంత్వహ
తిః ॥ ౧౫ ॥ వ్యానవాయుసమాయుక్తంనేత్రేంద్రియసమన్వితం
వంషోడశానాంతుశికారాక్షరముచ్యతే ॥ ౧౬ ॥ వకారంవాయు
స్యాదధిదైవతమీశ్వరం ॥ ౨౦ ॥ అంబికాప్యస్యమహాశక్తిర్వాయు
ధారమేవచ ॥ బృహతీఛందసాయుక్తంఋషిఃకాశ్యపఏవచ ॥ ౨౧
నంపూర్వాననంప్రోక్తంబ్రహ్మతత్పురుషేణతు ॥ ఆయుధంబిందు
తుకలాశాంతిస్తథైవచ ॥ ౨౨ ॥ గుణాల్లోకేనసంయుక్తంస్పర్శజ్ఞానే
యంభవేత్ ॥ ఇత్యేవంషోడశానాంతువకారాక్షరముచ్యతే ॥ ౨౩
కారంవ్యోమరూపంతుదైవంచైవసదాశివః ॥ ఉన్మనీశక్తిరేవోక్తాఆ
వ్యోమచోచ్యతే ॥ ౨౪ ॥ జగతీఛందసాయుక్తంభారద్వాజోఋషిస్తథా
స్థానమూర్ధ్వముఖంవిద్యాత్సృష్టాచేశానమేవచ ॥ ౨౫ ॥ ఆయు
నాంతుశూలఃస్యాచ్ఛాంత్యతీతాకలాపిచ ॥ గుణానాంచైవశూన్య
త్వప్రకాశంచంద్రికామణేః ॥ ౨౬ ॥ కరణంప్రకృతేరూపంసమానోవాయు
చ ॥ శబ్దోజ్ఞానేంద్రియాణాంచఇత్యేతేషోడశక్రమాత్ ॥ ౨౭ ॥
రాక్షరమిత్యుక్తంనభూతోనభవిష్యతి ॥ ఏకమేవప్రధానంతుపంచా

స్మృతం ॥ ౨౮ ॥ కామ్యసిద్ధిప్రయోగేన ప్రత్యక్షంపంచధాభవేత్ ॥ తత్ప్రస్తారకంప్రోక్తంవింశత్యేకశతంభవేత్ ॥ ౨౯ ॥ ఏవంపంచాక్షరంప్రోక్తంగురోర్వక్త్రాల్లభ్యతే ॥ మంత్రంపంచవిధంప్రోక్తంకర్మణాచాష్టవిధంభవేత్ ॥ 3౦ ॥ పరేపంచాక్షరోత్పత్తిఃపునస్తత్రైవలీయతే ॥ సప్తకోటిమహామంత్రాఉపమంత్రాస్త్వనేకధా ॥ 3౧ ॥ పంచాక్షరేప్రలీయంతేపునస్తస్మాద్వినిర్గతాః ॥ షడధ్వబిందుసంయుక్తంకళేబరమితిస్మృతమ్ ॥ 3౨ ॥ ద్వినష్టకలయాయుక్తంనందిరూపంవ్యవస్థితం ॥ తపోరత్తేస్థితంసూక్ష్మంపంచాక్షరప్రతిష్ఠితం ॥ 33 ॥ తస్మాత్పంచాక్షరంమంత్రంవాచకంపంచధాభవేత్ ॥ ఓమిత్యగ్రేవ్యాహరేన్నమఇతిపశ్చాత్తతఃశివాయేత్యక్షరత్రయం ॥ ఓమిత్యేకాక్షరంస్థూలంనకారాదివాయనమశ్శివేతి శివాయనమ ఇతి మశ్శివాయనేతియనమశ్శివేతినమశ్శివాయేతి చిదాద్యిచ్ఛాజ్ఞానక్రియాపంచకలాతదుత్తీర్ణాపరాకలాతత్సంవళితంసాదాఖ్యపంచకసంపుటితంపరాసాదాఖ్యోత్తీర్ణం అకారోకారమకారబిందునాదపంచకవాచ్యార్థస్థూలప్రణవరూపనకారాదిపంచాక్షరరూపషడ్వ్యయవిగ్రహస్థూలసూక్ష్మైకరూపవ్యష్టిసమష్ట్యాత్మకషడక్షరస్వరూపపంచాక్షరఓంనమశ్శివాయేతిసాక్షాచ్చిచ్ఛక్త్యావినాభూతంమహాలింగంబిందునాదాత్మకంనాదవాచ్యంవాచకాభిన్నంఅకారోనకారశ్చేశానముఖాన్మకారోమకారశ్చతత్పురుషాత్ మకారశ్శికారశ్చాఘోరాత్ బిందుర్వకారశ్చవామదేవాత్ నాదోయకారశ్చసద్యోజాతాత్ వ్యోతేవర్ణాఃవ్యష్టిసమష్ట్యాత్మకాఃసమష్టిరూపంప్రాప్తాఃఅథోన్నమశ్శివాయేత్యర్థో, నమశ్శివాయేతి। ఇమాముపనిషదంయోధీతేససర్వోత్తరోభవతి । శివసాయుజ్యమాప్నోతి ॥ ఓంసత్యమిత్యుపనిషత్ । ఇతిపంచాక్షరజాబాలోపనిషత్ ॥ఓంభోభోభగవాన్ దాకింజ్ఞానమితిసద్యోజాత ఇతి కింభగవఇతి వామదేవఇతి అఘోరఇతి భగవఇతి తత్పురుషఇతి

పునరితి హోవాచసర్వేషాంవిద్యానాం ప్రదాతా ఈశానఇతి
శానో భూతభవ్యస్యసర్వేషాం దేవయోనీనాం ॥ కతివర్ణాః కతిధే
తిశక్తయః యత్సర్వంతద్గుహ్యాంతస్మైనమోదేవాయమహారుద్రాయ
వాచతస్మైభగవాన్మహేశః ॥ గోప్యాద్గోప్యతరంలోకేయద్యస్తి
కల ॥ సద్యోజాతంమహీపూషారమాబ్రహ్మత్రివృత్స్వయం
గేవ్వదోగార్హపత్యంచమంద్రాస్సప్తస్వరాస్తథా ॥ ౩౬ ॥ వర్ణా
తః క్రియాశక్తిస్సర్వాభీష్టఫలప్రదం ॥ అఘోరంసలిలంచంద్రోగౌరీ
ద్వితీయకం ॥ ౩౭ ॥ నీరదాభంస్వరంసాంద్రంచదక్షిణాగ్నిరుదా
పంచాశద్వర్ణసంయుక్తస్థితిరిచ్ఛాక్రియాన్వితం ॥ ౩౮ ॥ శక్తిరక్ష
యుక్తంసర్వాఘౌఘాభినాశనం ॥ సర్వదుఃఖప్రశమనంసర్వైశ్వ
లప్రదం ॥ ౩౯ ॥ వామదేవంమహాబోధదాయకంపావకాత్మకం
ద్యాకలాసమాయుక్తంభానుకోటిసమప్రభం ॥ ౪౦ ॥ ప్రభిన్నం
వేదాఖ్యగానాష్టకసమన్వితం ॥ ధీరస్వరమధీరంచాహవనీయమ
మ్ ॥ ౪౧ ॥ జ్ఞానసంహారసంయుక్తశక్తిద్వయసమన్వితం ॥ వర్ణ
క్లంతిమోమిశ్రం పూర్ణబోధకరంస్వరం ॥ ౪౨ ॥ యామత్రయనిరం
రంయామత్రయసమన్వితం ॥ సర్వసౌభాగ్యదంన్రాణాంసర్వక
ఫలప్రదం । ౪౩ ॥ అష్టాక్షరసమాయుక్తమష్టపత్రాంతరస్థితం ॥
త్తత్పురుషంప్రోక్తంవాయుమండలసంయుతం ॥ ౪౪ ॥ ఉపధాగ్ని
యుక్తంమంత్రశక్తినియామకం ॥ పంచాశత్స్వరవర్ణాఖ్యంఅథర్వ
తిరూపకం ॥ ౪౫ ॥ కోటికోటిగణాధ్యక్షంబ్రహ్మాండాఖండవిగ్రహం
ర్ణంరక్తంకామదంచసర్వాధివ్యాధిభేషజం ॥ ౪౬ ॥ సృష్టిస్థి
దీనాంకారణంసర్వశక్తిధృక్ ॥ అవస్థాత్రితయాతీతంతురీయంబ్ర
జ్ఞకం ॥ ౪౭ ॥ బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిభిస్సేవ్యంసర్వేషాంజనకంపరం
శానంపరమంవిద్యాత్ప్రేరకంబుద్ధిసాక్షిణం ॥ ౪౮ ॥ ఆకాశా

వ్యక్తమోంకారస్వరభాషితం ॥ సర్వవేదమయంశాంతంశాంత్యతీతం స్వరాగ్రహిః ॥ ౪౯ ॥ అకారాదిస్వరాధ్యక్షమాకాశమయవిగ్రహం ॥ పంచకృత్యనియంతారంపంచబ్రహ్మాత్మకంబృహత్ ॥ ౫౦ ॥ పంచబ్రహ్మోపసంహారంకృత్వాస్వాత్మనిసంస్థితం ॥ స్వశక్తినైభవాన్సర్వాన్ సంహృత్యస్వాత్మనిస్థితాః ॥ ౫౧ ॥ పంచబ్రహ్మాత్మకోనీలోజాయతేస్వస్వతేజసా ॥ ఆదావంతేచమధ్యేచభాసతేనాన్యహేతునా ॥ ౫౨ ॥ మాయయామోహితాశ్శంభోర్మహాదేవంజగద్గురుం ॥ నజానంతిసురాస్సర్వే సర్వకారణకారణం ॥ ౫౩ ॥ నసంద్రుశేతిష్ఠతిరూపమస్యపరాత్పరం పురుషంయస్యధామ ॥ యేనప్రకాశతేవిశ్వంయత్రైవప్రవిలీయతేయ ద్బ్రహ్మపరమంశాంతంతద్బ్రహ్మాస్మిపరంపదం ॥ ౫౪ ॥ పంచబ్రహ్మ మిదంవిద్యాత్ సద్యోజాతాదిపూర్వకం ॥ దృశ్యతేశ్రూయతేయచ్చ పంచబ్రహ్మాత్మకంస్వయం ॥ ౫౫ ॥ పంచధావర్తమానంతంబ్రహ్మకార్యమితిస్మృతం ॥ బ్రహ్మకార్యమితిజ్ఞాత్వాఈశానంప్రతిపద్యతే ॥ ౫౬ ॥ పంచబ్రహ్మాత్మకంసర్వంస్వాత్మనిప్రవిలాప్యచ ॥ సోహమస్మీతిజానీయాత్ విద్వాన్బ్రహ్మామృతోభవేత్ ॥ ౫౭ ॥ ఇత్యేతద్బ్రహ్మజానాతిసముక్తోనాత్రసంశయః ॥ పంచాక్షరమయంశంభుం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౫౮ ॥ నకారాదియకారాంతంజ్ఞాత్వాపంచాక్షరంజపేత్ ॥ సర్వంపంచాత్మకంవిద్యాత్ పంచబ్రహ్మాత్మతత్వతః ॥ ౫౯ ॥ పంచబ్రహ్మాత్మికాంవిద్యాంయోధీతేభక్తిభావితః ॥ ౬౦ ॥ సపంచాత్మకతామేత్యభాసతేపంచధాస్వయం ॥ ౬౧ ॥ ఏవముక్త్వామహాదేవోగాలవస్యమహాత్మనః ॥ కృపాంచకారతత్రైవస్వాంతర్ధిమగమత్స్వయం ॥ ౬౨ ॥ ఇతిశాకలీయబృహజ్జాబాలేపంచబ్రహ్మవిద్యాశాకల్యోపనిషత్సమాప్తా ॥ ॥ వాయవీయసంహితాయాం ॥ ॥జ్ఞానామృతేనతృప్తస్యభక్త్యాచవిదితాత్మనః ॥ ౬౩ ॥ నాంతర్నచబహిఃకృష్ణకృత్యమస్తికదాచన ॥ తస్మా

తత్క్రమేణ సంత్యజ్య బాహ్యమాభ్యాంతరం తథా ॥ ౬౬ ॥ జ్ఞానేనై
మాలోక్య జ్ఞానం చాపి పరిత్యజేత్ ॥ నైకాగ్రం చేచ్ఛివే చిత్తం కింక్
పి కర్మణా ॥ ౬౭ ॥ తస్మాత్కర్మాణ్యకృత్వా చ కృత్వా వాంతర్బ
క్రమాత్ ॥ యేన కేనాప్యుపాయేన శివే చిత్తం నివేశయేత్ ॥ ౬౮ ॥
నివిష్టచిత్తానాం ప్రతిష్ఠితధియాం సతాం ॥ పరత్రేహ చ సర్వత్ర నిర్వృ
పరమా భవేత్ ॥ ౬౯ ॥ ఇహోం నమశ్శివాయేతి మంత్రేణానేన
యః ॥ స తస్మాదధిగంతవ్యాః పరాపరవిభూతయే ॥ ౭౦ ॥ కృష్ణః
హర్షివర సర్వజ్ఞ సర్వజ్ఞానమహోదధే ॥ పంచాక్షరస్య మాహా
వక్తుమర్హసి సాంప్రతం ॥ ౭౧ ॥ ఉపమన్యుః ॥ పంచాక్షరస్య మాహా
త్మ్యం వర్షకోటిశతైరపి ॥ న శక్యం విస్తరాద్వక్తుం తస్మాత్సంక్షేపత
ణు ॥ ౭౨ ॥ వేదే శివాగమే చైవ ఉభయత్ర షడక్షరః ॥ మంత్రస్థిత
ముఖ్యో లోకే పంచాక్షరస్మృతః ॥ ౭౩ ॥ సర్వమంత్రాధికశ్చాయ
ఓంకారాద్యః షడక్షరః ॥ సర్వేషాం శివభక్తానామశేషార్థప్రసా
కః ॥ ౭౪ ॥ తదల్పాక్షరమర్థాఢ్యం వేదసారం విముక్తిదం ॥ ఆజ్ఞా
మసందిగ్ధం వాక్యమేతచ్ఛివాత్మకం ॥ ౭౫ ॥ నానాసిద్ధియుతం
లోకచిత్తానురంజకం ॥ సునిశ్చితార్థం గంభీరం వాక్యం తత్పార
రం ॥ ౭౬ ॥ మంత్రం సుఖముఖోచ్చార్యమశేషార్థప్రసిద్ధ
ప్రాహేమాం నమశ్శివాయేతి సర్వజ్ఞస్సర్వదేహినాం ॥ ౭౭ ॥
జం సర్వవిద్యానాం మంత్రమాద్యం షడక్షరం ॥ అతిసూక్ష్మం
ర్థం చ జ్ఞేయం తద్వటబీజవత్ ॥ ౭౮ ॥ దేవో గుణత్రయాతీతస్స
స్సర్వకృత్ప్రభుః ॥ ఓమిత్యేకాక్షరే మంత్రే స్థితస్సర్వగతశ్శివః ॥
ఈశానాద్యాని సూక్ష్మాణి బ్రహ్మాణ్యేకాక్షరాణి తు ॥ మంత్రే నమ
యేతి సంస్థితాని యథాక్రమం ॥ ౮౦ ॥ మంత్రే షడక్షరే సూక్ష్మ
ష్మాతనుశ్శివః ॥ వాచ్యవాచకభావేన స్థితస్సాక్షాత్స్వభావతః ॥

శ్శివః ప్రమేయత్వాన్మంత్రస్తద్వాచకస్స్మృతః ॥ వాచ్యవాచకభావో
ఽయమనాదిస్సంస్థితస్తయోః ॥ ౮౨ ॥ యథానాదిః ప్రవృత్తోఽయం ఘోరస్సం
సారసాగరః ॥ శివోఽపి హి తథానాదిస్సంసారాన్మోచకస్స్థితః ॥ ౮౩ ॥ వ్యా
ధీనాం భేషజం యద్వత్ ప్రతిపక్షం స్వభావతః ॥ తద్వత్సంసారదోషాణాం
ప్రతిపక్షశ్శివస్స్మృతః ॥ ౮౪ ॥ అసత్యస్మిన్ జగన్నాథే తమోభూతమిదం భ
వేత్ ॥ ఆదత్యేన యథా హీనం నిరాలోకమిదం జగత్ ॥ ౮౫ ॥ అభావా
దీశ్వరస్యేయం జగత్సృష్టిః కథం భవేత్ ॥ అచేతనత్వాత్ప్రకృతేరజ్ఞత్వా
త్పురుషస్య చ ॥ ౮౬ ॥ తథా న పరమాణ్వాదియావత్కించిదచేతనం ॥ స
త్కర్తృ స్వయం దృష్టం బుద్ధిమత్కారణం వినా ॥ ౮౭ ॥ ధర్మాధర్మౌ
దేశశ్చ బంధమోక్షవిచారణా ॥ న సర్వజ్ఞం వినా పుంసామాదిసర్గః ప్రసి
ద్ధ్యతి ॥ ౮౮ ॥ వైద్యం వినా నిరానందాః క్లిశ్యంతే రోగిణో యథా ॥ శివం
వినా నిరాక్రాంతం క్లిశ్యతే హి జగత్తథా ॥ ౮౯ ॥ తస్మాదనాదిస్సర్వజ్ఞః పరి
పూర్ణస్సదాశివః ॥ అస్తి నాథః పరిత్రాతా పుంసస్సంసారసాగరాత్ ॥
౯౦ ॥ ఆదిమధ్యాంతనిర్ముక్తః స్వభావవిమలప్రభుః ॥ సర్వజ్ఞః పరిపూ
ర్ణశ్చ శివో జ్ఞేయశ్శివాగమైః ॥ ౯౧ ॥ తస్యాభిధానమంత్రోఽయమభిధే
యశ్చ సంస్మృతః ॥ అభిధేయాభిధానత్వాన్మంత్రసిద్ధః పరశ్శివః ॥ ౯౨ ॥
ఏతావద్ధి శివజ్ఞానమేతావత్పరమం పదం ॥ యదోంనమశ్శివాయేతి శివవా
క్యం షడక్షరం ॥ ౯౩ ॥ విధివాక్యమిదం శైవం నార్థవాదం శివాత్మకం ॥
యస్సర్వజ్ఞస్సుసంపూర్ణః స్వభావవిమలశ్శివః ॥ లోకానుగ్రహ
కర్తా యస్స మృషార్థః కథం భవేత్ ॥ ౯౫ ॥ యద్యథావస్థితం వస్తు
గుణదోషైస్స్వభావతః ॥ యావత్ఫలం చ యత్పుణ్యం సర్వజ్ఞస్స తథా
వదేత్ ॥ ౯౬ ॥ రాగజ్ఞానాదిభిర్దోషైర్గ్రస్తత్వాదనృతం భవేత్ ॥
తే చేశ్వరే న విద్యంతే బ్రూయాత్స కథమన్యథా ॥ ౯౭ ॥ అజ్ఞాతాశేష
దోషేణ సర్వజ్ఞేన శివేన యత్ ॥ ప్రణీతమమలం వాక్యం తత్ప్రమాణం న

సంశయః ॥ ౯౮ ॥ తస్మాదీశ్వరవాక్యాని శ్రద్ధేయానినసంశయః ॥ యథార్థంపుణ్యపాపేషు తదశ్రద్ధః పతత్యధః ॥ ౯౯ ॥ స్వర్గాపవర్గసిద్ధ్యర్థంభాషితంయత్సుశోభనం ॥ వాక్యంమునివరైశ్శాస్త్రే జ్ఞేయంసుభాషితం ॥ ౧౦౦ ॥ రాగద్వేషానృతక్రోధకామతృష్ణానుసారియత్ ॥ వాక్యంనిరయహేతుత్వాత్తదభాషితముచ్యతే ॥ ౧౦౧ ॥ సంస్కృతేనాపికింతేనమృదునాలలితేనచ ॥ అవిద్యారాగవాక్యేనసంసారక్లేశహేతునా ॥ ౧౦౨ ॥ యచ్ఛ్రుత్వాజాయతేశ్రేయోరాగాదీనాంచసంక్షయః ॥ విరూపమపితద్వాక్యంవిజ్ఞేయమపిశోభనం ॥ ౧౦౩ ॥ ముక్త్వేపిహిమంత్రాణాంసర్వజ్ఞేనశివేనయత్ ॥ ప్రణీతమమలంస్తోత్రంనతేనసదృశంక్వచిత్ ॥ ౧౦౪ ॥ సాంగానివేదశాస్త్రాణి సంస్థితానిషడక్షరే ॥ నతేనసదృశంతస్మాత్ మంత్రమస్త్యపరంక్వచిత్ ॥ ౧౦౫ ॥ సప్తకోటిమహామంత్రైరుపమంత్రైరనేకధా ॥ మంత్రష్షడక్షరో భిన్నస్సూత్రవృత్త్యాత్మనాయథా ॥ ౧౦౬ ॥ శివజ్ఞానానియావంతివిద్యాస్థానానియానిచ ॥ షడక్షరస్యసూత్రస్యతానిభాష్యంసమాసతః ॥ ౧౦౭ ॥ కిమస్యబహుభిర్మంత్రైశ్శాస్త్రైర్వాబహువిస్తరైః ॥ యస్యోంనమశ్శివాయేతీమంత్రోయంహృదిసంస్థితః ॥ ౧౦౮ ॥ తేనాధీతంశ్రుతంతేనతేనసర్వమనుష్ఠితం ॥ యేనోంనమశ్శివాయేతిమంత్రాభ్యాసస్స్థిరీకృతః ॥ ౧౦౯ ॥ నమస్కారాదిసంయుక్తంశివాయేత్యక్షరత్రయం జిహ్వాగ్రేవర్తతేయస్యసఫలంతస్యజీవితం ॥ ౧౧౦ ॥ అంత్యజోవాధమోవాపిమూర్ఖోవాపండితోపివా ॥ పంచాక్షరజపేనిష్ఠో ముచ్యతేపాపబంధనాత్ ॥ ౧౧౧ ॥ ఇత్యుక్తంపరమేశేనదేవ్యాపృష్టేనశూలినా హితాయసర్వమర్త్యానాంద్విజాదీనాంవిశేషతః ॥ ౧౧౨ ॥ దేవ్యువాచ ॥ కలౌకలుషితేకాలేదుర్జయేదురతిక్రమే ॥ అపుణ్యతమసాచ్ఛన్నేలోకేధర్మపరాఙ్ముఖే ॥ ౧౧౩ ॥ క్షీణేవర్ణాశ్రమాచారేసంకరే...

మపస్థితే । సర్వాధికారేసందిగ్ధేశ్చితేవాగ్విపర్యయే ॥ ౧౧౪ ॥
స్వరూపదేశేవిహితేగురుశిష్యక్రమేగతే ॥ కేనోపాయేనముచ్యంతేభక్తాస్త
మహేశ్వర ॥ ౧౧౫ ॥ ఈశ్వరః ॥ ఆశ్రిత్యపరమాంవిద్యాంహృద్యాం
పంచాక్షరీంమమ ॥ భక్త్యాచభావితాత్మానో ముచ్యంతేకలిజానరాః॥౧౧౬॥
అనాచార్యాయజైర్దోషైర్వక్తుంస్మర్తుమగోచరైః । దూషితానాం
కృతఘ్నానాంనిర్దయానాంఖలాత్మనాం॥ ౧౧౭ ॥ బుద్ధానాంవక్రమనసా
పిమత్ప్రవణాత్మనాం ॥ మమపంచాక్షరీవిద్యాసంసారభయతారి
ణీ ౧౧౮ ॥ మయైవమసకృద్దేవిప్రతిజ్ఞాతాంధరాతలే ॥ పతితోపి వి
ముచ్యేతమద్భక్తోవిద్యయానయా ॥ ౧౧౯ ॥ దేవీ ॥ కర్మయోగ్యోభ
వేన్మర్త్యఃపతితోయదిసర్వథా ॥ కర్మయోగ్యేనయత్కర్మకృతం
నరకాయహి ॥ ౧౨౦ ॥ తతఃకథంవిముచ్యేతపతితోవిద్యయాన
యా ॥ ఈశ్వరః ॥ సత్యమేతత్త్వయాప్రోక్తంతథాపిశృణుసుందరి॥౧౨౧॥
రహస్యమితిమత్వైతద్గోపితంయన్మయాపురా ॥ సమంత్రకంనాపతి
తఃపూజయేద్యదిమోహితః ॥ ౧౨౨ ॥ నారకీస్యాన్నసందేహోహ్యమ
పంచాక్షరీంవినా ॥ మృద్భక్షావాయుభక్షాశ్చయేచాన్యేవ్రతకర్శి
తాః ॥ ౧౨౩ ॥ తేషామేతైర్వ్రతైర్నాస్తిమమలోకసమాగమః ॥ భక్త్యా
పంచాక్షరేణైవయోపిమాంసకృదర్చయేత్ ॥ ౧౨౪ ॥ సోపిగచ్ఛేన్మమ
స్థానంమంత్రస్యాస్యైవగౌరవాత్ ॥ తస్మాత్తపాంసియజ్ఞాశ్చవ్రతానినియ
మాస్తథా ॥ ౧౨౫ ॥ పంచాక్షరస్యార్చనస్యకోట్యంశేనాపినోసమాః॥
బద్ధోవాప్యథముక్తోవాపాశాత్పంచాక్షరేణయః ॥ ౧౨౬ ॥ పూజయే
న్మాంవిముచ్యేతనాత్రకార్యావిచారణా ॥ అశుద్ధోవాపిశుద్ధోవాసకృత్ప
ంచాక్షరేణయః ॥ ౧౨౭ ॥ పూజయేత్పతితోవాపిమూఢోవాముచ్యతే
సః ॥ షడక్షరేణవాదేవితథాపంచాక్షరేణవా ॥ ౧౨౮ ॥ సబ్రహ్మాంగే
ణాంభక్త్యాయఃపూజయేద్యదిముచ్యతే॥పతితోఽపతితోవాపిమంత్రేణానే

నపూజయేత్ ॥ ౧౨౯ ॥ మమ భక్త్యాజితక్రోధో హ్యలుబ్ధో లుబ్ధ
అలబ్ధో లబ్ధవి వేహాకోటికోటిగుణాధికః ॥ తస్మాల్లబ్ధ్వైవమాం దేవిసం
ణా నేనపూజయేత్ ॥ ౧౩౦ ॥ లబ్ధ్వాసంపూజయేద్యస్తు మైత్ర్యాదిబు
యుతః ॥ బ్రహ్మచర్యరతో భక్త్యానుత్సాయుజ్యమవాప్నుయాత్ ॥
కిమత్ర బహునోక్తేన భక్తాస్సర్వేఽధికారిణః ॥ మమపంచాక్షరేమం
స్మాచ్ఛ్రేష్ఠస్తతోఽహి సః ॥ ౧౩౨ ॥ పంచాక్షరప్రభావేన లోకావే
హర్షయః ॥ తిష్ఠంతి శాశ్వతా ధర్మా వేదాస్సర్వమిదం జగత్ ॥
ప్రళయే సమనుప్రాప్తే నష్టే స్థావరజంగమే ॥ సర్వం ప్రకృతిమాపన్న
త్తః ప్రళయమేష్యతి ॥ ౧౩౪ ॥ ఏకోఽహం సంస్థితో దేవి నద్వితీయో
చిత్ ॥ తదా వేదాశ్చ శాస్త్రాణి సుంతే పంచాక్షరే స్థితాః ॥
తేనాశేనైవ సంప్రాప్తానుచ్ఛక్త్యామత్ప్రపాలితాః ॥ తతః సృష్టి
న్మత్తః ప్రకృత్యాత్మ విభేదతః ॥ ౧౩౬ ॥ గుణమూర్త్యాత్మనాం
వాంతరసంహృతిః ॥ తదా నారాయణశ్చైతే దేవో మాయామయా
నాం ॥ ౧౩౭ ॥ ఆస్థాయ భోగిపర్యంకే శయానస్తోయమధ్యగః
న్నాభిపంకజాజ్జాతః పంచవక్త్రః పితామహః ॥ ౧౩౮ ॥ సిసృక్షమ
లోకాంస్త్రీనశక్తో హ్యసహాయవాన్ ॥ మునీన్ దశ ససర్జాదౌ
సానమితౌజసః ॥ ౧౩౯ ॥ తేషాం సృష్టివివృద్ధ్యర్థం మాం ప్రా
తామహః ॥ మత్పుత్రాణాం మహాదేవ శక్తిం దేహి మహాద్విజ ॥
ఇత్యేవం ప్రార్థితస్తేన పంచవక్త్రధరో హ్యహం ॥ పంచాక్షరాణి
ప్రోక్తవాన్పద్మయోనయే ॥ ౧౪౧ ॥ సపంచవదనైస్తాని గృహ్ణన్
తామహః ॥ వాచ్యవాచకభావేన జ్ఞాతవాన్మాం మహేశ్వరం ॥
జ్ఞానప్రయోగో విధివత్ సిద్ధమంత్రః ప్రజాపతిః ॥ పుత్రేభ్యః ప్రద
త్రం మంత్రార్థం చ యథాతథా ॥ ౧౪౩ ॥ తే లబ్ధ్వా మంత్రరత్న
సాక్షాల్లోకపితామహాత్ ॥ తదాజ్ఞాప్తేన మార్గేణ మదారాధ

॥ ౧౪౪ ॥ మేరోస్తుశిఖరేరమ్యేముంజవాన్నామపర్వతః ॥ మత్రి
యస్తత్రశ్రీమార్గమస్థాతపరిరక్షితః ॥ ౧౪౫ ॥ తస్యాభ్యాశేతపస్తి
వంలోకసృష్టిసముత్సుకాః ॥ దివ్యంవర్షసహస్రంతువాయుభక్షాస్స
మాచరన్ ॥ ౧౪౬ ॥ తేషాంభక్తినుహంనృష్ట్వాసద్యఃప్రత్యక్షతామి
యాం ॥ పంచాక్షరమృషింఛందోబీజంశక్తించదైవతం ॥ ౧౪౭ ॥
న్యాసంషడగందిగ్బంధంవినియోగమశేషతః ॥ ప్రోక్తనానహమాయాన
ం జగత్సృష్టివివృద్ధయే ॥ ౧౪౮ ॥ తతస్తేమంత్రమాహాత్మ్యంబుష
యస్తపసైషితాః ॥సృష్టింవితేనిరేసమ్యక్ సదేవాసురమానుషాం॥౧౪౯॥
స్యాఃపరమవిద్యాయాఃస్వరూపమధునోచ్యతే ॥ ఆదౌనమః పయో
న్యంశివామేతితతఃకృతం ॥౧౫౦ ॥ సైషాపంచాక్షరీవిద్యాసర్వశ్రుతి
రోగతా ॥ శబ్దజాతస్యసర్వస్యబీజభూతాసమాసతః ॥ ౧౫౧ ॥ ప్ర
నంమస్మఖోద్గీర్ణాసానుస్మైవాత్మవాచికా ॥ తప్తచామీకరప్రఖ్యాపీ
న్నతపయోధరా ॥ ౧౫౨ ॥ చతుర్భుజాత్రినయనాబాలేందుకృతశే
ఖరా ॥ పద్మోత్పలధరాసామ్యావరదాభయపాణికా ॥ ౧౫౩ ॥ సర్వ
లక్షణసంపన్నాసర్వాభరణభూషితా॥సిద్ధపద్మాసనాసీనానీలకుంచితమూ
ర్ధజా ॥ ౧౫౪ ॥ అస్యాఃపంచవిధావర్ణాఃప్రస్ఫురద్రశ్మిమండలాః
పీతఃకృష్ణస్తథాధూమ్రఃశ్వేతాభోరక్తఏవచ ॥ ౧౫౫ ॥ పృథక్ప్రయో
క్తవ్యయద్యేతేబిందునాదవిభూషితాః ॥ అర్ధచంద్రాకృతిర్బిందుర్నా
దోదీపశిఖాకృతిః ॥ ౧౫౬॥బీజద్వితీయంబీజేషుమంత్రస్యాస్యవరాననే॥
దీర్ఘపూర్వంతుర్తురీయంపంచమంశక్తిమాదిశేత్ ॥౧౫౭॥ నామదేవో
నాదఋషిఃపజ్త్కిఛందఉదాహృతం ॥ దేవతాశివఏవాహంమంత్రస్యాస్యవ
రాననే ॥ ౧౫౮॥ గౌతమోత్రిర్వరారోహేవిశ్వామిత్రస్తథాంగిరాః॥
భారద్వాజశ్చవర్ణానాంక్రమశోఋషయస్మృతాః ॥ ౧౫౯ ॥గాయత్ర్య
నుష్టుప్ త్రిష్టుచ్ఛందాంసిబృహతీవిరాట్ ॥ ఇంద్రోరుద్రోహరిర్బ్రహ్మా

స్కందస్తేషాంచ దేవతాః ॥ ౧౮౦॥ మమ పంచముఖా న్యాహుస్తేషాంవరాననే ॥ పూర్వాదిచోర్ధ్వపర్యంతంనకారాదియథాక్రమం ॥ ౧౮౧ ॥ ఉదాత్తఃప్రథమోవర్ణశ్చతుర్థశ్చద్వితీయకః ॥ పంచమః స్వరితశ్చైవమధ్యమోనిహతస్మృతః ॥౧౮౨॥ కలావిద్యాశివస్త్వైవంసర్వ పంచాక్షరంతథా ॥ సామాన్యస్యవిజానీయాత్తైనంమేహృదయం... ౧౮౩॥నకారశ్శిరఉచ్యేతమకారస్తుశిఖోచ్యతే ॥ శికారఃకవచం... నాకారోనేత్రముచ్యతే ॥౧౮౪॥యకారోస్త్రంనమస్స్వాహావషట్ ద్వౌషడిత్యపి॥షడిత్యపిచవర్ణానాంమంత్రాగత్వంయథాతథా ॥౧౮ తవాపిమూలమంత్రోయంకించిద్భేదసమన్వయాత్ ॥ తతా... మోవర్ణోర్ద్వాదశస్వరభూషితః ॥౧౮౬॥ తస్మాదేతేనమంత్రేణ... వాక్కాయభేదతః ॥ ఆవయోరర్చనంకుర్యాజ్జపహోమాదికం... ౧౮౭ ॥ యథాప్రజ్ఞంయథాశ్రద్ధంయథాకాలంయథాస్మృతి ॥ యథా... యథాసంపద్యథాయోగంయథారతి ॥ యదాకదాపి వాభక్త్యాయ... తాపివాకృతా ॥౧౮౮ ॥ యేనకేనాపివాదేవిపూజాముక్తింనయిష్య... మయ్యాసక్తేనమనసాయత్కృతంమమసుందరి॥౧౮౯॥ తత్ప్రియ... వంచైవక్రమేణాప్యక్రమేణవా ॥ తథాపిమమభక్తాయనాత్యంతవి... పునః ॥౧౯౦ ॥ తేషామర్థనశాస్త్రేషుమమైషణియమః... దౌసంప్రవక్ష్యామిమంత్రసంగ్రహణంశుభం ॥ ౧౯౧॥ యద్వినాసి... జప్యంయేనవాసఫలంభవేత్ ॥ ఆజ్ఞాహీనంక్రియాహీనంశ్రద్ధాహీ... రాననే ॥౧౯౨॥ అజ్ఞప్తందక్షిణాహీనంసదాజప్తంచనిష్ఫలం ॥ ఆజ్ఞా... క్రియాసిద్ధంశ్రద్ధాసిద్ధంమమాత్మకం ॥ ౧౯౩ ॥ ఏవంచేద్దక్షిణాసిద్ధం... సిద్ధంమహత్ఫలం ॥ ఉపగమ్యాగురుంవిప్రమాయంతత్త్వార్థవేదిన... జాపినంసద్గురూపేతంధ్యానయోగపరాయణం ॥ ౧౯౪॥ తోషయేద్... యత్నేనభావశుద్ధిసమన్వితః ॥ దాతాచమనసాచైవకాయేనద్రవిణే...

౧౭౫॥ ఆచార్యంపూజయేచ్ఛిష్యః సర్వదాచ ప్రయత్నతః ॥ హస్త్యశ్వర
థరత్నానిక్షేత్రాణిచ గృహాణిచ ॥౧౭౬॥ భూషణానిచ వాసాంసిధాన్యా
ధనానిచ॥ఏతానిగురవే దద్యాత్ భక్త్యాచ విభవేసతి ॥ ౧౭౭ ॥ విత్తశా
ఠ్యంనకుర్వీత యదీచ్ఛేత్సిద్ధిమాత్మనః ॥పశ్చాన్నివేదయేద్దేవి స్వాత్మానంస
పరిచ్ఛదం ॥ ౧౭౮ ॥ ఏవంసంపూజ్యవిధివద్యథాశక్తిస్వవంచయన్ ॥ ఆ
దదీతగురోర్మంత్రం జ్ఞానేనైవక్రమేణతు ॥ ౧౭౯ ॥ ఏవంతుష్టోగురుశ్శి
ష్యంపూజకంవత్సరోషితం ॥ శుశ్రూషుణనహంకారం స్నాతంశుచిము
పోషితం ॥ ౧౮౦॥ స్నాపయిత్వావిశుద్ధ్యర్థం పూర్ణకుంభధృతేనవై ॥
జలేనమంత్రసిద్ధేనపుణ్యద్రవ్యయుతేనచ ॥౧౮౧॥ అలంకృత్యసువేషంచ
గంధస్రగ్వస్త్రభూషణైః ॥ పుణ్యాహంవాచయిత్వాతుబ్రాహ్మణానభిపూ
జ్యచ ॥౧౮౨॥ సముద్రతీరేనద్యాంచగోష్ఠేదేవాలయేపిచ ॥ శుచౌదేశే
గృహే వాపికాలేసిద్ధికరేతిథౌ ॥౧౮౩॥ నక్షత్రేశుభయోగేచ సర్వదోష
వర్జితే ॥ అనుగృహ్యతతోదద్యాత్ జ్ఞానంమయథావిధి ॥౧౮౪॥ స్వ
హస్తోచ్చారయేన్మంత్రం త్రికాంతేచప్రసన్నధీః ॥ ఉచ్చార్యోచ్చారయి
త్వాతమావయోర్మంత్రముత్తమం ॥ ౧౮౫॥ శివంచాస్తుశుభంచాస్త్వా
ర్యానంచప్రియోస్త్వితి ॥ ఏవందద్యాద్గురుర్మంత్రమాజ్ఞాంచైవతతఃపరం ॥
౧౮౬॥ఏవంలబ్ధ్వాగురోర్మంత్రమాజ్ఞాంచైవసమాహితః ॥ సంకల్ప్యచ
జపేన్నిత్యంపునశ్చరణపూర్వకం ॥ ౧౮౭ ॥ యావజ్జీవంజపేన్నిత్యమష్టో
త్తరసహస్రకం ॥ అనన్యమనసాభూత్వాసయాతిపరమాంగతిం॥౧౮౮
జపేదక్షరలక్షంవైచతుర్గుణితమాదరాత్ ॥ యుక్తాశీసంయమీయస్స
పౌరశ్చరణికస్మృతః ॥ ౧౮౯ ॥ యఃపురశ్చరణంకృత్వానిత్యజాపీభవే
త్ప్రియే ॥ తస్యనాస్తిసమోలోకేసిద్ధిస్సిద్ధిదోభవేత్ ॥ ౧౯౦ ॥ స్నా
నంకృత్వాశుచౌదేశేబద్ధ్వారుచిరమాసనం ॥ త్వయామాంహృదిసంచిం
త్యశ్వశురుంతంగురూంస్తథా ॥ ౧౯౧ ॥ (ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖో వాపి

మానీచైకాగ్రమానసః॥ విశోధ్యపంచతత్వానిదహనప్లావనాదిభిః
మంత్రన్యాసాదికంకృత్వా సకలీకృతవిగ్రహః ॥ ఆవయోర్విగ్రహం
ధ్యాత్వా ప్రాణాపానాన్నియమ్యచ ॥ ౧౯౩ ॥ విద్యార్థానంస్వరం
ఋషింఛందోధిదైవతం ॥ బీజంశక్తింతథావాచ్యంస్మృత్వాపంచా
రీంజపేత్ ॥ ౧౯౪ ॥ ఉత్తమంమానసం ప్యముపాంశుంమధ్యమం
అధమంవాచికంప్రాహురాగమార్థవిశారదాః ॥ ౧౯౫ ॥ ఉత్తమం
ద్రదైవత్యంమధ్యమంవిష్ణుదైవతం ॥ అధమంబ్రహ్మదైవత్యమిత్యా
నుపూర్వశః ॥ ౧౯౬ ॥ యదుచ్చనీచస్వరితైః శబ్దైస్స్పష్టపదాక్షరైః
మంత్రముచ్చారయేద్వాచా వాచికోయంజపస్స్మృతః ॥ ౧౯౭ ॥ జి
మాత్రపరిస్పందాదీషదుచ్చారితోపివా ॥ అపరైరశ్రుతస్స్వేనశ్రుత
పాంశురుచ్యతే ॥ ౧౯౮ ॥ ధియాయదక్షరశ్రేణ్యావర్ణాద్వర్ణం
త్పదం ॥ శబ్దార్థచింతనంభూయఃకథ్యతేమానసోజపః ॥ ౧౯౯ ॥ వా
స్త్వేకఫలస్స్యాదుపాంశుశ్శతముచ్యతే ॥ సహస్రంమానసంప్రోక్తం
ర్భస్తచ్ఛతాధికః ॥ ౨౦౦ ॥ ప్రాణాయామసమాయుక్తస్సగర్భో
చ్యతే ॥ ఆద్యంతయోరగర్భోపిప్రాణాయామస్సఉచ్యతే ॥ ౨౦౧
చత్వారింశత్సమావృత్తింప్రాణాయామంతుసంస్మరేత్ ॥ మంత్రా
త్రార్థవిధిమానశక్తశ్శక్తితోజపేత్ ॥ ౨౦౨ ॥ పంచకంత్రికమేకం
వాప్రాణాయామంసమాచరేత్ ॥ అగర్భంవాసగర్భంవాసగర్భస్త
శస్యతే ॥ ౨౦౩ ॥ సగర్భాదపిసాహస్రంసధ్యానోజపఉచ్యతే
ఏషుపంచవిధేష్వేషకర్తవ్యశ్శక్తితోజపః ॥ ౨౦౪ ॥ అంగుల్యాజప
ఖ్యానామేకమేకముదాహృతం ॥ రేఖయాష్టగుణంవిద్యాత్పుత్ర
ర్దశాధికం ॥ ౨౦౫॥ శతంస్యాచ్ఛంఖమణిభిఃప్రవాలైస్తుసహస్ర
స్ఫటికైర్దశసాహస్రంమౌక్తికైర్లక్షముచ్యతే ॥ ౨౦౬ ॥ పద్మాక్ష
శలక్షంతుసౌవర్ణైఃకోటిరుచ్యతే ॥ కుశగ్రంథ్యాచరుద్రాక్షైరనం

లముచ్యతే ॥ ౨౦౬ ॥ త్రింశదక్షైః కృతా మాలా ధనదా జపకర్మణి ॥ స
ప్తవింశతిసంఖ్యాకైరక్షైః పుష్టిప్రదా భవేత్ ॥ ౨౦౭ ॥ పంచవింశతి
సంఖ్యాకైః కృతా ముక్తిం ప్రయచ్ఛతి ॥ అక్షైస్తు పంచదశభిరభిచారఫలప్ర
దా ॥ ౨౦౯ ॥ అంగుష్ఠం మోక్షదం విద్యాత్ తర్జనీ శత్రునాశినీ ॥ మ
ధ్యమా ధనదా శాంతిం కరోత్యేషా హ్యనామికా ॥ ౨౧౦ ॥ కనిష్ఠాకర్షణే
ప్రోక్తా జపకర్మణి శోభనే ॥ అంగుష్ఠేన జపేజ్జప్యమన్యైరంగులిభిస్స
హ ॥ ౨౧౧ ॥ అంగుష్ఠేన వినా జప్యం కృతం తదఫలం యతః ॥ గృహే జప
సమం విద్యాత్ గోష్ఠే శతగుణం భవేత్ ॥ ౨౧౨ ॥ పుణ్యారణ్యే తథారా
మే సహస్రగుణముచ్యతే ॥ అయుతం పర్వతే గమ్యే నద్యాం లక్షముదా
హృతం ॥ ౨౧౩ ॥ కోటిం దేవాలయే ప్రాహురనంతం శివసన్నిధౌ ॥ సూ
ర్యస్యాగ్నేర్గురోరిందోర్దీపస్య చ జలస్య చ ॥ ౨౧౪ ॥ విప్రాణాం
గవాం చైవ సంనిధౌ శస్యతే జపః ॥ తత్పూర్వాభిముఖం వశ్యం దక్షిణం
చాభిచారకం ॥ ౨౧౫ ॥ పశ్చిమం ధనదం విద్యాదౌత్తరం శాంతిదం భ
వేత్ ॥ సూర్యాగ్నిగురుదేవానాం గురూణామపి సంనిధౌ ॥ ౨౧౬ ॥ అ
న్యేషాం చ ప్రశస్తానాం మంత్రీ స్వవిముఖో భవేత్ ॥ ఉష్ణీషీ కంచుకీ నగ్నో
ముక్తకేశో గళావృతః ॥ ౨౧౬ ॥ అపవిత్రకరోఽశుద్ధో విలపన్న జపేత్క్వ
చిత్ ॥ క్రోధం మదం క్షుధాం తంద్రాం నిష్ఠీవనవిజృంభణే ॥ ౨౧౭ ॥
దర్శనం చ శ్వనీచానాం వర్జయేజ్జపకర్మణి ॥ ఆచామేత్సంభవే తేషాం స్మ
రేద్వా మాం త్వయా సహ ॥ ౨౧౯ ॥ జ్యోతీంషి చ ప్రపశ్యేద్వా కుర్యాద్వా
ప్రాణసంయమం ॥ అశానశ్చ శయానశ్చ గచ్ఛన్నుత్థిత ఏవ వా ॥ ౨౨౦ ॥
ఖ్యాయామశివేష్టానేన జపేత్తిమిరాంతరే ॥ ప్రసార్య న జపేత్పాదౌ కుక్కు
టాసన ఏవ వా ॥ ౨౨౧ ॥ యానశయ్యాధిరూఢో వా చింతావ్యాకులితోఽపి వా ॥
శక్తశ్చేత్సర్వమేవైతదశక్తశ్శక్తితో జపేత్ ॥ ౨౨౨ ॥ కిమత్ర బహునోక్తేన
సమాసోక్తిమిమాం శృణు ॥ సదాచారో జపన్ జుహ్వన్ ధ్యాయన్ భద్రం స

మశ్నుతే ॥ ౨౨౩ ॥ ఆచారఃపరమోధర్మఃఆచారఃపరమంధనం
చారఃపరమావిద్యాహ్యాచారఃపరమాగతిః ॥ ౨౨౪ ॥ ఆచారహీనః
షోలోకేభవతినిందితః ॥ పరత్రచసుఖీనస్యాత్తస్మాదాచారవా
త్ ॥ ౨౨౫ ॥ యస్యయద్విహితంకర్మవేదేశాస్త్రైశ్చవైదికైః
స్యతేనసమాచారస్సదాచారోనచేతరః ॥ ౨౨౬ ॥ సద్భిరాచరిత
సదాచారస్సఉచ్యతే ॥ సదాచారస్యతస్యాహురాస్తిక్యంమూల
మ్ ॥ ౨౨౭ ॥ ఆస్తిక్యంతత్ప్రమాదాద్యస్సదాచారాదపిచ్యుతః ॥
ష్యతనరోత్యంతంతస్మాదాస్తిక్యతాంవ్రజేత్ ॥ ౨౨౮ ॥ యథేహా
దుఃఖంస్పృక్కృతైర్దుష్కృతైరపి ॥ తథాపరత్రచాస్తీతిమతిరాస్తిక్య
తే ॥ ౨౨౯ ॥ రహస్యమన్యద్వక్ష్యామిగోపనీయమిదంప్రియే॥ నవా
యస్యకస్యాపినాస్తికస్యాథవాపశోః ॥ ౨౩౦ ॥ సదాచారవిహీన
తస్యాంత్యజస్యవా॥పంచాక్షరాత్పరంనాస్తిపరిత్రాణంకలౌయుగే
గచ్ఛతస్తిష్ఠతోవాపిస్వేచ్ఛయాకర్మకుర్వతః ॥ అశుచేర్వాశుచే
పిమంత్రోయంనచనిష్ఫలః॥ ౨౩౧ ॥ అనాచారవతాంపుంసావి
డధ్వనాం ॥ అనాదిష్టోపిగురుణామంత్రోయంనచనిష్ఫలః ॥
అంత్యజస్యాపిమూఢస్యమూర్ఖస్యపతితస్యచ ॥ నిర్మర్యాద
చస్యామంత్రోయంనచనిష్ఫలః ॥ ౨౩౪ ॥ సర్వావస్థాంగతస్యా
భక్తిమతఃప్రియే॥సిద్ధ్యత్యేషనసందేహోనాపరస్యతుకస్యచిత్
నలగ్నతిథినక్షత్రవారయోగాదయఃప్రియే ॥ అస్యాత్యంతము
స్యన్యైవసుప్తోనతాడితః ॥ ౨౩౬ ॥ నకదాచనకస్యాపిరిపురేష
మనుః ॥ సిద్ధోవాథసుసిద్ధోవాసాధ్యోవాథభవిష్యతి ॥ ౨౩౭ ॥
గురుణాదిష్టఃసుసిద్ధఇతికథ్యతే ॥ అసిద్ధేనాపివాదత్తఃసిద్ధస్సాధ్య
॥ ౨౩౮ ॥ అసాధితస్సాధితోవాసిద్ధత్యేషనసంశయః ॥ శ్రద్ధాతిశ
క్తస్యమయిమంత్రేతథాగురౌ॥౨౩౯॥ తస్మాన్మంత్రాంతరాంస్త్య

శాయానధికారతః ॥ ఆశ్రయేత్పరమాంవిద్యాంహృద్యాంపంచాక్షరీంబు
ధః ॥ ౨౪౦ ॥ మంత్రాంతరేషుసిద్ధేషుమంత్రఏషనసిధ్యతి ॥ తస్మిన్సిద్ధే
మహామంత్రేతేపిసిద్ధాభవంత్యుత ॥ ౨౪౧ ॥ యథాదేవేష్వలబ్ధాస్తి
లబ్ధేష్వపిమహేశ్వరి ॥ సుయిలబ్ధేతుతేలబ్ధామంత్రేష్వేషనమోపధిః
౨౪౨ ॥ యేదోషాస్సర్వమంత్రాణాంనతేస్మిన్సంభవంత్యపి ॥ అస్య
మంత్రస్యజాత్యాదీననవెక్ష్యప్రవర్తనాత్ ॥ ౨౪౩ ॥ తథాపినైనంక్షుద్రే
దేషుఫలేషుప్రతియోగిషు ॥ సహసావినియుంజీతయస్మాదేషమహాఫ
ః ॥ ౨౪౪ ॥ ఏవంసాక్షాన్మహాదేవ్యైమహాదేవేనశూలినా ॥ హితాయ
గతాముక్తఃపంచాక్షరజపక్రమః ॥ ౨౪౫ ॥

ఇతి శ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహేక్రియాసారేపంచాక్షరజపవిధిక్రమో
ద్వాదశోపదేశస్సమాప్తః॥

శ్రీ

శ్రీసాంబాయనమః.

త్రయోదశోపదేశప్రారంభః.

త్రయోదశోపదేశేస్మిన్పంచాక్షరమనోఃపరం ॥ ప్రభావంప
రూపోస్మాజగాదపరమేశ్వరః ॥ ౧ ॥ వాయవీయే ॥ కృష్ణః ॥ భగవ

న్మంత్రమాహాత్మ్యం భవతాకథితం శ్రుతం ॥ తత్ప్రయోగవిధా... క్షాచ్ఛ్రుతిసమయయా ॥ ౨ ॥ ఇదానీం శ్రోతుమిచ్ఛామిశివసం... రణత్తమం ॥ మంత్రసంగ్రహణేకించిత్పూదితంనతువిస్తృతం ॥ ౩ ... పమన్యుః ॥ హంతతేకథయిష్యామిసర్వపాపవిశోధనం ॥ సంస్కా... పరమంపుణ్యంశివేనపరిభాషితం ॥ ౪ ॥ సహ్యకృతాధికారస్స... జాదిషునరోయతః ॥ సంస్కారఃకథ్యతేతేనషడధ్వపరిశోధనం ॥ ... యతేయేనవైజ్ఞానంక్షీయతేపాశబంధనం ॥ తస్మాత్సంస్కారపర... దీక్షేత్యపిచకథ్యతే ॥ ౬ ॥ శాంభవీచైవశాక్తీతిమాంత్రికీచశివాగ... దీక్షోపదిశ్యతేత్రేధాశివేనపరమాత్మనా ॥ ౧౦ ॥ గురోరాలోక... ణస్పర్శాత్సంభాషణాదపి ॥ సద్యస్సంజాయతేప్రజ్ఞాపాశోపక్షయ... రిణీ ॥ ౧౧ ॥ సాదీక్షాశాంభవీప్రోక్తాసాపునర్భిద్యతేద్విధా ॥ తీ... వ్రతరాచేతిపాశోపక్షయభేదతః ॥ ౧౨ ॥ యయాస్యాన్నిర్వృతి... స్సైవతీవ్రతరామతా ॥ తీవ్రాతుజీవతోత్యంతం పుంసః పాప... కా ॥ ౧౩ ॥ శాక్తిజ్ఞానవతీదీక్షాశిష్యదేహంప్రవిశ్యతు ॥ గురుణా... గమార్గేణక్రియతేయోగచక్షుషా ॥ ౧౪ ॥ మాంత్రీక్రియావతీ... కుండమండలపూర్వికా ॥ మందమందతరోద్దేశాత్కర్తవ్యాగురు... హిః ॥ ౧౫ ॥ శక్తిపాతానుసారేణశిష్యోనుగ్రహమర్హతి ॥ శివా... ధికారస్యతస్మాలత్వాత్సమాసతః ॥ ౧౬ ॥ యత్రశక్తిర్నపతితా... ద్ధిర్నజాయతే ॥ నవిద్యానశివాచారోనముక్తిర్నచసిద్ధయః ॥ ౧౭ ... స్మాల్లింగానిసంవీక్ష్యశక్తిపాతస్యభూరిశః ॥ జ్ఞానేనక్రియయావా... చ్ఛిష్యంవిశోధయేత్ ॥ ౧౮ ॥ యోన్యథాకురుతేమోహాత్ సవినశ్య... ర్యతిః ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనగురుశ్శిష్యాన్పరీక్షయేత్ ॥ ౧౯ ... ణంశక్తిపాతస్యప్రబోధానందసంభవః ॥ సాయస్మాత్పరమాశక్తిః... ధానందరూపిణీ ॥ ౨౦ ॥ ఆనందబోధయోర్లింగమంతఃకరణ...

యయాస్యాత్కంపరోమాంచస్వరనేత్రాంగవిక్రియా ॥ ౨౧ ॥ శిష్యోపి
లక్షణైరేభిఃకుర్యాద్గురుపరీక్షణం ॥ తత్సంపర్కేశివాచార్యాదాస్వగత్రై
ర్వాతథస్గలైః ॥ ౨౨ ॥ శిష్యస్తుశిక్షణీయత్వాద్గురుగౌరవకారణాత్ ॥
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనగురోర్గౌరవమాచరేత్ ॥ ౨౩ ॥ యోగురు
స్సశివఃప్రోక్తోయశ్శివస్సగురుస్స్మృతః ॥ గురుర్వాశివఏవాథవిద్యారూ
పేణసంస్థితః ॥ ౨౪ ॥ యథాశివస్తథావిద్యాయథావిద్యాతథాగురుః ॥
శివవిద్యాగురూణాంచపూజయాసదృశంఫలం ॥ ౨౫ ॥ సర్వవిద్యాత్మ
కత్వాచ్చసాసర్వమంత్రమయోగురుః ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనతస్యాజ్ఞాం
శిరసావహేత్ ॥ ౨౬ ॥ శ్రేయోర్థీయదిగుర్వాజ్ఞాంమనసాపినలంఘయే
త్ ॥ గుర్వాజ్ఞాపాలకోయస్మాజ్జ్ఞానసంపత్తిమశ్నుతే ॥ ౨౭ ॥ గచ్ఛంస్తిష్ఠ
న్స్వపన్భుంజన్నాన్యత్కర్మసమాచరేత్ ॥ సమక్షంయదికుర్వీతతత్స
ర్వంగుర్వనుజ్ఞయా ॥ ౨౮ ॥ గురోర్గేహేసమక్షేవానయథేష్టాస
నోభవేత్ ॥ గురుర్దేవోయతస్సాక్షాత్తద్గృహందేవమందిరం ॥ ౨౯ ॥
పాపినాంచయథాసంగాత్తత్పాపఫలభాగ్భవేత్ ॥ యథేహవహ్నిసంప
ర్కాన్మలంత్యజతికాంచనం ॥ ౩౦ ॥ తథైవగురుసంపర్కాత్పాపంత్యజ
తిమానవః ॥ యథావహ్నిసమీపస్థశ్శీతకుంభోవిలీయతే ॥ ౩౧ ॥ త
థాపాపంవిలీయేతఆచార్యస్యసమీపతః ॥ యథాప్రజ్వలితోవహ్నిర్ని
ర్ద్రాంకాష్ఠస్యనిర్దహేత్ ॥ ౩౨ ॥ తథాయమపిసంతుష్టోగురుఃపాపంక్ష
ణాద్దహేత్ ॥ మనసాకర్మణావాచాగురోఃక్రోధంనకారయేత్ ॥ ౩౩ ॥
తస్యక్రోధేనదహ్యంతేహ్యాయుశ్శ్రీజ్ఞానసత్క్రియాః ॥ తత్క్రోధ
కారిణోయేస్యుస్తేషాంయజ్ఞాశ్చనిష్ఫలాః ॥ ౩౪ ॥ యమాశ్చనియ
మాశ్చైవనాత్రకార్యావిచారణా ॥ గురోర్విరుద్ధంయద్వాక్యంనవ
దేజ్జాతుచిన్నరః ॥ ౩౫ ॥ వదేద్యదిమహాఘోరేరౌరవేపతతిధ్రువం ॥ మ
నసాకర్మణావాచాగురుముద్దిశ్యయత్నతః ॥ ౩౬ ॥ శ్రేయోర్థీచెన్న

రోర్ధీమాన్నమిథ్యాచారమాచరేత్ ॥ నైర్గుణ్యేఖ్యాపితేతస్యనైర్గుణ్యా
భాగ్భవేత్ ॥ ౩౭ ॥ గుణేతుఖ్యాపితేతద్వత్సర్వపుణ్యఫలంభవేత్ ।
గురోర్హితంప్రియంకుర్యాదాదిష్టోవానరస్సదా ॥ ౩౮ ॥ అసమక్షం
మక్షంవాతస్యకార్యంసమాచరేత్ ॥ ఇత్థమాచారవాన్భక్త్యానిత్యము
ద్యుక్తమానసః ॥ ౩౯ ॥ గురుప్రియకరశ్శిష్యశ్శైవాన్ధర్మాంస్తతోర్హతి
గురుశ్చగుణవాన్ప్రాజ్ఞఃపరమానందభాసకః ॥ ౪౦ ॥ తత్వవిద్భవసు
క్తోముక్తిదోనతుచాపరః ॥ సంవిత్తిజననంతత్వంపరానందసముద్భవః
తత్తత్వంవిదితంయేనసఏవానందదర్శకః ॥ ౪౧ ॥ సపునర్నామమాత్రే
సంవిత్తిరహితస్తుయః ॥అన్యోన్యంతారయేన్నైవకింశిలాతారయేచ్ఛిలాం
౪౨ ॥ ఏషాంతన్నామమాత్రేణముక్తిర్వైనామమాత్రికా॥ యైఃపునర్వి
దితంతత్వంతేముక్తామోచయంత్యపి ॥ ౪౩ ॥ తత్వహీనేకుతోబోధః
తోహ్యాత్మపరిగ్రహః ॥ పరిగ్రహవినిర్ముక్తఃపశురిత్యభిధీయతే ॥౪౪॥
శుభిఃప్రేరితశ్చాపిపశుత్వంనాతివర్తతే ॥ తస్మాత్తత్వవిదేవేహముక్తో
మోచకయిష్యతే ॥ ౪౫ ॥సర్వలక్షణయుక్తోపిసర్వశాస్త్రవిదప్యయః
సర్వోపాయవిధిజ్ఞోపితత్వహీనస్తునిష్ఫలః ॥ ౪౬ ॥ యస్యానుభవపర్య
తంబుద్ధిస్తత్వేప్రతిష్ఠితా ॥ తస్యావలోకనాద్యైశ్చపరానందోపిజాయతే
౪౭ ॥ తస్మాదస్యైవసంపర్కాత్ప్రబోధానందసంభవః ॥ గురుంతమే
వృణుయాన్నాన్యంపరంమతిమాన్నరః ॥ ౪౮ ॥స్వశిష్యైర్వినయాచారై
స్తుష్టైరుచితోగురుః ॥ యావద్విజ్ఞాయతేతావత్సేవనీయోముముక్షుభిః
౪౯ ॥జ్ఞాతేతస్మింస్థిరాభక్తిర్యదిస్యాత్తంసమాశ్రయేత్ ॥ నతతస్తంత్య
జేజ్జాతునోపేక్షేతకదాచన ॥ ౫౦ ॥ యత్రానందప్రబోధోహినాల్పో
ప్యుపలభ్యతే ॥ వత్సరాదపిశిష్యేణసోన్యంగురుముపాశ్రయేత్ ॥౫౧
గురుమన్యంప్రపన్నోపినావమన్యేతపూర్వకం॥గురోర్భార్యాంస్తథా
పుత్రాన్బోధకాన్స్వేరకానపి ॥ ౫౨ ॥ తత్రాదావుపసంగమ్య

...వేదపారగం ॥ గురుమారాధయేత్ప్రాజ్ఞం సుభగం ప్రియదర్శనం ॥ సర్వాభయప్రదాతారం కరుణాక్రాంతమానసం ॥ తోషయేత్తం ప్రయత్నేన మనసా కర్మణా గిరా ॥ ౫౩ ॥ తావదారాధయేచ్ఛిష్యః ప్రసన్నోసౌ భవేద్యథా ॥ తస్మిన్ప్రసన్నే శిష్యస్య సద్యః పాశక్షయో భవేత్ ॥ ౫౪ ॥ తత్ప్రాప్తవాన్ రత్నాని క్షేత్రాణి చ గృహాణి చ ॥ భూషణాని చ వాసాంసి యానశయ్యాసనాని చ ॥ ౫౫ ॥ ఏతాని గురవే దద్యాద్భక్త్యా విత్తానుసారతః ॥ విత్తశాఠ్యం న కుర్వీత యది చ్ఛేత్పరమాం గతిం ॥ ౫౬ ॥ సర్వజనకోమాభార్యా పితాబంధుర్ధనం సుఖం ॥ సఖా మిత్రం చ యత్తస్మాత్సర్వం తస్మై నివేదయేత్ ॥ ౫౭ ॥ నివేద్య పశ్చాత్స్వాత్మానం సాన్వయం సపరిగ్రహం ॥ సమర్ప్యోదకం తస్మై నిత్యం తద్వశగో భవేత్ ॥ ౫౮ ॥ యదా హి దేవి స్వాత్మానం దత్తవాన్దేశికాత్మనే ॥ తదా శైవో భవేద్దేహీ న తతోస్తి పునర్భవః ॥ ౫౯ ॥ దేశికాకృతిమాస్థాయ పశోః పాశానశేషతః ॥ ఛిత్వా పరం పదం దేవో నయత్యేనమితి శ్రుతిః ॥ ౬౦ ॥ గురుశ్చ స్వాశ్రమం శిష్యం వర్షమేకం పరీక్షయేత్ ॥ బ్రాహ్మణం క్షత్రియం వైశ్యం ద్వివర్షం త్రివర్షం తథా ॥ ౬౧ ॥ ప్రాణద్రవ్యప్రదానాద్యైరాదేశైశ్చ సమాగమైః ॥ ఉత్తమం చాధమే కృత్వా నీచానుత్తమకర్మసు ॥ ౬౨ ॥ ఆకృష్టాస్తాడితా వాపి యే విషాదం న యాంత్యపి ॥ తే యోగ్యాస్సంయతాశ్శుద్ధాశ్శివసంస్కారకర్మణి ॥ ౬౩ ॥ అహింసకా దయావంతో నిత్యముద్యుక్తచేతసః ॥ అమానినో బుద్ధిమంతస్త్యక్తస్పర్ధాః ప్రియంవదాః ॥ ౬౪ ॥ ఋజవో మృదవస్స్వస్థా వినీతాస్స్థిరచేతసః ॥ శైవాచారసమోపేతాశ్శివభక్తా ద్విజాతయః ॥ ౬౫ ॥ ఏవం వృత్తసమోపేతా వాఙ్మనఃకాయకర్మభిః ॥ శోధ్యా బోధ్యా యథాన్యాయ్యమితి శాస్త్రవినిశ్చయః ॥ ౬౬ ॥ నాధికారస్స్వతో నార్యాశ్శివసంస్కారకర్మణి ॥ నియోగాద్భర్తురస్త్యేవ యది భక్తా మహేశ్వరే ॥ ౬౭ ॥ తథైవ భర్తృహీనాయాః పుత్రాదేరభ్యనుజ్ఞయా ॥ అధికారో భవత్యేవ కన్యాయాః పితురాజ్ఞయా

జ్ఞయా ॥ ౭౮॥ శూద్రాణామన్యజాతీనాంపతితానాంవిశేషతః॥ తథా
సంసారజాతీనాంనాధ్వశుద్ధిర్విధీయతే ॥ ౭౯ ॥తేష్వకృత్రిమభావాశ్చే
చ్ఛివేపరమకారణే॥ పాదోదకప్రదానాద్యైఃకుర్యాత్పాశవిశోధనం॥౮౦॥
అతానులోమజాతాయేయుక్తమేవద్విజాతిషు ॥ తేషామధ్వవిశుద్ధ్యాదిః
ర్యాన్మాతృకులోచితం ॥ ౮౧ ॥యాతుకన్యాస్వపిత్రాద్యైశ్శివధర్మేణ
జితా ॥ సాభర్త్రాయప్రదాతవ్యానాపరాయవిరోధినే ॥౮౨॥ దత్తాచేత్స్వ
తికూలాయప్రమాదాద్బోధయేత్పతిం ॥అశక్త్యాతంపరిత్యజ్యనసాధర్మ
చరేత్ ॥ ౮౩ ॥ యథాపురాఋషింత్యక్త్వాపతిమన్యంపతివ్రతా॥ కృ
కృత్వాఽభవత్పూర్వంతపసారాధ్యశంకరం ॥౮౪ ॥ యథానాళాయ
దేవంతపసారాధ్యపాండవాన్ ॥ పతీఁల్లబ్ధవతీధర్మేణగురుభిర్నని
జితా ॥ ౮౫ ॥ అస్వాతంత్ర్యాత్కృతోదోషోనేహాస్తిపరమార్థతః ॥ శివ
ధర్మనియుక్తాయాశ్శివశాసనగౌరవాత్ ॥ ౮౬ ॥ కిమత్రబహునోక్తే
మోపికోపిశివాశ్రితః ॥ సంసారోఽ్యాగురుర్వధీనశ్చేత్సంసారాత్ప్రము
చ్యతే ॥ గురోరాలోకనాదేవస్పర్శాత్సంభాషణాదపి ॥ ౮౭ ॥యస్య
సంజాయతేప్రజ్ఞాతస్యనాస్త్యపరాక్రియా ॥ మానసాయస్తుసంసారః
యతేయోగవర్త్మనా ॥ ౮౮ ॥ సనేహకథ్యతేసుహ్యాసురువక్త్రై
గోచరః ॥ క్రియావాన్యస్తుసంసారఃకుండమండలపూర్వకః ॥ ౮౯
సవక్ష్యతేసమాసేనతస్యాధిక్యాన్నవిస్తరః ॥ఇత్యాదివచనైరగ్నైర్నిగమై
రాగమైరపి ॥ ౯౦ ॥ పంచాక్షర్యేవసాప్రోక్తాసంసారభయహారిణీ॥ సం
సారబంధహేతుస్స్యాత్సర్వకర్మభయాకులం ॥ ౯౧ ॥ పంచాక్షరో
యంమంత్రస్తుబంధచ్ఛేదాయకల్ప్యతే॥ తస్మాత్పాశవిమోక్షార్థీపంచా
క్షరమనుంస్మరేత్ ॥ ౯౨ ॥ శివశబ్దేనభాత్యేషపంచాక్షరమనుస్స్వయం
మనునారుద్రసూక్తంస్యాచ్ఛ్రీరుద్రసూక్తాద్యజుశ్శ్రుతిః ॥ ౯౩ ॥ యజు
మధ్యరత్నేనబుక్షామాభాతిసంస్ఫుటం ॥ తస్మాత్పంచాక్షరసమోనా

లోకత్రయమేపిచ ॥ ౮౪ ॥ కేచిదైహికసాధ్యాస్స్యుర్మంత్రాఆముష్మికాఃప రే ॥ దేవతానామపఠనాజ్జగత్కారణచింతనం ॥ ౮౫ ॥ కారణానాంచ యోధాతాధ్యాతా పరమకారణం॥ తన్నామపఠనంశ్రేష్ఠంనామాన్యత్తస్య భూరిశః ॥ ౮౬ ॥ శివనామతతఃశ్రేష్ఠంతత్రోమంత్రోత్తమోత్తమః ॥ ఉత్త మోత్తమమంత్రస్య పఠనాముక్తమోత్తమం ॥ ౮౭ ॥ ఫలంహిపఠతాంప్రా ప్తతత్ఫలంమోక్షఏవహి ॥తస్మాన్మోక్షార్థిభిస్సర్వైర్జప్యఃపంచాక్షరోమ నుః ॥ ౮౮ ॥ పంచాక్షరప్రభావేనసర్వేకామాస్సమాహితాః ॥ సత్యం సత్యంపునస్సత్యంసర్వసంజీవనౌషధం ॥ ౮౯ ॥ పంచాక్షరామృతంపీ త్వాశివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ నావర్తతేపునర్మర్త్యఃపునరా వర్తతేధ్రువం ॥ ౯౦ ॥

ఇతిశ్రీసద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యే ఉత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే నిగమాగమ సారసంగ్రహేక్రియాసారె త్రయోదశోపదేశస్సమాప్తః॥

ఓం

శ్రీసాంబమూర్తయేనమః

చతుర్దశోపదేశప్రారంభః

చతుర్దశోపదేశేస్మిన్ శివపూజావిధిక్రమః ॥ నిగమాగమసంమి శ్రోభక్తిమత్ప్రీతయేకృతః ॥ ౧ ॥ ద్వాత్రింశదుపదేశాస్తేశివపూజాం

తరామతాః ॥ భక్తిభావ్యాస్సమస్తాపిశివసాయుజ్యసాధకః ॥ ౨ ॥ అ
పక్షాంతరమాశ్రితోచ్యతే ॥ అవశ్యకార్యం శైవానామాత్మార్థం శివపూ
జనం ॥ ౩ ॥ తచ్చవైదికమిశ్రాఖ్యామెతేషాం శైవముత్తమం ॥ తత్రవ్య
క్తికాచ్ఛుద్ధాత్ మిశ్రాత్సాకాదికాదపి ॥ ౪ ॥ అశక్తికేవలంన్నాఖ్యంసుశి
ష్టంభుక్తిముక్తిదం ॥ తస్మాదాత్మార్థయజనే శంభోరంబికయాసహ ॥ ౫ ॥
సంగృహ్యవర్ణయిష్యామి సర్వవిద్యాగమోదితం ॥ దివ్యాగమార్థ
సాంకర్యమైకతంత్ర్యాన్నదోషకృత్ ॥ ౬ ॥ కింతుపాశుపతాద్యర్థ
సాంకర్యం తేషుదోషకృత్ ॥ తేష్వప్యేకంసమాశ్రిత్యగ్రాహ్యమన్యమ
తుతే ॥ ౭ ॥ ఇత్యేతన్నామపెలింగే నతుస్వాయంభువాదిషు ॥ ఏక
మావలంబేపిప్రవిహాయతదీరితం ॥ ప్రశస్తమన్యతోగ్రాహ్యమిత్యప్యపి
దీశ్వరః ॥ ప్రశస్త్యస్యోభయోస్సామ్యేప్యర్చనాంగమపేక్షితం ॥ ౮ ॥
తోక్తమన్యలోక్తంచసమమిత్యప్యపాదిశత్ ॥ తస్మాద్దివ్యాగమేభ్యోన్య
వఖిలేభ్యస్సముద్ధృతైః ॥ ౯ ॥ అపేక్షితాంశైః క్రియతేశ్రీశివార్చనప
తిః ॥ ఆచమ్యభస్మరుద్రాక్షవిభూషితకళేబరః ॥ ౧౦ ॥ సకలీకృత్య
స్కు-ర్యార్త్యాత్సామాన్యార్ఘ్యంయథావిధి ॥ శుద్ధవిద్యాత్మకంధ్యాత్వా
శివపూజానికేతనం ॥ ౧౧ ॥ తద్వారేతూత్తరేకుర్యాద్ద్వారపాలార్చన
క్రమాత్ ॥ విఘ్నత్రయంవినిస్సార్యప్రవిశ్యాస్త్రాదిపూజనం ॥ కృత్వా
పూజోపకరణంసకలంసన్నిధాపయేత్ ॥ దేవస్యదక్షిణేభాగేసావకా
త్తరాముఖః ॥ ౧౩ ॥ విహితాసనమాస్థాయపంచశుద్ధీస్సమాచరేత్ ॥
దిత్యస్యోదయాత్పూర్వంముహూర్తద్వితయేస్థితే ॥ ౧౪ ॥ ఉత్థాయ
ధౌతాంఘ్రికరఃకృతభస్మావకుంఠనః ॥ హృదిసామాన్యసమయాంచి
యేత్పరమేశ్వరీం ॥ ౧౫ ॥ విశిష్టసమయాంబిందౌమూర్ధ్నినిర్వాణ
క్షితః ॥ ఆచార్యంసాధకశ్శైవనుద్వాదశాంతేవిచింతయేత్ ॥ ౧౬ ॥
మానిచాస్యహృద్యానిచరితానిచకీర్తయేత్ ॥ విణ్మూత్రోత్సర్జన

స్యాద్గత్వా దేశంయథోచితం ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యాద్యుక్తప్రకారేణ శుద్ధః పూర్వాహ్ణే స్నాతః స్వయం ॥ వీరశైవో భస్మనైవకృతస్నానస్త్రిపుండ్రవాన్ ॥ ౧౮ ॥ వారుణేయస్యవై బుద్ధిస్తస్యాయంవిధిరుచ్యతే॥ * * * *
ఆచాంతః కృతకరన్యాసః ప్రాణానాయమ్య దర్భాన్ ధారయన్ అముకేవర్షే అముకేమాసే అముకేవారే శివప్రీత్యర్థం దేవస్నానం కరిష్యే పూజార్థం పరిఖేదమే ఇతి విజ్ఞాప్య శుద్ధభూమిం చతురంగుల పర్యంతం హుంఫడిత్యస్త్రమంత్రేణ ఖాత్వా తేనైవ మంత్రేణోద్ధృత్య తదధస్తనీం మృదం మూలమంత్రేణ నమోంతహృదయేన వా దాయనమోంతహృదయేనైవ ప్రథమముద్ధృతయా మృదా ఖాతం ఆపూర్య నమోంతం సరిత్సరస్తటాకాదితీరే విశుద్ధే నిక్షిపేత్ । సరిదాదీనాం దక్షిణతీరం స్నానార్థమతిప్రశస్తం తతో హుంఫడంతాస్త్రేణ మృదమభ్యుక్ష్య నమోంతః శిరసా వా తృణమూలాదీనుద్ధృత్య నమోంతకవచేన తాం త్రిధా విభజ్య నాభ్యాది పాదాంతం ఏకాంశే ప్రక్షాళ్య ద్వితీయం సప్తవారమస్త్రమంత్రజప్తం అస్త్రరశ్మిసంపర్కాత్తప్తం విభావ్య సర్వాంగం తేన లిప్త్వా జలం ప్రవిశ్య జలమస్త్రేణాలోడ్య అంగుష్ఠాభ్యాం కర్ణౌ తర్జనీభ్యాం మధ్యమాభ్యాం నాసికే చ దృఢం పిధాయ ప్రణవం మూలసహితం వా జపన్ హృదయే జ్వలదగ్ని దేహాంతస్తేజః పుంజపింజరం చ విభావ్య జలే నిమగ్నో యావచ్ఛక్తి తిష్ఠేత అథవా మృదం ద్విధా విభజ్య అస్త్రజపేన ఏకేన భాగేన సర్వాంగమాలిప్య స్నాయాత్ ॥ తదేతన్మలస్నానం ॥ యద్వా ॥ వక్ష్యమాణవిధిస్నానార్థమేవ మృదాహరణం । మలస్నానంతు హరిద్రామలకాదిపిష్టైరేవ కార్యం ॥ అత్ర రేతోవిణ్మూత్ర చక్షుః శ్రోత్ర నాసికాముఖ నఖపాదమలరూపాణాం శారీరమలానాం శోధనాదిమలస్నానాంతకర్త్తాం త్రైమూర్త్యాద్దంతకాష్ఠహరిద్రామలకాదిఘర్షణైరుదాసేకః శుద్ధిః ॥ వాకమలానాం స్నానకారకైః ప్రణవాదిజపైర్మానసమలానాం మంత్ర

ధ్యానాదిభిః। తతో జలామర్ధాయ అస్త్రమంత్రేణాదిత్యం నిరీక్ష్య మూర్ధ్ని
నిషిచ్య జలాముత్తీర్యాచమ్య విరక్తో ద్విజశ్చేద్వైదికీం సంధ్యాముపాస్య
సంక్షేపతశ్శైవీమపి సంధ్యాముపాసీత । విరక్తో ద్విజ అత్యాశ్రమీ చ శై
వీమేవోపాసీత ॥ సంక్షిప్తశైవసంధ్యాప్రకారః అస్త్రమంత్రేణ శిరసి
త్రివారమంగుల్యగ్రగళజ్జలం బిందుమభిః ప్రోక్ష్య శివాస్త్రాయ
హుంకాలానలాయ ధీమహి తన్నో అస్త్రః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యస్త్రగాయ
త్ర్యా సూర్యమండలస్థాయాస్త్రాయ త్రివారమర్ఘ్యం దత్వా యథాశక్తి గా
యత్రీం జపేత్ । అస్త్రసంధ్యాస్నానే జ్వలంతమస్త్రం సంధ్యాయే
తతో విధిస్నానార్థం బిందుస్థానాత్ గంగాదితీర్థానాం మధ్య
మం తీర్థం అంకుశముద్రయా వౌషడంతం హృదయేనాకృష్య ఉద్భవ
ముద్రయా నమోంత హృదయేన పురతః సంస్థాప్య తేన పూరితం సరస్తటా
కం సంచింతయేత్ ॥ తదను విధిస్నానార్థం స్థాపితం మృద్భాగమాదాయ
నాభిదఘ్నం జలం ప్రవిశ్య నదీషు ప్రవాహాభిముఖోన్యత్ర తు ప్రాఙ్ముఖ ఉదఙ్ము
ఖో వా మత్స్యమండూకాదివాసఘాతజలదోషపరిహారార్థం హస్త
త్రిం చతురశ్రం శివతీర్థం పురతః కల్పయేత్ ॥ తత్రాయం క్రమః ॥ మృ
ద్భాగం వామకరే పూర్వయామ్యసౌమ్యదిక్షు త్రిధా విభజ్య సర్వం సప్త
రావృత్తేన శివేన చాభిమంత్ర్య తత్రాస్త్రపాతం హుంఫడంతాస్త్రేణ నా
చముద్రయా పూర్వాదిషు సర్వాసు దిక్షు క్షిపేత్ । ఏవం ద్వివిఘ్నా నా
ధిపస్యేంద్రదిశి స్థితస్య మృద్భాగస్య దిక్షు క్షేపేణ దిగవస్థితాః సర్వే విఘ్నా
శ్శమం యాంతి తదను శివజప్తమృద్భాగార్ధం మూలేన జలే శివతీర్థ
ద్ధ్యర్థం నిక్షిప్య తదపరార్ధం శివతీర్థసీమాసిద్ధ్యర్థం మూలమంత్రే
తే జలే శివతీర్థసిద్ధ్యర్థం నిక్షిప్య తదపరార్ధం శివతీర్థం బాహుపరిభ్ర
మణేన సమంతాన్నిక్షిపేత్ ॥ ఏవం సోమదిశి స్థాపితం మృద్భాగం కేవలమ
మృతమయః సర్వశివమంత్రేణాలోలనాత్ క్షరతి తీర్థమమృతమయం

శివతీర్థం పరికల్ప్య విధినా స్నానాయతదర్థం ప్రథమం బ్రహ్మాంగ
మంత్రైన మృద్భాగేనసర్వమంగంలిపేత్ ॥ అథ రాజదిశిస్థితస్య మృద్భా
గస్య సంస్పర్శనాత్సర్వపాపక్షయోభవతి ॥ ఏవంషణ్ముఖీకరణముద్ర
యా శ్రోత్రాదిద్వారాణిపిధాయశివతీర్థమధ్యేనిమజ్య శివమంత్రంధ్యా
యన్ అంతర్జలే యావచ్ఛక్త్యవతిష్ఠేత్ ॥ అంతర్జలేసర్వాంగనిమ
జ్జనముత్తమం ॥ అర్ధాంగమజ్జనంమధ్యమం ॥ ముఖమాత్రనిమజ్జ
నకనీయః । తతోజలాదుత్థాయ వామదక్షిణహస్తౌసోమసూర్యాక్ర
శక్తిశివాభ్యాం కృతయా కుంభకముద్రయా వౌషడంతసంహితాభిమం
త్రితజలైః శిరస్యభిషిచ్య హుంఫడంతాస్త్రేణవిఘ్ననాశనతీర్థంజలందిక్షు
విక్షిప్యతీర్థం సంహారముద్రయోపసంహరేత్ ॥ ఇత్థంసరిదాదికంగ
త్వాకర్తుమశక్తౌ గృహఏవశుద్ధేగోయావలిప్తే భూభాగేపిఠరస్థశీతజల
పూరితైః శివమంత్రజప్తైర్నవభిరష్టభిః పంచభిర్వాకుంభైస్స్నాయాత్ ॥
రాజానస్త్రీబాలారోగిణః ప్రవాసినశ్చ శీతోదకేన స్నానాశక్తౌ ఉష్ణోద
కేనస్నానంకుర్యుః । రాజానశ్చేత్ శివపూజార్థం శివస్నాపనోక్తస
ర్వోపచారసహితస్నానవిధానాత్ స్వర్ణపీఠేస్థిత్వా స్వర్ణకుంభా
హృతైర్జలైః శంఖాదిమంగళవాద్యఘోషపురస్సరంస్నానంకుర్యుః ।
తదను శుద్ధమృదువస్త్రేణ దేహసంమార్జనం । ధౌతవస్త్రద్వయపరిధా
నం । ఆత్మతత్త్వాయనమః, విద్యాతత్త్వాయనమః । శివతత్త్వాయనమఇతి
త్రిరాచమనం । లింగతత్త్వాంగతత్త్వయోః సకలీకరణం, భస్మస్నానం, త్రి
పుండ్రధారణాదికం నిర్వర్త్య శైవీం సంధ్యాముపాసీత ॥ తత్ప్రకారః ।
సంహితాయాం । త్రిఃప్రాణానాయమ్య హాం నేత్రాభ్యాంనమఇతి అంగు
ష్ఠానామికాభ్యాం నేత్రయోఃదివ్యముద్రాంప్రవిన్యస్యనవోంతం మూ
లేనజలంనిరీక్ష్యతేనైవ సంతాడ్యవౌషడంతకవచేనాభ్యుక్ష్యవౌషడంత
హృదయేనాంకుశముద్రయా బిందుస్థానాద్గంగాదీనాం ఏకతమంతీర్థమా

కృష్య నవోంతహృదయేనోద్భవముద్రి యాతీర్థం జలేనిక్షిప్యమూలే నాభిమంత్ర్యహుంఫడంతాస్త్రేణసంరక్ష్యనవోంతకవచేనావకుంఠ్య వౌ షడంత శక్తమంత్రేణధేనుముద్రయాఅమృతీకుర్యాత్ । అథదిచ్ఛక్తిరూ పాం సంధ్యాంధ్యాయేత్ ॥ సంధ్యాత్రివిధా బ్రాహ్మణీవైష్ణవీరౌద్రీ తత్ర । రక్తస్రగ్వసనారక్తారక్తాలంకారశోభితా ॥ హంసాసనసమాసీనా జటాచంద్రకలాధరా ॥ చతుర్భుజాచతుర్వక్త్రాలోచనాష్టకభూషితా అక్షమాలాంస్రజంసవ్యేవామేదండంకమండులుం ॥దధానాబ్రహ్మదైవత్యా ప్రాతస్సంధ్యాత్రిధాచసా ॥ ప్రాతఃకాలేల్పనక్షత్రేసుబాలాముక్తిదా ప్రభా ॥ ప్రాతస్తులుప్తనక్షత్రేభుక్తిముక్తిప్రదాయినీ ॥ జ్ఞానశక్తిస్వరూపా సామధ్యమంబాల్యమాశ్రితా ॥ భుక్తిప్రదాయినీభానోరర్ధమండలదర్శనే ॥ క్రియాశక్తిస్వరూపాసాప్రాథంబాల్యంసమాశ్రితా ॥ సువర్ణపంకజాసీనాశివవస్త్రసమన్వితా ॥ వనమాలోపవీతాభ్యాంభూషితాచద్వి లోచనా ॥ ఏకవక్త్రాచతుర్హస్తాదక్షిణేసగదాంబుజా ॥ శంఖచక్రధరా వామేమధ్యాసంధ్యాతువైష్ణవీ ॥ సాచద్వితీయయామస్యమధ్యభాగేభి ధాన్వితే ॥ఆద్యాంశేముక్తిదాసాచకించిదుద్భిన్నయౌవనా॥మధ్యాంశేమ ధ్యతారుణ్యావాగీశీభుక్తిముక్తిదా ॥జ్వాలాభిధాతృతీయాంశేముక్తిదాప్రౌఢయౌవనా ॥ వృషపంకజమధ్యస్థాత్రిణేత్రాచంద్రశేఖరా॥ త్రిశూలాక్ష ధరాసవ్యేవామేసాభయశక్తిదా ॥ సాయంసంధ్యామృతారౌద్రీసాపిపూర్వేవచస్త్రిధా ॥ఆరక్తార్కకరేకాలేకించిచ్ఛ్రితయౌవనా ॥వామాభిధా నాసారౌద్రీధ్యాతౄణాంముక్తిదాయినీ॥యౌవనార్ధాచ్యుతార్ధాఖ్యా జ్యేష్ఠాఖ్యాభుక్తిముక్తిదా ॥ భుక్తిదాస్తమితేసూర్యేరౌద్ర్యాభ్యాగతయౌవనా ॥ ఏవంనవవిధాసంధ్యాశివశాస్త్రేశివోదితా॥ సాక్షిభూతాసమస్తస్య పూజితావాంఛితప్రదా ॥ బ్రాహ్మీహృత్పంకజగతావైష్ణవీబిందుమధ్యగా బ్రహ్మరంధ్రగతారౌద్రీస్వస్వకాలేషుచింతయేత్ ॥ ప్రాతస్సంధ్యాసమ

ఋనోపధ్యమాచవిశేషిణః ॥ నిర్వాణదీక్షితస్యైవసంధ్యాత్రితయమి
ష్యతే ॥ వీరశైవోథవాకుర్యాన్నకుర్యాద్వాసమాహితః ॥ కృతేభ్యుచ్ఛ్రి
యపవస్యాదకృతేనచదోషభాక్ ॥ తత్త్రియంస్యాత్సప్తకాలప్రాసాదప్రవ
ణోబుధః ॥ సబిందుశక్తిసామాన్యస్థానత్రితయవర్తకీ ॥ మృణాళతంతువ
త్తన్వీఆరక్తశ్వేతమేచకా ॥ ధ్యాయేత్క్రియాదృగిచ్ఛాఖ్యాప్రాసాదోచ్చా
రపూర్వకం ॥ యస్యతుద్వాదశకలేప్రాసాదేనిష్ఠితామతిః ॥ తేనసంధ్యా
పరాచింత్యాయానిశీథేవిభావ్యతే ॥ నాభ్యాదిద్వాదశాంతాంతంతతోనాభ్య
వసానకం ॥ గమాగమవతీతుర్యానీరూపామోచకాథవా ॥ జ్ఞానినాం
తువరాసంధ్యాశివబోధస్వరూపిణీ ॥ ద్వాదశాంతస్థితంశంభుంచంద్రి
కేందుమివాశ్రితా ॥ ఏకైవవస్తుతస్సంధ్యాశివభక్తస్వరూపిణీ ॥ కాలాధి
కారిభేదేనసైవభిన్నాత్రవర్ణితా ॥ సంధ్యాచింతనమేవేదంసంధ్యావం
దనముచ్యతే ॥ అంగమస్యప్రధానస్యయదన్యన్మార్జనాదికం ॥ ఏవంకృ
తసంధ్యోపాసనాదికర్మణాశివపూజారంభణీయా ॥ తత్రాయంక్రమః ॥ త
తోంగుష్ఠమధ్యమానామికాభిరుక్తకలాంచధ్యాత్వా అంగుష్ఠయుక్తయానా
మికయాచక్షుషీనాసికే శ్రోత్రేఅంసౌ హృదయం నాభించక్రమేణఆది
త్యస్తృప్యతు విష్ణుస్తృప్యత్వితిభావయన్నేవసంస్పృశేత్ ॥ ఏవంకృతేశివతే
జఃసంపర్కక్షుభితానామికాకృతప్రవాహతృప్తానేత్రాద్యధిష్ఠాతార
స్సూర్యాదయోవిష్ణ్వంతాదేవాః కర్తురనుష్ఠానోపబృంహకాభవంతి ॥ త
దనంతరంచిన్మాత్రాచమనంకుర్యాత్ ॥ తత్రాయంవిశేషః సువర్ణ
వర్ణంపద్మాక్షమాలాస్త్రకుండికాలంకృతకరచతుష్టయంచతుర్వక్త్రమా
త్మతత్త్వరూపం బ్రహ్మాణంధ్యాయామీత్యాత్మతత్త్వ ధ్యానపూర్వకంహాంఆ
త్మతత్త్వాయస్వాహేతిప్రథమమాచామేత్ ॥ అనేనస్వశరీరపృథివ్యాదిమా
యాత్రింశకత్రింశత్తత్త్వశుద్ధింభావయేత్ ॥ తతోభిషిచ్యదేవేశంనివేద్యకమ
లాసనేఆసనం చైవమూర్తించ విద్యాదేహంచపూజయేత్ ॥ అథావా

హ్యామహాదేవంసంపూజ్యస్నాపనాదిభిః ॥ మనసాస్నాపయిత్వాచ దద్యా ద్వస్త్రోపవీతకం ॥ తతస్సంపూజ్య దేవేశంగంధపుష్పవిభూషణైః ॥ ధూ పందీపంచదత్వాథకుర్యాదావరణార్చనం ॥ నైవేద్యంముఖవాసంచ తాంబూలంచనివేదయేత్ ॥ బలిందత్వాథ వాద్యాద్యైర్గంధపుష్పైస్త పూజయేత్ ॥ అగ్నౌకుర్యదగ్నికార్యామగ్నికారాధికారవాన్ ॥ తత శ్శివాంతికంగత్వాశివపూజాంసమర్పయేత్ ॥ ధూపమారార్తికందత్వా పవిత్రార్ఘ్యంసమర్పయేత్ ॥ ధారయిత్వాసితంభస్మదర్పణాద్యైశ్చ పూజయేత్ ॥ జపస్తోత్రనమస్కారప్రదక్షిణపురస్సరం ॥ అష్టపుష్పిక యాభ్యర్చ్య విశేషార్ఘ్యేణపూజయేత్ ॥ పరాఙ్ముఖార్ఘ్యేణోద్వా స్యశివంసావరణాదికం ॥ కాలేశివంహృదిధ్యాయేనాన్యశ్శీయాత్తన్నివే తం॥ తతోనీలవర్ణంచిత్రబాణకమలచిన్ముద్రాశంఖ కార్ముకక మండ లువరాభయ ముద్రాలంకృతకరాష్టక మేకవక్త్రంవిద్యాతత్వరూపవి ష్ణుంధ్యాయామీతివిద్యాతత్వధ్యానపూర్వకంవిద్యాతత్వాయస్వధేత్యా చామేద నేనశుద్ధవిద్యేశ్వరసదాశివాఖ్యతత్వశుద్ధింభావయేత్ ॥ తతః స్ఫటికవర్ణం పద్మాక్షమాలా శూలకమండలుధ రకరచతుష్టయంపంచవ క్త్రంశివతత్వరూపంరుద్రంధ్యాయామీతిశివతత్వధ్యానపూర్వకంహూం ఫట్ తత్వాయస్వ ఘేత్యాచామేత్ ॥ అనేనశక్తితత్వశుద్ధింభావయేత్ ॥ తతో స్త్రమంత్రేణకరౌప్రమృజ్య హృదయమంత్రేణనేత్రాదీనిస్పృశేత్ ॥ ... న్యస్తతత్తద్దేవతాతృప్తిధ్యానాదికంపూర్వవత్కుర్యాత్ ॥

ఇత్యాచమనక్రమః ॥ ఏవంసంక్షిప్యకథితంశివపూజావిధిక్రమం ॥ వి విచ్యదర్శయుష్యామోనాతిసంకోచవిస్తరం ॥ తత్రతావదాచమనముచ్య తే ॥ జానుపాదావామణిబంధంపాణీచప్రక్షాళ్యప్రాఙ్ముఖఉదఙ్ముఖోవా కుక్కుటాసనస్థః పాణిద్వయంజాన్వోరంతరంనిధాయపాణిద్వయేపిక నిష్ఠికాదిష్వంగుళిషుహాంహృదయాయనమః ॥ హీం శిరసేనమః॥హూం

శిఖాయైనమః ॥ హైం కవచాయనమః ॥ హః అస్త్రాయఫడితి విన్యస్య దక్షిణంపాణింగోకర్ణాకృతింకృత్వా తేనమాషమజ్జనాహంజలంగృహీత్వాసంవీక్ష్య అంగుష్ఠకనిష్ఠికెముక్త్వాతర్జన్యంగుష్ఠసంయోగేన పూర్వపక్షెసోమరూపం కృష్ణపక్షెసూర్యరూపంచవిచింత్యతత్త్రిశనేన రసనాగ్రస్థితాయాః భారత్యాఃసప్తశుద్ధింస్వస్యబహిర్దేహశుద్ధించధ్యాత్వాఅనంతరంహస్తప్రక్షాళనపూర్వకంబ్రహ్మతీర్థేనస్వధాం తేనమూలమంత్రేణ త్రిరాచామేత్ ॥ తతఃస్వస్యాననశుద్ధింఓష్ఠసంపుటస్థితాయాః తృప్తించభావయన్ అంగుష్ఠమూలేనద్విరోష్ఠౌమార్జయేత్ ॥

ఇతిస్నానసంధ్యాదిప్రకరణం ॥

అథభస్మధారణముచ్యతే ॥ చతుర్విధంభస్మ ॥ కల్పమనుకల్పముపకల్పమకల్పంచేతి ॥ తత్రవ్యాధ్యాదిరహితాంసవత్సాంగాంసంపూజ్యతదీయంగోమయంభూమావపతితంఆకాశస్థ మేవగృహీత్వాపిండీకృత్యవిశోష్యపంచబ్రహ్మమంత్రైః శివవహ్నౌదగ్ధ్వామూలేన విశోధ్యయత్సంపాదితం యదగ్నిహోత్రసముద్భవంతదుభయంకల్పం ॥వనేశుష్కంగోమయం గృహీత్వాశివవహ్నౌదగ్ధ్వామూలెనవిశోధ్యసంపాదితమనుకల్పం ॥ అటవీగృహగోవాటీషుఇష్టకాపాకాదిషు దావాగ్న్యాదిభిర్దగ్ధంభస్మగృహీత్వావస్త్రేణసంశోధ్యగోమూత్రేణ పిండీకృత్యపునశ్శివాగ్నౌదగ్ధంమూలేనశోధితముపకల్పం ॥ మంత్రాదిహీనంబ్రాహ్మణైస్త్రీశూద్రాదిభిర్వాపవిగోమయంగృహీత్వాసంపాదితంశ్రోత్రియాగారాచ్చుల్ల్యాదిభ్యోగృహీతంవాయత్తదకల్పం ॥ అకల్పంచేత్తద్గృహీత్వాఅస్త్రమంత్రేణదిగ్బంధనంకృత్వా ॥ హాంఈశానమూర్ధ్నేనమః ॥హేంతత్పురుషవక్త్రాయనమః ॥ హూంఅఘోరహృదయానమః ॥ హింవామదేవగుహ్యాయనమః ॥ హంసద్యోజాత మూర్తయేనమః ॥ హాంహృదయాయనమః ॥ హింశిరసేనమః ॥ హూంశిఖాయైనమః ॥ హైంకవచాయనమః ॥ హౌం

నేత్రత్రయాయనమః ॥ హః అస్త్రాయనమః ॥ హాం నివృత్తికలాయైనమః ॥
హీం ప్రతిష్ఠాకలాయైనమః ॥ హూం విద్యాకలాయైనమః ॥ హైం శాం
తికలాయైనమః ॥ హౌం శాంత్యతీతకలాయైనమః ॥ ఇతిపంచబ్రహ్మషడంగ
కలామాత్రైః సంశోధయేత్ ॥ ఏవంభూతస్యభస్మనోధారణంద్వివిధం
ఉద్ధూళనంత్రిపుండ్రంచేతి అంభసాస్నానస్యద్వివిధభస్మస్నానేఽధికా
తదశక్తౌ కంఠపర్యంతంకటిపర్యంతంజానుపర్యంతం వా సంక్షాళ్య
తాన్యాదర్శవస్త్రేణసంమృజ్యవస్త్రాంతరంపరిధాయాచమ్య హుంఫడంత
స్త్రేణదక్షిణపాదాంగుష్ఠోద్గతేన వహ్నినా దేహగతబాహ్యమలమా
దగ్ధంవిచింత్యవహ్నిసంబంధక్షుభితబిందుస్థానస్థితశక్తిమండలస్రవదమృ
తప్రవాహేణ శరీరమాప్లావయేత్ ॥ అథమనసామూలమంత్రంనాదాం
ముచ్చరన్నేవతత్సంపర్కక్షుభితశక్తిపరిస్రుతబహుళామృతప్రవాహేణ
శరీరమాప్లావయేత్ ॥ ఏతద్భావస్నానం ॥ గంగాయమునాది దివ్యతీ
ర్థశరీరంప్రోక్షయేత్ తత్తన్మంత్రై మృత్తికారజోభిర్వా పంచబ్రహ్మషడం
గమూలమంత్రైః దేహంస్పృశేత్ ॥ ఏషామేకతమంప్రకారం కృత్వా
పంచబ్రహ్మషడంగమూలమంత్రానేకవారంవాజపేత్ ॥ అతః ప్రాగ్వదాచ
నద్వయంకృత్వా సకలబాహ్యాభ్యంతరాశుద్ధినికరనివారకం భస్మస్నానం
కుర్యాత్ ॥ తత్క్రమః ॥ గోబ్రాహ్మణదేవాగ్నిగురువిద్యాసంనిధిం
గత్యల్లేచ్ఛాంత్యజనకృతదర్శనాదివర్జితేమార్గభిన్నే శుచౌదే
ప్రాఙ్ముఖఉదఙ్ముఖోవానివిశ్యకల్పానుకల్పాదిరూపం ముష్టిమాత్రంవిప్రా
దిక్రమేణనిష్కసార్ధనిష్కద్వయప్రమాణంవాభస్మాదాయనైరృత్య
ణేతద్రక్షాంశంసిరస్యాకల్పం భస్మచేత్ దిగ్బంధపూర్వకం పంచబ్రహ్మ
షడంగమంత్రైః సంశోధ్యచతుర్విధమపి భస్మ సప్తవారం హుంఫడం
తాస్త్రేణాభిమంత్ర్యతేనవిరక్తశ్చేత్ పాదాదారభ్యమస్తకాంతం అను
క్తశ్చేన్మస్తకాదారభ్యపాదాంతం దక్షిణాంగుష్ఠతర్జన్యాగృహీతేనస్వ

భస్మనాతద్ధస్త్యకరపాదతళవ్యతిరిక్తాంగసంస్పర్శరూపముద్ధూళనం
కుర్యాత్ ॥ తదేతన్మలస్నానం॥తతఃషడంగమంత్రప్రజప్తేనభస్మనా ఈశ
ానాదిపంచబ్రహ్మమంత్రైఃమూర్ధాననహృదయగుహ్యపాదానయవా
మాంసద్యోజాతమంత్రేణైవాంసయోస్తదితరావయవానాంచదక్షిణహస్తే
నైతదగమ్యాంగానాం వామహస్తేనచోద్ధూళనంకుర్యాత్ ॥అవశిష్టంభస్మ
మూలేనకుంభముద్రయాశిరస్యభిషించేత్ ॥ ఏవం సర్వాంగోద్ధూళనంవీ
రశైవఃకుర్యాత్ ॥ అన్యేతుక్రమేణలలాటే చతురశ్రింన్యస్యవృత్తానిక్ర
కంఠాదధఃనాభేరూర్ధ్వముద్ధూళయేయుః॥ శూద్రఃఉద్ధూళనంవర్జ
యిత్వావక్ష్యమాణత్రిపుండ్రాత్మకమేవ భస్మస్నానంకుర్యాత్ తదేతత్త
పస్వివ్యతిరిక్తశూద్రవిషయం ॥ అతఏవజ్ఞానరత్నావళ్యాం । తపస్వీచేద్ద్వి
జవత్ భస్మపరిగృహ్యాతేన స్నానమాచరేదిత్యాదినామలస్నానవిధిస్నా
నరూపయోః ఉద్ధూళనయోరధికారవిశేషణం తపస్విత్వముక్తం । ఏవం
క్షత్రియవైశ్యావప్యతపస్వినౌత్రిపుండ్రాత్మకమేవవా భస్మస్నానంకు
ర్యాతాం ॥ బ్రాహ్మణాదయశ్చత్వారోప్యుద్ధూనాశక్తా త్రిపుండ్రాత్మకమే
వ భస్మస్నానంకుర్యుః ॥ కేవలత్రిపుండ్రాత్మకభస్మస్నానాభిప్రాయేణైవై
తేషు దిదాగమేషువీరశైవాదిక్రమేణైవ నిష్కంనిష్కార్ధం తదర్ధం
తదర్ధంచేతి భస్మప్రమాణముక్తం । తత్రగృహస్థైఃసంధ్యాత్రయేపి జల
సంయుక్తంకార్యం । ఏవంభస్మస్నానానుష్ఠానేవస్త్రాంతరంపరిధాయా
చామేత్ ॥ అపరిధాయవా కేవలమాచామేత్ । అథ త్రిపుండ్రంతచ్ఛవ
ర్ణానాం క్రమేణసప్తపంచచతుస్త్ర్యంగులం సర్వేషాం వాలలాటేహృద
యేబాహ్వోశ్చచతురంగులంఅవయవాంతరేష్వేకాంగులమిత్యాదినా
గమోక్తపక్షాణాంమధ్యేపూర్వాచార్యోక్తంకంచిత్పక్షంపరిగృహ్యల
లాటాదిషుతర్జనీమధ్యమానామికాభిఃత్రిసృభిరంగులీభిఃకర్తవ్యం । ల
లాటేమధ్యమానామికాంగుష్ఠైర్వాకర్తవ్యం । త్రిపుండ్రంసాంద్రమవ

క్రంచయథాభవతితథాకర్తవ్యం॥ ఇతిత్రిపుండ్రధారణం॥ ...

భస్మస్నానంచత్రివక్త్రింత్రిపాత్రిణేత్రంత్రిపుండ్రస్థానేకులాచారప్రా
ప్తంచతురశ్రార్ధచంద్రదీపత్రిపుండ్రాంతరంధారణీయం ॥ సర్వాంచపుం
డ్రంకేవలభస్మనాచందనయుక్తభస్మనావాజలసిక్తేనవాకార్యం । లలాటే
యాదృశం కంఠబాహుహృదయనాభిషుపంచస్థానేషు శివమహేశ్వరరు
ద్రవిష్ణుపితామహదైవత్యం శిరోలలాటగళాంసహృదయనాభిపృష్ఠే
ష్టసుస్థానేషు బ్రహ్మాణీలక్ష్మీవిష్ణుశివసూర్యాగ్నిచంద్రదైవత్యం శిరో
లాటకంధరావక్షస్థళాంసబాహుకూర్పరమణిబంధకుక్షినాభిపార్శ్వయు
గపృష్ఠేషు షోడశసుస్థానేషు శివమహేశ్వరాదిపంచకవామాదినవశ
క్తికవిద్యాతత్త్వద్వయదైవత్యం శిరోలలాటనేత్రకర్ణనాసావక్త్రగళా
సకూర్పరస్థానేషుశివశక్తిమహేశ్వరసదాశివశుద్ధవిద్యామాయాకలా
రాగకాలనియతిపురుషప్రకృత్యహంకారబుద్ధిమనఃశ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జి
హ్వాఘ్రాణవాక్పాణిపాదపాయూపస్థశబ్దస్పర్శరూపరసగంధాదికంఠ
పృథివీసలిలాదిభూతతత్త్వదైవత్యం దేశకాలవిద్యాకలావేషుయాయథా
సంభవంకర్తవ్యం॥షట్త్రింశత్స్థానపక్షేశివాద్యాకాశాంతతత్త్వానివృత్తా
కారాణి స్ఫటికచంద్రకాంతసూర్యకనకక్షీరవిద్రుమహరితాలాంజనే
ంద్రాయుధేంద్రగోపమేఘపద్మరాగవిద్రుమేంద్రనీలకుంకుమజపాకుసు
మేంద్రాయుధసూర్యకనకదూర్వాహరిద్రాకరవీరకాళమేఘనీలమణి
మౌక్తికకనకస్ఫటికవర్ణాని । కృష్ణంషడశ్రంవాయుంరక్తంత్ర్యశ్రంవ
హ్నింసితమర్ధచంద్రాకారమప్తత్త్వంచేతివిభావ్యాం! శివతత్త్వరూపాయ
శివాయనమః । ఇత్యాదిమంత్రైస్తత్తత్స్థానేషుపుండ్రాణిధారయేత్ ।ఏవం
తత్తత్పూర్వాచారప్రాప్తానాంభస్మత్రిపుండ్రంఫాలాద్యుక్తస్థానేషు స
ర్వాంతరదేవతాంతరయుక్తానివాపుండ్రాణిధారణీయాని ॥ ఇతిభస్మధా
రణప్రకారః ॥

... ...

అథరుద్రాక్షధారణం.

స్మరారి నేత్రాదభవత్ శివపూజార్థమిత్యారభ్యరుద్రాక్షంచబ్రాహ్మణా
దిభిర్వీరశైవైర్విశేషేణ శ్వేతరక్తపీతకృష్ణవర్ణం గ్రాహ్యం ఉక్తవర్ణా
లాభేవీరశైవైశ్చతుర్విధమపిధారణీయం ॥ రక్తాదిత్రయంతుక్షత్రియైః । పీ
తాదిద్వయంవైశ్యైః । శూద్రైస్తుకృష్ణవర్ణమేవధార్యం ॥ సర్వైర్వా
సర్వంయథాలాభంధార్యం ॥ శిరసికంఠేకర్ణయోర్బాహ్వోఃమణిబం
ధయోః ఉరసిచస్వస్వశిరః ప్రమాణాద్యుదితసంఖ్యావిశేషయుక్తంవాశిర
సిచత్వారింశత్ । కంఠేద్వాత్రింశత్ । కర్ణయోః ప్రత్యేకంషట్ । బా
హ్వోఃప్రత్యేకంషోడశ । మణిబంధయోః ప్రత్యేకంద్వాదశ । వక్షస్యష్టో
త్తరశతం ॥ ఇత్యేతదష్టాచద్వారింశదధికశతద్వయసంఖ్యాకం శిఖాయా
మేకమిత్యాదికంవాశిఖాయామేకం । మస్తకేషట్త్రింశత్ । వక్షసిపంచాశత్
సాష్టశతముపవీతంకంఠకర్ణబాహుమణిబంధేపూర్వవదపిపంచాశదుత్త
రద్విశతసంఖ్యాకంవాశిరస్యష్టోత్తరశతసంఖ్యాకంవాధారణీయం ॥ వజ్ర
మాణిక్యవైడూర్యప్రవాళమౌక్తికరూపంపంచపాతకదోషహరం దశవ
క్త్రంగ్రహపిశాచవేతాళబ్రహ్మరాక్షససర్పసింహవ్యాఘ్రాదిభయహ
రం ॥ ఏకాదశవక్త్రంశిఖాయాం । ధృతంసహస్రాశ్వమేధశతవాజపేయ
శతసహస్రగోదానఫలంప్రదం ॥ ద్వాదశవక్త్రంకంఠదేశధృతంబహుద
క్షిణాసహితగోమేధాశ్వమేధఫలప్రదం ఐశ్వర్యాభివృద్ధికారి దంష్ట్రి
శృంగిచోరాగ్నిభయహరంసర్వపాపక్షయహరంచ ॥ త్రయోదశవక్త్రం
అతుళభోగప్రదం రసరసాయనధాతువాదఘుటికాదిసిద్ధికారిపితృమా
తృభ్రాతృస్త్రీవధదోషహరం ॥ చతుర్దశవక్త్రంసర్వకార్యసిద్ధికరం స
కలవ్యాధిపాపహరం జ్ఞానయోగసిద్ధికరంచ ॥ మూర్ధ్నిభుజకర్ణవ్యతి
రేకేణ అన్యేష్వంగేషుక్షయవృద్ధిసూతకస్త్రీసంగమలమూత్రోత్సర్గ
మద్యమాంసలశునపలాండ్వాదిభక్షణసమయేషురుద్రాక్షధారణంవర్జ

నీయం ॥ రుద్రాక్షదానకల్పోక్తప్రకారేణతద్దానంసర్వవేదపుణ్యాధ్యయ
నసర్వయజ్ఞానుష్ఠానసర్వతీర్థాభిగమనఫలప్రదంసర్వరోగహరంశతలింగ
దానశతలింగస్థాపనసహస్రశివభక్తాన్నదానసహస్రకన్యాదానఫలప్ర
దం ॥ పుత్రమిత్రాదిసహితసకలభోగప్రదం శివసాయుజ్యదం ప్రతిగ్ర
హీతురపిశివభక్తస్యతావత్ఫలదంచ ॥ పౌర్ణమాస్యమావాస్యా
క్రాంత్యుపరాగజన్మనక్షత్రాదిపుణ్యదినేషు తేష్వపుణ్యదివసేషురుద్రాక్ష
ధారణంసర్వపాపక్షయకరంపూజాకాలేరుద్రాక్షధారణమీశానమంత్రే
ణకార్యంకర్ణయోస్తత్పురుషమంత్రేణకంఠాదిష్వఘోరమంత్రేణవ
సివ్యోమవ్యాపిమంత్రేణఅతివర్ణాశ్రమిణాంతులదేకనిష్ఠానాంయా
జీవదీక్షితానాంశ్రీమద్వీరశైవానాంతు సదాతిపరిశుద్ధానాంసర్వస్మి
కాలస్యాభ్యర్హితత్వాత్ ॥ ఈశానాదిమంత్రైః పంచాక్షరమంత్రేణ
ధృతారుద్రాక్షాస్సర్వదాధార్యాః సర్వస్యాపికాయికస్యవాచికస్య
మానసికస్యవాసుఖస్యదుఃఖస్యవాశివైకసమర్పణీయత్వేననిషేధవిషయ
కాలాభావాత్ పూజాకాలేతుఅతిశయితకాలత్వాద్విశేషణధార్యా
నుభస్మధారణరుద్రాక్షధారణయోః తత్తత్ప్రకరణనిరూపణీయత్వేనత
త్ప్రకరణప్రతిజ్ఞానుసారేణనిరూపితత్వాచ్ఛివపూజాభిధానరూపప్రతి
విరోధాచ్చనాత్రనిరూపణీయేభస్మధారణరుద్రాక్షధారణేఇతిచేన్న ॥
శ్రీనాథాస్యఇతిసంకల్పానురూపేణప్రత్యేకంకర్మసోమేనయక్ష్యమాణ
శ్రీనాథాస్యఇతిసోమపూర్వాధానేయథాయోగస్యసోమయాగాంగత్వే
తద్వద్భూతిరుద్రాక్షధారణంప్రత్యేకంకర్మఅథచశివపూజాంగమపీతిశే
తావతాధ్వగమనేనేతిచేదత్రోచ్యతే ॥ అపూర్వాధానవద్రుద్రాక్షధా
రణంత్రిపుండ్రధారణం ప్రత్యేకంకర్మదీక్షాభేదేనానారబ్ధశివపూజేనా
బాలేనాపిశివలాంఛనధారణమవశ్యంకర్తవ్యమితి సిద్ధాంతీకృత్యప్రత్యే
కంప్రకరణేనిరూపితమపి శివపూజాంగమపీతి శివపూజాప్రకరణేపునః

రూపితమితినాత్రశంకావకాశలేశః ॥ ననుయాన్యంగానిషడ్యాగాదీనితా
శేషిణా సహైకవాక్యతామాసాద్య శేషసంనియోగశిష్టంకర్మతథానాం
సమంతరాంగినః ప్రవృత్తిః ॥ ప్రకృతేనాకృతశివపూజారంభణేనక్రియ
మాణేనభూతిరుద్రాక్షధారణేనశివపూజాంగత్వకల్పనాయుక్తిమతీవినాపి
శేషణమంగస్యానుష్ఠానదర్శనాత్ ప్రకృతేంగాంగిత్వా పత్తిర్దుర్ఘటే
తిచేన్న ॥ సోమేనయక్ష్యమాణోగ్నీనాధాస్య ఇతివచ్ఛివపూజాంకరి
ష్యమాణోధికారసంపత్త్యర్థంభస్మధారణం కరిష్యఇతిసంకల్పితస్యతస్య
హస్యత్వాత్ ॥ నానాహితాగ్నిఃసోమేధికృతోభవతితద్వదరుద్రలాంఛ
నోరుద్రోయష్టుమధికార్యపినభవతిశివోభూత్వాశివంయజేత్ ఇతిపూ
జాంగధారణమన్యదేవేతిసిద్ధాంతః ॥

——అథసకలీకరణపద్ధతిః——

వీరశైవానాంగురుకృతసకలీకరణస్యైవానుదినమనుస్మరణం ॥ ఇత
రేషాంతాత్కాలికంసకలీకరణమితివిశేషః ॥ అథకరన్యాసాంగన్యాస
రూపంసకలీకరణంతత్త్రివిధం ॥ గృహస్థానాంసృష్టిన్యాసరూపంబ్రహ్మ
చారిణాంస్థితిన్యాసరూపం ॥ యతివనస్థానాంసంహారన్యాసరూపం ॥వీ
రశైవానాంయథారుచిత్రయమపి ॥ తత్రాదౌసృష్టిన్యాసఉచ్యతే ॥ వా
మకరతలాంతంచమణిబంధాత్సమారభ్యదక్షిణపాణినాహం అస్త్రాయఫ
డితిత్రిమార్జనంకరౌచందనాదిచర్చితౌకృత్వామార్జనమావృత్తేన
మంత్రేణద్విఃప్ర మృజ్యతేనైవమంత్రేణదక్షిణకరతలాత్ప్రష్ఠంచవామ
కరేణపకవారంప్ర మృజ్యకరౌవామణిబంధమంత్రతేజసా వ్యాప్తౌసం
చింత్యసంపుటీకృత్వాంగుష్ఠద్వయమధ్యే అమృతరూపం శక్తిమండ
లంధ్యాత్వా ఏతేనామృతేనతథానయనద్వయమాప్లావ్యయోజితాం
గుష్ఠద్వయకర్ణకేకరసంపుటేకమలేహాం శివాసనాయనమఇతి శివా
సనంవిన్యస్యహాంహః శివమూర్తయేనమః ॥ ఇతితేజోమయీంస్థిరవి

ద్యాం శివస్య సూక్ష్మమూర్తిం విన్యస్య హోం ఈశాన
మూర్ధ్నే నమః ॥ ఇత్యంగుష్ఠయోస్తర్జనీభ్యాం విన్యస్య తర్జన్యా
దికనిష్ఠికాంతమంగుష్ఠాభ్యాం హేం తత్పురుషవక్త్రాయ నమః ఇత్యాదీం
శ్చతురోఽంగుష్ఠాన్ విన్యస్య హాం హౌం విద్యాదేహాయ నమః ఇత్యంగు
ష్ఠం కరతలయోరష్టత్రింశత్కలామయ సదాశివాత్మకం స్థూలం విద్యాదే
హం విన్యస్య నేత్రేభ్యో నమ ఇతి నేత్రం కరతలయోర్విన్యస్య హాం
హూం నమ ఇత్యంగుష్ఠానామికాభ్యాం సదాశివదేహవ్యాపకం శివమా
వాహ్యేత్తతః ఆ హనం గురుకృతసాకారస్య శైవమంత్రేణ విన్యస్య
ను సంధానం అన్యేషాం తు తాత్కాలికమితి విశేషః ॥ కనిష్ఠికాదిషు హాం
హృదయాయ నమః ఇత్యాది నేత్రమంత్రవ్యతిరిక్తాన్ పంచాంగమంత్రాన్ క్ర
మేణ విన్యస్య వామదక్షిణకరౌ తదితరకరాభ్యాం కవచాయ నమః । ఇత్య
వకుంఠ్య కరద్వయం సంయోజ్య వౌషడంతం స్వాలేన పరమీకుర్యాత్ ॥ స్వ
స్థానాం హృదయశిరః శిఖాదీనాం కలానాం చ భిన్నభిన్నవర్ణానాం ఆవా
హితపరమశివతేజసా తిరోధానేన తద్వర్ణతాప్తిభావనం పరమీకరణం ॥ త
తోంగన్యాసం కుర్యాత్ ॥ దక్షిణాంగుష్ఠానామికాభ్యాం హాం శివాస
నాయ నమః ఇతి మధ్యే హృది వా మూలాధారాత్సముద్భూతం శ్వేతం శి
వాసనపంకజం విన్యస్య హాం హాం శివమూర్తయే నమ ఇతి మనోనా
కందాది హృదాది వా భ్రూమధ్యపర్యంతం తేజోమయీం శివస్య సూక్ష్మ
మూర్తిం విన్యస్య ముష్టిం బద్ధ్వాంగుష్ఠేన ఈశానం మూర్ధ్ని విన్యస్యాం
గుష్ఠయుక్తతర్జన్యాదిభిర్వక్త్రే హృదిగుహ్యపాదయోశ్చ తత్పురుషమం
త్రాదీన్ క్రమేణ విన్యస్య ఇంద్రమంత్రేణ ధ్యాది బ్రహ్మరంధ్రాంతం
హాం హౌం విద్యాదేహాయ నమ ఇతి విద్యాదేహం విన్యస్య నేత్రమంత్రే
ణ త్రిషు మధ్యమాంగులీభిస్తిసృభిర్విన్యస్య తస్మిన్నంగుష్ఠానామికాభ్యాం
హాం హౌం శివాయ నమః ఇతి పరమశివమావాహయేత్ ॥ తతో హ

దయశిరస్థితాః శివస్థానేషు హృదయశిరశ్శిఖాస్వంగుష్ఠకనిష్ఠానామికా
మధ్యమాభిర్విన్యస్యకర్ణపార్శ్వనరణ్తేష్వస్తనమధ్యాంతంకనచం త
ర్జనీభ్యాంవిన్యస్యహస్తతళయోరస్త్రమనామికాభ్యాం విన్యసేత్ ॥
సర్వేష్వేతేమంత్రానమోంతా అస్త్రమంత్రస్తు ఫడంతఃనమోం హుం
ఫడంతాస్త్రమంత్రేణ తాళత్రయపురస్సరం దిగ్బంధనంకృత్వాకవచేనా
వేష్ట్యనావండంతమాలేనమహోగ్రమంత్రంపరిదర్శయేత్ ॥ మస్తకాది
పాదాంతంహస్తాభ్యాంసంస్పర్శనంమహాముద్రా తతః శివసమానరూ
పతామాత్మనశ్చింతయేత్ ॥ ఇత్థంకృతాంగన్యాసోబద్ధపట్టశిరోవేష్టనమస్త
కత్రాణకంకటకరగృహీతాస్త్రైః భీషణోభటఇవతుదారిణామపరిధృష్యో
భవతి॥సకలీకరణంవీరశైవైరభిజ్ఞైః కార్యమేవ ॥ అథసామాన్యార్ఘ్య
పాత్రంఅస్త్రమంత్రేణప్రక్షాళ్య బిందుస్థానస్రవదమృతతయాభావితేన
శుద్ధజలేన హాం హృదయాయవౌషడిత్యాపూర్య హాం హృదయాయన
మఃఇతిసప్తవారమభిమంత్ర్య కవచేనావకుంఠ్య గంధపుష్పాదిభిరభ్యర్చ్య
ధేనుముద్రాంప్రదర్శయేత్ ॥ ఇదంసామాన్యార్ఘ్యజలంశివమపహా
యాన్యేషాంసర్వేషాంద్వారపాలకాదీనాంసాధారణం ॥

——అథద్వారపాలకార్చనం॥——

తస్యాయంక్రమః ॥ అస్త్రపంజరమధ్యస్థమాత్మానంభావయామి ॥ పృ
థివ్యాదిమాయాంతమేకత్రింశత్తత్త్వవర్గం మనసాతిలంఘ్యశివపూజా
మందిరం వృత్తాకారం శుద్ధవిద్యాతత్త్వాత్మత్వంభావయన్ భో
గమోక్షకామః పూర్వద్వారేద్వారపాలమర్చయేత్ ॥ కీర్తివిజయ
సౌభాగ్యకామైః దక్షిణద్వారేకేవలమోక్షైకకామైః పశ్చిమద్వారేఉత్త
ద్వారేపూజనంనకార్యం ॥ సామాన్యార్ఘ్యోదకేనద్వారమస్త్రమంత్రే
ణప్రోక్ష్యప్రథమంబహిర్ద్వారపాలానర్చయేత్ ॥ తేచగణపత్యాద
యస్తత్రద్వారస్యోర్ధ్వోదుంబరమధ్యేదక్షిణవామభాగయోర్మధ్యేచ

గణపతిస్సరస్వతీమహాలక్ష్మ్యశ్చపక్షిష్ఠాశ్చ వామదక్షిణవ్యవస్థాచ। దేవ
వేశ్మద్వారేప్రవిశంతంపూజకమవేక్ష్యవామాగ్రాహ్యః॥ ద్వారస్యబహిః
దేశేదక్షిణపార్శ్వేఏవనందీ। నందినఃఉత్తరేగంగావామపార్శ్వేమహా
కాలపవతస్యదక్షిణభాగే యమునాచస్థితా। గంగణపతయేనమః శ్యామవ
ర్ణందంతాక్షసూక్షత్రిపాశాంకుశాన్ పుష్కరేణబీజపూరంచధారయం
తంగణపతింపూజయామి।హాంసరస్వత్యైనమః॥శ్వేతవర్ణాంఅక్షమాలాపు
స్తకధరాంవీణావాదనవ్యాపృతాధఃకరద్వయాంసరస్వతీంపూజయామి
హాం మహాలక్ష్మ్యైనమః శ్రీఫలకమలాభయవరదారిణీం ఉభయపార్శ్వ
స్థితగజయుగళహస్తోద్ధృతహేమకుంభామృతధారాభిఃపరిషిచ్యమానాం
మహాలక్ష్మీంపూజయామి ॥ హాంనందినేనమః ॥ అరుణమకుటధరంత్రిశూ
లాక్షమాలాతర్జనీముద్గరధారిణంస్థూలముఖంనందినంపూజయామి॥ హాం
గంగాయైనమః ధవళవర్ణాంమకరవాహనాం అమృతకలశచామరధారి
ణీం గంగాంపూజయామి॥ హాం మహాకాలాయనమః। కృష్ణవర్ణందం
ష్ట్రాకరాళభ్రుకుటీక్షేషణంస్థూలదేహంశూలకపాలముద్గరతర్జనీముద్రా
ధారిణం మహాకాలంపూజయామి ॥ హాంయమునాయైనమః। శ్యామవ
ర్ణాంకూర్మవాహనాంచామరామృతకలశధారిణీంయమునాంపూజ
యామి। తత్తత్స్థానేషుపూజయేత్ ॥ సర్వఏతేద్వారపాలా గంగాయ
మునేవినాత్రిణేత్రాఃసర్వేచైతేద్వారసమానముఖాః వేదాంతవిద్యాగ
విశ్వమూర్తేవిభోవిరూపాక్షవిశేషశూన్య॥ విశ్వేశ్వరాశేషవిశేషమూ
లకవాటముద్ఘాటయకాలకాల। ఇతిశ్లోకేనకవాటోద్ఘాటనప్రార్థనాం
సజ్జికాయాంభావయేత్ ॥ పూజకఅస్త్రమంత్రేణకవాటముద్ఘాట్య॥హాం
శివాయనమః। ఇతినేత్రయోర్విన్యస్యదివిస్థితాన్విఘ్నాన్ దివ్యదృష్టిపా
తైస్త్రాన్కృత్వానభోగతాన్ విఘ్నాన్ తర్జన్యంగుష్ఠయోగాత్ క్షిప్త్వా
పుసంత్రస్తాన్ భూమిగతాన్విఘ్నాన్ దక్షిణపాదపార్ష్ణిఘాతత్రయేణ

త్రస్త్రం కృత్వా అస్త్రాయఫడితి నారాచేణ త్రిః ధాన్విఘ్నానుత్సారయేత్
రక్షద్వారస్య దేహలీ శాఖాం దక్షిణాం వామాం వా సంశ్రితో దేహలీమస్పృ
శన్ దక్షిణపాదేన శివమందిరం ప్రవిశ్య హాం అస్త్రాయనమః అగ్నివర్ణం
చతుర్వక్త్రం శక్తిశూలాభయవరాన్వితకరద్వయచతుష్టయం । జటామకు
టాలంకృతమర్ధేందుశేఖరం సకలవిఘ్ననివారకం మంత్రరాజం పూజ
యామి । దేహలీమధ్యే శివమూర్తేరభిముఖతయా స్థితం మంత్రరా
జం పరివృత్య తదభిముఖః పూజయేత్ । తతో ద్వారస్యాంతరే దక్షిణ
పార్శ్వే హాం శ్రీనందికేశ్వరాయనమః । రక్తవర్ణం త్రినేత్రం చంద్ర
కలాలంకృతజటామకుటం మృగపరశునమస్కారముద్రాన్విత కరచతు
ష్టయం బాహుమూలే వేత్రం కట్యాం ఛురికాం చ ధారయంతం భస్మరు
ద్రాక్షభూషణం వానరాస్యం నందికేశ్వరంపూజయామీతి ద్వారస్యా
భ్యంతరే దక్షిణపార్శ్వే పూజయేత్ ॥ హాం సుంసుయశాదేవ్యైనమః ।
శ్యామవర్ణాం ఉత్పలాలంకృత దక్షిణకరాం సుయశాదేవీంపూజయామీ
తి ద్వారస్యాంతరే సుయశాదేవీంపూజయేత్ ॥ తతఃశివంప్రదక్షిణీకృత్య
నిఋతికోణే బ్రహ్మాణంపూజయేత్ । పూజాం చైతేషాం ఆసనావాహనస
న్నిధాపన నిరోధనపాద్యాచమనార్ఘ్య గంధపుష్పధూపదీపదానాం
తం నైవేద్యతాంబూలాంతం వా ప్రత్యేకం కర్తవ్యం అశక్తౌమధ్యపవస
ర్వేభ్యో ద్వారపాలేభ్యోనమఇతి గంధపుష్పాదిభిఃపూజయేత్ । ద్వా
రపాలదేవా దేవస్యద్వారంరక్షితోయత్నతఃనివార్యవిఘ్నసంఘాతమి
త్యాజ్ఞాపారమైశ్వరీతిశివాజ్ఞాంశ్రావయేత్ ॥ ఆత్మార్థపూజాయాంఆగ
మథేదేనతదభిహితప్రతిషిద్ధత్వాద్వైకల్పితమితిసవైకల్యంతదకరణేక
రణే వాభ్యుదయఃషోడశగ్రాహణాన్యాయేన వికల్పఏవ ॥ అథపూజాప్రకరణం
సర్వం శివాగ్నిసన్నిధాప్య దేవస్య దక్షిణభాగేఆగ్నేయభాగే ఉత్తరాభి
ముఖంస్థిత్వా సుచిరం స్వస్తికంవాభ్యస్తమానసమాస్థాయశోణపౌమచిత్రా

న్యాసమేనచతుర్వింశత్యాఖ్యహస్తమానేనత్రిధాసమాస్థాయపక్వాస్వాపు
త్స్థానద్రవ్యసంగ్రహలింగశుద్ధీనాంమధ్యే ప్రథమం ఆత్మశుద్ధింకుర్యాత్।
అయమూర్థోన్నర్ణడంబరాదిషుగణపత్యాదిపూజాప్రకారో యథోక్తలక్ష
ణశివమందిరాభావే ఆత్మశుద్ధేః పూర్వంకర్తవ్యం తచ్చైవంవిహితంవి
గ్భాగేశిలామధ్యపక్వేష్టకామయం శుద్ధదారుమయంవా చతురశ్రమాయ
తాశ్రంవావృత్తంవాయజమానమధ్యాంగులిమధ్యపర్వతృతీయపర్వ
మితంవాత్రిపంచసప్తనవత్రయోదశసప్తదశవింశత్యేకవింశద్వాత్రిం
శద్దైర్ఘ్యరూపోత్తమమధ్యమాధమభేద భిన్నాంగులిచతుర్వింశత్యా
హస్తమానేనార్ధహస్తాన్యతమప్రమాణమేకతమం ద్విభూమంవాచతుర్విం
శత్యాహస్తమానేన త్రిభూమంవాపూజాగారం నిర్మాయతత్పంచధా
భజ్యభాగేశిలాబద్ధాంవజ్రయుతాం వమృణ్మయీంవామిష్టకచితాంవాచతుర్హ
హస్తాభయాంకాంవాషోడశాంగులోత్సేధం అర్ధమంటపస్థానీయం దే
శంకృత్వాతస్య పూర్వభాగే పంచతాళాయామంచచతుస్తాళవిస్తారం అ
ష్టాంగులోత్సేధం దేవమంటపస్థానీయందేశంకల్పయేత్ ।తత్రగర్భ
హస్థానీయదేశేసౌవర్ణరాజతంతామ్రమదారుమయంవాచతురశ్రమా
యతాశ్రవృత్తంవా సజ్జికాభిధపేటకంకల్పయేత్ ॥ సోమమంటపస్థానీయ
దేశే ద్విహస్తాయతమేకహస్తవిస్తృతంద్వాదశాంగులోచ్ఛ్రాయంవా
మలదూషితంఖేటకంవిన్యస్యతదుపరితన్మానంనాలంప్రసార్యతన్మధ్యేగజ
దంతాదినిర్మితంపీఠంవిన్యస్యతదుపరి సువర్ణాదిరచితంపద్మపీఠంపశ్చి
మభాగరచితప్రభామండలసహితంపూర్వాభిముఖంస్థాపయేత్ । అస్మిన్న
క్షేడూర్ణసూత్రత్రయేణపరివీయ పవిత్రం తేవితతంబ్రహ్మణస్పతే ప్రభు
ర్గాత్రాణిపర్యేషి విశ్వతః । అతప్తతనూర్నతదామో అశ్నుతే శృతాస
ఇద్వహంతస్తత్సమాశతేతిజపతి । అయందివ్యాగమోక్తపక్షః। కరపీఠా
ఖ్యముఖ్యపక్షేతుమానసమేవేదం సర్వమితివిశేషః।పూజామంటపంచధా

ర్ణకుసుమామోద చందనచర్చావితానముఖ్యదామధ్వజ పతాకాదర్ప
ణప్రదీపాదిభిరలంకృత్యేతిఏవం విధమంటపపూజాభావే శివపూజాస్థాన
మేవతాదృశపూజామంటపం మనసాభావయిత్వా శివపీఠసమీపోపవిష్టఃశి
వభక్తస్తత్రైవద్వారపాలార్చనం ఆత్మశుద్ధేఃపూర్వంపశ్చాద్వాకుర్యాత్॥

—ఇతిద్వారపాలార్చనవిధిః.—

నన్వేతత్సర్వమసంగతంపశుర్జీవఃపతిః పరమేశ్వరస్తదుభయాతి
రిక్తజడాజడప్రపంచజాలంపాశస్తత్రపతిశబ్దవాచ్యః పరమేశ్వరఏకఏవ
పూజ్యః ప్రపత్తవ్యో ధ్యాతవ్యఃశ్రోతవ్యఇతితత్రఏక మేవనద్వితీయమితి
శ్రుతిపర్యాలోచనయాశివవ్యతిరిక్తస్యసర్వదేవతాంతరస్య పశుశబ్దవా
చ్యత్వేనాధ్యవసాయఏవవీరశైవత్వమితిశివవ్యతిరిక్తద్వారపాలార్చనంన
సంగతమితిచేన్న ॥ నందికేశ్వరాదిద్వారపాలానాంశివవిభూతివిశేష
త్వేనఏకఏవానేకధావర్తతఇతిశ్రుత్యనురోధాచ్ఛతదేకతానత్వరూపవీ
రశైవత్వంచ తదితరదేవతాంతరతద్భజకభజనాతిరేకఃప్రకృతేచద్వార
పాలానాంశివైకాజ్ఞాపరిపాలకత్వేనతేష్వపిశివాభేదబుద్ధిరేవకార్యా ॥ త
థైవాగమాంతరైకవాక్యతాయాంప్రతిభాతిజంగమ మూర్తీనాం శివ
మూర్త్యభేదప్రతిపత్తిస్త్విష్టలింగాపేక్షయాజంగమప్రాబల్యంచవర్ణి
తం॥ నందికేశాదిశివగణభజనస్యాగమాంతరేషుబహుశః ప్రతిపాదనా
ద్ద్వారపాలార్చనం యద్యదుక్తంతత్సర్వం కార్యమితిసిద్ధాంతః ॥
ధేనుముద్రాదిపూజాంగముద్రాదీనాం హస్తద్వయవ్యాపారసాధ్యత్వేన
పీఠాంతరావస్థానంవాచ్యం ॥ అంగీకృతేచతస్మిన్ప్రాణలింగవిచ్ఛేదస్స్యా
దతఃకథమేతదుపపద్యతామితిచేత్ ॥ వాతూలోత్తరేరథాదిసువర్ణై
ర్దేవస్సమర్చ్యతస్మిన్నిష్టలింగస్థాపనపురస్సరంశివపూజా ఊర్ణసూ
త్రేణచాన్వారంభః తత్రచపవిత్రంతఇతివైదికమంత్రఃహృదయమం
త్రేణనమోంతేనసహితః ఇతిబహుశఃప్రతిపాదనాత్ ॥ అథపూజా

యాం మానసధర్మస్యైవ వైశేష్యాత్సర్వం మానసమేవేతి సర్వం సమంజ
అథాభిధీయతే సమ్యఙ్నిగమాగమదర్శితః ॥ శివపూజావిధిస్స్పష్టముపదే
శే చతుర్దశే ॥ ఆదౌ శైవస్త్రిధా ప్రోక్తస్సామాన్యః ప్రథమస్స్మృతః ॥ విశే
షస్తు ద్వితీయస్స్యాన్నిరాధారస్తృతీయకః ॥ త్రిధైవమపి శైవస్స్యాదథకేవ
వైదికః ॥ వేదాగమానుసారీ చ తంత్రాగమవిశారదః ॥ అభక్తో వాథభక్తో
వా విదధీత శివార్చనాం ॥ అభక్తశ్చేద్భక్తిమేతి భక్తస్సాయుజ్యమేతి చ ॥
భక్తోఽపి ద్వివిధః ప్రోక్త ఏకతానశ్చ తంద్రితః ॥ తంద్రితోఽవాలమంతే
శిభక్త్యార్చయేచ్ఛివం ॥ తత్తన్మంత్రేణ సంతుష్టః క్రమాత్సాయుజ్యభా
యకః ॥ అథ భక్తస్త్వేకతానశ్శివభక్తోత్తమోత్తమః ॥ నిగమాగమపంథా
మాశ్రిత్య శివపూజకః ॥ యాదృశే పూజనే యస్య భక్తిరవ్యాహతా భవే
తాదృశీ తేన వై పూజా కార్యా స్వవిభవైరను ॥ దారిద్ర్యే పూజనే నైవ కా
ర్యం మనసి పూజనైః ॥ స్వమనో విభవైర్నైవ యజేత్సాంబం త్రిలోచనం ॥
పూజకో యది సంపన్నో ధనలోభేన పూజయేత్ ॥ న పూజాఫలమాప్నో
దరిద్రో నరస్స్మృతః ॥ శివార్చనే యస్య మనస్స్వధనైస్స్వజనైర్యు
ససంపన్నో భవేద్భక్తశ్శివార్పితధనస్స్వయం ॥ శివానుకూలా యే మర్త్యా
స్స్వజనా ఇతి తత్త్వదః ॥ నానుకూలా జనా యే తు న స్వీయాస్తే జనా ఇతి ॥
న్యాగమోక్తరీత్యా యం మనోనైర్మల్యసాధనం ॥ దేహాత్మశుద్ధిమన్వ
వదన్వక్ష్యే శివార్చనాం ॥ ... ...

—అథాత్మశుద్ధిః॥—

సా ద్వివిధా జీవస్య శివభావాపాదనాత్మికా జీవశుద్ధిరూపా । పూజక
స్య శివదేహత్వాపాదనాత్మికా దేహశుద్ధిరూపా చ ॥ తత్రాయం జీవశు
ద్ధిప్రకారః॥ త్రిః ప్రాణానాయమ్య దేహాంతర్గతమశుద్ధం వాయుం రేచక
ణాయామేనాస్త్రమంత్రేణోత్సార్య బాహ్యవాయునోదరం పరిపూర్య
దాంగుష్ఠద్వయాదాగభ్య చ మూలాధారం ద్విధా భూత్వా మూర్ధ్వగమా

హ్మరంధ్రాంతమేకీభూతాం।అధోముఖైఃపద్మముకుళైర్వ్యాప్తాంశరీరాంత
రాళేఅతిసూక్ష్మవిద్యుల్లేఖామివభాస్వరామంతస్సుషిరయుక్తాంసుషు
మ్నానాడీంసంచింత్యతన్మధ్యే హ్రామితి శిఖాబీజంజ్వలంతం సంచిం
త్యహృత్కంఠతాలుభ్రూమధ్య బ్రహ్మరంధ్రేష్వధోముఖతయాస్థితానిప
ద్మముకుళానిపూరకకుంభకరేచకైర్వికసితోత్తంభితోర్ధ్వముఖీకృతాని
భావయిత్వామూలాధారప్రదేశేదీపశిఖావజ్జ్వలంతం హ్రూంకారగూఢ
సంతతోచ్చారణాదూర్ధ్వముద్గచ్ఛంతంధ్యాయన్ తేనపంచాపిబ్రహ్మహృ
త్పద్మనాళగ్రంథీన్ భిన్నాన్భావయిత్వా హ్రూంకారం ప్రతినివృత్యవా
యుంవిరేచయేత్ ॥ పునరపి హ్రుంకారమంత్రం మూలాధారేధ్యాయన్
పూరకవాయునాఉపసంహృత్యసర్వశరీరవ్యాపకచైతన్యంహృత్పం
కజాశ్రితంపుర్యష్టకరూపసూక్ష్మదేహాన్వితం జీవంపుర్యష్టకాదాదాయ
స్ఫురత్తారకాకారమితిసూక్ష్మమేకాకినం హాం ఇతిహృదయబీజంసంపు
టితం కృత్వాహ్రుంకారంమూర్ధ్ని నివేశ్యకుంభకం కృత్వావాయుమూ
ర్ధ్వంప్రవర్తయన్ సంహారముద్రయాతమాదాయద్వాదశాంతపర్యం
తంనీత్వాతదుపరిస్థితేపరమశివేయోజయేత్ ॥ ఏవంచజీవస్స్థూలసూక్ష్మప
ర్యకదేహోపాధినిర్ముక్తఃశివసాయుజ్యాన్నిర్మలజ్ఞానక్రియాశక్తియు
క్తశ్శుద్ధోభవతి॥యద్వాజీవంద్వాదశాంతపర్యంతంనీత్వాహృదయకమ
లశక్తిమండలంసంపుటితంకృత్వాభూతశుద్ధింకుర్యాత్॥తత్రాయంక్రమః
హృత్కమలకర్ణికోపరి హాంసూర్యమండలాయనమః ॥హాం సోమమం
డలాయనమః ॥ హాం అగ్నిమండలాయనమః ॥ హాంశక్తిమండలాయనమః
ఇతివిన్యస్య ॥ హాం గ్రైం హాం ఆత్మనేనమః ॥ ఇతిదేహవ్యాపకంజీవా
త్మానమాదాయోపసంహృత్యవ్యాపకరూపంస్ఫురత్తారకాకారం సంచి
త్యతంశక్తిమండలోపరివిన్యస్యతస్యోపరిచశక్తివహ్నిసోమసూర్యమండ
లక్రమేణ విన్యస్యఊర్ధ్వాధస్థితశక్తిమండలద్వయవినిస్సృతామృత

పూరపరిప్లుతంభావయేత్ ॥ ఏవంజీవస్యరక్షామాత్రంకర్తవ్యం । తస్య
దీక్షాకాలఏవశుద్ధత్వాత్ ప్రతిదివసంపూజాసమయేశుద్ధిర్నాపేక్షితే

—అథదేహశుద్ధిః—

సాద్వివిధా ॥ సూక్ష్మదేహశుద్ధిః స్థూలదేహశుద్ధిశ్చతత్ర శబ్ద,స్ప
ర్శ, రూప, రస, గంధ, బుధ్య, హంకార, మనోరూపపుర్యష్టకాత్మక
సూక్ష్మశరీరశుద్ధ్యర్థంహృత్కంఠతాలు భ్రూమధ్యబ్రహ్మరంధ్రస్థితేష్వ
ష్టాదిషుకారణపురుషేషు బ్రహ్మణిశబ్దస్పర్శౌప్రవిలాపయామి।రసంవిష్ణౌ
ప్రవిలాపయామి।రూపంరుద్రేప్రవిలాపయామి।బుధ్యహంకారావీశ్వరేప్ర
విలాపయామి । ఇతిసూక్ష్మశరీరాంశాన్శబ్దాదీన్ప్రవిలాపయేత్॥తతస్థూ
లశరీరశుద్ధ్యర్థంస్వశరీరేపాదాదిద్వాదశాంతపర్యంతస్థానేషుస్థితానివ
క్ష్యమాణస్థానాకృతిరూపాదియుక్తాని పంచమహాభూతాని ధ్యా
త్వాపృథివీంఅప్సుప్రవిలాపయామి । అగ్నింవాయౌప్రవిలాపయామి।వా
యుమాకాశేప్రవిలాపయామి। ఆకాశంపరాశక్తౌప్రవిలాపయామి । పరా
శక్తింశివేప్రవిలాపయామీతిభావయేత్ ॥ ఇయంస్వకారణేషుపృథివ్యా
ప్రవిలాపరూపాభూతశుద్ధిః ॥ అన్యత్తుగుణక్షపణాదిరూపాభూతశుద్ధిః॥గు
ణక్షపణరూపాచద్వివిధాప్రత్యేకశోధనరూపాపరస్పరశోధనరూపాచే
త్యాద్యాయథా ॥ పాదాదారభ్యజానుపర్యంతం చతురశ్రంపీతవర్ణం
కఠినస్వభావంవజ్రలాంఛితంహ్రామితిహృదయబీజేనపార్థివబీజసహి
తేనయుక్తంబ్రహ్మణాకారణేశ్వరేణాధిష్ఠితంనివృత్తికలారూపం పార్థివమం
డలంభావయామీతివిచింత్యహ్రాంనివృత్తికలాయైహుంఫడితిమంత్రేణపంచ
భిరుద్ఘాతైఃపృథివ్యాగంధరూపరసస్పర్శశబ్దగుణానుత్సారయేత్॥తతోజా
న్వాదినాభిపర్యంతమర్ధచంద్రాకారంశ్వేతవర్ణంద్రవస్వభావంపద్మలాం
ఛితం హ్రీం నమఃఇతిశక్తిబీజేనఆప్యబీజసహితేనయుక్తం విష్ణునాకారణే
శ్వరేణాధిష్ఠితంప్రతిష్ఠాకలారూపమాప్యమండలంభావయామీతి విచింత్య

హ్రీం ప్రతిష్ఠాకలాయై హుంఫడితి మంత్రేణ చతురుద్ఘాతైః అపాం రసరూప
స్పర్శశబ్దగుణానుత్సారయేత్ ॥ తతో నాభ్యాదికంఠపర్యంతం త్ర్యశ్రం ర
క్తవర్ణం పచనస్వభావం స్వస్తికలాంఛితం హ్రూం ఇతి శిఖామంత్రేణ అ
గ్నిబీజసహితేన యుక్తం రుద్రేణ కారణేశ్వరేణాధిష్ఠితం విద్యాకలారూపం
అగ్నిమండలం భావయామీతి విచింత్య హ్రూం విద్యాకలాయై హుంఫడి
తి మంత్రేణ త్రిభిః ఉద్ఘాతైః అగ్నిగతాన్ రూపస్పర్శశబ్దానుత్సారయేత్
తతః కంఠాది భ్రూమధ్యపర్యంతం షడశ్రం కృష్ణవర్ణం చలనస్వభావం ష
డ్బిందులాంఛితం హ్రైం ఇతి కవచమంత్రేణ వాయుబీజసహితేన యుక్తం
మహేశ్వరేణ కారణపురుషేణాధిష్ఠితం శాంతికలారూపం వాయుమండ
లం భావయామీతి సంచింత్య హ్రైం శాంతికలాయై హుంఫడితి మంత్రే
ణ ద్వాభ్యాముద్ఘాతాభ్యాం వాయోః స్పర్శశబ్దగుణావుత్సారయేత్ ॥ త
తో భ్రూమధ్యాది ద్వాదశాంతపర్యంతం వృత్తాకారం ధూమ్రవర్ణం ఆకా
శస్వభావం బిందుశక్తిలాంఛితం హ్రౌమితి అస్త్రమంత్రేణ సంయుక్తం ఆ
కాశమండలం భావయామీతి సంచింత్య హ్రౌం శాంత్యతీతకలాయై
హుంఫడితి మంత్రేణ ఏకోద్ఘాతేన ఆకాశస్య శబ్దగుణముత్సారయేత్ ॥ ఏ
తాని పృథివ్యాది మండలాని హృత్కంఠ తాలుభ్రూమధ్య బ్రహ్మరంధ్రగ
తాని వా విభావ్య శోధయేత్ ॥ ఇతి ప్రత్యేకశోధనప్రకారః ॥ పరస్పరశో
ధనే త్వయం విశేషః ॥ సర్వాణి పృథివ్యాదిమండలాని తత్తచ్ఛోధనసమయే
పాదాది మూర్ధాంతవ్యాపకాని భావయేత్ ॥ పృథివీశోధనే తద్గుణపంచ
కోత్సారణానంతరం స్వవిరుద్ధవాయ్వభిభూతాం వాయ్వాకారాపన్నాం
వాయుశోధనసమయే వాయుం స్వవిరుద్ధపృథివ్యభిభూతం పృథివ్యాకా
రాపన్నం చ భావయేత్ ॥ ఏవం జలానలావపి తద్గుణోత్సారణానంతరం స్వ
విరుద్ధానలజలాభిభూతావనలజలాకారాపన్నౌ భావయేత్ ॥ ఆకాశగుణో
త్సారణానంతరం ఆకాశం నిత్యత్వవ్యాపకత్వశుద్ధత్వాదితద్విరుద్ధగుణయు

క్తపగాన్తక్త్యాత్మకపరాకాశాభిభూతంతదాకారాపన్నంశుద్ధస్ఫటికసన్ని
లంభావయేత్ ఇతి ॥ ఇత్థంమహాభూతానాంప్రత్యేకశోధనేనపరస్పర
శోధనేనవాగుణక్షయాత్ క్షీణశక్తికస్థూలభూతసముదాయాత్మకస్యశరీర
స్యశోధనం విభావ్యపాదాంగుష్ఠస్థితేనశివశక్త్యధిష్ఠితేనకాలాగ్నినా
హ్రూం అస్త్రాయఫడితిమన్త్రేణ శరీరంనిరవశేషంనివృత్త్యాదికలామ
యుక్తశేషశరీరదోషమాత్రంవక్తవ్యరూపంభావయిత్వా స్రవదమృ
తవర్షేణాప్లావయేత్ ॥ ద్వాదశాన్తస్థితశక్తిమండలస్రవదమృతవర్షే
ణాప్లావయేత్ ॥ ఏవంశరీరశోషార్థముక్తప్రకారంశరీరారంభకభూతగు
ణోత్సారణంకృత్వాస్థూలశరీరంపృథివ్యాదిపంచభూతబీజంమాయాక్షే
వినిక్షిప్తంధర్మాధర్మమూలం ఇంద్రియశాఖోపశాఖం శబ్దాదివిషయలా
నపల్లవంప్రపంచకుసుమం సుఖదుఃఖఫలం పురుషవిహంగోపభోగ్యమూ
ర్ధ్వమూలమధశ్శాఖంవటవృక్షంవిభావ్యప్రాణాయామంకుర్వన్మన్
త్రేణపూరకార్ధేన హ్రోమిత్యుచ్చారపంచకయుక్తేనపురుషఫలరహిత
వృక్షంవిచింత్యపూరకాపరార్ధేన హ్రీమిత్యుచ్చారచతుష్టయయుక్తేనశు
పత్రపుష్పఫలాపేతంవిభావ్యఏకస్మిన్నేవోద్ఘాతేనద్వాదశమాత్రేణకుం
కేన హ్రూమిత్యుచ్చారత్రయయుక్తేనసవ్యపాదాంగుష్ఠేనకాలాగ్నినా
ష్ఠందగ్ధంచవిభావ్యరేచకపూర్వార్ధేన హ్రైమిత్యుచ్చారద్వయయుక్తే
నభస్మీభూయదిక్షువిప్రకీర్ణంవిభావ్యరేచకపరార్ధేన హ్రాం ఇత్యే
చ్చారయుక్తేనస్ఫటికనిర్మలంశుద్ధవ్యోమరూపం చింతయిత్వామృతేనా
ప్లావయేత్ ॥ ఏవం దేహదాహంకృత్వాయథోక్తసంఖ్యయోద్ఘాతైస్తత్తద్గుణో
త్సారణపర్యంతమేవగుణోత్సారణభావనా।పృథివ్యాదికర్మబంధశ
స్నివృత్తంభవతి ॥ ఇత్యనుసంధానపూర్వకంతత్తత్స్థానేషు వాయుధారణా
పర్యంతమేవవాకుర్యాత్ ఇత్థంకుర్యాదుద్ఘాతశబ్దేన ధ్వన్యతేఽనేనేతి వ్యుత్ప
త్త్యాభూతగుణానామాత్మశుద్ధేర్వోత్సారణసాధనముచ్యతే।శ్రీదేవసర్గో

శం ఏకస్మిన్నుద్ఘాతే పూరకాద్యాస్త్రయస్త్రయః ప్రాణాయామా ఇతి పృథి
వ్యాదీనాం పంచానాం పంచదశ ప్రాణాయామాః సంపద్యంతే జలాదిషు
దశషట్త్రయశ్చ భవంతి ॥ ఏకైకస్మింశ్చ రేచకాదిరూపే ప్రాణాయామే
ద్వాదశ ద్వాదశమాత్రే కాలః తథా చైకైకోద్ఘాతః షట్త్రింశన్మాత్రాకాలో
భవతీ యద్వా పూరణార్థే కుంభకప్రాణాయామ ఏవ ద్వాదశమాత్రాకాల
నియమః ॥ పూరకరేచకయోర్యథాసంభవకాలో గ్రాహ్యః జానుమండల
మనుక్రమతం విళంబితమేకవారం ప్రదక్షిణీకృత్య అంగులిస్ఫోటకాలో మా
త్రాకాలః త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య అంగులిస్ఫోటకాల ఇతి సిద్ధాంతశేఖరాదిషూ
క్తం అయంచ కనిష్ఠో మాత్రాకాలః ద్విగుణో మధ్యమః త్రిగుణ ఉత్తమ ఇ
త్యుక్తం కాలవిశేషావచ్ఛిన్న ప్రాణవాయుప్రవర్తమాన ముద్ఘాత తత్తద్గుణసమ
సంఖ్యాకాలమాత్రోచ్చారణేన తత్తద్గుణోత్సారణానుసంధానరూపాం ఏక
వారం తత్తత్కాలమాత్రోచ్చారణేన తత్తత్కాలం తత్త్వ భువనవర్ణపద
మంత్రకలాయుక్తానాం వహ్నిమండలాదీనాం స్వాత్మానం ప్రతిబంధకత్వని
వృత్త్యనుసంధానాత్మకపాశచ్ఛేదమాత్రరూపాం వా భూతశుద్ధిం కుర్యాత్
పార్థివాదిమండలానిచ నివృత్తిప్రతిష్ఠావిద్యాశాంతిశాంత్యతీతకలామ
యాని శరీరపాదాదిజాన్వాదినాభ్యాదికంఠాదిభ్రూమధ్యాదిచ స్థితాని బ్రహ్మ
రంధ్రాంతాని భ్రూమధ్యబ్రహ్మరంధ్రాశ్రితాని వా శతయోజనపరిమాణ
మారభ్యోత్తరదేశగుణపరిమాణాని చతురశ్రార్ధచంద్రత్ర్యశ్రత్రికోణషడ
శ్రివృత్తరూపాణి వజ్రపద్మద్వయస్వస్తికషడ్బిందులాంఛితాని పీతశ్వేత
రక్తకృష్ణధూమ్రవర్ణాని కఠినద్రవోష్ణచలనావకాశస్వభావాని గంధా
దిపంచచతుస్త్రిద్వ్యేకగుణాని బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేశ్వరసదాశివాధిష్ఠితాని
బిందుయుక్తలకారవకారరేఫయకారహకారరూపైః పార్థివాదిబీజైర్వ్యా
ప్తాని భావనీయాని ॥ తత్ర నివృత్తికలాయాం పృథివీతత్త్వమేకం అష్టోత్తరశతం
భువనాని క్షకార ఏకో వర్ణః అష్టావింశతిపదాని సద్యోజాతహృదయాఖ్యౌ

ద్వౌమంత్రౌ। ప్రతిష్ఠాకలాయాంజలాదిప్రకృత్యంతానిత్రయోవింశతి
తత్త్వానిషట్పంచాశద్భువనానిఖాదిమాంతాంశ్చతుర్వింశతివర్ణాఃద్వాత్రిం
శత్పదానివామదేవశిరస్సమాఖ్యౌమంత్రౌ। విద్యాకలాయాంపురుషాది
మాయాంతానిసప్తతత్త్వాని సప్తవింశతిర్భువనానియాదిసాంతాఃసప్తవర్ణా
ఏకవింశతిపదాని అఘోరశివాఖ్యౌద్వౌమంత్రౌ।శాంతికలాయాంశుద్ధ
విద్యామహేశ్వరశ్చేతిద్వేతత్త్వే అష్టాదశభువనానిహళౌవర్ణౌద్వా
దశపదానిపురుషకవచాఖ్యౌద్వౌమంత్రౌ॥ శాంత్యతీతకలాయాంసదా
శివశ్శక్తిశ్చేతిద్వేతత్త్వేపంచదశభువనాని స్వరాఃషోడశవర్ణాః ఏకం
పదంమూలేశానాస్త్రాఖ్యాస్త్రయోమంత్రాఃఏవమేకాదశమంత్రాత్మకో
మంత్రాధ్వా।వ్యోమవ్యాపిమంత్రగతశ్చతుస్సప్తతిపదాత్మకఃపదాధ్వా
అనాశ్రితాదిద్వావింశత్యుత్తరద్విశతభువనాత్మకోభువనాధ్వా పంచా
శద్వర్ణాత్మకోవర్ణాధ్వా। నివృత్త్యాదిపంచకలాత్మకఃకలాధ్వా।ఏవం స
కలాధ్వగర్భాణిపృథివ్యాదిమండలానివిభావనీయాని॥యద్వాసంక్షేప
సర్వాధ్వగర్భత్వం విభావనీయం।తద్యథా॥సద్యాదిపంచమంత్రాత్మకో
మంత్రాధ్వా।జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తితుర్యతుర్యాతీతరూపపంచావస్థాత్మకప
దాధ్వా। పదాదిహృదయాదివావహ్నికుండలాదిస్థాపనపంచకరూపోభు
వనాధ్వా।అకారాదివర్ణత్రయబిందునాదాత్మకోమూలమంత్రపంచవర్ణా
త్మకోవావర్ణాధ్వా।పంచకలాధ్వేత్యేవంవా సర్వాధ్వగర్భాణి విభా
వ్యప్రాగుక్తప్రకారేష్వన్యతమేనప్రకారేణశోధనీయాని।సర్వాధ్వగర్భ
త్వంవినా ప్రాగుక్తప్రకారేణసంస్థావర్ణస్వభావలాంఛనబీజయుక్తానివి
భావ్య శోధనీయాని ఏవంపృథివ్యాదిప్రవిళాపనపూర్వతత్త్వద్గుణక్షపణ
దేహదాహరూపాదేహగతబాహ్యాభ్యంతరగదోషమాత్రదాహరూపా
ణక్షపణంవినాకేవలదేహదాహరూపావా బ్రహ్మవినాకేవలతత్త్వద్గుణరూపా
బంధకనివృత్త్యనుసంధానాత్మకపాశచ్ఛేదమాత్రరూపాచభూతశుద్ధిఃసరా

ప్రేషసోద్ఘాతానిరుద్ఘాతా చేతిద్వివిధా । తత్తద్గుణక్షపణం ప్రత్యేకశోధ
నరూపం పరస్పరశోధనమాత్రం చేతిద్వివిధం। సర్వాధ్వగర్భత్వేనసంస్థా
నం చద్వివిధం భూతచింతనమపి సర్వాధ్వగర్భత్వేనసంస్థానమాత్రేణ చేత
ద్వివిధం। సర్వాధ్వగర్భత్వచింతనం ప్రపంచేనసంక్షేపేణ చేతిద్వివిధం। ఏవ
ముక్తప్రకారాసు భూతశుద్ధిషు పూర్వాచారదేశకాలాద్యనుసారేణయా
కాచిద్భూతశుద్ధిరనుష్ఠేయా॥ ఏవంభూతశుధ్యాత్మికా దేహశుద్ధిరుక్తా తత్స
శుధ్యాత్మికాం వా దేహశుద్ధిం కుర్యాత్॥ యథా॥ ప్రకృత్యహంకారబుద్ధి
మనశ్శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణవాక్పాణిపాదపాయూపస్థశబ్ద
స్పర్శరూపరసగంధాకాశవాయువహ్నిసలిలభూతత్త్వరూపం అశుద్ధ
మాత్మతత్త్వం స్థూలదేహం మాయాకలావిద్యారాగకాలనియతిపురుషతత్త్వ
రూపం శుద్ధాశుద్ధం విద్యాతత్త్వం సూక్ష్మదేహం శివశక్తీశ్వరసదాశివశుద్ధవి
ద్యాతత్త్వరూపం శుద్ధం శివతత్త్వం పరదేహం చ విభావ్య స్థూలదేహం సూక్ష్మ
దేహే తం పరదేహే చ ప్రవిలాపయేత్॥ ఉక్తప్రకారాణామన్యతమశోధనా
వసానానంతరం హాం శాంత్యతీతకలాయై నమ ఇత్యాదిభిర్మంత్రైః సూ
క్ష్మపంచకలామయస్య సూక్ష్మశరీరస్య సృష్టిం శాంతికలామంత్రైరివస్థూ
లపంచకలామయస్య స్థూలదేహస్య సృష్టిం చ తత్తద్ధ్వంసనపక్షే విభావ్య
హాం శక్తయే వౌషడితి మండలస్రుతామృతధారయాప్లావయేత్ ॥ తతో
హృత్కమలకర్ణికాయాం హాం ఆధారశక్తయే నమః ॥ హాం జ్ఞానాయన
మః ॥ హాం వైరాగ్యాయనమః ॥ హాం ఐశ్వర్యాయనమః ॥ హాం ప
ద్మాయనమః ॥ ఇతిమధ్యాగ్నేయాదికోణచతుష్టయమధ్యేషు పద్మస్థమా
సనం విన్యస్య తత్ర సూక్ష్మదేహాత్మికామవిభక్తకరచరణాదిరూపాం మూ
ర్తిం హాం ఆత్మమూర్తయే నమః ఇతి విన్యస్య హాం విద్యాదేహాయ
నమ ఇతి అష్టత్రింశత్కలామయం సదాశివరూపం ధ్యాత్వా హాం శివా
య నమ ఇతి ద్వాదశాంతం పరమశివసాయుజ్యం నిర్మలజ్ఞానక్రియాశక్తి

కంయజమానమూర్తిరూపం జీవాత్మానం తత్రావాహ్యాహృదయాదిస్థా
నేషుహృదయాదిమంత్రాన్విన్యస్య మూలేనపరమీకృత్యావాషడంతేన
మంత్రేణ ద్వాదశాంతస్థితశక్తికుండలసు్రతబహుళామృతధారయాభి
షించేత్॥తతోదండముండకలాశ్రీకంఠాదిన్యాసంకుర్యాత్॥తత్రాయంక్ర
మః॥శివాసనంఅవ్యక్తాంశివమూర్తించహృదయేవిన్యసేత్ ॥ హ్రాంఈ
శానమూర్ధ్నాయనమః॥ఇతిసముష్టికాంగుష్ఠాగ్రేణమూర్ధ్ని।హ్రేంతత్పు
రుషవక్త్రాయనమఇత్యంగుష్ఠతర్జనీభ్యాంముఖే। హుం అఘోరహృ
దాయాయనమఇతి అంగుష్ఠమధ్యమాభ్యాం హృదయే। హిం వామదేవాయ
గుహ్యాయనమః ఇతిఅంగుష్ఠానామికాభ్యాంగుహ్యే। హంసద్యోజాత
మూర్తయేనమః ఇత్యంగుష్ఠకనిష్ఠికాభ్యాంపాదే। హ్రాం ఈశానా
యనమ ఊర్ధ్వవక్త్రాయనమః। హ్రేంతత్పురుషాయ పూర్వవక్త్రాయన
మః। హుం అఘోరాయదక్షిణవక్త్రాయనమః। హిం వామదేవాయఉ
త్తరవక్త్రాయనమః। హం సద్యోజాతాయపశ్చిమవక్త్రాయనమఇత్యూర్ధ్వ
పూర్వదక్షిణోత్తరపశ్చిమవక్త్రస్థానేషుపూర్వోక్తప్రకారేణతత్తదంగుళీభి
న్యసేయురేవందండవక్త్రభంగీన్యాసానంతరంసశక్తికాఃకలాస్సక్తిరహితా
వావక్ష్యమాణస్థానేషుత్రైవర్ణికాన్యసేయుః।తదితరేశక్తిభిరేవన్య
యుః।యథా హ్రాం శశిన్యైనమః।హ్రాంఅంగదాయైనమః।హ్రాం ఇష్టా
యైనమః హ్రాం మరీచ్యైనమః హ్రాంజ్వాలిన్యైనమః ఇతి।ఊర్ధ్వపూ
ర్వదక్షిణోత్తరపశ్చిమవక్త్రేషుసముష్టికాంగుష్ఠాగ్రముద్రయాన్యసేత్
హేం శాంత్యైనమః।హేం విద్యాయైనమః।హేంప్రతిష్ఠాయైనమః।హేం
వృత్త్యైనమః।ఇతిపూర్వదక్షిణోత్తరపశ్చిమవక్త్రేషుఅంగుష్ఠతర్జనీభ్యాం
న్యసేత్ ।హుం తమాయైనమః।హుం మోహాయైనమః ।హుంక్షుధాయై
నమః।హుం హృదాయైనమః।హుందమాయాయైనమః। హుంజరాయైనమః
ఇత్యంగుష్ఠమధ్యమాభ్యాంహృత్కంఠబాహుద్వయనాభిజఠరపృష్ఠవక్షః

స్యన్యసేత్ | హింరజాయైనమః | హింరక్షాయైనమః | హింరత్యైనమః | హింపాల్యైనమః | హింకామాయైనమః | హింసంయమాయైనమః | హింక్రియాయైనమః | హింబుద్ధ్యైనమః | హింకత్ర్యైనమః | హింధాత్ర్యైనమః | హింభ్రామిణ్యైనమః | హింమోహిన్యైనమః | హింమనోన్మన్యైనమః

ఇతి అంగుష్ఠానామికాభ్యాంగుహ్యవృషణఊరుద్వయజానుద్వయజంఘాద్వయ స్ఫిగ్ద్వయ కటిదక్షిణపార్శ్వ వామపార్శ్వేషు విన్యసేత్ | హంసిద్ధ్యైనమః | హంవృత్త్యైనమః | హంలక్ష్మ్యైనమః | హంమేధాయైనమః | హంకాంత్యైనమః | హంస్వధాయైనమః | హంధృత్యైనమః | ఇత్యంగుష్ఠకనిష్ఠికాభ్యాంపాదద్వయకరద్వయఘ్రాణశిరోబాహుద్వయేషువిన్యసేత్ || నమస్స్వాహాదిషట్క యుతమంగన్యాసంకుర్యాత్ యస్యావసరోస్తి అతిక్షోభశ్చనభవతిసశ్రీకంఠాదిన్యాసషడధ్వన్యాసాదికమపికుర్యాత్ || ఏవంజీవశుద్ధి దేహశుద్ధి పూర్వకంన్యస్తమంత్రతనుస్స్వరూపేణవిగ్రహేణచశివరూపతాంప్రాప్తఃశివార్చాయోగ్యోభవతి| నాశివశ్శివమర్చయేదితిహ్యామనంతి | ఏవంజీవశుద్ధికరణాశక్తో న్యాసమాత్రంకుర్యాత్ | న్యాసస్యాపికృత్స్నస్యకరణాశక్తాదండన్యాసమాత్రంవాకుర్యాత్ || తావదైవదేహాత్మనోశ్శుధ్యా శివరూపతాపత్యాశివార్చనయోగ్యోభవతి | ఏవంకృత్వాంగన్యాసోంతర్యాగంకుర్యాత్ || తత్రాయంక్రమః || అంతర్హృదయావకాశేదివ్యరత్నమయం శివార్చనమంటపంమనసాసంకల్ప్య తత్రశివార్చనోపయుక్తాని సర్వాణిద్రవ్యాణిమనసోపకల్ప్యపశ్చాద్ద్వాదశాంతస్థిత చంద్రమండలస్రవదమృతధారయార్ఘ్యపాత్రాదిపూరణం సంస్కారంచకృత్వా ద్వారపాలార్చనం విధాయ వక్ష్యమాణప్రకారేణగణేశగురుపజ్త్యనుజ్ఞాప్రార్థనపూర్వకం మాణిక్యవర్ణనాభికందసముత్థితనీలవర్ణనాళాన్వితధవళవర్ణాష్టదళహృదయకమలకర్ణికాసంస్థితకుండలినీ శక్తిరూపం జీవాత్మకేపితేన

వణాంగుష్ఠసంయోగాదిగమ్యనాదరూపదీపశిఖాకారంలింగం విచింత్య తేవక్ష్యమాణప్రకారేణశక్త్యాదిశక్త్యంతం శివాసనమభ్యర్చ్యలింగేశివమూర్తింవిద్యాదేహంచాభ్యర్చ్య తతః పరమశివమావాహనాదిక్రమేణాద్యంతసంస్కారై రభిపూజ్యద్వాదశాంతస్రుత బహుళామృతధారయాభిషిచ్యవస్త్రాభరణాదిభిర్వైరాగ్యచందనేన చాలంకృత్యా హింసాపుష్పంసమర్పయామీత్యాదిప్రకారేణ అహింసేంద్రియనిగ్రహ క్షమాదమజ్ఞానతపస్సత్య భావరూపైః పుష్పైరభ్యర్చయేత్ । తతోమనఃపాత్రే తేషాం ప్రాణాగ్నినుహంకారధూమశిఖాంచపరికల్ప్య ధూపందద్యాత్ ॥ శివజ్ఞానమేవదీపం సంకల్ప్యదద్యాత్ విశేషేభ్యః పవిత్రీకృతం మనో నైవేద్యమితిభావయిత్వాసమర్పయేత్ ॥ సుషుమ్నామార్గేప్రాణస్యగమాగమేచజపత్వేనభావయేత్ ॥ పార్థివాదిపంచధారణాస్వీకృత్య సదాశివావయవజాతధ్యానకల్పితైస్తత్తదవయవోచితైర్భూషణైశ్చభూషయేత్ ॥ శివోహమితిశివసామ్యభావనామాత్రనివేదనంచకుర్యాత్ । యద్వాభిషేకానంతరం గంధశబ్దరూపరసతన్మాత్రాత్మచందనపుష్పధూపదీపనైవేద్యాత్మనాసమర్పయేత్ ॥ తత్రాయంక్రమః ॥

మూలమంత్రోచ్చారణపూర్వకంహ్రాంసద్యోజాతాయశివాయగంధతన్మాత్రాత్మకచందనంసమర్పయామి। హ్రీంఈశానాయశివాయశబ్దతన్మాత్రాత్మకపుష్పంసమర్పయామి। హ్రైంతత్పురుషాయశివాయస్పర్శతన్మాత్రాత్మకధూపంసమర్పయామి । హ్రూంఅఘోరాయరూపతన్మాత్రాత్మకం దీపంసమర్పయామి । హ్రీంవామదేవాయ శివాయరసతన్మాత్రాత్మకం నైవేద్యంసమర్పయామీతితతోహస్తప్రక్షాళనముఖవాసదానానంతరం సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మకతాంబూలం సమర్పయామీతిభావయేత్ ॥ తతోసీరాజనంపరికల్ప్యాగబుద్ధిస్థవాయునా ఘంటాదర్పణంమంగళాంశ్చ॥మనోవృత్తిర్విజిత్రాతేనృత్తరూపేణకల్పితా।ధ్వనయోగీతరూపేణ

ష్ఠానాఖ్యప్రభేదితః। సుషుమ్నాధ్వజరూపేణ ప్రాణాద్యాశ్చామరాస్తథా
అహంకారోగజస్తేన సుస్పష్టో దేహారథాత్మనా॥ మనఃప్రగ్రహరూపేణ బు
ద్ధిస్సారథిరూపతః ॥ సర్వసన్యాస్మయాక్లుప్తంతవోపకరణాత్మనేతి ॥ సర్వ
మాత్మీయంబుద్ధిమనఃప్రాణాదికంశివపూజోపకరణత్వేనసమర్పయామి॥
ఆవరణపూజామపివక్ష్యమాణరూపాంతత్సమర్పణేకుర్యాత్ ॥ తతఃప్ర
దక్షిణనమస్కారైఃశివంప్రసాదాభిముఖంవిధాయ ।తదాజ్ఞయాగ్నికార్యం
కుర్యాత్ ॥ తత్రాయంక్రమః ॥ నాభౌత్రిమేఖలంకుండంతత్రాగ్నించ
స్వతస్సిద్ధంవిభావ్యతమగ్నిమస్త్రేణ ప్రజ్వాల్య తత్రాగ్నికంచిదంగా
రంక్రవ్యాదాంశత్వేనభావయిత్వాతంనిఋఋతికోణేపరిత్యజ్యసంస్థాను
స్నానిరీక్షణాదిభిః సంశోధ్యతస్య శివాగ్నిత్వసిద్ధ్యర్థం రేచకేనతంచై
తన్యాత్మనాహృదయంనీత్వాతత్రత్యేన జ్ఞానాగ్నినాసంయోజ్యతతస్సు
షుమ్నయాద్వాదశాంతంనీత్వాతత్ర పరమశివేనసంయోజ్య తేజఃపుంజ
పింజరంసూర్యాయుతసమప్రభం భావఇతిసంజ్ఞానాగ్నిరూపంప్రత్యానీ
యనాభికుండేస్థాపయేత్ ॥ ఏవంకృతే సంస్కారాంతరమనపేక్ష్యశివాగ్ని
ర్భవతితత్రశివాగ్నింరక్తవర్ణంచతుర్వక్త్రందశభుజంసదాశివంసమానా
యుధంధ్యాత్వాతస్య హృదయకమలే ఆసనమూర్తింవిద్యాదేహవిన్యా
సపురస్సరం శివమావాహ్యసుషుమ్నాధువేణ ద్వాదశాంతంకృత్వాసృ
ధారాజ్యంమూలేనాష్టోత్తరశత మష్టావింశతివారమష్టవారంవా కృత్వా
స్తాసృతఘృతపరిపూర్ణనాభికందకలశంహృదయకమలాత్మకసుషు
మ్నాంవిభావ్యత యాహం శక్తయేవౌషడితిపూర్ణాహుతింహుత్వా
హోమసంతర్పితం శివాగ్నింనాభీమార్గేణహృత్పద్మపూజితేశివే
సంయోజ్యఅష్టపుష్పికయాభ్యర్చ్యపూజాంసమర్పయేత్ ॥ తదనంతరం
హృన్మధ్యేసర్వావయవసంపూర్ణంశుద్ధదీపసమాకృతించశివంసకలని
ష్కలరూపేణధ్యాత్వా శివఃపూజ్యపూజకభావేనవ్యవస్థితః శివోహం

మే వేలినః శివ ఆదధీ తేత్యాత్మశుద్ధిః ॥ అథస్థానశుద్ధిః ॥ తత్ప్రాకా
హృద్యాద్యర్ఘ్యముఖాకరాకృత్వా ప్రహంఅస్త్రాయఫడితితాళత్రయంకృ
త్వా ఛోటికయాదశసుదిక్షుపిధాన్యనుత్వా సర్య అస్త్రాగ్నంతేరిణజ్వాల
గ్నివర్ణం ప్రాకారం కృత్వాగతో బహిః హ్రైం కవచాయనమః ఇతిదక్షిణత
ర్జనీభ్రమణేనఖాయికాం కృత్వా హాం శక్తయే వౌషడితి శాంత్యతీతం
జ్యోతిరూర్ధ్వాధఃపతితం చ సంభావ్య మహామాయిదాయింపరివర్తయేత్ ॥ ఇ
తివిఘ్ననివారణార్థం స్థానశుద్ధిః ॥ అథద్రవ్యశుద్ధిః ॥ సర్వాణివక్ష్యమా
యాగోపయోగిద్రవ్యాణి దేహవామభాగే నివేశ్య వస్త్రపూతశుద్ధజలసం
పూర్ణజలపాత్రం దక్షిణభాగే వనివేశ్యాత్మార్చనావరణపూజాద్యర్థం
గంధపుష్పాదికం శివార్థద్రవ్యేభ్యః పృథఙ్నివేశ్యార్ఘ్యపాద్యా
చమనీయజలానసపూజయేత్ ॥ తత్ర్వార్ఘ్యాణి సామాన్యార్ఘ్యం విశేషా
ర్ఘ్యం నిరోధార్ఘ్యం పరాఙ్ముఖార్ఘ్యమితి ద్వారపాలావరణదేవతా
దీనాం సామాన్యార్ఘ్యం శివార్ఘ్యం కాలేషు విశేషార్ఘ్యం శివస్యా
వనిరోధనసంస్కారసమయే నిరోధార్ఘ్యం విసర్జనసమయే పరాఙ్ము
ఖార్ఘ్యం చతుర్ణామేతేషాం అర్ఘ్యాణాంచత్వారిపాత్రాణి పలపరి
మాణేన వా పంచపలప్రమాణేన వా సార్ధద్విపలపరిమాణేన వాయథా
భవప్రమాణేనవా సువర్ణరజతతామ్రాన్యతమద్రవ్యేణపంచపర్వో
తాని పంచపర్వవిస్తృతానివృత్తాకారాణి చతురశ్రాణివాబహిరష్టదళ
ద్మాంకితాని ఏకాంగులపరిమాణాన్యష్టాంగులచతుర్థాంశఘనాన్యు
ప్రాకారార్థప్రమాణానివాకార్యాణి । సువర్ణాద్యభావేశుక్తిఖడ్గశృం
గశిలాదారు నారికేళ కరంకాదినిర్మితాని వామృత్పాత్రరూపాణివా
పలాశాబ్జకదళీదళాది కృతపర్ణపుటరూపాణి వా అర్ఘ్యపాత్రాణిగ్రా
హ్యాణి । పాద్యాచమనీయపంచగవ్యపంచామృతగంధధూపదీపపాత్రాణ్యపి
టాదీనపిపూర్వోక్తదశపలాది పరిమాణైనైవకర్తవ్యాని । తత్రపాద్యా

త్రింశదంగులవిస్తారం చతురంగులోత్సేధం చతురంగులవిస్తారోత్సేధపా
దం చతురంగులనాసికం ఏకాంగులోష్ఠం తదర్ధమానం తదర్ధమానం
వాకాగ్రం ॥ ద్వ్యంగులత్ర్యంగులోత్సేధం షోడశాంగులవిస్తారం । చ
తురంగులోత్సేధమష్టాంగులవిస్తారపాదయుక్తం ఏకాంగులోష్ఠముక్త
ప్రకారార్ధపరిమాణం చతుర్థప్రమాణం వా వృత్తకంకణయుక్తపా
ర్శ్వద్వయం కర్తవ్యం। ఆచమనపాత్రం ద్వాదశాంగులోత్సేధవిస్తారకుక్షి
కం షడంగులవిస్తారేణ షడంగులోత్సేధేన ద్వ్యంగులోత్సేధేన వా పాదే
న యుక్తం ద్వ్యంగులత్ర్యంగులోత్సేధకంఠమేకాంగులోష్ఠం త్ర్యంగుల
విస్తారముఖం బిల్వఫలపరిమాణం ముకుళాకారపిధానసంయుక్తం ద్వ్యంగు
లప్రమాణం త్రికృత్రియవపరిమాణరంధ్రం మూలప్రభృతి క్రమాపచిత
పరిమాణం నాసికాయుక్తం తదర్ధపరిమాణం తదర్ధపరిమాణం వా య
ద్వా పాద్యాచమనపాత్రే అర్ఘ్యపాత్రవదేవ వృత్తాకారే కర్తవ్యే ఆచ
మనక్షేపపాత్రమపి పాద్యక్షేపపాత్రవత్కర్తవ్యం । అర్ఘ్యపాత్రా
చమనాధారాస్తు ధూపదీపరూపారార్తికపదసంయుక్తాః అష్టాంగులో
త్సేధాః । పాదానామూర్ధ్వభాగే వలయాదధస్తాత్సింహవక్త్రాంకి
తాః కర్తవ్యాః సువర్ణాద్యభావే పాద్యపాత్రాణి అర్ఘ్యపాత్రవ
త్ఫలాదారుమయపత్రపుటాదిరూపాణి గ్రాహ్యాణి। తత్ర సామాన్యార్ఘ్య
ద్రవ్యాణి తిలతండులాః విశేషార్ఘ్యస్య ఏలాలవంగకర్పూరజంబూజా
తీఫలోశీరవ్రీహితిలా వా । జలక్షీరకుశాగ్రతండులసుమనస్తిలయవసిద్ధా
ర్థా వా। దర్భాదివ్రీహిక్షీరనీవారసిద్ధార్థా వా । యవసిద్ధార్థవ్యతిరి
క్తదర్భాదయో వా। యవసిద్ధార్థజలతిలాశ్చత్వారో వా। దూర్వాంకుర
కుంకుమకర్పూరాస్త్రయో వా । ద్రవ్యాణి నిరోధార్ఘ్యస్య దర్భదూ
ర్వాయవతండులసిద్ధార్థాః పంచద్రవ్యాణి తఏవ తిలసహితాః షట్ పరా
ఙ్ముఖార్ఘ్యస్య ద్రవ్యాణి। పాద్యస్య దూర్వాచందనసిద్ధార్థవ్రీ

బేరకుంకుమాని షడ్వ్యాప్తాన్యేవ కుంకుమం వినా పంచ వా గంధార్ఘ్యా-
ర్థే చందనోశీరాణి చత్వారి వా వ్రీహిబేరచందనోశీరాణి త్రీణి వా ద్రవ్యా-
ణి ఆచమనస్య ఏలాలవంగకర్పూరజాతీకక్కోలకుష్ఠజంబూత్రిఫలచం-
దనోశీరాణ్యేకాదశ వా ॥ ఏలాలవంగకర్పూరాణి త్రీణి వా ద్రవ్యాణి। ఏలా-
దీని చార్ఘ్యశోధ్యద్రవ్యాణి ప్రత్యేకం ఉత్తమమధ్యమాదిభావేన అశీతిశ-
తి చత్వారింశద్వింశతి త్రిదశపంచ వ్రీహిపరిమితాని దేయాని। అర్ఘ్యపాత్రా-
దిపూజావిధానముచ్యతే। పాద్యాచమనీయసామాన్యార్ఘ్యవిశేషార్ఘ్య-
శిరోర్ఘ్యపరాఙ్ముఖార్ఘ్యపాత్రత్రిపదీః దేవస్య పురతః వామాదిక్ర-
మేణ విన్యస్య తాసాం పాదేషు బ్రహ్మవిష్ణురుద్రానలయే షడాధారాం-
శ్చాభ్యర్చ్య పాద్యాదిపాత్రాణి అస్త్రమంత్రేణ సంక్షాల్య త్రిపదీషు విన్య-
స్య అస్త్రమంత్రేణ షడంగహృదయమంత్రేణ వా శుద్ధజలేనాపూ-
ర్య కవచమంత్రేణ పాద్యాదిద్రవ్యాణి తత్తత్పాత్రేషు నిక్షిపేత్ ॥ ద్రవ్యా-
లాభే శుద్ధోదకపూరణపాత్రం కుర్యాత్ ॥ తతః పాద్యాదిపాత్రాణి మస్తకా-
త్ముద్ధృత్య బింబప్రస్రుతామృతధారామయేన గంగాదిసకలతీర్థోద-
కేన పాత్రాణి పూర్ణాని భావయిత్వా యంత్రికాముపరి స్థాపయేత్। త-
థా బింబస్థానాదంకుశముద్రయా ఆదివ్యామృతమయం గంగాదితీర్థ-
మాకృష్య సంహారముద్రయా వౌషడంతహృదయేనోద్భవముద్రయా
యంత్రికాస్థేష్వేవ పాద్యాదిపాత్రేషు విక్షిపేత్। తతో విశేషార్ఘ్యజ-
లే శివాసనమూర్తిం పంచబ్రహ్మవిద్యాదేహం నేత్రమూలాంగాని విన్యస్య
మూలేన గంధపుష్పాక్షతైః సంపూజ్య బ్రహ్మాంగమూలైరభిమంత్రయేత్।
శిరోర్ఘ్యం బ్రహ్మాదిభిః పరాఙ్ముఖార్ఘ్యం మంగైః సామాన్యార్ఘ్య-
మస్త్రమంత్రేణాభిమంత్రయేత్। తతోస్త్రేణ దిగ్బంధనం। కవచేనా-
వకుంఠనం కృత్వా వౌషడంతశక్తిమంత్రేణ ధేనుముద్రాం ప్రదర్శ్య అమృతీ-
కుర్యాత్ పాద్యాదిపరాఙ్ముఖార్ఘ్యపర్యంతేషు త్రిపదీవిన్యాసాద్వి-

కరణాంతంప్రత్యేకం కాండానుసమయేనవాకుర్యాత్ ॥ అథపరాఙ్ముఖా
ర్ఘ్యసమీపేశంఖపూజాకర్తవ్యా ॥ ప్రస్థమానికాకుడపజలపూరణీయా
శ్శంఖాఃఉత్తమమధ్యమకనీయాంసః ॥ తథా ॥ మూలాగ్రమధ్యస్థూలాః
పుంస్త్రీనపుంసకరూపాః।శంఖస్యమూలేవసుంధరా।వలయేసూర్యః। కు
క్షౌవిష్ణుః । పార్శ్వేచంద్రమాః । ధారాయాంఅఘోరా । ముఖేసప్త
తీర్థానిచ వసంతి । తథాపిశంఖోవహ్నిర్మూలాగ్రయోగస్థివదశుచిరి
తియోపేర్గము రత్నాదిభూషణంకర్తవ్యం । ఏవంభూతంశంఖంతద
ర్ఘ్యోదితం అస్త్రమంత్రక్షాళితం పూర్వవదర్చితాయాంత్రిపాద్యాం
విన్యస్య విశేషార్ఘ్యవత్ పూజయిత్వాఆత్మానం శిరసితత్తోయైస్త్రివార
మభిషించేత్ । ఏవంబహుపాత్రసంపాదనం పూజాశక్తౌసరోధార్ఘ్య
పరాఙ్ముఖార్ఘ్యనిరోధార్ఘ్యజలేనైవకర్తవ్యే । విశేషార్ఘ్యజలే
నైవఅర్ఘ్యత్రయమపికార్యం । ఏవంపాద్యాచమనద్వయమపివిశేషా
ర్ఘ్యజలేనైవకర్తవ్యం । విశేషార్ఘ్యస్యాపిపాత్రాంతరాభావేశంఖ
జలేనైవపాద్యాచమనంకర్తవ్యం । ఆవరణదేవతాద్యర్థంసామాన్యా
ర్ఘ్యమాత్రంపాత్రాంతరేసంస్కార్యం । అనంతరంపాత్రసంకోచప
క్షేతదీయజలేనోపచారాంతరంక్రియతే । తదీయఏవపాత్రమాదాయత
త్సంస్కారాఃకర్తవ్యాః । అన్యదీయసంస్కారాఅపివాపరిధాధరాపథ
క్షవదవిరుద్ధాఃకర్తవ్యాః । అయనవిషువోపరాగాదిషుభావకర్తవ్యం।

పంచగవ్యవిధానముచ్యతే ॥

దేవస్యపూర్వభాగే ఈశానదిగ్భాగేహస్తత్రయమాత్రంద్విహస్తమా
త్రంవాచతురశ్రం గోమయేనోపలిప్య చతుర్భిఃప్రాచీనైః చతుర్భిరు
దీచీనైః సూత్రైః ప్రత్యేకమేకతాలప్రమాణాన్ నవకోష్ఠాన్యుద్ధృత్యప్రతి
ష్ఠమాఢకార్ధతదర్ధమానాన్ వ్రీహీన్ తదర్ధమానాన్ తండులకణాన్వా
ప్రసార్య ఉత్తరాభిముఖఃప్రతిదిశంపంచసంఖ్యైరుదగగ్రైఃప్రాగగ్రైర్ద

ర్భైః పరిస్తీర్య పరితఃపుష్పైరలంకృత్య శివతత్త్వాయనమః। విద్యాత త్త్వాయనమః। పురుషతత్త్వాయనమః। కాలతత్త్వాయనమః। పృథివీత త్త్వాయనమః। జలతత్త్వాయనమః। వాయుతత్త్వాయనమః। ప్రకృతిత త్త్వాయనమఇతి। మధ్యేపూర్వదక్షిణోత్తరపశ్చిమాగ్నేయనైఋతమా రుతేశానకోష్ఠానిసంపూజ్యసౌవర్ణానికాంస్యానిఅభిన్నానికృష్ణానినవన్మ యానివాపాత్రాణి సంక్షాల్యనవసుకోష్ఠేషుసంస్థాప్య సుప్రతిష్ఠపా త్రాయనమః। సుశాంతపాత్రాయనమః। తేజోమయపాత్రాయనమః రత్నోదకపాత్రాయనమః। అమృతపాత్రాయనమః। వ్యక్తపాత్రాయన మః। సూర్యపాత్రాయనమః। సంయుక్తపాత్రాయనమః ॥అవ్యక్తపాత్రా యనమః। ఇతిప్రాగుక్తప్రకారేణకోష్ఠక్రమేణపాత్రాణిసంపూజ్యతామ్ర వర్ణాయాః క్షీరంత్రికుడపంమధ్యపాత్రే శుక్లవర్ణాయాః దధికుడపం పూర్వపాత్రేకపిలవర్ణాయాః ఘృతంకుడపం। దక్షిణపాత్రేశ్యామవ ర్ణాయాఃమూత్రంప్రస్థమాత్రం। ఉత్తరపాత్రేకృష్ణవర్ణాయాఃగో మయంకుడపప్రమాణంపంచకుడపజలసంయుక్తం వస్త్రపూతంపశ్చి మపాత్రే। కపిత్థఫలప్రమాణానితదర్ధప్రమాణానివా తండులామలకహరిద్రాపిష్టాన్యాగ్నేయనైఋతవాయవ్యకోణపా త్రేషుకుశోదకం। షట్త్రింశత్పంచవింశతిద్వాదశతదర్ధకృతేనప్ర క్షిణందర్భాన్వాయవ్యపరిపీతేనహస్తమానేనతాళమానేన వాద్వ్యంగుల గ్రంథినాచతురంగులాగ్రేణకూర్చేనసంయుక్తం అథకమానకంగంధద్వా రాయుక్తంఈశానకోణపాత్రేచహృదయేనప్రక్షిప్యక్షీరాదిగోమయాం తానిపంచగవ్యానిక్రమాత్పంచ చతుస్త్రిద్వ్యేకసంఖ్యైరీశానాదిమం త్రైఃశాలిపిష్టంహృదయేనామలకం।శిరసాహరిద్రాం।కవచేనకుశోదకం వ్యాహృతత్తుబ్రహ్మపంచకేనచాభిమంత్రయేత్ । తదనంతరం। గోమ యంగోమూత్రేతదుభయంఘృతే తత్రయందధ్నితచ్చతుష్టయంక్షీరేప

హృదయమంత్రేణనిక్షిప్యతత్ర్తై వకుశోదకం మూలమంత్రేణనిక్షిపేత్ । పంచబ్రహ్మషడంగైరభిమంత్ర్య అస్త్రేణసంరక్ష్యకవచేనావకుంఠ్యధేను ముద్రాంప్రదర్శ్య గంధపుష్పైరభిపూజ్యఅమృతమంత్రేణధూపదీపంప్ర దర్శ్య । మూలేనాభిమంత్రయేత్ ॥ అథపంచామృతవిధానముచ్యతే॥ త త్పూజాపంచగవ్యపూజాయాః ప్రాగేవకర్తవ్యా । తత్రపాత్రపూజాప ర్యంతం పూర్వవన్మధ్యాదిపశ్చిమాంతేషు క్షీరదధిమధుఘృతశర్కరాః ప్ర త్యేకంప్రస్థమానాః పాదోనప్రస్థమానా వాప్రస్థార్ధమానావాఆగ్నేయా కోణేషు యథాసంభవం కదలీపనసామ్రఫలాని ఈశానకోణేకుశోదక సద్గంధోదకం తత్ స్థానస్థితానాం అభిమంత్రణంపూర్వవత్ శర్కరాగో మయవత్ । జలయుక్తసంయోజనంతునాస్తి । అథవా । సంయోజనయు క్తపంచామృతవిధానంకుర్యాత్ । తస్యాయంక్రమః॥ ...

పూర్వవదుపలిప్తే వ్రీహిమయేస్థండిలేపూర్వాదిదిక్షుమధ్యేచ పం చకోష్ఠాని ఈశానాదిదిక్ష్వష్టదళపద్మం విలిఖ్యశివనియతికాలవ్యక్తావ్యక్తసు మంగలనామభిఃషడ్భిర్మధ్యాదిక్రమేణతానిసంపూజ్యతేషుపట్పాత్రా మృత సోమవిద్యారత్నోదసుధాభృతసురప్రీతి నామభిస్సంపూజ్యపూ ర్వోక్తక్రమేణ మధ్యాదిపాత్రేషు పంచామృతానిఈశానకోణపాత్రేనా ళికేరోదకంచ నిక్షిప్యతాని పంచగవ్యకుశోదకవదభిమంత్ర్యశర్కరాదీ ని గోమయాదివత్క్రమేణక్షీరే సంయోజ్యకుశోదకం నాళికేరోదకంచ సంయోజయేత్ । తతస్సన్నద్ధంకదళీఫలాదిమంత్రితంక్షిప్త్వా మూలేన మర్దయేత్ । పంచగవ్యవత్ గంధపుష్పాద్యుపచారాంశ్చకుర్యాత్ పంచగవ్యాన్యర్ధముక్తద్రవ్యాలాభేదధిక్షీరేగోమూత్రగోమయేచఘృ తంచతుర్ణామపి ప్రతినిధిశర్కరాయాఇక్షురసః।పంచగవ్యాద్యుక్తపా త్రద్రవ్యపరిమాణాలాభే గోమయమంగుష్ఠార్ధమానం గోమూత్రఘృత క్షీరకుశోదకాన్యేకద్విత్రిపంచైకపలానిగ్రాహ్యాణి । పంచామృతేక్షీరా

దీనిదేవస్యలింగసేకార్హాణి గ్రాహ్యాణి ॥ గవాముక్తవర్ణానాం లాభే నీరోగాయాః సవత్సాయాః గోర్గర్భరహితాయాః క్షీరాదీని గ్రాహ్యాణి । క్షీరం వత్సలాలాజలస్పృష్టం దధ్యభిన్నం గోమయమాకాశస్థం ఘృతం గోమూత్రం చ వస్త్రపూతం గ్రాహ్యం । అథ స్నపనోదకవిధానం । శుద్ధజలకుంభమాదాయ శివాల్లబ్ధానుజ్ఞః ప్రశస్తవర్ణగంధరసనదీతటాకదేవతాదిశుద్ధతీర్థం గత్వా తజ్జలం బ్రహ్మాంగైరభిమంత్ర్య । అస్త్రసంక్షాలిత కుంభే తవస్త్రపూతేన ద్రవ్యమాదాయ మంత్రేణాపూర్యాహృత్య దేవస్య దక్షిణభాగే స్థాపయిత్వా ఏలోశీరలవంగచందనకర్పూరనాపాటలోత్పల పద్మకరవీరాదివాసితం కుర్యాత్ । ఇదం పంచగవ్యపంచామృతస్నపనోదకసంధానం ఆత్మశుద్ధేర్ద్వారపాలార్చనాద్వా ప్రాగేవ కర్తవ్యం । స్నపనోదకం సూర్యరహితే కాలే ఆహర్తవ్యం। పుష్పాహరణం అపి పూజకేన స్వయమేవాహర్తవ్యం। అశక్తౌ సమయాలాభే చ పుష్పాహరణం గంధకర్షణ నైవేద్యపాకాదివత్సన్నైః శుద్ధవస్త్రైః పవిత్రపాణిభిః పరిచారకైః కరణీయం। భిన్నే పిష్టఇత్యాదిన్యాయసామాన్య దేవం సర్వమపి వక్ష్యమాణోపయోగిద్రవ్యజాతం సన్నిధాప్య తస్య శుద్ధిం కుర్యాత్.

తత్రాయం క్రమః

అంగుష్ఠానామికాస్పృష్టేన చక్షుషా మూలేన నిరీక్షమాణో చిత్క్రియేచ్ఛాత్మకైరర్కవహ్నిసోమనేత్రైః క్రమాచ్ఛుష్కందగ్ధం అమృతాప్లావితం చ భావయేత్ । తతశ్శుద్ధమస్త్రమంత్రేణ పతాకయా ప్రోక్ష్య చిచ్ఛక్త్యభివ్యక్త్యర్థం అస్త్రమంత్రేణైవ మధ్యాంగుల్యా తాడయేత్ ॥ తతో వా షడంతకవచేన తత్సర్వం విశేషార్ఘ్యజలేన శంఖజలేన వా కుశపుష్పైరభ్యుక్షితతాడితాత్ప్రాషాణాత్ వహ్నిస్ఫులింగానామివ ద్రవ్యజాతాత్ చిదగ్నిస్ఫులింగానాముద్గతిం ధ్యాయేత్ । ఏవం నిరీక్షణాదిసంస్కారచతుష్టయం ద్రవ్యజాతమశుద్ధేన మాయికరూపేణ పరిత్యక్తం శుద్ధచిచ్ఛక్త్యా

ష్టకం శివయోగ్యతార్హం భవతి । తతస్సద్యోజాతేన గంధం ॥ వామ
దేవేన వస్త్రం । అఘోరేణాభరణం । తత్పురుషేణ నైవేద్యం । ఈశానే
న పుష్పం । హృదయమంత్రేణాన్యాని శివార్థద్రవ్యాణ్యావరణపూజా
ద్రవ్యాణి చాభిమంత్రయేత్ । తతస్సర్వద్రవ్యజాతం అస్త్రేణ సంరక్ష్య క
వచేనావకుంఠ్య షడంతశక్తిమంత్రేణ ధేనుముద్రయాఽమృతీకృత్య శివా
ర్థం కల్పితమేతత్స్వశిరస్యర్ఘ్యజలబిందుం అస్త్రేణ నిక్షిప్య శివాసనే శి
వాసనాయ నమః ఇతి పుష్పం దత్వా స్వదేహే శివమూర్తిం విన్యస్య గ
ంధన లేపం విధాయ స్వశిరసి పుష్పం స్వాహాంతమూలేన నిక్షిప్య పు
ష్పకరపవార్ఘ్యం దద్యాత్ । ఇత్థమాత్మని పశుబుద్ధిం త్యక్త్వా శివవన్నిర్మ
జ్ఞానక్రియః । శుద్ధోఽహమితి భావయన్నేవాత్మానం పూజయేత్ । యద్య
ప్యాత్మనశ్శుద్ధిః ప్రాగభిహితా । తథాపి పూజాకర్తృకతయా ద్రవ్యాంతర
వత్పూజోపకారణం తేన ప్రమృష్టస్య తస్య ద్రవ్యాంతరవదేవ గంధాది
భిః పూజ్యోఽయమితి తదంతా ద్రవ్యశ్శుద్ధిః । అథ మంత్రాణాం దంతతాల్వో
ష్ఠవ్యాపారజన్యమాయికాశుచిరూపనిహారణార్థం ఐశ్వర్యాదికారిమ
తిరోహితఫలప్రదాపన సమర్థనాత్తేషాం సామర్థ్యోన్మీలనార్థం
శుద్ధిః కర్తవ్యా । తత్ప్రకార ఉచ్యతే । హృద్యంజలిం బధ్వా విధ్వంత
బ్రహ్మరంధ్రాంతశిఖాహ్రస్వదీర్ఘప్లుతప్రణవాదిర్ద్యోతయన్న జపమం
త్రేణ త్రివారం శనైర్మూలమంత్రోచ్చారణం కుర్యాత్ । తతో బ్రహ్మాం
గాదీనామపి తథైవోచ్చారణం కుర్యాత్ । ఇత్థం మంత్రశుద్ధిం విధాయ తద
నంతరం పరివారదేవతాసద్భావే తదర్చనం కుర్యాత్ । కథం
పరివారదేవతాసద్భావః । సశక్తికకేవలపూజనే ఇత్థం సూక్ష్మో
క్తాని ॥ శుద్ధకేవలమిశ్రాఖ్యయాఽశక్తికసశక్తికసౌరాదిచండాంతశివపూ
జనమంశుమదుక్తేన కేవలసహజమిశ్రభేదేన ప్రత్యేకం త్రివిధం । అంశు
మతి కేవలం నామ పరివారదేవతారహితలింగపూజనం ॥ సహజం నామ

వృషభగణేశకుమారపార్వతీరూపపరివార చతుష్టయసహితంలింగపూజ
నం ।మిశ్రంనామమహేశ్వరనృత్తమూర్తిదక్షిణామూర్త్యాదిరభిపిసహి
తస్యలింగస్యపూజనం । ఏవంచ కేవలశుద్ధంసహజశుద్ధంమిశ్రశుద్ధంకేవల
కేవలంసహజకేవలంమిశ్రకేవలం కేవలమిశ్రంసహజమిశ్రంమిశ్రమిశ్రం
చేతినవవిధానిపూజనానిభవంతి ॥ తతశ్శివపూజారంభాత్ ప్రాక్సూ
ర్యపూజనంతదనంతరంచండపూజాంచవిహాయలింగే శక్తింవినాకేవలశి
వమావాహ్యపరివారదేవతారహితస్యపూజనంకేవలశుద్ధం ।పరివారచతుష్ట
యసాహిత్యేనప్రాగుక్తపూజనం సహజశుద్ధంమహేశ్వరాదిభిరపిసహ
ప్రాగుక్తపూజనం మిశ్రశుద్ధం। ఆద్యంతయోః సూర్యచండపూజాంవిహా
యలింగేసశక్తికంశివమావాహ్య పరివారార్చనం వినాతత్పూజనంకే
లకేవలం । ఉక్తపూజనమేవపరివారచతుష్టయార్చనసహితం సహజకే
వలం। మహేశ్వరాద్యర్చాసహితం మిశ్రకేవలం।ఆద్యంతయోఃసూర్యచం
డపూజాసహితం సశక్తికస్యాశక్తికకస్య వాపరివారదేవతారహితస్యలిం
గేపూజనం కేవలమిశ్రం।తదేవపరివారచతుష్టయార్చనసహితంసహజ
మిశ్రం । మహేశ్వరాద్యర్చనసహితంమిశ్రమిశ్రమితి । ఏవంకేవలకే
లే పరివారభావేపిసహజకేవలేమిశ్రకేవలేచపరివారసద్భావాన్మంత్ర
ధ్యనంతరం కేవలకేవలేపిపరివారార్చనకథనం యుక్తమేవ । తత్రవృష
భందేవస్యపూర్వభాగేపశ్చిమాభిముఖమర్చయేత్ । గణేశకుమారపా
ర్వతీః పూర్వాభిముఖతయాదక్షిణపశ్చిమోత్తరదిక్ష్వర్చయేత్ ।పార్వ
త్యాదుర్గారూపతయార్చనేదక్షిణాభిముఖత్వేనార్చయేత్ । పౌరాణి
కాస్తుసూర్యగణేశవిష్ణుదుర్గారూపాం పరివారదేవతాచతుష్టయీమా
హుః । వృషభాదిచతుష్టయేపిఆరోగ్యాదిఫలకామ్నాయాత్మకపరివారదే
వతామధ్యేసూర్యాదిపూజనమపి కర్తవ్యమేవ । వృషభస్యవామభాగే
సూర్యస్య దేవస్యదక్షిణభాగేదక్షిణామూర్తేః । పశ్చిమభాగేస్కంద

స్య ॥ వామే విష్ణోః । ఉత్తరభాగే దేవ్యాః । ప్రాగ్భాగే నృత్తమూర్తేః । ఏ
వమన్యేషామపి కామనయార్చనీయానాం వామాంగ మోక్షాదిస్థానాని ద్ర
ష్టవ్యాని ॥ అథ లింగశుద్ధిః ॥ వక్షస్స్థలస్థితాం శివలింగస్య సజ్జికాముద్ఘాట్య తత
దగ్రేస్థితం చతుర్వక్త్రం త్రినేత్రం వరాభయచ్ఛత్రచాపకరకరం భీమముద్ర
మభ్యర్చ్య నిశాచరాంతకృద్దేవదేవస్య ఈశయజనార్థం శుద్ధద్వారస్య
సర్వేతు గచ్ఛ త్వం హి ప్రసీద మే । ఇతి సంప్రార్థ్య సజ్జికామధ్యస్థితం దే
వం । ఓం నమో దేవదేవేశ సర్వలోకైకనాయక ॥ ఉత్తిష్ఠ స్నానకర్మా
ర్థమాత్మరక్షార్థమేవ వా । ఇతి సంప్రార్థ్య లింగం హస్తాభ్యాం సంగృ
హ్య వస్త్రం విసృజ్య ప్రాగేవ షడ్వాసనార్చితాయాం స్నానవేద్యాం
సువర్ణరజతతామ్రకాంస్యత్రపుసీసక్షీరివృక్షాన్యతమనిర్మితాయాం
ఏకసత్పద్మజాతీకరవీరకర్ణికారజగతీపద్మవాజీనీయుక్తాయాం వృత్తాకా
రాయాం మధ్యోన్నతాయాం ఉపరి ప్రసారితవస్త్రాయాం విన్యస్య లింగే పూ
ర్వేద్యురర్చితాం పూజాం హృదయమంత్రేణ సంపూజ్య శిరసీశానాదిక్ర
మేణ స్వాహాంతమూలేన సామాన్యార్ఘ్యజలేన అర్ఘ్యం దత్వా ధూపదీ
పౌ ప్రదర్శ్య అంగుష్ఠాదికనిష్ఠాంతైశానాదిపంచకం విన్యస్య కనిష్ఠికానా
మికామధ్యే పుష్పం సంగృహ్య అంగుష్ఠతర్జనీభ్యాం లింగమస్తకాత్స్వా
హాంతమూలేన హృదయేనావరోప్య తత్పుష్పం లింగమూర్ధ్ని విన్యస్య ని
ర్మాల్యం ఈశానదిశి హృదా శుద్ధపాత్రే నిధాయాస్త్రేణ లింగం పాశుప
తాస్త్రేణ పీఠం ప్రక్షాళ్య సామాన్యార్ఘ్యజలేన హృదాభిషించేత్ । ఏవం
కృతే పూర్వపూజాసమాప్తౌ లింగపీఠవిన్యస్తమంత్రోపసంహారానంత
రం లింగపీఠయోరాసక్తాః పూజకస్య భుక్తిముక్తిప్రతిబంధకవిఘ్నాః దూర
గా భవంతి ॥ లింగం చ హృదయాంబుస్నపనేన శుద్ధం పునర్మంత్రవిన్యాస
యోగ్యం భవతి । ఇతి లింగశుద్ధిః । తతః శివశక్తిభ్యాం నమః ఇతి లింగముద్రాం ప్ర
దర్శ్య । ఆసనమూర్తిం మూలైరష్టపుష్పికయా వా సంపూజ్య ధూపదీపౌ

ప్రదర్శ్య। సువర్ణరజతతామ్రమయశంఖశుక్తిగోశృంగాన్యతమపాత్రే
ణదీర్ఘగోశృంగాగ్రప్రమాణయావాధారయాభిషిచ్యాస్త్రమంత్రోక్షి
తమైత్రైలేనగోఘృతేనవాభ్యజ్య। పిష్టచూర్ణాదిభిర్వాభ్యుత్త్యోష్ణతోయేనా
భిషిచ్య శిరసిపుష్పమారోప్యపంచగవ్యం ప్రత్యేకపంచామృతఫలరససం
యుక్తంపంచామృతైరంతరాంతరాశిరఃశిఖామంత్రైః పుష్పధూపదీప
సమర్పణపూర్వకమస్త్రేణఘంటాతాడనపూర్వకమభిషించేత్॥ నా
నాసుగంధద్రవ్యమిళితత్వక్పనసనాళికేరఖండసత్వగ్దాడిమబీజపూర
కుచనాగచూతకదళీఫలోపేతముదకం వా। యవనీరవ్రీహిముద్గగుడ
సిద్ధార్థసౌగంధికహేమశాలిబీజసహితముదకంబీజో
దకంతేనాభిషిచ్యమూలబీజేనగంధపుష్పధూపదీపైరర్చయేత్ స్ఫటికము
క్తాఫలమాణిక్యవిద్రుమ గోమేధపుష్యరాగ గారుత్మతేంద్రనీలసహిత
ముదకంరత్నోదకంతేనాభిషిచ్య। వర్ణమంత్రేణగంధాదిభిరభిషిం
చేత్॥ చందనాగరుకస్తూరీకుంకుమకర్పూరమనశ్శిలైలాకుష్ఠతక్కో
లాఘంచోశీరచంపకముకుళచూర్ణసహితముదకం గంధోదకంతేనాభి
షిచ్యగంధపుష్పధూపదీపనైవేద్యానినామమంత్రేణ సమర్పయేత్॥ చం
పకమల్లికాకేతకీపాటల కుందపున్నాగ నంద్యావర్తశ్రియావర్తజాతి
మందారకరవీర పద్మనీలోత్పలగిరిపుష్పయుక్తంశృంగిబేర మదనారిసహి
తముదకం పుష్పోదకంతేనాభిషిచ్యశివమంత్రేణగంధపుష్పధూపదీప
నైవేద్యానిదద్యాత్। తతోనామమంత్రంసముచ్చరన్ శుద్ధేనాన్నే
నశనైశ్శనైరభిషిచ్య। తదన్నంలింగమభితస్థితంలింగాకృతింకృత్వాగంధపు
ష్పధూపదీప పాయసతాంబూలానిదత్వాతదన్నంప్రక్షాళ్యలింగమూర్ధ్ని
మూలబీజంన్యస్య గంధపుష్పధూపదీపాన్దత్వా బ్రహ్మమంత్రైరాలభ్య
ధేనుముద్రాంబధ్నీయాత్॥ ఇదమన్నాభిషేచనం అపమృత్యునివారకం
ఆయురారోగ్యరాజ్యాభివృద్ధిదం సకలవశీకరణం సర్వశాంతికరణం

యతతో జలార్చనం కుర్యాత్ నిరీక్షణాదిసంస్కారవతా శుద్ధజలేన హేమరజతతామ్రమయయజ్ఞవృక్షజాత్యన్యతమపాత్రం ప్రపూర్య తత్పాత్రం కరపీఠే విన్యస్య తన్మధ్యే పాత్రేణ లింగం సంస్థాప్య పూర్వాతిలాక్షతార్చనతా గంధపుష్పధూపదీపైరర్చయేత్ ॥ ఇత్యం జలార్చనం । తతస్సముద్ధృత్య పూర్వవత్ కరపీఠరూపస్థానవేద్యాం విన్యసేత్ । జలాభిషేకేన కల్పకోటిసహస్రార్జితం పాపం నశ్యతి । మాసం ఘృతాభిషేకేన త్రిసప్తకులోపేతస్య శివపదప్రాప్తిర్భవతి । కరయంత్రోద్భవతిలతైలాభిషేకేన శివపదప్రాప్తిర్భవతి । క్షీరాభిషేకేణాయుతసాలంకారగోదానఫలప్రాప్తిర్భవతి। దధ్యభిషేకేణ సర్వపాపక్షయపూర్వకం శివలోకప్రాప్తిర్భవతి ; మధుస్నపనేన వహ్నిలోకప్రాప్తిర్భవతి । ఇక్షురసస్నపనేన విద్యాధరలోకప్రాప్తిర్భవతి । కర్పూరాగరుతోయేన శివపదప్రాప్తిః । గంధతోయేన గంధర్వలోకస్య। పుష్పోదకేన సూర్యలోకస్య। హేమోదకేన కుబేరలోకస్య। ముక్తోదకేన ఇంద్రలోకస్య। కుశోదకేన బ్రహ్మలోకస్య ప్రాప్తిరిత్యాది ద్రష్టవ్యం ॥ తత్తద్రవ్యాలాభే వస్త్రపూతేన శుద్ధతోయేనాభిషించేత్ ॥ తేనాపి సర్వకామసమృద్ధవరుణలోకప్రాప్తిరుక్తా । తతో ధారాభిషేచనం కుర్యాత్ తచ్చ పాత్రార్ఘపాత్రజాతత్వాత్ ద్వాదశాంగులవిస్తారం ఏకాంగులోత్సేధం యవత్రయఘనముత్తమం । సప్తాంగులవిస్తారమర్ధాంగులోత్సేధం యవద్వయఘనం మధ్యమం । పంచాంగులవిస్తారం పాదాంగులోత్సేధం యవమాత్రఘనమధమం । తత్సువర్ణేన రజతేన తామ్రేణ వా చతురశ్రం వృత్తం వా కర్తవ్యం । చతురశ్రం చ నవకోష్ఠాని విలిఖ్య మధ్యకోష్ఠస్య మధ్యరంధ్రమేకం పరితోఽష్టౌ మధ్యకోష్ఠస్యైవ నవరేఖాయాం । మహాదిక్షు చత్వారి పూర్వాదికోష్ఠేషు ప్రత్యేకం ద్వాదశరంధ్రాణి చేత్యేవముత్తమపాత్రస్యావధికాః అష్టోత్తరశతరంధ్రాణి కుర్యాత్ ॥ మధ్యకోష్ఠస్య మధ్యరంధ్రమేకం । పరితోష్టసు పూర్వాదికోష్ఠేషు పంచపంచ చేత్యేవం మధ్య

మపాత్రస్యైకోనాని పంచాశద్రంధ్రాణికుర్యాత్।మధ్యకోష్ఠస్యమధ్యప
కంపూర్వాదికోష్ఠేషుత్రీణిత్రీణిరంధ్రాణీత్యేవంమధ్యపాత్రస్య పంచ
వింశతిరంధ్రాణికుర్యాత్। వృత్తంచేదష్టదళపద్మం విలిఖ్యకర్ణికా
యాం మధ్యేపరితశ్చ నవరంధ్రాణి ప్రతిదళం ద్వాదశద్వాదశరంధ్రాణి
దళేభ్యోబహిర్వృత్తేమహాదిక్షుచత్వారిచోత్తమపాత్రస్యకుర్యాత్।ఉ
త్తరపాత్రయోరష్టదళపద్మంచ చతురశ్రవద్రంధ్రాణిద్రష్టవ్యాని।ఏవంభూ
తంపాత్రం దేవస్యోపరిహస్తధృతం కృత్వాశుద్ధజలేనాపూర్యహస్తేన
పాత్రంధారయన్ మూలేనధారాభిరభిషించేత్ । ఏవమభిషేకార్థాని
ప్రాక్సంస్కృతపంచగవ్యాదివ్యతిరిక్తానితైలాదీని అస్త్రేణసంప్రోక్ష్య
వచేనావకుంఠ్య అస్త్రేణసంరక్ష్యహృదయబీజేన అభిషేచనేవినియోజ
యేత్ । ఏవంప్రపంచేనాభిషేకంకర్తుమశక్తః శుద్ధజలేనాభిషేచయేత్
తతోమూలమంత్రేణపుష్పందత్వామంత్రాన్నం నివేద్యశుద్ధమృదవాస
సాశ్నైః సంమృజ్యకరకమలేస్థాపయేత్ । తతఉత్థితఇవమనసాశివంప్రద
క్షిణీకృత్య నిఋతికోణస్థితవాస్త్వధిపతి (బ్రహ్మస్థానాదుత్తరభాగరూపంశి
వమందిరస్య వాయుకోణంగత్వా తత్రశ్యామవర్ణందండాక్షసూత్ర
పాశాంకుశాన్ కరైఃపుష్కరేణబీజపూరంచధారయన్ దక్షిణముఖము
పవిష్టం గణపతిమావాహనాదిసర్వోపచారైః సంపూజ్యశివార్చనంగ
ణేశాననిర్విఘ్నంకురుమేసదేతిప్రార్థయేత్ ।తతఃప్రాగ్భాగేచశివవేది
కస్యోత్తరదిశారూపేశ్రీఫలకమలాభయవరధారిణీం త్రిణేత్రాం శివశక్తి
రూపాందక్షిణముఖముపవిష్టాంమహాలక్ష్మీంతథైవ సంపూజ్యమనసాశివా
ర్చనద్రవ్యసమృద్ధింకురుమేసదేతిప్రార్థయేత్ । తతఃప్రాగ్భాగేశివ
మందిరస్యైశానకోణరూపేసదాశివానంతశ్రీకంఠాంబికాగుహపిణ్ణధా
తృరూపాన్ప్రసన్నవదనాన్ యోగపట్టధరాన్ వ్యాఖ్యాముద్రాక్షసూ
త్రవిరాజితకరద్వయాన్ గౌరవర్ణాన్ దక్షిణముఖానుపవిష్టాన్సంపూ

కూన్వాశివాదిస్వరూపపర్యంతాన్ గురూన్వాతథైవసర్వోపచారైః
సంపూజ్యశివాది గురవోమహ్యమనుజ్ఞాందాతుమర్హంతి ॥శివార్చనం
కరిష్యేహంయుష్మద్దర్శితమార్గతఇతిప్రార్థయేత్ ॥ గురుస్థానేశ్రీగు
రుపాదకమలాభ్యాంనమఇతి గురుపాదుకేచపూజయిత్వాగణపతిమహాల
క్ష్మీగురుపాదుకానాంపూజానంతరం సర్వాన్ప్రణమ్య క్షితితలనిహితని
శ్చలజానుః బద్ధాంజలిః గణనాథాంబికేస్వామి పాదుకేమాంజగద్గురుం
యజంతమనుజానీథయథాసంపన్నకారకం ఇతియుగపత్ప్రార్థయేత్।అ
థతేభ్యస్సకాశాత్ప్రత్రి।శివం యజస్వేత్యనుజ్ఞాలాభంభావయిత్వా దేవ
స్యాగ్నేయకోణేదక్షిణభాగేవా ఫలాభిసంధిపూర్వకం యథాశక్తి శివా
ర్చనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య । తత్రప్రథమం । అథశివార్చనం। తత్రకం
దనాళగ్రంథిదళకెసరకర్ణికావిభక్తకమలరూపం క్షిత్యాదిశుద్ధవిద్యాం
తంనత్వాశక్తితత్వపర్యంతోజ్ఞేయః ఉపరిస్థితయామాత్రయా సహనివృత్త్యా
దిశాంతికలాపర్యంతోధ్యాయమిత్యుపక్రమ్య । శాంత్యతీతకలాప్రమా
ణోవిద్యాదేహః తత్స్వరూపపరిజ్ఞానార్థం నివృత్త్యాదికలాప్రమాణం
తదంతర్గతతత్వస్వరూపముచ్యతే । నివృత్తికలాశతకోటియోజనప్రమా
ణాబ్రహ్మాండరూపాతత్రైకం పృథివీతత్వంతదుపరిసహస్రయోజనప్రమా
ణాప్రతిష్ఠాకలాతత్రజలాదిభూతచతుష్టయగంధాదితన్మాత్రపంచక
ర్మేంద్రియపంచకమనోహంకారబుద్ధిప్రకృతిరూపాణిత్రయోవింశతిత
త్వాని।తదుపరిఅయుతకోటియోజనప్రమాణావిద్యాకలాతత్రపురుషరాగ
నియతికలావిద్యాకాల మాయారూపాణి సప్తతత్వాని।తదుపరిలక్షకోటి
యోజనప్రమాణాశాంతికలా తత్రశుద్ధవిద్యా మహేశ్వరశ్చేతి తత్వే।త
దుపరిదశలక్షకోటి యోజనప్రమాణాశాంత్యతీతకలాతత్రసదాశివః శక్తి
శ్చేతిద్వేతత్వే తదుపర్యప్రమేయం శివతత్వం నివృత్తికలాత్మకంపృథి
వీతత్వంయావత్కందః । ప్రతిష్ఠావిద్యాకలాంతర్గతానిఏకోనత్రింశత్త

త్వానియావన్నాళంజలాదికలాంతతత్త్వేషుస్థితానిపంచసప్తతిర్భువనాని కంటకాః । తత్తద్భువనాంతర్గతప్రాణినాంబుద్ధిధర్మాః పంచాశద్భావానాళాంతర్గతసూత్రాణి।విద్యాయామేవకాలస్యోపరిస్థితంమాయాతత్త్వంపద్మనాళగ్రంధిః । శాంతికలాయాంస్థితంశుద్ధవిద్యాతత్త్వందళకేసరకర్ణికాకారాత్మకం పద్మంశుద్ధవిద్యాయాఉపరిస్థితంమహేశ్వరతత్త్వం యావజ్జీవస్యసూక్ష్మసారార్థిః శాంత్యతీతకలాయాంస్థితం సదాశివశక్తితత్త్వద్వయంయావద్విద్యాదేహఃనాళస్థితానిభువనానిచకలామనోవాయుగగనాహంకారబుద్ధిప్రకృతిషుప్రత్యేకమష్టావష్టౌభువనానీతి షట్పంచాశత్ పురుషేషడ్రాగేపంచనియతౌ ద్వేకలాయాంద్వేవిద్యాయాంద్వేకాలేఇతి పురుషాదికాలాంతేషు భువనానిఏకోనవింశతిరిత్యేవంపంచసప్తతిర్భువనానికంటకాః । తమోమోహ మహామోహ తామిస్రాంధతామిస్రరూపాఃపంచవిపర్యయాః । ఊహశ్శబ్దోధ్యయనందుఃఖత్రయవిఘాతాః సుహృత్ప్రాప్తిర్దానం చాష్టసిద్ధయఃఅధ్యాత్మిక్యః । ప్రకృత్యుపాదానకాలభాగ్యాఖ్యాశ్చతస్రః విషయోపరమకృతాబాహ్యాఃపంచేతినవచతుష్టయః । అంధత్వమూకత్వాదయఃఏకాదశేంద్రియవధాః। అనూహాదయస్సప్తదశవధాఃప్రాగుక్తసిద్ధితుష్టివధాత్సేతిబుద్ధేరష్టావింశతిరశక్తయః । ఇతిపంచాశద్భావనానాళసూత్రాణిఅత్రకందనాళాదియోజనప్రమాణవిషయేమతాంతరం ప్రదర్శ్యతే। నివృత్తికలాత్మకంపృథ్వీతత్త్వంపూర్వవచ్ఛతకోటియోజనమేవపృథివీతత్త్వాద్దశగుణోహంకారః అహంకారాద్దశగుణాబుద్ధిఃబుద్ధేర్దశగుణాప్రకృతిఃప్రకృతేర్దశగుణంగుణతత్త్వం । ఏవంగుణతత్త్వపర్యంతందశసంఖ్యయావృద్ధిః । అతఃపరంమాయాపర్యంతంశతసంఖ్యయావృద్ధిఃగుణతత్త్వాచ్ఛతగుణాప్రకృతిః । ప్రకృతేఃశతగుణోరాగః । రాగాచ్ఛతగుణోనియతిః । నియతేఃశతగుణావిద్యా । తతశ్శతగుణాకలా । తతశ్శతగుణఃకా

లః। తతశ్శతగుణా మాయా। శుద్ధవిద్యేశ్వరసదాశివానాం సహస్రసం
ఖ్యయా వృద్ధిః। మాయాయాః సహస్రగుణా శుద్ధవిద్యా। శుద్ధవిద్యాయాస్స
హస్రగుణ ఈశ్వరః। ఈశ్వరాత్సహస్రగుణః సదాశివ ఇతి। తతోఽసం
ఖ్యాలక్షసంఖ్యయా వృద్ధిః। సదాశివాల్లక్షగుణా శక్తిరితి। తతశ్శివతత్త్వమ
ప్రమేయం। ఇదం చ మహత్తత్త్వప్రకృతిపూర్వగుణతత్త్వాననంగీకృత్య ప్ర
కృతేరనంతరం। పురుషమంగీకృత్య చ ప్రవృత్తం। తథా చాహుః। తత్త్వం
శతకోటియోజనమాపః ప్రారభ్య గాణాంతకం। పఞ్చాశ్యతద్గుణనాత్తథా ప్ర
కృతితో మాయావసానం శతాత్॥ సాహస్రాచ్చ సదాశివావధి తతః శక్త్యం
తకం లక్షతో వాప్యూర్ధ్వం చ సదాశివాదపి విభోర్బిందోరధిష్ఠాయకః ఇతి
ఏవం సతి నాశః కియద్యోజనసంఖ్యా జాయత ఇతి చేదసంఖ్యయోజనమేవ
తథాపి కించిత్ప్రకారైరపి యోజనసంఖ్యా ప్రదృశ్యతే। ఏకత్వమారభ్యోత్త
రోత్తరం దశగుణవృద్ధ్యా క్రియమాణాయాం। వింశతితమం స్థానం పరార్ధసం
ఖ్యా। సా సర్వాంతిమసంఖ్యా వింశతేశ్చ స్థానానామేతాని నామాని ఏకం దశ
శతం సహస్రమయుతం లక్షం ప్రయుతం కోటిః అర్బుదం పద్మం ఖర్వం నిఖర్వం
బృందం మహాపద్మం శంఖః మహాసముద్రః। అంతిమః। మధ్యం పరార్ధ ఇతి త
థాహి। ఏకం పఙ్క్తిశతం సహస్రమయుతం లక్షం ప్రపూర్వాయుతం కో
టిశ్చార్బుదకం చ పద్మకమథో ఖర్వం నిఖర్వం తథా॥ బృందం చైవ మ
హాసరోజమపరశ్శంఖః సముద్రోఽంతిమో మధ్యం చైవ పరార్ధసంజ్ఞ
కమిమాం సంఖ్యాం విదుః పండితాః। ఇతి। ఏవం చ శతకోటిసంఖ్యామే
తస్థానేన వేద్యా జలతత్త్వాదీనాం సంఖ్యా క్రియతే। శతకోటినామపద్మసం
ఖ్యాతత్వచ్చ పద్మయోజనం। పృథివీతత్త్వం। ఏకయోజనం జలతత్త్వం దశయోజ
నం। తేజస్తత్త్వం శతయోజనం। వాయుతత్త్వం సహస్రయోజనం। గగనతత్త్వం
అయుతయోజనం। అహంకారో లక్షయోజనం బుద్ధిః ప్రయుతయోజనం। గు
ణతత్త్వం కోటియోజనం। తతః పరం శతసంఖ్యయావర్ధనీయత్వాత్। ఏ

కాంతస్సరతిశయసంఖ్యాగ్రాహ్యః । యథాప్రకృతిఃపద్మయోజనా।రాగో
నిఖర్వయోజనః । నియతిర్మహాపద్మయోజనా । మహావిద్యాశంఖ
యోజనా । కలామహాసముద్రయోజనా । కాలఃపరార్ధయోజనమితః
ఏవంచజలాదికలాతత్త్వసముదాయరూపో నాళో దశశతసహస్రాయుత
లక్షప్రయుతకోటిపద్మఖర్వనిఖర్వమహాపద్మమహాశంఖమహాసముద్ర
రాధాఖ్యత్రయోదశసంఖ్యాసముదాయసంఖ్యేయయోజనపరిమితో భ
వతి । పద్మసంఖ్యాయామేకత్వరూపతామారోప్యగుణనేతునాళః। ఖర్వ
నిఖర్వబృందమహాపద్మశంఖమహాశంఖసముద్రమధ్యదశగుణితపరార్ధ
సంఖ్యాధికసంఖ్యాసద్భావమారోప్యగణనేతునాళస్సహస్రగుణితపరా
ర్ధకోటిగుణిత పరార్ధకోటిపద్మగుణిత పరార్ధరూపత్రయోదశసంఖ్యా
సముదాయసంఖ్యేయ యోజనోచ్ఛ్రాయోభవతి। నాళాంతర్గతానాంత్వ
తానామపిభువనానామపిభువనాధారాణామపిగంధాదిపంచకకర్మేంద్రి
య పంచకజ్ఞానేంద్రియ పంచకమానసానాంపృథగ్యోజనసంఖ్యానోక్తే
మతాశ్రయణాత్ తేషుయోజనసంఖ్యానగుణితా ।అథ తేషామపిభువనా
ధారతయా పృథగ్యోజనసంఖ్యామాశ్రిత్య మత్రాంతరంప్రదర్శ్యతే। ప
ద్మయోజనప్రమాణాద్భూతత్వాజ్జలాదిమనోంతానాం వింశతేస్తత్త్వా
ముత్తరోత్తరందశగుణావధిః అహంకారబుద్ధ్యోఃశతగుణాప్రకృతేఃసహస్ర
గుణాపురుషస్యాయుతగుణా నియతికాలయోర్లక్షగుణారాగవిద్యాక
లానాందశలక్షగుణామాయాయాస్తతః కోటిగుణాశుద్ధవిద్యాయాః ద
కోటిగుణా ఈశ్వరస్యశతకోటిగుణాసదాశివస్యసహస్రకోటిగుణాశక్తే
రయుతకోటిగుణాశివతత్త్వస్యనాస్తి యోజనసంఖ్యేతిపురుషమాయామ
ధ్యవృత్తితత్త్వానాంపంచానామూర్ధ్వాధరభావేనక్రమభేదమాశ్రిత్య ఇ
దంమతంప్రవృత్తం।అస్మిన్మతేక్షిత్యాదీనామనోంతాన్యేకవింశతితత్త్వాన్యు
క్తాని।ఉత్తరోత్తరందశగుణవృద్ధ్యాక్రమాదేకదశశతసహస్రాయుతలక్ష

ప్రయుతకోట్యర్బుదపద్మఖర్వనిఖర్వబృందమహాపద్మశంఖమహాసము
ద్రమధ్యపరార్ధదశపరార్ధయోజనాన్యహంకారబుద్ధిశతగుణవృద్ధ్యా
క్రమాత్ సహస్రగుణిత లక్షగుణితపరార్ధయోజన ప్రకృతిసహస్రగుణ
వృద్ధ్యార్బుదగుణితపరార్ధయోజనా ।పురుషస్తతోయుతగుణవృద్ధ్యా
బృందగుణితపరార్ధయోజనానియతి కాలలక్షగుణవృద్ధ్యాక్రమాత్పద్మప
రార్ధగుణిత మహాశంఖపరార్ధగుణిత శతపరార్ధహతపరార్ధగు
ణితపరార్ధయోజనా । ఏవంచాస్మిన్పక్షే జలాదికలాతత్త్వ సముదాయ
మహోనాళో దశాదిశతపరార్ధహతపరార్ధపర్యంతైకోనత్రింశత్సం
ఖ్యాసముదాయసంఖ్యేయయోజనపరిమితో భవతి । అస్మింస్తత్త్వవిద్యాక్ర
మణేనప్రవృత్తేపక్షద్వయేపి నాళగ్రంథేః పద్మస్యచాతిదైర్ఘ్యం స్యాత్త
థాహ్యగ్రే ప్రథమపక్షే తావన్నాళాంతర్గతేషు తత్త్వేషు కాలఏకః ప
రార్ధయోజనః। కలాతచ్ఛతాంశపరమితా ఏవంవిద్యానియతిపూర్వపూ
ర్వతత్త్వానితచ్ఛతాంశపరిమితానీతినాళః కించిదధికైకపరార్ధయోజ
నః మాయారూపగ్రంథిస్తు శతగుణితపరార్ధయోజనః కాలాచ్ఛతగుణత
త్వమాయాపద్మలక్షగుణిత పరార్ధయోజనంపద్మరూపాయాః శుద్ధవిద్యా
యాః మాయాపేక్షయాసహస్రగుణత్వాదిత్థంపక్షాంతరేపినాళగ్రంథిప
ద్మయోర్దైర్ఘ్యావస్థిత్యాపర్యవస్యతి।ఏవంకందప్రభృతినాళా'పేక్షయా
గ్రంథేఃపద్మస్యచదైర్ఘ్యంనలౌకికపద్మచ్ఛాయానుకారినాభికందాదిహృ
త్ప్రదేశాంతహృత్పద్మచ్ఛాయానుకారిఅన్యకాలవృద్ధిపక్షశ్రవణమేవశివా
సనపద్మభావనాయామనుకూలం। ఇదంచకమలమనంతాసనసింహాసన
యోగాసన పద్మాసన విమలాసన రూపపంచాసన గర్భాంతత్రిపృథివీ త
త్త్వమపరిమితకందఏనాధారాశక్తేః జలాదికాలాంత తతత్త్వమపరిమితో
నాళఏవ తదుపరిస్థితపద్మముకుళసహితస్సర్వ ఆధారశక్తిరూపక్షీరోదసము
ద్రశేషఫణామండల శక్తిసహితభుజంగమాకృతి శాలివిద్యేశ్వరాష్టకాంతర్గ

త్తానంతరుద్రాః ఏతదుభయమనంతాసనముచ్యతే। నాళాద్యవధిజలత
త్త్వప్రభృతిగుణతత్త్వపర్యంతం నాళంపరితస్థితంసం సనంతతఉపరిగ్రం
థిపర్యంతం యోగాసనం। తదుపరిదళకేసరరూపంపద్మాసనం । కర్ణికై
వవిమలాసనం । కర్ణికోపరిస్థితగుణత్రయమండలత్రయతత్త్వత్రయా
త్మకంవా।యద్వ్యాప్యనంతః సహస్రఫణామండితః సర్పత్వేనోక్తఇతితస్య
భోగదండఏవ ఊర్ధ్వాకారస్థితోనాళః సంకుచితంతత్ఫణామండలమే
వాత్రపద్మముకుళం నతుతద్వ్యతిరేకేణపద్మమస్తి । తథాపితదేవవికా
సిధ్యానదశాయామష్టదళపద్మరూపేణభావనీయమితి పద్మాసనముచ్యతే।
యద్వావృత్తాకారం । కోటిసూర్యాభం । సింహాసనాదధస్థితం అనంత
భోగిరూపంఅనంతంపద్మకరూపాన్నాళాదన్యదేవానంతాసనం। వృత్తా
కారముపర్యుపరిస్థితానంతవాసుకితక్షకకర్కోటకపద్మమహాపద్మశంఖ
గుళికాఖ్యాష్టమహానాగరూపంవా ॥ ఏవమనంతాసనంభావనీయం। సిం
హాసనంస్యాదధస్తాద్వృషసింహభూతకుంజరాకారధర్మాదిపాదచతు
ష్టయస్య ధర్మాదిఫలకచతుష్టయస్యానంచ స్యోపరిఫణాపంచకేనపుచ్ఛే
నచసహితః ఫణామధ్యేపురుషాకారః క్షౌమవస్త్రపరిధానస్సర్వాభరణ
భూషితోవరాభయకరద్వయో నాగరాజఃతంపరితఃపూర్వాదిదిక్షుఅనం
తాద్యాః గుళికాంతాః ఏకఫణాః కృతాంజలిపుటాః నాగరాజంవీ
క్షమాణాః మహానాగరాజస్యశిరసిప్రఫుల్లమష్టదళయుక్తంఅనంతపం
కజమితి॥అత్రఆదిమపక్షమేవావలంబ్యశివార్చనస్యాపిక్రమఃప్రదర్శ్య
తే । హాం ఆధారశక్త్యైనమః । శతకోటియోజనప్రమాణబ్రహ్మాండా
కారపృథివీతత్త్వపరినిరీక్షణశివాసనపద్మకందరూపాంధవళవర్ణాంప
శాంకుశవరాభయధారిణీంపూజయామి । అనంతాసనాయనమః । జలా
దికలాతత్త్వపరిమాణనాళరూపం మాయాగ్రంథిరహితం ఏకాదశసహస్ర
కోటియోజనోచ్ఛ్రాయంవాఖర్వనిఖర్వబృందమహాపద్మశంఖసహస్రం

ఖసముద్రమధ్యదశగుణితపరార్ధ నిఖర్వగుణితసహస్రపరార్ధలక్షగు
ణితపరార్ధకోటిగుణితపరార్ధపద్మగుణితపరార్ధఖర్వగుణితపరార్ధరూపచ
తుర్దశసంఖ్యాసముదాయసంఖ్యేయయోజనోచ్ఛ్రాయంవా । శతసహస్రా
యుతలక్షప్రయుతకోట్యర్బుద పద్మఖర్వ నిఖర్వబృంద మహాపద్మశంఖ
మహాశంఖ సముద్ర మహాసముద్రమధ్య పరార్ధదశగుణితపరార్ధసహ
స్రగుణిత పరార్ధలక్షగుణిత పరార్ధ మహాపరార్ధ అర్బుదగుణిత
పరార్ధబృందగుణితపరార్ధ మహాసముద్ర మధ్యగుణిత పరార్ధసహ
స్రపరార్ధ గుణితపరార్ధపద్మపరార్ధగుణితపరార్ధమహాశంఖపరా
ర్ధగుణితపరార్ధ శతపరార్ధాహత పరార్ధగుణిత పరార్ధపద్మప
రార్ధాహత పరార్ధగుణిత పరార్ధరూపత్రింశంత్సం
ఖ్యాగుణిత పద్మ సంఖ్యాసముదాయసంఖ్యేయయోజనోచ్ఛ్రాయం
వా ॥ తదుపరిసహస్రఫణామండలరూపాబ్జముకుళాలంకృతమేకవక్త్రం
చతుర్భుజంహ్రాదయేనమసాక్షరముద్రాసహితమనంతరుద్రరూపమనం
తాసనంపూజయామి ॥ హాంశివాసనపద్మనాళకంటకేభ్యోనమః । పృథి
వీకందోద్గతశివాసనపద్మనాళావయవేజలాత్మకలాంతతత్వాశ్రితామరేశ
ప్రభాసనైమిషపుష్కరాషాఢి డిండి ముండభార భూతిలగుడీశ్వరహరి
శ్చంద్రశ్రీశైలజటీశ్వరమాత్రకేశ్వరమధ్యమేశ్వరమహాకాళకేదారభై
రవగయాకురుక్షేత్రనాఖండలబలవిమలేశ్వరాట్టహాసమహేంద్రభీమే
శ్వరావిముక్తవస్త్రాపదరుద్రకోటిమహాలయగోకర్ణభద్రకర్ణస్వర్ణాక్షస్థా
ణుఛగలాండ దుగండమాకోటి మండలేశ్వర కాళాంజనశంకుకర్ణస్థూ
లేశ్వర పైశాచరాక్షసయక్ష గాంధర్వ రౌద్రసౌమ్యప్రాజాపత్యా
లౌకికృత భైరవ బ్రాహ్మవైష్ణవకౌమార శ్రీకంఠవామదేవ భీమోగ్రభ
వేశానైకవీరప్రచండచండమృతిసంవర్త జ్యోతి, పింగసూరగ, మంత్ర
పాపి, సుబాహుభాసుర, కాలదంష్ట్రి, పింగళాక్ష, విశాల, కాలరూపిహు

త్రాశనపంచాంతక ఏకవీరనామధేయ పంచసప్తతిభువనరూపాంకంట కాన్పూజయామి । సూత్రైభ్యోనమః । పంచవివర్యయాష్టసిద్ధినవతుష్టష్టా వింశతిరక్తిరూప పంచాశద్భావాత్మకానిశివాసనపద్మనాళసూత్రాణిపూజ యామి। ఏవమనంతాసనాత్మక నాళపూజానంతనాళం పరితస్థితంసింహా సనంయోగాసనేపూజయేత్ । హాంధర్మాయనమః । శివసింహాసనస్యాగ్నే యకోణపాదరూపం సింహాకారంజలాదిగుణతత్వపర్యంతోన్నతం ఆగ్నే యాభిముఖం వివృతాస్యంపరివృతకంధరం వాయవ్యకోణసింహావలోకి నంకోటిసింహపరివారితం కర్పూరవర్ణంధర్మంపూజయామి । హాం జ్ఞానాయనమః । శివసింహాసనస్యానైఋుతకోణపాదరూపం సింహాకారంజ లాదిగుణతత్వపర్యంతోన్నతంనైఋుతాభిముఖంవివృతాస్యంపరివృతకంధ రంఈశానకోణసింహావలోకినంకోటిసింహపరివారితం కుంకుమవర్ణంజ్ఞా నంపూజయామి॥హాంవైరాగ్యాయనమః॥శివసింహాసనస్యవాయవ్యకోణ పాదరూపంసింహాకారంజలాదిగుణతత్వపర్యంతోన్నతంవాయవ్యాభిము ఖంవివృతాస్యంపరివృతకంధరంఆగ్నేయకోణసింహావలోకినంకోటిసింహ పరివారితంసువర్ణవర్ణంవైరాగ్యంపూజయామి।హాంఐశ్వర్యాయనమః॥ శివ సింహాసనస్యఈశా కోణపాదరూపంసింహాకారం ఈశానాభిముఖంజ లాదిగుణతత్వపర్యంతోన్నతం।వివృతాస్యంపరివృతకంధరం।నైఋుతకోణ సింహావలోకినంకోటిసింహపరివారితంమేఘవర్ణంఐశ్వర్యంపూజయామి హాం అధర్మాయనమః॥శివసింహాసనస్యపూర్వఫలకరూపం।శ్వేతకృష్ణవ ర్ణం పురుషాకారందక్షిణశిరసం ఉత్తరపాదం అధోముఖంఅధర్మంపూ జయామి । హాం అజ్ఞానాయనమః । శివసింహాసనస్యదక్షిణఫలకరూపం శ్వేతరక్తవర్ణంపురుషాకారంపూర్వశిరసం పశ్చిమపాదమధోముఖమ జ్ఞానం పూజయామి । హాం అవైరాగ్యాయనమః। శివసింహాసనస్యపశ్చి మఫలకరూపంరక్తపీతవర్ణం పురుషాకారం ఉత్తరశిరసందక్షిణపాదమ

ధోముఖగుః వైరాగ్యంపూజయామి॥హాం అనైశ్వరాయనమః ।శివసింహాస నస్యోత్తరఫలకరూపంపీతకృష్ణవర్ణంపురుషాకారంపశ్చిమశిరసంపూర్వపా దసధోముఖమనైశ్వర్యం పూజయమి । తదనంతరం హాం శివసింహాస నాయనమః । ఇతిసమస్తంసింహాసనం సంపూజ్యయోగాసనంపూజయేత్ తస్యశ్వేతరక్త పీతకృష్ణవర్ణాని భూతరూపాణికృత త్రేతాద్వాపర కలి యుగాన్యాగ్నేయాది పాదత్వేనవ్యక్తయోగి కాలకాలాః స్ఫటికకాల మేఘదాడిమపుష్పాభిన్నాంజనవర్ణాః పూర్వాదిఫలకత్వేనాభ్యర్చ్య। హాం శివయోగాసనమధ్యఫలకరూపాయ శ్రీమహావిష్ణవేనమఇతిమధ్యే। నీలవర్ణం త్రిణేత్రం శంఖచక్రవరాభయకరం విష్ణుంపూజయేత్॥తతో రజోగుణారుణాయనమోగుణతూలభక్తాయఆమ్నాయరూపాయాచ్ఛా దనాయనమ ఇతియోగాసనస్యోర్ధ్వ మేఖలాయా అధోభాగప్రసారి తం శయనరూపం అధశ్ఛదననైరుతకోణే హాం సత్వగుణధవళితాయశు ద్ధమాయారూపాయ ఉర్ధ్వచ్ఛదనాయ నమఇతి మేఖలాయా ఉపరిశ యనీయోత్తరవరదరూపమూర్ధ్వచ్ఛదనం నైరుతకోణె సంపూజ్యహాం శివయోగాసనాయనమఇతిసమస్తం యోగాసనం పూజయేత్ । యోగా సనవిమలాసనే వినాత్రియాసనాత్మకమేవశివాసనమితి పక్షేసింహాసన మేవమాయాగ్రంథిపర్యంతోన్నతం భావయిత్వా తత్పాదఫలకార్చనా నంతరం ఆగ్నేయాదికోణస్థితతదీయ ఫలకద్వయసంధానాకిలత్వేనకృ తయుగాదిచతుష్టయమభ్యర్చ్య తన్మధ్యఫలకత్వేనైవశ్రీమహావిష్ణుంపూ జయిత్వా అధశ్ఛదనమూర్ధ్వశ్ఛదనంచపూజయేత్ ॥ ...

తతఅనంతఫణామండలరూపంపద్మముకుళంవికసితంభావయిత్వాత స్యదళకేసరానర్చయేత్। హాంశివాసనపద్మదళకేసరేభ్యోనమః ।అష్టవి ద్యేశ్వరరూపాణిధవళవర్ణానిశివాసనపద్మదళానిపూజయామి।హాంకేస రేభ్యోనమః మూలేసువర్ణవర్ణానిమధ్యేవిద్రుమవర్ణానిముక్తాఫలాలంకృ

తాని శిరోలంకృతాని చతుష్షష్టికలారూపాణి వామాదిశక్తిసహితాష్టరుద్ర
రూపదళసహస్రయుతాని వా కేసరాణి పూజయామి । కేసరాణి అష్టపు
ష్టిరుద్రరూపాణ్యపక్షే అష్టావష్టౌ కేసరాణి ఏకైకరుద్రత్వేన భావనీయాని
అథవా ఫణరూపదళసహస్రయుక్తస్య అనంతపంకజస్య కేస
రాణ్యష్టసహస్రం సంతీతి తాని సర్వాణి పంచవింశత్యుత్తరశతసంఖ్యయా
అష్టధా విభజ్య వామాద్యష్టరుద్రరూపేణ పూజనీయాని । కర్ణికాసహితా
న్యష్ట వా కేసరాణి తథా పూజనీయాని । అథాన్యేష్వష్టవిద్యేశ్వరరూ
పతయా పూజనీయేషు దళేష్వపి యోజనీయః । హాం కర్ణికాయై నమః । వి
మలాశక్తిరూపాం కనకవర్ణాం శివాసనపద్మకర్ణికాం పూజయామి । హాం
బీజేభ్యో నమః । వామాదిశక్తిరూపాణి పంచాశద్వర్ణరూపాణి శివాస
నపద్మకర్ణికాబీజాని పూజయామి । తతస్సర్వావయవయుతం పద్మం
విభావ్య హాం పద్మాసనాయ నమ ఇతి సంపూజ్య హాం పద్మముద్రాయై నమ
ఇతి పద్మముద్రాం ప్రదర్శయేత్ ॥ తతః పూర్వాది ప్రాగ్దక్షిణేన అష్టస్వపి కే
సరేషు వామాద్యష్టశక్తీరేకైకశః పూజయేత్ । వామాయై నమః । జ్యేష్ఠాయై న
మః । రౌద్ర్యై నమః । కాల్యై నమః । కలవికరణ్యై నమః । బలవికరణ్యై
నమః । బలప్రమథిన్యై నమః । సర్వభూతదమన్యై నమః । అరుణవర్ణాశ్చా
మరధారిణీః శివాసనన్యస్తైకహస్తాః శివాభిముఖ్యేన కేసరేషు స్థితాః ।
వామాదిశక్తీః పూజయామి । మనోన్మన్యై నమః । స్ఫటికవర్ణాం పా
శాంకుశవరాభయధారిణీం । శివాసనపద్మకర్ణికాయాం ఈశానదిశి
ధ్యేవా స్థితాం మనోన్మనీం పూజయామి । తతస్సాధిపతికాని సూర్యసోమా
గ్నిశక్తిమండలాన్యుపర్యుపరి పూజయేత్ । హాం సూర్యమండలాయ నమః ।
కోటిసూర్యప్రతీకాశం శివపద్మాసనదళాగ్రవ్యాపకం సూర్యమండలం
పూజయామి । హాం సూర్యమండలాధిపతయే బ్రహ్మణే నమః । పంచవ
క్త్రం చతుర్బాహుం ప్రతివక్త్రం త్రిలోచనం । తప్తచామీకరాభాసం న

నోముద్రాసమన్వితం । సృష్టికారణమాత్మానమాత్మతత్వస్వరూపిణం । సూర్యమండలాధిపతిం బ్రహ్మాణం పూజయామి । హాం సోమమండలాయనమః । శివాసనపద్మకేసరాగ్రవ్యాపకం । కోటిశీతాంశుశీతళం సోమమండలం పూజయామి । హాం సోమమండలాధిపతయేః ష్ణవేనమః । మేఘశ్యామం శంఖచక్రనమస్కారముద్రాన్వితకరచతుష్టయం స్థితికారణంవిద్యాతత్వరూపిణం సోమమండలాధిపతిం విష్ణుంపూజయామి । హాం అగ్నిమండలాయనమః । శివాసనపద్మకర్ణికావ్యాపకం వహ్నిమండలం పూజయామి ॥ హాం వహ్నిమండలాధిపతయేరుద్రాయనమః । మాణిక్యవర్ణంశూలానలనమోముద్రాన్వితకరచతుష్టయం । సంహరణకారణం శివతత్వరూపిణం వహ్నిమండలాధిపతిం రుద్రంపూజయామి । విమలాసనకర్ణికావ్యతిరిక్తమితిపక్షె ఆగ్నేయాద్యైశానాంతం గుణత్రయందళనాద్యుత్తరాంతం । మండలత్రయం నైరుతాదివాయవ్యాంతంతత్వత్రయంపూజయిత్వా హాం విమలాసనాయనమఇతి సమస్తమిదంవిమలాసనంపూజయామి । తదనంతరం మధ్యేహాం శక్తిమండలాయనమః । ధవళవర్ణం మండలత్రయవ్యాపకమిచ్ఛాశక్తిరూపకం శక్తిమండలంపూజయామి । హాం శక్తిమండలాధిపతయేమహేశ్వరాయనమః । స్ఫటికవర్ణమష్టహస్తం టంకత్రిశూలబాణాక్షమాలాకమండల్వభయవరారవిందధారిణం శక్తిమండలాధిపతిం మహేశ్వరంపూజయామి । తతఃసమస్తంశివాసనం విభావ్యశివాసనాయఇతితదుపరిజ్ఞానశక్త్యాత్మకం శివాసనంపూజయేత్ । అన్యామాసనపరంపరాయా మాధారశక్తిమాత్మార్థంపూజయాబ్రహ్మలోకస్థానీయేతు పద్మపీఠేపూజయిత్వా అనంతప్రభృతిశక్తిమండలాంతం లింగేవేదికాయాముపర్యుపరి లింగనాళపర్యంతంపూజయేత్ । ఏవంప్రత్యేకంశివాసనాయనమఇత్యేవం పూజయేత్ । అయమనేకాసనగర్భశివార్చనాప్రకారః ॥ యద్వాఆవాహనేపద్మమ

నంతంస్థానే విమలంఅర్చనే యోగం నైవేద్యవస్త్రాదిష్వన్యేషూపచా
రేషు సింహాసనం చ కల్పయేత్ । అథవాసింహాసనస్థానేఽన్నవస్త్రాభర
ణగంధపుష్పేషు విమలం నైవేద్యే యోగమన్యోపచారేషుకల్పయేత్ ।
ఏవం సింహాసనం సంపూజ్య । హాం హాం శివమూర్తయే నమః । ఇతిలింగ
నాళేన పేశ్వరతత్త్వాత్మికాం శివమూర్తిం స్థిరవిద్యున్నిభాం దండాకా
రాంఅవిభక్తావయవాంసంపూజ్యలింగవేద్యాం హాంఈశానమూర్ధా
య నమః । ఇత్యాదిమంత్రైర్దండభంగ్యామూర్ధాదిపాదాంతంఈ
శానాదీన్విన్యస్యసశక్తికమశక్తికంతత్తత్స్థానేషు అష్టత్రింశత్కలాన్యసేత్ ।
శైవకీర్యోత్తరాదిమదీక్షారహితశ్చేచ్ఛక్త్యాదిశక్తిన్యాసంకుర్యాత్ । త
తః శ్రీకంఠాదిన్యాసంచవిదధ్యాత్ । ఏతంసదాశివదేహశుద్ధ్యర్థం
న్యాసంకృత్వా హాంహాం విద్యాదేహాయనమఇతి విభక్తావయవంవిద్యా
దేహం పూజయిత్వాతత్స్వరూపంప్రపంచేనధ్యాయేత్ । క్షిత్యాదిశుద్ధవి
ద్యాంతేకందనాళదళైర్యుతే ॥ కర్ణికాకేసరైర్యుక్తేసూర్యబింబాదిభూషి
తే ॥ ఈశ్వరాంకస్థయామూర్త్యాస్థిరవిద్యుత్ప్రకాశయా ॥ అవిభక్తా
వయవయాభ్రాజమానోపరిస్థలే ॥ క్షిత్యాదీశ్వరతత్త్వాంతేమూర్త్యాకళి
తయాసహ । నానాపటకుటీకోటియోజనౌన్నత్యశాలినీ ॥ పద్మేస్థితంమహా
పద్మకోటియోజనసంయుతం ॥ బద్ధపద్మాసనాసీనంసముపాసేసదాశివం ॥ య
ద్వాకూటాంకకోటీకటకనటనటీన్యాదినవ్యాస్నపానధ్యానస్యానాసకా
నీనకమితశతకోట్యున్నతైర్యోజనాఘైః ॥ తేజోమూర్త్యాంతకందప్ర
భృతిషుదశధాసప్తధాచప్రభిన్నైః సంఖ్యాతవ్యప్రమాణేసరసిరుహవరే
యోగపీఠేనిషణ్ణం ॥ దశోత్తరప్రయుతపరార్ధయోజనాంవివర్ధకావిష
యపరార్ధయోజనాం ॥ సమున్నతింసముపగతంసమాశ్రయేసదాశివంస
సింహాసనేస్థితం ॥ పద్మాంకందేవనాళే క్రమకదశగుణావింశతాసాబ్జినీ
వృద్ధిరేకైకద్విత్రిషుసాన్యచ్ఛతముఖదశలక్షాంతసంఖ్యాతవృద్ధిః ॥ గ్రం

ఖ్యాకోట్యర్థపద్మప్రభృతిను గణకోట్యేతిసంఖ్యాభిరేభిః సంఖ్యాతైర్యోజ
నాఘైర్మహిమజుషిమహాయోగపీఠేస్థితం వా ॥ తదుపరిశతకోటియో
జనౌఘప్రథితమహేశ్వరతత్త్వమాత్మమూర్తేః॥లసితముపరితత్సహస్రకో
ట్యాతదయుతకోటిదిశాచవృద్ధిభాజః॥ పంచవక్త్రందశభుజంప్రతివక్త్రం త్రి
లోచనం ॥ దక్షిణేశూలవజ్రాసిపరశ్వభయముద్రికాః ॥ వామేచదధతం
నాగపాశఘంటానలాంకుశాన్ ॥ అథవావరఖట్వాంగశూలశక్త్యాదిపంచ
కం ॥ రుచకండమరుంసర్పంనీలాంభోజాక్షమాలినం ॥ అస్యోర్ధ్వవక్త్రం
దేవస్యబాలభానుమనోహరం ॥ ప్రసన్నమూర్ధాభిముఖంనిర్మలస్ఫటి
కాకృతిం ॥ పూర్వవక్త్రంమహేశస్య నిష్టప్తాష్టాపదప్రభం ॥ గర్వేణస్తి
మితంసౌమ్యంసంప్రాప్తనవయౌవనం ॥ దక్షిణంవదనంశంభోర్నీలాంజ
నచయప్రభం ॥ భ్రుకుటీకుటిలంఘోరంరక్తవృత్తేక్షణత్రయం ॥ దంష్ట్రాక
రాళందుర్ధర్షంస్ఫురితాధరపల్లవం ॥ చంద్రాపీడంజ్వలత్కేశంవిలస
త్ప్రౌఢయౌవనం ॥ ఉత్తరంవక్త్రమీశస్యనవద్రుమసప్రభం ॥ అలాటతి
లోపేతంనీలాలకవిభూషితం ॥ప్రలోభనంత్రినయనంచంద్రాభరణభాస్వ
రం ॥ పార్వతీవదనాకారంసలీలభ్రూలతాంచితం ॥ పశ్చిమంచంద్రసంకా
శంనృపలక్షణలక్షితం ॥ చంద్రావతంసరుచిరంధ్యానస్తిమితలోచనం ॥ఇ
తిధ్యాత్వాపునరపిధ్యాయేదేవంసదాశివం ॥ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియారూపవిల
లోచనత్రయం ॥ జ్ఞానచంద్రకలాచూడందశదిగ్బాహుమండలం ॥ పం
చబ్రహ్మాత్మవదనంపంచసాదాఖ్యవక్త్రకం ॥ శ్రీమత్పంచాతురాకారపద
పంపోరుశోభితం ॥ సమస్తమంత్రరూపంచవర్ణబ్రహ్మకలామయం ॥ ని
వృత్త్యాజానుపర్యంతమానాభేశ్చప్రతిష్ఠయా ॥ ఆకంఠంవిద్యయాసిద్ధమాల
లాంటతుశాంతయా॥తదూర్ధ్వంశాంత్యతీతాఖ్యకలయాపరికల్పితం॥ఏ
పంచకలారూపమిదంసాదాశివంవపుః ॥చతుర్ముఖీతటిద్వర్ణానివృ
త్తిర్వజ్రధారిణీ ॥ ఏకవక్త్రాశశాంకాభాప్రతిష్ఠాపద్మధారిణీ ॥ అగ్నివ

ర్ణా త్రివదనా విద్యాశక్తిలసత్కరా ॥ కృష్ణవర్ణా చతుర్వక్త్రా శ్యాటి
ధ్వజవిధారిణీ ॥ పాశభృత్పంచవదనా శాంత్యతీతా శశిప్రభా ॥ సర్వాః
పద్మాక్షమాలాభ్యామభయేన విరాజితాః ॥ చతుర్భుజా స్త్రిణేత్రాశ్చ పీనో
న్నతపయోధరాః ॥ ఆసాం పంచాధ్వగర్భత్వాత్ షడధ్వాత్మా సదాశివః ॥
మంత్రాధ్వా చ పదాధ్వా చ వర్ణాధ్వా భువనాధ్వకః ॥ తత్త్వాధ్వా చ క
లాధ్వా చ షడధ్వాన ఇమే మతాః ॥ చతుర్వింశత్యుత్తరం యద్భువనానాం
శతద్వయం ॥ భువనాధ్వా స సంచింత్యో రోమబృందాత్మనా విభోః ॥ పంచా
శద్రుద్రరూపైస్తు వర్ణైర్వర్ణాధ్వకల్పనా ॥ అసౌ త్వగాత్మనా చింత్యో
దేవదేవస్య శూలినః ॥ సప్తకోటిమహామంత్రైర్మూలవిద్యాసముద్భ
వైః ॥ మంత్రాధ్వా రుధిరాత్మాసౌ విచింత్యః పార్వతీపతేః ॥ అనేకభేదసంభి
న్నా మంత్రాణాం పదసంహతిః ॥ పదాధ్వా చింతనీయస్స్యాత్సిరామాంసత
యా ప్రభోః ॥ పృథివ్యాదీని షట్త్రింశత్తత్త్వాన్యాగమవేదిభిః ॥ ఉక్తాన్యమీభిస్త
త్త్వాధ్వా శుక్లమజ్జాస్థిరూపధృక్ ॥ నాస్తి దేహేస్థిరుధిరం న మాంసం నాస్తి కించన
ప్రతిబింబమివాదర్శే శక్రచాపమివాంబరే ॥ జ్యోతిర్మయతయా సిద్ధమిదం
సాదాశివం వపుః ॥ తథాపి కల్పనామాత్రం కలాద్యాప్యధ్వనామిదం ॥ బ్రహ్మేశ
శేన మూర్ధానం తత్పురుషేణ చతుర్ముఖం ॥ హృదయాదీన్యఘోరేణ గుహ్యాదీ
ని తు వామతః ॥ సద్యోజాతేన తు ధ్యాయేత్పాదాదీని జగత్పతేః ॥ పంచవక్త్రాస్థి
తాస్సర్వే దశదోర్దండభూషితాః ॥ ఖడ్గఖేటధనుర్బాణకమండల్వక్షసూత్రి
ణః ॥ వరాభయోపేతకరాః శూలపంకజపాణయః ॥ అఘోరో ఘోర ఏతేషు
తదన్యే సౌమ్యవిగ్రహాః ॥ ఏవం ధ్యాత్వా సదేశస్య పంచబ్రహ్మాత్మతాం విభోః ॥
తత్తద్బ్రహ్మకలాభేదైర్విద్యాంగాని కల్పయేత్ ॥ ఈశానస్య కలాః పంచో
వమూర్ధాత్మతాం గతాః ॥ చతుర్ముఖతయా ధ్యేయాశ్చతస్రః పురుషస్య
తాః ॥ అష్టావఘోరస్య కలాః సమస్తజగతీపతేః ॥ హృత్కంఠో సానాభికుక్షి
పృష్ఠవక్షఃఇతీరితాః ॥ వామదేవస్య తు కలాస్త్రయోదశ శివోదితాః ॥ సు

హృద్యాగుజానుజంఘాస్ఫిక్కటిపార్శ్వేతథామతాః ॥ సద్యోజాతస్య
ముకలావసుసంఖ్యాప్రకీర్తితా ॥ పాదౌకరౌనాసికాచశిరోబాహూచ
కాఃకాః ॥అష్టత్రింశత్కళాభేదాస్త్రినేత్రాశ్చచతుర్భుజాః ॥వరాభయ
పరశ్వైణవిలసత్కరపంకజాః ॥ తత్తద్బ్రహ్మసమాకారవర్ణాయుధభృ
తోథవా ॥ ఏతేషాంవామభాగేషుశశిన్యాద్యాశ్చశక్తయః ॥ పాశాంకుశా
భయవరైర్ధ్యాతవ్యాస్సుస్మితాననాః॥శ్రీకంఠప్రముఖాన్రుద్రాన్స్వర్ణరూ
పాన్స్వశక్తికాన్ ॥ ప్రభోరవయవాన్ధ్యాయేన్న్యాసవిన్యాసవర్త్మనా।
స్మరేత్స్వశక్తికాన్రుద్రానర్ధనారీశ్వరాకృతీన్ ॥ సిందూరకాంచనప్ర
ఖ్యాన్వామదక్షిణపార్శ్వగాన్ ॥పాశాంకుశాక్షవలయవరముద్రావిరా
జితాన్ ॥ ప్రసన్నవక్త్రకమలాన్విశ్వవాంఛితదాయకాన్ ॥కామికంపా
దకమలంయోగజంగుల్ఫయోర్యుగం॥ చింత్యంపాదాంగుళీరూపంకార
ణంప్రసృతాద్వయం॥అజితంజానునోర్యుగ్మందీప్తమూరుద్వయంవిభోః॥
గుహ్యంబీజాత్మకంసూక్ష్మం సహస్రంతుకటీతటం ॥ పృష్ఠభాగోంశుమా
న్యస్యనాభిశ్శ్రీసుప్రభేదకం ॥ విజయంజఠరంప్రాహుర్నిశ్వాసంహృద
యాత్మకం ॥ స్వాయంభువంస్తనద్వంద్వమనలంలోచనత్రయం । వీరా
గమఃకంఠదేశోరౌరవంశ్రవణద్వయం ॥ మకుటంమాకుటంతంత్రంబా
హూచవిమలాగమః ॥ చంద్రజ్ఞానమురశ్శంభోర్బింబంవదనపంకజం॥
ప్రోద్గీతమీశస్యలలితంగండయోర్యుగం ॥ సిద్ధంలాలాటఫలకంసం
తానంకుండలద్వయం ॥ యజ్ఞోపవీతంశర్వోక్తంహారస్రక్పారమేశ్వరం ॥
కిరణంరత్నభూషాస్యవాతులంవాసనాత్మకం ॥ ఏవంతంత్రాత్మకంరూప
మీశ్వరస్యవిచింతయేత్ ॥ శివజ్ఞానప్రదంపుంసాంశివధర్మప్రవర్తకం ॥
విశుద్ధంశివసాదాఖ్యంవిద్యుద్బృందనిభాంబరే ॥ విశ్వతస్స్ఫుటితంజ్యోతి
ర్ధ్యాయేదూర్ధ్వముఖంవిభోః॥అమూర్తమథసాదాఖ్యంమూలస్తంభ
మితిశ్రుతం ॥ జ్యోతిస్తంభమయంలింగంసరేదస్యోత్తరంముఖం ॥ జ్యోతి

లింగైకభాగోర్ధ్వఏకవక్త్రంత్రిలోచనం ॥ మూర్తిసాదాఖ్యమిత్యుక్తం
ధ్యాయేత్సశ్శ్మశ్రుమాననం ।శూలంవజ్రంచపరశుమభీతందక్షిణైఃకరైః॥పా
శంవహ్నించఘంటాంచవరంవామైఃకరైరపి॥దధానంకర్తృసాదాఖ్యంచ
తుర్వక్త్రాంబుజోజ్జ్వలం ॥ లింగమధ్యేసముద్భూతంస్మరేద్దక్షిణమాననం॥
పంచవక్త్రందశభుజంపీఠలింగేసముద్గతం ॥ ప్రసిద్ధంకర్మసాదాఖ్యంపురా
రేఃపూర్వమాననం ॥పంచబ్రహ్మాణ్యూర్ధ్వపూర్వదక్షిణోత్తరపశ్చిమా
వక్త్రపద్మానివిభోర్ధ్యాయేదీశానప్రభృతీన్క్రమాత్ ॥ హృదయంహృద
యేశుభ్రంశిరశ్శిరసిపింగళం॥శిఖాంశిఖాపదేరక్తంకవచంపాదయోస్సిత
నేత్రేషుశ్యామలంనేత్రం కరస్త్రమసితంస్మరేత్ ॥ చతుర్భుజాస్త్రినే
త్రాశ్చజటామకుటమండితాః ॥ వరాభయకపాలాంశ్చశూలంచదధతీక
రైః॥అంగదేవాస్స్త్రితాస్సవ్యనేత్రాస్త్వేతూగ్రవిగ్రహే॥త్రిశూలంత్రిగు
ణంప్రాహుః పరశుస్సత్యనిష్ఠతా ॥ఖడ్గంప్రతాపోవజ్రంచశంభోశ్శక్తిరభే
ద్యతా ॥ వహ్నిస్సంహారిణీశక్తిశ్శక్తర్నాగోపరిధృష్యతా ॥ మలమాయాక
ర్మపాశోఘంటానాదస్వరూపిణీ ॥ అభయంపాలినీశక్తిర్నియమంచా
ఙ్కుశంవిదుః ॥ ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియారూపాస్త్రిశూలంశక్తయోమతాః ॥ ఉ
క్తాస్త్వేవఖట్వాంగంశుద్ధతత్త్వప్రవర్తికాః ॥ బీజపూరమితిప్రోక్తంజగద్బీ
జప్రవర్తికా॥డమరుఃక్షోభసంపన్నమాయాతత్త్వప్రవర్తికా ॥ కాలోద
రఃకలాముఖ్యకార్యజాతప్రవర్తికా ॥ మనఃప్రవర్తికాశక్తిరిందీవరత
యామతా ॥ అక్షమాలాతుసాజ్ఞేయాఇంద్రియాణాంప్రవర్తికా ॥ శక్త్యా
యుధా[illegible]కాశక్తిర్దుష్టసంహారకారిణీ ॥ వరోభోగప్రదాశక్తిరభయామోక్ష
దాయికా ॥ ఇత్థందశాయుధధరం కోటిశీతాంశుశీతలం ॥ ద్వాత్రింశల్ల
క్షణోపేతంసర్వాభరణభూషితం ॥ పజ్త్యంగులపరిచ్ఛిన్నజటామకుట
మండితం ॥ తత్సవ్యకోటివిన్యస్తత్ర్యంగులార్ధేందుశేఖరం ॥ తద్వామ
కోటివిశ్రాంతవిద్యారీత్యనురాపగం ॥ త్రిపుండ్రార్ధేందుభూయం

త్రదీపచండాక్రృతిఃక్రమాత్ ॥ ఈశానాద్యైర్మూర్ధ్న్యైఃపుండ్రంధార
యంతంమనోహరం ॥ ధ్యాయేత్తద్వామభాగేతుదివ్యరూపాంమనోన్మనీం
జపాకుసుమసంకాశాంశుభ్రవస్త్రవిభూషితాం ॥ సర్వాభరణసంపూ
ర్ణాంపీనోరుజఘనస్తనీం ॥ సహస్రపద్మనీలాబ్జవరదాభయధారిణీం ॥ ఏ
వంమనోన్మనీయుక్తంసాక్షాద్దేవంసదాశివం ॥ లింగంవిభావయన్నగ్రేన్య
స్యేత్పరమాసనం ॥ తత్రత్రయేషువిన్యస్యహాంనేత్రేభ్యఇతిక్రమాత్ ॥ ఆ
వాహయేత్పరశివంసదేశహృదయాంబుజే ॥ అథావాహనక్రమః ॥ అప్ర
మేయమనిర్దేశ్యమనూపమమనామయం ॥ సూక్ష్మంసర్వగతంనిత్యం
ధ్రువమక్షరమవ్యయం ॥ భవంతంభవతాదిష్టమంత్రేణాభివ్యనజ్జహం ॥
ఇతివిజ్ఞాప్య రుజ్వాధ్వర్ధకాయోమనశ్చక్షు ర్నిరోధ పూర్వకం ఈ
డయావాయుమాపూర్య కుంభకంకృత్వా హృదిపుష్పసంపూర్ణమం
జలింనిధాయదృఢమావాహనముద్రాంబధ్వా స్వశరీరే మూలాధారస్థి
తం మంత్రత్రయంపరమశివజ్యోతిస్తత్సమాకృష్య మూలాధారప్రభృతి
స్థితంఅహంకారమతిలంఘ్య హృదయపర్యంతంనీత్వా హృత్కంఠతా
ల్వాది స్థితపృథీవ్యాది పాశజాలబ్రహ్మాదికారణేశ్వర సహితాకారాది
ద్వాదశకలాశ్చక్రమేణ తదనుసంధాన పూర్వకమతిలంఘ్య ద్వాదశాం
తపర్యంతముపచారయన్నేవపుష్పాంజలిమపి ద్వాదశాంతపర్యంతంనీ
త్వామంత్రత్రయంజ్యోతిర్ద్వాదశాంతస్థపరమశివేనసంయోజ్యవిశ్రాం
తంపరమామృతస్యందిబిందురూపం తతఆనీయ భ్రూమధ్యగతశివ
పీఠపవిశ్రాంతం సంభావ్యశరదిందుసహస్రవదాభావ్య హృత్కైశేవి
ధారయన్వాయుం పింగళయావిరేచ్యవాయునాసహపరమశివజ్యోతిః పు
ష్పాంజలిమధ్యప్రాప్తంవిభావ్య హాం హాం శివాయనమఇతిసదాశివస్య
బ్రహ్మరంధ్రేయోజయేత్ ॥ ఉక్తార్థఃపీఠదీక్షాగమపయంమూలమంత్ర
కథీయహాకారతత్కాలద్వాదశకలాస్థానానిప్రదర్శ్యంతే ॥ అథదేహమ

ధ్యస్థానమూలాధారస్థితచతుర్దశదళకమలకర్ణికాయాం ప్రాసాద
మంత్రస్యార్థాస్తతః ప్రభృతి నాభిపర్యంతం మృణాళసూక్ష్మవిద్యు
త్ప్రభోహంకారః నాభేరూర్ధ్వం ద్వాదశాంగులపర్యంతంవిద్వత్ప్ర
కారయుక్తఅకారః । తతఃపరంచచతురంగుల హృత్పద్మవ్యాప్తిమానకా
రస్త్రిమాత్రస్సమూర్ధాంగారపుంజద్యుతిః । సచనివృత్తికలయాపృథివ్యా
దిప్రకృత్యంతైశ్చతుర్వింశత్యాతత్త్వైశ్చ సహితేన బ్రహ్మణాధిష్ఠితః।
అథఊర్ధ్వంకంఠస్థాన స్థితాష్టాంగులప్రమాణషోడశనళ పద్మవ్యాప్తిమా
నుకారః ద్విమాత్రః సమసమయసముదిత చంద్రసూర్యద్యుతిః ప్ర
తిష్ఠాకలయాపురుషాదికాలాంతైః షడ్భిస్తత్త్వైశ్చసహితేన విష్ణునాధిష్ఠి
తః । తదూర్ధ్వంతాలుమూలస్థితచతురంగులప్రమాణ చతుర్దళపద్మ
వ్యాప్తిమాన్మకారఏకమాత్రోవిద్యుద్వర్ణః । సవిద్యాకలయామాయాత
త్త్వేనచ సహితేనరుద్రేణాధిష్ఠితః ।తదూర్ధ్వంభ్రూమధ్యస్థితద్వ్యంగు
లమానద్విదళపద్మవ్యాప్తిమాన్బిందుర్వృత్తాకారఅర్ధమాత్రోవిద్యుద్వ
ర్ణః । శాంతికలయాశుద్ధవిద్యేశ్వరతత్త్వాభ్యాంచ సహితేనమహేశ్వరే
ణాధిష్ఠితః।తదూర్ధ్వంలలాటమధ్యేఅర్ధమాత్రాఊర్ధ్వాగ్రార్ధచంద్రా
కృతిః । పాదమాత్రాచంద్రవర్ణా తదూర్ధ్వంలలాటేనిరోధిసచోర్ధ్వా
గ్రత్రికోణకాంతిభరాంశమాత్రోధూమ్రవర్ణఃతదూర్ధ్వంశిరసినాదః
సదండాకృతిరుభయతో బిందుద్వయయుక్తః షోడశాంశమాత్రోమాణి
క్యవర్ణః । తతోబ్రహ్మరంధ్రేనాదాంతః। సచదక్షిణముఖహలాకృతిః ద
క్షిణపార్శ్వస్థబిందుయుక్తః । ద్వాత్రింశాంశమాత్రోవిద్యుద్వర్ణః ఏ
వంబిందుస్థానాత్ భ్రూమధ్యాదేకాంగులస్థితబ్రహ్మరంధ్రపర్యంతేస్థానే
స్థితానామర్ధమాత్రానిరోధినాదనాదాంతానాం చతుర్ణామపిశాంతిక
లయా సదాశివతత్త్వాభ్యాంచసహితః సదాశివఏవాదిస్థానేబ్రహ్మరం
ధ్రాదూర్ధ్వమేకాంగులస్థానస్థితాశక్తిర్వామముఖహలాకృతి ర్వామపా

ర్శ్వస్థబిందుసహితచతుష్షష్ట్యంశమాత్రాత్మకతః త్ర్యంగులస్థానే స్థితా వ్యా
పినీశూలాకృతిః దక్షిణపార్శ్వస్థబిందుసహితాష్టపంచాశత్యధికశతాంశ
మాత్రా తదూర్ధ్వం చతురంగులిసమానబిందుద్వయాంతర్గతకుబ్జరేఖా
మాయుగళాంతరాళస్థం ముఖరేఖామయషట్పంచాశదధికశతతమాంశ
మాత్రా త్రిదూర్ధ్వం చతురంగులి స్థితమనోన్మనీబింద్వధిష్ఠానకం తదూ
ర్ధ్వప్రసృతదండాకారరేఖాత్మికా మనోమాత్రా అత్ర బ్రహ్మరంధ్రా
దూర్ధ్వమేకత్రిచతుశ్చతురంగులక్రమేణ ద్వాదశాంతపర్యంతే శిఖా
స్థానే ఉపర్యుపరి స్థితాః శక్తివ్యాపినీ సమానోన్మనాః శతకోటిసూ
ర్యప్రభా అహతశివేనాష్ఠితాశ్చ తస్యోపి మిళితాః పరమాకాశమిత్యుచ్యతే
ఏవమకారశ్చ చతురంగులమోంకారోష్టాంగులం మకారశ్చతురంగులం
బిందుర్ద్వ్యంగులమర్ధచంద్రనిరోధినాదనాదాంతా ఏకాదశాం
గులం శక్తివ్యాపినీ సమానోన్మనా ద్వాదశాంగులం వ్యాప్నువంతీత్యేకచ
త్వారింశదంగులం ద్వాదశానామపి కలానాం వ్యాప్తిస్థానం తచ్చ మూలా
ధారాద్ద్వాదశాంతపర్యంత ముక్తమానేషు తత్తత్స్థానేషు హకారమకార
యుక్తం హకారమకారగముకారవృత్తాకారం బిందుమూర్ధ్వగార్ధవృ
త్తాకారమర్ధచంద్రమూర్ధ్వాగ్రత్రికోణాకారం విరోధిబిందుద్వయమ
ధ్యగతదండాకారం నాదం దక్షిణపార్శ్వస్థితబిందుసహితోర్ధ్వాగ్రదక్షి
ణముఖ హలాకారం నాదాంతం వామపార్శ్వస్థిత బిందుసహితోర్ధ్వా
గ్రవామముఖ హలాకారం శక్తిం దక్షిణ పార్శ్వస్థిత బిందుసహితో
ర్ధ్వాగ్ర త్రిశూలాకారం వ్యాపినీం బిందుద్వయాంతరాళగతకుబ్జ
రేఖాద్వయమధ్య స్థితఋజురేఖాకృతిం సమానాం బింద్వధిష్ఠానకో
ర్ధ్వాగ్రఋజురేఖాకృతి మున్మనాంచహృదయాదిస్థానస్థితకలాతత్త్వా
న్వేష్వరేః। సహస్రక్రమేణ పూర్వపూర్వత్యాగేన రుఢితిమనసా విచిం
త్యంతదుపరి పరమాకాశసహితం। సముద్భూతకోటిసూర్యసమప్రభకో

టికేతాష్ట శీతళాష్టదళశోభితాష్టకేసరోజ్జ్వలప్రణవకర్ణిక పంచా
క్షరబీజాఢ్య పరమానందమధుభరిత మత్తభృంగ నిషేవితచిచ్ఛక్తిరూపస
హస్రదళకమలమధ్యగతం సద్యస్సముద్యదనేకకోటి శారదశశాంక
సంకాశప్రకాశం పరమానందజలనిధిం నిష్కళంకపరమశివం । మన
సావగాహేత । బింద్వాది కలానాం స్ఫుటీకరణాయ ద్వాదశ కలాస్వ
రూపంలిఖ్యతే । ఏవం భావనాపురస్సరం పరశివం మూలేనసంధాయ హృ
దయగతం త్రిణావాహనముద్రియా సదాశివహృదయాంబుజం ప్రాప
య్యస్థాపనముద్రియాతస్మిన్సంస్థాప్య సంనిధానముద్రియాస్వాభిముఖీకృ
త్య । స్వాగతంతే మహాదేవేతి విజ్ఞాప్య వత్ససుస్వాగతమితి దేవోత్తరం
మనసాపి భావ్యస్వాగతార్ఘ్యం దత్వా సంనిరోధముద్రియా సంనిరు
ధ్య । స్వామిన్సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకం । తావత్త్వంప్రీ
తిభావేన లింగేస్మిన్సంనిధిర్భవేదితి । హృద్యంజలిబంధపూర్వకం సం
ప్రార్థ్య శివస్యానుమతిం భావయిత్వా నిరోధార్ఘ్యం ప్రదాయకాళ
కంఠాయహుంఫడంతాస్త్రేణ విఘ్నానుత్సార్య శివం కవచేనావకుంఠ్య
హృచ్ఛిరశ్శిఖాకవచాని తత్తన్మంత్రైర్దేవస్య హృదయాదిస్థానేషువిన్య
స్యహృదయాదికాంగన్యాసరూపసకళీకరణానంతరం పుష్పమారోప్య
మూలేనపరమీకృత్యధేనుముద్రియామృతీకుర్యాత్ ॥ అత్ర ఆవాహనం
శివస్యసదాశివదేహప్రాపణంస్థాపనంసదాశివహృదంబుజేవస్థాపనం
సంనిధానమభిముఖీకరణం । సంనిరోధనంయావత్పూజాసమాప్తిసంని
ధాన ప్రార్థనం । అవకుంఠనంభక్తేష్వప్రకాశార్థంవిఘ్నానామప్రా
ప్త్యర్థంచకవచేనాచ్ఛాదనం ॥ సకలీకరణం హృదయాదిపంచాంగన్యా
సార్థంపరమీకరణం । శుక్లపీతరక్తసితరక్తవర్ణానాంహృదయాదీనాంతి
వైకవర్ణత్వానుసంధానమమృతీకరణంవిగ్రహస్యచాభేదప్రతిపత్తిః । న
నువిశ్వవ్యాపకస్యశివస్యకథమితి దేశప్రాపణరూపమావాహనముచ్యతే।

అచింత్యభునాననంతశక్తికస్య శివస్య వ్యాపకత్వమస్తీతి తస్య దేశాంతర
ప్రాపణరూపము పపద్యతే । యద్వావ్యాపకస్యాపి జీవస్య శరీరావచ్ఛే
దోపాధికమివ శివస్యాపి మంత్రతేజోవచ్ఛేదోపాధిక దేశాంతరప్రాప
ణం నవిరుధ్యతే । అథవా దారుణి వ్యాప్యస్యాగ్నేర్మథనక్రియయా క్వచిద
భివ్యంజనవత్ అభిమతదేశప్రాపణభావనారూపయా క్రియ
యా శివలింగాద్యభిమతదేశే శివస్యాభివ్యంజనమేవావాహనం । ననుస
ర్వత్రనిత్యోదితశివానందప్రకాశరూపస్య పరమశివస్య కిమిత్యభివ్యంజ
నముచ్యతే । యథా స్వయంప్రకాశమానస్యాత్యంతాంగారవహ్నిపుంజస్య
భస్మచ్ఛన్నస్య భస్మనిరాసపూర్వకక్రియయాభివ్యంజనమివ స్వయంప్ర
కాశమానస్యాపి పరమశివస్య పూజకమనసో విషయాంతరేషు మనో
వ్యాపారేణ తం ప్రతిచ్ఛన్నస్యానన్యమనస్క విహితావాహనక్రియా పూ
ర్వకమభిమతదేశే లింగాదౌ యావజ్జీవం కర్తవ్యస్య తదుపచారసమర్ప
ణార్థమనుసంధానం సంతానస్యోపక్రమణమేవాభివ్యంజనం ॥ అథవా శి
వపురాణోక్తప్రకారేణ సదాశివహృదయాంబుజే పరమశివస్యోమాస
హాయచిదానందదివ్యవిగ్రహవిభవవిభావనైవావాహనం । తచ్చ దీక్షాసమ
యే గురూపదిష్టదివ్యవిగ్రహానుసంధానమేవేతి నాభిమతశంకావకాశః
లింగే సదాశివం ధ్యాత్వా నిశ్చలేనాంతరాత్మనా ॥ అష్టత్రింశత్కలాన్యాసం
కృత్వా స్వస్యాంతనా యథా ॥ అభ్యర్చ్య గంధపుష్పాద్యైస్త ఫ్యక్త్వా లింగా
త్రికాం మతిం ॥ తస్యాం మూర్తౌ మూర్తిమంతం శివం పరమకారణం । ప్రాణ
స్థానం స దేశస్య చింతయేదంబయా సహ ॥ బ్రహ్మా విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ తథా
న్యే చ సురాసురాః ॥ తపోభిరుగ్రైరద్యాపి యస్య దర్శనకాంక్షిణః ॥ య
స్మాత్సర్వమిదం బ్రహ్మా విష్ణురుద్రేంద్రపూర్వకం ॥ సహభూతేంద్రియ
గ్రామైః ప్రభవం సంప్రసూయతే ॥ కారణానాంచ యో ధాతా ధ్యాతా పర
మకారణం ॥ న సంప్రసూయతే యస్మాత్కుతశ్చన కదాచన ॥ సర్వైశ్వ

ర్యైశ్చపూర్ణో నామ్నా సర్వేశ్వరస్స్వయం ॥ స్వైర్మూర్తామూర్తి
భిర్లక్ష్యైర్యశ్శంభురాకాశమధ్యగః ॥ సర్వోపరికృతావాసః సర్వావాస
శ్చ శాశ్వతః ॥ షడ్విధాధ్వమయస్సాక్షాత్సర్వస్య జగతః పతిః ॥ ఉత్తరోత్త
రభూతానాముత్తరశ్చ నిరుత్తరః ॥ అనంతమహిమాంభోధిరపరిచ్ఛిన్నవై
భవః ॥ అశేషవిషయామోఘః శుద్ధబుద్ధివిజృంభణః ॥ ఆత్మశక్త్యమృతాస్వా
దప్రమోదరసలాలసః ॥ అనంతానందసందోహమకరందమధువ్రతః ॥ అ
ఖండజగదండానాం పిండీకరణపండితః ॥ ఔదార్యవీర్యగాంభీర్యమాధుర్య
మకరాలయః ॥ అతుళస్సర్వభూతానాం రాజరాజో మహేశ్వరః ॥ అ
ప్రాకృతశరీరం తం మతిమన్మథరూపిణం ॥ ఘృతరీతిఘనీభూతసచ్చిదా
నందవిగ్రహం ॥ సర్వలక్షణసంపన్నం సర్వావయవశోభితం ॥ రక్తాస్య
పాణిచరణం కుందమందస్మితాననం ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం ఫుల్లపద్మత్రిలో
చనం ॥ చతుర్భుజముదారాంగం చారుచంద్రకలాధరం ॥ వరదాభయ
హస్తం చ మృగటంకధరం విభుం ॥ సర్వప్రమాతవర్గస్య దవీయాంసం
విభావయేత్ ॥ తతస్సందింతయేత్తస్య వామభాగే మహేశ్వరీం ॥ ఉత్ఫుల్లో
త్పలపత్రాభవిస్తీర్ణాయతలోచనాం ॥ పూర్ణచంద్రాభవదనాం నీల
కుంచితమూర్ధజాం ॥ నీలోత్పలదళప్రఖ్యాం చంద్రార్ధకృతశేఖరాం ॥
అతివృత్తఘనోత్తుంగస్నిగ్ధపీనపయోధరాం ॥ తనుమధ్యాం పృథుశ్రోణీం
పీతసూక్ష్మతరాంబరాం ॥ సర్వాభరణసంపన్నాం మాణిక్యతిలకోజ్వ
లాం ॥ విచిత్రపుష్పసంకీర్ణకేశపాశోపశోభితాం ॥ సర్వతోనుగుణాకా
రాం కించిల్లజ్జానతాననాం ॥ హేమారవిందం వికసద్దధానాం దక్షిణే కరే ॥
దండవచ్చాపరం హస్తం న్యస్యాసీనాం సహాసనే । భుక్తిముక్తిప్రదాం దేవీం
సచ్చిదానందరూపిణీం ॥ సదాశివేశ్వరహరశ్రీశద్రుహిణమాతరం ॥ సమ
స్తగౌరీలక్ష్మ్యాదిశక్తిచక్రస్య నాయికాం ॥ ఏవం దేవం చ దేవీం చ విచింత్యద్వాశి
ష్టహయనా ॥ భక్త్యోపచారవర్గేణ క్రమేణ పరిపూజయేత్ ॥ ఏవం హృ

యాంబుజేసాంబశివవిగ్రహావిర్భావనాపేక్షిత్వస్యసదాశివహృదయాంబు
జేనస్థాపనంస్వాభిముఖీకరణంఇత్యాదిసర్వముపపద్యతేతరాంశరీరశరీరి
భావరభేదప్రతిరూపమమృతీకరణంతుసాంబశివవిగ్రహావిర్భావపక్షఏ
వోపపద్యతే ॥ స్వాభిముఖేలింగాదౌ ఆవాహితేసదాశివవిగ్రహేపూజా
ర్థాభివ్యక్తింప్రార్థయమానస్య ఈశానవక్త్రస్య పూజకస్యానుగ్ర
హార్థం శివాత్మనఃసచ్చిదానందఏవా చింత్యాద్భుతతదీయశక్తిమహి
మ్నాకరకమూర్తికాద్యాకారేణ జలబిందురివసకలావయసంపూర్ణ
సాంబశివవిగ్రహాకారేణాభివ్యజ్యతఇతి శివపురాణాది మర్యాదా ఏ
వంచిదానందాకారపరమశివవిగ్రహప్రభావవిమరూపణా దేవనానావ
ర్ణాష్టత్రింశత్కలాదిమయస్యాపిసదాశివవిగ్రహస్య స్ఫటికవర్ణస్య
భావనోపపద్యతే ॥ సదాశివస్యతత్పురుషాదివక్త్రాణాంపీతనీలసితారుణ
వర్ణత్వంతుపూర్వాదిదిక్పతీనామింద్రయమవరుణకుబేరాణాంతత్తత్కా
ర్యోపయోగిపీతనీలసితారుణ వర్ణస్థిరీకరణార్థంతత్తద్వర్ణానుకర
ణప్రయుక్తం । ఏవంరూపపరమశివస్యావాహనేక్రియమాణేవోర్ధ్వా
భిముఖత్వంభావనీయం ॥ ఏవమావాహనాది అమృతీకరణాంత సంస్కా
ర సాంబశివవిగ్రహాభివ్యక్తిపక్షే సదాశివమూర్తిమధ్యఏవకర్తవ్యంత
త్రైవ పరమశివస్యాంబికాయాశ్చప్రత్యేకంపదార్థాను సమయక్రమే
ణపాద్యాద్యుపచారాశ్చకర్తవ్యాః ॥ సదాశివమూర్తౌ పరమశివచైత
న్యమాత్రావాహనపక్షేతదావాహనాంతరం పాద్యాదిభిర్నోన్మనీమూ
ర్త్యాంబికావాహనాదిభిః । సంస్కృత్యపాద్యాద్యుపచారైఃపూజ
యేత్ ॥ తత్ప్రకారః ॥ ... ...

వామహస్తేసత్రిపదికంపాద్యాచమనార్ఘ్యపాత్రాణ్యుక్షిప్య పాద్య
మీశ్వరతత్త్వాంతం అర్ఘ్యంశివతత్త్వాంతంచ విభావ్యపాదాదికంపూజక
శ్చేశ్వర సదాశివప్రాపకంచధ్యాత్వా మూలాధారాద్ధ్రితంప్రాసాద

మంత్రం పాద్యాదిక్రమేణ భ్రూమధ్యబ్రహ్మరంధ్ర ద్వాదశపర్యంతం
ఈశ్వరం విభావయన్ హాం హం శివాయేతి మంత్రానుక్రమేణ స్వధా
స్వాహాంత ముచ్చారయన్ సపుష్పేణోత్తానేన దక్షిణకరాంగుష్ఠమధ్య
మానామికాగ్రేణ శ్రీపాదయోః సవ్యవామక్రమేణ ముఖేషు పురుషాదిక్రమే
ణాచమనమూర్ధ్వే స్నానాదిక్రమేణార్ఘ్యం చ దద్యాత్ । తతస్సుగం
ధిపుష్పం జ్ఞానమయం శివసాయుజ్యహేతుకం వదాత్వా మంత్రం ద్వాదశప
రిస్థితిశివపర్యంతముచ్చరంతం విభావ్య షోడశమంత్రేణ మూర్ధ్ని శ్రీకా
రాదిక్రమేణ నివేదయేత్ ॥ అంబికాయాః పిపాద్యాదికం తత్రతత్రైవ స
మయే పదార్థాను సమయేన దద్యాత్ । ఏవం గంధాదిష్వపి ద్రష్టవ్యం తత్ర శివా
యై నమః శివాయై స్వధేత్యాదయో మంత్రా ఇతి విశేషః ॥ తతః స్వాహాంత
మూలేన ధూపదీపపూర్వోక్తప్రకారేణాచమనార్ఘ్యం చ శివాభ్యాం ద
త్వాస్త్రమంత్రేణ పీఠికాధోభాగం మనసా స్మరన్నేవ దక్షిణహస్తేన పు
ష్పం గృహీత్వా తేన పూర్వార్చితమపోహ్య తత్పుష్పం చ విసృజ్య పూ
ర్వోక్తప్రకారేణ అఘమర్షణాదికం సర్వం మనసా విభావ్య సర్వం కు
ర్యాత్ ॥ యత్ర యత్ర కరద్వయసాధ్యం కర్మ ప్రతిపాద్యతే తత్ర మా
నసమేవేతి కరపీఠపూజావిరోధో నాస్తీత్యవగంతవ్యం । తథా చ పూర్వోక్తం
త్రైమార్తికస్నానాద్యాదౌ మానసమేవేతి సిద్ధాంతః ॥ ఏవముత్తర
త్రాప్యవగంతవ్యం । హాం శివాయ నమ ఇతి అర్ఘ్యబిందునా సంస్నా
ప్య పూర్వవత్ పాద్యాచమనార్ఘ్యాణి దత్వా స్వాహాంత మూలేన వస్త్రద్వ
యముపవీతద్వయం చాచమనం దత్వా ॥ హాం ఆత్మతత్త్వాధిపతయే శివాయ
నమః । హాం విద్యాతత్త్వాధిపతయే శివాయై నమః । హాం శివతత్త్వాధిపతయే
శివాయ నమః । ఇతి పుష్పాంజలిత్రయం శివాయై నమ ఇతి దేవ్యై చ పుష్పాం
జలిం చ కృత్వా సంపాదితైర్మనసా విభావితైశ్చ హేమాంబరకటకమకుట
కర్ణికాహారకేయూరాదిభిరాభరణైర్నమోంతమూలమంత్రాభ్యాం

లంకృత్య గంధపుష్పాణి సమర్పయేత్ ॥ తత్ర గంధో హిమలయజఘృష్టస
మభాగరోచన కుంకుమచంద్రనైలాకర్పూర కృష్ణాగరుదారు కుష్ఠకస్తూ
రికాక్షోదో వా సమభాగచందనాగరు కుష్ఠకర్పూరకుంకుమపత్రిజలోశీ
రక్షోదో వా సమభాగేన తదర్ధేన తదర్ధేన వా కర్పూరేణ యుక్తశ్చందనా
గరు కుంకుమ క్షోదో వా సమభాగచందనకర్పూరమృగమదక్షోదో వా
ఫలస్యానిష్ట ప్రమాణాశో యథాసంభవమాత్రేణ కర్పూరాదియుక్తశ్చం
దనక్షోదో వా కేవలబిల్వఖండక్షోదో వా కేవలకృతమాలఖండక్షోదో వా
సర్వ ఏతే గంధాః శివస్యాతిప్రీతికరాః కేవలజలఘృష్ట కేవలదేవదారు
గంధో హి కల్పపర్యంతం శివలోకప్రాప్తికరః । కేవలబిల్వగంధో హ్యత్ర మ
హైశ్వర్యప్రదాయకః । పరత్ర శివపదప్రాప్తికరశ్చ కేవలకృతమాలగంధో
హి దీర్ఘమాయుః ప్రదాయకః పరత్ర గాణాపత్యప్రాప్తికరః । ఏవంభూ
తశ్చందనగంధార్చనగంధః । పలతోపి ద్విగుణం । శుక్లాగరుచందనా
దష్టగుణం కృష్ణాగరుద్విగుణం । తస్మాచ్ఛతగుణం కుంకుమం తత్ర ప్రాగుక్తప్ర
కారేణ కర్పూరాదియోగే పూజావిశేషః । ఏవంభూతేషు గంధేషు సంపన్న
మఘ్యర్పాత్రోక్తలక్షణే పాత్రే నిధాయ దేవస్యానులేపనోచితాని లలా
టాదీన్యంగాని భావయన్ లింగపీఠకాపర్యాప్తం యథాలబ్ధం వా గంధం హృద
యమంత్రేణ సమర్పయేత్ ॥ తతో ద్వ్యంగులవిస్తారే అష్టాంగులోత్సేధ
విస్తారపాదపార్శ్వద్వయగతాష్టాంగుల నాళే నాళపాదరహిత విధాన
యుక్తే తదర్ధప్రమాణే వా సువర్ణాదిమయే వేత్రాదిరచితే వా పాత్రే ని
హితైర్మూర్ధకుళపతిత శీర్ణాఘ్రాత సజంతుకాంగ సంసక్త సందష్టలూతా
తంతు వేష్టిత పర్యుషిత వస్త్రసమాహృతాది దోషరహితైః సమ్యగ్విశోధితై
ర్మార్గితవ్యం తైః ప్రశస్తపుష్పైర్మాలయం తేన మృగముద్రయార్చయేత్ ॥
ప్రశస్తాని చ పుష్పాణి ద్రోణబక పున్నాగమందారనంద్యావర్త శ్రీమా
ర్తకరవీరార్క కువలయలోధ్ర శతపత్ర ధుత్తూరబిల్వపాటలచంపకత

మాలకర్ణికారమునిమాతుళుంగప్రియంగుదేవదారు కృతమాలాగ్ని
మంథమరువకాశోకకుశాపామార్గభృంగరాజపున్నాగసరళకోవిదారక
దంబామ్రజంబూహిమాకులీకృష్ణముసలీవేచి జాతిమల్లికాపట్టికామాల
తీలక్ష్మీ నిర్గుండీవిష్ణుక్రాంతాకదలీ శారిబా వేతాళీపకర్ణీబహుప
ర్ణీగ్రంథిపర్ణీభద్రా వాజితా కమలకల్హారాతసీరక్తోత్ప
లకుసుంభకుంకుమగిరిపుష్పప్రభృతీని। తేషు శుభ్రవర్ణాని। పుష్పాణి
సాత్త్వికాని ముక్తిప్రదాని। అరుణవర్ణాని రాజసాని భోగప్రదాని। పీతవర్ణా
ని మిశ్రాణ్యభయప్రదాని సర్వకార్యసిద్ధికరాణి। పుత్రపౌత్రసమృద్ధి
కరాణి చ కృష్ణవర్ణాని నీలోత్పలవ్యతిరిక్తాని తామసాని వర్జనీయాని। తా
న్యప్యతిసకుచండవిష్ణుక్రాంత్యాదీని విశేషవిహితాని పుష్టిప్రదాని ॥ తత్ర
సర్వవర్ణాని పుష్పాణి సమాహృత్యార్చనముత్తమం। కృష్ణవర్ణైర్వి
నా మధ్యమం। సితరక్తాదిభిర్ద్వివర్ణైరేకవర్ణైశ్చ పుష్పైః అర్చనము
త్తరోత్తరకనిష్ఠం। మాలికాస్తు ప్రత్యేకమేకైకవర్ణైః పర్ణైః। పుష్పైస్సగ్రథి
తాశ్శ్రేష్ఠాః అనేకవర్ణపుష్పనిర్మితా మధ్యమాః। పత్రపుష్పనిర్మితాః
కనిష్ఠాః। అర్కకరవీరపుష్పబిల్వపత్రగంధప్రతిష్ఠా పుండరీకశతపత్రస
హస్రపత్రికం చ ॥ ధుత్తూరద్రోణాపామార్గకుశశమీకృతమాల శంఖక
వ్యాఘ్రీసదాభద్రాకృష్ణనిర్గుండీబృహతీశ్వేతార్కబ్రహ్మద్రోణనీలో
త్పలాని ఉత్తరోత్తరసహస్రగుణఫలాని। తత్రార్కపుష్పం దశసువర్ణన
తుల్యం। నీలోత్పలం సహస్రసువర్ణపుష్పార్చనతుల్యం। విష్ణుక్రాంతి
శ్యామాప్రియంగునృపపుండ్రపుష్పాదీని అర్కపుష్పసమాని। నంద్యావర్త
విజయశతపత్రమందారచూతమధూకశ్వేతగిరికర్ణీకామాలతీకదలీశారి
బాదిపుష్పాణి కరవీరసమాని। లక్ష్మీసహదేవీనాగదంతీచంపకాదీని బిల్వప
త్రసమాని। పాటలబకుళాదీని పద్మసమాని। జాతిమల్లికామయూరశం
ఖరాగసూర్యావర్తసింహికేసరమహాభద్రాదిపుష్పాణి అపామార్గస

మాని । జపాకదంబపున్నాగపుష్పాదీని ద్రోణసమాని । అశోకశ్వేతమం
దారపుష్పాణి ధవగోధూమనీవారశాలివైణవతిలముద్గఃషాప్వోశీరమా
షాంకురాణి సప్తదినప్రవృద్ధాశ్చ కృతమాలపుష్పసమాని ॥ వజ్రపద్మ
రాగమరకతముక్తేంద్రనీలమహానీలసూర్యకాంతేందుకాంతపుష్పా
ణి సహస్రసువర్ణపుష్పాణి కరవీరనీలోత్పలసమాని । నీలోత్పలం స
ర్వోత్తమమితి సర్వాగమసిద్ధం । క్వచిదాగమే కరవీరమన్యత్ర బకపుష్ప
మపరత్ర గిరిపుష్పం సర్వోత్తరమిత్యుక్తం పద్మం సర్వోత్తరమితి కేచిత్ । కా
లవిశేషేణ పుష్పవిశేషప్రాశస్త్యం । యథా కదంబచంపకకల్హారపున్నాగకు
బృహతీపుష్పాణి వసంతర్తౌ శివపూజాయామశ్వమేధఫలప్రదాః । గ్రీష్మే
పాటలీమల్లికాశతపత్రపుష్పాణి అగ్నిష్టోమతుల్యాః । ప్రావృషి కమలమల్లికా
పుష్పాణి అశ్వమేధసదృశాని । శరది ధుత్తూరకల్హార జాతినీలోత్పలా
ని సత్రయాగసమాని । హిమంతే కరవీరసూజాతనీలోత్పలాని శతక్రతుస
మానాని । శిశిరే కర్ణికారపుష్పం సర్వక్రతుఫలం । తథా జ్యేష్ఠాదిషు
ద్వాదశమాసేషు అర్కబిల్వాపామార్గద్రోణనీలోత్పలపంకజకృతమా
లబృహతీవ్యాఘ్రీశమీచంపక పాటలీపుష్పాణి ప్రశస్తాని ॥ తథా నంద్యా
వర్తశ్రియావర్తశ్వేతార్కశ్వేతకమల పలాశపున్నాగమాలతీపట్టికా
ముస్తాగస్త్యబకుళ లక్ష్మీవికర్ణీవేదికా పాటలపాలాశాశోకకదళీశంఖినీ పు
ష్పాణి ప్రాతఃకాలపూజాయాం ప్రశస్తాః । ద్రోణకరవీరకృతమాలధుత్తూర
వ్యాఘ్రీబృహతీపాటలకమలోత్పలంచంపకకురంటపుష్పాణి మధ్యాహ్న
పూజాయాం ప్రశస్తాని ॥ చంపకధుత్తూరమాలతికా వేదికా బహుకర్ణీ
మహాభద్రా భద్రామాసల్యాతసీశమీశంఖపుష్పాణి గంధపత్రం చ సా
యంపూజాయాం ప్రశస్తాని ॥ జాతీనీలోత్పలకదంబస్థలకమలకే
తకపూగనాగదంతీపుష్పాణి హ్రీబేరబిల్వపత్రం చార్ధరాత్రపూజాయాం
చంపకకదంబజాతిపుష్పాణి రాత్రావేవ సమర్పణీయాని । మాధవీఆనంద

యాధికామదయింకాశిరీషసర్జక ఒంకూక విభీతకకుందదీప్తదాడిమ లాంగలీశ్రీఃణీకాపార్సనింబ కూష్మాండ శాల్మలీశిసు నలబోటగిరిమ ట్టమత్స్యాక్షికపిత్థతింత్రిణీపుష్పాణ్యేతానివర్జనీయాని॥ కేతకీనిషేధోర్ధ్వగాత్రవ్యతిరిక్తవిషయః । కదంబశిరీషయోఃదివావిషయః ।గిరికర్ణికాని షేధోనీలగిరికర్ణికావిషయః । కింశుకనిషేధః ।కంటకికింశుకవిషయః। ఏవంతావన్ముకుళాదీనామపి క్వచిద్విహితానామాగమాంతరే నిషేధస్య భేదానుసారిణాపూజాభేదేన వాతత్తత్పూర్వాచారప్రాప్తతత్తదాగమానుసారి పూజాభేదేన వాపూజనీయభేదేన వాపూజనీయభేదేనవావ్యవస్థాద్రష్టవ్యా ।నిషిద్ధాన్యపిపుష్పాణిగంటపాద్యలంకారేషుగ్రాహ్యాణి। అత్యంతభక్తస్తువిహితపుష్పాలాభేశివార్పితమనసాశివస్వరూపతయా సర్వాణిపుష్పాణ్యాకలయన్ననిసకలఫలపుష్పంసోపస్కారసమవధానంమానసవ్యాపారసంబంధికృత్వాయథాశాస్త్రంయథాసామగ్రియథామంత్రమేవార్చితమితినిశ్చినుయాత్ ।నిశ్చయస్యైవఫలదాతృత్వంకామికాదౌస్పష్టమేవోక్తం ।చర్యాపాదేశివపూజావిధౌభక్తఃస్వశక్త్యనుగుణార్జితం పుష్పంఫలంచసామగ్రీపరిపూర్ణాంవిభావయేత్ ॥ భక్త్యైవపరిపూర్ణాయాం పూజాయాంఫలదాయకః ॥అహందేవిసమస్తానాంభక్తానాంభక్తివర్ధనః। మద్భక్తిచిహ్నాన్యేతాని శృణుదేవివరాననే। శివమంత్రైకనిష్ఠాచశివాగమవిచారణం । భస్మరుద్రాక్షసంపత్తిరన్యలింగవివర్జనం ! శైవైశ్శైవాగమార్థజ్ఞైస్సహవాసః సనాతనః ।శివేతివర్ణవాచాలః సర్వేష్వర్థేషునిత్యశః ।అర్థజ్ఞోవాప్యనర్థజ్ఞఃసముచ్చైతభవాగతః ।వాచాశైవేథడంభేణమోవాక్తోవానతత్వతః।తంతానికంవిజానీయన్నికృష్టంతంనభావయేత్।యస్స్వయంభక్తియుక్తోపిశైవంవాత్రతోజనం।అధమంమన్యతేతత్రభక్తిర్వ్యర్థామహేశ్వరి। తస్మాద్భక్తియుతోమతపర్యః స్వస్వమనుష్యానమేవవా ! అధమంవాపిరుద్రాక్షభస్మమా

విభూషణాత్ ॥ ఉత్తమోత్తమరూపేణ పశ్యేత్సర్వాన్ స భక్తిమాన్ ।
యస్త్రిపుండ్రం నైవ ధత్తే న చాపి రుద్రాక్షమాలికాం । భక్తియుక్తోపి మద్రో-
హీ సర్వధర్మబహిష్కృతః ॥ మల్లాంఛనవిహీనో యో ద్రోహీ స బహి-
ష్కృతః । సమస్తయాతనాభోగీ చండాలః కోటిజన్మసు । శ్వానయోని-
మనుప్రాప్తః పూయవిష్ఠ్యాశనో భవేత్ । మద్రోహిదర్శనం నైవ కార్యం
ష్టమిచ్ఛతా । శివభక్తేన విధినా కృతం సర్వసురార్చనం । అశైవ-
దర్శనం సంతి పూజాకాలే న నిష్కృతిః । సమస్తయాతనాభోగీ చండా-
లః కోటిజన్మసు । పూజాకాలేన్యకాలే వా మదనుగ్రహమిచ్ఛతా । భాషణం
దర్శనం నైవ కార్యం మద్రోహిణా సహ । యది చేద్భాషణం ప్రాప్తం వా
దైవదర్శనం వా ॥ తదా శైవజనం కంచిత్పురస్కృత్యైవ తం వదేత్ ॥ ఈక్షే-
తాన్ముఖం నైవ మదనుగ్రహమిచ్ఛతా ॥ అశైవవర్జనం చాద్యం మమ భ-
క్తస్య లాంఛనం ॥ ద్వితీయం భస్మరుద్రాక్షభూషితేషు స్వకీయతా ॥ స్వజా-
తిర్వాన్యజాతిర్వా యో వా కో వా విభూతిధృత్ ॥ తం శివం భావయేత్తుచ్ఛ-
బుద్ధిస్తత్రిభయావహా ॥ అశైవదర్శనాద్యస్య నివృత్త్యై బిల్వపత్రకైః ॥ అ-
ష్టోత్తరశతైర్వాపి సహస్రైర్వార్చయేచ్ఛివం ॥ భాషణే త్రిసహస్రం స్యా-
త్స్పర్శనే లక్షమేవ చ । సకృచ్ఛేద్దశకృత్వస్తు వర్ణనుక్తద్విగుణపూజయా ॥
పూజకస్య చ భక్తస్య దేహం స్యాద్దేహమేవ తత్ ॥ నిషిద్ధవర్జనాద్దేవవిహి-
తార్చనజం ఫలం ॥ నిషిద్ధాచరణాద్దేవవిహితార్చననాశనం ॥ తస్మాద్భక్తైః
ప్రయత్నేన త్యజేన్మద్రోహిదర్శనం ॥ అశైవదర్శనాభాషణస్పర్శన-
ప్రపనివర్తకాని పత్రేషు బిల్వాశ్వత్థచంపకదర్భదూర్వాపామార్గ-
ఖదిరనంద్యావర్తశమీసమాదానవిష్ణుక్రాంతాభద్రామహాభద్రజాతీజం-
బూకదంబకచూతపలాశమునిద్రుమయాంకోలకురంటగిరికర్ణికాద్యమరు-
పర్ణీభూత పద్మహ్రీబేరదమనమరువకద్రోణసింధువారశంఖినీగో-
కరబకుళకృతమాలాదిపత్రాణి ప్రశస్తాని । పుష్పేషు నీలోత్పలవత్స

త్రేషు బిల్వపత్రం ప్రశస్తతమం। ఆరగ్వధద్రోణద్వయం ప్రశ
స్తతమం। యేషాం పుష్పాణి ప్రశస్తాని తేషాం పత్రాణ్యపి ప్రశస్తానీత్యేవ।
పద్మనీలోత్పలకుటజచంపకజాతికరవీరనంద్యావర్తబిల్వ బృహతీద్వయ
పాటలీపుష్పబిల్వచంపకదూర్వాగస్త్యగంధపత్రాకారం శివం పుష్పప
త్రేషు స్వాభిమతయత్కించిత్పుష్పపత్రాకారం వాసావర్ణం పత్రపు
ష్పం జాతిప్రశస్తైరంజలిపూర్ణకైః సువర్ణపత్రైః ఆసనమూర్తిష్వేవ
విన్యాదేహశివావాహనం అష్టోత్తరాసేకాసిత్యాపంచాశతా పంచవింశ
త్యావా సువర్ణపుష్పైః ప్రతిదినమర్చనంచాసంఖ్యేయఫలంచస్వర్ణ
పుష్ప సంపాదనాశక్తౌ సువర్ణశకలైర్వా రజతపుష్పైర్వార్చనీయం
స్వర్ణపుష్పస్యనాస్తినిర్మాల్యదోషః। ఏతత్సరాద్యూర్ధ్వమపి పంచగవ్యే
నసంశోధ్య పునరర్చనీయం ॥ ఏవం నీలోత్పలపలాశకరవీరగిరిపుష్పబి
ల్వపత్రాణామపి నాస్తి నిర్మాల్యదోషః। పత్రాణి పుష్పాణి చ స్వారామ
సంభవాన్యుత్తమాని ॥ యానిక్రీతానిపరారామోద్భవాని పూజాకాలే
యాచితాని పుష్పాణి ఉత్తరోత్తరమపకృష్టాని । దేవారామోద్భవానితు వ
ర్జ్యాని। పుష్పాలాభే యాని పుష్పాణి శివార్హాణి తేషాం ఫలైర్వార్చ
నీయం। పత్రాణామప్యలాభే తేషాం ఫలైరర్చనీయం ॥ ఫలేషు బీజపూ
రకదలీదాడిమాదీని అర్చనాయాం ప్రశస్తాని।ఫలానామప్యభావే తిలతండు
లైః సిద్ధార్థైరర్చనీయం। కృష్ణతిలైః శివార్చనం సకలపాతకహరం।
ఏవం మూలమంత్రేణ పుష్పాదిభిరభ్యర్చ్య హాం శివాయనమః। హాంహం
హాం శివమూర్తయే నమః। హాం శివాయనమః। హాం ఈశానమూర్ధ్నే
యనమః। హిం తత్పురుషవక్త్రాయనమః। హుం అఘోరహృదయా
యనమః। హైం వామదేవగుహ్యాయనమః। హం సద్యోజాతమూర్తయే
నమః।ఇత్యాసనమూర్తిం మూలైః పంచబ్రహ్మభిశ్చాష్టపుష్పికయాభ్యర్చ్య
హ్రాం హృదయాయనమః। ఇత్యాదిభిరంగైరభ్యర్చయేత్।తతో నామ్నా

సహస్రేణశతేనవాభ్యర్చయేత్ ॥తదవసరాభావేశర్వాయక్షితిమూర్తయే నమః। భవాయజలమూర్తయేనమః।రుద్రాయాగ్నిమూర్తయేనమః।ఉగ్రా యవాయుమూర్తయేనమః ।భీమాయాకాశమూర్తయేనమః । పశుపత యేయజమానమూర్తయేనమః।ఈశానాయార్కమూర్తయేనమః। మహా దేవాయసోమమూర్తయేనమః । శివాయనమఃమహేశ్వరాయనమః। బ్రహ్మణేనమః । విష్ణవేనమః । పితామహాయనమః । సంసారవైద్యా యనమః । సర్వజ్ఞాయనమః । పరమాత్మనేనమః । ఇతివానామాష్టకేనా ర్చయేత్ । ప్రభవేశంభవేఉమాపతయేనమః ।ఇతినామత్రయేణవార్చ యేత్ ॥ యథాసంభవంపుష్పమాలాభిరప్యలంకుర్యాత్ । మాలికాశ్చశ తాదిసువర్ణపుష్పరచితాఃసహస్రాదినీలోత్పలరచితాః । కరవీరసితాం భోజజయాసిత పా. లపున్నాగశ్వేతమందారనాగకేసరచంపక రచితాః ప్రశస్తాః । తాశ్చవిచిత్రపుష్పాంతరరచిత మాలికాశ్చదామధార పా ర్శ్వయోః సమృద్ధాబద్ధవ్యాః । లింగనాహేతు మణిసువర్ణ పుష్పనిర్మితం ఏకద్విత్రిచతురభూమి కంరుండాఖ్యంవృత్తదామ సమర్ప ణీయం॥ ఏవంపుష్పోపచారానంతరం ధూపోపచారః॥తత్ప్రకారః। సువ ర్ణరజతతామ్రకూటాన్యతమనిర్మితం చతురంగులాయామం తదర్ధ మానోత్సేధమష్టాంగులోష్ఠంపశ్చాద్భాగే పద్మదళాంతద్వ్యంగులకంఠ త్ర్యంగులోన్నత సువృత్త ఖురాకారపాదద్వ్యంగులనాహేన పూర్వో క్తలక్షణపాదయుతేన వస్త్రనాళేనసమన్వితం అనేకసుషిరేణ ఏకైకసు షిరేణ వాకమలముకుళాకృతినాపిధానేనాన్వితం ధూపపాత్రంనిర్మ లేనఫలవహ్నినాపూర్యతస్మిన్ధూపద్రవ్యం నిక్షిప్య ధూపపాత్రం పి ధాయనిరీక్షణాదిభిః సంస్కృత్యగంధపుష్పైరభ్యర్చ్యధూపముద్రాం ప్రదర్శ్య ధూపపాత్రం హస్తేనాదాయ వామహస్తేన శుద్ధకాంస్యాది నిర్మితాంచతుఃపంచషడంగులాన్యతమోత్సేధాంతాన వాయామాంత్రావ

న్మానజిహ్వాంతత్రిగుణనాసామధ్యాంగులోన్నతా ముపపత్తికాయుక్తామే కాంగులద్వ్యంగులసార్ధద్వ్యంగులశిరోర్ధాంగుల కంఠత్ర్యంగుల నాళత్రిచతుః పంచషడంగులదైర్ఘ్యనాళాముపరిశూలపద్మవృషభాంకాం శంఖచక్రవ్యతిరిక్త చిహ్నాంవా ఘంటాంఘోషయన్నేవ దేవస్యఘ్రాణసమీపే ఓం హాం శివాయధూపం స్వాహేతి ధూపం ప్రదర్శ్యతదుపరి ధూపపాత్రమధ్యే తద్భ్రామయన్నేవకిరీటే బిందుద్వయాన్వితపార్శ్వ దండాకారం నాదముఖే వృత్తే బిందుదేహే హకారం బాహ్వాకారం పాదయోరూకారంచ ధూపపాత్రభ్రమణేన భావయేత్ ॥ కర్పూరాగరు తక్కోల జాతీఫల లవంగ సింహ జటామాంసీముస్తాపత్రచూర్ణం దశాంగసమేతచందనాగరు కర్పూర కుంకుమ కస్తూరీత క్కోలైలాలవంగపత్రనాగ పుష్పచూర్ణం యక్షకర్దమాఖ్యం చందనాగరు కర్పూరైలాలవంగత్వక్పత్ర సింహక జటామాంసీ చూర్ణం ప్రాజాపత్యనామకం చందనాగరుకర్పూర కస్తూరీ లవంగ తిలకహసితాముస్తాచూర్ణం విజయాఖ్యం కర్పూరకృష్ణాగరు హ్రీబేరకుంకుమకుష్ఠనిర్యాస చందనచూర్ణం క్రమాదేతద్విత్రిచతుః పంచషడ్భాగం మధుమిశ్రం శీతారినామకం చందనాగరుకర్పూరసింహక సర్జరసకుష్ఠముస్తాచూర్ణం విజయాఖ్యం కర్పూరకల్యాణనామకం చందనాగరుకస్తూరీముస్తాసింహకచూర్ణ మమృతాఖ్యంతక్కోల పూగకర్పూరజాతీఫలలవంగచూర్ణంసుగంధాఖ్యం ఏవమాదిపృథక్పృథఙ్నామ్నా ప్రసిద్ధాని ధూపద్రవ్యాణి । ఇత్థం చందనాగరుకర్పూర కుష్ఠ గుగ్గుళచూర్ణం ఘృతమధుయుక్తం చందనాగరు కర్పూర కుష్ఠచూర్ణం శర్కరామధుఘృతయుక్తం కర్పూరాగరుచందననిర్యాసచూర్ణం క్రమాదేక చతుష్షట్సప్తభాగం అగరు నిర్యాసచందనచూర్ణం క్రమాదేకద్విత్రిగుణముషత్క కర్పూరమిశ్రం మధుయుక్తం అగరుచందనోశీరచూర్ణం మధుయు

క్తం కృష్ణచందనచూర్ణం ఘృతయుక్తం గుగ్గుల బిల్వఫలచూర్ణం గు
గ్గులచూర్ణం ఘృతయుక్తం కేవలమేవవాగుగ్గుళనిర్యాసం చందనాగరు
సౌగంధికాద్యన్యతమచూర్ణంచధూపద్రవ్యం॥తత్ర కేవలగుగ్గులధూపస్స
ప్తజన్మకృతపాపహరః। చందనధూపస్సర్వపాపహరః। సౌగంధికధూప
స్సర్వకామార్థసాధకఃకృష్ణాగరుధూపస్సర్వపాపహరః శ్వేతాగరుధూ
పోముక్తిప్రదః లాక్షాకస్తూరీధూపశ్చతుర్వేదాధ్యాయిబ్రహ్మజన్మప్రదః
ఘృతమిశ్ర గుగ్గుళధూపోమాసార్ధసమర్పితః కల్పకోటి సహస్రవ
ర్షపర్యంతం శివపురభోగస్య సార్వభౌమ జన్మనశ్చప్రాపకశ్చ సహ
స్రఫలమహిమాతుగుగ్గులధూపతమాలవృక్షచూర్ణేన సహితః శివసా
యుజ్యప్రదాయకః ఈశానాదిముఖపంచకక్రమాత్ శ్వేతాగరుకృష్ణా
గరు సౌగంధిక గుగ్గులకృతధూపాః ప్రశస్తాః। ఏవంధూపోపచారానంత
రం దీపోపచారః॥తస్యపాత్రం ధూపపాత్రోక్త పాదనాలసహితత్ర్యం
గులప్రమాణం గజోష్ఠాకారంచ।వర్తిః కర్పూరమయీవాస్త్ర ఖండమ
యీతంతు మయీకార్పాసమయీచతురంగులదీర్ఘాచతుస్త్రిద్వ్య
ంగుల జాలానుగుణ పరిణాహాకార్యా॥వస్త్రఖండాది మయీచేదుత్త
మాది క్రమేణసతిసంభవే కర్పూరాగరుచందనపూర్ణగర్భాకార్యా
తత్రచ కపిలాఘృతముత్తమం। గవాంతరఘృతంమధ్యమం। అజాఘృ
తంతిలతైల మధమం। ఉష్ట్రమహిష్యాదిఘృతంవృక్షబీజ ప్రభవాది
తైలంచవర్జనీయం। యద్వాగోఘృతమాత్రముత్తమం। అజాఘృతం
మహిషీఘృతంచమధ్యమం। పూతగంధనింబకరంజైరండాది తైలవర్జం
తైలమాత్రమధమం। ఏవముక్తలక్షణదీపపాత్రంనిహిత వర్త్యారోపితం
కిరీటణాదిభిస్సంస్కృత్య గంధపుష్పైరభ్యర్చ్య దీపముద్రాంప్రదర్శ్య
దీపపాత్రముద్ధృత్య ఘంటాంఘోషయన్నేవ హాం హం శివాయనమః
సంస్వాహేతి నేత్రేప్రదర్శ్య ధూపపాత్ర వత్కిరీటాదిపాదాంతత

త్తద్వస్త్రపి న్యాసభావనయాదీపపాత్రంభ్రామయేత్ ॥ తతశ్శివాయాచ
మనీయార్ఘ్యం చ పూర్వవద్దేవదత్వా దేవంసంతుష్టంధ్యాత్వా భగవన్నా
జ్ఞాం దేహిభో అంగాని పూజయామీతి విజ్ఞాప్యఆవరణపూజాంకుర్యాత్ ॥
పంచబ్రహ్మషడంగైః ప్రథమావరణం విద్యేశ్వరై ర్ద్వితీయం గణేశ్వరై
స్తృతీయంలోకపాలై శ్చతుర్థం సమస్తాయుధైః పంచమం ఏతాని పంచావ
రణాని శివాసనపద్మస్య కర్ణికాయాం శివమభ్యర్చ్య తస్యాదళమూ
లేషు మధ్యేషు దళమూలాగ్రయోః మధ్యేషు దళాగ్రేషు తదధో భాగేషు
చపూజయేత్ ॥ యద్వా శివాసనపద్మదళమూలరూపేషు లింగమూల
భాగేషు తద్దళాగ్రరూపేషు పీఠోపరిదశాగ్రభాగేషు పీఠకంఠే పీఠపాదే
బ్రహ్మశిలాస్థానీయే పద్మపీఠేవార్చయేత్ ॥ హాం ఈశానమూర్ధాయ
నమః । స్ఫటికవర్ణం వరాభయపాణిముమాసహితమీశానం పూజయా
మి ॥ హీం తత్పురుషవక్త్రాయనమః । కనకవర్ణం పీతాంబరోపవీతం మా
తులింగాక్షసూత్రధారిణం గౌరీసహితం తత్పురుషంపూజయామి ॥ హూం
అఘోరవక్త్రాయనమః మేఘవర్ణం బభ్రుశ్మశ్రుశిరోరుహం । దంష్ట్రాక
రాళవదనం సర్పవృశ్చికకపాలమాలాభరణం । ఖట్వాంగకపాలఖేటక
పాశాన్విత వామకర చతుష్టయం త్రిశూల పరశుఖడ్గదండాన్విత దక్షిణ
కరచతుష్టయం గంగాసహితమఘోరంపూజయామి ॥ హైం వామదేవ
గుహ్యాయనమః అరుణమరుణమాల్యవస్త్రోపవీతం ఖడ్గఖేటధరం గణాంబి
కాసహితంవామదేవంపూజయామి ॥ హం సద్యోజాతమూర్తయే నమః
ధవళవర్ణం ధవళగంధవస్త్రోష్ణీషభూషణాంబరసహితం వరాభయక
రమంబికాసహితం సద్యోజాతంపూజయామీతి క్రమాదీశానేంద్రయమ
కుబేరవరుణదిక్ష్వీశానాది నిత్తతూప్రజావేళాయా మూర్ధ్వవక్త్రహృద
యగుహ్యపాదరూపతత్తత్స్థానాదం కుశముద్రయాకృష్యదీపం తత్పరి
ర్తకడపరీత్యాభిన్నాన్సాఙ్ఖనయిత్వార్చయేత్ । ఈశానాద్యాః పంచాపి

శూలటంకవరాభయమనోహరకరచతుష్టయావాఖ్యేయాః । ఏవమాగ
మాంతరప్రసిద్ధాని తేషాంధ్యానానిదృష్టాని । హాం హృదయాయనమః ।
హీం శిరసేనమః ॥ హూం శిఖాయైనమః। హైం కవచాయనమః। హౌం
నేత్రత్రయాయనమః । హః అస్త్రాయనమఇతి । చంద్రచామీకరసిందూ
రభృంగవిద్యుదగ్నివర్ణాన్ పద్మాసనస్థానర్ధేందుమకుటధారిణశ్చతు
ర్వక్త్రాన్ ప్రతివక్త్రంత్రిలోచనాన్ కపాలశూలవరాభయహస్తాన్ వా
మినీః పినీచక్రిణీ శంఖినీఖడ్గినీశక్తిసహితాన్ హృదయశిరశ్శిఖాకవచనేత్రా
ధిదేవాన్ పూజయామీతి హృదయ శిరశ్శిఖాది స్థానేభ్యోంకుశముద్ర
యాసమాకృష్యాగ్నేయేశానవాయవ్య నైఋతకోణస్థదళేషు పూర్వాద్యా
దిచతుర్దశాగ్రేష్వస్త్రంపూజయేత్ ॥ ఈశానాదిదళే బహిష్వాస్వేశాన
మంగేషునేత్రశిరసేచక్రమేణఉత్తరోత్తరదిక్స్థితయాపూజయేత్॥అథవా
కర్ణికాస్థదేవస్యపురస్తాదీశాననేత్రంపూజయేత్ ॥ నేత్రమస్త్రంవద్దిక్షువా
పూజయేత్॥అథద్వితీయావరణం॥అనంతాయభూమిసహితాయనమఃసూ
క్ష్మాయస్వాహాసహితాయశివోత్తమాయ స్వధాసహితాయఏకనేత్రా
యశిఖాసహితాయఏకరుద్రాయ పుష్టిసహితాయత్రిమూర్తయేశ్రీస
హితాయశ్రీకంఠాయ కీర్తిసహితాయ శిఖండినేమేధాసహితాయనమ
ఇతిహేమాగ్నిమేశంఖేషు హిమవిద్రుమ స్ఫటికవర్ణాన్ వరదాభయజ్ఞాన
ముద్రాక్షమాలికాధారిణః త్రిణేత్రాన్ శివజ్ఞానావతారాన్ స్వస్వశక్తిస
హితాన్ విద్యేశ్వరాన్ పూజయామీతపూర్వాదీశానాంతకోణాంతేషువా
పూజయేత్ ॥ కుండలీసహితాయ నందికేశ్వరాయనమః ।అరుణవర్ణం
త్రిశూలాంకుసూత్రాభయకరం కుండలీసహితం నందినంపూజయామి ।
పద్మినీసహితాయ మహాకాళాయనమః । పీతకృష్ణవర్ణంబభ్రుశ్మశ్రు
శిరోరుహంశూలకపాలఖడ్గఖేటధారిణం పద్మినీసహితం మహాకాలంపూ
జయామి ॥ హ్లాదినీసహితాయభృంగిణేనమః శ్వేతవర్ణంనిర్మలవిగ్ర

హూం దండాక్షసూత్రధరం విలసచ్ఛిఖంశివాలోకనతత్పరంహ్లాదినీసహి
తంభృంగిణంపూజయామి|| భృంగిణీసహితాయ గణపతయేనమః|రక్తా
గంపాశాంకుశస్వదంతపక్వామ్రఫలధారిణం భృంగిణీసహితం గణపతిం
పూజయామి || భద్రాసహితాయవృషభాయనమః|స్ఫటికవర్ణంధర్మ
స్వరూపంభద్రాసహితం వృషభంపూజయామి | దేవయానాసహితాయ
స్కందాయనమః|కనకవర్ణంబాలవేషం శక్తివరాభయహస్తందేవయా
నాసహితంస్కందంపూజయామి | అంబికాయైనమః| శ్యామవర్ణాం
సింహవాహనాంశూలాదర్శకరద్వయాం ఉమాంపూజయామి| రూపిణీ
సహితాయచండేశ్వరాయనమః| మేఘవర్ణంచతుర్వక్త్రం కమండల్వ
క్షసూత్రశూలపరశుధారిణంసర్పకంకణోపవీతంరూపిణీసహితంచం
డేశ్వరంపూజయామీతి పూర్వాదీశానకోణపర్యంతమర్చయేత్ || య
ద్వావృషనందికేశ్వరగణేశమహాకాలస్కందభృంగిగౌరీచండాంతం
నందిగణపతిమహాకాళ భృంగివృషస్కందగౌరీచండాన్వాపూర్వాది
క్రమేణపూజయేత్ || అథవా గౌరీచండేశ్వరనందిమహాకాళ గణేశ వృ
షభృంగి స్కందాన్వాగౌరీచండేశ మహాకాళ వృషగణేశస్కందభృం
గిణోవా ఉత్తరాదిక్రమేణపూజనీయాః | ఉమావృషగణపతినందీశమ
హాకాళ భృంగిచండస్కందాః క్రమాత్కుబేరశక్రయమవరుణనిఋ
తివాయ్వీశానాగ్నిదిక్షువాపూజనీయాః | ఏతేషాంధ్యానభేదాశ్చ
త్తదాగమప్రసిద్ధాద్రష్టవ్యాః || ఏవంగణేశ్వరైస్తృతీయావరణం సంపూ
జ్యలోకపాలైశ్చతుర్థావరణమర్చయేత్ || ఇంద్రాయ శచీసహితా
యస్వర్ణవర్ణమైరావతారూఢం వజ్రాంకుశవరాభయపాణిం శచీస
హితమింద్రంపూజయామి|| అగ్నయేస్వాహాసహితాయ రక్తవర్ణంకమం
డల్వక్షసూత్రశక్తిధరముద్రాన్వితం మేషారూఢంస్వాహాసహితంఅగ్నిం
పూజయామి | యమాయకాలకంఠీసహితాయనమః | కృష్ణవర్ణందండ

పాశవరాభయధారిణం మహిషారూఢం కాలకంటీసహితం యమం పూజయామి। డాకినీసహితాయ నిఋతయేనమః। రక్తవర్ణం ఖడ్గఖేటవరాభయధారిణం భూతారూఢం డాకినీసహితం నిఋతింపూజయామి ॥ వరుణాయభోగినీసహితాయనమః । చంద్రవర్ణంపాశకమలవరాభయకరం మకరారూఢంభోగినీసహితంవరుణంపూజయామి ॥ వాయవే ఘోరాసహితాయనమః । ధూమ్రవర్ణంధ్వజకమలవరాభయధారిణం మృగారూఢం ఘోరాసహితంవాయుంపూజయామి । కుబేరాయగుంభినీసహితాయనమః । పింగలవర్ణంగదాది ధారిణం అశ్వారూఢం గుంభినీసహితం కుబేరంపూజయామి । ఈశానాయహర్షిణీసహితాయనమః । చంద్రవర్ణంశూలపాశవరాభయకరం త్రిణేత్రంవృషభారూఢం హర్షిణీసహితం ఈశానంపూజయామి। ఇతిప్రాగాదిక్రమేణపూజయేత్ ।బ్రహ్మణే సావిత్రీసహితాయనమః స్వర్ణవర్ణంచచతుర్వక్త్రం కమండలుస్రగ్దండధారిణం హంసారూఢంసావిత్రీసహితం బ్రహ్మాణం పూజయామి । విష్ణవే లక్ష్మీసహితాయనమః। విద్యుద్వర్ణం సహస్రఫణాలంకృతమనంతరూపం శంఖచక్రగదాకమలధారిణం కూర్మారూఢం లక్ష్మీసహితంవిష్ణుంపూజయామి । ఇతీంద్రేశానమధ్యే నిఋతివరుణమధ్యేచ విధాతృ వైకుంఠౌపూజయేత్ ॥ యద్వామధ్యోత్తరభాగే కుబేరస్య దక్షిణభాగేచతౌపూజయేత్ । అథ లోకపాలాయుధైః పంచమావరణం। ప్రాణశక్తి సహితాయవజ్రంపూజయామి । శక్తయేనమః। అరుణవర్ణాం వరాభయకరాంశిరసాశక్తింబిభ్రాణాంయోషిదాకారాంశక్తింపూజయామి । క్రోధాత్మశక్తి సహితాయదండాయనమః । కృష్ణవర్ణంవరాభయకరంలోహితలోచనందండమూర్ధానంక్రోధాత్మశక్తి సహితందండంపూజయామి ॥ గుణశక్తిసహితాయ ఖడ్గాయనమః । శ్యామవర్ణంవరాభయకరంకుండలోచనం ఖడ్గాలంకృతమూర్ధానం గుణాత్మసహితంఖడ్గం

పూజయామి । కోమలాత్మశక్తిసహితాయ పాశాయ నమః । కింశుకపుష్ప
వర్ణం నాభేరధో భుజంగాకారం తదూర్ధ్వం పురుషాకృతిం సప్తఫణో
పేతమూర్ధానం కోమలాత్మశక్తిసహితం పాశం పూజయామి । విషా
త్మశక్తిసహితాయ ధ్వజాయ నమః । పీతవర్ణం వరాభయకరం వివృతాస్యం
మూర్ధ్ని ధ్వజాన్వితం విషాత్మశక్తిసహితం ధ్వజం పూజయామి । గదాయై న
మః । పీతవర్ణాయై నమః । యోషిదాకారాం దీప్తశిరసం గదాం పూజయా
మి । వికృతాత్మశక్తిసహితాయ శూలాయ నమః । శ్యామవర్ణం త్రిశూ
లాంకితమస్తకం అంజలిముక్తం కృతాత్మశక్తిసహితం త్రిశూలం పూజయా
మి । మహాశక్తిసహితాయ పద్మాయ నమః । శంఖవర్ణం పద్మకోశాకార
మూర్ధానం మహాశక్తిసహితం పద్మం పూజయామి । మహాత్మశక్తిసహి
తాయ చక్రాయ శ్యామవర్ణం శతాకారచక్రాంకితమస్తకం మంగళా
త్మసహితం శక్తిం పూజయామి ॥ ఇమే చావరణదేవతాః । శివాభిముఖాః
శివమంబికాం చ భక్త్యా వీక్షమాణాః స్వాసనేషూపవిష్టాః ధ్యేయాః ద్వి
భుజాశ్చతుర్భుజా వా బద్ధహస్తాంజలిపుటా వా ధ్యేయాః । ఏవం పంచావర
ణపూజాశక్తౌ పంచబ్రహ్మషడంగరూపమేకమేవావరణమర్చయేత్ ॥ తే
షాం చ బ్రహ్మషడంగానామావాహనస్థాపనసన్నిధాపనసన్నిరోధనపాద్యా
చమనార్ఘ్య పుష్పదానాఖ్యం సంస్కారాష్టకం కార్యం యద్వా ఆ
వాహనాది సంస్కారాష్టకం సముదితమేవ । స్మృత్వా ప్రత్యేకమర్ఘ్య
మాత్రం దత్వా బ్రహ్మణామర్ఘ్యావసానే క్రమేణ సురభిపద్మత్రిశూలమ
కారసృగాఖ్య ముద్రాః ప్రదర్శ్యాంగానాం నమస్కారముద్రాం ప్రదర్శ
యేత్ । పంచబ్రహ్మషడంగపూజనాశక్తౌ కేవలం బ్రహ్మావరణమాత్రమం
గావరణమాత్రం వార్చయేత్ ॥ అథవా తత్త్వాసనే వామాదిశక్తీః పూర్వాది
దిక్ష్వభ్యర్చ్య సదాశివస్యాంకే వామభాగస్థితాం మనోన్మనీమర్చయేత్
ఇదమావరణార్చనానంతరం శివహస్తపుష్పికయాభ్యర్చ్య పాద్యాచమ

నార్ఘ్యార్ణోదత్వా మూలమంత్రేణ పుష్పం సమర్పయేత్ ॥ శివస్యావర ణసద్భావకృతశోభాసిద్ధయేపంచబ్రహ్మషడంగాదీనాంశివపృథగ్భావేనా ర్చనయాప్రసక్తస్య పూజాతామసత్వదోషస్య పరిహారాయ శారదశ శాంకకోటిప్రకాశపరామృతస్యందిపరమశివమయూఖజాలనిమగ్నత యా సర్వానప్యావరణదేవాన్ పరమశివేనైకవర్ణాన్ పరమశివాపృ థగ్భూతాన్ భావయేత్ । తతశ్శివేధేనుముద్రాం మహాముద్రాంచప్ర దర్శ్య గంధపుష్పైర్ఘంటామంత్రమంత్రేణాభ్యర్చ్య సావరణాయదే వాయ ధూపదీపౌ ప్రదర్శయేత్ ॥ ఏవ మావరణార్చనం కర్తవ్యం న కర్తవ్యమితి వికల్పితం । కేషుచిదాగమేష్వాత్మార్థశివపూజాయాంభో గాంగపూజనస్య నిషిద్ధత్వాత్ ॥ అథ నైవేద్యవిధిః॥

వీరశైవానాం యత్కించిన్నివేదనం యావన్నివేదనమితి సంప్ర దాయద్వయం । యావన్నివేదనేజంగమాసమర్పితస్య ప్రసాదత్వా యోగాదసంగతమితిమన్యంతె।యత్కించిన్నివేదితంజంగమాసర్పితంయ త్కించిదీక్షితానాందద్యాత్ । యావన్నివేదనేజంగమలింగయోరభేదా జ్జంగమసమర్పితమేవ ఇష్టలింగస్యసమర్పితం భాగవదిత్యాగమోక్తా త్తహనలేఖ్యాః । అథ మతాంతరమాశ్రిత్యయావన్నివేదనప్రకారః । తత్ర వ్రీహిశాలియవప్రియంగునీవారగోధూమావైణవయవాః ప్రశస్తాః । త త్రవ్రీహయఃకనిష్ఠాః । శాలయోమధ్యమాః ।ఇతరేశ్రేష్ఠాః। తత్రప్రియం గునీవారగోధూమావైణవాని శతసహస్రలక్షాంతరగుణఫలాన్యుత్తరో త్తరాణి । యద్వాశాలయఃశ్రేష్ఠాః । యవవేణ్వాదయఃమధ్యమాః । వ్రీ హయఃకనిష్ఠాః।నిశితతండులకాఃశాలయః । ఇతరేవ్రీహయఇతిభేదాః।ఆ త్మార్థపూజాయాంచతుర్ద్రోణపర్యంతం ఉత్తరోత్తరప్రశస్తం । పంచ వింశత్యుత్తరద్విశతసంఖ్యైర్వ్రీహిభిరేకాశుక్తిరుచ్యతె । శుక్తిద్వయంత లం । తలద్వయంప్రకుంచం । ప్రకుంచద్వయంప్రసృతిః । ప్రసృతిద్వ

యంకుడుబం । కుడుబద్వయమంజలిః । అంజలిద్వయంప్రస్థం । ప్రస్థద్వ
యంపాత్రం । పాత్రద్వయమాఢకం । ఆఢకద్వయంశివం । శివద్వ
యంద్రోణం । అథవా గుంజాద్వయంమాషః । మాషవింశతిర్నిష్కం ।
నిష్కాష్టకంపలం । పలచతుష్టయంపాదం । పాదచతుష్టయంప్రస్థం । ప్ర
స్థచతుష్టయమాఢకం । తచ్చతుష్టయంద్రోణం । ద్రోణచతుష్టయావధినై
వేద్యార్థం సంకల్పితాన్ కేశకీటాదిరహితాన్ అతిధావళ్యశాలినస్తం
డులాన్పరిశస్తవర్ణాన్ గంధరసైః ప్రశస్తపూతైర్జలైర్ముహుర్నిష్పీ
డనపూర్వకంషట్కృత్వః షడంగమంత్రైః సంక్షాళ్యసగ్వాళుకాది సం
శోధ్యపాకభాండనిహితేషు అర్ధాదికంజలంప్రక్షిప్యగోమయోపలిప్తే
ప్రోక్షితే దర్శనాదిరహితే బహిష్కృతాగోచరే మహానసేహృదయ
మంత్రార్చితాయాంచుల్ల్యాం వామదేవమంత్రేణోద్ధృతంపాకభాండ
స్యహృదయంమంత్రేణాగ్నిం విన్యస్యముఖేనప్రదీప్య యథాన్నమపాకా
పేక్షంచనభవతి తథా సావధానంపచేత్ । ఏవం శుద్ధాన్నపక్వతండుల
ద్విగుణక్షీరేణతండులార్ధసహితముద్గేన వాతండులత్రిగుణక్షీరేణా
ర్ధతండుల చతుర్థాంశముద్గసహితేన తదుచితగుడకదళీఫలసహితేన
వాపాయసాన్నపాకః । తండులచతుర్థాంశేనతిలచూర్ణేన తిలార్ధ
మానేన తిలచతుర్థాంశమానేన వాఘృతేనచ కృసరాన్నపాకః । అథ
వాతండులార్ధముద్గైః తిలచూర్ణమిశ్రైః కించిల్లవణచూర్ణయుక్తైశ్చ
కృసరాన్నపాకః । ప్రత్యేకతండులార్ధప్రమాణాభ్యాం క్షీరగుడా
భ్యాం తదర్ధప్రమాణేనఘృతేనచగుడాన్నపాకః । అథవా తండులద్వి
గుణక్షీరేణ తండులార్ధసహితేన గుడార్ధఘృతసహితేనగుడాన్నపా
కః । అథవా తండులత్రిగుణక్షీరేణతండులతృతీయాంశముద్గసహితేనతం
డులచతురాంశగుడమిశ్రేణ కదళీఫలయుతేనచగుడాన్నపాకః । తండు
లచతుర్థాంశైస్తత్సమైర్ముద్గైర్నారికేళకదళీసహితైస్తద్రహితైర్వా

ముద్గాన్నపాకః । శుద్ధాన్నపాయసాన్నకృసరాన్నముద్గాన్నాన్యుత్తరో
త్తరం సహస్రగుణఫలాని । ఏవందధిమిశ్రితం మధుమిశ్రితాన్నంచప్ర
శస్తం । ఏతేష్వేకమనేకంసర్వంవాయథావిభవంచకార్యం । నైవేద్య
స్యాష్టమాంశేన షోడశాంశేనవా ముద్గారణ్యమాషరాజమాషనిష్పావకు
ళుత్థాద్యన్యతమేనైకఃకర్తవ్యః । ముద్గాద్యసాన్యసతిసంభవేనిస్తువద్దళరూ
పాగ్రాహ్యాః । శాకానిప్రస్థనైవేద్యేష్వయప్రమాణేనైకపలప్రమాణేనవా
కదలీ పనస కూష్మాండోర్వారుకకారవల్లీ వ్యాఘ్రీ బృహతీద్వయకో
శాతకీద్వయచూతనాళికేరఫలాదీని శిశుకందసూరణ కందాదీన్యన్యాని
చప్రశస్తరసగంధాన్యాద్రాణి శుష్కాణివాయథార్హం లవంగ మరి
చైలాశర్కరాది సకలసంస్కారోపేతానిఘృతభర్జితానికార్యాణితై
లైన లవణమరిచజీరకకుళిత్థ సిద్ధార్థచూర్ణం శర్కరాసహితం
చోష్యం । మాషముద్గగోధూమశాలిపిష్టాదివికారాః సమృద్ధశర్కరోపే
తాః కర్పూరైలాదిచూర్ణపాచితాబహవోపూపాః । పానకాదయశ్చ
కార్యాః। నైవేద్యస్యషోడశాంశం ద్వాత్రింశాంశంచతుష్షష్ట్యంశంవాఘృ
తంఘనదధ్యష్టమాంశం।సర్వత్రక్షీరదధిఘృతాని గవ్యాన్యేవగ్రాహ్యాణి
స్థాలికాః సువర్ణేన రజతేన తామ్రేణ శుద్ధకాంస్యేనవాకర్తవ్యాః ।
అష్టాచత్వారింశదంగులాయామాః । ఏకాంగులోత్సేధాంగులద్వయఘ
నోష్ఠవత్యశ్చేదుత్తమోత్తమాః । వృత్తాదిక్రమేణచ షట్త్రింశదంగులప్ర
భృతిద్వాదశాంగులపర్యంతాయామాః। నవయవప్రభృత్యేకయవపర్యంత
మానోష్ఠవత్యః । ఓష్ఠప్రమాణాధోవేత్రవత్యఃతద్రహితావానవాంగులా
యామాః తదర్ధమానాశ్చాతిజఘన్యాః ॥ సర్వాశ్చపాదరహితాః సు
వృత్తాకారాఃకర్తవ్యాః । స్థాలికాధారాస్త్రిపాద్యఃపూజనీయలింగ
పీఠోత్సేధపర్యంతమున్నతాః కర్తవ్యాః । నైవేద్యంచసర్వంశివదీక్షా
సంస్కృతైః స్నాతైశ్శుద్ధవస్త్రైర్భస్మరుద్రాక్షభూషితైః పవిత్రపాణిభిః।

పరిచారకైః కారయేత్ ॥ తథాభూతాభిస్త్రీభిర్వా కారయిత్వా ద్రవ్య
శుద్ధికాలే పూజకస్తండులక్షాలనాది మంత్రాన్జపేత్ । యదికృతం నైవే
ద్యమపక్వమతిపక్వం కాలాతిపాతాదతిశీతలమితరైర్లంఘితం వాస్యా
త్తదాన్యపక్వాని నివేదనీయాని ॥ అథ నైవేద్యసమర్పణం ॥

దేవాయ పాద్యమాచమనీయమర్ఘ్యం చ దత్త్వా దేవస్య పురతో గోమ
యేన చతురశ్రమండలం పరికల్ప్య పిష్టాదిచూర్ణైరలంకృత్య శుద్ధాన్న
పాయసాన్నపరీతకదళీనాళికేరచూతపనసద్రాక్షాఖర్జూరాదిఫలైరీప్సి
తపూరికాపిష్టమోదకాదిభిరపూపైః కదళీపనసాదిశాకైరార్ద్రకో
ర్వారుకాదిరసాయనవికారైః నానావిధపేయచోష్యలేహ్యఖాద్యైః క్షీ
రదధినవనీతఘృతైరేలాచంపక ముకుళకర్పూరమృగమదలామంచపా
టలపుష్పాదివాసిత సుశీతలస్నపన కలశాహృతాఢకతదర్ధప్రమాణ
పానీయచయేన చ పరిపూరితైశ్చషకైః పరితః పరిష్కృతాః శివస్య శివా
యాశ్చ నైవేద్యస్థాలికాః సదాశివస్య మనోజ్ఞాః పరివారదేవతానాంచ
నైవేద్యస్థాలికాశ్చ నిధాయ స్థాలికానాముపరి పాత్రం విన్యస్య హృదయే
న ప్రోక్ష్య తాలత్రయ దిగ్బంధనావకుంఠనధేనుముద్రాః విరచయ్య అన్న
ముద్రాం పర్వతముద్రాంచ ప్రదర్శ్య పూర్వవిన్యస్తం పాత్రముద్ధృత్య
అస్త్రమంత్రేణ పరిషిచ్య హృదయేన ప్రత్యేకమాపోశనం దత్త్వా సపు
ష్పయా మృగముద్రయా పూర్వం గణపతయే నివేద్య తత్పుష్పం విసృజ్య హ
స్తప్రక్షాళనం కృత్వా హాం హం శివాయ స్వాహేతి శివాయ నైవేద్యం
పంచవారమేకవారం త్రివారం వా నైవేద్యదానాభినయవత్యా సపుష్ప
యా మృగముద్రయా నైవేద్యం దత్త్వా పానీయం చ ప్రదాయ తత్పుష్పం వి
సృజ్య హస్తప్రక్షాళనం కృత్వా తద్వ దేవశివాయై నైవేద్యం దత్త్వా సదా
శివాదిక్రమేణ సర్వేభ్యోపి పృథక్ నైవేద్యం దద్యాత్ । పృథక్పృథక్పా
త్రాసంభవే సర్వాసాం పరివారదేవతానామేకస్మిన్నేవ పాత్రే నైవే

ద్యమాచమనీయం ప్రత్యేకం నివేదయేత్ ॥ తతశ్శివాయసుగంధిపానీయంప్రదాయ నమోంతమూలేనశిరసిపుష్పంసమర్ప్య అసంపూర్ణం ద్రవ్యజాతంసంపూర్ణం విభావ్యస్వాహాంత మూలేనాచమనందత్వా దేవస్య వామహస్తయోరుద్వర్తనార్థంకర్పూరాదిసహితంచందనం దత్వా హస్తప్రక్షాలనంగండూషణాద్యభిభావయేత్ ॥ సర్వాణిచని ర్మాల్యాన్యుద్ధృత్య సదాశివ నిర్మాల్యంప్రాగీశానదిశి విన్యస్యగంధ పుష్ప నిర్మాల్యాన్యాసన్నాయ చండేశాయ నివేదయేత్ — అపిస దాశివః కేనవక్త్రేణ భుజ్త ఊర్ధ్వవక్త్రేణ భుక్తేభక్ష్యభోజ్యాన్నపా నాదిలేహ్యంచోష్యమనేకధా । ఊర్ధ్వవక్త్రేప్రదాతవ్యంయతిశ్చం చిదిహచోదితమితిశర్వజ్ఞానోత్తర వచనాత్ ॥ భక్ష్యంభోజ్యంలేహ్యచో ష్యపానీయమితి పంచధా ॥ ఊర్ధ్వవక్త్రే ప్రదాతవ్యం హృదయేనష డానన ॥ ఇతిద్విశతికావచనాచ్చ ॥ అథవా పంచభిరపివక్త్రైర్భుక్తేపం చవక్త్రేషునైవేద్యమూర్ధ్వవక్త్రేథవాపునరితి పంచసువక్త్రేషు ప్ర త్యేకనైవేద్యాదాన విధానస్యాపిదర్శనాత్ ! ఊర్ధ్వవక్త్రేనైవేద్యా దానంచ తదూర్ధ్వవక్త్రపూజాకాలే దక్షిణాభిముఖభూతం విభావ్యక ర్తవ్యం। దేవస్యదక్షిణాస్యస్యఉత్తరాభిముఖతయాపూజకస్యస్థితత్వాత్ స్థండిలేచరలింగేచ సాధకాభిముఖశ్శివః ॥ ప్రత్యగ్వక్త్రస్తుకుంభాదౌస్థిర ద్వారాభిసమ్ముఖఇతిచరలింగార్చనేదేవస్యపూజకాభిముఖత్వశ్రవణాత్ ఏవం ఆత్మార్థ శివపూజాయాంశివస్యసాధకాభిముఖత్వసిద్ధ్యర్థంహృ దయసుహృస్యాపాదానయవా అపిదక్షిణదిక్స్థాపవ । యానితు పూజకస్యశి వాభిముఖావస్థానపరిహారవచనానినప్రాచామగతశ్మంభోనోత్తరేయో దిదాశ్రయే । నప్రతీచ్యాంయతఃపృష్ఠస్తస్మాద్దక్షిణమాశ్రయేదితి। పూర్వా భిముఖఃస్థిరలింగవిషయాణి।చరలింగపూజాయాంస్థండిలేచరలింగేచసాధ కాభిముఖశ్శివఇతివిశేషవచనదర్శనాన్నపృష్ఠేనాగ్రతోవాపిస్థితాదేవం

ప్రపూజయేదితివచనానుసారేణపూజకస్యాగ్నేయదిగ్భాగస్థానే శివస్య
పూజకాభిముఖత్వం నలభ్యతఇతి చేత్సత్యం తదపివచనంస్థిరలింగవిషయ
మేవ । స్థిరలింగసర్వసాధారణ్యేన లోకానుగ్రహకత్వాచ్చతసృషు
దిక్షు స్వేష్టముఖమతిశయ్యైకద్వారం తదభిముఖంభవతి । తత్రప్రహృష్ట
హ్యాచరణైస్సాకమూర్ధ్వముఖంద్వారస్యాభిముఖంచోర్ధ్వవక్త్రందే
హంప్రకల్పయేదితివచనాత్సైవ ప్రాచీయస్యాందిశిభవేద్ద్వారంతాంప్రా
చీంపరికల్పయేదితివచనాత్తత్ప్రభృత్యేవప్రాగ్దక్షిణ్యేనతత్పురుషాఘో
రసద్యోజాతవామదేవముఖానికల్పనీయాని । లింగస్యాభిముఖంయత్త
ద్వారంతత్పూర్వమిష్యతేతత్ర తత్పురుషంవక్త్రమూర్ధ్వంచాభిముఖం
భవేదితివచనాత్ ॥ అథవాఊర్ధ్వవక్త్రమేకమేవపృష్ఠహ్యాచరణైస్స
హద్వారాభిముఖంభవతి ।తత్పురుషాదివక్త్రాణితుపూర్వాదిదిక్ష్వేవవ్యవ
స్థితాని । నతుద్వారభేదేనభిద్యంతే । ప్రాసాదస్యద్వారంభవతుయథా
కాష్ఠయాకామం। తత్పురుషాదిముఖాని నజహతి పూర్వాదిదిక్సంస్థానీ
తివచనాత్ । ఇదంతత్పురుషాదివక్త్రవిషయే పక్షద్వయమపికామకృతం।
అతఏవ తత్రపశ్చిమద్వారార్చనేద్వారస్యాభిముఖంచోర్ధ్వవక్త్రందే
హం ప్రకల్పయేదిత్యుక్త్వా పురుషంపూర్వదేశేవాపశ్చిమేవాథ
చింతయేత్ ॥ దక్షిణేచోత్తరేవాపిబహురూపం విచింతయేత్ । ఉత్తరే
దక్షిణేవాపివామదేవంస్మరేద్గురుః ॥ పశ్చిమేపూర్వదేశేవాసద్యోవక్త్రం
స్మరేత్సదేత్యుక్తం । తత్రైవదక్షిణద్వారార్చనేప్యుక్తం । అఘోరంపురు
షంవాపిదక్షిణేసమ్యగర్చయేత్ ।సద్యవక్త్రంతువామంవాసౌమ్యదేశేస
మర్చయేత్ ॥ పురుషంవాథవామంవాపూర్వదేశే సమర్చయేత్ ।ఇ
తిసర్వమపిస్థిరలింగముత్తరాభిముఖేనపూజనీయం । లింగేవాప్రతిమా
యాంవాక్రియతేన్యద్వాయయాకకుధాతస్యాయజ్వాయజేతశివముత్తరా
భిముఖః । తత్రముఖ్యపూర్వాభిముఖముఖ్యాగ్నేయదిశిస్థితస్యపూజక

భిముఖోఽప్యుత్తరాభి ముఖత్వమేవ ఘటతే ।పశ్చిమదిగ్రూపగౌణాగ్నేయ
దిక్స్థితస్య దక్షిణదిగ్రూపగౌణోత్తరాభిముఖత్వం ఘటతే । యద్వా తత్త్వా
భిముఖ్యా నైఋతదేశే దేవ్యాః నివిష్టత్వాత్తత్ర పూజకస్యావస్థితౌ నోత్తరే
మోషిదాశ్రయత్వాదితి శేషే నిషేధప్రసంగః । కామికే పశ్చిమద్వారా
ర్చనపటలే వామే వా దక్షిణే వాపి స్థాపనీయా మనోన్మనీ ॥ దేవవన్ముఖసం
యుక్తా ద్విహస్తైకముఖాన్వితా ॥ ఇతి పశ్చిమాభిముఖలింగపూజాయాం ద
క్షిణభాగేపి దేవీనివేశనస్యాంగీకృతత్వేన నైఋతదిక్స్థితస్య పూజకస్య దే
వదక్షిణభాగవిభావనోపపత్తేః । ఏవం దక్షిణదిగ్రూపగౌణపూర్వాభిముఖ
లింగపూజాయాం నైఋతదిక్స్థితస్య తస్య దిగ్రూపగౌణాగ్నేయదిక్స్థితస్య
ప్రాచీనరూపగౌణోత్తరాభి ముఖత్వముత్తరదిగ్రూపగౌణపూర్వాభిము
ఖలింగపూజాయాం । ఈశానదిగ్రూపగౌణాగ్నేయదిశిస్థితస్య గౌణా
గ్నేయభాగావస్థాననియమస్తత్తదభిముఖస్థితే ఏవం పూజకస్య ముఖ్యగౌ
ణాగ్నేయదిగవస్థాననియమస్తత్తద్దిగభిముఖస్థిరలింగవిషయ ఏవేత్యాత్మార్థ
పూజాయాం దేవస్య పూజకాభిముఖత్వనియమో హ్యస్యతే । సర్వత్ర
స్వార్థపూజాప్రకరణే ఉత్తరాభిముఖో భూత్వా రుచిరాసనసంస్థిత ఇత్యా
ద్విధానాత్తత్రాయం విశేషః ।పాపక్షయార్థిభిశ్చ ముఖానాం దిగ్వ్యవస్థా
హాశ్రిత్యాఽఘోరవక్త్రమభిముఖత్వేన భావయేత్ । న విభోః పురతస్తిష్ఠే
న్నపశ్చాదంతికేపి చ అఘవిధ్వంసమోక్షార్థం దక్షస్థితోర్చయేత్ ॥
సౌమ్యం మృదు చ శీతం చ పద్మం నిర్వహతే యథా ॥ తథా ఘోరప్రశాంతోపి
పాపనిర్వాహకారకః ॥ మహానపి యథా దంతీ యంతారమనువర్తతే ॥
స్మాదపీతి వచసా ఉత్తరాభిముఖాయ జేదితి అఘోరముఖస్య సకలపాపహా
రత్వేన ప్రశంసాదర్శనాత్ । రుద్రస్యాస్యం ప్రపద్యం తేరతూర్ణం దక్షి
ణముఖమితి వాయుసంహితాయాం దక్షిణముఖస్య ముక్తిప్రదత్వేన ప్రా
శస్త్యదర్శనాచ్చ । భోగపూర్వకమోక్షార్థిభిస్తత్పురుషస్య ద్వారా

భిముఖన్యాయేన సాధకాభిముఖ్యపక్షమాశ్రిత్య తత్పురుషముఖేనభావ
నీయం । ప్రసన్నత్వంయదీశస్యసౌమ్యత్వంపురుషస్యచ ॥చండత్వంబహు
రూపస్యముక్తిస్థిత్యంతహేతుకమితి పురుషముఖస్యసిద్ధహేతుత్వశ్రవ
ణాత్ ॥ సర్వదాప్యూర్ధ్వవక్త్రస్యదక్షిణాభిముఖత్వంస్థితమేవ । ఏవం
చావాహనాదికృతౌదేవస్యాభిముఖ్యానుపపత్త్యాత్మార్థపూజాయాంఅంజ
స్యంలభ్యతే। అన్యథాపరార్థపూజాయామివతదూర్ధ్వముఖత్వాదాగ
మపరతయా కథంచిన్నిర్వాహస్స్యాత్ । పరార్థపూజాయాంలోకా
నుగ్రహప్రయోజనాయాం శిష్యపూజాభిముఖ్యంనాపేక్షితమితియు
క్తం । తత్తద్వారాభిముఖస్యైనకథంచిద్గౌణాభిముఖ్యసమర్థనం । ఇహ
తుసాధకానుగ్రహప్రయోజనాయాం ఆత్మార్థపూజాయాంస్థండిలే చర
లింగేచేతివచనబలాదంజస్యైన సంభవాత్సాధకాభిముఖ్యం కిమిత్యపే
పేక్షణీయమితికేషాంచిన్మతమన్యేత్వాహుః । ఆత్మార్థపూజాయాంఊ
ర్ధ్వవక్త్రంచపూజకాభిముఖమేవ। అంశుమదాదితంత్రేషుఆత్మార్థపూ
జాప్రకరణఏవ నవిభోః పురతస్తిష్ఠేన్నపశ్చాదంతికేపిచ ॥ నయోషిత్సన్ని
ధానాగ్రేనపృష్ఠేస్వామినోభవేదిత్యాదివచనాని పఠితాన్యతేషాంపరార్థ
పూజావిషయతయా నేతుమశక్యత్వాత్ । సాధకాభిముఖ్యవచనస్య దీ
క్షాప్రకరణపఠితత్వేనతతోనిత్యపూజాయాంసాధకాభిముఖ్యలాభాత్ న
చదీక్షాయాంచరలింగపూజాప్రసక్త్యభావాత్ చరలింగేసాధకాభిముఖ్య
వచనంనిత్యపూజావిషయమేవేతివాచ్యం । దీక్షాయామపి చరలింగా
ర్చనేదోషాభావాత్ । తస్మాన్నిరుపపాదకాన్న పశ్చాచ్చ్యుతమగ్రత ఇతి
వచనాన్నిత్యే నైమిత్తికేకామ్యే సర్వాధికరణంసదా॥ శివః పూర్వాన
నోలక్ష్మీప్రత్యక్పృష్ఠకలాతనురితి లక్ష్మీకేశవసంవాదేదీక్షాదిషుమహేశస్య
ప్రతీచ్యాంచింతయేద్గురుం ॥ఈశంతత్పురుషంశాంతంనిత్యంపురాతనమి
తి ముఖబింబే।ధ్యాయేత్సదాశివేనిత్యంప్రాఙ్ముఖేశస్యలక్షణాం । దీక్షా

కలశద్వారంతమేవ ప్రోక్ష్యగానసమితిబృహద్భార్గవాదిషుచసచాని స్యశ్రద్ధాభ్యాం విశేషదీక్షాదివ్యతిరిక్తేషు సర్వేష్వపినిత్యనైమిత్తికేషుకా మ్యేష్వీశానపురుషముఖయోః ప్రాఙ్ముఖత్వేనియమః శ్రవణాత్తేషాం వ నాద్వారాభిముఖత్వేనియతిః స్థిరలింగప్రహరణేనచరలింగాచరలింగా విషయత్వావశ్యంభావాచ్చ । ఆత్మార్థపూజాయాంనిత్యనైమిత్తికకా మ్యరూపాయాం శివస్యపూర్వాభిముఖత్వమౌత్సర్గికం । దీక్షాదిషు కేషువిశేషవచనైర్దక్షిణముఖత్వాదిరూపతదపవాదదర్శనం ॥ ఇదం న్యదాహుః । ఈశానతత్పురుషముఖయోర్మధ్యేసదాశివ త్తత్పురు ముఖేనైవ భక్తేద్వారం పశ్చిమమేవతునైవేద్యంపూర్వవక్త్రమితి సూ గమవచనాత్ । ఈశానరూపస్య శిరోవక్త్రత్వాత్ వేద్యదాన లోకవిరుద్ధత్వాచ్చేతి । అత్రతత్పురుషముఖేనభుక్తఇత్యపికశ్చనపక్షః నైవేతి యతః । భక్ష్యభోజ్యాన్నపానాది ప్రాగుదాహృతాంశు వాగమవచనైరూర్ధ్వవక్త్రస్య సేనాహుతింసంప్రదాపయేదితిచతు తికాలోత్తరాదివచనైః శ్చోర్ధ్వముఖేనాపిభోజనావగమాత్ ॥ పంచవ క్త్రేషు వేద్యమితివచనేనతతోహవిః ప్రదానంస్యాత్పంచవక్త్రేషుచైవహి ఈశానస్యతు శుద్ధాన్నం గుడాన్నంపురుషేత ః । కృసర దక్షిణేవ క్త్రేముద్గాన్నంచతథోత్తరే ॥ పశ్చిమేపాయసంచైవ స్వస్వనామ్నాసమా తః । దాపయేన్నతుదిగ్భాగే ఈశానస్యాగ్రతోభవేత్ । అథవాపం ప్రతివక్త్రంనైవేద్యభేదప్రతిపాదకవచనజాతేన చ వక్త్రోక్తో నావగమాచ్చ । నహిఅప్రామాణ్యేకస్యాదిదథోను షేయోనాన్యస్యే యుజ్యతే । తస్మాత్తదాగమవచనప్రామాణ్యస్య పక్షతయాస్యాపివికల్ప త్యేవంయుక్తం । ననునైవేద్యదానముద్రయాశివనైవేద్యంసమర్పయ పూజకేనకిం శివస్యహస్తేసమర్పణీయం ఉత తత్తద్వక్త్రేఏవ అత్రా వికల్పఏవేత్యుక్తం । అహ్నుతికృత్యాగోస్తన్యంనైవేద్యకుసుమంన్యసేత్ ॥ నై

వేద్యం దక్షిణే హస్తే దద్యాత్పానీయముత్తమమితి దక్షిణహస్తే నైవేద్యసమ
ర్పణశ్రవణాత్ ॥ ఊర్ధ్వవక్త్రే తు దాతవ్యం యత్కించిదిహ చోదితం ॥ ఊ
ర్ధ్వవక్త్రే మహేశస్యాహుతింతు ప్రదాపయేత్ ॥ ఇతి వక్త్రే సమర్పణ
శ్రవణాచ్చ । ఏవంచాత్రయోగ్యతానుసారేణ వ్యవస్థితో వికల్పః । యద్ధృద
యాదిసంమితే పురుషవక్త్రే నివేదనం యద్రవద్రవ్యవర్జం భక్ష్యభోజ్యాది
తత్సర్వంపరిత్యక్త్వా అభయముద్రే వామహస్తే సమర్పణీయం యద్వక్త్రాం
తరే నివేదనీయం యచ్చ పానీయాదిద్రవ్యజాతం తత్సర్వమగ్నిహోత్రా
హుతివత్సూక్ష్మరసరూపేణ స్థాలికాభ్యో నిర్గత్య తత్తద్వక్త్రపర్యంతం నై
వేద్యముద్రయా సభాంగత్వసంభావనా । సాక్షాత్తద్వక్త్ర ఏవ సమర్పణీయ
మితి ॥ ఏవంచ హస్తే సమర్పణసద్భావాత్ ఉద్వర్తనవైఫల్యం పూజ
కహస్తేన తత్తద్వక్త్రే నైవేద్యప్రక్షేపాభావాత్ । పూజకహస్తస్యాన ని
ర్మాల్యసంకరప్రసంగః ॥ ॥ ఇతి నైవేద్యవిధిః ॥

అథ ముఖవాసతాంబూలాదీని వేదయేత్ । భోజనానంతరం ముఖే
వాసనార్థం యద్దీయతే తన్ముఖం వాసయతీతి వ్యుత్పత్త్యా ముఖవాస ఇ
తి తచ్చ ఏలాలవంగతక్కోలజాతీఫలకర్పూర చూర్ణం హిమజలపిష్టం ఘుటికీ
కృతమిత్యుక్తం । ఏలాలవంగతక్కోలజాతీఫలకర్పూరచూర్ణమిశ్రం మధుసి
తాయుక్తం కేవలత్వాత్పంచసౌగంధికాఖ్య ముత్తమం కేవల కర్పూరజాతీ
లవంగ తక్కోలచూర్ణం వా మధ్యమం । కేవలలవంగమయం ప్రశస్తం నైవే
ద్యస్యాద్విధాకృతం మృదుమోదకఖండాని షట్చత్వారి ద్వేధా పాత్రాణి
క్రముకఫలాపేక్షయా చతుర్గుణాని త్రిగుణాని ద్విగుణాని వా శుభ్రాణి
ఖండితమూలాగ్రాణి శిలాచూర్ణం చేతి సర్వమిదం సంగృహ్య కర్పూ
రాదిసహితం సుపక్వసంస్కృతమాతులుంగ నాళికేరఫలయుక్త తాంబూ
లం నివేదయేత్ ॥ తతో మూలమంత్రేణ విశేషార్ఘ్యం దత్త్వా ఏతత్త్రిపం
చసప్తనవవర్తియుక్తం దీపం ప్రదర్శ్య తిలపంచతళనాగచక్రపాత్రపురుషమ్య

గగజారూఢ దేవేంద్రాద్యాకృతిపాత్రైః సహితాన్ దీపాన్ యథావిభవం ప్రదర్శ్యారార్తికం కుర్యాత్। తత్రప్రకారః॥ సువర్ణరజతతామ్రకాంస్యాన్యతమైః నిర్మితే చతుర్వింశత్యంగులమానే తదర్ధమానే తదర్ధమానే వా షట్త్రింశన్మానయా స్వమానపంచమాంశోత్సేధయా వా యవద్వయాయామోత్సేధపట్టికయా కర్ణికయా శోభితే తతో వహ్నిరష్టదళయుక్తైః పరితః కర్ణికామానోష్ఠసహితే సువృత్తాకారే పాత్రే కర్ణికాయాం మధ్యే పరితశ్చక్రతేషు సహజేషు శాలిపిష్టమయేషు వా దీపాసనేషు కర్పూరాదిమయీః వర్తికా నిధాయ నవపంచ వా దీపాన్మధ్యపవైకం వా దీపమారోప్య త్రిపదాద్యాం నిరీక్షణాదిభిస్సంస్కృత్య నవచేన్మధ్యే సూర్యాదితు గురుశుక్రబుధచంద్రాన్ స్వితదిక్షు భౌమశనిరాహుకేతూన్ పంచ చేన్మధ్యే వహ్నిదిక్షు గగనవాయుజలపృథివీ ఏకశ్చేద్వహ్నిం చాభ్యర్చయేత్। యద్వా నవపంచైకదీపేషు వామాదిశక్తీః పంచబ్రహ్మాణి శివం చార్చయేత్। ఏవం గంధపుష్పైర్ధూపదీపైరభ్యర్చ్య దిగ్బంధనమంత్రేణ కృత్వా సురభిముద్రాః ప్రదర్శ్య పాణిభ్యాముద్ధృత్య దేవస్య శిరసి హృదయే పాదయోశ్చ త్రిః భ్రామయిత్వా సువర్ణాదినిర్మితైర్వృత్తాకారైశ్చతురశ్రాకారైర్వా సుముకుళాగ్రశాలినాళయుక్తైస్సహజశాలిపిష్టకమాన్యతరదీపాసనయుక్తైర్దీపాసనసన్నిహితకర్పూరాదివర్తిష్వారోపితదీపైర్నీరాజనపాత్రైర్నీరాజనానికన్యార్పితాని నిరీక్షణాని సంస్కృతాని ఆరార్తికవద్భ్రామయిత్వా భూమౌ విన్యస్యాస్త్రేణ నివారయేత్॥ నీరాజనపాత్రాణి త్రివిధాని॥ ప్రాదేశవిస్తారం యవద్వయఘనమష్టాంగులదీర్ఘనాళం తదనుసారి ముకుళముత్తమం తస్యమధ్యపకం దీపాసనం పంచస్వావృత్తిషు క్రమాన్నవపంచదశైకవింశంతిః సప్తవింశ త్రిస్త్రయస్త్రింశదితి షడుత్తరశతం దీపాః యద్వా క్రమాదావృత్తిష్వష్టాచతుర్వింశతి ద్వావింశతి షడ్వింశతి ద్వాత్రింశద్దీపాసనాని॥ ఏకోత్తరశతందీపాః। ఉత్తమపాత్రార్ధమానం

పాత్రంచమధ్యమం। తస్యమధ్యేఏకాచాష్టవారేణపాత్రయోరష్టాదశద్వయో
వింశతిదీపాసనాని ఇతిత్రిషష్టిదీపాః। మధ్యస్యాధర్మాసనంకనిష్ఠంనవ
మస్యమధ్య ఏకత్రిపాత్ర్యావరణేషు షడ్దశచతుర్దశవా ఆసనాని ఇత్యేక
త్రింశద్దీపాః। అథదర్పణఛత్రచామరవ్యజనతాళవృంతానిక్రమాదీ
శానాదిమంత్రైస్సమర్ప్య తత్తద్దివసార్జితవాఙ్మనఃకాయదోషపరిహారా
య శివసాయుజ్యప్రాప్తయేచ దూర్వాకుశాక్షతబిల్వపత్రసహితపుష్పాం
జలిం హాంహ్రైంశివతత్త్వాధిపతయేశివాయనమః। హాంహాంః విద్యాతత్త్వా
ధిపతయే శివాయనమః। హాంహౌంఆత్మతత్త్వాధిపతయేశివాయనమః।ఇ
తిత్రివారంసమర్పయేత్। ముముక్షుశ్చేదాత్మతత్త్వాదిక్రమేణాథవా
సర్వతత్త్వాధిపతయే శివాయనమఇతి సకృదేవ వాసమర్పయేత్। తతః
పూజయాసంతుష్టంస్వాభిముఖకృతాంజలిపుటసకలభోగాంగసేవ్యమా
నం ఆగమ శిరోద్వారంబాహ్యస్థబ్రహ్మోపేంద్రమహేంద్రచంద్రసూ
ర్యాదిస్తూయమానమపారకరుణామృతసముద్రంభక్తజనసకలాభీష్టప్ర
దంచశివంధ్యాత్వాపూజాసాద్గుణ్యార్థంయథాశక్తి శ్రీమత్పంచాక్షరజ
పంకుర్యాత్॥ శ్రీమత్పంచాక్షరజపప్రకారఃప్రతిపాద్యతే॥

గురూపదిష్టమార్గేణగోపనీయంప్రయత్నతః॥శివాసనపద్మస్యద
క్షిణదళే అఘోరమూర్తేర్దక్షిణభాగే। తప్తచామీకరప్రఖ్యాంపీనోన్న
తపయోధరాం॥ చతుర్భుజాంత్రిణయనాంబాలేందుకృతశేఖరాం। ప
ద్మోత్తరపళాంశ్యామాంవరదాభయపాణికాం॥సర్వలక్షణసంపన్నాంస
ర్వాభరణభూషితాం॥ సితపద్మాసనాసీనాంనీలకుంచితమూర్ధజాం॥శ్రీ
మత్పంచాక్షరీవిద్యామాసనావాహనాదిభిః॥ గంధపుష్పాక్షతైర్ధూప
దీపైర్నైవేద్యనచపూజయేత్॥ సుఖాసనసమావిష్టోరక్షితాక్షదక్షః
నాసాగ్రన్యస్తదృగ్జ్ఞానీ విదధ్యాదాత్మరక్షణం॥ స్రవత్పీయూషసంఘూ
ర్ణితాపాలితాశేషదిక్తటం। స్మరేన్మూర్ధ్నిమధస్తాచ్చ చంద్రమండలసంపుటం॥

బింబపుటమధ్యస్థసుధాధారాపరిప్లుతం ॥ స్వదేహం చింతయేద్భ్రాంత
స్సుధావర్షైస్సుధాత్మకం । ఆత్మరక్షార్థమేవేదేశాసురైరపినభిద్యతే ॥ ఆ
త్మరక్షాం విధాయేత్థం మంత్రరక్షాం సమాచరేత్ । రేచయేదుదరాద్వా
యుం దక్షనాడ్యా సనైః తతః ॥ తత్ర ॥ ఇడయాపూరయేద్బాహ్యాత్సం
భినా వాయునోదరం । అపానమూర్ధ్వముత్థాప్య ప్రాణాపానౌ నిరు
ధ్యచ ॥ కుంభేన మనసా వాయుం సుషుమ్నాయాం నియోజయేత్ । సుషు
మ్నామధ్యసంస్థాయాః ప్రదేశే శివసంయుజి ॥ మంత్రం నియోజయేన్మంత్రి
విచ్ఛక్త్యా మంత్రమాతరి । మంత్రాక్షరాణి నిశివస్త్రిభావాన్మంత్రదేవతాః ।
గమాగమప్రయోగేన స్మరన్మంత్రం జపేత్సుధీః ॥ వాచ్యవాచకసంబంధం జ
పేత్తద్గతమానసః । మంత్రరక్షార్థమేవేదేశా సంహితా సుసురక్షితా । ఇత్థం
విదిత్వాయత్నేన జపకర్మ సమాచరేత్ । జపకర్మక్రమస్త్వత్ర సుప్రష్టం
విణిగద్యతే । నాభ్యాది ద్వాదశాంతాంతం సోమసూర్యాగ్నిరూపిణీం ॥
ఆనందరూపిణీం శక్తిం సుషుమ్నాంతర్గతాం పరాం । ఆధారశక్తిమారభ్య
బోధయిత్వా ఽనిలేన తాం । బ్రహ్మాణం కేశవం రుద్రమీశ్వరంచ సదాశివం ॥
హృత్కంఠతాలుభ్రూమధ్య బ్రహ్మరంధ్రస్థానేషు క్రమాత్ । త్యక్త్వా త్య
క్త్వా సమంత్రాం నంపివద్బ్రహ్మశాఖాని భం బుధః । మంత్రన్యాసం సముచ్చార్యమూ
లాధారాత్పునః పునః । గమాగమప్రయోగేన జపేత్సాష్టాశతం తథా ॥ అ
ష్టావింశతి మష్టౌ వా గురుణా వాయథోదితం ॥ ఇత్థం కృత్వా జపేన్మంత్రీ శివ
సాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ జపశ్చాంతర్యాగవదకారాది క్షకారాంత వ
ర్ణమాలారూపయా బాహ్యయా రుద్రాక్షాదినిర్మితయా వా కల్పితాన్యాః ।
త్రాభ్యంతరయా గజపప్రకారః కథ్యతే ॥ బ్రహ్మరంధ్రే ధవళాష్టదళం
వసుదళత్రయంత్రపరిశితపద్మం భావనీయం । తస్యకర్ణికాయాం వ్యో
మతత్త్వపర్ణవర్ణం చతుర్దశస్వరవిసర్జనీయసముదాయరూపం బీ
జకేసరేష్వష్టస్వష్టస్వరద్వంద్వానీదళేషు కాదయః పంచవర్గాః వ

తురవర్ణియం త్రస్యాదితుసుధాబీజంపదితుచసప్తమోవర్ణః। ఏవంరూపం మాతృకాపద్మం భావనామాత్రేణ కష్టరోగన్యత్యక్షరంతలోద్వాకుం చనోద్గతవాయుసంధుక్షితం మూలాధారాగ్ని శిఖయాకుండలినీశక్త్యా సహసుషుమ్నారంధ్రింప్రవిశ్యబ్రహ్మరంధ్రపర్యంతముద్గతాంస్పష్టాంత స్థానాత్మకాపద్మాత్స్యందితాంక్షకారాద్యకారాంతవర్ణసజ్జైరూపామృ తబిందు సంతతింబ్రహ్మరంధ్రప్రభృతిమూలాధారపర్యంతంవ్యాపతిష్ఠంతీం భావయేత్ ॥ యాకుండలినీశక్తిర్మూలాధారాగ్నిశిఖాసాకార స్యైనాప్రి కాశమానాసుషుమ్నామార్గేణబ్రహ్మరంధ్రపర్యంతముద్గతాసైవమాతృ కాపద్మవిస్రుతామృతబిందుస్యందసంతతిసామరస్యేనామృతాయమా నాపరమానందరూపిణీ మాతృకాశక్తిరితి భావయేత్ ॥తదాహుః॥ ప్రకాశ మానాంప్రథమప్రయాణేప్రతిప్రయాణేప్యమృతాయమానాం॥ అంతః ప దవ్యామనుసంచరంతీ మానందముద్రానువలోకయామఇతి । తత్రబ్రహ్మ రంధ్రస్థితమాతృకాపద్మప్రభృత్యకారాది క్రమేణమూలాధారపర్యంతం వ్యాప్యస్థితాయాంమాతృకారూపాయాంశక్తౌఅకారాదిభిరష్టభిర్వర్ణై రేకోవర్గః। ఇకారాదిభిరష్టభిరన్యోవర్గః॥ కకారాదిభిఃపంచభిఃపంచ భిర్వర్ణైస్సప్తవర్గాఇత్యేతాన్నవవర్గాన్ క్రమాదాదిత్యసోమగురు బుధశుక్రాంగారక శనిరాహుకేతు రూపమాణిక్యవైదూర్య పుష్యరాగ వజ్రవిద్రుమౌక్తికేంద్రనీల గోమేధ మరకతాకారాన్ భావయేత్ ॥ సైషాన వగ్రహాత్మకనవరత్నరూపాపన్నబ్రహ్మరంధ్రాది మూలాధారపర్యంత వ్యాప్తసకలవర్ణమయీమాలికాఅభ్యంతరాక్షమాలికా—మాణిక్యమౌ క్తిక విదూరజపుష్యరాగవజ్రప్రవాళ కులికాబలవైరిరత్నైః। గోమేధ కైర్మరకతైశ్చకృతాక్షమాలాన్నాఖ్యానవగ్రహమయాఖిలవర్ణపూ ర్ణాయేనాతుమాలాంహృత్పుండరీకమధ్యగతదీపాకారపరమేశ్వరప్ర భారూపశబ్దమయ పరాఖ్య శక్తిగ్రస్తాంవాపి భావయేత్ ॥ తదగ్రేచ

మూలమంత్రం నవరత్నమయకల్పలతాగ్రపుష్పాదివనిస్సృతం విభావ్య
క్షకారం మేరుం కృత్వా అకారాదిక్రమేణాత్ర మాలాయాం మూలమంత్ర
స్యాగమాగమౌ భావయేత్ ॥ తస్యాం మంత్రస్యారోపణభావనాయాం మం
త్రస్య శిరసి అకారాదిక్రమేణ వర్ణాన్విసర్జనీయ సహితాన్విన్యస్యావ
రోహణ భావనాయాం మంత్రస్య క్షకారాదీన్వర్ణాన్బిందుమంతా
న్విన్యస్య జపం కుర్యాత్ । ఏవం కృతే శతం మంత్రస్యావృత్తయో భవంతి ।
తదనంతరం షోడశస్వరవర్గమంత్రం పిండస్యాష్టధా స్పర్శవర్గపంచ
కాంతస్థవర్గాష్ట వర్గరూప వర్ణాష్టకక్రమేణ మంత్రం విన్యస్యాష్టధా
మంత్రమావర్తయేత్ ॥ ఏవమష్టోత్తరమంత్రజపః కృతో భవతి । జపారంభకాలే
చ మూలమంత్రేణ పరదేవతాం మణీనాం ప్రభామివ సమరసీభూతాం మూ
లమంత్రేణ తదీయనకారాదివర్ణైః పీతకృష్ణధూమ్రపీతరక్తవర్ణైః దే
వతాభూతైః తత్సమరసీభూతాన్ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేశ్వర సదాశివాంశ్చ స్వభా
వ్యహృత్కంఠతాలుభ్రూమధ్యబ్రహ్మరంధ్రేషు క్రమేణ వకారాదివర్ణై
స్సహ బ్రహ్మాదీన్పరిత్యజేత్ ॥ అయమర్థస్సర్వోఽపి ప్రాగేవ విలిఖితశ్లో
కేషు సంక్షేపేణ సూచితః । ఏవమాభ్యంతరాత్ర మాలయా జపం కర్తుమశ
క్తః ప్రాగుక్తక్రమేణ జపారంభకాలే మంత్రం మాతృకాశ
ర్యార్థం విభావ్య మంత్రసంపుటితమాతృకాక్షరాణి విహాయ
కేవలమేవ మంత్రం రుద్రాక్షాదికృతబాహ్యాక్షమాలయా వా గణయేత్ ॥
తత్ప్రకారః । ఉత్తమాదిక్రమేణ ఆమలకబదరచణకప్రమాణైః ఏకవక్త్ర
ద్వివక్త్రైశ్చతుఃపంచషట్సప్తాష్టదశైకాదశవక్త్రైర్వా ఏకసంఖ్యావక్త్రైర్భి
న్నసంఖ్యావక్త్రమిశ్రితైః అష్టోత్తరశతసంఖ్యైశ్చతుఃపంచాశత్సంఖ్యైః పంచ
వింశతిసంఖ్యైర్వా సువర్ణరజతాదిమయైః క్షౌమపటాదిమయైర్వా శతవా
వృత్తైః క్రమేణ కృతాం క్షాళనఘర్షణ ధూపాలేపనాభిమంత్రణరూ

సపంచసంసారరామీశానమంత్రేణాఘోరమంత్రేణ వాభిమంత్రితమే
రుకాంశివపూజామంత్రేణావాహనాదిభిఃపూజితాంజపారంభకాలేహృం
షడంతాస్త్రేణప్రోక్షితాంహృన్మంత్రేణగంధపుష్పాక్షతాదిభిర్మాలాము
ద్రాప్రదర్శనేనచపూజితాం దక్షిణహస్తేగృహీతాంచవస్త్రసంగోపితా
మక్షమాలాం వాచికజపేమధ్యమాయాంనిధాయ తర్జన్యంగుష్ఠాభ్యాంఉ
పాంశుజపే అనామికాయాంనిధాయ మధ్యమాంగుష్ఠాభ్యాం మానసజ
పే కనిష్ఠికాయాం నిధాయానామికాంగుష్ఠాభ్యాంచ గణయేత్ ॥ బుభు
క్షురక్షమాలాగ్రతోనయేత్ । ముముక్షురూర్ధ్వాగ్రంనయేత్ । మేరులం
ఘనదోషే ప్రాయశ్చిత్తమఘోరసహస్రజపః । తద్దోషాస్పర్శాయమే
రుహీనాక్షమాలా కర్తవ్యా । ఏవమక్షమాలాయాఃపాదయోఃపతనేష్వ
ఘోరసహస్రజపః । భూమౌ తస్యాఃపతనే త్రిశతజపః । వాససిపతనే
తచ్ఛతజపః ॥ జపారంభకాలే ఏకం పుష్పం దక్షిణహస్తస్య కనిష్ఠికామ
ధ్యేకృత్వాజప్తవ్యం । రుద్రాక్షమాలాయాజపేగ్రహణ సౌకర్యాయ ద
క్షిణహస్తేగృహీతం పుష్పంవామహస్తేనిధాయ జప్తవ్యం॥అద్రుతమవిలంబి
తంసావధానంజపంసమాప్య వామకరతలేఅస్త్రకవచహృదయాని ఉప
ర్యుపరివిన్యస్య తదుపరిజపకాలేధృతంపుష్పంనిధాయ హృదయకవచా
స్త్రైస్సంపుటీకృత్యాస్త్రేణసంరక్ష్యకవచేనావకుంఠ్యదక్షిణహస్తేపునర్గృ
హీత్వా హృత్ప్రదేశే నిధాయ పూర్ణచంద్రోపమంజపంతద్గతంధ్యా
యతి భూమినివేశితదక్షిణజానుర్భూత్వా హాంగుహ్యాదిగుహ్యగోప్తాత్వం
గృహాణాస్మత్కృతంజపం ॥ సిద్ధిర్భవతి మే దేవ త్వత్ప్రసాదాత్త్వయిస్థితే
హాంశివాయనమః స్వాహా శ్రీపరమశివజపంత్వయి నివేదయామీతిజపమ
ర్ఘ్యాంబుచులకేనసాకంతకుశపుష్పేణశివస్యావరదహస్తేనివేదయేత్ ॥ అ
యంభుక్తిముక్తిసాధకస్యాస్వకృతజపస్యవిస్మయసంకీర్తనకర్మనాశజ్ఞ
సంస్పర్శాదిభిర్వినాశశంకయాతత్సంరక్షణాయశివహస్తేనిక్షేపమంత్ర

శ్లోకస్యాయమర్థః । గుహ్యాదిగుహ్యసాం సంతతితత్వానాం గోప్తాత్వ
మేవ అతస్సర్వగోప్తృత్వాదస్మాకం జపమపి గృహాణ యేనయదస్మిన్ జపే
త్వయిస్థితేత్వత్ప్రసాదాత్ అస్మాకంభుక్తిముక్తిరూపాసిద్ధిర్భవత్యేవతస్మాత్త్వ
ముకృపయాతద్గృహాణేతి । తతో హాంయుక్త్యంచితగ్హేదేవసుకృతంచైవ
దుష్కృతం ॥ తన్మేశివపదస్థస్యభుంక్ష్వక్షపయశంకర । హాంహంశివాయస్వా
హాపరమశివాయ మమసుకృతందుష్కృతంచనివేదయామిస్వకీయంసుకృ
తదుష్కృతాత్మకంసర్వకర్మపాశసూక్తక్రమేణచుళకోదకేననివేదయేత్ ॥ సు
కృతజాతస్యభోగార్థస్య మోక్షాంతరాయపరిహారార్థంసుకృతమాత్ర
మేవభుంక్ష్వేతి తస్యచ సంగతుణార్థంనివేదనంసుకృతజాతస్యక్షపణా
ర్థంఅతఃసుకృతంభుంక్ష్వపాలయదుష్కృతంక్షపయ నాశయఇతియోజ
నా । భోగనిస్పృహస్య కేవలముముక్షోస్తు మోక్షాంతరాయ పరిహా
రార్థంసుకృతమాత్రమేవభుంక్ష్వేతిపాలనప్రపణభోగార్థం సు
కృతస్యతు శివపూజాయామంగఫలత్వేనానుషంగికస్యమానుషానందాది
హిరణ్యగర్భానందాంతభోగప్రాపకస్య విషయేభోగ్యజుగుప్సితమానసంకేవ
లముముక్షుం ప్రత్యేతినిరయస్థానంస్థానస్య పరమాత్మనః ఇతిపురా
ణోక్తరీత్యానరకస్యదుష్కృతరూపతయాక్షపణప్రార్థనైవయద్యపి పా
లనార్థే భుజధాతోఃపరస్మైపదితయా భుంక్ష్వేతిరూపేణభావ్యం । త
థాపిసంత్రియాపేక్ష్లోకేమంత్రేషు రక్షస్వేతిప్రయోగఏవఛాందసోయం
శ్రుత్యో బహుళమిత్యాత్మనేపదప్రయోగః । యద్వాభుంక్ష్వేతిభోగ
ప్రోచ్యతే । సుకృతశబ్దేనకేవలముక్త్యర్థినఃపూజకస్యయథేష్టం భో
గార్థసుకృతంతదేవోచ్యతే । ననుముక్త్యర్థమపేక్షితస్తద్భోగశ్శివస్య
రాజ్ఞోరాజ్యభోగవత్సాధనం । ముముక్షోరవ్యవహారః । నతున్యాయమే
భోజనంస్వాధీనస్యవహారశ్చపూజకస్యప్రియేషు జ్ఞాతిమాతస్యయథా
ధందితుస్పృహాత్తుసవాసివేదనం ముముక్షోరనపేక్షితం సుకృతం శివస్త

స్వజ్ఞాతిసహృద్భ్యః ప్రయచ్ఛతీతి శ్రుతిప్రసిద్ధిః ॥ యద్యపి తస్య దుష్కృ
తం ద్విషద్భ్యః ప్రయచ్ఛతీత్యపి శ్రుతిప్రసిద్ధిరస్తి తథాపి శివపూజకః సర్వ
మష్టమూర్తేశ్శివస్యరూపం మన్యమానస్తన్న ద్వేష్టీతి తేన స్వసుకృత
స్యస్వస్మిన్ ఫలజనకత్వరూపం క్షణమేవ ప్రార్థయేత్ ॥ ముచితమితి త
త్ప్రార్థనామంత్రే నిబద్ధః । అతః శివో దాతా శివో భోక్తా శివస్సర్వమిదం
జగత్ ॥ శివో జయతి సర్వత్ర యచ్ఛివస్సోహమేవ తు ॥ హంహం శివా
యస్వాహా పరమశివమాత్మానం తుభ్యం నివేదయామి ॥ ప్రాగుక్తరీత్యా చు
ళకోదకేన నివేదయేత్ ॥ అత్ర మంత్రే శ్లోకే సోహమితి భావేన స్వస్య శివ
స్య చ శరీర శరీరిభావః ప్రతిపాద్యతే ॥ శివస్య నియామకత్వేన శరీరిత్వాత్
పూజకస్య నియమ్యత్వేన శరీరిభావే సోహమితి సామానాధికరణ్యం ధర్మ
కృత్సుందరోరాజేతివదేవేత్యయోగవ్యవచ్ఛేదః ॥ యశ్శివ ఇతి శివశబ్దరూ
ఢ్యా త్రివిధేనాణవమాయికకర్మానురూపేణ మలేనాస్పృష్ట ఇ
త్యనాదిమలసంశ్లేషప్రాగభావాత్ । స్వభావతశ్శివ ఇత్యుచ్యతే సద్భిశ్శి
వశబ్దార్థో వేదితవ్యః ఇత్యాదిషు ప్రసిద్ధ ఇత్యర్థః ॥ అథవా స్నిగ్ధా
తోరాణాదికేణవత్ప్రత్యయాంతత్వహ్రస్వత్వనిపాతేన శివే సామరస్యే
నవర్తతేస్మిన్ కల్యాణగుణజాతమితి వ్యుత్పత్త్యా పరస్పరవిరుద్ధయోర్దా
ర్ఢ్యమాదాయ విశేషజ్ఞత్వనిరతిశయసహిష్ణుత్వాదిసమాశ్రయణీయ
త్వోపయోగి సకలకల్యాణగుణరత్నాకర ఇతి నాస్తి యద్యదకల్యాణం తత్త
దస్య కదాచన । కల్యాణం సకలం చాస్తి పరమాత్మా శివో యతః । ఇత్యా
దిషు ప్రసిద్ధ ఇత్యర్థః ॥ అథవా హింస ధాతోస్సింహశబ్దో వశకాంతౌ శివ
స్స్మృతః ॥ వర్ణవ్యత్యయతస్సిద్ధః పశ్యతః కశ్యపో యథేతి వా । శుభమిచ్ఛ
తీతి వ్యుత్పత్త్యా సర్వభూతహితాశంసీ స మేధయతి శం నిత్యం సర్వార్థి
నాముపక్రమే ॥ శివమిచ్ఛన్మనుష్యాణాం తస్మాద్దేవశ్శివస్స్మృతః ఇత్యాది
షు ప్రసిద్ధ ఇత్యర్థః । అథవా శివశబ్దాచ్ఛుభవాచినస్తత్కరోతీతి ణిచ్ప్రచా

ద్యుతిణేరజీతిణేర్లోపే సతి శివం కరోతి సర్వేషామితి వ్యుత్పత్త్యా సకల
భూతహితకర్తేతి । సమాభవంతి మే సర్వే దానవాశ్చామరాశ్చయే ॥
శివోఽపి సర్వభూతానాం శివత్వం తేన మే సురాః ఇత్యాదిషు ప్రసిద్ధ ఇత్యర్థః ॥
అథవా శివవగతావితి ధాతోః కౌణాదికే ప్రత్యయే ఇతి వ్యుత్పత్త్యా భోగమో
క్షార్థిభిర్భజనీయ ఇతి యద్వారి మత్తమాతంగా వాయువేగాస్తురంగ
మాః ॥ పూర్ణేందువదనా నార్యః శివపూజావిధేః ఫలం ॥ సర్వమన్యత్పరిత్య
జ్య శివ ఏవ శివంకరః ॥ పరోధ్యేయోథ దేవేశస్సమాప్తాథర్వణీశ్రుతిరిత్యాది
షు ప్రసిద్ధ ఇత్యర్థః । యద్వ్యక్షరం నామ గిరేరితం నృణాం సకృత్ప్రసంగా
దఘమాశు హంతి తత్ ॥ ఇత్యాదిషు సకలదురితహరత్వేనానుశిష్టస్య శి
వశబ్దస్య వాచ్యోయః ప్రసిద్ధ ఇత్యర్థః । శివో జయతి సర్వత్రేతి సర్వే
ష్వపి లోకేషు శివ ఏవ జయతి ధర్మాధికారిత్వేనావతిష్ఠతే కర్మ చాస్య
సకలజీవాత్మకస్సర్వజీవనియంతేత్యర్థః ॥ శివస్సర్వమిదం జగత్ భూత
భౌతిక సకలజడాజడప్రపంచాత్మకః తన్నియామక ఇత్యర్థః ॥ భోక్తా ప్ర
పన్నానాం పాలయితా దాతా ప్రపన్నానాం ప్రామాదిక పాతకాద్యతిశయే
సతి తస్య శోధక ఇతి తాని విశేషణాని శివే స్వాత్మనివేదన తదంగోపయుక్తాని
తథాహి నియమ్యస్య పూజకస్య నియామకస్య శివస్య చ నియతనియమ్యని
యామకభావరూప శరీరశరీరి భావేన శివం ప్రతి పూజకస్య త్వమహమస్మీత్య
నుసంధానమేవ ఆత్మనివేదనం తదిహ సోహమేవేత్యత్ర తత్ఫలోక్తే శివేఽ
హంపదేన స్వశరీరకస్వం ఏవకారేణ తదయోగవ్యవచ్ఛేదార్థకత్వేన త
స్య నియతత్వం చానుసంధాన విషయరూపం తదుపపాదకమభిహితం తంత
స్య చాత్మనివేదనస్యాంగపంచకమాహుః । ఆనుకూల్యస్య సంకల్పః । ప్రా
తికూల్యస్య వర్జనం । రక్షిష్యతీతి విశ్వాసః । గోప్తృత్వవరణం । తథేతి
కార్పణ్యమితి । తత్ర సర్వభూతానుకూల్యాచరణం । తత్ప్రాతికూల్యవ
ర్జనరూపసాంగద్వయోపపాదకం సర్వోఽపి జీవవర్గః పూజకం ప్రతి

శరణస్య శివస్యశరీరమిత్యేతదభిహితం । తేనపాణిమాత్రేశివపూ
నరాజశరీరేభృత్యఇవానుకూల్యేనవర్తితవ్యం ।తత్ప్రాతికూల్యంవ
నీయమితిలభ్యతే । అతఏవోక్తంవాయవీయసంహితాయాం । శివ
మూర్త్యష్టక నిరూపణప్రకరణే । ఆత్మాతస్యాష్టమీమూర్తిః శివస్య
మాత్మనః । వ్యాపకేతరమూర్తీనాంవిశ్వంతస్మాచ్ఛివాత్మకం । సర్వో
పకారకరణంసర్వానుగ్రహణంతథా ॥ సర్వాభయప్రదానంచశివస్యా
రాధనంవిదుః । దేహినోయస్యకస్యాపిక్రియతేయదినిగ్రహః ॥ అష్ట
మూర్తేరనిష్టంతత్కృతమేవనసంశయః ॥ రక్షిష్యతీతివిశ్వాసఇతిసర్వై
రపివిశేషణైరుపపాదకమభిహితం ॥ అహమేవేత్యుక్తం । స్వశరీరక
త్వంతావత్ స్వరక్షణవిశ్వాసోపపాదకం కోటిస్వశరీరంనరక్షేత్ । శి
వశబ్దోక్తముక్తవిశ్వాసవిరోధిరాగద్వేషాదిహేతుమలరాహిత్యంసమా
శ్రయణీయతోపయోగి సకలకల్యాణగుణశాలిత్వం సకలభూతహితశంసి
తృత్వం సకలభూతకర్తృత్వ మహితవిరోధి సకలదురిత నివర్తక శివశ
బ్దవాచ్యత్వం । ఇత్యేతత్సర్వమపితదుపపాదకం శివోజయతి ॥ అష్టాం
గోద్వైవిధ్యేనదండప్రణామః=పదద్వయేనకరద్వయేనఉరసాశిరసా
వాచామనసాధియాదృష్ట్యాక్రియమాణోదండప్రణామఇతి పక్షాంతరం॥
అత్రమనసేత్యనన్యమనస్కత్వముచ్యతే । పదద్వయేనజానుద్వయేన కర
ద్వయేన ఉరసాశిరసామనసావచసాదృష్ట్యాచ క్రియమాణఇత్యపి పక్షాం
తరం । పదద్వయేనబాహుద్వయేన కర్ణద్వయేన ఉరసాశిరసామనసా
వచసాదృష్ట్యాచక్రియమాణఇత్యపికశ్చనపక్షః । శిరసాహస్తాభ్యాంకర్ణా
భ్యాంచుబుకేనబాహుభ్యాంచభువంసంస్పృశ్య క్రియమాణః కేవలప్ర
ణామోష్టాంగః ॥ శిరసాహస్తాభ్యాంజానుభ్యాంచభువంస్పృష్ట్వా క్రియ
మాణః పంచాంగః శిరోహస్తౌబాహూజానునీదధాయ క్రియమాణః పం
చాంగఇతి పక్షాంతరం । శిరసిహస్తాభ్యామంజలిబంధనంమధ్యానమస్తా

రః । కేవలంశివస్యైవానమనమేవాం గనసుసాక్షరః ।ప తేపరిణామాః । దే
శకాలబలాపేక్షయా యథాసంభవంపినియోక్తవాన్యః।ఇత్థంపరమేశ్వరం
స్తుతి ప్రదక్షిణ నమస్కారైఃసంతోష్యస్వామిన్ అగ్నికార్యంకరోమీతి
జ్ఞాప్య శివాజ్ఞాంగృహీత్వా సామాన్యార్ఘ్యంకరోగ్న్యగారంగత్వానిరీ
క్షణాది చతుస్సంస్కారశుద్ధేప స్తమానే న్యూఃఫలాన్యతరస్మిన్తేస్థం
డిలేచనా అరణిసూర్యకాంతాదిజనితంశ్రోత్రియాగారసమాహృతంవా
వహ్నిం ప్రజ్వాల్య హుంఫడంతాస్త్రేణ ప్రోక్షణతాడనేఽధాయ వౌష
డంతకవచేనాభ్యుక్ష్య హోం హం అం వహ్నిమూర్తయేనమఇతి సు
హారముద్రయావహ్నిచైతన్యం పూరకవాయునా హృత్పుండరీక మధ్యవ
ర్తినాఅనంతావ్యయకవిప్రభృతిభిర్నమభిస్స్వవపితసుదాంతం
ప్రపంచస్య నిరతిశయ సుఖప్రాపకం అప్రాకృత పద్మకోశసహాప్రకాశ
ప్రతీకాశ హృదయంజ్ఞాత్వాధోముఖంనాభేరుపరిఆమూలరంధ్రంగచ్ఛం
తంసుషుమ్నానాడీసహితం అశేషశరీరవ్యాప్త సమస్తస్యాపి విశ్వస్యమ
హదాయతనంసంతతంద్విసప్తతి సహస్రనాడీభిఃపరివృతం ఈ
డాసుషుమ్నాపింగళాఖ్యాభిర్నాడీభిస్సమరస ధూతోక్షఃపునశ్చపరివృ
తం ఏవంభూతంహృదయం మహాపద్మకోశసన్నిభం తత్రైవలంబమానం
జ్ఞాత్వా తత్రపారావారమధ్యప్రదేశే అతిసూక్ష్మంసర్వజగద్భవన పినో
దహేతుభూతం అతిరమ్యంసుషిరం సకలజగత్ప్రతిష్ఠాకారణీభూతం వి
చింత్యతస్యమధ్యేమహాజ్వాల మాలాజటిలంవిశ్వాదీపంవిశ్వతోముఖ
మగ్నింవైశ్వానరంసమస్తరసాదివస్తూనివిభజ్యభుంజంతంతదధిష్ఠాత్రక
త్వేనప్రసిద్ధం పరమేశ్వరం తచ్ఛిఖామధ్యేసంచింత్యతమేవపరమాత్మా
నంపూర్ణమేవగురుకటాక్షాత్సాక్షరస్య దార్ఢ్యేన అపరోక్షవిషయా
త్వంప్రాణలింగం వ్యష్టిసమష్టిరూపమంత్రరత్నవాచ్యత్వేనవ్యవస్థితాకా
రఉకారమకారబిందునాదాది సకలతత్త్వకారణభూతంసుప్తోత్థనా

ఈశ్వరరూపంవ్యష్టిసమష్ట్యాత్మనాసదాశివరూపంవ్యష్టిసమష్ట్యుభయసం
బంధసామరస్యాత్మనామహాలింగస్వరూపం సర్వజ్ఞత్వసర్వనియంతృ
త్వాద్యనంత కల్యాణగుణవిశిష్టం భక్తానుగ్రహైకదీక్షితం పరమకారు
ణికంపార్వతీపతిం బ్రహ్మోపేంద్రప్రభృతి సకలసురనికరపరిపూజితపా
దాంబుజండన్మనాదిసకలభువనాతీత సోమలోకాఖ్య ప్రాకృతలో
కమధ్యవర్తిపరశివపుర విహితావిర్భావం శ్రీసాంబశివంధ్యాత్వా పూ
ర్వోక్తరేచక పూరకక్రమేణ హాంవహ్నిమండలాయనమః ఇతి తత్రస్థితేన
వహ్నినాసంయోజ్యతత్సహితేనసుషుమ్నా మార్గేణ ద్వాదశాంతం
ప్రాప్య పరమశివసంపృక్తం కృత్వా రేచకేన పింగళయానిస్సార్య హాం
హుంవహ్నిచైతన్యాయనమఇతి తదుద్భవముద్రయాజ్వలదగ్నౌ నిక్షిపేత్
తదను సద్యోజాతాదిమంత్రైర్నమోంతైః పంచభిరగ్నింసంపూజ్యవౌ
షడంతశక్తిమంత్రేణధేనుముద్రయాఽమృతీకృత్యకవచేనావకుంఠ్యాఽస్త్రే
ణ సంరక్ష్యహృదయేనాభ్యర్చ్యపారమేశ్వర వీర్యమితివిభావ్యవాగీశ్వ
రం వాగీశ్వరీంచసమరసావీశదిగ్గతౌధ్యాత్వా వాగీశ్వరీగర్భరంధ్రా
దధ్యాత్మసంముఖం వాగీశ్వరేణ తద్వీర్యం క్షిప్యమాణం విభావయేత్ ।త
తఃస్వాహాంతమూలేనాహుతిపంచకందత్వా హాంహః శివాదితత్త్వవినాశ
నేతి నాపకృత్వా గర్భాధానాదిపంచసంస్కారసంస్కృతమగ్నింవి
భావ్యపితరౌహృదయేనాభ్యర్చ్యవిసృజ్య సామాన్యార్ఘ్యజలేనవౌష
డంతంకవచేన కుండంమేఖలాంచసంప్రోక్ష్య మేఖలాయాదిక్షుపూర్వో
త్తరాగ్రాన్ దశదశ దర్భాన్ కవచేనాస్తీర్య మేఖలాయాః పూర్వపశ్చి
మ దక్షిణోత్తర దిక్షుబ్రహ్మావిష్ణురుద్రానంతాన్ సమభ్యర్చ్య అర్భకం
రక్షతేతివిజ్ఞాప్యపంచవక్త్రయుతంసప్తసప్తజిహ్వావిరాజితం ॥దశహస్తంత్రి
ణేత్రంచసర్వాభరణభూషితం। రక్తవస్త్రపరీధానంపంకజోపరిసంస్థితం ॥
శుద్ధపద్మాసనాసీనందశాయుధసమన్వితం ।శివాగ్నింధ్యాత్వాతస్యోర్ధ్వ

వక్త్రైకసనా, బహురూపా, అతిరిక్తేతిజిహ్వాత్రయం పూర్వాదిపక్త్రి
షుప్రభా, కృపా, రక్తా, హిరణ్మయీతిజిహ్వాచతుష్టయంధ్యాయేత్ । త
తోహాంఅగ్నయేనమ ఇతిసంపూజ్య హాంహుంఅగ్నయేస్వాహేతితిలా
హుతిపంచకంహుత్వాఅగ్నేత్వమైశ్వరంతేజఃపావనంపరమంయతః । తస్మా
త్వదీయహృత్పద్మేస్థాప్యసంతర్పయామ్యహం ॥ ఇత్యాజ్ఞాంవిజ్ఞాప్యాగ్నే
హృదయకమలే ఆసనమూర్తింసదాశివంశివావాహనపూర్వకంస
ర్వోపచారైస్సంపూజ్యఅగ్నివక్త్రేశివవక్త్రసన్నిధానంవిభావ్యస్వాహాం
తమూలేనసమిదాజ్యలాజాసర్షపతిలాదిభిస్తంతదర్ధంవాయథాశక్తి
హుత్వా బ్రహ్మాంగత్వాద్దశశతంహుత్వా హాంశివాయవౌషడిత్యూర్ధ్వ
వక్త్రే పూర్ణాహుతిందత్వా స్వాహాంతమూలేనచగాత్రసత్రయపరిమి
తం బ్రహ్మాంగానామేకైకాహుతింహుత్వా ఆచమనంప్రదాయ చందన
తాంబూలానిదత్వా హస్తప్రక్షాళ్య అష్టపుష్పికయా సంపూజయేత్ ॥ ఆ
జ్యభాగప్రతపుష్పాదిభిర్వాజుహుయాత్ ॥ తతస్తత్రప్రదక్షిణనమస్కా
రైస్సంతోష్యపరాఙ్ముఖార్ఘ్యందత్వాతతశ్శివముత్థాప్యలింగస్థశివంయో
జయేత్ । తతఃపరిస్తరణదర్భాన్ సంగృహ్యఅగ్రమధ్యమూలాన్యాజ్యే
సిక్తానికృత్వా ఏకందర్భంసమాదాయ శేషస్రుగ్ప్రభృతిదహేత్ । తత
ఏకదర్భమగ్నౌనిక్షిప్యతద్భస్మనాలలాటేతిలకంకుర్యాత్ । తద్భస్మధార
ణమాయుశ్శ్రీకీర్తివిజయారోగ్యకరంచతస్య దక్షిణభాగే చతురశ్రమం
డలంకృత్వా మండలప్రాంతే పూర్వాద్యుత్తరాంతంసుమహాదిత్యరుద్ర
మాతృగణాన్యక్షాన్ ఈశానాదికోణేషుగ్రహాసురరాక్షసనాగాన్మం
డలమధ్యే ఈశానాద్యాగ్నేయనైఋత్యకోణేషు నక్షత్రరాశివిశ్వే
దేవాన్వాయువరుణదిశోర్మధ్యే క్షేత్రపాలంచాభ్యర్చ్య అర్ఘ్యంద
త్వా జలమిశ్రాన్నేనరుద్రాదిభ్యోబలింప్రదాయాచమనం దద్యాత్ । రు
ద్రాదీనభ్యర్చ్యనమోంతాస్త్రతస్మంత్ర బలిదానేనస్వాహాంతంక్షేత్ర

క్రియాసారే.

పాలస్యైకవచనమన్యేషాం బహువచనమితి భేదః । తత
దగ్రమండలె ఇంద్రాదివిష్ణ్వంతానాం లోకపాలానాం బల
శోనం టపాత్ర్యాబహ్వ్యాంశ ఈశగో మయనండలే హయసాదిభ్య
భ్యః స్వాహా త్రిగాన్యదిభ్యః స్వాహా సర్వేభ్యో గ్రిహవా
హా ఇతి పృథక్పృథగ్బలిం దత్వా భూతపతితప్రీతాదిభ్యో
పేత్ యి। స్వసంతుష్యన్సర్వోద్దేశేన । కుద్రామేగుద్రికర్తా
వాసినః॥ పామ్యాశ్చ వనమే కే పితాసన్ వ్యస్థానే వాసినః॥ మ
హాశ్చ గణా నానావాసాశ్చ యే॥ విష్ణుభూతప్రపదా మే చదిగ్
తాః॥ సర్వే సంప్రీతమనసః ప్రతిగృహ్ణాంత్విమం బలిం॥ స్త
పి సంభవమేభ్యః పాంతుమాం సదేవి మం త్రైస్త్రైక బలింషిపే
దంబలిదానమగ్నికార్యాధికారిత్వైన కర్తవ్యం । నసర్వ
రాధ్యధికారేసత్యపి హోమోపకరణవైకల్యేఅశక్తావా
తాత్రి హోమసంఖ్యాపేక్షయాదశగుణసంఖ్యాజపేల్
పూజాంకుర్యాత్ ॥ శివజ్ఞానాః కామికాదయోనహాదినా
కామికం త్రిభేదం । పరార్ధగ్రంథం । యోగజం పంచభే
అజితం చతుర్భేదం లక్షగ్రంథ । దీప్తం నవభేదం లక్ష
మేకశతం త్రింప స్మగ్రంథం । సహస్రం దశభేదం శంఖగ
ద్వానశభేదం పంచలక్షగ్రంథం । సుప్రభేద మేకతంత్రం కోటి
యమష్టభేదం త్రికోటిగ్రంథం । నిశ్వాసమష్టభేదం కోటిగ్రం
భువం త్రిభేదం సార్ధకోటిగ్రంథం । రౌరవం పద్మసంఖ్యా
మకుటం ద్విభేదం లక్షగ్రంథం । విమలం షోడశభేదం త్రిలక్ష
చంద్రజ్ఞానం చతుర్దశభేదం త్రికోటిగ్రంథం । బింబం పంచద
గ్రంథం । ప్రోద్గీతం షోడశభేదం త్రిలక్షగ్రంథం । లలితం
అష్టసహస్రగ్రంథం । సిద్ధం నవభేదం సార్ధకోటిగ్రంథం

